154087

AELIANI

DE HISTORIA ANIMALIVM

LIBRI XVII.

Quos ex integro ac veteri exemplari Græco, Petrus Gillius vertit.

Vnà cum elephantorum deſcriptione. Item Demetrij de Cura accipitrum, & de Cura & medicina canum, eodem Petro Gillio interprete.

Ad Reuerendiſsimum, & illuſtr. D. Georgium Cardinalem Armaignacum.

IN VIRTVTE, ET FORTVNA.

LVGDVNI,

APVD GVLIEL. ROVILLIVM, SVB SCVTO VENETO.

M. D. LXII.

1562

SMITHSONIAN NATIONAL MUSEUM INSTITUTION

A35 SCNHRB

ILLVSTRISSIMO ET ornatiſs. Card. Georgio Armaignaco Ruthenorum Antiſtiti meritiſſimo, mœcenati ſuo Ioannes Tullerius S. D.

AELIANVS iſte tuus (Cardin. illuſtriſs.) ſuæ linguæ patriæ & ciuitati (romanus enim fuit) quaſi poſtliminij iure Petri Gillij domeſtici tui, viri ingenio ſingularis & diligentiſsimi interpretis beneficio reſtitutus, animalium omnium quæ iſto cœlo, terra, marique fruuntur naturas, leges, ſocieta-

tes, & recõditas notiones ita ad viuũ expreſsit, vt præter Atticam elegantiam in eo multum laboris, vſus, & experientiæ diiudices. Non eſt hoc valde mirũ profectò quod Ithacenſis ille Vlyſſes (uti à præcone ſuarum laudum Homero celebratur) multorum hominum mores vidit, & vrbes: fecere hoc item plures ab orbe condito, & nouarum rerum cupidi, & virtutis ſtudioſi mortales. Sed eſt hoc maximè mirum, prudentiſsime Mæcenas, & penè à fide noſtra alienum, tanta audacia & auiditate aliquos extitiſſe, quibus apud veteres (credo) Aelianus iſte palmam præripuit, qui quaſi in ipſis Oceani latebris demerſi, & rurſum ex altis gurgitibus in terram emergentes, mox etiam in cælum vſque

ſub

ſubuecti, cum piſcibus, terreſtribus animantibus, & auibus efferatis (quibuscum homini nullum commercium, nulla lex, nulla fidelitas eſſe poteſt) quaſi cum ſuis conuictoribus, ita colloquerentur: vt ab illis ipſis penitiores animi receſſus & naturas ediſcerent. Sed eſt illud immortalis & benefici Dei prouidētia non mortale opus. Quò maior illi optimo architecto gratia ab hominibus referenda eſt. nec interim ſuo honore & gloria fraudandi illi, qui nullis parcentes periculis, ſumptibus, valetudini, nullis denique barbarorum inſultibus ad ea dignoſcēda & in commune omnium vtilitatem producenda verſati ſunt. Quo in genere noſtro æuo primus Petrus Gillius, Aeliani interpres fidus, facilè omnes

ſcriptores antecelluit. Quæ enim eſt natio tam barbara, quod cœlum à noſtro remotum, quæ maria ſinuoſis anfractibus à nobis diuiſa, flumina, ſyluæ, rupes, antra, vrbes, pyramides, coloſsi, quæ denique orbis plagæ quas ille diuinus Gillius (abſit aſſentatio verbo illo) non inuectigarit modò, ſed etiam indefatigato ſtudio perquiſitas & inuentas, literis ſuis & monumentis non illuſtrarit? O virum omnibus ſæculis laudandum & admirandum! Quod ſi potuiſſet aliquando parem facere Aelianus Gillio, vtpote qui illum ſuis natalibus reſtituit, ita Gillium Galliæ ſuæ integrum & valentem ſeruare, næ ille vir, iudicio meo, plura quàm Aelianus & meliora præſtitiſſet. Expreſſas enim ad viuum imagi-

nes

nes ex diuerſis terrarum tractibus, & pictos rictus, roſtra, vngues, corpora denique ipſa portentoſa tua liberalitate, & ſua diligentia haberemus. Quæ omnia ab extremis Solis ardoribus ſecum Romam vſque exportata tranſtulerat: hæc videlicet erant ſui laboris præmia, fructus, & trophæi. Sed, dij boni, partim à pyratis, partim à plagiarijs iisq; nõ cognitis expilata nũc deſideramus. Veruntamen opti. Card. quicquid & illius diuini Gillij (quem honoris cauſa ſemper nominabo) monumentis, naufragijs, ruinis, & deprædationibus, poſt illius manes ſupereſſe potuit, hoc tantulum compactura, & ſartum tectum Roma ſecum deferens Antonio Gillio eius nepoti viro probo, & virtutis patruæ imita-

tori ſedulo largitus es. Eſt hoc, medius fidius, authoritate & magnanimitate tua dignum, vt hic pariter à te virtutis & laboris hæres ſcriberetur: at ille nunc vti viciſsim grato, liberali, & obnoxio eſt in te, literas, & parentis ſepulchrum, animo, illius libros quaſi Sibyllæ folia colligens, & velut in ordinem cogens tuo ſacroſancto nomini nuncupauit, non poteras melius nec ille honeſtius feciſſe. Poſt editam itaque in lucem Boſpori Thracij deſcriptionem, deinde Conſtantinopolitanæ vrbis effigiem, ecce tibi Aelianus latinæ lingua à Gillio reſtitutus, ex puluere in Solem exit integer. Quem tu, ſat ſcio, qua & alios adeóque defunctum proſequutus es memoria, hilari fronte, tum ob rerum varieta-

tem

tem, cùm etiam doctrinam & fructum ex eo vberrimum excipies, nec id vt facias à nobis argumentis inuitari debes. Tantùm à te poſtulo illuſtriſs. Card. vti meum in Gillium interpretem, animum gratum & beneuolum exiſtimes: hácque à me epiſtola in fronte libri huius deſcripta, magis illius eruditionem admirando, nepotis precibus victū, quàm gloriolæ cupiditate ſtimulatum fuiſſe: cæteris in rebus diligentiam & obſeruantiam ad te, qui mearum fortunarum columen es, ſemper detuli, & deferam quandiu viuam.

Bene vale.

AELIANI IN historiam animalium

Præfatio.

QVOD homo ſit ſapiens, iuſtus, eorum quæ procreauerit prouidentiſsimus, quòd ad victum neceſſaria liberis inquirat, noxia declinet, reliquiſque muneribus, quæ & natura dedit, ornatus ſit, nihil fortaſſe mirabile: cùm ſermonis ſit particeps, re omnium pretioſiſsima, & rationem habeat perfectiſsimum & vtiliſsimum munus: deos etiam venerari, & colere nouerit. Sed rationis expertes beſtias, participes eſſe cuiuſdam virtutis natura ſummas iudicio ſuo, & præſtantiam huma-

nam

nam habere, hoc mirum videri debet. verùm vnicuíque animali ſcire propria attribuere, eorúmque actiones nihil de ſtudio cedētes humanis, eſt hominis valde docti. Equidem quæ ſcripta ſunt ab aliis, noui, quibus à me collectis verba peculiaria theſaurum non contemnendũ elaboraſſe me arbitror. Si cui hæc videantur vtilia, ipſis vtatur. cui verò non videantur, ſinat patri fouendos fœtus ſuos. nõ enim omnium omnibus pulchra, neq; omnia omnibus ſtudio digna vidētur. Iam quod poſt multos ſcripſimus, fraudi eſſe nõ debet laudi noſtrę, temporis conditio: ſi quid præſertim doctrinæ dignum ſtudio, præſtitimus præſtanti vel inuentione vel voce.

Ad

LECTORI admonitio.

HVNC illum eſſe librum, ne credas, quem vocant, ex Aeliani hiſtoria per Petrum Gillium Latini facti, itémque ex Porphyrio & cum eiuſdem acceßionibus: in quo etiam continetur de Gallicis & Latinis nominibus piſciũ, qui eſt excuſſus apud Gryphium 1535. id eſſe verum depræhendes, ſi hunc cum altero iunxeris & perlegeris: nam eo modo materiam non aggreditur, atque hic verus Aelianus. eſt autẽ verſio, alter verò dici poteſt eſſe quædam Collectanea ex Aeliano. hac de cauſa te admonitum velim, ne putes, hunc excuſſum eſſe. Vale.

ERR

ERRATA QVAE IN *Aeliani hiſtoria.*

*P*Agina 1. *linea*. 10. *lege pertractandas*. 4. 10. *longas*. 14. 10. *artificium*. 51. 4. *dele ad*. 52. 13. *ventrem*. 54. 9. *cautione*. 65. 13. *nidificare*. 66 25. *coruiculi*. 67. 21. *conſidens. ibid. li. vlti. clangores*. 87. 23. *ſocietatem*. 116. 4. *ſtatura*. 127. 2. *à fi. numerorũ*. 138. 21. *Eis*. 146. 15. *ſcribit*. 184. 8. *à fi. ſplendidam*. 202. 5. *quodpiam*. 204. 5. *à fi. multúmq;*. 229. 11. *hinnuli*. 236. 2. *catulos*. 275. *lin. penul. ſmyrnio*. 247. 2. *ſues*. 281. 8. *elephantos*. 307. 9. *De polypo & locuſta*. 330. *vlti. vlciſcuntur*. 372. *vlti. animatos*. 331. 10. *lutei*. 380. 9. *altionis*. 427. 3. *à fi. delphinus*. 445. 5. *inexhauſtum*. 465. 5. *Cynamolgi*. 455. 5. *à fi. præterea.*

Extraict du priuilege du Roy.

PAR grace & priuilege du Roy eſt permis à Guillaume Rouille Libraire de Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer vne foys ou pluſieurs, ce preſent liure intitulé, *Aeliani hiſtoria animalium libri xvij. vnà cum Elephantorum deſcriptione &c. Petro Gillio interprete.* Et fait defences de par ledict Seigneur, à tous autres Libraires, Imprimeurs, & perſonnes quelconques, de non imprimer, ne faire imprimer, vēdre, ne diſtribuer, en ſes païs, terres & ſeigneuries, ledict liure, ſi ce n'eſt par le conſentement dudict Rouille. Et ce iuſques au temps & terme de douze ans, à compter du iour & datte, que ſera paracheué d'imprimer ledict liure, ſur peine d'amende arbitraire, &

de

de confiſcation des liures qu'ilz auroyent imprimer. Et afin qu'aucun ne puiſſe pretendre ignorance du preſent priuilege, ledict Seigneur veut & entẽd, que l'extraict d'iceluy eſtant mis au commencement deſdictz liures, ſerue pour toute notification, ſauf en demander copie audict Rouille (ſi bon leur ſemble) & ce à leur deſpens. Car tel eſt ſon plaiſir, nonobſtant oppoſitions & appellations quelconques, comme plus à plein eſt cõtenu & declaré par leſdictes lettres de priuilege, ſur ce donnees à Sainct Germain en Laye, le vinthuictiéme iour de Decembre, mil cinq cens cinquante huict.

Par le Roy, Maiſtre Iean Nicot, maiſtre des requeſtes de l'hoſtel, preſent.

Signé, Guillaudet.

A I I

AELIANI LIBER primus hiſtoriæ animalium.

De auibus Diomedæis. CAP. I.

INSVLA quædam nomine Diomedæa auibus Diomedæis abundat, hæ hominibus natione barbaris neque quippiam nocent, neque eos adeunt: ſin Græcus aduena eò diuerterit, diuino quodam munere ab his auibus aditur alis explicatis tanquam manibus ad prenſationem & complexum, Græcos ſe pertrectantes, non refugientes intrepide ſe palpari ſuſtinent, in accumbentiúmque ſinus aduolant velut ad menſas hoſpitales inuitatæ: vulgò ſocij Diomedis eſſe iactantur, qui vnà cum eo contra Ilium arma tulerunt prima eorũ natura in auium ſpeciem immutata, etiam nunc ſe eſſe Græcos & Græcorum ſtudioſos perſeuerare.

De ſcari libidine. CAP. II.

SCarus herba maritima veſcitur & alga: omnium piſcium ad Venerem inflammatiſſimus eſt. Cauſa cur capiatur, eſt cupiditas inexple-

bilis in fœminam: ea non ignorantes rei piſcatoriæ peritiſſimi hoc modo ei inſidias ponunt, vt comprehenſæ fœminæ ſummum os ad tenuem funiculum ex ſparto confectum alligent, eámque viuam per mare trahant, vbi eorum cubilia eſſe & in quem locum congregentur norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenſo trahitur ſcarus fœmina captiua: aliquis eorum naſſæ in piſcatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, dátque operam, vt naſſa in ſcarum captum conuertatur, ea enim ſenſim demittitur lapide ad certam menſuram facto. Mares verò non aliter quàm iuuenis ad amatam conſpectam libidinis furore feruntur, circúmque eam concurſantes, alius alium præuertere eíque appropinquare & contingere ſtudet, vt ſolent homines vehementer amantes, aut oſculum, aut vellicationẽ, aut aliud quodpiam furtum amatorium venantes, qui deducit fœminam ſenſim & pedentim inſidijs collocatis recta ad naſſam cum amata diceres ducere amantes. Cùm proximè ad naſſam hi acceſſerũt plumbum in interiorem partẽ à piſcatore traductũ & linea decidẽs fœminam in naſſam detrahit, quo ſimul influẽtes mares capiuntur ac pœnã dant ſcari eiuſmodi furentis libidinis.

De capitone piſce. CAP. III.

C*Apito è piſcium genere eſt, qui in paludibus degunt, cõtinentiſſimus, ac in victu temperatiſ*

DSI

perantiſsimus eſſe creditur. Etenim nullam animantem inuadit, ſed cum omnibus pacem ſeruare ſolet. Si verò in quempiam iacetem inciderit, hunc in ſuum prandium conuertit, non prius tamen eum attingit quàm cauda mouerit, ſi immobilis ſit, hunc prædam ſibi facit, ſi verò moueatur, eo intacto diſcedit.

De anthia. CAP. IIII.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde piſces inter ſe vlciſcuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare ſolent, ex his quilibet cum nouerit conuictorem ſocium captum eſſe, celerrime adnare feſtinat, ac dorſi ſui nixu ad eum inhæreſcunt, incurſu impulsúque prohibent pro viribus captiuum abduci.

Quemadmodum ſcari ſuos gregales captos liberant. CAP. V.

SCari gregales ſuos optimè vindicant, ac adeuntes lineam dentibus conficere conantur, vt ex hoſtibus ſeruent captum, & ſæpe funem concidentes eum liberauerint; neque ob id petunt redemptionis præmia, fruſtrati ſæpe non aſſequuntur ſocij liberationẽ, tametſi id quod ſuum erat promptiſsime præſtiterunt. Iam vero in naſſam cum inciderit Scarus, dicunt eum poſteriorem partem ſuam de naſſa eijcere, reliquos verò qui non ſunt capti, circumnatantes eũ morſu corripere, & foras ſocium proferre. Si verò in caput exierit ipſorũ quiſpiam

qui foris eſt caudam ei porrigit, ille cõprenſa caudã ſequitur. Hoc illi quidem faciunt more hominum, qui tametſi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauſerunt leges amicitiæ.

De trocta piſce. CAP. VI.

P*Iſcis trocta cuius naturam, nomen & os declarant, dentes habet frequentes, & continentes, quibus quicquid inciderit perfringere poteſt. hamo captus ſolus ex piſcibus non ſe ab hamo retrahit, ſed impellit ſeſe in ferrum, chordam conſumere cupiens. Piſcatores contra machinantur lonlas anſas, ille vero, quoniam quodam modo valet ſaltu, ſæpius anſas tranſilit, ac linea qua agitur concisa, ad piſcium domicilia reuertitur. Hic etiam ſui generis grege coacto delphinos inuadit, & ij quidem ſi quem ſegregatum circunuenire poßint fortiter inuadunt, plane enim ſciunt delphinũ ſuis morſibus verberari aſpere ſolere, itaque troctæ ei acerrime inſtant, delphinus contra reſilit, ſubſilit atque indicat vt ex dolore torqueatur, idcirco tenaciter vrgent, ſimúlq; ad ſaltum delphini tolluntur, hic eos repellere conatur, illi vero nihil remittentes viuum lacerant, poſtea vero quàm pro ſe quiſque aliquam eius partem vulnerauit diſcedit, delphinus vero libenter enatat cum cõuiuas (vt ita dicam) minus inuitatos ſuo cum dolore excepit.*

De cane. CAP. VII.

G*Laucam citharœdam à cane amatam fuiſſe*

audio, alij dicunt non à cane ſed ariete, alij ab anſere, atque apud ſolos Ciliciæ populos puerum cui nomen eſſet Xenophon canis amauit, aliumq; aduleſcentem in Sparta ob ſpeciem graculus amauit.

De pauone. CAP. VIII.

PAuonem hominis amantiſſimum dicũt, cùm homini occurrit eum declinat reuerentia quadam & pudore ductus. Cùm verò iniuria affectum hominem ab alia fera perſpexerit, tum ei auxiliatur.

De canibus. CAP. IX.

NIcias quiſpiam ex venatoribus cùm de improuiſo in carbonariam fornacem lapſus fuiſſet, canes qui cum eo erant hoc intuentes, non illinc diſceſſerunt, ſed primò circum caminum ingemiſcentes & vlulantes commorabantur, tandem prætereuntes leniter & ſenſim morſu veſtiũ attrahebant, ad id quod accidiſſet, tanquam auxiliatores domino ſuo implorantes homines. Vnus igitur videns hoc idem ſuſpicatus eſt id quod erat, & ſecutus eſt canes, inuenítq; Niciam in fornace deflagratum, ex reliquis coniectauit rem ipſam.

De fuco. CAP. X.

FVcus, qui inter apes naſcitur, de die in mellarias cellas abditus manet, nocte verò, cùm apes dormire obſeruauerit, eorum opera inuadit, vaſtátque alueos. Hoc illæ cum intellexerunt, plurimæ enim apium dormiunt nempe deſeſſæ, paucæ

vero excubant, cum viderint furem, verberant eum modice & leniter, expellúntque alis, & in exilium proijciunt. Iſte verò non ob id corrigitur ſua natura piger & vorax, eſt duobus malis præditus, intra fauos ſe abdit, vt vero ad paſtionẽ apes profectæ ſunt, ille rurſus opus inuadens, quod ſuum eſt facit, confercit ſe melle, & depopulatur theſauros dulces apium. Eæ è paſtione redeuntes, cum ei occurrerint, non amplius leniter eum verberant, neque tanquam eſſent in exilium eum eiecturæ, ſed aſperè aculeis inuadentes percutiunt latronem, nec amplius mulctatur increpationibus, ſed voracitatis, & gulæ nimiæ pœnas vita perſoluit. Apiarij hæc dicunt, ac mihi perſuadent.

De apibus inertibus. CAP. XI.

EX *apibus quædam ſunt inertes, nõ tamen moribus fuci ſunt, neque enim fauos corrumpũt, neque melli inſidiantur, ſed ex floribus aluntur, ac cum alijs compaſcentibus ad paſtiones volant, tametſi mellis conficiendi & condendi induſtria careant, non tamen prorſus otioſæ ſunt. Earum enim quædam aquam regi, & apibus vetulis apportant, nam ſeniores apud regem ad eius ſtipationem ſelectæ permanent, aliæ verò hoc munere funguntur, vt mortuas ex alueo efferant. mundos enim & puros fauos eis eſſe oportet. mortuam apem intra alueum fauorum non eſſe patiuntur, aliæ vero ex his nocte excubant ſubſtructiones nõ ſecus, ac par*

uam

uam vrbem vigilijs aſſeruantes.

De ætate apium. CAP. XII.

A Pium quiſpiam ætatem ad hunc modum internoſcere poterit, quæ annũ non exceſſerunt, niteſcunt, oleiq; ſimilitudinẽ & ſpeciem gerunt, vetulæ verò & aſpectu & tactu horridulæ euadunt, atque ex ætate affecta rugis plenæ videntur. eæ tamen fingendorum fauorum experientia & induſtria præcellentiores ſunt, ex longitudine nimirum temporis ad mellis ſcientiam eruditæ, eædémque tanta diuinatione præſtant vt & pluuias, & frigora futura præſentiant. Et quando horum alterum, vel vtrunque impendere coniecturis aſſequuntur, non longiſsime ab alueo volatu procedũt, ſed circum apiaria volantes veluti foribus incubant. Ex his rebus alueorum cuſtodes futura augurati agricolis turbulentæ tempeſtatis aduentu prædicunt. Longè autem magis frigoris, quàm pluuiæ & niuis metuentes ſunt. Sæpe verò vento aduerſæ volant paruulum lapillum pedibus portantes, quantulus inter volandum commodè geſtari poſſit. Itaque in hunc modum contra ventorum incurſiones, & afflatus auræ, ne ex itinere deducantur, eiuſmodi firmamentũ ac robur ſibi machinantur.

De capitonis amore. CAP. XIII.

V Im & numen multa genera piſcium nouerunt cupidinis, ne hos quidem qui in ſumma maris altitudine degunt, cõtemnẽtis. Etenim capito

diuinum huius numen colit, atque veneratur, non tamen omnis capito, ſed ille, quem à faciei acumine nominant, qui piſcium genera & differentias nouerunt. In ſinu Açhaico, multi quantum audio, capiuntur, quare capiantur, libido in cauſa eſt: maximè verò eorum in res Venereas libidinis furorem captura teſtatur. Cum ex Capitonibus fœminam piſcator venatus fuerit, alligaueritque aut lõga arũdine, aut ſparto etiam lõgo, in littore pedetetim ingrediẽs adnatantẽ piſcẽ & ſallientẽ pertrahit, per eius veſtigia quidam ſubſequens retia fert, obſeruans, vbi & quando diligẽter occurrendũ ſit. Itaq; agitur fœmina, mares verò qui hoc viderint, veluti adoleſcẽtes libidinoſi formoſæ puellæ prætereunti cupiditatis oculos adÿcientes in eam feruntur libidinis furore agitati. Ille autem retia deÿcit, & in ea quidem ſæpe piſcium Veneris appetitione accedentium magna copia incidit, tum venator oportet curet, vt fœmina captiua formoſa ſit, & bene pinguis, vt plures ad eam accedant pulchritudinis illecebra tanquam eſca illecti, ſin macilenta ſit, & ſine corpore, multi ea ſpreta diſcedunt, quicunque verò horum eſt vehementi amore ductus, non diſcedit, me hercle, non formæ, ſed coitus deſiderio detentus.

De caſtitate Aethnæi piſcis. CAP. XIIII.

S*Vnt igitur, & caſtitate præſtantes piſces Aethnæus, ita appellatus poſteaquàm cùm pari*

ſua

ſuo tanquam cum vxore quadam coniunctus eam ſortitus ſit, aliam non attingit, neque ad fidem tuē-dam ſponſalium tabulis illi opus eſt, neque malæ tractationis pœnam timet, neque Solonem veretur, ex quo leges nobiles, & vrbes graues profectæ ſunt, quibus libidinoſi homines non audire nihil verentur.

De merula marina. CAP. XV.

M*Erula marina domiciliorum & ſedecularum loco in petris & cauernis ſtabulatur, eorum quiſque cum multis complexu venereo iungitur. Et ſi hoc genus matrimonij contemnendum, multarúmque eſſe ſtudioſum, delicatorum ad res Venereas dicerem eſſe barbarorum, & tu qui Xenophōtiæ Cyripædiæ ſtuduiſti, diceres eſſe vitam Medorum & Perſarum. Omnium autem piſcium eſt maxime zelotypus, cum ſemper alias, tum maxime, cum eius vxores pariunt. Si audacius compoſitione nominum dicta ſunt, dant nobis horum poteſtatem naturæ facta. Cum enim parturiendi doloribus eæ tenentur, domi quieſcunt, mas autem nempe maritus, foribus incubans cauet, ne extrinſecus inſidiæ inferantur metu paruulorum, videtur nondum genitos amare, metúque paterno motus, his timere iam, & totos dies in eorum cuſtodia permanet nihil guſtans, cura ipſum alit, ſub crepuſculum veſpertinum intermittit hanc cuſtodiēdi neceſsitatem, cibúmque exquirit, quod ipſum aſ-*

ſequitur, fœminæ autem intus manentes ſiue ſunt in partus doloribus, ſiue iam enixæ, cum aliis veſcuntur tum copia algarum, quæ in cauernis & circum petras naſcuntur.

De merula piſce. CAP. XVI.

EXperiens piſcator hamum graui plumbo accommodatum ſquilláque implicatum & alligatum deijcit & ſubmouet lineam excitans & exacuens piſcem ad eſcam, ſquilla verò mota ſpeciem quandam ſui præbet ingreſſuræ in cauernas Merulæ, hoc enim ipſum Merula capitaliter odit, itaque cum id fieri ſentit, iracunde inuadit ſquillam exiſtimans eam hoſtem eſſe, non enim illi tum cibus curæ eſt, cúmque ſquillam dentibus lacerauit diſcedit, cibo præſtabiliorem & antiquiorem vigilandi curam ducens: alioqui cum aliquid ex cibis obuijs eſt comeſturus, primò perfringit, deinde iacere ſinit: vidénſque rem mortuam & non palpitantem ex ea comedit, fœminæ verò quamdiu marem vident propugnantem, domi manent, formámque tuendæ familiæ ſeruant: vbi verò mas è medio ſublatus eſt, eæ præ mœrore acquieſcere non valentes errant, eas enim triſtitia foras educit, & producit, tum capiuntur. Quid ad hæc poetæ dicunt Euadnen & Alceſtin dudū nobis glorioſe lugētes?

De glauco piſce. CAP. XVII.

GLaucus piſcis pater factus, quos ſuſtulit ex coniuge, diligentiſsime cauet ne inſidijs impetantur

petantur, néue pernicies vlla eis inferatur, & quoad alacriter ac ſine periculo natare poſsint, tamdiu ille cuſtodire non intermittit, nunc à tergo cum eis natans, nunc verò non à tergo, ſed adnatat, nunc ad vnum eorum latus, nunc ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hianti paruulum excipit, deinde, timore præterito, quem deuorauerat reuomit qualem acceperat, ille rurſus natat.

De canicula marina. CAP. XVIII.

CAnicula marina ſimulatque peperit, nulla mora interpoſita ſuos paruulos ſimul ſecum natantes habet: ſi quis verò eorum timeat, ingreditur rurſus per genitalia in ventrem matris, vbi timor abierit, is prodit tanquam rurſus æditus.

De delphini amore erga ſuam procreationem. CAP. XIX.

MVlierum in filios ſtudium magnam quidem hominum admiratione̅ habet: veruntamen perſpicio, filijs qui è vita exceſſerunt ſupereſſe matres, nec ex eorum caſu more delphinorum perire, ſed triſtitia mitigata in doloris obliuionem venire. delphinus autem fœmina omniu̅ maxime animalium eorum, quæ procreauit ſtudio tenetur, ex ſeſe geminos parere ſolet. Cum autem piſcator aut tridente eius procreationem vulnerauit, aut telo cepit, enimuero longi teli ex parte ſuperiori, ad quam funis alligatur perforati, cuſpides vncinatæ ũfi-

xæ in delphini corpore eum retinent, is quamdiu in omnes partes reſiliendo ſe verſans aliquod robur habet, piſcator funem laxat, ne vi abrumpatur, piſcémque & ferrum amittat. Cum autem ex vulnere delphinũ labori ſuccumbere, atque ex vulnere aliquantum de contentione inſultandi remittere piſcator animaduertit, ſenſim ad nauem ſubducit, prædáque potitur. Iam verò mater nec catuli ſui caſum perhorreſcit, nec metu reprimitur, ſed incredibili deſiderio filium inſequitur, & quòd filium in media cæde verſantem ſibi deſerendum non exiſtimat, nullis terroribus ab inſequendo deterretur, atque adeò eam filio venientem ſubſidio percutere manu facile eſt, vt collibuerit volenti cædere vnà cum filio capitur, cui ſeſe ex periculis ſeruare, & diſcedere integrum erat, ac ſi adſint ei ambo catuli, intelligátq; alterũ læſum eſſe, atq; (vt diximus) captiuum abduci, integrũ alterũ caudæ verberatione perſequitur, ac mordicus premẽs ablegat, atque ſibillum quantum maximum poteſt, mittit tanquam teſſeram, vt fuga ſalutem adipiſcatur, cuius admonitu diſcedit ille, ipſa verò remanet vt capiatur, atque ſimul cum altero filio moriatur.

De boue marino. CAP. XX.

BOs marinus in cœno naſcitur. à partu perparuulus eſt, ex minimo euadit maximus, ab inferiori alui parte albeſcit, dorſum, faciem, latera nigra

nigra habet,natura timidus & nullis viribus prædi-tus eſt.os illi paruum, dentes abditi, & recondi-ti,vt ne videri quidem poßint,eſt longißimus & latißimus,multos piſces depaſcitur, humanis carnibus delectatur, infirmitatis & imbecillitatis ſuæ ſibi maxime conſcius eſt, vnicæ magnitudini ſuæ confidit, quare ad conſpectum natantis alicuius aut piſcantis ſeſe in excelſum efferens contra eum natat & inſidiatur,deſuper grauiter vrgẽs, premens, inſtans, terrorem inijciens, & totum corpus ſuum tanquam funem explicans, ſupra infelicem piſcatorem,prohibet eum emergere,& reſpirare,itaque ſpiritus anguſtijs compreſſus moritur,bos aggreſſor quod maximè inquirebat prandium aſſequitur.

De Cicadis. CAP. XXI.

C*Æteræ aues Indiæ os expreſſum habent, ac ore valent ad cantum,moréque hominum lingua loquuntur.*Cicad*æ non ita, ſed ex membranæ verberatione loquuntur,rore veſcuntur à prima luce,donec impleantur hominum conuentu fora,ſilent,vigore ſolis progrediente cantare aggrediuntur, laborioſi quidam vt ita dicam chori moderatores ſupra caput paſtorum, meſſorum,viatorum cantantes,hoc autem cantandi ſtudium ſolis maribus à natura tributum eſt.* Cicada *fœmina muta eſt, ac amore ſponſæ verecundæ ſilentium ſibi conuenire exiſtimat.*

De Ara

De araneo. CAP. XXII.

TExtrinam, & lanificia deam nomine Erganen inueniſſe fama hominu celebratum eſt. Araneus vero ad textrinum opus ſua ſponte naturaq; natus eſt, non enim textiii artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, celeritate pedum venabula contexit, atque in retis ſpeciem diffundit, tum filis quæ ad texendum de ventre ſuo detrahit, iiſdem ventrem ſuum ſtudioſiſsimè alit: mulieres autem, quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutijs valent, filumque elaboratiſsimum conficere præclare ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ, huius nimirum filum tenuitate pilum vincit.

De formicis. CAP. XXIII.

REum cœleſtium notionem habere, curſum ſyderum tenere, atque vim intelligere, ſapereq; Babylonios, & Chaldæos teſtantur hiſtorici: formicæ verò neque cœlum ſuſpiciunt, neque digitis menſis dies numerare ſciunt, hoc tamen eis natura donauit admirabile, vt menſis nono quoque die non pedem ex cauerna egredientes admodum quietæ tecto ſe teneant.

De ſargis. CAP. XXIIII.

SArgis piſcibus idonea domicilia ſaxa & cauernæ ſunt, quæ non latis luminibus feneſtras habent, ſed tanquam feneſtellas paruulas tanto

interuall

interuallo diſtantes, quo pertinere & permeare ſolis ſplendor, earúmque diſtantiam lumen à ſole complere poßit. Cum enim omni luce ſargi delectentur, tum vero ſolis maximè radios ſitienter expetunt, in loco multi eodem habitant, apud paludes, & breuia vitam agunt, vicinam, proximam, continentem ſe habere gaudent. Capras vehementißimè amant: namque cum caprarum proxime, & ſecundum littus paſcentium, vnius aut alterius vmbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes ſummo ſtudio adnatant, ac ſaltu non admodum ad ſaltandum idonei capras contingere affectant, ſenſum caprini odoris percipiunt, & ſi ſub fluctibus natant: itaque voluptate geſtientes ad eas accedere ſtudent. Quòd autem tanta amoris inſania in capras exiſtunt, ex his idcirco capiuntur, quæ tantopere deſiderant. nam piſcator caprinam pellem extractam cum cornibus induens inſidias parat, ſole à tergo relicto, atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem ſpargit, ac abijcit, vbi habitare ſolent ſargi, quibus tanquam filtro quodam odoris ſupradicti allectati, accedunt, farina veſcuntur: pellis aßimulatæ capræ conſpectu permulcentur, ex his autem multos piſcator hamo robuſto capit, cuius linea alba non ex arundine appenſa eſt, ſed virga cornea ſimul ac ad hamum adhæſerit, ſubtrahere expeditißimè cõuenit,

ne

ne alios conturbet, manu etiam capiuntur, ſi quis ſpinas, quas ad tuitionem ſui excitant à capite in partem inferiorem reuocando, & reflectendo declinet, premendóque ex lapidibus, in quos ad latendum ſe compellunt, extrahat.

De vipera. CAP. XXV.

V*Ipera ſua circumplicatus fœmina cum ea coit. hæc verò ſine moleſtia iniri ſe patitur, poſtquam ad coeundi finem peruenerunt, vxor pro coitus conſuetudine mala ſignificatione amoris maritum excipit, nam ei ad collum inhærens morſu abſcindit caput. Itaque ex viperino coitu hæc perit, illa verò prægnans efficitur, non autem oua parit, ſed animantes partus edit, iamiam idoneos natura ad pernitiem inferendam. In ipſo enim partu matris aluum diſtrahunt, & lacerant, perque diſruptum ventrem erumpunt vlciſcentes patrem in hunc modum. Heus mi tragœdi! quid ad hæc Oreſte Alcmiones?*

De hyena ſerpente. CAP. XXVI.

H*Yenam ſi videas, nunc quidem marem, nunc quàm mox videbis fœminam. Si vero nunc fœminam, poſtea marem, vtriuſq; enim ſexus particeps eſt, eundem marem cui ante nupſerat, vxorem ducit. quotannis autem genitalia immutat, Cenæum igitur & Tyreſiam nõ oſtentatione verborum, ſed rebus ipſis exprimit, & declarat hoc animal.*

De

De cantharorum marinorum ſalacitate. CAP. XXVII.

PVgnant de fœminis iuxtà, ac viri de pulchris mulieribus, hirci contra hircos, tauri contra tauros, de ouibus arietes depugnant cum procis ſtimulantur in fœminas canthari maritimi, naſcuntur locis aſperis. Quod vero in amatores ſuarum coniugum odium acerbum habent, acerrimas pugnas edi videres: nec tamen illis more ſargorum piſcium de multis certamen inſtituitur. at non aliter quàm Menelaus cum Paride pro vna vxore decertant.

De polypi edacitate. CAP. XXVIII.

POlypus cum alijs cibis paſcitur. eſt enim edaciſsimus, ad fraudemq́; & inſidias callidiſsimus, tum verò ſuorum membrorum conficientiſsimus eſt, quorum argumentum eſt, ſi venatio eum deficiat, pilos ſuos deuorat, ac ventrem morſu vellicat, inopiámque venationis leuat, deinde renaſcitur quod deeſt, hoc tanquam promptum prandium ad famem reſtinguendam comparante natura.

De veſpis. CAP. XXIX.

EQui cadauer proiectum veſpas gignit, ex huius putreſcentis medulla euolant veſpæ, nimirũ volucris progenies ex equo animali velociſsimo.

De noctua. CAP. XXX.

MVlieribus veneficia & cantiones exercentibus ſimilis eſt noctua captioſum animal,

hæc enim capta ſuos imprimis aucupes, ſic captionibus ſuis in ſe illicit, vt eam velut ludicrum & delitias circunferant, eámque me hercule tanquam ornamentum quoddam in humeris circunferant, noctu vigilat, & voce quaſi quibuſdam præſtigijs ac illecebris aues allicit, eásque ſibi aſsidere facit, interdiu verò alia aucupij inductione vtitur, auibus illudit, nimirum in aliam atque aliam ſpeciem vultum conuertens, aues adoleſcentes in admirationem raptæ manere apud eam perſeuerant maximo eorum in quæ ſe format timore perculſæ.

De lupo marino. CAP. XXXI.

L*Vpus à ſquilla ſuperatur, quaquam voraciſsimus, itaque paluſtris, & cœnoſi loci incolæ inſidias moliuntur paluſtribus & lutarijs, ſunt enim tria genera ſquillarum, vnum cœno gaudet, alterum alga oblectatur, tertium ſaxatile eſt, cum autem ſe ipſas vlciſci non queunt, pro vltione extremum ſpiritum in victoria effundere non dubitant. equidem earum aſtutias & fraudes non grauabor narrare, cum ſe interceptas ſentiunt, faſtigium quod eminet à capite ſimile acutiſsimo roſtro triremis, quódque in ſumma parte ſecturas habet modo ſerrulæ vncinatæ verſantes, generoſæ ſquillæ ſaliunt, atque ſumma leuitate, & ſaltu valentes ſaltatorium verſant orbem. lupus ore hiante, atque imminenti, cum ſit, pelle tenera, & molli ſquillam laſsitudine viribus defectam comprehen-*

dit

dit, atque prandium fore arbitratur, ſquilla primum gutturis laxitate, & ſpatio ſaltat, poſt aculeos in miſerũ venatorẽ defigit, huic interiora exulcerantur, tumeſcentiáq; plurimũ ſanguinis mittũt, deniq; ſuffocatione lupum interficiens, interficitur.

De hyſtrice. CAP. XXXII.

V*Nguium robore & dentium ad diſsecandum præſtantia confidentes, ſunt vrſi, lupi, pardi, leones: hyſtrix hæc non habet, verumtamen à natura armis ad ſe tuendum deſtituta non eſt, contra inuadentes crines tanquam tela iaculatur, ſæpéque cùm crinibus dorſi horruerit, tam contente iacit crines, vt volent non aliter quàm neruo quodam expulſi.*

De inimicitiis polypi, murenæ, & locuſtæ. CAP. XXXIII.

M*Alum ingens, & morbus agreſtis, & inhumanus inimicitiæ, atque odium inhærẽs, penituſq; inſitum, quod etiam ratione carentibus natura ingenuit inexpiabile, atq; implacabile, murena cum polypo capitali odio diſsidet, polypus cũ locuſta graues gerit inimicitias, murenæ etiam teterrima hoſtis eſt locuſta, atque infeſtiſsima, murena polypo brachia abſcindit dentium firmitate, poſt autem in ius ventrem ſubiens, his malis eum quibus veriſsimile eſt afficit, hæc enim è genere nantium eſt, ille vero ſerpentium more graditur. Si polypus in ſaxorum colorem ſe vertat, nihil*

ei aſtutiæ hæ fallaces proſunt, murena eius vetera toriam planè tenet. Cùm verò polypus locuſtas à ſe comprehenſas occiderit, exprimit carnes, atque earum ſuccum exhaurit, ac nimirum locuſta cornibus erectis iracundia furens in eum modum murenam laceßit, ac ſi murena mulier irata eſſet. hæc igitur aduerſarij aculeos quibus præmunita eſt mordicus tenet, illa vero pedes acutos tanquam manus prætendens, vtrinque cuti inhærere fortißimè non intermittit. hæc diſcrutiatur, ſeſeque huc & illuc verſat, & acutas teſtas amplectitur, quibus confixa remolleſcit, & ſuccumbit, denique remiſſa iacet, locuſta ex hoſte inſtituit prandium.

De ſphyrena. CAP. XXXIIII.

P*Iſcis ſphyræna maris alumnus, ſi reti circunueniatur natando ſapienter perquirit, aut contextus raritatem, aut aliud quippiam, quod rimas agat, ſi caſu quodam elabatur rurſus liber natat. ſi ex his vnus exitus fœlicitatem conſecutus ſit, reliqui eiuſdem generis ſimul capti ad illius fugæ modum exeunt, tanquam à duce viam quandam eruditi.*

De ſepia. CAP. XXXV.

C*Vm ſe à peritis piſcatoribus captari cognoſcit ſepia, ſuum atramentum emittit, quo circunfuſa ab oculis piſcantium remouetur, eorúmque præſtringit oculos, cum ſit in eorum oculis, piſcatores vero nihil tale vident. Et Aenea tene-*

bris

bris circunſepto feſellit Achillem Neptunus, vt ait Homerus.

De faſcinationis remedio. CAP. XXXVI.

FAſcinantium oculos cauent etiam animalia rationis expertia. Mirabili naturæ beneficio audio faſcinationis amuletum palumbos lauri folia tenuia ſuis nidis imponere ad cuſtodiam ſuorum pullorum, milui habent rhamnum, circi intybum agreſtem, turtures iridis fructum, corui agnum, vpupæ adianthum, quem etiam callitrichon quidam vocant, harpa hederam, cancrum, herodius, pardix calami comam, turdus ramum myrti, alauda gramen, aquila lapidem ætiten. exiſtimatur hic lapis bonus mulieribus vterum ferentibus. abortui reſiſtit.

De torpedine & aliis animalib. CA. XXXVII.

VT id, quod à torpedinis piſcis tactu obtorpuiſſet, ei nomen dedit, ita remora quod naues remoratur ex eo nominata eſt. pariente alcione mare ſubſiſtit, pacem & amicitiam inter ſe habent venti. parit vero media hyeme, & tamen cœli temperatio alcedinibus largitur eo tempore dies eſſe tranquillos. Si caſu equus lupi veſtigium conculcat, torpore comprehenditur, ſi lupi calcaneum in quadrigam proieceris, ſiſtetur acſi conglaciaſſet equis calcaneum conculcantibus. Leo in folijs ilicis vt fecit veſtigium, torpore tenetur. Si lupus conculcet, vel ſi modò appropinquet folijs

ſcyllæ torpore capitur: hæc vulpes in luporum cubilia non ſine cauſa inijciunt, inſidioſæ nimirum, non ignorant, quæ eis infeſtiſſima ſunt.

De ciconiarum & aliorum animalium vi contraria. CAP. XXXVIII.

C*Iconiæ ouis ſuis perniciem molientes veſpertiliones ſapientiſſimè vindicant. Cum hæ itaque ſolo ſuo contactu oua ipſa ſterilia efficiant, hoc remedio vtuntur ciconiæ, platani folia in nidos ſuos inferunt, ad quæ accedentes veſpertiliones torpore comprehenſæ perniciem afferre non queunt. Hirundinibus hoc idem natura largita eſt, nam cùm blattæ earum ouis pernitioſæ ſint, matres apij folia ante pullos proijciunt, ob idque ab illis ad pullos acceſſus fieri nequit. In polypos ſi quis rutã inijciat, immobiles manere in ſermonem hominum venit, ſerpentem ſi arundine contingas à prima plaga non ſe commouet, torporéq; conſtricta quieſcit, ſin iterum, aut tertio plagam inflixeris, colligit, ac confirmat ſeſe. Murena quæ plagam vnam accepit, torpeſcens perſtat, ſin plures inferas, funditus ira incenditur. piſcatores dicũt polypum in terram progredi ad oliuæ germen in littore poſitum.*

De elephanti adipe. CAP. XXXIX.

C*Ontra omnium ferarum venena remedium eſt elephanti adeps, quo ſi quis inungatur, & nudus contra efferatiſſimas beſtias procedat, illæſus diſcedit. Arietis autem cornua, & ſuis*

grun

grunni tum horreſcit. Sic Romanos Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertiſſe homines dicunt, victoriámque amplam ex eo bello retuliſſe mulieris forma hoc animal capitur, atque hebeſcens ad eius pulchritudinem remittit furorem animi ſui, riualem vero fuiſſe in Aegypto elephantem ferunt Ariſtophanis Byſantini de quadam muliere coronas texente. Omnia bene olentia amat, vnguentorum & florum odore permulcetur.

De canibus. CAP. XL.

QVisquis fur aut latro vult canes ferociſsimos ſilere aut fugare, ex pyra hominis torre ſumpto contra eos procedens eos in metum conijcit. Audiui etiam illud, quòd qui ex ouis laceratæ à lupo lana veſtem confecerit, veſtis ei qui feret moleſtiam afferet, & dolorem. Si quis ſeditionem, & litem velit in conuiuio moliri, lapidem à cane morſum vino inijciens conuiuas moleſtia afficit & inſania. Scarabeis malè olentibus ſi quis ſpargat vnguentum non ferentes ſuaueolentiam moriuntur: ita ferunt coriorum tinctores innutritos malo cœlo deteſtari vnguentum. Dicunt Aegyptij, ſerpentes omnes ibicum pennas metuere.

De turturibus. CAP. XLI.

AD hanc rationẽ aucupãtur turtures, qui abſolute perfecteq; earum aucupium tenent:

nec longiſsimè ab experimento aberrant, vt ſaltent, valdéque ſuauiter, præclareq; canant, quorum auditu hæ delectantur, ſaltationisque conſpectu permulcentur, accedúntque propius aucupes ſenſim & pedetentim eò ſecedunt, vbi retiu explicatorum poſitæ ſunt inſidiæ, in quas incidentes capiuntur, captæ primum ſaltatione, & cantiunculis.

De orcyno. CAP. XLII.

ORcynus cetaceus piſcis rerum ſuarum prouidens eſt, non tamen artificio hoc prouidentiæ munere ampliſsimo, ſed natura ornatus eſt, hamum quo tamen tranſfixus eſt, in maris altitudinem ſua impulſione deprimens ad ſolum allidit, eúmque oris pulſatione expellere cupit, quòd ſi id minus fieri queat, ab hamo acceptum vulnus luculentius infert, dilatat atque exſiliendo id quod ſibi moleſtum exhibet expuit, abijcítque, ſæpe id non aſſecutus inuitus ad piſcatoris prædam ſubtrahitur.

De melanuro. CAP. XLIII.

TImidiſsimi piſcium melanuri, ſuæ timiditatis teſtes habent piſcatores. neque enim capiuntur naſſa, neque ad eam accedunt, ſiquando eis ſaginam circundederis imprudentes comprenduntur, cum autem placidum & quietum eſt mare, ij ad imam maris ſedem in petris aut algis quieſcunt, tegumentóque proteguntur, quocunque corpus occultari poteſt. Cum in alto aduerſa tempeſtas eſt, piſcésque alios vident, in altitudinem ex fluctuum

impetu

impetu deſcendere, hi tum fiducia implentur, ſimul & ad littus appropinquãt atque ſpumam ſuper ſe fluctuantem, ſeipsóſque cooperientem ſatis eſſe ad ſe tuendum arbitrantur. Vix dici poteſt quàm pernoſcunt eo die noctéve cum feritas maris & immanitas efferueſcit, fluctúsque formidabiles in ſublime concitantur, tum à piſcatoribus non adiri mare, ac cum ſæuæ maris tempeſtates ſunt, ex his viuunt cibis, quos è ſaxis partim eruunt, partim è terra euellunt, nec tamen niſi ſordidis paſcuntur, & abiectis, quibus non facilè alius piſcis, niſi fame oppreſſus, veſceretur. Cùm maris tranquillitas viget, in ſolo ſabulo pabulum inquirunt, hincque paſcuntur, quemadmodum verò capiantur alius dicet.

De aquila. CAP. XLIIII.

A*Quila ex auibus maximè acres, & acutos oculos habet, in quam Homerus hoc conſentit, & teſtimonio eſt in morte Patrocli ſimilem huic aui inducens Menelaum, cum requireret Antilochum, quem ad Achillem mitteret nuntium, triſtem quidem, ſed tamen neceſſarium de morte eius amici, quem miſit quidem. Veruntamen non accepit, etſi id ſumme deſiderabat. Aquila non ſolùm ſibi, ſed hominum oculis vtilis habetur, in melle Attico eius felle ſumpto, ſi cui hebeſcunt oculi, inungautur, planè videbit, habebítque oculos acutiſſimos.*

De luſcinia. CAP. XLV.

LVſcinia ſic ſplendidiſſimè canora eſt, vt ei vox ſit acuta, conciſa, locáque deſerta cantu & ſumma vocalitate ſua percrepare faciat, huius carnes ad ſomni fugam vtiles exiſtimantur, mali certe conuiuæ, qui tali cibo veſcuntur, & planè indocti, malum ex cibo proficiſcitur, donum ſcilicet fuga ſomni regis deorum & hominum vt ait Homerus.

De grue. CAP. XLVI.

GRuum clangores pluuias accerſere fama eſt, eius verò cerebrum quippiam amatorium habet, vtile ad conciliandam mulierum gratiam, ſi modò bene animaduerterunt, qui hæc primi obſeruarunt.

De vulture. CAP. XLVII.

VVlturum odoribus alarum incenſis, & ſuffimentis quantum audio facillimè ſerpentes ex latibulis proferuntur.

De pico martio. CAP. XLVIII.

INcuruato roſtro, & adunco eſt picus martius, quo quercus percutit, vnde à Græcis dryocolaptes appellatur, hoc eſt quercus percuſſor: in ea locum excauat in quem tanquam nidum pullos ſuos imponit, ad nidi inſtructionem, non ferulis inter ſe connexis eget, neque ædificatiunculis: Si quis lapide immiſſo ei foramen obſtruxerit, ille ex his coniectura aſſecutus inſidias ſibi oppoſi-

tas

tas eſſe, herbam lapidi contrariam affert, eámque contra lapidem ponit, lapis velut offenſus, & non facile ferens vim herbæ exilit, atque rurſus foramen pico aperitur.

De denticibus piſcibus. CAP. XLIX.

DEntices congregatiles ſunt, nec ſibi eſſe à gregalibus ſuis ſolitudinem, & ſegregationem ferunt, ſed cum æqualibus congregari gaudent, ac nimirum per adoleſcentes ſeparatim à reliquis natant, ij verò, qui ſunt confirmatiori ætate, etiam inter ſe vitæ communitate illo prouerbio coniunguntur, Aequalis æqualem delectat. Ac illi quidem præſentes præſentibus, tanquam ijs quibus cum ſocietas, aut amicitiæ couiunctio, delectantur ex eadem conſuetudine, vſúque frequenti. Aduerſus piſcatores ſic machinantur, vt cum piſcator in eos cibum demiſerit, congregati & in orbem conſiſtentes inter ſe conſpiciant, & quaſi ſigno dato inter ſe admoneant, ne prope ad cibum accedant, néve demiſſum cibum attingant, atque in hunc ordinem inſtructi permanent, ſin autem ſoliuagus ex alio grege acceſſerit, hamúmque deuorauerit, ac ſuæ ſolitudinis præmio accepto ſubtractus fuerit, illi iam confidunt ſe non captum iri, quod non ſint capti, ſicque ex fiducia ſe tuendi negligentiores facti capiuntur.

De

De coruo. CAP. L.

PEr æſtatem coruus exareſcit ſiti confectus, eum clamore ultionem teſtari fama eſt, cuius cauſam afferunt, quòd cum ad aquationem eum famulum ſuum Apollo miſiſſet, ille magna ſegete inuenta adhuc uiridi inueſtigare uolens, granum frumenti expectans ut maturuiſſet, mandatum domini neglexit, quamobrẽ ſicciſsimo anni tẽpore ſiti affectus ſuæ moræ dat pœnas. hoc fabulæ ſimile uidetur. Aliud tamen dicetur de coruo ob Apollinis reuerentiam. Hunc ſacrum, & Apollinis pediſequum eſſe dicunt, idcirco diuinationibus præditum fatentur, eiúsque clamori dant operam, qui auium ſedes, & clangores, & uolatus ipſarum à dextra, ac ſiniſtra cognoſcunt. Corui oua audio nigros efficere pilos. qui capillitiũ ſuum adulterat, oportet, oleum in ore compreſſum habeat, nam niſi id fiat, ſimul cum pilis ei dentes nigri reddentur, uixq; elui poſſunt.

De merope. CAP. LI.

MErops auis contrà uolat, atque cæteræ aliæ enim omnes quaſi ſurſum ad oculos uerſus, illa uerò retro ad caudam uerſus uolat, & profectò naturam uolatus admiratione, & inſolẽtia pleni quẽ facit hoc animal, ſummopere miror.

De murena. CAP. LII.

CVm lididinis impetus plena eſt murena, exit in terram ſponſi iniquiſsimi deſiderio permota

mota latibulum viperæ intrat, ibique ambo inter ſe colligantur, atque coitu implicantur. Vulgò hominum opinio ait, viperam ſtimulis libidinis concitatam, ad mare accedere, & vt adoleſcens in amoribus diſſolutus cùm lyra fores pulſat amatæ, ſic vipera ſibilo edito amatam euocat, ea è mari exit, natnra diuerſorum locorum incolas in cupiditatem vnam, & cubile idem cogente.

De ſerpente. CAP. LIII.

H*Ominis mortui ſpinæ medullam putreſcentem in ſerpentem conuerti aiunt, exoririque feram, & ſerpere animantem immaniſsimum ex manſuetiſsimo, atque bonorum honeſtorúmq; hominum reliquias requieſcentes quietem pro præmio habere, vt eorum animas bona, quæ toties atteſtata ſunt à ſapientibus, malorum verò hominum ſpinas poſt è vita exceſſum talia monſtra parere. at id aut eſt totum fabuloſum, aut ſi adhibenda ei fides ſit, præmium meo iudicio dignum ſuis moribus retulerit malus, qui ſerpentis pater efficitur mortuus.*

De hirundine. CAP. LIIII.

H*Irundo ſignificatione ſua pulcherrimi temporis oſtendit aduentum. ea hominis ſtudioſa eſt, cuius contubernalem ſe eſſe gaudet, cum ei rurſus bonum videtur, diſcedit. homines Homeri lege hoſpitalitatis eam tecto recipiunt, qui præcipit hoſpitem præſentem eſſe diligendum, diſcede-*

re vero

re vero volentem dimittendum.

De capris. CAP. LV.

CApra anhelandi aliud quiddam pluſculum habet à cæteris animalibus: pecuarij ſermones & paſtoritij eam ex auribus & naribus reſpirare teſtantur, ſenſuque audiendi eſſe acerrimo ex omnibus vngula bipartita præditis animalibus. Cauſam quare id fiat ignoro: verùm ſi capra etiam eſt Promethei opus, cur ita fecerit diſquirere volenti relinquo.

De caniculis marinis. CAP. LVI.

CAnicularum marinarum tria genera, quorum maximi ſunt cetacea magnitudine, reliqua duo genera procedunt ad cubiti magnitudinem, quorum alterum galeon, alterum centriten ſolent nominare, & horum maculoſi galei appellare poſſent, centritas nominans reliquos non erraret, varij quidem & pellem teneriorem habent, & latiores ſunt, alij vero parui & pellem duram habent, & caput tendens in acutum, & colorem in album vergentem. Aculei ipſis innati ſunt, alter in capitis vertice, alter in cauda, duri quidem aculei, & venenum quoddam iaculantur, horum paruorum canum vtrunque genus capitur in cœnoſis locis hac eſca piſcem album diſſectum piſcator deijcit, ac cum

vnus captus eſt hamo, omnes hoc aſpicientes accurrunt ad captiuum, & ſequuntur vſque ad nauem æmulatione quadam, exiſtimantes captum eſcam ſibi prædatum fuiſſe, vt eorum nonnonnulli in nauem aliquando inſiliant, & volentes capiantur.

De morſu aſpidis. CAP. LVII.

VIperæ & aliarum ſerpentum morſus non carent remedio, ex hisque fieri potiones, atque vnguenta percipio, incantationésque quorundam illitum venenum mitigauerunt, ſolum aſpidis morſum non curari poſſe, eſſéque omni medicina robuſtiorem. Dignum hoc animal odio ob redundantiam mali, at fera ſceleſtior, & quæ minus vitari poßit fœmina venefica, qualem fuiſſe Medæam, & Circen audimus. Nam aſpidum venena & morſus opera ſunt: illarum autem venena vel ſolo tactu necare feruntur.

De paſtinaca marina. CAP. LVIII.

MArinæ paſtinacæ aculeus ab omni medicina inuictus exiſtit, etenim vt primùm pupugit, ſtatim interficit, quæ quidem ipſius arma vel rei maritimæ peritiſsimi perhorrent, neque enim alius quiſpiam neque vulneratrix ipſa medicinam vulneri facere poteſt, ſoli enim haſtæ Achillis hoc datum fuit.

De ceraſt

De ceraſtis ſerpentibus. CAP. LIX.

CEraſtes ſerpens ferum animal colore album, gemina ſupra frontem gerit cornua, cochleæ cornibus ſimilia, non ſimiliter tamen atque illius tenera, longè alia ratione in cæteros Libycos homines, ac erga nuncupatos Pſyllos ceraſtæ afficiuntur: illis enim infeſti ſunt, cum his fœdere deuinciuntur, pacémque ſeruant. Enimuero Pſyllorum gens ab eis ſi mordetur, non modò non ſentit morſum, ſed eos etiam qui in id mali inciderint facillimè ſanat, ſi priuſquam totum veneno corpus imbutum ſit, ex ipſis quiſpiam vel accerſitus, vel ſua ſponte veniens os aqua colluerit, illiusq́; manus qui morſus ſit abluerit, ex veneno ſtatim tum conualeſcit, tum ab omni malo liberatur. Libyci autem homines aiunt, virum cui ſua vxor venerit in ſuſpitionem adulterij, quíque ex ea ſuſceptos liberos adulterino ſanguine natos ſuſpicetur, experimenti cauſa in dolium ceraſtarum plenum infantem puerum conijcere, ſicq́ue obijciendo tanquam artificem aurum igni, ingenuitatem pueruli experiri ceraſtas protinus inſultare, acerbóſque fieri innatum malum puero minitantes, eos vt puer attigit, remolleſcere, vnde Libycus ille ſe legitimum patrem agnoſcit. Cum ſerpentium, tum phalangiorum hoſtes ceraſtæ habentur, hæc vero ſi Afri comminiſcuntur homines, non me, ſed ſemetipſos fallunt.

De

De apum inſidiatoribus. CAP. LX.

HOſtilem in modum apibus inſidias moliuntur pari auiculæ, veſpæ, hirundines, ſerpentes, aranei, ynges, à quibus omnibus apes de vita ſua incredibiliter timent, apiarij pulicariæ ſuffimento aut viridi papauere locum ante alueos ſternendo, cum eiuſmodi animalia ab eis depellunt, tum veſpas hoc modo comprehendunt, ante earum nidos naſſam in quam prius paruulam mænam, aut membradem ſimul cum hiope aut chalcide imponi conuenit appendunt, eæ vero ſua natura edaci eſca allectæ, frequentes in naſſam incidunt, quibus naſſa comprehenſis non amplius retro regredi licet, ſimul & eas aqua conſperſas facilè necant, aut igni cremant, lacertæ item inſidias in apes faciunt, ac terreni crocodili peſtem perniciémque illis inſtruunt, farina ad veratrum admiſta, aut tithymali, aut maluæ ſucco ſuffuſa ante alueos diſperſa guſtantibus illis omnibus modo commemoratis pernitiem affert, aranei ante alueos ad lumen accenſæ lucernæ, cui vas aqua plenum ſubiectum ſit volitantes in oleum decidunt, ac ſi pereunt, alia ratione non facile tolli queunt. Soboles ranarum lutariarum ſi quis in earum lacum verbaſci, nucíſve folia inijciat, necatur. Pari aues guſtatu farinæ vino dilutæ capite grauatæ cadunt, & iacentes palpitant, & ridiculæ capiuntur euolare non valentes. Hirundo muſicæ reuerentia permotis non ab apiarijs

occiditur, alioqui ad necandum facilis. Satis enim eſt eas prohibere prope alueos nidificare. tetro odore offenduntur apes, vnguentóque odorato, vt puellæ vrbanæ, & modeſtæ tetrum odorem contemnunt, & vnguenti ſuauitatem ſpernunt.

De ratione ædificandi apium. CAP. LXI.

SEniorem Cyrum de regia quam in vrbe Perſepoli ipſe ædificaſſet, magnam gloriam adeptum fuiſſe fama celebratum eſt, Darius lautæ ædificationis ſubſtructione quam fuſius omnium ſermone decantatam ſtruxerat efferebatur, Cyrus minor ex hortis quos purpuræ nitore, & gemmarum fulgore ornatus in Lydia ſua manu conſeuiſſet, gloria magna cum apud omnes Græcos, tum apud Lyſandrum Lacedæmonium, cum is in Lydiam ad eum veniſſet, fuit. Sed hæc pluſquam ſatis hiſtorici prædicarunt. Apium nõ item domos ſolertiori ratione ædificatas ſcripſerunt, cum illi tamen in regijs ædificantis permultos vexarint, apibus verò vt nihil minus moleſtum, ſic ſolertius nihil eſſe poteſt. Primùm regum cellas eminentiore loco magna laxitate amplas ædificant, eáſque ſepimento tanquam muro quodam ad maieſtatem regiam tuendam circunuallant, ac vt ætate & conditione triplices ſunt, ſic tripartito ſuas cellas diuidunt, quædam enim ſumma ſenectute affectæ, regiæ aulæ manent vicinæ proximæ tanquam cuſtodes & ſatellites: poſt quas habitant natu minimæ, & quæ annum non exceſ-

ſerunt

ſerunt,adoleſcentiores vero & ætate confirmatiori extimæ manent, vt illæ exacta ætate ſatellites lictoréſque regum ſint, eæ autem quæ ætatis firmitate robuſtiores exiſtunt, tanquã murus quiſpiam illarũ natu minimas ſepiant. Opinio vna eſt, apium reges non aculeatos eſſe,eſt rurſus altera eas robore aculeorum peracutorum armatas eſſe, nunquam tamen eis neque contra hominem,neq; contra apes vti,quoniam non fas ſit tãtæ nationis imperatorem malum admittere. reliquas autem apes harum rerum prudentiſſimi teſtantur in conſpectu ſuorum imperatorum aculeos ſummittere quaſi faſceis, veluti imperio poteſtatéq; his cedentes. Iam verò hoc vtrunque in illis regibus quiſpiam admirari poſſit ſiue aculeo careant ad inferendam iniuriam, ſiue quia habentes ab iniuria aculeos abſtinere queant.

AELIANI LIBER ſecundus hiſtoriæ animalium.

De gruibus. CAP. I.

CVM Thraciam grues relinquunt, defugiendo iniurias frigoris frequẽtes congregantur in Ebrum fluuium, lapidémque pro ſe quæque deuorat, vt & vnde prandere poſſit habeat, & aduerſus incurſiones ventorum firmamentum aſſequatur, in Nilum hyberni illic victus deſiderio incenſæ, cum proximum eſt è Thracia vt ſe migrare ingrediantur vltráque progrediantur, grus quæ eſt extremo tempore ætatis affecta ter circum vniuerſum gregem volans decidit, ſupremúmque vitæ diem conficit, quàm primùm ſepultura reliquæ afficiunt: recta deinde iter in Aegyptum faciunt, neque immenſa pelagi ſpatia alarum robore tranſmittentes vſquã interquieſcunt, Aegyptios ſementẽ faciẽtes offendũt & menſæ vt ita dicam, in armis ciborum redundantia extructæ interueniunt, ac tametſi minus inuitatæ hoſpitalis tamẽ menſæ iure fruuntur.

De pyrigonis. CAP. II.

TErra mariq; naſci animalia nihil mirũ: nam materia, nutrimentũ & natura horum cauſa architectrix eſt, ex igni vero generatas beſtias volucres exiſtere nuncupatas pyrigonos, & in eo ipſo igni viuere, & ali, hucq; & illuc volare, hoc admirabilitatem facit, illud item admirationem excitat, cùm extra ignem nutricium egrediuntur, ſtatim exeunt è vita: quæ autẽ cauſa ſit ex igni vt naſcantur, contráque aëre temperato elemento extinguantur, alijs dicendum relinquo.

De coitu & viſus recuperatione hirundinum. CAP. III.

ADuerſæ hirundines coeunt contrà atq; cæteræ aues, cur id faciant cauſa retruſa eſt, atq; abdita, aliquorum tamen ſermone in vulgus peruagatum eſt eas ſic coire, quòd Tereum regem horreant, nequando latenter irrepens nouã tragœdiam efficiat. hirundinibus à natura donum meo iudicio ſummum tributum eſt, ſi acu earum oculi puncti excæcentur viſum recipiunt. quid igitur Tireſiam amplius admiramur, tametſi hîc & apud inferos Homeri teſtimonio ſapientiſsimum.

De animalibus vnũ diem viuentibus. CA. IIII.

ANimalia ephemera idcirco ſunt appellata, quòd id ætatis viuunt, vt vno die curſum vitæ conficiant, ex fæce vini aceſcente originem trahunt, aperto dolio vt in lucem ſuſcepta ſunt, vita

exeedunt, ea felicitate prædita vt ingredi quidem in vitam natura illis det, malis verò quibus vita referta eſt celerrimè liberet, ne nimirum quam partem ſuarum calamitatum ſentiant.

De aſpide & baſiliſco. CAP. V.

EX *aſpidis quidem vulnere longo tempore quiſpiam ſanus fieri poſſit vel exectionem membri vel exuſtionem ignis fortiter patiendo, vel accommodatis medicamentis malum ſiſtendo, ne ſerpat longius. Baſiliſcus verò etſi magnitudine ſit dodrantali, tamen ſerpentium vel maximus non longo interuallo ſed ſtatim baſiliſcum intuens exſiccatur baſiliſci ſpiratione, ac ſi baculum quem quiſpiam teneat, ille momorderit, baculi dominus necatur.*

De amore & muſicæ ſtudio delphinorum. CAPVT VI.

Q*Vanto delphinis in ſtudio muſica ſit ex Arione Methymneo Aegyptij & Lesbij teſtantur, quantóque ijdem ipſi amatorio affectu flagrent Theitæ delphini de amore erga eleganti forma puerum prædicant, Leonyda autem Byzantius in vrbe Pleroſelino nuncupata ſe cu Eolida nauigando præterueheretur delphinum in illius portu vrbis habitantem ciuibúsque huius tanquam hoſpitibus ſuis vtentem vidiſſe confirmat, idémque affert hunc delphinum de manu aniculæ cuiuſpiam*

eiuſd

eiuſdem mariti educari ſolitum fuiſſe, plenóſque inuitamẽtis cibos illi ab eiſdem ſuppeditatos fuiſſe, neque tamen puer cum eis eſſet infans pariter alendus, illum alere deſtitiſſe, ſed ambos educaſſe, ex quo conuictu delphinus puérque mutuum inter ſe amorem conciliarunt, & quod prædicandum virtutisque plenum videtur, inter eos mutuus amor charus, in precióque erat. Delphinus vrbem quam dixi veluti patriam ſuam flagranti ſtudio amplexabatur, portúmque tanquam domum ſuam amanter incolebat, & ſuis nutritijs gratiam educationis ſic perſoluebat, vt cum ætate grandis factus eſſet, déque manu educantium cibum capere non haberet neceſſe, extra portum in altum progreſſus ex prædis quas caperet, partim ſibi ad prandium haberet, partim ſuis educatoribus afferret, vnde fiebat, vt hi vehementer lætarentur, ab eóque illud vectigal acerrime ſibi & puero expectarent, nomen ſimiliter delphino vt puero impoſuerant. Puer ex illa viuendi cum delphino conſuetudine hanc collegerat fiduciam, vt è crepidine locísque è mari eminentibus illum auderet appellare, faciléq; ad ſe leui appellatione euocaret, ac ſiue ille remigationem quandam contenderet, ſiue cum alijs gregatim errantibus luſione aliqua delectaretur, totum gregem præ ſtudio feſtinandi venire ad puerum deſaltaret, ſiue multa fame preſſus

venaretur, illum tamen puer tanta celeritate reuocabat, vt vehementi impetu more nauis pleniſſimis velis impulſæ ferretur, atque ad puerulum appropinquans ad illum luderet, & adſiliret, nunc circum illum adnans, nunc illum ipſum velut prouocans, vt ad certamen ſecum amaſium ſuum alliceret, hæc cum delphino qui vetulis & puero vectigalis eſſet prædicata, tum alia pleraque quæ vrbs illa habebat ſpectaculum prætereuntibus dare ſolent.

De ſibilo baſiliſci. CAP. VII.

IN Africa mulos, vel cæſos, vel ſiti animo deficientes Archelaus ait, pleroſque mortuos humi iacere proiectos, ſæpéque magnam ſerpentium vim influere ad eorum cadauera depaſcenda, eásque baſiliſci exaudito ſibilo ſe ſtatim in cauernas, infráve harenas abdere, illum verò eò profectum in tranquilla permultæ pacis libertate prandere, poſtea verò quàm pranſus ſit, ſibilo repetito latitantibus ſerpentibus ſignificare ſe iam pranſum ex cadaueribus abire.

De piſcatorum Euboicorum communione prædæ cum delphinis. CAP. VIII.

EVboicorum hominum ſermone huc narratio quædam perlata eſt, illorum piſcatores pariter æquabilitérq; cum delphinis piſceis quos cœperunt communicare. Audio ad eiuſmodi piſcatum tempeſtatum quietem opus eſſe: id quod ſi

accid

acciderit, tum de prora laternas quaſdam piſcatores ſuſpendunt, quæ etſi intra ſe ignem habent, ſic tamen lucem tranſmittunt, vt ignis quidem obtegatur, lumen verò tranſluceat, piſcibus ſplendor timorem facit, & moleſtiam affert, quare inſidiarum ignoratione obſtupeſcentes, quid ſibi velit quod vident appropinquare aggrediuntur, cauſam tanti ſui timoris cognoſcere ſtudentes, cuius rei conſideratione perterriti aut ad ſaxum quoddam ſtant frequentes cum tremore & metu, aut ad littus impulſi exſiliunt, ſic obſtupefacti vt de cælo tacti eſſe videantur, facileque iam ſit tridente percutere. Delphini cum ignem à piſcatoribus incendi animaduertunt, ſeipſos ſtatim ad ſubſidium ijs ferendum comparant, & illi quidem ſenſim, & pedetentim remigant, delphini verò formidine exterrentes, impellunt piſces, eorúmque effugia reprimunt ne elabi queant, quare piſces ex delphinorum natatu & piſcatorum remigatione, vndique in anguſtias compulſi, & quodam modo circumſeßi, quòd ſentiunt ſibi ex tantis anguſtijs nullum patere exitum, idcirco ſtant, & manent, vnde efficitur vt eorum permagnus numerus capiatur, ac tum delphini velut repetentes communis laboris remunerationem ſibi debitam ex illa piſcatione eò procedunt, quibus prædæ auxiliatoribus ſi cum fide & grato animo piſcatores partis æquabilitatem diſtribuant, perſua-

ſum his habetur qui in re maritima verſantur: rurſus ad piſcandum etiam ſi minus inuitentur adiutores fore, ſin autem piſcatores prædam cum his communicare omiſerint, hoſtes experientur, quos antè amicos habuerant.

De ceruorum cum ſerpentibus diſsidio.

CAPVT IX.

M*Irifico quodam munere naturæ ceruus ſerpentem funditus vincit, neque enim ipſum tametſi hoſtis in latebram abditus effugere poteſt, etenim ille naribus ſuis in ſerpentis cauernam incumbens vehementiſsimè inſpirat & ſpiritu ſuo quaſi amatorio quodam alliciens extrahit, inuitúmque profert, ac nimirum procumbentem illum mandere ingreditur, quod hyeme facere maximè ſolet. Si quis autem cerui cornua in pulueres excidat, poſteáque exciſos in ignem pulueres conijciat, fumus inde naſcens vndique ſerpentes, ne illius quidem nidorem ſuſtinentes, fugat.*

Quemadmodum aſini equas ineant.

CAPVT X.

I*Nter cæteras animantes equus magno elatóque animo eſt. enimuero magnitudo & celeritas ipſa ceruicíſque eminentia, tibiarum facilis contractio, facilíſque porrectio, vngularum crepitus*

pitus inducunt, cùm vt audacius is exultet, & geſtiat, inſolentiúſque efferatur, tum maximè comata equa mollitie & inſolentia diffluens, ſuperbiat, eámque ob rem ab aſinis ſe iniri indigniſsime ferat, vt maximo viciſsim gaudio compleatur, cum equo quaſi matrimonio ſociata ſit, ob idque ipſum ſe plurimi eſſe arbitretur, cuius modi affectus gnari, qui ſibi mulos gigni volunt, equæ iubam temere & ſine artificio tondent poſteáque aſinos admittunt, ea vero, tum mariti ignobilitatem cuius prius pudebat, & contra quem ante reſiſtebat, facillime patitur, atque eius rei Sophocles meminiſſe videtur.

De elephantorum obedientia, docilitate muſicæ ſtudio.

CAP. XI.

SEquitur vt de natura elephantorum deinceps dicam, de arte numerorum & obtemperatione, eorúmque acutiſsimis ſenſibus, ac facilitate ad eas diſciplinas aſſequendas, quæ ad diſcendum difficiles ſunt, vel homini ipſi, nedum tam immani feræ, & quæ aliàs intractata tantopere animo agreſti eſſet, duróque aduerſus omnem pertractationem. Enimuero ad numerum ſaltare tibiæ auditione demulceri, ſonorum differentiam intelligere, curſum tardare ad ſoni tarditatem, ſeque remittere ad remiſsionem tibiæ, rurſus cùm acutè ſonans impellit, feſtin

feſtinare diſcere, aſſequi perfecte elephantus ſolitus eſt, neque vero natura modò illum ſumma ex omnibus animalibus magnitudine ornauit, ſed & diſciplina manſuetum & tractabilem edidit, iam autem ſi vel Indiæ, vel Arabiæ vel Africæ elephantorum obediendi facilitatem, & docilitatem ſcripturus eſſem, cuipiam fortaßis fabuloſa quædam nimium licenter confinxiſſe, atque ad eiuſmodi animalium famam augendam contra naturam mentitus fuiſſe videri poſſem, quod ab ſtudioſo philoſophiæ, & veritatis amatore candido alieniſsimum videri debet, ex his quæ ipſe vidi, & quæ Romæ geſta alij antè ſcripſerunt, pauca quædam perſtringere, atque quid ſit horum animalium maximè proprium conſtitui attingere. Elephanto ad morum manſuetudinem, & facilitatem erudito nihil mitius, nihil ad id quod volumus obtemperantius eſt, cum Tiberij Cæſaris nepos Germanicus gladiatorum ſpectaculum edidit plures grandes vtriuſque ſexus elephantes Romæ erant, è quibus alij plerique generati extiterunt, quorum artus interea dum committebantur, & confirmabantur, & membra infirma recèns conglutinabantur, peritus vir ad pertractandos eorum ſenſus, animoſque, nunc eos diſciplina manſuetiori, nunc terroris & mirificæ verberationis plena excipiens erudiebat, primùm eos maxima lenitudine & mollitudine,

cibos

cibos nimirum illecebris & varietate ſuauium inuitamentorum refertos indulgens ad diſciplinam informabat, vt ſi quid eſſet agreſte expelleret, ex feritate ad manſuetudinem, & quaſi ad humanitatem quandam transformaret, ſicque eos moderabatur, vt feritate expulſa, diſciplinis & muſicæ ſtudio operam darent, tympanorum ſono nihil exterrerentur, fiſtula demulcerentur, pedum ingredientium ſtrepitum, cantúmque miſcellaneum ferrent, eos præterea exercebat ad non formidandam hominum multitudinem, illa vero virilis diſciplina non ad grauem plagarum ictum excandeſcere coactos membrum aliquod ad ſaltandum flectere non rabioſe, cum eſſent maximo robore præditi incitari. Iam vero hanc à natura ingenuitatis præſtantiam aſſequuti erant, vt apte compoſiti eſſent, & liberaliter dociles ad humaniores diſciplinas, cum orcheſtodidaſcalus elephantorum ſpectaculum edidit, in tempore ſuo ſpecimen dederunt ſe rectè inſtitutos eſſe, illúmque in ſeipſis erudiendis non operam perdidiſſe: nam duodecim numero theatrum ingreſsi compoſito gradu incedebant, ac toto corpore diffluebant lauto ornatu, hominum nimirum ſtolis ſaltatorijs induti, ſoláque magiſtri ſignificatione vocis ordinatim ſtructi gradiebantur, ac vero rurſus ſi ita illis hoc imperaretur in orbem ſaltabant, eundémque orbem ad imperantis vocem repetebant, atque nunc flores

pauim

pauimentum ornabant, ſpargentes, nunc modeſte pedibus terram pulſantes, muſica moderatam ſaltationem quandam vnà obibant. Damonem igitur & Epentharum ac alios pleroſque pulcherrime muſicam eruditos, & inter paucos muſicæ peritos exiſtimatos fuiſſe, mirificum quidem at non certe incredibile, neque à ratione alienum fuit, cum homines eſſent rationis participes valuiſſe vi intelligendi, ac ratiocinandi: at vero animal rationis expers numerum, & cantum percipere, formam & ornatum tenere non à ſaltandi moderata elegantia aberrare, quæ didicerit repetere poſſe, hoc naturæ donum eſt, ſimúlque vis quædam admodum ſingularis, illa vero vel ad ridiculè inſaniendum ſpectatorem inducere poßint in theatri harena humiles lectos ſpectare vario ſtragulo textili & magnificis operibus picto ornatos ditißimæ domus, monumenta lauta, item pocula & argenteas crateras, auréſque permulta aqua repletas, menſáſque magnificas tanto pane & carnibus extructas, vt vel edacißimorum animalium ventrem implere potuiſſent, omnibus ita recte apparatis conuiuæ intromißi ſunt elefanti mares ſex virili veſte induti, totidémque fœminæ ſtola muliebri ornatæ decore epulis accubuerunt, ac in menſam promuſcides tanquam manus porrexerunt, ſummáque cum modeſtia epulati ſunt, neque ex ipſis quiſpiam viſus eſt vorax, neque maioris partis rapax, cum

eſſet

eſſet bibendum vnicuique cratera exhibebatur, & hi quidem promuſcidibus potionem haurientes moderate bibebant, deinde circunſtantes leuiter & feſtiuè ſine contumelia aſpergebant. Non pauca eiuſmodi de ingenio & natura propria horum animalium admirabilia, alij ſcripſerunt, ego recte & ordine in tabula quadam latinas literas vidi elefantos ſcribere, veruntamen docentis manus ſubijciebatur, ad literarum figuram & lineamentum inſtituens animal, cúmq; elephantus ſcriberet, eius oculos immotos & deiectos eſſe perſpexi, vt grammaticum quendam dixiſſes.

De leporum vi & natura. CAP. XII.

QVædam propria lepori à natura ingenita ſunt, palpebris patentibus ſomnum capit. eius annos indicant foramina quædam. nam quot ſunt illi corporis cauernæ totidem annos ætatis agit, vno & eodem tempore quædam in vtero inchoata & imperfecta fert, quædam parturit, quædam modo peperit.

De duce cetacei generis. CAP. XIII.

OMne fere cetarium genus duce ad ſibi moderandum eget, illiúsque oculis ducibus ad videndum vtitur, is autem dux eſt quemadmodum harum rerum periti teſtantur, longus piſcis colore albo, capite prælongo, anguſta cauda, hunc ne ducem vnicuique cetaceo natura dederit, an amicitia quadam adductus ipſa cete vltro antegrediatur,

haud

haud ſcio plane, ſed id tamen factum naturæ impulſu arbitrarer, nam hic ſeparatim nunquam ab illo nauigat, ſed ante huius caput antecedens ipſius dux, ac quaſi temo exiſtit. etenim cuncta illi & prouidet, & præſentit, caudáque extrema præmonſtrat, ſingula tum horribilia formidoloſáque inhibet, tum cibaria conciliat, inſidiáſque à piſcatoribus poſitas ſigno quodam oſtendit, atque quem locum propter magnitudinem illum adire non oporteat præſignificat, nequando nimirum irretitum funditus pereat, quod mirum videri debet, minimam beſtiam maximo animali vitæ cauſam afferre. Cum ad pinguitudinẽ cete peruenit, amplius nec videre, nec audire poteſt, carnium enim moles & videndi & audiendi viam intercludit, & tanquam illius luminibus obſtruit, quare ceti oculus ineptus efficitur ad videndum. quòd ſi is piſciculus quo ad neceſſaria vtitur perit, illi quoque pereundum eſt.

De chameleonte. CAP. XIIII.

CHameleon animal, non vno atque eodem colore ſpectatur, ſed & ſeſe furtim ſubducit, & videntium oculos velut perſtringit, nam nigro colore ſi eum offendis, mutat ſe ipſe, & aliud coloris genus inſtituit, ac ſe citò in viriditatem inuertit, & quaſi mutatione veſtium facta, alius rurſus viſus album colorem tanquam aliam perſonam veſtémve veluti hiſtrio induit naturam ementitam,

etſi

etſi non veneficÿs veluti Medæa quædam, aut Circe illitus eſt, tamen præſtigÿs potens videntium oculis illudere ſolet.

De pompylis piſcibus. CAP. XV.

POmpylus piſcis pelagius in ima ſede maris verſari ſolitus, vel omnium piſcium quos auditione accepimus, maximopere cognoſcendus eſt, is aut terram male odit, aut hæc ipſa illius odiò tenetur, ſic circum naues altum ſecantes tanquam amicas concurſant pompyli, eáſque ſtipat ſaltantes, & nautæ quidem quantum abſint à terra ignorare ſolent, at ÿ ex pompyli tanquam canes magna ſagacitate propinquam prædam præſentientes, ſic terram non longe abeſſe antè multo ſentiunt, idcirco non tanto amplius ſtudio nauium tenentur longius eas vt perſequi comitando velint, ſed quaſi ſigno ad abeundum ſublato frequentes in altum redeunt, vnde nautæ continentē, tametſi faſcibus non eam aſſecuti, ſed à pompylis eruditi propinquam eſſe ſentiunt.

De tharando. CAP. XVI.

RVborem, pallorem, liuorem, homini & beſtÿs cutem mollem habentibus & minime villoſis accedere nihil mirum, Tharando verò animali, cui eſt tergus impenetrabile & villus vrſorum magnitudine admirabile videri debet, ſeipſum enim cum villis ſuis hic vertit, milléque colorum ſpecies cum ſummo videntium ſtupore reddit, Scythicum animal eſt, dorſo & magnitudine tau-

ro ſimile, eius corium ne ſpiculo quidem penetrari poteſt.

De remora. CAP. XVII.

E*Chenæis pelagius piſcis aſpectu niger, longitudine cum mediocri anguila æquandus, nomen à rebus quas agit habet, ab inhibendis nauibus echeneida Græcè ſcientes appellarunt, nauis ſecundo vento & plenis velis propulſæ extremam puppim mordicus premens tanquam indomitum atque effrenatum equum freno robuſto inhibens violentiſsime ab impetu reprimit, & conſtrictam tenet, fruſtráque ventis vela dantur, fruſtra venti afflant, quæ res vectores angit ac ſolicitos vehementer hâbet.*

Quemadmodum telis confixi elephanti liberantur. CAP. XVIII.

A*Rs & doctrina curandi vulnera apud Homerum per manus vel ad tertiam vſque ætatem traditur. Patroclum Menætij filium Achilles Pelei filius medicinam docet, Achillem verò Chiron erudit, diſciplinas nimirum heroes tantum & deorum filij exercebant, & radicum ſuccos, varietates herbarum, vſum pharmacorum, temperationem, cantiones tum inflammationibus contrarias ſimul & ſanguini reprimendo propitias, & alia inuenerunt, quibus quàm natura parum egeat elephantus docet, cùm enim vel haſta*

vel

vel ſagitta ictus eſt, oleæ flore vel oleo ipſo defixa tela expellit atque huiuſmodi ratione ad incolumitatem reſtituitur.

Quemadmodum fingant ſuos catulos vrſæ. CAP. XIX.

VRſarum pariendi ratio permira videtur, nam nemo à partu videns tam informem támque rudem fœtum vrſam edidiſſe, vitalem partum iudicaret, ſimul enim ac in lucem hæc edidit ſtatim carnem illam nulla vitalis figuræ veſtigia, nullámque animalis effigiem retinentem, amore complectitur, catulum agnoſcit ſuum, ac eum in ſinu gremióque fouet, & lingua fingit ſua, & paulatim in confirmationem quandam ſic effingit, vt aſpicienti iam catulus vrſæ hic eſſe videatur.

De bubus Erythreis. CAP. XX.

TAuris omnibus rigida & minime flexibilia exiſtunt cornua, eámque ob rem cornibus perinde armati furibunde appetunt, atque vt homines armis tecti in pugnam deſcendunt: Erythrei autem boues mòbilia ſimiliter cornua vt aures habent.

De Aethiopiæ ſerpentibus. CAP. XXI.

AEthiopia generat dracones progredientes ad ad longitudinē triginta paſſuum, qui nomen non habent propriū, ſed dūntaxat interfectores elephantorū ipſos appellant, qui ad ſummā ſenectutem

peruenimt, verùm huc vſque de ſermonibus Aethiopicis. Dicunt Phrygij ſermones, in Phrygia dracones procreari longitudine decem paſſuum, eósque quotidie media æſtate hora cum forum hominum conuentu plenum eſſe ſolet, & iam prandendum eſt, ex cauernis procedere, & ad nuncupatum in ponto amnem Rhyndacum cauda ad terram adniti reliquo erecto corpore toto gutture eminente & paulatim laxato ore hiante volucres ſuperuolantes, tametſi ſublime & perniciter ferantur, ſua aſpiratione tanquam amatorio quodam ad ſe attrahere, ac allicere, eas autem ex horum ſpiritus ductibus detractas in illorum ventem decidere, atque illabi. & hæc quidem ſibi maxime propria ad occidentem ſolem agere, ac ſeipſos poſtea occultantes gregibus ex paſtione ad ſtabula redeuntibus inſidiari, multámque perniciem inferre, atque inde prandium ſibi abunde comparare.

De procreatione apuarum. CAP. XXII.

APuæ piſces ex ſeſe nec procreant, nec procreantur, ſed è limo enaſcuntur, cœnum cum in mari concreuerit valde & limoſum & atrum efficitur, atque ex ſua quadam voluptate mirabili natura & vitali tepeſcit, atque in permulta animalia nimirum apuas immutatur. eæ autem ſic in putrido luto & ſordibus tanquam lumbrici generatæ ad natandũ maxime valent, tumq́; mirab

mirabili cauſa quadam ad ſalutaria impelluntur, eo nimirum vbi ad tegendam vitam perfugia, & ad tuendam propugnacula habeant; hæc autem perfugia ſunt ſcopuloſa ſaxa è terra eminentia, ac in multiplices ſinus fremebundorum fluctuum, & ſaxifragarum vndarum verberatione multo tempore excauata. Hæc ideo abdita eis perfugia natura indicauit, ne ſalo conuellerentur, ac labefactarentur. debiles enim ſunt ad reſiſtendum, & infirmæ contra fluctuum incurſiones. nullo cibo ad ſeſe alendas egent, namque ad victum eis ſatis eſt mutuo linctu ſe lambere; retibus ſubtilibus exiguas maculas habentibus capiuntur.

De lacertorum diſſectione. CAP. XXIII.

SI quis ſeu fortuito lacertum ſeu conſulto in caluaria percutiat, & virga medium diſcindat, huius partium neutra moritur, ſed ab altera ſeorſum vtraque graditur, & duobus pedibus adrepens viuit, dein ſi coitio vtriuſque cum altera fiat conſentione quadam tacita & naturali colligatione velut conſeruntur, contexuntúrque atque ex ſeparatis duabus partibus vnus atque idem rurſus efficitur lacertus, & tametſi loci prius affecti veſtigium cicatrix indicat, tamen & vitam priſtinam retinet, & ei cætera perſimilis eſt, qui talia nunquam perpeſus ſit.

Quemadmodum viperæ ſaliua hominis perniciem infert. CAP. XXIIII.

SErpentium venenum cum peſtiferum eſt, tum multo aſpidis peſtilentius, contra quæ nemo ſalutaria præſidia facile inueniat, etiam ſi ad leuationis aliquid afferendum doloribus, atque adeò ad liberandum ab illis ipſis doloribus acerrimis ſapientiſsimus ſit venenatis ſerpentibus incredibiliter pernitioſum venenum in homine: ad hanc rationem deprehenditur. Si viperæ quam ceperis, collum ſumma cantione contineas, in osque illius diductum expuas ſputum in eius ventrem delapſum tanta ei pernicie exiſtit, vt inde ex tabe vipera putreſcat, huc accedit hominis morſum vel homini ipſi eſſe pernitioſum, nulliúsque animalis morſui de acerbitate concedere.

De formicis. CAP. XXV.

FActis meſsibus circum areas verſantes formicæ ad trituram conueniunt: ſingulæ enim aut binæ, aut ternæ domicilia ſua relinquentes gradiuntur, triticum legunt, eadem ſemita iter faciunt, aliæ ad legenda grana eunt, aliæ onus portantes redeunt, ac ſummo cum honore & modeſtia aliæ alijs de via decedunt, & multo expeditæ magis onus gerentibus in cauernis granorum aceruos ſibi conſtruunt, ac ſingula ſemina exterebrant, quod excidit in ſuum prandium conuertunt, reliquum verò quod deroſum remanet, ſterile eſt, ergo iſta generoſiſsimæ œconomiæ, &

cuſtod

cuſtodes formicæ intra cauernam machinantur, ne imbrium fluxionibus integra ſemina rurſus in fruges exeant, & cibi inopiam, & famem inferant, vnde illis labor & ſedulitas pereat. hæc igitur ſicut alia pleraque natura formicis largita eſt.

De aquilis. CAP. XXVI.

A*Quila nunquam fontium ad potionem eget, nec puluerulentas volutationes quærit, ſed & contra ſitum ſuperior eſt, & laboris alleuationem extrinſecus obiectam non expectat, verùm & aquas & requietem præclare contemnens ſublime fertur, ſurſumque in cæleſtem locum volans ex alto æthere acutiſsime inferiora videt, cuius alarum crepitum vbi primùm draco auribus perceperit, in latebras ſtatim abditur. Hoc autem indice ſuorum pullorum ingenuitatem legitimam aquila experitur, eos adhuc implumeis, ac ex ætate infirmos ſolem intueri aduerſum cogit, ac ſi quis illorum ſolis radios ægrè intuens nictatione oculos obnubat, cum nido expellit, ac velut adulterinum abdicat, ſin autem ſolem ſine nictatione reſpiciat, extra ſuſpitionem eſt, atque idcirco inter legitimos adſcribitur, quod cæleſtis ignis eſt generis incorruptus index.*

De magna ſtruthione. CAP. XXVII.

T*Ametſi alis penna frequentibus magna ſtruthio prædita eſt, à terra tamen nec tollitur,*

nec in ſublime fertur, at celerrime duabus alis explicatis graditur, quas ventus tanquam vela implens propellit, volare autem neſcit.

De otide ſiue tarda. CAP. XXVIII.

O*Tis ex omnibus animalibus equorum ſtudioſiſsima cenſetur, cui rei hoc teſtimonio eſt, quòd cætera animalia vel in pratis, vel in collibus paſcentia aſpernatur, equum vero vt aſpexerit magno ſtatim cum gaudio ad ipſum aduolans appropinquare pergit, more hominum equini generis amantiſsimorum.*

De muſca. CAP. XXIX.

M*Vſca etſi ad omnia audax exiſtit, ſi tamen in aquam decidat, nec natare ſcit, nec ex ſubmerſione ſe ſeruare quit, ſi eam humore exanimatam extrahas atque in cinere condas ad priſtinam vitam reuiuiſcit.*

De gallis. CAP. XXX.

S*I gallum emptum vel datum velis ponere in cohorte tuarum auium domeſticarum non ſolues temere, aut ſi feceris fugitiuus ſtatim diſcedet ad ſuos domeſticos, etiam ſi longiſsime exportatus fuerit: oportet igitur ei cuſtodiam apponere, & vincula occultiora quàm Homerica Vulcani, quæ talia eſſe intelligo, nimirum menſam in qua comedis in medium pones, gallúmque ter circum ipſam menſam ages, deinde ipſum liberũ errare ſines cum domeſticis auibus, is velut ligatus non diſcedet.*

De ſal

De ſalamandra. CAP. XXXI.

Ex animalibus tametſi ſalamandra non eſt quæ igni naſcuntur, quales ſunt pyrigoni, contra tamen hunc ire audet, contráque illius flammam veniens tanquam aduerſus hoſtem quendam ſic eam expugnare aggreditur, cuius rei teſtimonium fabri, quorum opera atque artificium igne nititur, afferunt: nam quamdiu eis ex flammæ ſplendore ignis flagrare, eorúmque artem fabrilem adiuuare videtur, huiuſmodi animal magna ſecuritate ipſi negligunt, cum autem ignis euaneſcit, ac reſtinguitur, fruſtráque folles flant, hoc ſibi tnm animal aduerſari præclarè intelligunt, quare hoc ipſum veſtigant, inueſtigatum vlciſcuntur, ignis autem poſtea iterũ ſuccenſus fabrile opus modò vt antè erat ſolitus alatur, iuuare perſeuerat.

De cycni cantu. CAP. XXXII.

Cycnus, quem Apollinis famulum ſcribunt poëtæ, & ij etiam qui oratione ſoluta vtuntur, alioqui quantum valeat cantu dicere neſciò, creditur autẽ ab ijs qui ſuperiori tempore fuerunt, Cycnæum illum ita nuncupatum cantum canere ante mortẽ. Honorauit ipſum natura, magis quàm bonos & probos homines, idque iure, ſiquidem hos laudant, & lugent alij homines.

De crocodilo. CAP. XXXIII.

Crocodilus qua magnitudine ſit, quando eſt iuſtæ magnitudinis, & quando eſt ex ouo

excluſus, item linguam habeat necne, & vt maxillam alteram moueat multi ſcribũt, alij animaduerterunt hoc animal quot oua pariat, & vt excludat ex illis ſuos fœtus, ego vero audiui, vt cum moritur crocodilus ſcorpius ex illo naſcitur, cuius cauda aculeum habeat veneno refertum.

De aue Cinamomo. CAP. XXXIIII.

SI *certa ſunt hæc & minime dubia, Indorum ex ſermonibus petendum eſt quæ nunc dicam fama illinc deportante, hæc ſunt eiuſdem nominis, qua eſt planta, auem Cinamomũ audiui, illinc plantam gentilem ſuam afferre ad Indos, vbi verò & quomodo naſcitur hæc planta, homines nihil ſcire.*

De ibe. CAP. XXXV.

A*Egyptij non ex humano inuento clyſteres ſe didiciſſe, ſed ibim horum ad deijciendas aluos vſum ſibi & medicinam docuiſſe prædicant, eam cùm luna decreſcit atque recreſcit, cognoſcere audio, ex lunæque accretione viuendi rationem augere, ex decretione diminuere.*

De aculeo paſtinacæ. CAP. XXXVI.

E*X omnibus beſtijs infeſtiſsimo, ac periculoſiſsimo aculeo paſtinaca prædita eſt, cuius rei teſtimonio eſt, ſi eum in arborem virentem & florentem infixerit, non longo interuallo emarceſcere differt, ſed potius eueſtigiò exſiccetur: idipſum facit in animalibus, nam ſi quod contigerit, necat.*

De

De mure araneo. CAP. XXXVII.

MVs araneus ſyluarum alumnus, quantum per loca arboribus conſita pergit, viuere poteſt munere naturæ, ſed ſi alibi forſitan erret, perit. ſi in orbitam inciderit, tanquam vinculis capitur ac moritur. ei qui ab eo ſit morſus remedio eſt, terra ex orbitarum tranſitu ſumpta, eáque ſimul vt vulnus aſperſum ſit, ſtatim ſanatur.

De ibibus. CAP. XXXVIII.

IBis lunæ ſacra eſt, ad lunæ rationem oua fingit tot diebus oua excludit, quot luna creſcit, & minuitur, extra Aegyptum nunquam progreditur. Cur ex Aegypto nunquam decedat, cauſa eſt cæli ſtatus vuidus Aegyptiaci, & luna omnium maxime ſtellarum inerrantium humida, ſi quis vi atque impetu eam ab Aegypto exportet, illa quidem ex inſidiatoribus vltionem capit, vel cum magna ſua pernicie: mortem enim ſibi fame cõſciſcens, raptoribus ſtudium in ſe exportanda extra Aegyptum vanum eſſe oſtendit, graditur autem magna tarditate, nec eam ocius quiſpiam ingredi videat quàm molli gradu, & tardo more lautarum mulierum. Ibes nigræ volucrium anguium cateruas peſtilentes intra Aegyptios fines ingredi prohibent, & pro terra ſibi amica propugnantes, illud vniuerſum agmen interficiunt atque conſumunt, aliæ verò ibes ex Aethiopia Nili alluuionibus ſerpentes Nilum appetentes conficiunt, eorum conatibus

bus obuiam euntes, quæ cauſa prohibet Aegyptios ex acceſſu ſerpentium perire.

De aquilis. CAP. XXXIX.

AQuilarum genus quod alij chryſæton, alij ſtellarem appellant, non ſæpe apparet, eius generis aquilam Ariſtoteles venari ait hinulos, lepores, grues, anſeres, ex cohorte aquilarum maxima hæc exiſtimatur. In Creta vi tauros inuadi ab ea ſolere in hunc modum narrant, interea taurus ſe cùm abijcit ad paſtum ex inſidijs aquila in ceruicem inuolans, crebras illi ac acerrimas plagas roſtro infligit, ille tanquam aſilo excitatus primum incenditur ad curſum, deinde qua poteſt ſe in fugam confert. quandiu in plano, & ſtabili loco fertur, ab aquilæ moleſtia requieſcit, ea nimirum quo ad in planitiem excurrit nihil ei negotij exhibet, at quieta volans illum acerrime obſeruat, quacunque ingreditur, cum illum proxime ad præcipitem locum, ac decliuem acceſsiſſe videt, explicatis in orbem alis illius oculos quatit, & ea quæ ante pedes ſunt nihil illum prouidētem magna vi præcipitem agit, laniatúque ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur. Ab aliena præda ſe continet: uihil enim tale, etſi humi iacet, attingit, ſed ex ſuis laboribus gaudet, atque à communicando cum alijs ſe ſuſtinet. Poſteaquam expleta, atque exſaturata eſt, ſua aſpiratione & graui, & tetra reliquias imbutas relinquit, alijs

iam

iam ad vſum ineptas. aliæ ab alijs longiſsime nidificant, ne mutua ex loci propinquitate de præda contendant, & moleſtia inter ſe afficiantur.

De aquilæ amore erga ſuos nutritios & ſuos pullos. CAP. XL.

V*Num genus aquilarum eſt, quod in nutritios ſuos admirabilem charitatem retinet, cuius rei exemplum eſt aquila Pyrrhi, quam ab omni cibo ſe prorſus abſtinentem mortuo domino ſuo immortuam fuiſſe ferunt, quod idem alumna viri priuati feciſſe dicitur, ſeſe nimirum in medios rogos cum dominus cremaretur immiſit. ſunt qui dicant non viri ſed mulieris alumnam fuiſſe. Ex omnibus animalibus maximo ſtudio in fœtus ſuos exiſtit, quare accerrimo odio eum perſequitur, quem in nidum inuaſiſſe conſpexerit, non inultum, impunitúmque dimittit, nec ad repetendam pœnarum moderationem quandam roſtro vtitur, ſed illum alis verberat, & vnguibus lacerat.*

De mullo piſce. CAP. XLI.

M*Arinus mullus piſcis eſt, ac edaciſsimus, omnia ſibi obuia promiſcue immodeſta quadam intemperantia helluari cupit, horum nonnulli ſaxatiles appellantur, à locis quæ incolunt nomen trahentes, quæ quidem loca habent minuta ſaxa, crebráſque algas inter hæc interiectas, ac intermedias vbi ſubſidet limus vel arena. hominum, & piſcium cadaueribus veſcitur, & ſordidiſsimis,*

maléque olentibus delectatur.

De accipitribus. CAP. XLII.

Accipitres non minus quàm aquilæ ad aucupandum habiles, neque magnitudine aquilis inferiores. De auibus longe hominum ſtudioſiſſimi habentur. Eos in Thracia auditione accepi ad hanc rationem cum hominibus per paludes ſocietatem aucupandi coire, homines explicatis retibus quieſcere, accipitres autem ſuperuolantes exterrere aueis ac intra retia compellere. Thraces ſi quas ceperint aues cum accipitribus partiri, eóſque tum ad aucupij ſocietatem fidos habere, ſin cum his earum partem quas ceperint auium non communicauerint, diſſociari, atque diſtrahi, iuſtæ magnitudinis accipitres, & integræ ætatis cum vulpibus pugnaciter certare, & ſæpenumero contra aquilas, & vultures pugnare, à cordibus tanquam ſacro quodā initiatis ſe ſuſtinere, nunquam enim auium corda tanquam religione quadam conſtrictos edere. Hominem mortuum ſi inhumatum proſpexerint, iniecta gleba humare dicuntur, etſi illos hoc ipſum Solon ſicut Athenienſes non facere inſtituerit, quod ſi corpus tetigerit ieiunus manet, neque ſi vnus tantum aquam in ſulcum deriuet aquam guſtat, quod ſane exiſtimet illi vnico homini incommodare, ſua nimirum potione aquam ex illius vſu auferens, ſin plures homines irrigēt videns affluentis aquæ copiam, velut ab eis inuitatus libēter bibit.

De accipitribus tinnunculis. CAP. XLIII.

Accipitrum genus quod nominatur cenchris nulla eget potione, aliud ipſorum genus eſt quod montanum appellant, vtrunque ardenti in fœminas amore inflammatur, moréque hominum amatoria leuitate flagrantium ſemper ſectando eas in oculis fert, ſiquo clam fœmina abſceſſerit, ex eo maximum capit dolorem & clangorem fundens vaſtum exclamat, vtique homines vehementer amantes ex amore vexantur, perinde amatorijs moleſtijs affligitur. Cum ex oculis laborat ſyluaticum lactucam euellit, eiúsque acerrimum ſuccum expreſſum ſuis oculis imponens ad ſanitatem reſtituitur: hoc vti medicamento ad ſanandos oculorum dolores, medici dicuntur, vnde oculorum medicina hieracia quaſi accipitraria appellatur, vnde videre licet homines ſe auium diſcipulos profiteri, atque etiam præ ſe ferre non vereri. ſacrilegum medicum Delphis, cum in eum incurrriſſet accipiter eius caput conuellens indicauit, itémque nothi accipitres eſſe creduntur qui cenſentur in genere aquilarum, ineunte vere delecti ex omnibus duo in Aegyptum allegantur, ad ſpeculandas inſulas quaſdam deſertas quæ Libyæ adiacent, ij autem vbi reuerterint præeuntes eò alios deducunt, quibus duobus cæteri peregre illius profectionis feſtum agunt, cum ad eas inſulas peruenerunt, quas illi duo ſpeculati commodiores ſibi iudicarunt, hîc in multa quiete

&

& tranquillitate pariunt & excludunt, paſſeréſque venantur, & columbas pullos in magna redundantia alunt, deindéque firmos ad volandum in Ægyptum abducunt tanquam ad paternas ſedes.

De iulidibus piſcibus. CAP. XLIIII.

IVlides piſces ſaxatiles ſunt, quibus os veneno refertum eſt. quemcunque piſcem deguſtarunt inhabilem ad edendum pernicioſumq́; ei qui poſtea guſtauerit efficiunt, piſcatores cum ſquillam quam media ex parte iulides exediſſent, & confeciſſent ſine vllo pretio parabilem offendiſſent, cúmque inopia preßi guſtare ingreßi eſſent illorum aluos vehementes cruciatus exceperunt. in piſcatu vrinatores & natatores infeſtißime perſequuntur, ac vt terrenæ muſcæ mordicus prement ſimiliter iulides frequentes in eos, quos dixi incurrentes morſu affligunt, quas repellere neceſſe habent, aut ab his demorſi cruciabuntur, in quibus repulſandis totus vrinandi, & natandi labor perit.

De lepore marino. CAP. XLV.

LEpus marinus mortē ſæpe infert, aluum acerrimis doloribus torquet, partum abigit, ſtomachum diſſoluit: in cœno gignitur, & ſæpe vnà cum apuis capitur, ſpecie cochleæ tegmine nudatæ cernitur.

De vulturibus. CAP. XLVI.

IN hominum cadauera vultures infeſtißimi feruntur, in quæ incurrentes tanquam hoſtilia inuadunt

uadunt, ac hominem vicinum ad moriendum quando ſupremum vitæ diem agat diligenter obſeruant, expeditos in bellum exercitus præſentione quadam conſequuntur, planè ſcientes, & quòd ad bellum proficiſcuntur, & quòd omnis pugna ſtragem edere ſolet. vulturem non naſci marem aiunt, ſed fœminas omneis generari, quam rem non ignorantes hæ beſtiæ, pullorúmque ſolitudinem, ac inopiam timentes ad gignendos pullos talia machinantur, aduerſæ auſtro volant, vel ſi auſter non ſpiret ad Eurum ventum oris hiatu ſe pandunt, ſpiritus venti influens ipſas implet, dicunt vultures non indificare, vultures vero qui ſunt medij inter vulturum genus & aquilarum eſſe tum mares, tum nigros colore, quorum quidem nidos reperiri audio, attamen oua eos excludere non exiſtimo, ſed pullos potius parere, eóſque ſtatim à partu volatiles eſſe intellexi, vulturibus vnguentum perniciem infert.

De miluis. CAP. XLVII.

MIluus in rapinas faciendas eminentiſſimus ſi ſuperior extiterit, carnes è macello rapaciſſime aufert, ex olympiæ tamen aris eas nunquam attingit, harpa auis montana impetens oculos effodit.

De coruis. CAP. XLVIII.

AEgyptij corui Nilum accolentes nauigatibus quaſi ſupplices eſſe videntur, ſibi quippiam

elargiri efflagitantes, quod eis ſi quid dono detur petere ceſſantes nihil moleſti amplius ſunt, ſin autem horum quæ poſtularint nihil impetrauerint in nauis roſtro inſidentes inſequuntur nautas, funes arrodunt, ac vincula conſcindunt, corui Libyci ſeſe inclinantes roſtrorum aduncitatem quoad poſſunt in vaſa intendunt, atque inſerunt, quæ homines ſitis metu aquæ compleuerant ac ne corrumperetur ſupra tecta ad ſeruandum aeris beneficio aquam poſuerant, itaque potione fruuntur, cum aquam deficere vident, calculos ore & vnguibus apportantes, in vaſa inferunt, atque calculi quidem in fundum detruduntur, ac deſident, aqua verò de vaſis fundo ex ſubſidentium occupatione calculorum alleuata, ſuperiorem vaſis vacuitatem replet: qua ſolerti machinatione corui aquam contingentes, potione referciuntur, non ignorantes, quæ ſunt penitus in media philoſophia recondita atque abdita vnum & eundem locum duo corpora capere non poſſe, quantum cum ſterili ager ferax differat, planè noſcunt: in vberrimo enim gregatim feruntur, per ſterilem agrum & infructuoſum bini volare aſſolent, fœtus ſuos nutritos, & ætate procedente firmos, acriter inſectantur nidóque expellunt, quamobrem filij corniculi deinde ea quæ ſunt ad viuendũ neceſſaria inquirũt, genitoresq; ſuos minime alunt.

De piſcibus venenatis & de paſtinaca marina. CAP. XLIX.

Gob

Gobio, draco, hirundo piſces marini pungendo venenum emittunt, minime tamen mortiferum, paſtinaca ſæpe aculeo mortem infert. Leonides Byzantius hominem piſcium naturam, & diſcrimina ignorantem è reti ait paſtinacam arripuiſſe, putabat infelix ille rombum eſſe, ſimúlque vt illum rapuiſſet in ſinum ſuum abdidiſſe, clámque ſe ſubduxiſſe tanquam quiddam lautum, & pretioſum nactus fuiſſet, vbi paſtinaca ex compreſſione dolere cepiſſet, aculeo eum qui ſe diripuiſſet confixiſſe, atque infelicis furis viſcera perdidiſſe, furem autem prope paſtinacam proiectum iacuiſſe: quod maximo argumento fuit illum naturæ imprudentem fuiſſe, piſcis quem contigiſſet. In mari rubro gobij duorum, & ſæpe trium cubitorum naſcuntur.

De corui audacia. CAP. L.

Coruus aquilæ nihil de animo concedit, quo minus quàm hæc audax ſit, non enim ſolùm contra puſilla animalia aquila venire audet, ſed & contra aſinos, & boues pugnat, quorum in ceruicibus confidens eos percutit, ac multorum effodit oculos, cum etiam robuſto æſalone decertat, ſi quod animal contra vulpem pugnare animaduerterit ſubſidio ei venit, amicitia adductus, quæ illi cum vulpe intercedit, atque vlciſcitur. Maxime omnium auium multos clau-

gores, & varias voces fundit, nam inſtitutus cum humanam mittit, tum eius locutio alia quædam eſt ludentis, alia longe ſerio agentis, ſi enim quod pertineat ad Deum agit, hic tibi ſacrumquippiam & diuinationis plenum loquitur, & quod æſtiuo tempore alui relaxatione ſe laborare plane ſciat, idcirco ab humidis cibis ſe continet.

De animalium partu, & de delphino, & balena. CAP. LI.

ARiſtoteles animalium dicit alia eſſe viuipara, alia ouipara, alia vermes parere, animalia autem homines generare, & reliqua quæ pilo teguntur, & cetacea branchias non habere, ſed fiſtulam vt delphinum, & balenam.

De bubus Myſiæ, & Scythiæ. CAP. LII.

APud Myſios boues cornuum expertes ſunt, non item in Scythia, vbi minime cornibus boues mutili ſunt, nec mihi moleſtus quiſpiam eſſe debebit, quòd contrà ſcribam atq; Herodotus, cum ait, bubulo generi non eſſe in Scythia cornua.

De ſcarorum cibo. CAP. LIII.

DE marinis piſcibus ſolum Scarum ſimiliter vt ouillum pecus & bubulum ruminare audio.

De muſtello marino. CAP. LIIII.

MVſtellus piſcis cum timet de ſuis fœtibus eos ore recipit, & rurſus eadē via eoſdem reuomens iterum viuos, & incolumes parit.

De mur

De murium iecore. CAP. LV.

A Coitu recreſcente luna muris iecuſculum mirabilem in modum ſibi fibram quotidie quandam progignit vſque ad plenilunium, deinde luna decreſcente fibræ pariter decreſcunt, ac in vnum corpus extenuatæ paulatim euaneſcunt.

De ranis. CAP. LVI.

IN Thebaide cum grandine pluit mures in terra apparere audio, qui partim etiam nunc cœnum limoſum, partim iam caro exiſtunt, cum Aelianus ex Italica Neapoli Puteolos iter faceret, ait ſe ranas perſpexiſſe, quarum pars quæ ad caput pertinet repebat, & duobus pedibus agebatur, altera nondum conformata concretioni limoſi humoris ſimilis trahebatur.

Quòd ex bubus apes naſcantur. CAP. LVII.

BVbulum genus plurimas commoditates habet, homines enim ex eo infinitis commodis afficiuntur, primùm cum hominibus boum ſocietas rei ruſticæ, & vectionis variorum onerum communitas intercedit, deinde lactis ex hoc magna vtilitas percipitur, aræ exornantur, ac hominum conuentibus epulum copioſiſsimum præbetur, bos mortuus generoſa quædam res, & dignitatis plena exiſtimanda eſt, quòd apes ex ipſius reliquijs enaſcuntur, animalia operoſiſsima, fructúmque vtiliſsimum, & ſuauiſsimum homini comparantia.

AELIANI LIBER tertius hiſtoriæ animalium.

De Maurorum leonibus. CAP. I.

CVm homine Mauro & aliarum rerum communitatem quandam habet, & aquam de eodem fonte bibit, hunc audio cum venandi ratione falſus fame premitur, Maurorum domos adire, ibi ſi vir adſit illum ab ingreſſu prohibere, viq; procul arcere, ſin domo is abfuerit, & ſola mulier ad domum tuendam relicta fuerit, hanc obiurgatorio ſermone illum vt ne vlterius pergat inhibere, illiq; ita moderari vt is contineat ſeſe à progrediẽdo & minime famis immanitate efferueſcat: intelligit ſane leo vocẽ Mauriſiam. verborum quibus mulier leonem increpat, huiuſmodi ſenſus perhibetur, Non te pudet cum ſis leo omnium animalium rex, ad meum tuguriolum vti pabulum tibi concilies, mulieri ſupplicatum venire, vicéque hominis corpore male affecti in muliebres manus reſpicere, vt muliebri miſericordia

dia dignatus, quæ tibi opus ſunt aſſequaris, quem potius in montibus ad captandos ceruos, & bubulos, aliáque animalia quæ ad leonis paſtum pertinent exerceri? non autem more caniculi infelicis victum quæritare oporteret. his quaſi cantionibus mulieris leo excantatus afflicto animo, & verecundiæ pleno ſenſim oculos in terram deijciens, iuſtis rationibus victus diſcedit, neque vero cum equos & canes ob cõuictus communitatem minaces hominum ſermones intelligere, & timere videamus, mirum videri debet ſi leo Mauros homines intelligat, & vereatur. Cui rei teſtimonio ſunt pueri eorum infantes, quos ſimili atque catulos leonum, æqualisq; victus ratione vno edémque tecto alunt, quamobrem leones Mauriſias voces intelligere poſſe nec incredibile, nec præter opinionem exiſtimandum eſt.

De equis Libycis & Medorum.

CAPVT II.

DE Libycis equis hæc ex hominibus eiuſdem gentis audiui, equorum velociſsimos eſſe, nullo laboris ſenſu affici, ex habitus tenuitate, & gracilitate, macillentos totos eſſe, ex ſeſe aptos exiſtere ad fortiſsime ſuſtinendum dominorum negligentiam, pabulum enim eis non largiri, nec eos cum laborauerint ſtrigili perfricari nec eis cubilia ſubſternere, nec vngulas expurgare, ſed ſimul atq; iter inſtitutum confecerunt, ex equis deſilientes

hos ad paſtiones dimittere, atque ita homines Libycos grandi macie confectos, & ſqualore ſordidos, huiuſcemodi equis vehi, Medos contrà homines habitu corporis opimo, & luxu ſimiliter atque illorum equos diffluentes adeo niteſcere, vt pariter cum dominis equos & magnitudine corporis, & pulchritudine, atque adeo lauto extra corpus cultu videntur delectari, & ſentire magnitudinem ſuam, & pulchritudinem. Hæc mihi de canibus è natura loci dicere nunc venit in mentem. Cretica canis eſt expeditiſsima, ſaltúque maxime valet, vt Cretenſes teſtantur, & fama peruagatur. Ex canibus maximi animi eſt Moloſſus, quia acriter animoſi ſunt Moloſsi viri. Carmanius vir & canis eiuſdem nationis animo agreſti, ac adeo duro, inmanſueti, ac feri exiſtimantur, vt natura manſueſcere non queant.

Quòd ſus non naſcitur in India. CAP. III.

H*Oc etiam ad naturam animalium pertinet, quod Cteſias ait, nullum ſuillum pecus nec agreſte, nec domeſticum in India naſci, idémque tradit, apud Indos ouillæ caudæ latitudinem cubitalem eſſe.*

De formicis Indicis. CAP. IIII.

F*Ormicæ Indicæ aurum cuſtodientes nunquam tranſeunt nūcupatum Campylimum fluuium, cum his formicis habitantes appellantur & re vera ſunt populi Iſſedones.*

De di

De diuerſorum animalium natura, teſtudinis, columbæ, perdicis. CAP. V.

CVm teſtudini ſerpentem comeſſe contigerit cunila adeſa, protinus extra periculum veneni eſt, quod alioqui ſtatim ab eſu hanc funditus ſublaturum erat. Columbas ex auibus maxima eſſe pudicitia, ab omníque adulterio caſtiſsimas eſſe percepi. nunquam enim ex ſocietate inter ſe inſtitutæ neque mas niſi morte ipſa vxoris diſtrahitur, neque fœmina diſſociatur niſi vidua fuerit. Perdices autem ad veneris libidinem intemperantiſsimæ ſunt, ob eámque rem ſua oua perdunt, ne fœminæ ſuæ occupationibus incubandi ac ex ouis pullos excludendi impeditæ operam ſibi ad rem veneream dare non poſsint.

De lupis flumen traiicientibus. CAP. VI.

LVpi fluuios tranſmittentes, ne vi fluctuum, atque impreſsione funditus euertantur, ſtabilitatem ac firmitudinem ſibi è natura ſua conſtituentes ex vndarum tempeſtatibus ſe ſeruant, & flumina quæ tranſiri non poſſunt ad traijciendum facilia hac machinatione efficiunt, caudas nimirum inuicem mordicus tenentes reſiſtunt ad perferendos fluctus, nullóq; negotio tutiſsimè tranſnant.

De diuerſorum animalium repugnantia.

CAPVT VII.

ASinæ nullas tineas alere dicuntur, hyenæ vmbra canes obmuteſcere facit, odorum, &

vnguentorum ſuauitas vulturibus mortem affert, olori autem cicuta perniciem infert, quantum vero camelum equus reformidet, Cyrum & Crœſum cognouiſſe aiunt.

De equa. CAP. VIII.

EQuæ matres cum pullos ſuos antè relinquunt quàm perfectè aliti ſint, eos tanquam à parentibus orbos aliæ fœtæ, illorum orbitatem miſerantes vnà cum pullis ſuis enutriunt.

De amore cornicis & eius repugnantia cum noctua. CAP. IX.

AManter mutuam inter ſe fidem ſeruant cornices, cùm ſemel ſocietate inter ſe coierunt, quam non temere nec licenter inſtituunt. Quod ſi alterutra moriatur, alteram quæ ei ſupereſt vſque ad extremum vitæ diem viduam permanere, harum rerum abſolute periti dicunt. In nuptijs olim veteres audio poſt hymenæum cornicem inuocare ſolitos fuiſſe, hocque concordiæ ſignum dare ijs qui liberorũ quærendorum gratia conueniſſent dediſſe, qui verò ſedes auium & volatus obſeruare ſolent, eas inauſpicatas aues captantibus auguria portendere res triſtes dicunt, quibus noctuæ infeſtiſſimæ noctu illarum ouis inſidias moliuntur, cornices contrà interdiu eodem modo noctuarum ouis inſidias faciunt, non ignorantes earum oculos ad videndum de die habetes eſſe.

De her

De herinaceis. CAP. X.

TErrenus herinaceus eorũ quæ ad vitæ vſum pertinent natura ſua nec imprudens creditur, nec imperitus comparandorum, & condendorum in hiemem fructuum. Plane enim nouit non omni tempore percipiendorum tempeſtiuitatem fructuum datam eſſe, quare ſeipſum in locis vbi pomorum acerui conſtructi ſunt volitans, hirſutus ſuis ſpinis aculeatis transfixa portat non pauca in theſaurum cauernarum, in quas condita, atque abdita ſeruantur, vnde promere queat, cùm nulla ex parte extrinſecus fructus colligi queunt.

De crocodilo & trochilo. CAP. XI.

CVm his qui ſibi adiumentũ importare queunt etiam acerrime fera animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, ingenitóque ſibi malo ſe exſoluunt, cuiuſmodi crocodilus cenſendus eſt, in quem inter natandum hiantem hirudines innatantes illum referciunt, cum ei moleſtiam exhibent, id ille ſentiens trochilo ad medicinam dolori ſuo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi confertus eſt, ad littus progreſſus ſolis radios intuens aduerſos maxime hiat, túmque trochilus in illius fauces roſtrum inſerens hirudines extrahit, quod facillime patitur crocodilus ſentiens auxilium, ita fit vt hirudinibus prandeat, ille adiuuetur, próque præmio trochilo computat, quòd nihil eum lædat.

De mon

De monedulis. CAP. XII.

MOnedularum ſe beneficiarios exiſtimant Theſſali, Illyrij, Lemnij, ob eámque rem his victum vrbes publice præbēdum eſſe decretum fecerunt, qui locuſtarum fruges vaſtantium oua perderent, earúmque ſobolem perimerent, vnde magna ex parte locuſtarum multitudo veluti in nubem coacta minuebatur, frugésque incolumes ad tempeſtiuitatem perueniebant.

De gruibus. CAP. XIII.

GRues in Thracia naſcuntur vbi hyems ſolet eſſe atrox, & tempeſtas perfrigida, idcircóque eam quòd ibi ortæ ſint amore proſequuntur, in qua æſtiuo tempore patriæ ſedis ſtudio captæ ætatem ducunt, medio autumno ſalutis ergo frigoris vim non ſuſtinentes tanquam terræ ambitum, cæli mutationem temporúmque varietatem ſcientia, & cognitione comprehenderint, frequentes in Aegyptum, Libyam, ac Aethiopiam proficiſcuntur, cùm illic hibernum tempus traduxerint: lætiſſimíque dies, ac tranquilli illuceſcere cœperint, retro ad Thraciam verſus gradiuntur, itineris iam experientes duces ad volatum conſtituunt eas, natu grandiores vero proximæ ſunt: eiúſque modi ad regendum extremum agmen deligunt, minores natu mediæ ſunt, ſecundos ventos, & retro flantes obſeruare norunt, duce ad iter, & impulſore ad pergendum vtuntur: trianguli figuram efficiunt,

vt

vt hac forma facilius aëra aduerſum ſecent, ex triquetra figura ſexangulam aliquando edunt, vt aëra facilius pellentes iter expedire poßint, atque more regis Perſarum æſtiua ac hiberna conficiunt, cuius homines admirabilem ſapientiam ad deprehendendam cæli commoditatem exiſtimant, illáſque vltro citróque fuſas migrationes ad Batana peruagatas prædicant. Cùm ſeſe ab aquila impeti perſpiciunt, in orbem conſiſtunt, & contractæ in ſinum, falcatǽque exiſtunt, atque ordinatim tanquam in aciem ſtructæ ſpeciem pugnæ oſtendunt, quare aquila regreditur, eæ autem ad tergum præuolantium collis & capitibus adnitentes nonnullam requietem laborioſi volatus capiunt, itaque laborem facilem efficiunt. In longißimis terræ tractibus noctu reliquæ omnes ſomnum capiunt, tres aut quatuor ad reliquarum cuſtodiam aduigilant, & ne ſomno opprimantur cum operoſo labore ac moleſto ſtant, nempe lapillum ſumma cautione ſublimi pede cõtinent, vt ſi quando ſomnus obrepſerit, edito ſtrepitu ex lapilli caſu expergiſcantur. Lapis quem deuorãt vt eo tanquam ſaburra firmentur volantes, auri index eſt, quem poſtquam eo vbi habitant ſe applicauerunt, reuomunt. Eas nauta cum videt gyros agere, ſubindéque reuolitare in medio maris, intelligit contrarijs ventis impellentibus illas ab itinere inſtituto abſiſtere, auium diſcipulus factus ad portum renauigat, & nauem incolumen ſeruat earum

rum gubernandi rationem hominibus regendi reſp. doctrinam dediſſe ferunt.

De columbis. CAP. XIIII.

IN vrbibus columbæ cum hominibus frequentes habitant, ſeque ad pedis horum huc & illuc magna manſuetudine, & facilitate verſant, in locis autem vbi ab hominum frequentia ſolitudo eſt, propinquitatem hominum minime expectantes aufugiunt, in multitudine hominum confidentiores ſunt, ſeque nihil ibi graue paſſuras plane ſciunt, vbi aucupes, venatoriáque inſtrumenta verſari vident, non amplius ſine ſumma ibi formidine habitant.

Quemadmodum ſuos fœtus tuentur perdices. CAP. XV.

PErdices cum ſunt vicinæ ad pariendũ, aream molliter puluere ſubſternunt, atque fruticibus, & ſurculis circumſepiunt, contextus areæ cauus eſt, & ad incubandum accommodatus: cum enim puluerem infuderunt, & molle quidam velut cubile effecerunt, idipſum ingrediuntur, pòſt ſeſe deſuper fruticum inuolucris occultantes contra auium rapacitatem, hominúmque inſidias in multa pace incubant, non vni loco oua committunt, ſed quaſi migrantes ea in alium locum importunt, in magno enim timore ſunt, nequando deprehendantur in eodem loco diu commorantes. Itaque alio loco nidificantes rurſus pullos etiam nunc teneros inuehunt, fouéntque, & ſuis alis tepefaciunt, pennísque tan-

quam

quam faſciolis quibuſdam inuoluunt, non eos quidem lauant, ſed puluere reſpergentes nitidos efficiunt. Si quem perdix progredientem, ſibíque inſidias & ſuis molientem conſpexerit, ad illius pedes ſe prouoluens ſpem oſtendit ſic abiectum ſe capi poſſe, tum quidem auceps inclinat ſe, atque in prædam quam ſe putat habere in manibus incumbit, ille vero ſeſe conuoluens pedetentim elabitur, cúmque illum à nido auertit, ac abduxit, vanúmque ipſius laborem ſe eluſiſſe ſentit, magna iam fiducia venatorem oſcitabundum relinquens euolat, atque ab inſidijs tuta pullos appellat, hi maternam vocem agnoſcentes eò aduolant. Cùm ex ſeſe oua paritura eſt, occultè latens vſpiam, maritum fallere conatur, ne eius oua frangat, quoniam eo ille vſque libidinis inſania flagrat, vt matrem alendis liberis operam nauare non permittat, adeò perdicum genus libidine furit, vt cum fœminæ incubaturæ ipſos reliquerint, mares animo inflammato concupiſcentes res venereas vehementer inter ſe ira incendantur, mutuáque verberatione acerbiſsime affligantur, victúsque fœminarum vice venerem patiatur, turpíque libidine vſque quaſi pædicetur, quo ad ipſe quoque victor alterius, eandem flagitioſam libidinem in victum exerceat. perdices auium, & ciconias, & palumbos vulnere accepto origanum imponentes ad ſanitatem redire, neque hominum vlla medicina vti habere neceſſe, ſeptem diebus

nidum

nidum contexunt, ſeptem conſumunt in pariendo, ſeptem pullos nutricantur.

De inuidis beſtiis. CAP. XVI.

T*Riſte eſſe nomen inuidiæ, omníque dedecore infame Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus rationis expertibus habitat, penitúsque inhæret. Stellio enim, vt Theophraſtus ait, ſimulatque ſcnectutem membranam hybernam exuit, eam vorans conſumit, ob inuidiam ex qua laborat aduerſus hominem, quòd ſuam tuniculam planè ſcit contra comitiales morbos plurimum valere, ceruus item non inſcius dextrum ſuum cornu vſui magno hominibus eſſe, hoc ipſum inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur in terram occultat. Equa pariter non ignorat ſe vnà cum pullo amoris veneficia parere, idcirco ſimul atque editus pullus eſt id agit, vt carunculam in pulli fronte innatam magnitudine caricæ colore nigro hippomanes appellatam voret: hi autem qui per præſtigias, & captiones mulieribus illudere ſolent, vim aiunt quandã alliciendi ad libidinẽ atq; amatoriam flammã excitandi habere, eámq; ob rẽ equa furens inuidia non homines has præſtigias permittit aſſequi. Vitulus marinus ſuum coagulum mortalibus inuidens, ne eo comitialis morbi ſanari poſſint deuorat.*

De phyſalo piſce maris rubri. CAP. XVII.

I*N mari rubro ſinu quidẽ Arabico piſcem Leonides Byzãtius gigni dicit cobio ætatis perfectæ*

non

non minorem, habere autem ipſum neque oculos, neque os more piſcium, branchias autem ſibi agnatas eſſe, & formam capitis coniectari quidem poſſe, at expreſſam non eſſe, infra nimirum in ventre formam quandam leniter contractam in ſinum apparere, quæ ſmaragdi colorem reddit, hanc ei oculorum loco, & oris eſſe aiunt. Quiſquis hunc guſtauerit, ſentiet ſe magno malo ſuo expiſcatum illum fuiſſe, nam ſtatim vt guſtauerit, acerrimis doloribus premitur, deinde illius venter cum extrema illius vitæ pernicie diſrumpitur: veruntamen & is tanti mali ſi ſemel capiatur pœnas pendit, cum primum eſt extra aquam inflatur, & ſi eum tetigeris, magis & magis intumens exardeſcit, túmq; ſi quis eum aßidue moueat, præ ſiti totus perlucet, & tanquam morbo inter cutem laborans denique diſrumpitur, ſi quis hunc etiam nunc viuentem in mari velit reijcere is ſupernatat more inflatæ vento veſicæ, quocirca ex affectu Leonides ait phyſalum appellatum.

De phocæ inuidia. CAP. XVIII.

VItulus marinus, vt audio, ſuum lac exſuggit ne morbo comitiali affectis remedio eſſe poßit, inuidum enim ſane animal eſt vitulus marinus.

De plateis & latis. CAP. XIX.

PElecanes quæ alio nomine plateæ ſiue plataleæ appellantur, fluuiatilibus conchis ſe com-

plent, eáſque cùm ſtomachi calore concoxerint, euo munt, atque ita teſtis iam alui calore diductis eligunt, ex his quæ ſunt eſculenta. Lari aues, vt Eudemus ſcribit ſublimeis cochleas ſurripiunt, ac ex alto præcipitantes magna vi ad ſaxa allidunt, itaque eſculenta teſtis ſeiunctis eligunt.

De leone, vrſa, & fabro materiario. CAP. XX.

IN Pangeo Thracio monte Eudemus ait vrſam quæ leonis luſtrum non ignorabat vacuum eſſe ab defenſoribus, huius catulos, qui per ætatem ſe nondum tueri quirent interemiſſe: mox parentes cum alicunde ex venatu reuertiſſent, & cũ etiam leunculorum cædem factam vidiſſent, acerrimo vt par erat dolore preſſos vrſam inſecutos fuiſſe: hanc verò ſummo cum metu quantum potuit itineris contendentem in primam quamque arborem conſcendiſſe, ibíque vt ab illorum inſidijs declinaret conſediſſe, eam autem illi cum ſe viderent vlciſci nequire, læ nam quidem continenter ſumma diligentia ad arboris truncum inſidias molientem excubaſſe, ſurſumq́ue verſus intentis oculis ſanguinariam aſpexiſſe, leonem vero ſimiliter atque hominem ex liberorum morte mœrentem, longe latéque ſummo cum dolore totis montibus erraſſe, dum materiarium fabrum offendiſſet, cuius è manibus magnopere exterriti ſecurim vbi is excidiſſe perſpexiſſet, ſeſe attollens illum blande, & ſuauiter amplexabatur, linguáq; illi faciem abſtergebat, quam

benig

benignitatem homo ſentiens ſuis rebus fidere cœpit. Leo hunc cauda amplexatus ducebat, neque ſecurim quæ huius è manibus effluxerat, illum relinquere permittebat, ſed pede ſuo ſecurim tollendam eſſe oſtendebat, cum eius ſignificationem homo non intelligeret, ſecurim leo ore accepit, mordicúsque tenens illi porrexit, ac denique eum ad luſtrum ſuum vbi conſtrati catuli iacebant, perduxit, id quod læna videns ipſa quoque ad eos profecta homini ſignificabat cladem miſerabilem reſpiceret, atque poſtea ſua ſignificatione hunc impellebat ſuſpiceret vrſam, vnde homo coniectura aſſecutus aliquam hos ex hac grauem iniuriam accepiſſe, omnes neruos contendit ad excindendam arborem, quam cum euertiſſet, vrſam præcipitem in terram delapſam feræ diſtraxerunt: hominem autem illæſum leo reduxit in locum, vbi prius ei occurriſſet, atque materiæ quam principio cædebat illum inuiolatum reddidit.

De ichneumone & aſpide. CAP. XXI.

AEgyptiarum pugna ferarum eiuſmodi eſt aſpidis & ichneumonis, hic non inconſulte nec temere in bellum deſcendit neque illa trepidantius, timidiúsque certamen init, ille tanquam vir omnibus armis ſeptus in luto volutatur, ac agglutinati luti operimento obducitur, ſicque poſtea iuſtis armis ſe tectum arbitratus in certamen

venit, ſi lutum deſit aqua ſe alluens, ſeq; in altum madidúmque ſabulum abijciens, ex improuiſis rebus ac fortuitis arma ad tuitionem ſui & ingenioſe comparat, continuóque cum capitali aduerſario depugnat, ſummas autem nares ſuas teneras, ac valde ad aſpidis morſum faciles ſuæ caudæ flexu ſeptus tuetur, ſi eas aſpis aſſequi poſſit, hoſtem debellauit, ſin minus aſſecutus fuerit, fruſtra dentes contra lutum exercet: contrà autem ichneumon illi anteuertens, ſi ex inopinato fauces comprehenderit illam ſtrangulat, quocirca tota victoria cum ſit poſita in anticipatione, victor exiſtit, qui morſibus alterum præuerterit.

De ciconiis, & herodiis, & pelicanis.

CAPVT XXII.

MAgna cura ciconiæ exacta ætate parentes alunt, & ſi humanis hoc facere legibus nullis iubentur, ſed ſola bonitate naturæ ad id impellantur. Iidem parentes amanter ſuos fœtus curare dicuntur, cuius rei hoc teſtimonium eſt, quòd pullos qui per ætatem è nido nondum euolare queunt, cùm aliunde ad eos alendos cibum comparare nequeunt, eſculenta quæ prius ederant euomunt, atq; in educandos fœtus conuertunt, & ad volandum pullis imperitis duces ſunt. Herodios & pelicanos ſimiliter facere audio, paritérque ciconias cum gruibus iniurias frigoris fugientes mutatione cœli ſolum vertere, ac rurſus hiberno tempore exacto

ad patriam ſedem remigrantes, cum illas, tum has ſicut homines domum probe nidos ſuos recognoſcere. Alexander Myndius ciconias ſcribit exacta ætate, decurſaque circum Oceanitidas inſulas volantes hoc præmium pro pietate quam geſſerint aduerſus parentes aſſequi, vt ex auibus conuertantur in homines, quod exiſtimo confictum ob pietatem, & ſanctitatem hominum illarum inſularum.

De hirundinibus. CAP. XXIII.

SI luti facultas ſit id hirundo vnguibus fert, nidúmque ex eo fingit, ſin minus luti facultas ei detur, vt Ariſtoteles ait, aqua ſe conſpergit, atque in puluerem ſe abijciens alas luto mergit, idque poſt alis agglutinatum roſtro excutiens nidificat, pulchre etiam intelligit, quòd ſi teneros, ex pennísque nudos in duris fruticibus pullos requieſcere ſineret, non ferendis doloribus premerentur. quamobrem in ouium tergo conſidens, floccos lanarum euellit, indéque ſuis pullis nidum quàm molliſsime ſubſternit.

De iuſtitia hirundinis. CAP. XXIIII.

IVſtitiam mater hirundo aduerſus filios ſuos ſeruat in diſtributione cibariorum, ſuam cuique tribuens dignitatem: non enim vnica tantùm cibi vectione omnes paſcit, neque enim poſſet, cùm ea quæ affert puſilla, & pauxillula ſint, primum in lucem editum primò paſcit, deinde ab illo ſecundum, tertium tertio loco partum alit, ſicque deinceps vſque ad quintum progreditur, neq; vero amplius quinq;

ferri in vtero, atque parere ſolet, huius pulli ſimiliter atque canum catuli tardum viſum accipiunt, veruntamen admota herba quadam viſum eis affert, ac adhuc ex ætatis infirmitate alis hæſitãtibus tremebundos, parúmque ad volandum habiles è nido ad cibi inquiſitionem profert. Huius herbæ homines quamuis compotes fieri ſummo cupiãt opere, nunquam tamen in hac parte eorum ſtudio ſatisfactum eſt.

De vpupa. CAP. XXV.

VPupæ aues immitiſsimæ mihi videntur, odio hominum nidos fingere in deſertis locis, & luti loco hominis ſtercore circunlinere nidos, vt tetrò odore repellant animal ſibi infeſtum, ne ad pullos ſuos accedat. Cum autem vpupa in parietis diruti & deſerti ruinis peperiſſet, idipſumq́; animaduertiſſet parietis curator, luto rimam expleuit, & obſtruxit, vbi vero vpupa rediens videt receſſum & latebram ſuam clauſam, herbam affert qua luto admota diſſoluitur lutum illud, & defluit, illa tum intra caueam ſuam ad pullos ſuos ingreditur: iam vero ſi interea dum ad inquirenda cibaria rurſus profecta fuerit, homo ille iterum parietis cauernam obliniens obſtruxerit, eadem herba rimã aperit, quod idẽ tertiò ac ſæpius facit, cuius factũ parietis curator intelligens herbam illã è luto aufert, non quidẽ ad eos vſus ad quos vpupa vtebatur ſed ad reſignandos theſauros ad ſe nihil pertinẽtes.

Leo

Leo non naſcitur in Peloponneſo. CAP. XXVI.

LEones non gignit Peloponneſus, quod doctiſſimus Homerus nō ignoraſſe videtur, cùm aiebat, Dianam in Tayeto, & Erymantho Peloponneſi montibus delectatam fuiſſe in venandis apris, & ceruis: leonum autem non meminit, & recte quidem, quod hi ab ijs vacui eſſent.

De perſeo piſce maris rubri. CAP. XXVII.

IN mari rubro piſcis naſcitur quem Perſeum Arabes nominant, Græci quoque eodem nomine appellant, nam vtrique Iouis filium Perſeum vocant, ex cuius vocabulo nomen traxiſſe piſcem hunc prædicant, is pari magnitudine eſt cum anthia maximo: aſpectus ſimilitudo illi etiã eſt cum lupo, naſo eſt leuiter adunco, cingulis aureis diſtinguitur, quæ à capite exorientia obliquæ feruntur, & ad ventrem vſq; pertinent, frequẽtibus & permagnis dentibus munitus eſt, ex omnibus piſcibus qui in eo mari verſantur robore & audacia maxime excellere dicitur, quo modo autem capiatur alibi dixi.

De pinna. CAP. XXVIII.

PInna belua marina è genere concharum eſt, pandit ſeſe hiatu teſtarum, & carunculam extra conchas eminentem ex ſeſe prætendit, tanquam eſcam circumnatantibus piſcibus, cũ cancro comparandi cibi ſocietatem facit, eámque ob rem cancer cum piſcem quempiam adnatare videt, illam leuiter morſu admonet, tum pinnam magis

ac magis ſuas conchas patefacit, ac piſcem conchis compreſsis edit, partémque ſocio tribuit.

De cuculo. CAP. XXIX.

QVi ad formandos mores inſtitutus eſt, non hæc ignorare debet, coccygem ſapientiſsimum eſſe, nam cum ei pullos excludendi facultas non ſit, tamen machinatio quædam ipſi data eſt, atq; ſolertia ad hanc rem vtendi aliena opera: etenim cum ſibi conſcius ſit ſe neque incubare, neque ex ouis pullos excludere poſſe ob frigidam corporis conſtitutionem, nec nidum ad pariẽdum conſtruit, nec paruulos fœtus alit, ſed vbi animaduerterit quando aues in alieno domicilio ex nido ſuo abſint, eò profectus parit, non tamen in cuiuſlibet auis nido, ſed alaudæ, & luteolæ, quòd non ignoret ab ijs oua ſuis perſimilia pari ſolere: ſi autem illarum nidos ouorum inanes & vacuos repererit, non eò diuertit, ſed in eos vbi intus oua ſint, atque ad ea ipſa admiſcet ſua, ſi autem illarum oua complura offen derit, ex ijs quædam perdit, ac in eorum locum ſua ſupponit, quæ non ab illarum ouis internoſci poſſunt ob ſimilitudinem. Iam vero aues quas dixi aliena oua excludunt, pulli vero cuculi cùm ætate procedente ad volatum firmi paululum exiſtunt, ſibi con ſcij ſe eſſe illegitimos fœtus, ad parentem ſuum euo lant, iam ſuccreſcentibus pẽnis alieni deprehendun tur, itaq; acerrime verberãtur. Ab ineũte vere ad caniculæ ortum apparent, pòſt rariſsime cernuntur.

De gall

De gallo, leone, & baſiliſco. CAP. XXX.

Leo à gallo gallinaceo magno timore afficitur, eodem timore eſt baſiliſcus, cum enim eum videt tremit animo, cúmque eundem audit canentem terrore concuſſus propemodum emoritur. quam rem non ignorantes qui per Africam iter faciunt, gallum itineris comitem ſibi adiungunt, qui eos à tam peſtilenti malo baſiliſci prohibeat.

Diuerſorum animalium repugnantia. CAPVT XXXI.

Theophraſtum audio dicentem Cretam lupis & ſerpentibus infeſtiſsimam eſſe, Macedonicum verò Olympum à lupis non adiri ſolere, capras item Cephalenidas ſex menſibus non bibere, Abydenas autem oues nullas videri albas, ſed nigras omnes ferunt. Eſt etiam propria quædam differētia animalium talis. Nam alia mordent & venenum ex dentibus emittunt: alia aculeis vulnerant & venenum iaculantur.

De Libyca aſpide, & vaccis Epiroticis, & capris Aegyptiis. CAP. XXXII.

Is qui aduerſus reſpicit in aſpirationem Libycæ aſpidis excæcatur, alia quidem aſpis non excæcat, ſed tamen celeriter interficit, vaccæ Epiroticæ quantum mulgere poſsis lactis habere dicuntur. Capræ Syriæ lac copioſiſsimum & quantum non aliæ præbere feruntur, Aegyptiæ verò ſingulæ pa-

riunt quinque, & plurimæ geminos, exiſtimatur autor eſſe Nilus fœcundiſſimam præbens aquam. Itaque paſtores lactis cupidi & quibus cura eſt de augendo pecore, aquam ex Nilo cum lactis inopibus pecudibus, tum etiã magis infœcundis dare ſolent.

De cornu bouis Indici. CAP. XXXIII.

P*Tolomæo ſecundo ex India cornu allatum ferunt quod tres amphoras caperet, vnde coniÿcere poſſumus bouem illum à quo eiuſmodi tantum cornu extitiſſet, maximum fuiſſe.*

De perdicum varia voce. CAP. XXXIIII.

P*Erdicum vocem vnam nunquam audies omnium, nam eſt varia eorũ locutio, alia Athenis, alia alibi, ſed quæ ſint earum vocibus nomina Theophraſtus explicat, in Boëtia & oppoſita Euboëa idem ſonant, ac vt ſic dicam eiuſdem ſunt linguæ, in Cyrena mutæ prorſus ſunt, ranæ item in Macedonia ſues & cicadæ mutæ ſunt.*

De phalangij genere quod rhaga ſiue rhoga vocant. CAP. XXXV.

G*Enus phalangÿ eſſe dicunt quod vocant rhaga, quoniam acino nigro ſimile ſit, naſcitur in Libya longis pedibus præditum, os habet in medio aluo. celeriter perimere poteſt.*

De ranis Seriphiis. CAP. XXXVI.

I*N Seripho ranæ prorſus mutæ ſunt, ſi vero has aliò importes acre quiddam & tragicum ſonant. In Pierium lacum qui non perennis eſt, ſed*

hyeme

hyeme tantùm exiſtit, ex aquis in eum confluentibus: ranas ſi in eum quis inijciat, ſilent: alibi tamen ſunt vocales. Seriphij de his ranis gloriantur, hoc videlicet fieri munere quodam diuinitus dato Perſeo, qui cum rediret cum capite Meduſæ, & terram luſtraſſet permultam, cúmque, vt par erat, feſſus prope lacum illum ſomnum capere voluiſſet, ranas ſtrepentes interpellaſſe, itaque Perſeum moleſtia affectum à patre Ioue deprecatum fuiſſe, vt ranas clamore prohiberet, patrem vero eius precationem exaudiſſe, ac ranas illius loci perpetui ſilentij condemnaſſe. Theophraſtus tamen hanc explodens fabulam, & Seriphiorum vanam gloriationem redarguens, aquæ frigiditatem affert cauſam eſſe cur hæ mutæ ſint. Locis vbi cæli ſtatus valde vuidus ſit, gallos non cantare Theophraſtus tradit. Lacus in Phenæo eſt, qui nullos piſces affert. Cicadas propter frigidam corporis conſtitutionem non canere, idem ait quoad ſol iam procedente die incaluerit.

De caprimulgo aue. CAP. XXXVII.

C*Aprimulgus inter animalia audax eſt, paruas enim aues aſpernatur, fortitérque audet capras impetere, atque eas vberibus aduolans lac ſuggit, nec pœnas à paſtore timet, quinetiam pro ſaturitate capris ſceleratiſsimum præmium reddit. Nam vberis lacteos fontes funditus exſiccat.*

De pul

De pullis luſciniæ. CAP. XXXVIII.

AReten filiam Ariſtippi docuiſſe filium ſuum Ariſtippum vt inde Metrodidactus appellatus fuerit, canunt multi. Luſciniam Ariſtoteles tradit viſam eſſe quæ pullos ſuos cantiunculas doceret, & verſiculos quos imitarentur traderet: quòd ſi capiatur iam confirmata ætate, & incluſa aſſeruetur in cauea, idcirco ſe & cantu & cibo abſtinet, & pro ſeruitute venatorem ſilentio vlciſcitur, quia omnium vehementiſſime auium libertatis retinens eſt, quarum rerum experientes viri iam ætate grandes natu capere omittunt, & pullos comprehendere ſtudent.

De equis vnũ cornu habentibus. CA. XXXIX.

TErram Indiam equos vno cornu præditos procreare ferunt, quorum è cornibus pocula conficiuntur in quæ venenum mortiferum coniectum ſi quis biberit, nihil graue patietur, quod cornu repellat malum ipſum, neque ſolum equi cornu ſed etiam aſini hoc malum propellit.

De porphyrione aue. CAP. XL.

POrphyrio formoſiſſimus eſt, & ſimul nomen ſibi aptiſſimum habet, ex puluerulentis volutationibus inſatiabili gaudio completur, in locis vbi columborũ lauatio eſſe ſolet lauatur, nec prius tamen ſe vel in puluerem, vel lauationẽ dat, quàm in ambulationem veniens certa ſpatia confecerit: cùm paſcitur, ſe teſtes ſui prandij habere dolet.

Itaque

Itaque ſecedit & latens in occulto comedit, acerrima riualitate ardet, & mulieres quæ ſunt ſine viro obſeruat, ſi cum matrefamilias ſtuprum fieri cognouerit ſe ſtrangulat, volans non ſublime fertur, quod autem ex eo ipſo homines magnam lætitiam voluptatemque capiant, ideo circa ipſius curam cibariorum perſpiciunt, diligentérque illum alunt. in magnificis ſplendidiſque domibus porphyrio ludicra delectatio eſt, quarum intra clauſtra ſacer & ſolutus errat. Pauonem vt formoſus ſit luxurioſe tamen viuentes homines comedunt, cuius pennæ magnum quidem ornamentum habent, ſed id ſine corpore exiſtit. Porphyrionem cibi gratia in cœnis appoſuiſſe hominem ſcio, neminem nec Calliam, nec Eteſippum viros Athenienſes, nec Hortenſium Romanum quos è multis lurconibus paucos mihi commemoraſſe ſatis fuerit.

De ſene coruo. CAP. XLI.

Coruus iam ætate affecta cum non pullos alere poteſt, ſeipſum eis cibum præſtat, hi autem comedunt patrem, vnde prouerbium eſſe natum ferunt, Mali corui malum ouum.

De caſtitate palumbium. CAP. XLII.

Ex auibus caſtiſsimi ab ſtupro palumbes, vt enim mas & fœmina tanquam nuptijs alligati ſunt mutua conſenſione, adeò ad ſtabile & certum connubium per ſummam caſtimoniam adhæreſcunt, vt neuter alienum cubile attingat, ſi autem

impud

impudico amore capti ad alienam venerem libidinis oculos adiecerint, eos reliqui circumſedentes marem quidem mares diſcerpunt, fœminam vero fœminæ diſperdit. Huiuſce etiam modi lex caſtitatis ad turtures pertinet, ſanctáque & ſyncera permanet, tum etiam ad columbas albas manat, præterquam quòd non vtranque occidunt, nam marem duntaxat perimunt, fœminam vero illius miſericordia permoti impunitam atque inultam ætatem reliquam ducere permittunt in viduitate.

De partu columbarum CAP. XLIII.

ARiſtoteles inquit fœminæ parturienti marem adeſſe, & cultu omníque officio fungi, ſæpe etiam fœminam errantem & vagantem extra nidum compellere ad nidum eámq; cogere ouis incubare, marémque pariter cum fœmina pullos fouere, paritérque alere, & primum nutrimentum ne à cibis abhorreāt excluſis iam pullis terram ſalſuginoſam in os indere, quam vt guſtauerint deinde facillime reliquis cibis veſci queant: cum rapacibus cæteris auibus fœdere deuinciuntur, pacémq; gerunt, aquilas autem marinas & circos horrent, contra accipitres quo aſtu vtantur audire conuenit. Cum columbas accipiter ſublimis perſequitur, eæ deorſum verſus elabuntur, at vbi ille in ſede aeris inferiore volat, tum columbæ in ſublime feruntur, & volant ſupra accipitrem in ſublime impetum facere non valentem.

De albo elephanto Indorum. CAP. XLIIII.

CVm Indus quiſpiam pullorum domitor elephanti album pullum offendiſſet, huncq́ue etiam nunc tenerum aluiſſet, & paulatim manſuefeciſſet, cúmque eo deinde veheretur, & beluam amaret, & redamaretur, ipſe ſuámque elephantus educationem cum maximis amicitiæ officijs illi Indo compenſaret, Indorum rex id intelligens popoſcit ſibi elephantum munere mitti, is vt amans vehementi riualitate flagrans amatorie dolebat ſi hunc alius quàm ipſe eſſet habiturus, itaq; negans ſe daturum vnà cum elephanto perfugit in deſertiſſimam regionem. Rex ferens iſtud ægre, ad eum inſequendum miſit, qui beſtiam Indo auferrent, ſimulq́; illum comprenſum ad pœnam reducerent. cùm eò veniſſent vbi erant transfugæ, comprehenderéque aggreſſi fuiſſent, è ſuperiore loco eos homo lapidibus appetebat, paritérque elephantus vt iniuria inſigni accepta impetum illorum repellebat. vbi vero Indus lapidatione facta percuſſus de loco vnde ſe defendebat præceps deiectus fuiſſet, elephantus more hominum armis ſe acerrime tuentium pro ſuo nutritio propugnauit, tum etiam ex inuadentibus partim occidit, partim in fugam dedit, atque nutritium illum promuſcide circumplexus ad ſtabula portauit, ac tanquam amicus permanſit fidelis amico, beneuolentiam oſtendeus qua ſingulari educatorem ſuum proſequebatur. O ſceleratos

homines grande illud ſophos inter pocula iactantes, virtutémque crebro ſermone paßim inculcantes, noménque amicitiæ plenum verborum inane rerum temere anhelantes, in periculis autem amicorum deſertores!

De camelorum pietate aduerſus matrem.

CAPVT XLV.

T*Ragœdi fabulas erroris plenas animis offundunt de Laij filio & Thelepho, qui ſimul recumbens cum matre tametſi cōplexu venereo non iunctus fuerit, inceſtum tamē ſtuprum cum ea confeciſſet, niſi eos ſæpe diuino ductu draco diremiſſet, animalibus enim ratione expertibus eiuſmodi concubitus ex corporis contactu natura cognoſcendos dedit, neque ad eos coitus percipiendos notionibus vllis egent. Etenim camelus nunquam cum matre concumbit, cuius rei exemplo eſt paſtor quiſpiam, is cum fœminam quoad eius fieri poterat exceptis genitalibus obtexiſſet, deindéque filium matri ſic opertæ admiſiſſet, hic ex latebris coitus appetitione falſus matrem imprudens ſuperuenit ſuam, quod vbi intellexiſſet, camelarium ſcelerati coitus admiſſarium & mordicus premens, & ad terram abiectum genibus affligens cum ſummis doloribus interfecit, atq; ſeipſum præcipitem agens voluntariam mortem ſibi conſciuit.*

ÆEL

AELIANI LIBER *quartus historiæ animalium.*

De libidine perdicum. CAP. I.

EX auibus perdices quòd ad libidinem Veneris inflammatiſſimi ſunt, iccirco cum fœminis aſſidui verſantur, homines autem qui perdices ad certamen alunt cum eos ad pugnam inter ſe incitare volunt, ſuam cuique vxorem præſentem eſſe curant. hac enim machinationis commentatione perdicum timiditas repellitur, & mala pugna vitatur. nam male pugnando victus nunquam in conſpectum amatæ aut coniugis audet venire, ac potius moritur, quàm commiſſam pugnam non ſumma contentione pugnatã amica videat. Quocirca ne quid à ſe turpe commiſſum illa videat, atque vt amicæ ſuæ probetur, omnes nervos contendit. Tale quiddam Cretenſes de duobus amantibus prædicant. ſic enim audio amatorem Cretenſem cùm alijs rebus præſtantẽ, tum bellicis ſtrenuum habuiſſe amatorium hominem peradoleſcentem ſumma indole virtutis, liberali forma, virili

animo, & bene nato ad mathemata, quod clariſsime eius illud pulcherrimum factum oſtendit, eum ipſum aliquando in pugna verſantem hoſtium frequenti cohorte toto impetu in eum incurrente ad humi ſtrati cadaueris offenſionem allapſum fuiſſe, quod illi egregie ad nobilitandam eius virtutem cecidiſſe Cretenſes aiunt, nam cum hoſtium proximus quiſpiam gladio ſtricto plagam ei auerſam illaturus eſſet retro ad hoſtem verſus intuens, nequaquam inquit turpe & imbelle vulnus poſticæ parti imponas, at aduerſo potius pectori infligas, cum vt ne timiditatis me meus amator condemnet, tum ne me turpitudinis notis inuſtum aſpiciat, & non audens accedere ad me turpiter agentem fugiat me complecti & tegere mortuum. at vero hominem rationis participem in ſe turpe facinus admittere vereri non admodum mirabile videri debet. At perdicem rationis expertem turpitudinis verecundiam retinere pergraue donum naturæ videtur. Eudemus cum ſeſe in fugam dediſſet, & Cleonymus cum clypeum abieciſſet, timoréque lapſus eſſet Piſander, non veriti ſunt neque patrias, nec vxores, nec filios ſe habere teſtes timiditatis ſuæ.

De Erycinis columbis. CAP. II.

IN Eryce Siciliæ feſti dies ſunt, quos vocant Anagogia, & colunt Erycini & tota Sicilia, cauſam cur ita vocentur Venerem eſſe dicunt, quam in Libyam tranſire putant per illos dies, illo

argumento ducti quòd columbarum multitudo maxima ſit illic, quæ poſtquam non videntur, Erycini dicunt eas deam comitantes abijſſe, etenim Veneris delitias eſſe columbas decantant illi, & omnes mortales illud credunt, præteritis autem nouem diebus vnam formoſam videri volantem ex pelage Libyco in Siciliam non ſimilem reliquis gregalibus columbis, ſed eſſe purpuream, qualem Venerem nobis canit Teius Anacreon, eam dicens purpuream, & auro ſimilem, illam columbam ſequuntur reliquarum columbarum greges, & feſti dies rurſum celebrantur ab Erycinis qui catagogia nuncupantur à reditu columbarum.

Leones non vnà cum leænis eunt.
CAPVT III.

NOn ad venationem nec ad pugnam eadem via leo & leæna proficiſcuntur, cauſam vſu periti afferunt eorum robur corporis eſſe, ſuis enim eatenus viribus confidunt, vt non alter egeat alterius.

De luparum partu. CAP. IIII.

LVpæ non facile pariunt, ſed per duodecim dies, & totidem noctes, parturiendi doloribus vexantur. Tanto temporis interuallo Delij dicunt Latonam in Delum veniſſe ex Hyperboreis.

De animalibus inter ſe hoſtibus & quorundam animalium differentia. CAP. V.

Animalia inter ſe inimica teſtudo, & perdix, ciconia & crex auis acuti roſtri, ibidíque ſimilis. cum mergo diſsidet harpa, erodius cum laro, cum alauda acanthis, cum turture pirrhalis. miluus & corui inter ſe inimici ſunt, ſeira apis nomen & circe diſsident, item circe & circus non ſolùm genere ſed etiam natura diſſentiunt, chana piſcis ſalaciſsimus eſt. albas formicas in Pheneo Laconico audimus eſſe, equos paludibus, & pratis, & paſcuis delectari magis quàm cura domeſtica, ſapientes confitentur & Homerus videtur conſentire, cum ait, ter mille equi paludem paſcebant, equas vento concipere paſtores teſtantur, quibus aſſentiunt Homerus, & Ariſtoteles, qui ipſas dicit venere ſtimulatas ad boream aut notũ aufugere.

De Scythico equo coacto coire cum matre. CAP. VI.

Scytharum regem cuius nomen quod nihil ad rem pertinet ſciens prætereo, equam habuiſſe audio omni virtute quæ ab equa præſtari queat, ornatam, tum huius quoque habuiſſe pullum cæteris equis virtute præſtantem. Cùm igitur equum alium non reperiret dignum qui huic ipſi equæ admitteretur, niſi eiuſdem pullum, ambos in eundem locum coegit, verumtamen ij cæteris quidem in rebus inter ſe amanter geſſerunt, & libenter verſati

ſimul

ſimul ſunt, non tamen ad coitum peruenerunt, quo ad per inſidias admiſſarij veſtimentis adumbrati fuiſſent, tum inceſtum ſtuprum admiſerunt, quod quidem factum primum vt ambo intellexerint tam impium flagitiũ morte diſſoluere conati ſunt, ſeſe enim præcipites agentes mortem ſibi conſciuerunt.

De equa amata ab equiſone. CAP. VII.

EQuam Eudemus ait adoleſcentem ac armenti præſtantiſsimam tanquam omnium formoſiſsimam puellam ab equiſone adamatam fuiſſe, primúmque ſui amoris equiſonem flagrantiæ moderatum fuiſſe, deinde libidine inflammatum vſque eò proceſsiſſe cum equa vt venereo complexu iungeretur, rémque tandem perficeret turpem, vbi verò equæ pullus inceſto ſtupro matrem contaminari perſpexiſſet, eam ſic à domino tyrannicè tractari acerrime tuliſſe, itaque impetu facto virum interemiſſe, atque cum obſeruaſſet vbi humaretur eò profectum refodiſſe, omnibúſque ſupplicijs cadauer iam nullum ſenſum ex mœrore percipiens vexantis afflixiſſe.

De piſcibus & coitu piſcium. CAP. VIII.

PLurimi piſces verno tẽpore in venerem prompti ſunt, & magis in pontum ſecedunt, habet enim pontus thalamos & cubilia dona piſcibus attributa, ſed & à feris liber eſt. ſoli delphini tenues & debiles illic vagantur, eſt etiam polypi expers & paguri, & aſtaci, quòd eiuſmodi piſces ſunt

pernicies paruorum piſciculorum.

Quid prima luna faciunt elephanti. CAPVT IX.

AB interlunio recreſcente luna elephantos intelligo quadam naturæ recondita notione ex ſylua primum vbi paſcuntur decerpere ramos, eóſque deinde ſublimes ferre, atque eoſdem ipſos ad lunam ſuſpicientes leniter mouere tanquam ſupplicationem quandam lunæ prætendentes vt ipſa ſibi-ipſis propitia eſſe velit.

De equarum libidine. CAP. X.

SOlas de beſtijs equas etiam ſi ventrem ferant, fœtúque plenæ ſint ſe iniri ſuſtinere audio, incendi enim eas libidine ex fœminis maxime, itaque libidinoſas mulieres equas vocari ſolere ab eis qui grauius ijs conuitium facere ſtudent, vnde equire vocabulum ab hoc vno animali trahitur maledictum in libidinoſas mulieres.

De perdicum partu. CAP. XI.

PErdicum fœtus intra ouium etiam nunc circumplicatione teſtarum comprehenſi à parentibus ſui excluſionem ex ouis minime expectant, ſed per ſe ipſi tanquam fores pulſantes oua elidunt, & iam foras eminentes ſeipſos niſu ſuo impellunt, ouíque etiam nunc tegumento circunueſtiti currunt atque ex dimidia teſtæ parte ſi adhuc ad tergum adhæreſcat ſemet expellentes velociſsime ad cibi inquiſitionē proſiliunt, ac poſtquam pedes

pedes extra oui teſtam poſuerunt, ſtatim curſu maxime valent, vt anaticularum pulli primũ vt auem aſpiciunt continuò à partu natant.

De aſtutia perdicum. CAP. XII.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt, quique pugnaces & ad certamen habiles ſunt, ſe minimè dignos credunt qui ad extruendas menſas capiantur, vnde fit quia minus contra venatores de ſua libertate depugnent vt comprehendantur, ſibi præfidentes quòd à cæde ſtudioſe ad cantus & certamina ſeruabuntur, reliqui autem perdices & potiſsime qui vocantur cirrhæi, ſibi conſcij, quòd nec ad certamina valent, neque pulchre cantare ſciunt, ſed ſi capiantur erunt ijs prandium qui ceperint, itaque naturali quadam machinationis commentatione ſemetipſos macie conficiunt, nimirum cum ab omni alia eſca quæ ad pinguitudinem eos perducere queat, ſe ſua ſponte abſtinent, tum vt ne idonei ſint ad hominum menſas cupide allijs veſcuntur, cuius rei experientes his præteritis aliò venationem conuertunt: qui verò hoc ipſum ignorant, eos vel ſi facultas ſit, non capiunt. Quicunque autem ipſos quidem captos decoxerit, eorúmque inſuaues carnes expertus fuerit, ſe iam & tempus & operam cognoſcit his venandis perdidiſſe.

De muſtella & ſerpente & earum pugna.

CAPVT XIII.

PErnicioſa belua muſtella eſt, pernicioſa etiam ſerpens: nam muſtella cum ſerpente pugnatura, primùm quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnam tanquam armis tecta procedit. cauſa eſt rutæ odor ſerpentibus infeſtus.

De luporum ſaturitate. CAP. XIIII.

EXſaturatus lupus longum temporis interuallum inediam fert, atque ei quidem venter turgeſcit & late proijcitur, lingua tumeſcit, os obſtruitur, & ſimul vt famem multo cibo depulit, ſimiliter occurrentibus manſuetus vt agnus exiſtit. Neque verò inſidias vnquam tum nec homini nec beſtijs vllis, ne ſi quidem per medium agmen incedit, molitur, poſtea verò ei paulatim lingua extenuatur, ac in antiquam figuram redit, iterúmque lupus exiſtit.

De gallo & perdice venatore. CAP. XV.

GAllinacei ſi fœminarum facultas non ſit, omnes ſubigunt gallum recentem venientem iu cohortem ſuam: eodem modo perdices ineunt recenti aduentu nouum & nondum cicurem perdicem, iidémque ſuos altores remunerantur. Nam feros & nondum captos perdices comprehendunt. Producitur perdix venator, qui in capturam ad illiciendos feros ante retia propoſitus cantum edit, eos laceſſentem ad pugnandum, eoſdémque vt ex

inſid

inſidijs in laqueos inferat incitantem: contrà cantans ſyluestrium dux ſuum gregem præcurrens obuiam procedit cum hoc luctaturus: cicur autem per malitiam ſemper inſidias instruens pedem refert ſe timere ſimulans: alter verò ſpe atq; animo inflatus ſimul & ſibi iam victoriam deſpondens impetum facit, ſed mox captiuus compage tenetur. Quòd ſi venator perdix qui ad illecebras venatorio instrumento aſsidet, mas ſit, cæteri gregales ei ipſi captiuo opem ferre conantur: ſin qui poſitus eſt in inſidijs fœmina eſt, captiuum ipſum omnes feriunt, vt qui libidine incenſus in ſeruitutem ceciderit. Nec verò illud prætereundum (quando etiam auditu dignum eſt) ſi pugnans ſit fœmina, ne mas incidat, fœminæ quæ ſunt extra cantiuncula, illum ex caſu in compagem propinquo ſeruant ſuo cantu tanquam amatorio quodam retractum.

De herinaceorum terreſtrium & lyncis inuidia. CAP. XVI.

TErrestris herinaceus inter animalia inuida cenſetur, ſtatim vt capitur vrina ſua reddita tergus ſuum conſpergit, cuius vi perfuſum corrumpitur, & quod futurum erat ad multa vtile reddit inutile. Et lynx etiam vrinam ſuam in terram occultat, quæ vbi concreuerit, ac congelarit, lapis efficitur ad ſculpendum accommodatus, & ſimul ad muliebrem mundum expetitus.

De leontophono & inſectis animalibus & aliis quibuſdam. CAP. XVII.

LEo edens leontophonon paruum animal moritur. Inſecta ſi oleo perfundas extinguuntur. Vulturibus vnguentum perniciem infert. Scarabeum perdis, ſi roſas in eum conijcias.

De canibus Indicis. CAP. XVIII.

CAnes Indici ferociſsimi ſunt, & fortiſsimi, & canum maximi, reliqua animalia contemnunt. Contra leonem pergit canis Indicus, & inuadentem leonem ſuſtinet, & rugienti oblatrat, & mordentem remordet, & multis malis poſtquam leonem affecit, & læſit non niſi moriens vincitur, ac ſi leo victus fuerit tamen canis mordens fortiſsime eum retinet, nec morſum remittit, etiam ſi enſe eius crura abſcindas, nec niſi mortuus relaxat morſum, ſed quæ de his aliter intellexi alio loco dicam.

De cordis humani ſitu & de animalibus habentibus vngues curuos. CAP. XIX.

HOminis cor ad papillam ſiniſtram appenſum eſt, reliquorum animalium in medio pectore conſtitutum eſt. Nullum animal vngues curuos habens neque bibere, neque meiere ſolet, neque gregale eſt.

De Indico manticora. CAP. XX.

APud Indos naſcitur immenſo robore præditum animal cui Indorum lingua manticoræ

nomen

nomen eſt, magnitudine maximi leonis, colore rubrum canis modo villoſum, facie eadem prope quæ hominis, dentium triplici vtrinque ordine mucrone acutiſſimorum caninis maiorum, auribus hominis ſimilibus, niſi quòd hæ & grandiores, & villoſiores, oculis cæſijs & his non diſſimilibus hominis, pedibus & vnguibus eiſdem qui leonis, ſumma cauda illi ſcorpionis modo terreni, aculeo pluſquam cubitali armata, reliquum caudæ vtrinque aculeis cuſpiditatum exiſtit, quos tanquam tela ſi quis inſequatur eminus iaculatur, aculei ſi quem attigerunt, letales emiſſiones habent, cum in anteriorem partem verſus aculeos iaculatur, caudam intorquet, ſin retro verſus aculeos emittit, tum extentiſſime caudam porrigit, aculei quos iaculatur pedali magnitudine & funis craſſitudine ſunt, Cteſias Indos ſibi affirmaſſe ait locis emiſſorum aculeorum alios ſucceſſere, vt ſit huius peſtis perpetuæ ſucceſſio. Humanis vt idem affert carnibus maxime delectatur, quocirca complures homines interficit, nec duntaxat ſingulos homines inuadit, ſed plures collectos vel ipſe ſolus interimit. Reliqua item animalia vincere poteſt. Quòd autem humanis carnibus ſeſe complere ei ſuaue ſit, eius nomen oſtendit. Indicè ideo Manticora appellatur quòd hominum conficientiſſimus ſit, ex rebus quas agit nomen trahens. Eadem eſt qua perniciſſimi ceru corporis velocitate, eius pullos aculeatis nondum

caudis armatos venantur, caudáſque eorum ad ſaxum elidunt, atque crebris ictibus confringunt, vt ne aculeos poſtea producere queant, vocem edunt proxime accedentem ad fiſtulæ ſonum, tubæque concentum. Cteſias apud Perſas hoc animal ſe vidiſſe teſtatur, ex India regi Perſarum munere miſſum.

De ſcolopendra. CAP. XXI.

SColopendram marinam hominis ſaliua perfuſam diſrumpi ferunt.

Vt ſalix nihil beſtiis nocet, & de ſuillo pecore. CAP. XXII.

SI quis tritum ſalicis ſemen beſtijs dederit bibere, eis non modò quippiam nocet, ſed etiam alit: ſin homo ipſum biberit, facultatem liberorum gignendi ei adimit, & ſemen genitale perdit. Quare Homerus abſtruſa naturæ perſcrutatus cum ſalices frugiperdas ſuis verſibus dixit, earum vim adumbratè oſtendiſſe mihi videtur. Cùm autem cicutam homo biberit, ei ſanguis quaſi cōglaciatur, & eatenus concretione ſpiſſus fit vt inde moriatur, ſuillum verò pecus huius ſaturitate ſe licet com pleuerit, tantum abeſt eius veneno tollatur, hac vt maxime pingueſcat.

Quales elephantos Indi capiant. CAP. XXIII.

INdi homines licet permulti & magna machinati non elephantos procedente iam ætate confirmatos comprehendere queunt, ſed tantum eorum

catul

catulos venatores ad proxima fluminibus loca profecti capiunt. Elephantorũ enim naturæ proprium eſt roſcida, & paluſtria loca amare, & aquam amplecti, ex quo quanquam non ſunt fluuiatiles, riparos tamen dicere poſſumus. ex ijs autem locis cum eorum catulos etiam nunc ætate infirmos, & teneros ceperunt, ciborum illecebris, ac blandiloquentia manſuefaciunt, nam indigenarum hominum linguam elephanti intelligunt, &, vt ſummatim dicam, perinde eos quaſi infantes pueros tum eis cibaria largientes, tum diſciplinas tradentes alunt. Quæ res efficit, vt ad obtemperandi facilitatem traducantur, exutáque feritate humanitatem induant.

De abſtinentia boum in area. CAP. XXIIII.

NE boues in area ad trituram accommodata ſpicas interim edant dum proculcant, eorum bubulo fimo nares illinendæ ſunt, quæ aſtuta machinatio perficit ab illarum vt ſeſe eſu abſtineant, hoc nimirum animal huiuſmodi tetri odoris aſperſione deterritum nihil, ne ſi fame quidem acerrima premeretur, vnquam ederet.

Quemadmodum Indi lepores venantur aquilis. CAP. XXV.

LEpores & vulpes ad hunc modum Indi venantur (neque enim ad capturam eorum canibus egent) aquilarum, & coruorum, & miluorum pullos educant, ad venationémque inſtituunt.

Inſt

Inſtituendi ratio hæc eſt: Primum vt ad leporem & vulpem manſuefactos carnem appenderunt, eos è manibus dimittunt, ad quos ipſos à tergo inſequendos auibus emiſſis fruendæ carnis ad eos ipſos alligatæ poteſtatem venatores concedunt, aues autem acriter inſequuntur, & ſimul vt vel hanc vel illam ceperint, præmium pro captura carnem conſequuntur. Hæc nimirum apud eos perſequendi has beſtias maxima illecebra eſt. Poſteà verò quàm eas exactè ad venandi ſcientiam erudierunt, in montanos lepores, ac feras vulpes emittunt. Aues conſueti prandij ſpe quæ ex obiecta præda eis oſtenditur, & inſequuntur & celeriter comprehendunt, atq; vt Cteſias ait, quod ceperunt dominis reportant, non plane inſciæ pro carne illa prædæ domeſticæ antea appenſa, ſe ex fera præda nunc viſcera habituras eſſe.

De grypibus. CAP. XXVI.

GRypem Indicum animantem audio ſimiliter quadrupedem vt leonem eſſe, robuſtiſſimis item exiſtere vnguibus leonum ſimilibus, tum eſſe poſticis partibus nigrum, anticis vero rubrum, alas autem ipſas nõ item eiuſmodi, ſed albicãtes ferunt. Cteſias eos narrat aquilino ore eſſe & capite, cuiuſmodi pictores fingunt, oculis autem igneis, nidóſque in montibus facere, vtque ætatis proceſſu grandes non capi, ita eorum pullos comprehendi poſſe. Bactri autem Indis finitimi eos illic auri cu-

ſtodes

ſtodes eſſe, aurúmque effodere aiunt, & ſimul eo ipſo nidos conſtruere: quod verò auri in terram deciderit, Indos homines auferre: contrà Indi eos auri (quod veri quidem ſimile videtur) cuſtodes eſſe negant. Neque enim grypes auri egere: at contrà ipſos cum ad colligendum aurum homines acceſſerint, hos de pullis ſuis maiorem in modum timentes pro eis propugnare, atque cum alijs etiam animalibus concertare, eáque funditus vincere: contra autem leones & elephantos non ſtare. Idcircóque indigenæ quòd ab huiuſmodi animalium robore ſibi timeant, non interdiu, ſed ad collectionem auri noctu proficiſci, quod ſe tum melius latere arbitrentur. Locus vbi grypes verſantur, ac vbi aurum effoditur, deſertiſsimus eſt, quocirca aurum venari ſtudentes mille aut bis mille armati eò perueniunt, ſimúlque ſaccos afferunt, ſilentem lunam obſeruantes. Quòd ſi grypes fallant, duplicem commoditatem aſſequuntur, quòd & eorum vita ab illorum atrocitate ſeruatur, & quòd etiam aurum inde domum adferunt, ſin in furto deprehendãtur, perierunt. Cùm ſemel eò profecti ſunt, domum non niſi triennij aut quadriennij interuallo reuertuntur.

De gallinaceo. CAP. XXVII.

GAllinaceum exoriente luna quaſi diuino quodam ſpiritu afflatum bacchari, atque exultare ferunt: oriens autem ſol ipſum nunquam fallit, tum vehementiſsime vocem contẽdens ſemet

magis magíſque cantando vincere conatur. Latonæ in amore eſſe gallum audio: ei enim parturienti duplicem & felicem partum adfuiſſe gallum aiunt, propterea etiam nunc parientibus gallus adeſt, & videtur quodammodo faciles partus efficere. Matrice gallina extincta is ipſe incubat, & pullos ex ouis excludit, ac tum ſilentio vtitur, quòd ſanè ſibi conſcius ſit, ſe muliebre munus obire, & parum viriliter facere, ac ſi cum altero pugnans vincatur idcirco non canit, quòd ex illa mala pugna ſpiritus fracti illi vocem ſupprimant, cuius offenſionis verecundia confuſus in primam quamque latebram ſeſe occultat. Is autem qui ex certamine victoriam reportarit, tum oculorum eminentia, tum ceruice erecta, ſimul & cantus cõtentione inſolenter effertur, & triumphanti ſimilis eſt. Illud item in eo mirificum cùm limen intrat, tametſi ſuperum altiſſimum exiſtat, is tamen ſeſe inclinat: quod quidem ipſum ſuperbia inductus facere videtur, ne videlicet criſta vſpiam offendatur.

De marina teſtudine. CAP. XXVIII.

CAput marinæ teſtudini abſciſſum non continuò moritur, ſed & videt, & ſi ante oculos ei manus obuerſetur, eos claudit, & paulò etiam propius ſi manum admoueas, mordet, & diu habet oculos fulgentes, quorum pupillæ candidiſſimæ, ac ſplendidiſſimæ cum exiſtant eruuntur, vt vel auro includantur, vel monilibus imponãtur, quamobrem

mulierum

mulierum admiratione plurimi æſtimantur, eæ autem ſicut audio in mari rubro gignuntur.

De amore monedularum in ſuas gregales & earum captura. CAP. XXIX.

MOnedulæ ſuæ nationis aues vehementer amant, quæ quidem res eas ſæpe in perniciem inducit. Quemadmodum id accidat explicandum. Cum enim quis monedulas venaturus eſt, talia machinatur vt eas vbi nouerit cibaria inquirere, & in quem locum congregentur perſpexerit, ibi pelues olei plenas diſponat, curioſa bellè auicula eò profecta in vaſis labro conſidet, & ſimul ſeſe inclinans ſuam ipſius vmbram deſpicit, & quòd exiſtimet aliam ſe monedulam videre ad eam ipſam feſtinat deſcendere, eóque vt eſt delapſa olei craſſitudine circunfuſa ſine laqueis, ſine retibus constricta tenetur.

De elephantis. CAP. XXX.

ELephanto duos prominere exertos, quos alij dentes, alij cornua vocant, habet ſingulis pedibus numero quinque digitos indiuiſos, leniterque diſcretos, ex quo fit vt animal ſit minimè ad natandum habile. Crura multo poſterioribus longiora habet, huic ſub armis papillæ exiſtunt. narem manu omnino commodiorem habet: lingua etiam ei bene exigua eſt: fel autem non ad iecur, ſed ad pectus ſitum habere dicitur. Biennium gerere vterum audio: alij nõ tandiu, ſed ſeſquiannum tãtùm ventrem

ferre aiunt. Anniculo quidẽ vitulo æqualem pullum edit. Is ſtatim vt natus eſt, ore ſuggit, nõ promuſcide. Cùm libidinis furore ardet, incurſu parietes euertit, & ſimiliter atque aries frontis vi atq; impreßione palmas proſternit. Aquam nitidam non bibit, ſed poſtquam aquam conturbarit, turbida potione delectatur, idcirco ſomnum erecto corpore capit, quia ei eſſet operoſum decumbere, ſimul & deinde à cubitu exſurgere graue. Eius ætatis flos eſt ſexageſimus annus. Hyemis ac frigoris impatiens eſt. Ad ducenteſimum vitam producit.

De Indicis ouibus. CAP. XXXI.

O*Ves Indiæ & capras ad maximorũ magnitudinem aſinorum audio accedere, quatuor fœtus cum plerunq; pariunt, tres verò cum minimum: nunquam enim ibi neque ouillum pecus neq; caprinum tribus minus edit. Caudæ ouillæ longitudo ad pedes vſque pertinet, caprinæ verò in eam procedit longitudinem vt terram contingat. Idcirco eas paſtores ouibus matricibus abſcindunt, quòd tum ſic facilius ineantur, tum ex earũ adipe oleum exprimatur: arietum quoque diſſecant caudas atq; adipem extrahunt, eatenúsque deinde ſectio coniunctißimè committitur cicatricis vt ne tenue quidem veſtigium appareat.*

De chameleonte. CAP. XXXII.

A*Lexander Myndius dolore & moleſta cibi inopia à chameleonte ad hunc modum ſerpentem*

pentem affici ait, mordicus ſcilicet illum bene latam feſtucam & validam tenentem, ſub eáque perinde ſe vt ſub clypeo verſantem, contra hoſtem ſerpentem venire, ſerpentem verò quia feſtucæ latitudinem circumplecti non poßit chameleontem dentibus configere non poſſe: itaq; hunc ab ipſa confici exedíq; nequire, membra enim vt illius reliqua ſerpens mordeat, non tamen ea in ipſius carnẽ penetrare poteſt, tanta nimirum pellis firmitate & robore exiſtit, nihil vt prorſus ſerpẽtis morſum ſentiat.

De leonum natura. CAP. XXXIII.

LEonis ceruix non multis vertebris, ſed ex oßibus conſtat. ſi quis leonis oſſa concutiat ignis veluti ſilicum attritu ex his elicitur. Oſſa medullis carent: neque enim fiſtularum modo caua ſunt, neque vllo anni tempore à coitu abſtinet. Quinquies parit, primo catulos quinq; edit, ſecundo partu quatuor, deinde tres, ſicq; deinceps vnũ numerũ decoquit, vnoq; minus parit, poſtremo vnũ omniũ præſtantißimũ leonẽ regem edit. Catuli à partu recẽtes exigui ſunt, duobus poſt partũ menſibus ingredi incipiunt. Iam quod in ſermonem hominum venit fabula eſt, eos vuluam dilacerare. Cùm fame tenetur, ſummo cum periculo ei occurritur: poſtea verò quàm cibo completus eſt manſueſcit, & ſimul luſionibus delectari fertur nunquàm terga vertit in fugiendo, ſed ſenſim pedetentímque ſe recipit cum fremitu contrà intuens, vt ætate proceßit,

ad ſtabula & paſtorum ſubterraneas caſas, quòd iam ad montanas prædas perſequendas infirmus ſit. Ignem exhorreſcit. Ex his quicunque affectus eſt vel ætate vel ſtatuta breuior eſt & criſpior iuba, ignauior eſt & imbecillior, qui vero pilo recto & ſimplici generoſior habetur & præſtantiori animi robore præditus, & adeo auidè cibos helluatur vt ſolida membra rugiens exſorbere feratur: expletus vel triduo nihil ſæpe edit: vbi concoxit, modica potione vtitur.

Bos iniuriæ non immemor. CAP. XXXIIII.

BOuem licet manſuetum, non facile tamen illius qui ſibi ſtimulos admouet obliuio capit, at iniuriam animo ac memoria vel longiſsimo interuallo continens pœnas pro maleficio ſibi illato ſumit. Nam cùm eſt ſub iugum miſſus, loriſque conſtrictus, quodammodo ſimilis eſt homini in vincula coniecto, & ſe quidem trahi quò impellitur quieſcit: vt verò ſolutus eſt, aliàs ad bubulcum verſus pedem ſuum laxans aliquod illius membrum contriuit, aliâs ſæpe in cornua incitatus incurſu illum interfecit: cùm tamen in cæteros ſubitò manſuetus exiſtat, ac quietus in ſtabulum ingrediatur, neque enim ferus in eos exiſtit qui iram ſibi non mouent.

De porphyro ſerpente Indico. CAP. XXXV.

TErram Indiam hiſtorici permulta ferre venena & plantas dicunt, è quibus partim ſalutaria

lutaria ſunt contra morſus ſerpentum, partim mortifera: cuiuſmodi vi eſt porphyrus ſerpens palmi magnitudine, colore accedente ad purpuræ ſimilitudinem, capite pluſquam niueo, & lacte multo candidiore. Locis Indiæ calidiſsimis reperitur, & mordendi iccirco poteſtas eſt nulla, quòd dentium expers ſit. Ergo hac ex parte eum quaſi manſuetum dicere poſſumus, non item ex omnibus partibus, nam eius vomitio ſi quod vel hominis, vel alterius animalis attigerit membrum, totum tabeſcat neceſſe eſt. Iccirco eum captum ab cauda ex arbore ſuſpendunt, ex quo fit illi vt caput ad terram verſus propēdeat, tum ſub eius os vas ſubijciunt æneū, in quod ex eius ore guttæ redduntur, quæ primum vt deciderunt, continuò concreſcunt, aſpicienti vt amigdalinæ lachrymæ ſpeciem præbeant. Ab eo extincto vas remouetur, in cuius locum alterum etiam vas æneum ſupponitur, in quod ſanioſus liquor aquæ ſimilitudinem ſpeciémque gerens ex mortui ore ſerpentis defluit, ſimilitérque hic concreſcit, atque condenſatur, horum tamen vterque colore differt ab altero, hic niger eſt, illæ primæ guttæ electri ſimiles ſunt, è quibus ſi cui magnitudine ſiſami in cibo potionéue dederit acerrima primum conuulſione percellitur, & affligitur, deinde ei oculi inuertuntur, cerebrum per nares expreſſum delabitur, ſicq; ille miſerabiliter quidem moritur, ſed tamen celeriter, ſin quis ſiſamo minus ex

illis ſumpſerit non continuo is quidem moritur, ſed certe ex hoc malo non euadit, ſed denique cum mora extinguitur. Quòd ſi ex eo ipſo nigro qui ex mortuo iam ſerpente defluit, ſiſami quoque magnitudine quiſpiam comederit extabeſcit, annique interuallo conſumitur, plerique eorum in biennium proceſſerunt, paulatim morientes.

De magna ſtruthione. CAP. XXXVI.

E*Tſi permulta oua parit, non tamen omnia ad frugem perducit: at fœcunda ab infœcundis ſecernit, tantúmque frugiferis incubat, ſimul & ex ijs pullos excludit, & oua ſterilia edēda editis pullis præbet, quòd ſi quis eam inſectetur propter corporis grauitatem volando effugere nequit, ſed duntaxat explicatis alis greſſu ipſo effugere aggreditur, ſin propior facta eſt vt capiatur, obuios lapides ſic pedibus retro ad hoſtes verſus tanquam funda iaculatur.*

De paſſeribus. CAP. XXXVII.

C*Onſcientia vel ſuæ infirmitatis, vel ſui corpuſculi exiguitatis paſſeres in ramorum cacuminibus, modo ab ijs ſuſtineri queant, nidos contexunt, ſæpéque numero ea machinatione ſibi factas à venatoribus inſidias declinãt, eò ſanè venatores propter rami tenuitatem aſcendere non queunt.*

De vulpe, & veſpa. CAP. XXXVIII.

V*Vlpes in exuperantiam infinitæ tum malitiæ, tum fraudis progreditur, nihil vt non*

& malitioſe & doloſe agat. Cùm enim veſparium refertum eſſe animaduerterit, retrorſum eò accedit, atque tota à veſpeto auerſa ab aculeorum ſane vulneribus declinans in cellas veſparias immiſſa hirſuta cauda eadémque bene prolixa veſpas concutit, cum autem veſparum circunueſtitam ſpiſsis pilis caudam impetentium referta eſt, tum eam ipſam vel ad arborem, vel ad parietem, ad maceriémue allidit, itaque multa caudæ attritione his extinctis in reliquas inuadit, perindéque eas vt primas interimit: iámque reliquas cæteras ab aculeis intelligens inopes eſſe, os in veſparium abijciens idipſum vorat.

De canibus. CAP. XXXIX.

CAlua canis nulla oſſea commiſſura conſtat, ſed perpetuitate oſsis continetur: cùm ſe in plurimo curſu exercuit, multo eum effuſiorem & potentiorem ad res venereas exiſtere ferunt. Cùm multum ætate proceſſit, ei dentes hebeſcunt, ſimul & nigri efficiuntur. Tanta narium exiſtit ſagacitate, vt nunquam caninam carnem, nedum etiam fallaciſsima condimentorũ varietate temperatã guſtet: neq; verò plus tribus morbis laborat angina, rabie, podagra, cũ interea homo ſexcẽtis morbis ſit opportunus: quodcunq; autẽ à cane rabioſo fuerit morſum perimitur. Podagra poſteaquã tenetur perrarò ex ea cõualeſcit, ad decimũ quartũ ei annũ vita producitur. nã canis vlyxis videtur ludus eſſe Homeri.

De Indicis auibus ſandaracæ colori ſimilibus. CAP. XL.

GEnus Indicarum auium minimũ in rupibus altiſsimis, & aſperis nidificat. Eſt ea magnitudine, qua ouum perdicis. ſandarcæ colorem refert. Indi lingua ſua dicæron appellant, Græci, vt audio, dicæon: huius ſtercus ſi quis tantũ ſumat quãta eſt milij magnitudo ſolutum in poculo, moritur ad veſperam, & mors eſt ſimilis ſomno ſuauiſsimo moleſtiæ vacuo, & curas mollienti, qualem ſomnum poëtæ nominare ſolent. Huius enim auis eſus liberator eſt doloris. Itaque indigentibus iucundiſſimus eſt: quæ cauſa eſt cur Indi maximo ſtudio eam auem adipiſci conantur: ipſam enim malorum obliuionem afferre putant, & inter pretioſiſsima dona muneri mittunt regi Indorum, quod rex ſibi donatum omnibus donis antefert, & in theſauro ſuo reconditum ſeruat, malorum inſanabilium medicinam, neque alius quiſquam apud Perſas id habet niſi rex & regina, quamobrem conferentes examinemus vtrum pharmacum ſit pretioſius, Indicúmne, an Aegyptium: hoc enim in diem inhibet & reprimit lachrymas, illud in ſempiternum obliuionem malorum affert. Aegyptium quidem mulieris donum fuit, Indicum verò auis, aut potius naturæ diſſoluentis grauiſsimum vinculum miniſtra prædicta auicula.

De att

De attagene & meleagridibus. CAP. XLI.

ATtagenis meminit etiam Ariſtophanes in auibus, hæc ſuum nomen proprium loquitur & cantat: dicunt etiam meleagridas idipſum facere & quòd ex Meleagri ſint genere teſtari confidentiſsimè. fabula ita habet: Quæ erant domeſticæ iuuenes Meleagro, omnes lachrymas quæ inhiberi non poterant & dolorem miſiſſe, nullámque doloris medicinam admittentes, ſed diuina miſericordia illas mutatas fuiſſe in hæc animalia, ſimulacrumq; & ſemen huius affectus his auibus inditum fuiſſe, eaſdémque in hunc diem meleagron canere, teſtantes ſe eſſe ex genere Meleagri: ſed qui diuinum numen adorat, & maximé Dianam, nunquam has aues comederet.

De formicis. CAP. XLII.

FOrmicæ imprimis ſedula atq; operoſa animalia tanto laborandi ſtudio tenentur, vt ne noctes quidem in ſuo opere ceſſent, modò ſit plena luna: nec verò quemadmodum homines inertiæ fugæque laborandi excuſationes prætendunt. Quid enim inertium dierum multitudinem cõmemorem neceſſe eſt? Indicta ſunt Dionyſia, lenæa, item feſti dies Athenis, quòd iiſdem diebus omnis generis ſemina in olla elixa Baccho & Mercurio offerebant: alia Spartam ſunt tranſlata, alia Thebis recepta, quin ſingulis etiam vrbibus nullæ dierum inertiſsimæ ſegnitiæ ſunt indictæ, nec hoc quidem

ipſum apud barbaros ſolùm, ſed etiã apud Græcos.

Vt meminerunt beneficij accepti etiam feræ beſtiæ & de accipitre. CAP. XLIII.

N*On tam immanes beluæ exiſtunt, quin liberaliter beneficiorum acceptorũ memoriam ſtudioſe diligentérque ſeruent. nam eas in eos ipſos à quibus beneficium acceperint vehementer gratas eſſe teſtimonio ſunt vel Aegypti admodum fera animalia, feles, ichneumones, crocodili & accipitrum genus eſt, quod eſcæ illecebris capitur, iiſdémque manſuefactum poſtea nunquam abſcedit ab eo quem experitur in ſe benignum, homo autem & rationis particeps, & munere prudentiæ ornatus, tum etiam quod vel rubor ipſe facillime indicat verecundia præditus, qui modo amicus erat, nunc repentè hoſtis vel leuiſſimis de cauſis grauiſſimus fit, & quæ illi credita ſunt vel tenuiſſima ſuſpitione iniecta euomit.*

De leone vlciſcente canem contubernalem ſuum. CAP. XLIIII.

Q*Vod de leone Eudemus dicit, non paruam admiratione habet, hoc ipſum eiuſmodi eſt, Iuueni ferarum cicuratori canem nimirum, vrſam & leonem fuiſſe, eóſque primum & pacem inter ſe ſeruaſſe, & amicitiam rectè coluiſſe: deinde cùm canis aliquando & vrſa inter ſe colluderent, & ludicris morſiunculis conflictaretur, vrſam repentè ad feros mores reuertiſſe, & canem ſimul*

inuaſiſ

inuaſiſſe, & ventrem miſeri vnguibus indigniſſimè diſtraxiſſe, cuius atrocitatem facti leonem indignatum perfidiæ vrſinæ odio, quòd & fœdus fregiſſet, & amicitiam inſtitutam violaſſet, inflammatum iuſta & merita iracundia contra vrſam & exarſiſſe, & ab ea pares pœnas quibus illa prius canem affeciſſet, repetiſſe.

De lutea & vireone. CAP. XLV.

LVtea nulla alia re quàm herba ſymphito nuncupata, quæ magna difficultate & reperitur & effoditur, nidos conſtruit, eósque villo & lana ſubſternit: vireo autem in luteæ genere mas vitæ munerum ſciens eſt, ſimul & aptus ad quiduis diſcendum, idémque laboris in diſcendo patiens: hyeme niſi eſt captiuus, non apparet, æſtiuo autem ſolſtitio in lucem noſtram prodit, exoriente arcturo ſydere eò vnde huc venerat, reuertitur.

De ruffis animalibus Indicis quæ ſimilia ſunt ſcarabeis, & de Cynocephalo. CA. XLVI.

APud Indos naſcuntur animalia ſcarabei magnitudine, adeò rubra, vt cinnabari ſimilia dicere poſſis, primo aſpectu pedes habent longiſſimos, & tactu molles, naſcuntur in arboribus ferentibus electrum, & harum arborum fructu veſcuntur, Indi venantur hæc ipſa, eadémque exprimunt, & ex ipſis tingunt veſtes phœniceas, & quemuis alium pannum huiuſmodi colore tinctum. Veſtem ferunt reges Perſarum, cuius pulchritudo Perſis

videtur

videtur mirabilis, & comparata cum veſtibus Perſarum indigenis longe præſtat, &, vt Cteſias inquit, in ſtuporem præ admiratione redigit ſpectatores: quoniam celebratis Sardianicis acriori & fulgentiori eſt colore. Naſcuntur etiam in ea parte Indiæ, vbi producuntur huiuſmodi ſcarabei cynocephali, qui ex eo nomen trahunt quòd canino præditi ſint capite, cætera membra humana habent, ferarum pellibus induuntur, & iuſtitiæ retinentes lædunt neminem: cúmque Indici ſermonis indigentes ſint, tamen nihil loquuntur ſed vlulant, ferina veſcuntur, quam quidem quia velociſsimi ſint, ideo facile comprehendunt, & captas beſtias interficiunt, non tamen eas igne ſed ad ſolem membratim conciſas coquunt, alunt etiam ouillum & caprinum pecus atque lac bibunt. eorum feci mentionem inter beſtias iuſta de cauſa, quoniam vocem articulatam expreſſam humanam non habent.

Quemadmodum taurus animo incitatus placatur. CAP. XLVII.

TAurus animo incitatus eo impetu cornibus appetit, ea impotentis animi effrenatione fertur, nihil vt eum neq; bubulcus, nec metus vllus reprimere queat, atqui eum quidem ipſum homo ſiſtit, atque ab impetu continet, ſi dextrum ipſius genu faſcia quadam deligauerit.

De pardali. CAP. XLVIII.

PArdalis anterioribus pedibus quinque digitos

tos habet,poſterioribus quatuor,eius generis fœmina maiore quàm mas robore prædita eſt, ea ſi venenatam herbam à Gentili Angore ſuo appellatam imprudens comederit, confeſtim exquirit hominis ſtercus,eóque inuento ex veneno ſeruatur.

De equis. CAP. XLIX.

QVia palpebris equi in gena inferiore carent, propterea Apelli Epheſio qui equum quempiam pinxiſſet reprehenſionem attuliſſe ferunt, alij non Apelli iſtud accidiſſe, ſed Niconi aiunt, cum tamen ſcientiſsime reliquas cæteras equi partes pinxiſſet, hanc partem illi vitio verſam fuiſſe.

De aſilo & tabano. CAP. L.

ASilum maximè ſimilem muſcæ eſſe ferunt, robuſtum,& bene compactum,habere quoque aculeum durum & validum ex ore appenſum,ſonúmque tumultuoſum edere, tabanum autem ſimilem videri muſcæ caninæ, ſonum vt aſilo maiorem edere,ſic aculeum minorem poſsidere.

De Indicis aſinis. CAP. LI.

SYlueſtres aſinos equis magnitudine non inferiores apud Indos naſci audio, eósque reliquo corpore albos, capite verò purpureo, oculíſque nigris eſſe,cornúque in fronte gerere, cuius ſuperius puniceum,inferius autem album, medium verò nigrum ſit: atque hac varietate diſtinctis cornibus non omnes quidem Indos,ſed potentiores tanquam armillis quibuſdam brachia ornantes, ſic ea ipſa

auro

auro certis ſpatijs diſtinguentes bibere, ex hoc cornu bibentem ab inſanabilibus morbis tutum fieri, neque eum ipſum conuulſionibus corripi, neque ſacro morbo tentari, neque venenis vllis ferũt. Quinetiam ſi quid prius peſtilens biberit, tum id euomere, túmque ad ſanitatem redire. Cùm autem cæteri aſini quibuſcunque in terris ſint tam domeſtici, quàm ſylueſtres, tum ſolipeda animalia, nec talos, nec fel in iecore habeant, aſinos Indicos cornigeros Cteſias inquit, talis primum, ijsque nigris præditos eſſe, deinde ſi quis eos cõfregerit, interiora quoque nigra deprehenſurum eſſe, neque modò corporis velocitate longe multúmque cæteros aſinos ſuperare, ſed & velocitate eadem multo equis, & elephantis præſtare. Cùm autem in viam ſe dederunt, tardius primò ingrediuntur, deinde paulatim tantum confirmantur, ad contendendum iter, eos quidem vt ſequi operoſum ſit, eorum verò curſum tranſcurrere nulli concedatur: poſtea autem quàm fœminæ pepererunt, patres circum pullos à partu recentes ſumma cuſtodia verſantur, eorúmque commorationes locis Indiæ deſertiſſimis ſunt, cùm à venatoribus Indis inuaduntur, pullos ſuos adhuc ætate infirmos à tergo ſuo paſcentes habent, atque pro eis propugnant. Contra equites audent venire, eósque ferire, tanto ſane hi robore exiſtunt, nihil eis vt obſiſtere queat: quin ſtatim & concedat, & perdatur, equorúmque incurſu latera diſcerpunt, &

lacerant

lacerant, & viſcera diſrumpunt. Ex quo fit vt ad eos equi appropinquare valde metuant: appropinquatio enim capitalem vtriſque mulctam miſerabilem infert. Ex eo namque conflictu non equi modò, ſed & aſini pereunt. Pergrauiter calcibus pugnãt. Eorum morſus eatenus acerbiores exiſtunt, vt quicquid comprehenderint funditus diripiant. Ex his verò qui ſunt confirmata ætate, incomprehenſibiles ſunt: carnes eorũ quòd amariſsimæ ſint, haudquaquam eſculentæ.

De Libycis beſtiis ſcientibus numerare.

CAPVT LII.

RAtionis expertia animalia numerorum rationem tenere Eudemus affirmat, quod quidem ipſum Libycorum animalium teſtimonio, quorum nomen non explicauit comprobat. Quæ autem dicit hæc ſunt, Hæc animalia huiuſmodi quodcunque venata fuerint, in vndecim partes diuidũt, & decem quidem comedunt, vndecimam relinquunt. Cur eam tanquam decumam relinquant, conſideratione dignum eſt, ſuo ingenio vnum, & duo, & deinceps reliquos numeros ſciunt: mirum igitur videri debet bruta animalia ſua ſponte nullo docente numerandi ſcientiam percipere, hominem autem rationis participem niſi vehementi cura, aſsiduo ſtudio, ac nonnunquam ne multa quidem verberatione numeorum vim cognitionemque comprehendere poſſe.

De œn

De œnade, quam Theodorus vertit vinaginem. CAP. LIII.

OEnada auem eſſe, non vt quidam arbitrantur vitem, ſcire oportet, eam paulò maiorem columbo. Ariſtoteles tradit, palumbo minorem, vnde quoſdam in Sparta œnadotheres quaſi vinaginis venatores appellari audio.

De aſpidis amore. CAP. LIIII.

QVod Aegyptij de aſpide dicunt, id libenter ſapientiæ ſtudioſi audiunt, in quadam Aegyptiorum præfectura nomen ab Hercule trahente formoſum puerum anſerum cuſtodem ab aſpide ſerpente tam mirificè adamatum fuiſſe, vt is cùm obdormiſſet, è ſomno ad declinandas inſidias quas aſpidis coniux riualitate commotus ei moliretur, ab ea excitatus fuerit, & ſibi cauerit. Homerus equo dedit vocem, aſpidi natura, quæ leges negligit, vt dicit Euripides.

De camelis. CAP. LV.

CVm camelos quinquaginta annos viuere percepi, tum Bactrianos ad centeſimum annum, tum mares vt pugnaciores ſint à Bactris populis caſtrari: ita & petulantia exciſſa, maiori robore eſſe: camelis etiam fœminis vuluas ferro exulcerari, vt partibus illis quæ ad furorem libidinis incitant aduſtis, ad bellum aptiores exiſtant.

De vituli marini amore. CAP. LVI.

VItulum marinum Eudemus ait in hominem

ſpongias

ſpongias piſcari ſolitum amore flagraſſe, eóque vbi ſubterranea petra eſſet extra mare progreſſum cum ſpongiatore verſatum fuiſſe: quòd autem cùm is deformiſsimus eſſet, vitulo formoſiſsimus videretur, nihil forſan mirum videri debet, cum ſæpenumero homines in mulieres turpiſsimas amore inflammentur: cõtrà ab elegãtibus valde abhorreant.

De hydro. CAP. LVII.

H*Ydro percuſſum Ariſtoteles ait ſtatim odorem teterrimũ reddere, ex eóque quòd tam malè oleat, ei neminem appropinquare poſſe, idem quoque ait percuſſum cum obliuione circunfundi, eiúſque oculis multam caliginem offundi, tum rabiem, & ſummum tremorem eidem exoriri, tertióque die perire.*

De aue cyano. CAP. LVIII.

A*Vis cui cyanus nomen eſt, natura ſua ab hominum conſuetudine abhorret. Vrbanas commorationes odio perſequitur, locorum agreſtium, vbi homines verſari ſoleant inſolens eſt, eis locis in quibus eſt ab hominibus ſolitudo, & montium iugis, & præcipitijs delectatur. Epirum, & inſulas hominum frequentia habitabiles haud ſanè in amore habet: Scyro & ſi qua eſt eiuſmodi alia ſterilis, & ab hominibus inops delectatur.*

De ſpino aue. CAP. LIX.

S*Pini aues in poſterum longiſsimè prouidentes hominibus ad rerum futurarum coniecturam*

ſapientiores ſunt. Etenim hyemem futuram præſentiunt, & niuem prænoſcunt, & multa cautione obſeruant ne iis opprimantur, itaque earum acerbitatis metuentes tanquam ad perfugia, ſic ad loca nemoribus frequentia confugiunt.

AELIANI LIBER quintus hiſtoriæ animalium.

De auibus Mennoniis. CAP. I.

PArianam terram Cyzico vicinam aues aſpectu nigras incolere ferunt, quæ figura corporis, & forma accipitribus ſimiles eſſe videntur, eæ vſu carniũ cùm ſe abſtinent, tum in omni victus ratione ſe cõtinent. Eis enim ad prandendum ſemina ſatis ſunt. Cùm autumnus eſſe cœpit, Ilium gregatim aduolant. Eas autem iccirco Mennonias vocant, quòd recta ad Mennonis ſepulchrum proficiſcantur. Id enim vel etiam nunc à Troadis incolis ad ornamẽtum Mennonis conditum ibi fuiſſe dicitur, atque Mennonis cadauer ex cæde à matre in Suſa tantopere decan-

rata exportatum fuiſſe, vt humatione afficeretur, eque dignitate illius exequiarum iuſta ei perſoluerentur. Aues igitur Mennonis gentiles quotannis eò proficiſci, ibique primum in contrarias partes diſtrahi, deinde pugnam committere, eámque ſumma contentione tandiu pugnare, dum ex his media pars pereat, altera victrix diſcedat. Iam de cauſis cur hæc accidant philoſophari nec mihi libet, neque etiam vacuus ſum ad ſcrutanda naturæ abſtruſa atque abdita: illud tamen epitaphium dicetur filio Auroræ & Tithoni. Hoc certamen concertant tot annos prædictæ aues, Peliam ſemel Græci decorarunt certamine & Amaryncea & Patroclum & Achillem oppugnatorem Mennonis.

De noctua, & de Creta, in qua non eſt animal maleficum. CAP. II.

IN *Creta non naſci noctuas & importatas mori aliunde aiunt. Videtur Euripides imperitè feciſſe Polyidum videntem noctuam & ex hac augurantem, quoniam inueniret Glaucum mortuum Minoi filium: audio etiam Cretenſes illa canere præter iam dicta, Cretam donum accepiſſe à Ioue, nimirum Iouis nutricem & occultatricem liberam eſſe omni malefico animali, ita vt neque ipſa vllum pariat neq; aliunde exportatum alat. Cuius rei argumentū demonſtratur, ſi quis vel tentandi vel reprehendendi Iouis doni cauſa aliquod externū huiuſmodi animal importauerit in Cretam, vt terram*

Cretenſem attigerit, id perit. Itaque qui venantur ſerpentes in vicina Libya tale quiddam machinari præſtigiatores, qui permultos feros ſerpentes manſuefacere ſolent in admirationem hominum, cùm in Cretam portant ſerpentes, ſimul cum ipſis etiam portant tantum terræ Libycæ, quantum ſatis ſit ad vſum ſerpentum, ne pereant. Quare cum in Cretam inſulam accedunt, non prius ſerpentes deponunt, quàm terram externam à ſe ipſis apportatam ſubſtrauerint, ad hæc ſpectanda congregant multitudinem & indoctum vulgus adducunt in admirationem. Quandiu verò ſerpentes in terra externa collocati manſerint, etiam ſi aſſurgant, & non excedant puluerem domeſticum, tandiu quidem viuere poſſunt. At ſi egrediantur in externam & ſibi inimicam terram, moriuntur: & iure quidem. nam ſi numen Iouis Theti & alijs permultis vtile fuit, quanto magis terræ nutrici ſuæ videri debet?

De verme amnis Indi. CAP. III.

I*Ndus fluuius beſtiarum ferarum expers eſt, ſolum in eo naſci vermen aiunt, ſpeciémque eorum qui ex ligno gignuntur, & aluntur, gerere, ad ſeptem cubitorum longitudinem & eò amplius procedere, eius craſsitudinem decem annos natus puer, manibus vix complecti queat, ijs in ſuperioris oris ſede vnus dens ineſt, in inferiori alter, ambo quadranguli cubitalem longitudinem habent: quod enim cunque ſiue animal, ſiue lapidem comprehenderit*

derit, facilimè conterit. Interdiu ima in ſede fluminis verſatur, cœno gaudens: noctu ad terram procedit, & in quodcunque inciderit, vel equum, vel bouem, vel aſinum, conficit, atque in ſuas ſedes trahit, & in flumen abſtruſus, membra omnia excepto ventre exedit. Ac ſi de die fame premitur, & ſiue camelus ſiue bos in ripa bibit, violentiſſimo impetu ſumma labra mordicus comprehendit, & robuſto tractu in aquam abreptum edit. Eius pellis duorum digitorum craſſitudine eſt, eiuſmodi autem machinatione capitur: hamum robuſtum ad ferream cathenam alligatum deijciunt, & ne ferrum deuoret, agnum aut hœdum ad illecebram in hamum implicant, deinde in fluuium demittunt. Triginta viri haſta & enſe accincti, & corneis ſudibus bene robuſtis, ſi percutere ſit neceſſe, adſunt: deinde hamo captum trahunt, & abſtractum interficiunt. Triginta dies appenſum tenent, atque ex eo in fictilia vaſa craſſum oleum ſtillat: ſinguli vermes quinque olei ſextarios reddunt, quod quidem ipſum regi Indorum apportant. Huius ea eſt vis olei, vt ſine vllo igne eius infuſa hemina quencunque lignorum aceruum comburat: ac ſi vel hominem velis vel aliud animal exurere, primùm vt hoc infuderis, funditus ſtatim deflagrauerit. Eodem ipſo Perſarum regem aiunt capere hoſtium vrbes, neque arietes, teſtudines, aliáque bellica tormenta ad eas capiendas opus eſſe: nam cum fictilia

vaſa vnius heminæ capacia eo impleta & obſtructa in portas iaculatur, vaſa quidem ad portas alliſa rumpuntur, at oleum delapſum ignem circunfundit, vt reſtingui non poſſit, & flamma inſaturabilis comburit homines pugnantes. Hæc Cteſias Cnidius.

De balena. CAP. IIII.

B*Ælena quemadmodum delphinus lac habet, colore quanquam nigro, nõ eſt maxime tamen cyaneo, qui medium inter nigrum & viridem locum tenet, conſpicitur non branchijs ſed fiſtula, ſic enim huius reſpirandi viam appellant ſpiritum ducit, ſedes & commoratio huic eſt Pontus, extra ſedes illas minimè vagatur.*

De auium pugna. CAP. V.

S*I eius belli quod cum aue mare committit fœmina victoriam reportet, eius collum voluptate effertur: non tantum tamen quantum galli qui inflantur, tum maximis ſpiritibus implentur, & longo tibiarum tractu gradiuntur.*

De amore delphinorum in ſuum genus.
CAPVT VI.

V*Rbs Thraciæ, cui nomen eſt Ænos, præclarum dat teſtimoniũ delphini amoris, quem erga ſuam nationem habet. cùm fortè eueniſſet, delphinus vt vulnere accepto non mortifero quidem, ſed ſanguinem mittente, caperetur, reliqui non capti idipſum vt ſenſerunt maximis ſaltibus*

ad

ad portum gregatim profecti probe ſtudium ſuum captiuo nauarit. Paruuli delphini cum ijs qui ſunt confirmata ætate ideo natare ſolent, quia nondum ex ætatis infirmitate ſoli audent. Hi igitur adoleſcentes de ſuis periculis pertimeſcentes captiuum deſeruerunt, natu maiores tanquam ſocium quendam hominis genere ſe contingentem, ſic ij triſtes pergebant illum comitari & magno ſtudio ſubleuare, cùm vel homines ipſi cum intimis & neceſſarijs infelicibus ſuis ſtudium & curam perrarò communicare ſoliti ſint.

De ſimia & fele. CAP. VII.

CVm feles ſimiam in Aegypto inſequerentur, hæc autem omni neruulorum contentione in fugam ſe impellens rectà conſcendiſſet in arborem, atque illi ad eandem arborem aſcendiſſent, ad corticem enim inhærentes ſurſum correpere ſciunt, hæc ſane vt ſola à pluribus circumuenta ex arboris trunco ad ramorum cacumina ſe vertens, diu multúmque ex his extremis pependit: illi tum quòd eò accedere non quirent, ad aliam ſe conuerterunt venationem, hæc autem ipſa ſtudioſe, & diligenter ſe ex periculo ſeruauit, nec cuipiam alij, quàm ſibimetipſi ſalutis præmium debuit.

Animalium naturales antipathiæ. CA. VIII.

ARiſtoteles ſerpentibus inimicam eſſe Aſtipaleorum terrā tradit, ſicut Rhenæā terram muſtellis, cornix Athenienſium arcem non adit.

De cicadis Rheginenſibus & Locrenſibus. CAPVT IX.

RHegini, & locri pacem inter ſe habent, atq; vtriſque ad alterorum agros accedere, & agri cultionem exercere liberum eſt, cicadæ tamen cum iis non ſentiunt, nam Locrenſes in Rhegino agro ſilent, Rheginæ viciſsim Locris mutæ ſunt, huiuſce ſilentij nec ipſe cauſam, neque quiſquam alius niſi ad diſſerendum ſit temere audax intelligit. Sola igitur natura nouit. Fluuij igitur inter Rheginos & Locros medij ripæ etſi non iugeris ſpatio diſtant, tamen neutræ tranſuolant. In Cephalenia fluuius eſt qui inter cicadarum ſterilitatem & copiam medius interfluit, in Macedonia etiam cicadarum genus mutum habetur.

De ſtudio apum erga regem ſuum. CAP. X.

REgem ſuum apes lenitudine imperij dulcem & manſuetudine morum ſuauem, nullóque ſpiculo armatum, cum is defugiens ipſas reliquit, accerſunt, & fugitiuum à regno inſequuntur. Ipſum autem ſagaciſsimè odorantur, ac nimirum ex eius odore deprehenſum ſua ſponte moderationis amantes de fuga in regnum reducunt. Athenienſes de ciuitate Piſiſtratum expulerunt, atque principatu exuerunt, Dionyſium Syracuſani regno eiecerunt, alij alios tyrannos iniquos, & regnandi artem quæ humanitas & ſubditorum moderatio eſt factitare neſcientes ex tyrannide deiecerunt,

& omnibus fortunis funditus euerterunt.

De earum rege. CAP. XI.

APum regi curæ eſt, modum alijs ſtatuere, & ordinem afferre, alias enim aquari iubet, alias intus mella fingere, extruere, expolire, ſuggerere: alias verò ad paſtiones proficiſci, mutationem operarum, & viciſsitudinem munerum faciunt. Prouecta ætate ad id delectæ ſunt, vt domo ſe teneant. Rex ipſe ſatis habet illa curare quæ ante dixi, leges nimirum perinde vt ſummi principes, dicere: quos philoſophi vel politicos, vel ad moderanda regna aptos eſſe ſcribunt, cæterum munerum operoſorum immunitatem habens, at laborando quieſcit. Quòd ſi migratio potior ad vſum ſit, quàm manſio, tum rex pergit emigrare, acſi ab ætate firmus ſit, antecedit examen, dux ad proficiſcendum: reliquæ eius ductum ſequuntur. Sin ætate affectus ſit, cæteris apibus vehitur. Signo dato ſomnum capiunt. cùm tempus eſt ad quietem proficiſci, vna quæpiam à rege iubetur ſomni ſignificationem dare, quæ ſimul vt ad dormiendum ſignum ſuſtulit, ſtatim eæ ſomnum accipere pergunt. Quoad rex viuit, tandiu examen pace fruitur, omniq; ordinum perturbatione caret, fuci ſuis cellis libenter ſe continent, ſeniores ſuum locum habent, natu minores item ſuum, & rex ſeparatim à reliquis habitat, ſoboles apum poſt manet. Excrementa in locū ſeparatum congeruntur. Rege extincto omnia

perturbantur, & funditus peruertuntur. Fuci in apum cellis pariunt, atque miſcent, omnia denique regis defectione ac inopia pereunt, tum etiam pure & munde viuunt: nullius animalis carnes edunt: neque tamen ad hanc cautionem Pythagoræ ſymbolum ijs opus eſt, ſatis habent floribus veſci, quòd maxima temperantia ſint. Libidinem & delitias odio perſequuntur. Cuius rei teſtimonio eſt, quòd vnguento delibutum inſectantur, & tanquam hoſtem qui nefarium quippiam admiſerit, exagitant: à complexu venereo recentem cognoſcunt, atque illum ſicut hoſtem inſequuntur, fortibus nihil concedunt, neque ab animalium vllo refugiunt cum iis qui ſibi moleſti non interueniunt, quíque nec malitioſe, nec doloſe alueos adeunt, pacem ſeruant, fœderéque deuinciuntur: contrà inexpiabile bellum cum interpellantibus & vexantibus gerunt: mellis populator in hoſtium numero locóque ducitur. Veſpas acerrimè verberant, eas aliquando equum Ariſtoteles affirmat, non modò fortiſſimè inuaſiſſe, ſed etiam interemiſſe: atque inter ſe contendunt, & potentiores vincunt debiliores. Bis nocent rubetæ, & ranæ lutariæ, meropes, hirundines, & veſpæ, quas quicunque vicerit, Cadmeam reportat victoriam: nam valde afflictus, aculeis diſcedit victor: non enim animi robore minus quàm aculeis armatæ ſunt. Apes non eſſe expertes ſapientiæ & prouidentiæ Ariſtoteles colligit vel ex eo, quòd

profectæ apes ad alueum non domeſticum ſed alienum, etſi mel nihil ad ſe pertinens populentur, tamen apes quæ ſunt domeſticæ illius aluei ſuum laborem diripi quietè & patienter tolerant futuram vltionem fortiter expectantes. Nam vt curator apum permultas apes inimicas interfecit, illæ domeſticæ cognoſcentes ſe eſſe, iam pares ad pugnandum vlciſcuntur, & pœnas iuſtas ſumunt de externis populatricibus ſuis.

Quemadmodum apes ex alueis non ſe mouent. CAP. XII.

H*Oc quidẽ ipſum apum ſeduiitati & operoſo labori teſtimonio eſt, ab occaſu vergiliarum ad vernum æquinoctium in locis hiberno frigore infeſtiſſimis non ſe ab alueis commouent, ſed temporis deſiderio & frigoris fuga, intus manent, reliquo anni tempore ſegnitiem & otium odio habentes, diligentiſſimè & laborioſiſſimè operantur, nec quiſquam extra hyemale tempus ac morbum videat apem otiari.*

De geometria earundem. CAP. XIII.

G*Eometriam, figurarum pulchritudinem, fingendi elegantiam ſine arte, ſine regulis, ſine circino ſimul & figuras ſexangulas, & ſex laterum, & æqualium apes conficiunt, cùm autem ex ſobole alueus apibus redundat tanquam maximæ vrbes hominum multitudine redundantes, ſic illæ colonias deducunt; ingruentis pluuiæ aduentum præſ*

præſentiunt, & ventum acerbum futurum præno-ſcunt. Verùm ſi ventus præter opinionem apibus acciderit, videbis ſingulas apes ferentes lapillum ſummis pedibus ad firmamentum ne euertantur. Iam verò quod diuinus Plato de cicadarum muſica & cantu, hoc & de apum choro dicere poſſet quiſpiam, cùm in fugam ſe erumpunt, & ab alueo aberrare cœperunt, tum apiarij crepitaculis ſonoris crepant, eæ verò tanquam ſirenibus retrahuntur, atque adeò in conſueta domicilia reuolant.

Diuerſi mores murium & ſcorpiorum.

CAPVT XIIII.

IN Paro inſula Ariſtoteles dicit mures eſſe, & terram vnde foditur ferrum comedere, idipſum facere in Teredone terra Babyloniæ ſcribit Amyntas. In Latino Cariæ audio ſcorpios eſſe qui domeſticos homines mortali vulnere percutiunt, at externos leni, & ſine vllo damno, quod Iupiter hoſpitalis dedit hoſpitibus.

De muſca. CAP. XV.

NOs etiam muſcam honoris expertem ne relinquamus & merito. naturæ enim illa etiã creatura eſt. Muſcæ Piſatides per feſtum Olympiorum pacem habent cum externis & indigenis. Tot igitur ſacrificijs factis, & tanto ſanguine effuſo & carnibus ſuſpenſis, muſcæ vltro diſcedunt, & Alpheum fluuium tranſuolant, & videntur non longe differre à mulieribus illius loci incolis:

eas

eas enim certaminis caſti lex expellit, at muſcæ volentes ſua ſponte à ſacrificijs diſcedunt tempore ſacrificiorum & certaminum; vt vero peracta ſunt tanquam decreto reuocatæ ab exilio redeunt in Elin rurſus vt mulieres.

Veſpæ regno non tyrannide reguntur.

CAPVT XVI.

SVb regnum, & poteſtatem veſpæ etiam ſubijciuntur, non tamen ſicut homines tyrannide tenentur, cuius rei teſtimonio eſt, & quòd ſine ſpiculo ſunt, & quòd earum principes quanquam duplo maiore corpore ſunt, & manſueti tamen ſunt, & qui neque volentes neque inuiti moleſtiam exhibere poſſint. Quis igitur non oderit in Sicilia Dionyſios, in Heraclia Clearchum, Apollodorum Caſandrinorum prædonẽ, & Lacedæmoniorum perniciosum Abim? Siquidẽ hi gladiorum confidentia regnarunt: reges verò veſparum ſine aculeo manſuetudine nituntur.

De aculeatarum veſparum malitia. CA. XVII.

ACuleatæ veſpæ illud facere dicuntur in viperam, quam mortuam perſpexerint inuolantes veneno aculeum imbuunt, vnde mihi homines diſciplinam non eam quidem bonam veneno inficiendi ſagittas hauſiſſe videntur. Quod quidem ipſum Homerus in Odyſſæa teſtatur, cùm ait venenum quærens vt iacula ærea obtineret, ac ſane Hercules hydræ veneno iacula tinxit, ſic veſpæ viperina

perina acerbitate aculeos afficiunt.

De orpho. CAP. XVIII.

ORphus piſcis marinus eſt, quem ſi poſtquam ceperis diſſeces, ſtatim non moritur, ſed motum non parum diu retinet, hyberno tempore cum in ſpeluncis ſe tenet, tum vero ad continentem libenter commoratur, quòd magis littoralis ſit quàm pelagius.

De lupis. CAP. XIX.

COntra taurum lupus ire, & ſimul eũ à fronte ideo adoriri nõ audet, quòd & cornua extimeſcat, & eorum robur mucronatum declinare ſtudeat, quamobrem primum velut recta via contra eum pugnaturus eſſet præ ſe gerit minas, & ob illius oculos ſeſe crebrò verſat, deinde ſe retorquens in dorſum inſilit, & acerrime ad eius perniciem incumbit, atque cum naturæ aſtutia ſuam infirmitatem compenſans ipſum expugnat.

De aſello marino. CAP. XX.

COr in ventre marinum aſellum habere harum rerum periti aſſeueranter nos docent, atque in ſermonem hominum venit, huius partum nunquam deprehenſum fuiſſe.

De pauone. CAP. XXI.

NOn modò pauo ſe non ignorat ex auibus formoſiſſimum eſſe, verum etiam vbi formæ ſita ſit pulchritudo præclare tenet, atque ea elatus & ceruiculam iactat, & ex pennis quæ ei nõ mediocre

diocre ornamentum afferunt, maximos ſpiritus ſumit: his enim ſpectatoribus metum inijcit, & æſtiuo tempore natiuum & non accerſitum habet tegmentum. Quòd ſi quē velit exterrere, pennas primum explicat, deinde ad inijciendum terrorem his concrepat, capitíſque elatione, ac ſuperbo ſupercilio velut triplicem criſtam iactat. Cùm refrigeratio ei neceſſaria eſt, tum paſſis pennis & in anteriorem partem reflexis ex ſeſe corpus ſuum opacans caloris vim frangit, & propulſat, ſi retro, atque à tergo ventus flat, alas paulatim pandit, atq; ventus interſpirans auras, & molles, & ſuaues ei afflat, vnde is refrigeratur. Quòd ſi laudatur tanquam formoſus puer, aut mulier pulchra, corporis præſtantiam belle oſtentat. Sic is ipſe pennas ornate, & ordine erigit, vt vel florido prato, vel variæ picturæ ſimilis eſſe videatur. Ac verò ante pictorum oculos ſe ad imitandum exponens abunde ſui pingendi poteſtatem facit, & ſpectatorem conſpectu ſuo expleri facile patitur, & quaquauerſus conchatam caudam intorquens gemmatiorem, & variam magis, quàm ſint Medorum Perſarúmue veſtes ſuam ſtolam ambitioſe admodum, & elate oſtentat. Ex Barbaris ad Græcos exportatus eſſe dicitur: primùm autem longo temporis interuallo rarus, deinde ſtudioſis elegantiæ, & pulchritudinis pretio ſpectatus fuit. Athenis & viros & mulieres admittentes ad huiuſmodi ſpectaculum ex eo

quæſt

quæſtum fecerunt, atque vt in oratione contra Eraſiſtratum Antiphon inquit, marem & fœminam mille drachmis æſtimarunt. Hortenſius homo Romanus cœnam primus Romæ ſacerdotij adijcialem cum pauone dedit. Alexander Macedo eiuſmodi aues apud Indos videns, earum admiratione commotus in eos qui has occiderent grauem pœnam conſtituit.

De muribus. CAP. XXII.

CVm mures in aquatile vas delapſi aſcendere non queunt, mutuas inter ſe caudas mordicus tenentes ſeſe ſubtrahunt, ſecundum quidem primus, tertium ſecundus. ſic enim eos mutuas inter ſe operas ſapientiſsima natura ponere docuit.

De crocodilis. CAP. XXIII.

AD hanc rationem de Nilo aquam haurientibus crocodili abſtruſas inſidias inſtruunt: nam per virgulta quibus ſunt tecti, & intuentur, & ſubter ea ipſa natant, ac ſic operti ſe ad littus magis ſaltibus incitant, confeſtimq́; ex virgultorum latebris erumpentes aquatores dum aquam hauriunt violento raptu interceptos deuorant, quod quidem ipſum crocodilorum malitiam & fraudem facile oſtendit.

De canibus & otide. CAP. XXIIII.

LEpus & vulpes canum metu exhorreſcunt, atque interdum ſola canis latrantis denuntiatione ex loco vndique ſepto vepribus, & dumetis

vestito

veſtito excitantur. Canes leonem in fugam compellunt, ceruos inſequuntur: ſed & auis nulla non canem paruifacit. Vnam autem otidem excipio, quæ propter corporis ſui grauitatem, & tarditatem canem perhorreſcit: eam enim ponderoſa corporis molle conſtrictam alæ non facile alleuant, idcircóque demiſſo atque humili volatu vtitur, quia pondere deprimitur. Ex eo fit vt nonnunquam à canibus capiatur, itaque conſcientia ſuæ humilitatis perculſa ſimul ac canes latrantes audiuerit, in dumeta aut paludes excurrit quibus & protegatur, & ab inſtanti periculo ſeruetur.

De agnis. CAP. XXV.

SErò admodum ſuos parentes homo cognoſcere incipit, cum tamen intueri in patrem complecti matrem, verſari cum domeſticis doceatur, atq; eius etiam oculis ac animo nomen paternum crebrò inculcetur, & decantatum habeat: agni verò ſimul vt ſunt in lucem ſuſcepti, circum matres ſtatim erratico ſaltu concurſare, & domeſticum incipiunt ab alieno internoſcere: neque tamen ad huius rei notionem præcipientium opera vti neceſſe habent.

De ſimia. CAP. XXVI.

SImia actuoſum animal & ad omnia imitanda habile, omne quod corpore agitur ſi doceatur præclare diſcit, & idipſum actione repræſentat, ac ſi ſaltare doceatur ſaltationẽ aſſequitur, ſi ad tibiã

canere, canit, ego aurigæ munus obire vidi, habenas nimirum vel adducendi vel remittendi & flagello ſimul vtendi: breui, ſi quis ad alia quæpiam inſtituat non fallet docentem. adeo varium natura animal eſt, & multiplex, vt ad omnem actionem ſeſe verſet.

Diuerſæ naturæ leporum & meleagridum, boum & ſuilli pecoris. CA. XXVII.

AB alijs diuerſæ ſunt naturæ, lepores apud Bizaltas bina habere iecinora Theopompus inquit. Iam in Olero Hiſter ait meleagridas à nullis auibus vngues vncinatas habentibus violari. Ariſtoteles quoq; dicit in Neuris populis boues cornua in humeris gerere. Agatharchides tradit in Aethiopia ſues habere cornua. Soſtratus merulas dicit omnes eſſe albas Cyllenæ. Alexander Myndius in Ponto ſcribit oues pingues fieri amariſſimo abſinthio, capras natas in Minante ſex menſes non bibere, ſed duntaxat in mare intueri hiantes auráſq; illinc excipere idem tradit: capras Illyricas audio vngues pedum indiuiſos habere. Theophraſtus dicit in Babylone piſces ex flumine egredi, & in ſicco cibum ſæpe capere.

De amore porphyrionis erga ſuos contubernales. CAP. XXVIII.

POrphyrio præterquam quòd & riualis eſt, & obtrectator, ea ſane etiam naturæ indole

præditus eſt, vt eorum quibuſcum vſu coniunctus eſt, amantiſsimus eſſe dicatur, eum ipſum & gallum in eodem verſari domicilio percepi eaſdémq; ambulationes, & æqualia ſpatia conficere ſolere, eiſdem veſci cibis: communiter puluerulentis vti volutationibus, mirificúmque ex his rebus amorem inter ſe mutuum contraxiſſe. Etenim cùm vtriuſque dominus feſto quodam die cum ſodalibus vt epulari ſacrificium faceret, gallum occidiſſet, porphyrio conuictore priuatus tantum doloris accepit, ſibi vt inedia mortem conſciſceret.

De anſere. CAP. XXIX.

IN Agio Achaiæ vrbe præſtantem forma puerum Olenium nomine Amphilocum, ſicut Theophraſtus refert, anſer amauit: nam cùm in Aegienſi cuſtodia is puer Olenius cum perfugis ab Olenio teneretur, ei anſer dona afferebat. Nihil igitur mirum, in Chio Glaucam citharœdam homines, cùm ea eſſet pulchritudine eximia, adamaſſe, ſiquidem ab ariete, & anſere etiam eandem audio amatam fuiſſe. Anſeres Taurum montem tranſmittentes aquilarum metu ſinguli mordicus lapidem tenent, vt ne clangorem fundant: tanquam enim ſilentij fræna ſibi inijcientes tranſuolant, atque ſic ſuppreſſa omnis clangoris ſignificatione perſæpe aquilas fallunt. Quòd autem natura calidiſsimi ſunt, idcirco lauationum cupidiſsimi exiſtunt. Etenim natare gaudent,

& quemadmodum cibarijs ſummè humidis quibus interius refrigerentur, delectantur, ſic nec lauri folia ne ſiquidem fame opprimantur attingunt, nec rododẽdrum ſua ſponte nec adhibita vi edunt: præclarè enim intelligunt ſi quid tale comederint, ſe vita priuatum iri. Contrà homines non modò in cibo & potione, ſed per ſomnum inſidijs attentantur, infinitáque hominum milia partim venenata potione perierunt, vt Alexander, partim cibo vt Claudius & Britannicus eius filius, ac veneni vi ſopiti de lecto non ſurrexerunt.

De vulpanſere. CAP. XXX.

R*Ecte vulpanſeri nomen inductum eſt, quod ex ingenitis naturæ ſuæ rebus trahit. Cùm enim anſeris ſpeciem habeat, tum probe cum vulpe callida improbitate comparari poteſt. Atque etiam ſi corpore anſer inferior ſit, animi tamen robore ſuperior, & ad inuadendum præſtantior habetur, ab aquilæ & felis & cæterorum hoſtium ſuorum iniurijs ſe defendit, & propulſat.*

De ſerpente. CAP. XXXI.

H*Aec etiam vis & natura ad ſerpentium nationem pertinet, cor quidem vt in gutture habeant, fel autem ad inteſtina, teſticulos ad caudam poßideant, longula ſanè oua & mollia pariant, in dentibus venenum gerant.*

De pauone. CAP. XXXII.

I*D pauonis proprium etiam notione dignum eſt, quòd*

quòd tres annos natus incipit ex ſeſe parere, & varios colores fundere, non continenter quidem ſed duorum dierum interuallo ouis incubat, & ſimul ſic irrita & vana quemadmodum cæteræ aues oua parit.

De anate. CAP. XXXIII.

P*Rimum vt anas peperit (parit enim in terra extra aquam, aut prope ſtagnum, aut paludem, aliúmue aquóſum locum) ſtatim eius fœtus recondita quadam natura, & propria aquam perſequitur. Præclare enim intelligunt ſe cum naturæ non ſint ad volandum aptæ participes, cœli incolas non eſſe poſſe, neque terrenæ, cùm non ſint beſtiæ, in terra verſari oportere: quocirca à partu ſtatim natatiles ad aquam aſsiliunt, neque tamen natare diſcere neceſſe habent, at tanquam temporis longinquitate eruditæ & ſapienter emergunt & merguntur. Nam cùm aquila anataria in eos ipſos rapiendos inuolat, ſe intra aquam ſubmerſione abdunt, atque infra aquam natando ex alio loco eminent extra aquam. Quòd ſi aquila illic quoque incumbat, & inſtet, hæc iterum & ſæpius demergitur, & tandiu id facit quoad vel ipſa demerſa ſuffocatur, vel aquila diſcedit ad aliam venationem, & ipſa adepta impunitatem rurſus emergit.*

De cycno. CAP. XXXIIII.

M*Axima re hominibus cycnus præſtat. non modò enim nouit quando ipſe appropinquat*

vt moriatur, ſed vt placatiſsimè, & leniſsimè mortem ferat à natura eſt præclariſsimum donum conſecutus. In morte enim nullum acerbi doloris ſenſum ineſſe ſe in optimam ſpem induxit: homines autem quod neſciunt, id & exhorrent, & ſummum malum exiſtimant: olori verò tanta animi eſt tranquillitas in extremo vitæ ſpiritu vt ſibi tanquam Næuiam canat, qualem Bellerophontem heroico & magno animo ad mortem paratum canit Euripides. Illum enim inducit loquentem cum anima ſua his verbis, Eas in deos pia, externis auxiliabare, non iraſcebare amicis. Profectò & cycnus tale funebre carmen viaticum dans peregrinationis, aut deorum hymnos, aut laudem peculiarem. Quòd autem non angore atque moleſtia implicatus eum extremum cantum edat, Socrates teſtatur, ſed potius alacri animo affectus: neque enim qui animo dolorem capit, bilem ducit cantu. Neque modò ad mortem, verùm etiam ad pugnam fortis eſt, & vt non laceſsit tanquam ſanè moderatus vir & prudens, ſic laceſſenti & inſidianti de animi robore nihil concedit. Cæteræ quidem aues cum eo pacem habent, & quaſi fœdere deuinciuntur: ab aquila vero ſicut Ariſtoteles ait, ſæpe hoſtiliter appetitur, nunquam tamen vincitur, ſed eam prouocantem animi, non ſolùm robore, ſe iure etiam optimo vincit.

De her

De herodio. CAP. XXXV.

HErodius oſtreorum voraciſsimus eſt, & quemadmodum conchas pelecanes exſorbent, ſic is oſtrea teſtis obducta vorat, & in ea ſede quæ ingluuies appellatur, concalefaciens tandiu cuſtodit quoad calore ſtomachi diſcluduntur, poſt vbi is ipſe diductas ſenſerit teſtas, eas euomit & carnem ad ſuſtentandum ſe retinet.

De aſteria aue. CAP. XXXVI.

AVis nomine aſteria manſueſcit in Aegypto, atque adeò præclarè humanam vocem intelligit, vt ſi quis huic conuitium faciens vel appellauerit ſeruam, ex ea contumelia iraſcatur, vel eandem ipſam vocauerit pigram ea ſic dolenter tanquam ignobilitatis, & ſegnitiæ arguta indignetur.

De torpedine & ſucco cyrenæo. CA. XXXVII.

SI quis tenet ſuccum cyrenæum & torpedine capiatur, hac ſtatim liberatur. Draconem marinum ſi dextera manu ſubtrahere velis, non ſequetur, ſed fortiter reluctabitur, at ſi ſiniſtra duxeris, parebit & capietur.

Quanta gloriæ cupiditate luſcinia laborat. CAPVT XXXVIII.

CHarmidem Maſsilienſem audio dicentē non modò muſicæ perſtudioſam eſſe luſciniam, verùm gloriæ etiam cupidam: cùm enim in deſerta ſolitudine ſibi tantum canit, tum ſimplicem

cantum, & illaboratum edit, cum autem captiua tenetur, & non caret auditoribus, cantum variat, contendit, remittit, exprimit, obſcurat, quod Homerus deſignare videtur, cùm ait, quando Pandarei puella luſcinia pulchritudine veris inſtantis ſedens in ramis denſis arborum multiſonam & ſæpe verſam fundit vocem.

Quemadmodum leo naſcitur. CAP. XXXIX.

DE animalibus oculis apertis ſolum leonem naſci Democritus ait: ſtatim à partu ſtrenuum quiddam edentem alij obſeruarunt, eum cum dormit caudam mouere, vt oſtendat ſe non omnino dormire, vt cætera animalia, quod ipſum Aegyptij ſe obſeruaſſe gloriantur, leonem videlicet à ſomno inuictum eſſe, nempe qui ſemper vigilet: idcirco hunc ſoli eos comparare exiſtimo, quòd ſol laborioſiſsimus ad nullum temporis punctum verſari intermittens circum orbem terræ, ab inſtituto curſu nunquam conquieſcit. Cui rei Homerum teſtem afferunt, cum ſolem, inquit, operum & laborum requietem nullam habere. Cùm autem inſidias bubus leo molitur, ſuo robore prudenter vtitur: nam noctu proficiſcens ad ſtabula, fortitudine ſua omnes quidem exterret, vnum vt arripiat, vt verò exſaturatus eſt, in poſterum quidem reliquias ſeruare cupit, ſed pudor certe eum prohibet in cuſtodia reliquiarum permanere, tanquam ab inopia cibi famem metuentem. Itaque maxime hians, graui ſpiritu

ritu ſuo afflat, teterrimam aſpirationem exhalans: Sicque eiuſmodi aſpirationi tetræ cuſtodia permiſſa diſcedit. Cætera autẽ animalia quamuis eò accedant & ſentiant vbi illius reliquiæ iacent, non attingere audent, metuentia videri prædari, & diripere aliquid de rege ſuo voluiſſe. Quòd ſi ei feliciter ceciderit venatus, illum relicti primi cibi capit obliuio, hincque vt euaneſcentem & exoletum aſpernatus, relinquit. Ac ſi ex venatu nihil acciderit prædæ, ad primum tanquam penariam cellam regreditur. Cùm ſupra quàm ferre queat, cibo ſe compleuit, aut quiete & inedia ſe exhaurit, aut ſimiam nactus vorat, illiuſque adeſis carnibus ventrem mollitum extenuat. Iam porrò iuſtus eſt leo, & virum qui ſe laceſſiuerit, vlciſcendi modum tenet. Nam primùm caudam vibrans, & per latera contorquens, ſe ipſum incitat, & tanquam ſtimulis admotis exacuit, deinde inuadenti reſiſtit, & eum qui ſe appetiuerit, ſed ab ictu aberrauerit, vt pariter vlciſcatur, exterret quidem, at non lædit. A prima ætate cicur factus, cùm manſuetiſſimus eſt, tum verò eius occurſatio facilima & iucunda: luſionibus delectatur: quiduis (modò id ſuo altori gratum eſſe ſentiat) libenter ſuſtinet. Hanno Carthaginenſis leonem, quo ad vectiones ſarcinarum vtebatur, habuit, vnáque cum Berenice manſuefactus leo viuebat, linguáque eius faciei blandiebatur, leniter abſtergens, ac complanans rugas, demulcebat,

cum eáque in menſa conuiuebat, humaniter & apte comedens. Onomarchus Catanæ tyrãnus etiam leones habuit conuictores.

De pardalis ſuaueolentia. CAP. XL.

AD mirabilem quandam ſuauitatem olet pardalis, quam bene olendi præſtantiam diuino munere donatam, cum ſibi propriam plane tenet, tum vero cætera animalia hanc eius vim præclare ſentiunt: hæc autem hoc modo venationem capit, Cùm horum quæ ad victus opus ſunt, eget, ſeſe vel in loca arboribus conſita, vel folijs veſtita ita occultat, vt inuentu difficilis tantum reſpiret, hinuli, dorcades, capræ ſylueſtres, atque alia eiuſmodi animalia ſuauis odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt, illa tum, quàm mox de latebra exſiliens ad prædam ſe rumpit atq; eam cõprehendit.

De lolliginibus & ſepiis. CAP. XLI.

AVdio animalia ruminantia treis habere ventres tribus nominibus diſtinctos κεκρύφαλους ἐχῖνου ἤνυστρου, *reticulum, omaſum abomaſum, & ſepiæ duobus ſunt promuſcidibus præditæ, quibus ad ſaxa cum eſt in mari tempeſtas adhæreſcunt, & tanquam anchoris iactis firmatæ fluctuum incurſionibus reſiſtunt, poſt cum eſt tranquillitas ſolutis promuſcidibus rurſus natant, non contemnendam ſcientiã tenentes vitandi ſane tempeſtates, atque ex periculis ſalutem conſequendi.*

De

De apibus. CA. XLII.

SI tibi libet addiſcere apum nomina, ſine inuidia tibi dicam quæ audiui: quædam ex apibus duces appellantur, quædam ſirenes, aliæ operariæ, aliæ figulæ. Nicander ait cephenas fructum afferre, atq; in Cappadocia mel ſine fauis apes conficere ferunt, idque vt oleum perinde pingue eſſe. In Trapezunte Pontica ex buxo mel naſci accepi, hócque cum eſſe odoratu graue, tum eos qui deducti ſint de mente ad ſanitatem reſtituere, atque comitiali morbo laborantes ſanare: itémque in Media mel ex arboribus ſtillare, vt ait Euripides in Bacchis. In Cithærone dulceis ex ramis guttas manare, in Thracia ex plantis mel naſci dicitur. In Mycono non gignitur apis, quinetiam importata moritur.

De ephemero animali apud Hipamin.

CAPVT XLIII.

ARiſtoteles ait beſtiolam apud Hipamin fluuium vnum diem viuentem ſub lucem matutinam naſci, poſt autē ad ſolis occaſum extingui.

De ſepiæ & polyporum morſu. CAP XLIIII.

VEnenatus ſepiæ morſus, tum eius dētes validi, & abditi, oſmylus & polypus habēt & iam acerrbitatē mordendi, atq; polypus acerbius mordet quā ſepia, & tamē minus veneni effundit.

De apro. CAP. XLV.

APrum priuſquàm in aliquem inuadit, dentes exacuere ferunt, cui rei teſtimonio eſt

Homerus

Homerus cum ait album acuens dẽtem: atq; etiam intelligo ſuillum pecus ſeſe in luto volutans ac turbidam aquam bibens, cùm pingue euadere, tum cibis qui vehementer inflent, & expleant delectari, tum etiam quietem & ſuile tenebris oppletum appetere, & Homerus videtur ſignificare hæc. Nam quòd volutabris gaudeat & delectetur ſordidis lacubus, Homerus deſignat cum ſues vocat χαμευνάδας, id eſt, humi cubantes. Quòd autem aquam turbidam bibant & pingueſcant, cùm dicit, bibentes aquam nigram pingues fieri: quòd autem gaudeant tenebris, cùm hæc ſcribit, ſub ſaxo cauo dormiebant tegenti à borea: quòd autem cibis inflantibus delectetur, ſignificat, cùm dicit ſuem glandibus ſuauiter veſci. Nõ ignorans præterea Homerus vt ſus videns fœminam ſeſe extenuet, & carnes atterat, facit mares ſeparatim à fœminis cubare. In Salamine ſi ſus ſegetem herbeſcentem fuerit depaſtus, eius dentes lege Salaminenſium exteruntur. alij aliter intelligunt & dicunt viridem ſegetem ſues depaſcentes debiliores habere dentes.

De canibus & perdicibus & pelargis.

CAPVT XLVI.

Canibus contra morbos quibus tentãtur herbam natura præſtantem dedit, nam ſegetem herbeſcentẽ ſi lumbricis vexantur depaſti eoſdem expellunt. Cùm autem vtrunque ventrem exhaurire habent neceſſe, herbam dicuntur quandam comeſſe

meſſe, cuius vi partim euomendo, partim deijcienda aluo ſuperfluentes cibos eijciunt, vnde Aegyptios aluos purgare didiciſſe ferunt. Item in ſermonem hominum venit, perdices, ciconias & palumbos vulnere accepto origanum imponentes ad ſanitatem redire, neque hominum vlla medicina vti neceſſe habere.

De lacerto. CAP. XLVII.

NOn hîc antiquorum teſtimonio mihi erit opus, quæ ipſe vidi explicabo. Cum vir quiſpiam, lacertum magnum & opimum comprehendiſſet, atque æreo ſtilo excæcauiſſet, eundémque in fictilem ollam recentem vtrinque eatenus exiguis foraminibus pertuſam, vt neque ſpirare fera prohiberetur, neque tamen exitum haberet, concluſiſſet, & ſimul terram roſcidam, & herbam cuius nomen non explicauit, impoſuiſſet, ac deinde ferreo anulo cui ineſſet gagates lapis, in quo lacertus inciſus erat, nouem ſigna impreßiſſet, quorum quotidie vnum deleret, pòſt vbi nouo ſigno ſublato ollam recluſiſſet, lacertum vidi oculorum vſu recuperato clarius quàm antè excæcationem aſpicere. vir qui hæc fecit anulum illum dicebat oculis bonũ eſſe.

De amicitia & inimicitia diuerſorum animalium. CAP. XLVIII.

ID ſummam mihi turpitudinem habere videtur, quòd non inter ſe homines amant, cùm expertia rationis animalia amicitiam inter ſe faciant, &

retin

retineant: neque modò ea quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, verumetiam inter ſe nihil genere attingentia. cum capris enim oues amicitia coniunctæ ſunt, cum turture amicitia columbæ intercedit, palumbes item & perdices bene inter ſe ſentiunt, halcedo & cærulus mutuo inter ſe amore tenentur, cornix & ardeola mutuam inter ſe amicitiam colunt, gauia cum monedula amoris coniunctionem habet, cum harpa miluus amicitiam ſeruat. Contrà cornices & noctuæ inexpiabili bello diſsident, hoſtes ſunt inter ſe miluus & coruus, itémque turtur & pyralis, ac etiam chlorio cum turture, vultures & aquilæ, & draco hoſtes inter ſe ſunt. Bubalis & tauris teterrimi hoſtes leones exiſtunt, elephanto infeſtiſsimus eſt draco, aſpis & ichneumo acerrimum inter ſe odium exercent, ægipthus aſino inimiciſsimus eſt, quem vt rudentem exaudierit, eius oua diſrumpuntur, & pulli inchoati excidunt, is autem vt ſuos pullos vlciſcatur in aſini vlcera inuolans ea lacerat, circum etiam vulpes odio perſequitur, coruum taurus, floro odium eſt cum equo, delphinus & balena diſſentiunt, lupi cum mugilibus diſcordant, conger cum murena, aliáque item cum alijs odium habent.

De vrſis & elephantis. CAP. XLIX.

VRſæ poſteaquam venatores (qui non humi modò ſe ſternunt, ſed & os ad terram abijciunt, & ſpiritum continent) odorati fuerint, tanquam

quam mortuos relinquunt: eiuſmodi enim animalium genus exiſtimatur mortuos odiſſe. Mures etiam oderunt eos qui in ſuis ſedibus & cauernis moriuntur, itémque hirundines & apes ſuas gregales extinctas eijciunt. Formicis etiam natura tributum eſt, vt ſui generis defunctas ex cauernis efferant, vt mundius habitent, & quia hoc etiam peculiare brutis eſt ſui generis mortuos ex oculis cito auferre, ſermonibus græcanico faſtu carentibus peruagatum eſt. Elephantus cum alterum perſpexerit mortuum, non præterit quin humum promuſcide hauſtam velut ſanctam & myſticam inijciat, communem naturam miſeratus mortuo parentans, vt ne aliquid impiè committat. Nam hoc quidem ipſum non agere execrabile ducit: quare ad hoc nefarium ſcelus vitandum ſatis eſt ei vel ramum inijcere, quo facto abit, communem omnium finem non aſpernatus. Tum etiam ad nos is ſermo permanauit, elephantos cùm ex vulnere ſiue id in bello ſiue in venatione acceperint, aut obuiam herbam aut fortuito obiectum puluerem alleuantes in cœlum ſuſpicere, eúmque puluerem herbámue iacere & ſimul voce ſua propria lamentari, & miſerabiliter ſupplicare tanquam Deum ob ea quæ iniuſtè & indignè ſuſtinent obteſtantes.

Manſueta animalia quibus animalibus non confidunt. CAP. L.

HAnc etiam vim naturámq; animalium non ignorare

ignorare oportet, aues cicures & domeſticas audacter contemnere equos, aſinos, boues: ac ſi cum manſuefactis elephantis aluntur, non modò eos non timere, verùm per eos etiam ipſos gradi. Iam enim gallinacei vt in eorum dorſis conſiacere audent, ſic magnum eis metum muſtella vel præteriens inijcit, & qui vocem vel mugientium vel rudentium præclare contemnunt, eius illius clamorem vehementer horrent. Anſeres item & canes & magnas ſtruthiones nihili faciunt, contra accipitrem vel multo minimum formidant: gallorum cantus leones exterret, metu baſiliſcos exanimat, feles & miluos extimeſcit: clangorem quidem aut aquilarum aut vulturum facile columbæ ſpernunt, non item circi & marinæ aquilæ. Agni & hœdi pulli omnes ſtatim vt nati ſunt ad mammas maternas accurrunt, & lac ſuggentes implentur. Fidipeda omnia lupi & canes & leænæ & pardales ſupina ſtant cum præbent mammas ſuis gnatis.

Animalium diuerſi ſoni. CAP. LI.

QVemadmodum homines varijs linguis loquuntur, ſic animalibus rationis expertibus natura comparauit vt diuerſum quiddam & varium ſonent. Ex hominibus aliter Scytha, aliter Indus loquitur, aliter Græcus. Animalium alia fremunt, alia mugiunt, alia hinniunt, quædam rudunt, quædam latrant, alia rugiunt, nonnulla clangunt aut ſtrident, alia ſuauiter cantant: ſunt etiam quæ

balbut

balbutiant. Sexcenta naturæ dona alia alijs animantibus propria exiſtunt.

De aſpidibus prope Nilum habitantibus.

CAPVT LII.

IN vtraque Nili ripa aſpides latibulis ſe tegunt, & tanquam ædes ſuas homines, ſic hoc flumen omni alio tempore iucundè, & ſuauiter accolunt. Cùm autem in agros Nilus redundat, tum triginta circiter antè diebus longius ab eo fluuio in loca eminentiora vnà cum fœtibus ſuis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti vt fluminis tanquam operoſi quotannis acceſsionem & deceſsionem non modò non ignorent, ſed ab eius etiam damno cauere ſciant, atque etiam teſtudines, & cancri, & crocodili in ea loca, Nilo inacceſſa id temporis oua transferunt, vnde ij qui oua eorum offendunt, quando Nilus ſit agros irrigaturus facile colligunt.

De fluuiatilibus equis. CAP. LIII.

FLuuiatiles equi Nili alumni, ſegetum vt maturitas venit, & flauent ſpicæ non eas continuò depaſci ingrediuntur, ſed extrinſecus coniecturis aſſequuntur, quantum ad ſe explendos ſatis ſit, poſt conſiderationem paſcere aggrediuntur, ac poſtquam ſunt pabulo conferti auerſis veſtigijs retroq; verſus ad Nilum cedere properãt. Hoc enim ipſum eo pacto machinantur, vt ſi qui agricolæ ſeſe inuaſerint hoſtes aduerſo corpore nõ à tergo excipiant,

ſummé impius eſt, parentem enim ſuum exeſt & conficit.

Quemadmodum pardales capiunt ſimias.

CAPVT LIIII.

QVamobrem in Mauritania pardales cum robore ſint & viribus præſtantes, non curſu quo maxime valent, ſimias perſequi aggrediuntur. Cauſa eſt, quoniam non longè ante hanc excurrentes ſeſe tradunt, ſed & vt mox eam viderunt, in fugam ſe conferentes, in arbores altas aſcendunt, & illius impetum declinantes illic conſident, veruntamen pardalis ad hanc rationem ſimia doloſior, inſidias molitur, & dolos nectit. Vbi enim ſimiarum multitudo manet, eò profecta, ad terram ſe ſub arbore abÿcit, & ventre proiecto humi, ſic iacet, tibias vt admodum remiſſe porrigat, oculos claudat, ſpiritu compreſſo ſeſe anhelando cõtineat, & verè mortua videatur. Illæ verò hoſtem ex alto deſpicientes, mortuum ſuſpicantur, & facilime credunt id quod vehementer optant, nondum tamen deſcendere audent, at experimẽti cauſa vnam ex ipſis quàm audaciorem putant, ad examinandum pardalis affectum præmittunt: hæc quidem non omnino ſibi præfidens deſcendit, ſed timide & pedetentim primò decurrrit, pòſt metu repreſſo reuertitur: tum verò iterum deſcendit, & cum proxime ad pardalim acceßit, regreditur rurſus: tum tertiò deſcendit, & illius oculos ſpeculatur, ſpiri-

tum ducat necne tentat, illa autem immotam ſe fortiſsime præſtans, paulatim huic animos addit, & iam cum hanc permanere conſtanter ſine damno circum illam ſublimiores ex ſuperiori loco ſimiæ ſpeculantur, fiduciam, & ſpiritum colligentes, ex arboribus frequentiſsimæ decurrunt, & circum eam cõcurſantes ſaltant, ſimul & ſupra ipſam gradientes inſultant, & in illius contumeliam ſaltationem ſimicam ſaltantes, multifariam ei illudunt, & gaudium quod de hac ipſa tanquam mortua immortaliter pergaudent, teſtantur. Illa autem omnia ſuſtinens, ſimul ac illas ipſas inſultando, & illudendo defatigatas eſſe intelligit, ex inopinato exſiliens, earum partim vnguibus lacerat, partim dentibus diſtrahit, atque opimum, & adipale ex hoſtibus prandium ſibi abunde comparat, & tanquam Vlyſſes ancillarum contumelias & procorum, ſic diu multúmque harum inſultationes perpetitur, vt hoſtes vlciſci queat.

Quemadmodum arbores euertunt elephanti. CAPVT LV.

CVm ab Indis hominibus arborem elephanti radicitus extrahere coguntur, non prius ad eam extirpandam aggrediuntur, quàm quatefecerint, ac tremefecerint arborem: ſic periculum facientes, euertíne poſsit, an omnino inuictam ab impetu ſit ſe præſtatura.

De Syrorum ceruis. CAP. LVI.

IN Amano, Libano, & Carmelo Syriæ montibus, cerui naſcuntur, qui cum in Cyprũ ſe tranſmittere volunt, gregatim ad littora perueniunt, ibíque tandiu ſecundos ventos præſtolantur, dum per pacatiſsimam quietem belle ſibi flare ſenſerint, tum fidenti animo ſeſe traijcere mare ingreſsi, & ordine natant, & verè in antecedentium tergo ſubſequentes, capita reponunt: ac nimirum dux idcirco retrocedit, quia non habet vbi nitatur, & poſt omnes clunibus proximi antegredientis, nitens ex labore quieti ſeſe dat, ſimul & extremum agmen ducit. In Cyprum ideo tranſnant, quòd paſtionum, quæ illic ampliſsimæ eſſe dicuntur, deſiderio tenentur: & profecto adeo feracem Cypri ſe incolere regionem teſtantur, de agrorum vt bonitate Aegyptijs non concedant. Eodem modo Epirotici cerui in Corcyram quæ contra Epirum eſt, mare tranſeunt.

AEL

AELIANI LIBER ſextus hiſtoriæ animalium.

Quemadmodum aliena hortatione non egent beſtiæ ad fortitudinem ſicut homines, vt liquet ex apro, leone, elephanto, tauro. CAPVT I.

HOMINES vt boni viri ſint hortatione egent, & ſuaſionis oratione plena, quæ & metum tollat, & addat animos. Athletæ quidem ad ſtadia hortādi ſunt, milites ad arma. Robore nō item extrinſecus aſſumpto beſtiæ egent, ac ex ſeſe potius vires incitant, & ſemet confirmant. Aper quidem pugnaturus, lapidibus, Homero teſte, dentes exacuit: leo ne quid ignaue faciat flagellans ſemetipſum cauda excitat, elephanti autem ad certamen vt incendantur promuſcide ſeſe verberant: neque tamen ad hoc ipſum cuiuſquam egent præceptis. Taurus gregis dux cùm ab altero fuerit duce ſuperatus, ſe in quendam locum ab alijs ſegregat, & ſemetipſum non alieno impulſu, ſed ſua ſponte exercet, atq; omni conten-

tione cornibus, calcibus, vnguibus certat, cornua quidem in arbores infligit, pedibus puluerem ſpargit, cæteriſq; exercitationibus ſe accommodat, à vaccis ſe continet, ſicq; à Venere abſtinet, & libidini ſuæ moderatur, quemadmodum Iccus palæſtrita Tarentinus, quem Plato toto certaminum tempore omnis coitus expertem permanſiſſe affirmat, at enim Iccum ratione præditum, atque Olympiorum cupidum, ſimul & gloriæ ſenſu affectum nihil admodum mirum videri debet emendate, & ſumma corporis caſtimonia vixiſſe, nam ei præmia propoſita videbantur illuſtria, pinus Iſmica, laurus Pythica, oleaſter olympicus, tum verò ſperabat ſe, quoad viueret circunſpiciendum eſſe, & cùm è vita exceſſiſſet magnam laudem ex ea re adepturum. Et verè Amoæum citharœdum accepi vxorem duxiſſe, omni tamen tempore cum in certaminibus verſaretur, ab ea ſe abſtinuiſſe. Diogenes tragœdiarum actor vniuerſum omnino Veneris vſum abiecit. Clitomachus pancratiaſtes canes ſiquando complexu venereo iunctos perſpiceret oculos ab eorum conſpectu remouens, & totum ſe auertebat, etſi quod in conuiuio verbum laſciuum audiſſet, à conceſſu exurgens diſcedebat, atqui homines ratione valentes, hæc vel ad quæſtum, vel ad gloriã feciſſe, non magnam admirationem habet, at tauro ſuũ aduerſariũ vincenti quæ præconia, ô Plato, laborũ deferuntur, aut quæ decernũtur præmia?

Quem

Quemadmodum ratione carentia ſuis familiaribus parcunt, in quo tractat de pardali. CAP. II.

RAtione carentia ab his quibuſcum conſuetudo ſibi quotidiana intercedit, magna amicitiæ religione adducta abſtinere, & parcere ſæpe ſolent. Pardalim enim audio, cum eam à paruula cum hominibus venator verſari adſueuiſſet, atq; adeò manſuefeciſſet, eámque ſane tanquam amaſiam adamaret, & magna cura aleret, ob eámque rem hædum huic quem ſimul cum ipſa aluiſſet pardalim hœdi eſu oblectare cupiens, comedendum dediſſet, edere hœdum etſi occiſus eſſet recuſaſſe: cùm enim primo die is ad paſtum obiectus ſemel fuiſſet, ab eo ipſo edendo ſe abſtinuiſſe: quia propter cibi expletionem inedia vti neceſſe haberet, ſecundo die hœdus iterū huic allatus eſt ab eo ſimiliter, quoniam adhuc fame non premeretur ſe cōtinuiſſe: tertio die quamuis eſuriret quidem & ſolito ſigno cibum requireret, non hœdum tamen contubernalem ſuū attingere voluiſſe, ſed illo relicto alterum ſumpſiſſe. Homines autem ſuos intimos & perneceſſarios non modò produnt, ſed ſæpe etiam in fratres & parentes multa perfidioſe faciunt, & improbe, & malitioſe.

Quando vrſa parit. CAP. III.

QVemadmodum vrſa primò carnem informem pariat deinde lingua conformet, antè

dixi: iam quod nondum narraui dicam. Hyberno tempore parit, cum peperit latibulis ſe tegit, nam frigoris vim reformidat & veris aduentum manet, nec ante tres menſes catulos in lucem profert, cum autẽ ſe habitu corporis opimo ſentit (hoc enim ipſum morbi loco ducit) latibulum quod Græci φώλεον *appellant expetit, vnde affectus quo latendi tenetur* φωλία *Græcè nominatur. In antrum non recto motu ſui corporis ſed ſupino ingreditur, & dorſi ſui tractu repit, venatoribus vt veſtigia obliteret: quò poſtquam eſt ingreſſa, ſe quieti dans habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem quatuordecim immobilis manet, teſte Ariſtotele, reliquis alijs duntaxat verſat ſe, quadraginta igitur dies manet ſine cibo, ipſique ſatis eſt dextrum pedem lingere, eique inteſtinum eatenus obducitur, vt propemodũ cohæreat, quodquidem ipſum ea ſentiens aron herbam agreſtem edit, cuius natura ventoſa inteſtinum diducit & dilatat eidémque facultatem receptandi cibi affert. Cùm autem cibis ſeſe rurſus refercerit formicas exedens facile exinanitur: neque quemadmodum homines ad deiectiones alui illi vel medici vel libri opus ſunt.*

De draconibus. CAP. IIII.

CVm poma dracones comeſuri ſunt, ſylueſtris lactucæ ſuccum idcirco exſorbent, quòd hæc illis ne inflatione impleant magnum adiument

iumentum affert. Cùm homini aut feræ cuipiam inſidias facturi ſunt, mortiferas radices edunt, cuius rei non imperitus Homerus dicit vt draco manet circum cauernam circumplicatus, prius refertus permultis cibis venenatis & pernicioſis.

Quid agant cerui amiſsis cornibus. CAP. V.

IN latebras amiſsis cornibus ſeſe cerui abdunt, hòc diligentiùs ab hoſtibus ſibi cauentes, quòd à cornibus iam inopes cùm à priſtino robore, tum ab armis ſe nudos exiſtimant: cauere etiam dicuntur, nè quando vulnera quæ acceperint recentia ſolis radius incumbens priuſquam obducantur carnem putrefaciat.

Quo modo affecti ſunt equi ad ſaltum foſſarum. CAP. VI.

EQui ad bellum euntes ſuſpectos habent foſſarum & fouearum ſaltus, & maceriarū & vallorum tranſitus, & eiuſmodi: quod Homerus deſignare videtur cum ait, Hector per turmas proficiſcens ſocios adhortabatur vt tranſirent foſſam, equi verò celeres non audebant, ſed valde hinniebant in ſummo labro foſſæ conſiſtentes, nam timebant foſſam latam tranſitu difficilem.

De ſepulchro cornicis apud Aegyptios. CAPVT VII.

AD nuncupatum lacum Myrida in Aegypto vbi Crocodillon oppidum eſt, cornicis ſepulchrum oſtenditur, cuius cauſam Aegyptij afferūt,

quòd cum eorum rex cui Marres nomen eſſet, cornicem valde cicurem haberet, quæ poſtquam audiſſet quò volatus dirigendus, & quænam regio tranſeunda, & vbi terrarum requieſcendum eſſet, eò regis literas ocyus quàm quiuis nuntius perferret, eam mortuam & ſepulchri honore affecit, & cippo ornauit.

De nominibus alendi animalia. CAP. VIII.

N*Omen proprium vnumquodque animal habet ſuæ educationis, polodamnica à domãdis pullis vocari poſſet, ſcyllacotrophica ab alendis canibus, elephantoſcomia ab elephantis, leontotrophia à leonibus alendis, & ornithoſophia ab auibus ſapienter tractandis, & alia eiuſmodi.*

De vrſis. CAP. IX.

V*Rſa ſi inſequentibus vrgetur, eatenus ſuos quoad poteſt catulos propellit: cùm autem ſe iam intelligit laſſitudine deficere, & vt comprehendatur vicinam eſſe, tum alterum dorſo, alterum ore geſtans in arborem aſcendit, eorum alter vnguibus ad dorſum vrſæ adhæreſcit, alter dentibus eiuſdem retinetur. Vbi vero ex fame laborans taurum inuadit, non aperto marte pugnam committit, ſed obliquo impetu palearia appetens proſternit, hic quidem oppreſſus mugit, & denique ſuccumbit, illa autem deuorando expletur.*

De cynocephalorum docilitate & canum, & de animalium bonitate memoriæ. CAP. X.

Animal

ANimalia eſſe docilia ſic cognouimus tempore quo Ptolomæi reges regnarũt, Aegyptij cynocephalos docebant literas, & ſaltationem, & tibiarum cantum, & mercedem cynocephali pro his colligebant, & datam in marſupium conijcientes ferebant. iam Sybaritas ad ſaltationem equos docuiſſe antiquum eſt. Elephantorum docilitatem & facilitatem ad diſciplinas ſuprà ſcripſi. Dominorũ vſui canes ſeruire, & res domeſticas dominis adminiſtrare ſciunt: & pauperi ſatis ad famulatum eſt vnum poßidere canem. Probè autem animalia, eorum quæ agunt memoriam tenent, nec ad memoriam Simonidis arte, nec Hippiæ, nec Theodecti, nec alterius cuiuſpiam de memoria præceptionibus egẽt. Nam vacca eò nouit proficiſci, vbi ab eius vberibus ad macellum vitulus abſtractus fuerit. Boum ſub iugum mittendorum natio libenter paret. Equus cum freni crepitum, & ſtrata, & cætera ornamenta videt, tum fremit, & exultans vngularum ſupploſione obſtrepit, & ex eorum conſpectu quaſi furoris afflatu ad iter incenditur, voce equiſonis excitatur, & aures erigit, & naribus inflatis celerem feſtinationem anhelat, quodam incredibili curſus ſtudio ad currẽdi memoriã rediens.

De teſtudine & vipera. CAP. XI.

TErrena teſtudo cum origanum comederit, viperam præclarè contemnit, quod ſi eius facultatem non aſſequatur, comeſa ruta contra hoſtem

ſtem armatur, aut ſi vtriuſque facultate caruerit, à ſerpente exeditur, planéque conficitur, cùm teſtudini ſerpentem comeſſe contigerit cunila adeſa ſtatim extra periculum veneni eſt, quod aliter confeſtim ab vſu hanc funditus ſublaturum fuerat.

De ceruorum moderatione. CAP. XII.

CEruus ad viuendum præſentibus contentus eſt, nec plura deſiderat, imò verò hominibus temperantius multo & ventri moderatur, & cupiditates continet. nam in Helleſponto collis eſt, vbi cerui, quorum altera diffiſa eſt auris ſic paſcuntur, illius extra fines, vt nunquam progrediantur: nec enim alias paſtiones deſiderant, nec prata alia bonitate præſtantiora concupiſcunt, & verò ſatis habent omni anni tempore præſentibus veſci. Quid ad hæc homines? quos ſanè nunquam ne orbis quidem terræ explere queat?

De hyena. CAP. XIII.

HYena ſicut Ariſtoteles tradit, dextera in manu vim ſopiendi habet, & ſuo tactu ſolo ſomnum conciliandi, ſæpéquenumero in ſtabula ingreſſa cum dormiētem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum progreſſa fuerit, ſoporiferam vt ita dicam manum eius naribus admouet, ſicque eas opprimit, vt hic ſine ſenſu eſſe videatur, ac tantum terræ ſuffodit, quantum ſit ad eum ipſum obruendum ſatis: guttur vero ſupinū & nudum relinquit, in quod incumbens ſomno oppreſſum ſuffocat,

poſteá

poſteáque in latibulum abſtrahit: iam cum lunæ orbis plenus eſt, retro poſito lunæ fulgore ſuam canibus vmbram inijcit, quos ſtatim mutos reddit, & tanquam veneficio quodam eorum ſenſus perſtringit, deinde & elingues abducit, & optatis fruitur.

De delphino oppidi Iaſsi. CAP. XIIII.

AD Iaſſum vrbem delphini amores iandudum decantati erga formoſum puerum, non ſine mea commemoratione, & literarum memoria mihi relinquendi videntur. Itaque cum Iaßium gymnaſium, vbi pubes Iaßia exerceri ſolita eſſet, mari adiaceret, vnde pueri, qui nondum ex ephebis exceßiſſent, poſt exercitationes in curriculo ad mare peruenientes, antiquo more lauarentur, ex ijs natantibus ad vnum aliquem formæ pulchritudine præſtantem delphinus, quem ardentißimè amaret, proximè profectus, primò exterruit puerum: pòſt verò conſuetudine vterque in alterius amorem ſe inſinuans, beneuolentia coniuncti fuerunt, atque inter ſe firmam amicitiam fecerunt, ac iam inuicem ludere cœperunt, modò adnantes inter ſe certabant, modò puer tanquã pullum equiſo, ſic in delphinum ſubnatantem aſcendens & audacius exultans, in amaſio ſedebat: quod quidem facinus ſummam Iaſſentium & hoſpitum admiratione͂ habebat. Enimuero dephinus puerum amores & delitias ſuas vehens longißime in mari procedebat, atque adeò tam longè, quàm puero inſedenti placeret, progrediebatur

tur. Deinde ex alto reuertens, eundem illum littori reddebat, atque mutua dimiſsione vterque ab altero, hic quidem in maris altitudinem, ille verò domum ſuam diſcedebat. Iam porrò ad tempus cum gymnaſia dimittebantur, ad excipiendum puerum delphinus præſto erat: puer autem cùm ex amaſij expectatione, & eius colluſione voluptate afficiebatur, tum ſupra humanam conditionem formoſus circunſpiciebatur, qui ſanè nõ modò hominibus, ſed beluis quoque ratione carentibus formoſiſsimus, & ſi non certe diu, videretur: ſiquidem fato quodam ſuccubuit. Cùm enim permultum ſe exercuiſſet, & currendo deſatigatus eſſet, ſupra dorſum delphini ſe ipſum temere iniecit, non animaduertens aculeatam ſpinam dorſi erectam eſſe, atque horrentem, cuius acuminibus eius vmbilicus quia exulceratus eſſet, ex eo factum eſt, vt & venæ quædam abrumperentur, & permultus ſanguis efflueret, ibíque puer extremum ſpiritum effunderet. Id delphinus partim ex pondere ſentiens, non enim iam vt conſueuerat tam leuis & expeditus inſidebat, nempe qui ſpiritibus ſeſe non ſubleuaret, partim ſanguine imbutum mare cernens, id quod res erat vt intellexit, amaſio ſuo ſuperſtes viuere noluit. Quamobrẽ multo robore quemadmodũ nauis remigatione, & plenis velis propulſa, ſic ſimul cum defuncto in littus ſe expulit, atq; eicit, ambóque hic iam quidem mortuus, ille verò animi defe-

ctione

ctione exſpirans, humi ſtrati iacuerunt. Laius, ô bone Euripides, non tale facinus propter Chryſippum conſciuit, quamuis, ſicut tu ipſe ais, & fama docet Græcorũ, primus pueros amare cœperit. Iaſſenſes ciues, vt illorum vehementem amorem cum honoris gloria compenſarent, ſepulchri monumentum commune vtriuſque & formoſi pueri & delphini amatoris conſtituerunt, & ſtatuam quæ forma eximia puerum in delphini dorſo ſedentem haberet, excitarunt, atque etiam numiſmata ex argento atque ære fecerunt, & eorum imaginibus ſignauerunt, ad demonſtrandum vtriuſque miſerabilem caſum, ac nimirum tantum facinus memoriæ tradiderunt, vt Dei amicum honorarent. In vrbe Alexandria Ptolomæo ſecundo regnante, ſimili amore delphinum flagraſſe audio, quæ ſi Herodotus nouiſſet, minus ſicut mihi videtur, ea quæ de Arione Methymneo dicuntur, miratus fuiſſet.

De acuto ſenſu animalium canum, & boum, & aliorum. CAP. XV.

CAnes, boues, ſues, capræ, ſerpentes, & beſtiæ aliæ cum impendentem peſtem, tum vero terræ motum, & cœli ſalubritatem, & frugum fertilitatem præſentiunt, neque tametſi ratione carent, ab eorum quæ ſibi aut ſalutem aut perniciem afferre queunt, intelligentia aberrant.

De dracone puellæ amatore apud Idumæos. CAPVT XVI.

Apud

APud Idumæos, ſeu Iudæos, cùm Herodes rerum potiretur, eximia magnitudine draconi perpulchram admodum adoleſcentem fœminam in amore fuiſſe indigenæ prædicant, ad quam ille quidem ventitaret, & ſimul cum ea amanter dormiret. Hæc verò etiamſi amator quoad poterat leniter & manſuetè ad ipſam adreperet, eius tamen metu perterrita ſeſe ſubduxit, & menſtruum ſpatium abfuit, vt ex amicæ abſentia amatorem obliuio amoris caperet: at amatori deſiderium amicæ augebatur, in diésque amatorius affectus eatenus ingraueſcebat, vt noctes & dies ad eum locum vbi cum adoleſcentula verſari ſolitus erat, frequens accederet. Cùm verò eam quam amabat non inueniret, tanquam amator cui amor optatis non reſpondet, acerrimo dolore affligebatur, poſtea autem quàm puella reuertiſſet, ab eo confeſtim eſt adita atque is valde amatoriè plenus ſuſpitionis tanquam ſpretus, ob eámque rem amantiſſima ira incitatus reliquum per adoleſcētis corpus circumplicans, eius crura parcè & molliter verberabat. Non ergo expertia rationis animalia optimus ac maximus negligit, ſed ex ijs, & alijs quemadmodum & erga ea affectus ſit, & ſingula curet, oſtenditur.

De gula ſerpentum & de iaculo. CAP. XVII.

CVm voraciſſimæ ſerpentes ſint, & longam, & tenuem habeant gulam, ſeſe humo excitant, ſeque eo celſas & erectas conſtituunt, extrema caud

ma cauda nitentes, vt in aluum procliuior delabatur cibus, pedibus carent, ſerpunt velociſsime, earum quædam ſimiliter atque iacula ſemetipſas iaculantur, ex eóque quod agunt nomen trahunt: nam iaculi nominantur.

De muſicis auibus. CAP. XVIII.

N*Eminem latet cantum eſſe in auibus. Scimus enim cantu valere hirundines, merulas, & cicadarum genus: ſcimus etiã piccas loquaces eſſe, & bombis ſtrepere cicadarum nationem, & locuſtas inciſo cantu nos oblectare, & ſcimus non ſilentem troxalidem, & muſicas eſſe halcedines, pſittacos, item alias flebili & muliebri, alias acri & contenta vocalitate vti, alias de ramo in ramum tanquam in alteram domum ex priore domo migrantes occinere, alias in pratis cantantes tanquam feſtos dies agere, & (vitam vt ita dicã) floridam, & mollem degentes veris aduentum canoris omnibus & lætis acclamationibus excipere. Picca cũ alias voces, tum maximè humanam imitatur, florus equi hinnitum, ſalpinx tubæ ſonitum, & torquillæ obliquam tibiam imitatur, imbrium guttas coruus effingere conatur.*

De ſcorpiis. CAP. XIX.

M*Ares ſcorpij infeſtiſsimi habentur, fœminæ multo remiſsiores, non enim tantum virus acerbitatis habent. Eorum nouem eſſe genera accepi, album, fuluum, fumoſum, nigrum, viride,*

ventricoſum, aliud cancri ſimile infeſtiſsimum, hoc flammeum appellant, aliud etiam ferunt alatum eſſe & duplici, aliud aculeo armatum, aliud quod ſeptem haberet internodia. Non oua ſcorpij, ſed fœtus animantes pariunt. Iam quod à quibuſdam dicitur, minimè ignorandum eſt, huiuſcemodi animalia caloris æſtu non ex coitu procreari, qualia vero agant, & quemadmodum interimant ſuis oculis oblitis, aliunde intelligetur.

De inimicitiis elephantorum cum draconibus. CAPVT XX.

A*Pud Indos, ſicut audio, graues inter ſe gerunt inimicitias draco & elephantus, quare dracones haud inſcij imperitique ex arboribus elephantos ramos decerpere in paſtus ſuos ſolere, in has ipſas arbores primò ſerpunt, poſtea eam ſui corporis partem dimidiam quæ ad caudam pertinet arborum folijs circuntegunt, alteram partem anteriorem funiculi inſtar appenſam demittit: eò cùm acceſsit elephantus ad arboris cacumina colligenda, draco in huius ipſius oculos inſiliens effodit, & conſtrictum tenens, inuſitato & nouo quodam laqueo ſtrangulat.*

De animalibus mutuo inter ſe odio flagrantibus. CAP. XXI.

G*Allum gallinaceum, ac ignem leo, pardalim hyæna, ſtellionem ſcorpius hoſtiliter odit, ſcorpioni torpedo admota eum comprimit, draconem*

nem elephantus perhorreſcit, omne iumentum muſtellam reformidat, aſtacus polypum extimeſcit, & quamuis impulſi ex tectis non proijci ſe ſuſtinent, periculi magnitudinem timent.

Quemadmodum Libyci ſcorpij dormientibus iuſidiantur. CAP. XXII.

FRaudulenti etiam natura ſcorpij, & doloſi exiſtunt, etenim Libyci ab eorum multitudine metuentes, ad vitandos ipſos omnia machinamenta moliuntur, ſoccos ferunt in lectis cum longè à pariete remotis, tum in excelſum collocatis, tum fulcrorum pedibus in hydrias aquæ plenas impoſitis ſublimes ſomnum capiunt, qua machinationis molitione facta, ſeſe quieto & tuto ſomno vſuros arbitrantur. Atqui ſcorpius ſi quid vnde ſemetipſum in tecto ſuſpendat nanciſcatur, ibi fortiſſimè brachijs inhæreſcit, ſimul & exerit aculeum & deijcit: ſecundus igitur ex tecto deſcendens per primum ſerpit, atque ſuis flagellis ad illius aculeum adhæreſcit, & ſublimem ſinit ſuum aculeum, item à ſecundo tenetur tertius, à tertio quartus, quintus ſimilem ordinem conſeruat, itémque cæteri omnes deinceps per primos decurrunt, poſtremus dormientem ferit, & per ſuperiores recurrit, ſimiliter ab illo ſecundus, tum verò ab vltimo tertius, reliquíque ſeſe ſubducunt, quoad velut ſane catenam ſoluentes inter ſe omnes ſubtraxerunt.

Quēadmodũ vulpes inſidias parat herinaceis, otidibus & piſcibus. CAP. XXIII.

VVlpes fraudulentum animal inſidias hoc pacto in herinaceos terrenos molitur, vt cum eos rectos quodam morſu vulpinum impetum ſpinæ prohibent expugnare non queat, ipſos ſumma cautione oris leniter primum euertens ſupinos conſtituat, deinde & laceret, & qui antea eſſent formidabiles exedat, conficiátque. In Ponto ſic otidas venatur, vt & ſeſe auertens, & in terram abijciens tanquam auis collum, ſic caudam extendat: eæ autem hac inſidiarũ inſtructione ſeductæ ad illam tanquam ad ſuas gregales accedant: illa verò eas ſe vertens nullo negotio capiat. Quandoq; verò ſecundùm fluuiorum ripas gradiens paruulos piſciculos callidè exceptat: nam caudam in aquam deijcit in quam piſces innantes denſis pilis comprehenduntur, quod quidem ipſum vulpes ſentiens, caudam ex aqua remouet, & repentè ſe in aridam ſubducens, caudam excutit, piſciculi excidunt, atque ab ea deuorantur. Thraces quando conglaciantes fluuij periculoſe tranſeuntur, vulpis indicio, & periclitatione percipiunt. Nam ſi glaciem reſiſtentem, & nihil cedentem tranſmiſerit, eius veſtigia fidenter perſequuntur, ad hunc modum tranſmiſsionem non eſſe periculoſam hæc experitur, Vt ad glaciē aurē admoueat, ac ſi intra non ſubſonare, atque ſubterlabi fluctus ſentit, libenter ſe conſiſtenti glaciei

credens

credens prima tranſmittit, ſin aliter, nequaquam tranſit.

De canum beneuolentia erga nutritios ſuos.

CAPVT XXIIII.

I*Phidis filiam poëtæ ita decantant, vt eorum vocibus theatra perſonent, heroinam illam laudantium, ſiue quòd longè multúmque alias mulieres corporis caſtimonia ſuperaſſet, ſiue etiam quia propriæ vitæ coniugem ſuum antetuliſſet. Verùm beſtiæ quoque exuperantia amoris flagrant, cuius rei teſtimonio ſunt huiuſcemodi quæ ſequuntur, Herigonæ canis ſuæ dominæ ſepultura affectæ immortuus eſt: ille vero Gelonis non à ſepulchro domini ſui nec vi, nec blanditijs abſceßit. Dario (qui extremus regnauit apud Perſas, in ea pugna quam contra Alexandrum ſuſcepit, & commmiſit) cùm à Beſſo multis vulneribus confoſſus eſſet, & iaceret ſtratus, omnibus mortuum relinquentibus canis ab eo educatus ſolus permanſit fidelis, eúmque tametſi non amplius ſuum altorem ſicut tamen adhuc viuentem ſeruauit. Tale quid Xenophon dicit de amicis Cyri iunioris, ſimul permanſiſſe, & vnà cum ipſo periſſe, & Eunuchum nomine Artapaten ſceptrum gerentem ſe interfeciſſe: Cyro mortuo, vitam ſine Cyro ſpernentem, Lyſimachi regis canis cum ſe ſeruare quiret, non inuitus eadem qua ſuus morte dominus defungi voluit.*

De ſimia appellata oribate. CAP. XXV.

SImia à quibuſdã oribates appellata eſt, ab alijs hypodromus, in arboribus naſcitur, & pilos habet, appellata eſt etiam à quibuſdam pſilla. Eius morſus periculoſus eſt. Eum qui morſus ſit ſequitur tremor, & cordis dolor vehemens, & locus demorſus obturatur, & alter meatus ingeneratur, exiſtimatur his malis remedio eſſe cancer fluuiatilis.

De fele. CAP. XXVI.

QVemadmodum felium mas eſt libidinoſiſſimus, ſic amantiſſima catulorum fœmina, quæ veneream idcirco maris conſuetudinem refugit, quòd is calidiſſimum, ignísq; ſimile ſemen emittat, genitale vt fœminæ comburat: eiuſce quidem rei mas non ignarus communes catulos ſuos interimit: hæc autem nouorum catulorum deſiderio permota eius libidini morem gerit. Quòd autem ab omni tetro odore feles abhorrere dicantur, eò excrementa ſua prius foſſa facta in terram occultant.

De polypi libidine. CAP. XXVII.

EX piſcibus libidinoſiſſimum polypum eatenus flagranti Veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhauſtis debilitatus, & ad natandum, & cibaria inquirenda tantopere infirmus factus fuerit, vt poſtea alijs præda efficiatur. Cùm enim paruuli piſciculi, tum cancelli, & cancri ipſum exedunt, & conficiunt:

quamob

quamobrem cum non amplius anno viuere dicunt, fœmináque propter crebros partus ocius conſumi.

De aquila redamante puerũ. CAP. XXVIII.

P*Verum auium ſtudioſiſsimũ Philarchus memoriæ prodidit, aquilæ pullum quem dono accepiſſet, vario & multiplici cibo aluiſſe, & ſtudioſe diligentérque curaſſe. Nam cum ipſum non tanquam rem ludicram alebat, ſed quemadmodum vel amores ſuos, & delitias, vel natu minorem germanum fratrem, ſic ſanè is aquilam magna cum cura, & diligentia tuebatur. Cùm autem progreſſu ætatis in mutuam inter ſe amicitiam vehementer exarſiſſent, atque accidiſſet ex morbo vt puer laboraret, tum ei aquila aſsiduitate officij aſsidebat. cum enim is quietem caperet, ipſa quoque quieti ſe dabat, cum vigilaret, eadem aſsiſtebat, cum non ederet ipſa pariter cibum non admittebat. Poſtea verò quàm è vita exceſsiſſet, atq; efferretur ad monumentum ſepulchri, eum proſecuta eſt, póſtq; vbi cremaretur, in medios rogos ſe immiſit.*

De aſello. CAP. XXIX.

V*T cæteris quidẽ partibus interioribus aſellus piſcis nõ cũ alijs differt, ſic certe ſuo proprio quodam more nihil non ſolitariũ amat, neq; ſe cũ alijs ſociari gaudet: de piſcibus ſolus cor in vẽtre habet, & in cerebro lapillos molari figura poſsidet. Alij quidẽ piſces tempeſtatibus perfrigidis occultantur, hic autem exortu caniculæ latet.*

Quemadmodum muſica paguri capiuntur.

CAPVT XXX.

PAguros muſicæ illecebræ machinatione piſcatores capiunt. Ij enim in latibula abditi, primùm vt ad inſtrumentum quoddam muſicum piſcatores ſuauiter canere ingreſſos audiuerint, ſtatim tanquam amatorio quodam ad exeundum non modò inducuntur è latebra, verùm etiam voluptate allecti extra mare egrediuntur: hi quidem retro ad tibiam canentes cedunt, illi autem ſequentes in arido comprehenduntur.

De thriſsis Aegyptiis. CAP. XXXI.

QVi Mareotim lacum accolunt thriſſas illinc flebili cantu & pulſibus teſtarum con crepantium conſonantibus piſcantur, etenim eæ tan quam ſaltatrices ſaltantes in piſcatoria ad ſe comprehendendas explicata inſtrumenta incidunt, atq; cum ſaltatione & luſione Aegyptij ſplendidam prædam conſequuntur.

Aegyptij aues & ſerpentes incantant.

CAPVT XXXII.

AEgyptios ſua propria quadam magica ratione accepi, cum de cœlo aues deducere, tum ſerpentes primùm perſtringere, deinde ex latibulis facillime eaſdem extrahere.

De caſtore. CAP. XXXIII.

FIber in vtraque ſede viuit, nam die quidem in fluuios abditus ætatem agit, nocte in terra

vag

vagatur: caſu & fortuitò obiectis veſcitur. Quòd autem cauſam ab inſequentibus venatoribus cur tam cupide petatur non ignorat, idcirco mordicus premens vſque incumbit ad elidendos teſtes quoad ab ſeſe abſciderit, & ſic eos abiecerit tanquam homo ſumma prudentia in latrones incurrens, quæcunque portat, ad ſe redimendum exponit. Quod ſi poſteaquam exectus, & ex periculo ſeruatus fuerit ab inſectantibus iterum vrgeatur, hic ſeſe alleuans, atque quamobrem inſequi vlterius pergere non debeant cauſam oſtendens ad reuertẽdum, quod iam ea parte, quam expetunt, careat, venatores inducit. Sæpe etiam nunc teſticulis præditus, cùm à venatorum conſpectu ſe longiſsimo curſu remouerit, eam partem deſideratam ita aſtute comprimit, & occultat vt nõ habere viſus inſectatores fallat.

De bupreſtide. CAP. XXXIIII.

S*I bupreſtidem beſtiam bubulcum pecus deuorauerit, tantopere inflammationibus torquetur, vt & rumpatur, & non ita multo pòſt efflet halitum extremum.*

De campe vermiculo. CAP. XXXV.

C*Ampæ & olera exedunt, & celeriter conficiunt. Oleribus mulier ſi per media olera peruaſerit ex menſibus laborans, perniciem affert.*

De oeſtro & myope. CAP. XXXVI.

B*Obus inimiciſsimi oeſtrus & myops. Maximæ muſcæ ſimilitudinem gerit oeſtrus: ma-*

gnum & firmum habet aculeum : ſonitum aſperi bombi plenum edit. Myops ſimilis videtur caninæ muſcæ, ſonum vt œſtro maiorem emittit, ita minorem poſsidet aculeum.

De aſpidis morſu. CAP. XXXVII.

ASpidis morſu nemo memoratur liberatus fuiſſe, vnde aſpides in diadematibus pictas Aegyptiorum reges gerunt, ex eius beſtiæ forma regni firmitatem adumbratæ ſignificantes, earum quædam ad longitudinem quinque cubitorum accedunt, nonnullæ rutilo, plurimæ nigro, cinereóue colore perſpiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint viuere non queunt, eos conuulſio, & viſus obſcuratio conſequitur. Ichneumo autem aſpidis oua diſperdit, & tanquam catulis ſuis futuram hoſtilem perniciem ſummouet. Libycam aſpidem ſua aſpiratione oculorum vſum aduerſus ſe reſpicientis eripere in ſermonem hominum venit.

Vt liberos patres tollant minus naturam ſequentes quàm beſtiæ. CAP. XXXVIII.

HOmines cum plurimos liberos ſuſceperunt, vt ne multiplicentur eos de medio tollunt, ac nimirum cum matribus etiam venereo complexu iunguntur : quod ſane vt vel ipſis beluis ſceleſtum ac nefarium facinus putatur, ita Cyro & Paryſatidi Perſæ pulchrum & legitimum videbatur. Nam Cyrus matrem nefarie & turpiter amauit, & viciſsim ab ea impie redamabatur. & hæc

ſcien-

ſcientes homines faciunt, omnia cupientes, nulli parcentes.

De muribus inſulæ Heracleæ. CAP. XXXIX.

QVantum eſt cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto inſula eſt, Deum & religioſe colit, & quod Deo cunque dedicatum eſt non attingit, itaque cum vitis, quæ ibi Deo frondeſcit, & ſoli eidem ad religionem conſecrata eſt, cuiusq́; racemos Dei miniſtri ad ſacra ſeruant, vuæ aſſecutæ fuerint maturitatem, tum de inſula mures decedunt, vt ne ſi remanerēt per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non ſit. Poſt verò vbi id anni tempus præterierit, ad domeſticam ſedem reuertuntur, atque hæc quidem Ponticorum murium eſt probitas. Contrà Hippon Diagoras Heroſtratus, reliquíque Dei hoſtes, quo modo vel à racemis, vel ab alijs rebus conſecratis cupiditatem, manúsque abſtinuiſſent, qui ne ab ea quidem inſania ſuam aſſenſionem ſuſtinuerint, quominus & nomina deorum, & opera quomodocunque tollere conati fuerint.

De Aegyptiis muribus ex pluuia naſcentibus. CAPVT XL.

PRimùm vt in Aegypto pluit, perparuulis guttis mures naſci ſolent, qui longè latéque totis aruis vagantes maxima calamitate ex ſpicarum circunroſione, & ſucciſione ſegetes afficiunt, & manipulorum aceruos vaſtātes magnum Aegypt

gyptijs negotium exhibent: eo fit vt ij inſidias eis conentur muſcipulis tendere, & ſepimentis repellere, & foßis, & incenſionibus arcere, ſed mures vt minimè ad muſcipulas accedunt, ſic cum ſint ad ſaliendum apti, & ſepes tranſcendunt & foſſas tranſiliunt, Aegyptij verò de ſpe & conatu depulſi omni machinatione inſidiarum tanquam parum efficaci relicta, ſe ad ſuppliciter deprecandam à Deo calamitatem vertunt, mures diuinæ iræ metu in montem quendam aciei inſtructione ordinem quadrangulum conſeruantes diſcedunt. Horum omnium natu minimi primò in ordine conſiſtunt: maximi verò extremum agmen ducunt, eos qui laßitudine deficiunt vrgent, ac ſeipſos ſequi cogunt, quòd ſi ex itinere maximi natu laborantes ſubſiſtant, omnes quoque conſequentes vt eſt in more belli, inſtitutóque poſitum, inſiſtunt & interquieſcunt, ſimúlque ſe vt primi mouere cœperunt, cæteri continuo omnes ſubſequuntur, hoc idem qui Pontum incolunt, mures illic agere dicunt: ex omni autem domo cuius ruinæ impendeant, qua primum datur celeriter demigrare creduntur. Cùm autem vocem felis, aut viperæ ſibilum exaudiuerunt, è nido muſculos in locum alium transferunt.

De capra adamata à caprario. CAP. XLI.

IN vrbe Sybari homo peradoleſcens nomine Crathis, cuius opera in tuendi caprini pecoris munere verſabatur, cùm cupiditate libidinis flagraret,

in eam amoris caprini conſuetudinem cecidit, vt ſi quando venereis rebus vti haberet neceſſe, cum omnium caprarum formoſiſsima venereo complexu iungeretur, eámque ipſam in amaſiæ numero, locóque duceret, donáque non à capræ deſiderio abhorrentia daret, hederam nimirū & iuncum edendum eidem obijceret, os illi reddens ad oſculationem ſuaueolentius, ſed & molles, & teneras vt nympha mollius dormiret herbas ſubſterneret. Quod quidem ipſum vt hircus gregis dux perſpexit, riualitate laborare, atque interea ſuum occultare animum cœpit, quoad aliquando tandem cum ſomnum capere deprehendiſſet, tum enim omnibus reuocatis viribus facto in eum impetu cerebrum diminuit. Cùm eiuſmodi factum ad indigenas permanaſſet, non modò ei tumulum magnificum excitarunt, ſed ex eo etiam fluuium Crathin nominarunt: infantem autem puerum ex eius cum capra conſuetudine ſuſceptum caprina habentem crura, & faciem humanam in deos repoſitum, deorúmq; honore affectum fuiſſe, & ſyluanum deum eſſe in ſermonem hominum venit. in beluis igitur obtrectationem, & riualitatem ineſſe hircus docet.

De terræ foſsionibus quas faciunt formicæ.

CAPVT XLII.

AEgyptias foſſas, & creticos labyrinthos hiſtorici literarum memoria celebrant, & poëtarum natio verſibus decantat, verùm foſsio-

num, quas formicæ efficiunt, varia diuerticula, flexiones, anfractus nondum ſciunt, enimuero ex mirabili ſapientia ſubterraneas ædificatiunculas tortuoſiſsime conſtruunt, vt vel difficilem inuentu aditum, vel omnino inuium inſidias ſibi molientibus efficiant, terram enim quam effodiunt pro foraminibus aggerant, & tanquam muros quoſdam, & propugnacula circũijciunt, vt ne ex cœlo aqua pluuia defluenti funditus aut maxima ex parte alluuione perdantur. Inter media item ſepimenta cauernas alias ab alijs ſecernentia ſolertiſsimè machinantur, atque vt de ſplendidis hominum ædibus fieri ſolet, domum ſuam triplici regione, formáque circunſcribunt: alterum enim in ea locum andronem in quo mares habitent ædificant, alterũ gynæcium nuncupatum, vbi fœminæ pariant, moliuntur: tertium granorum aceruis deſtinant, cum tamen ab Iſchomacho & Socrate rei œconomicæ peritis nihil tale didicerint, cum autem tanquam ad pabulandum proficiſcuntur natu grandiores ſimiliter eas atque exercitus duces ducunt, vt ad ſegetes peruenerunt adoleſcentiores ſub ſtipula ſtant: duces verò aſcendunt & ſpicas abſciſſas inferioribus deijciunt: hæ autem circunſtantes ariſtas diſtrahunt, ſimul & ex earum vallo & vaginis grana incluſa explicant, neque ad excutiendum vllo inſtrumento egent, neque ad ventilandum viris, neq; ventis ad purganda à ſordibus grana ex frumentis quæ

homines

homines exarant, cibos ſibi conficientes, humanis laboribus fruuntur. Illud etiam auditum habeo prudenter factum, humatione mortuas affici à propinquis formicis, & condi in folliculis frumentorum, vt patres in vrnis ſepeliri ſolent à filijs ſuis & amicis.

De beneuolentia equorum erga nutritios ſuos. CAPVT XLIIII.

SI accurate & liberaliter tractetur equus, cum beneuolentia erga eum qui ſibi benefecit, cumq; amicitia acceptum beneficium compẽſat, iam quod longè latéque peruagatum eſt, qualis in Alexandrum bucephalus fuerit, propterea nihil mihi iucunditatis ad narrandum habere videtur. Antiochi item equum prætereo, qui vt dominum ſuum vlciſceretur Gallo nomine Cẽtoarati qui Antiochum in pugna interfecerat, necem intulit. Socles formæ pulchritudine egregius Athenienſis, quem mihi permulti ignorare videntur, equum emit pulchrum & tam vehementi in ſe amore incenſum, vt cum adeſſe ſentiret dominum, exultaret & geſtiret, cum aſcendere pararet, ſe ad conſcenſum præſtaret obedientem, cum ante oculos conſiſteret ille, ſuauiter, & amatorie in eum intueretur: quæ omnia catenus amatoria, & iucunda viſa ſunt, quoad petulantiam in adoleſcentem attentare conatus eſt, ſimul & fama turpitudinis de ambobus diſsipata extitit, tum eam infamiam Socles ſibi conflare non

paſſus

paſſus vt in amatorem flagitioſum, & petulantem odio incenſus eſt, & equum vendidit, is vero non ferens ab adamato ſuo ſe diſtractum abeſſe, acerrima media voluntariam ſibi conſciuit mortem.

De inimicitiis animalium. CAP. XLIIII.

ATtagenes & gallinacei inter ſe inimici grauiter ſunt, inimicitiæ intercedunt cornici cum circo, mutuo vterque in alterum odio pelagius accipiter & coruus flagrant, cum turture coruus & circus inſitas inimicitias gerunt, & turtur viciſsim hoſtili odio ab vtroque diſsidet, ciconia non modò magno veſpertilionis odio tenetur, ſed hæc etiam illius, pelecanes de coturnicis exitio acerbe, & crudeliter cogitat, rurſus coturnix ab ea vehementer diſſentit.

Quænam ſunt nonnullis animalibus mortifera. CAP. XLV.

INterficit aquilam ſymphytum, ibim hyęnæ fel, allij ſemẽ paſſerem, bitumẽ occidit charadrion, herinaceum, potamogeton, echinus mergi non ſuſtinet fel, circus, larus, turtur, merula, vultur, & ſcops ſi comedant mali punici grana, pereunt, flos agni caſti atricapillam, erucæ coruum, vnguentum ſcarabeum perdit, adipe dorcadis vpupa, cornix incidens in reliquias carnis ſemeſæ à lupo moritur, galerita ſynapis grano, grus vitis lachryma perditur.

De lepore. CAP. XLVI.

DE lepore mihi hæc in mentẽ hoc loco veniunt

explic

explicare, non eum ſane prius ſub ſolitum cubile ſubire, & ſuccedere, quàm modo ingrediens modo egrediens ſua conturbarit veſtigia, vt ne ea ſibi ſtruentibus inſidias appareant naturali quadam ſagacitate homines aſtute decipiens.

De amore equæ in ſuos pullos. CA. XLVII.

EQua mater optima, ſumma charitate & fide pullum ſuum amat, cuius ſane modi amoris Darius ætate inferior non imperitus equas à partu recentes relictis domi pullis ad pugnas ducebat, pulli ſic alieno lacte à matribus orbi quemadmodum homines parentibus amiſsis aluntur, Darius cùm inclinata iam acie in eo prælio quod ad Iaſſum cõmiſerat Perſarum res premi cœpiſſent, cúmque victus fuga ſalutem adipiſci neceſſe haberet, in equam aſcendit, quæ quod relicti memoriam pulli recordaretur quando maximo potuit ſtudio & celeritet eũ ipſum prædicatur ex periculis eripuiſſe.

De mulo Athenienſi. CAP. XLVIII.

ATthenienſis mulus iam vetulus quamuis immunitate ſicut Ariſtoteles ſcribit vecturarum donatus eſſet, non laborum tamen qui per affectam ætatem obiri queunt ſtudio exſolutus eſſe voluit, nam cum veſtalium templum Athenienſes ædificarent, is nulla re onuſtus, nullius imperio, ſed ſua ſponte adoleſcentibus mulis tanquam ad iter faciendum dux anteibat, & quemadmodũ quiſpiam ſenex artifex per exactã ætatem quidẽ iam opere

dimiſſus, veruntamen experientia & ſenili doctrina iuuenes ad laborem exacuens, ſic is vltro citróq; commeans ad opus iumenta incitabat, quod quidem ipſum vt Athenienſis populus intellexit, per præconem declarari iuſsit, vt ne à frumentis prohiberetur, ſed & expleri, & ſatiari permitteretur, & in Prytaneo victum huic ſicut athletæ iam ætate confecto præberetur à populo.

De ingenio formicæ. CAP. XLIX.

CLeantem hæc de formica historia coegit & inuitum, & fortiſsimè contradicentem beſtias concedere rationis non expertes eſſe: nam cùm aliquando otioſa ceſsione fruĕtem ferunt formicas, quæ complures ad eius pedes tunc eſſent, animo cœpiſſe vacuo & ſoluto contemplari alteras alicunde mortuam in alienarum domicilium, & ſuarum minimè contubernalium portantes in formicario cauernæ faucibus conſtitiſſe, atque inde prodire, continuò, alteras perſpexiſſe cum externis velut quiddam contrahentes, iterum & ſæpius vltro citróque commeaſſe, denique lumbricum tanquam redemptionis pretium attuliſſe, eúmque alteras accepiſſe, & ſimul quam ferrent mortuam diuiſiſſe, alteras cum gaudio & libenter ſimiliter atque vel fratrem vel filium recepiſſe. Quid ad hæc dicit Heſiodus qui ſcripſit, Iouem naturas diſtinxiſſe, beſtijsque terrenis, aquatilibus, volucribus dediſſe, vt & inter ſe conficerent & minime quidem mu-

tua

ſua inter ſe iuſtitia vterentur : hominibus autem iuſtitiæ munus largitum fuiſſe. Atqui non hæc dicet Priamus, ſiquidem is ipſe homo ab homine et heroe & ex Iouis ſtirpe oriundo ipſe quoque Iouis progenies multa Hectorem pecunia redemit.

De dipſade. CAP. I.

D*Ipſas cuius vim & naturam eius nomen nobis declarat, inferior quidem eſt magnitudine quàm vipera, ſed tamen in occidendo quàm celerrimè ſuperior. Eius morſu confixi & ſi aßiduam potionem hauriunt, ad ſitim tamen exardeſcunt, & ad bibendum eatenus inflammantur quoad celerrimè rumpuntur. Eam Soſtratus cum albam eſſe ait, tum duas in cauda lineas nigras habere, & ſicut audio, vario & multiplici nomine nuncupatur. Quidam præſterem vocant, alij cauſonem, nonnulli centrida, alij annobatem, à quibuſdam melanurus appellari fertur. Cùm in Africa, tum magis in Arabia naſcitur. Narranda eſt mihi fabula quam audiui, ne videar eius imperitus eſſe, Prometheum ignem furatum fuiſſe, peruulgatum eſt, Iouémque indignatum eſſe etiam fabula dicit, & reuelantibus furtum Iouem daturum pharmacum, quòd à ſenectute vindicaret, hoc pharmacum aſino ſuperimpoſuiſſe, eos qui acceperant*

audiui, at aſinum pondus ferentẽ prodidiſſet. Nam cum eſſet æſtas, aſinúsq. ſitiret acceßit ad fontem, vt bibendi neceßitati ſatisfaceret, ſed ſerpens qui fontem illum cuſtodiebat aſinum repreßit, & repulit, aſinus ſiti confectus mercedem potionis dedit pharmacum, quod ferebat, itaque retributione data aſinus bibit, ſerpens ſenectutem exuit, & præterea aſini ſitim vt fama eſt adipiſcitur. Quid? ego huius fabulæ ſictor? non profectò, ſed ante me Sophocles tragicus poëta, & Dinoluchus Antagoniſtes Epicharmi, & Ibycus Rhegirius, & Ariſtias, & Apollonophanes poëtæ comici decantant hanc fabulam.

De elephantorum ſapientia. CAP. LI.

SI elephanti ſapienter factum præterirem, me quis cum ſit auditu dignum, inſcitiæ condemnare meritò poßit, cùm is qui huic hordeum admetiendi procurationem habebat, hordei partem ſubtraxiſſet, illiúsque in locum lapidibus ſuppoſitis ipſi debitam tamen menſuram cumulatè ſeruaſſet, vt dominum vtriuſque ſi quando vidiſſet falleret, elephantus videns eum qui ſibi debitum fraudabat, polenta coquere, primò promuſcide ſabulum collegit, deinde in ollam infudit, ſicque ſolerter iniurijs iniurias ſibi illatas vltus eſt.

De canibus Aegyptiis. CAP. LII.

ALij quidem canes feras, tum inueſtigare, tum etiam capere probe norunt: at verò

Aegyptij fugaciſsimi ſunt: nam cùm ea quæ in Nilo degunt timeant, ab his admodum fugitiui ſunt, neque quamuis illuc ſitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nilicarum metus quiete illos potione ſe complere permittit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt emineat foras, ipſosque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum, ſed vt primum ad ripam acceſſerunt, feſtinanter, & in tranſcurſu lingua lambentes, rapiunt, ac certe, vt ita dicam, potionem furantur.

De terreſtri herinaceo. CAP. LIII.

TErreni herinacei iam antè permultas verſutias dixi, eius nunc aliam veteratoriam explicabo. cùm enim is vicinus eſt ad capiendum, contortiſsime ſeipſum concludit. & tantopere contrahit, vt comprehendi non queat, ſimul & animam continet, & ſpiritum comprimit, & ab omni motu conquieſcens mortui ſpeciem præ ſe fert.

De patellis. CAP. LIIII.

PAtellas non ſane à ſaxis auellas ne Milonis quidem digitis, qui punicum malum cum apprehendiſſet, arctè adeò comprimebat, vt non aduerſariorum quiſquam poſſet extorquere è manu, eas autem quicunque de ſaxo ad quod adhæreſcunt abſtrahere aggreditur, magna quidem voluptate ex earum comprehenſione afficitur, quòd eas verſans ſperat ſe præda potiturum eſſe, veruntamen

illarum compos quarum fieri ſtudet, nequit: tandem aliquando ferro abraſæ abſcinduntur à ſaxo.

De Libycorum expeditione contra elephantos. CAP. LV.

Libyci homines bellū finitimis de finibus propagandis, non modò inferunt, ſed cum elephantis etiam de horum dentibus aſſequendis ſuſcipiunt. Hanc enim cauſam cur petantur elephanti prænoſcentes, ex ſeſe qui dente inutili ſunt, ante cæteros reliquos, in prima acie conſtituunt, ad primum hoſtium impetum ſine magna iactura excipiendum: reliqui qui in ſubſidijs manent, dentium robore integri, auxilium feſſis ferunt: cum dentium altero, quem acutum ad propulſandas iniurias ſeruant, tanquam armis vtuntur, tum verò altero radices effodiunt, tum arbores extirpant.

De geometria araneorum. CAP. LVI.

Non modò texendi ſolertiam aranei præclarè tenent, ac ſimiliter vt Minerua, Erganæ Pinytæ deæ tereti manuum miniſterio & tenui valent, ſed natura etiam ſunt ad geometriam eruditi, nā & centrum ſeruāt, & quaſi circino circunducunt, & circunſcriptionē exacte ſciunt: neq; tamen Euclide egent geometricis rationibus erudito, ad medium centri ſedentes inſidias predæ ſuæ tendunt. Neque modò texendi rationem norunt, verumetiam ſarciendi artificio excellunt: nam ſi

ex

ex eorum quippiam ſolerti opere ruperis, ſtatim à ruptura tanquam ſartum tectum integrúmque præſtant.

De arithmetica phœnicum. CAP. LVII.

SIne ratiocinatione phœnices aues numerum quingentorum annorum computare ſciunt, edoctæ a natura ſapientiſsima propterea non egent neque digitis, neque arithmetica ſciētia, horum quingentorum annorum tempus impletum ſciunt Aegyptiorum valde pauci, & hi ſacerdotes & quidem de his inter ſe non conuenire poſſunt, & contendunt, vel quòd nō nunc, ſed in poſterum hæc diuina auis veniet, vel quòd iam oportebat eam veniſſe: at hæc illis aliter contendentibus adnotat tempus, & adeſt, & cogit illos ſacrificia facere, & fateri ſe neſcire, quæ ſciunt aues. nonne ſapientia eſt phœnicem auem ſcire vbi Aegyptus eſt? vbi Heliopolis? quò ipſi definitum eſt venire, & vbi aliquando pater conditus ſit, & in quibus loculis, hæc niſi videantur mirabilia, an ſane forenſia, & bellica, & alias hominum inter ſe, & contra ſe inſidias dicemus ſapientia (ô Siſyphorum, & Cecropum æmulatores homines) alloquor ſanè homines qui hæc exactè ſciunt.

De canum ſapientia. CAP. LVIII.

RAtiocinationem, & dialecticam, ac ſane partitionem canem intelligere vero proximū eſt, cùm naturam omnium rerum habeat matrem

inuictam. Mihi verò quiſpiam cùm dialecticis imbutus, tum venandi ſtudio deditus, huiuſcemodi dicebat, venatica quæ aderat canicula (aiebat ille) cùm leporis, qui nuſquam videbatur, veſtigijs inſiſteret, cunque ea perſcrutās perueniſſet ad foſſam, dubitabat vtrùm hoc dextrum an læuum iter ad inſequendum leporem ſuſciperet. Vt verò primum ſibi viſa eſt, tanquam diſſerendi perita, ſatis rem perpendiſſe, eueſtigiò foſſam rectà iter faciens tranſiliuit: is autem qui eam ipſam rationem diſſerendi tenere mihi dicebat, ſic colligens ſupradicta demonſtrare conabatur. Arguta canis, inquiebat ille, primùm ſecū cōſiderate reputabat, vel hac, vel iſtac vel illac, lepus in fugam ſe cōiecit. Deinde ratiocinabatur. Non profectò hac, nec iſtac: ergo illac fugit. neque fallacibus cōcluſiunculis mihi errare videbatur, nam non perceptis in ipſa foſſa veſtigijs relinquebatur leporem foſſam tranſiliuiſſe: rectè igitur canis foſſam tranſiuit: ea enim inueſtigatrix diligens erat, & ſagaciſsimè odorabatur.

De verecundo coitu camelorum. CAP. LIX.

M*Aſſagetæ, vt Herodotus inquit, ſuſpenſa ad plauſtrum pharetra cum vxoribus in aperto, ac propatulo loco concumbunt, & concubitum licet omnes aſpiciant præclarè contemnunt: at contrà nunquam cameli coeundam Veneris ſocietatem palàm inter ſe ducunt: quod quidem ipſum factíne verecundia, an admirabili naturæ munere*

faciant

faciant Democrito alijsque diſputãdum relinquo. Cùm autem inter eos coniunctionis appetitum paſtor exoriri ſentit, aliquò concedit, & tanquam ſponſo decedit ingredienti thalamum cum ſponſa.

De reuerentia elephantorum aduerſus ſenes elephantos. CAP. LX.

EX omnibus humaniſsimam legem iudico, quã Lycurgus præcepit natu grandioribus minores cùm vel de ſedibus, vel de via decedere debere, tum verò eiſdem reuerentia aduerſus ætatẽ, quam vt aſſequantur omnes expetunt aſſurgere oportere. Elephantorum genus à principio hoc idem ſolo naturæ ductu ſine Lycurgi, aut Solonis, aut Zaleuci, Charondæue præceptione ſanctiſsimè obſeruant. Aetate affectis nimirum maiores de legitimo cibo cedunt, eoſdémque ſumma & obſeruantia colunt, & à periculis ſeruant, in foſſam delapſos iniectis fruticum facibus ſubtrahunt, quibus tanquam ſcalis ſenectute graues aſcendentes liberantur. Quando plagis affecit patrem elephantus? quando filium abdicauit elephantus pater ob plagas illatas? Vobis fortaſſe, homines, videor dicere fabulas arte elaboratas. At verum dicere velim, & poëtis fabuloſis, & his qui fabulis non credunt.

De amore canum erga dominos. CAP. LXI.

AMantes dominorũ eſſe canes, cùm illa, quæ antè dixi argumenta ſunt, tum ſane illud ipſum quod modò dicam. Gelon Syracuſanus cùm

arctiſsime dormiret, ſe ictum è cœlo cogitabat. Hoc quod ei videbatur inſomnium erat. Is etſi dormiebat inter ſomnum tamen contentiſsima voce clamabat. Canis igitur quem ipſe alebat, ſimulatque altoris amici ſui vocem audiſſet, tanquam quoppiam Geloni periculum crearetur, inſidiæq; compararentur, in lectum maximo impetu proſiluit, & circum dominum conuerſans, vehementiſsimè latrabat, velut inſidiatorem vlciſci cupiens, Gelon cùm rei funeſtæ metu, tum canis clamore ſolutus eſt ſomno, quamuis arctiſsimo teneretur.

De dracone & eius adamato puero. CA. LXII.

CVm paruulus draco Arcadiæ indigena ſimul cum puero infante natione etiam Arcade educaretur, & puer ætatis progreſſu iam admodum adoleſcens eſſet, & draco etiam permagnus euaſiſſet, & mutuo inter ſe amore flagrarent, proximi adoleſcentulo cognatione illius magnitudinem perhorrentes (nam is aſpectu horribilis perpauculis diebus ad corporis magnitudinem inuſitatas progreſsiones effecerat) illum vnà cum puero in eodem lecto dormientem quàm longiſsimè gentium exportant, puer autem reuertitur, ille ſyluam ibi nactus deſertum locum vrbanis commorationibus anteferens remanſit. Temporis interuallo hic ad integram ætatem, & perfectam proceſsit, ille draconis amans & amatus etiam ad confirmatam progreſſus, cum per deſertam ſui amantis regionem aliquando

quando iter faceret, in latrones incurrens ſtrictis gladijs appetitus fuit, & percuſſus quidem, ſiue quòd doleret, ſiue quia opem imploraret, auxilium vt par erat exclamauit: draco autem beſtia & ad audiendum acerrima, & ad videndum acutiſsima poſtquam pueri quo cum amoris conſuetudinẽ habuerat exaudiuit, edito ſibilo tanquam iræ ſuæ denuntiatione formidinum terrorem illis iniecit, cuius metu trepidantes ſcelerati, alij aliò diſperguntur, quoſdam deprehenſos acerbiſsima morte affecit, atque vt veteris amici vulnera quæ omnia ſanabilia erant purgaſſet, & eum comitatus fuiſſet, ad eum locum reuertitur, quò expoſitus fuerat, neque tamen ei ex eo iratior factus eſt, quòd in ſolitudines abiectus fuiſſet, neque vt peruerſi homines antiquum amicum in periculo deſeruit.

De vulpe. CAP. LXIII.

VVlpem beſtiam improbam poëtæ, & fraudulentam appellare ſolent, ſed & improbus herinaceus terreſtris, & inſidioſus: nam vt vulpem is vel audiuerit, vel viderit os contrahit, pedéſque comprimit, & ſe totum in globoſam formam concludit: illa autem cum hunc ſic in arctum conſtrictum comprehendere non quit, in eius os vrinam reddit, hic vel ex contractione, vel ex vulpis fraude ſpiritu intercluſo ſuffocatur.

De lupis Mæotidis. CAP. LXIIII.

APud Mæotidem paludem lupi quos non à canibus

nibus domeſticis differre dicas, cum piſcatoribus ſtudioſe verſantur: quòd ſi maritimæ prædæ partem fuerint aſſecuti, cum his viris rem maritimam tractantibus & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur, ſin nihil conſequuntur, eorum retia lacerant, & diſtrahunt, & pro eo quòd nihil dederunt, damnum retribuunt.

AELIANI LIBER ſeptimus hiſtoriæ animalium.

De vaccis Suſorum. CAP. I.

AVDIVI arithmeticæ nõ expertes eſſe Suſidas vaccas, & ſermone hominum peruagatum eſt, Suſis regi ſingulas quotidie centũ cados ad irrigandos hortos haurire, quem quidem laborem, ſiue quòd eis ſit certus & fato iniunctus, ſiue etiam quia diu maltúmque in eo ſe exercuerint promptiſsimè obeunt, & vt earum nullas laboris inertia ad hoc penſum cõnſtitutum remolleſcere videas, ita ad alterum ſupra quàm diximus cadum hauriendum nec verberibus, nec

nec blanditijs inducere poßis, vt inquit Cteſias.

De libera & ſacra manſione elephantorum ſeneſcentium. CAP. II.

SVb radicibus Atlantis montis celebris apud hiſtoricos & poëtas mirabiles paſtiones ſunt, & profundißimæ ſyluæ vmbroſißimæ, & denſißimæ, ad has aiunt elephantos iam ſenectute graues accedere, natura ductos tanquam in coloniam, & portum quietis, vbi reliquum vitæ ſuæ agant, ipſisq́; fons aquæ potabilis, & liquidißimæ liber conceſſus eſt. Exiſtimantur ſacri, & dimittuntur vt ſacroſancti etiam à Barbaris, qui inducias cum ipſis habent, ita vt ne eos quidem capiant, & celebrantur curæ eſſe ſyluanis quibuſdam dei illius regionis dominis. Emanauit etiam ſermo ille de elephantis, vt rex quidam illorum locorum deſiderauit propter pulchritudinem dentium ſiue cornuum interficere quoſdam ex his elephantis, vt aſſequeretur dentes egregios propter multitudinem annorum maximos, qui illorum animalium maxima ſunt arma, hac igitur cupiditate iam imbutus miſit ad hunc ſacrum gregem vulnerandum trecentum delectos iuuenes, qui celeriter iter conficientes cum prope ad locum acceßiſſent, peſtis repentina eos corripiens vulnerauit, & omnes perdidit, præter vnum, qui regreſſus caſum mirabilem narrauit ei qui miſerat, atque in hunc modum deo amici eſſe elephanti deprehenſi ſunt.

De mon

De monope Pæonico. CAP. III.

PAeonicum animal quod monopem Pæones nominant, piloſo tauro magnitudine ſimile, cum ab inſequentibus vrgetur præ vexatione acre & igneum reddit ſtercus, quod quidem ipſum ſi in venatorum quempiam inciderit mortem affert.

De obedientia domiti bouis. CAP. IIII.

ENatura etiã bouis eſt cũ ex feritate ad manſuetudinem traductus eſt, vt ad parendum facilis ſit: enimuero ad feretrum portandum ſub iugum miſſus quietus manet, ſiue velis eum erecto capite quieſcere, ſiue ad terrã inclinato abijci, tum in ceruice & dorſo puerum, puellámue geſtari patitur: equidem ipſe vidi qui ſupra nihil ſe commouentes tauros ſaltarent, item boues inſtituti ſeſe in theatris inclinant, & erigunt, & ſaltant, & motus vel homini ipſi difficiles ſaltant.

De catobleponte apud Libycos. CAP. V.

CVm multiplices, & varias Africa procreat beſtias, tum catoblepontem ſic nuncupatum parere exiſtimatur, tauro ſimilis ſpectatur: truculentus, terribiliſque aſpectu: alta ei & denſa ſunt ſupercilia, oculi non perinde quidem magni vt bubuli ſubijciuntur ſanguine ſuffuſi, non directe ſed ad terram verſus intuetur, à vertice incipiens iuba equinæ ſimilis per eius frontem promittitur, quæ ſi vſque ad faciem pertinet, formidabiliorem eu reddit, mortiferas depaſcitur herbas, ac ſimul vt taurino

rino aſpectu conſpexit, ſtatim horret, & iubam erigit in excelſum, ac apertis labris per guttur quiddam vehementer acutum, & horrendũ emittit, vt aer ſupra caput obducatur, & inficiatur. Animalia autem appropinquantia quæ hoc cœlum hauriant grauiter affligũtur, & vocis vſum amittant, in letaléſque conuulſiones incidant, tum etiam homo ſi inciderit, hæc mala ſubit. Nouit ſuam vim hæc fera, ſed nouerunt etiam animalia, itaq; quàm longiſsime poſſunt aufugiunt.

De venatione elephantorum. CAP. VI.

Q*Vi venandi elephantos ſcientiam tenent, nobis teſtãtur, hos inſectatione venatorum preſſos, cum robore immenſo, tum impetu effrenato atque præcipiti, & quem ſuſtinere poſsit nemo, ſic quidem per maximas arbores, tanquam per ſegetes excurrere, eáſque tanquam ſpicarum calamos, vbi curſum ramorũ proceritate retardari vident, perfringere: vbi verò ipſi ex arboribus eminent, & proceriores exiſtunt, tum omni neruorum contentione currere, tum viam inſequentibus præcidere. Nec mirum: locorum enim conſuetudinem tenent. Cùm autem ſe ex inſectatorum ſuorum conſpectu eripuerint, eósque maximis proceſsibus itineris longe & retro poſitos ſenſerint, tum ex fuga recipiunt animum ſimul, & tanquam periculo liberati, inſiſtunt: ibíque, dum metus ſolicitudine expulſa, ex immenſo labore requieſcunt. His interea ad cibi*

cogita

cogitationem memoria excitatur, iuncos & hederas per arbores erraticis implicationibus ſerpentes depaſcuntur, atque palmarum tenera cacumina, & aliarum plantarum adoleſcentiores truncos. Quod ſi rurſus inſectatores ad eos propius adſint, hi etiam iterum ſeſe in fugam impellunt: cúnque ab his multam viam abſunt, ſeſe ex fuga colligentes, requietem curarum ex itineris labore habent, inſequentes autem præcipitante ſole debilitati, ſyluam incendunt, & viam ipſis obſtruunt: quod ipſum ſentientes elephanti, ſe ſuſtinent à progrediēdo. ignem non minus quàm leones extimeſcunt.

Ex diuerſis animalibus ſerenitatis prognoſtica & tempeſtatum. CAP. VII.

V*T Ariſtoteles inquit, grues ex mari in mediterranea volantes tempeſtatis atroces minas intelligenti ſignificant, eædem ſilentio, & quiete volantes ſerenitatem promittunt, quòd ſi humiles volant, & clamant, & turbulentè incedunt acerbam tempeſtatem denuntiant. Hoc idem ſonans triſte ardea præſignificare exiſtimatur, eadémque ad mare recta proficiſcens pluuiam portendit. Si noctua tempeſtatis tempore ſit garrula, ſerenitatem & lætiſſimos dies prænuntiat, contrà ſereno canens tempeſtatem oſtendit. Coruus excitato & volubili ſono crocitans, & alarum plauſu ſe concutiens tempeſtates præmonſtrat, rurſus ſi coruus, cornix, graculus, crepuſculo veſpertino*

vocales

vocales ſint tempeſtatis aduentum prædicunt, ac monedulæ accipitrem æmulantes volantes modò in ſublime, modò deorſum verſus frigus & pluuiam monſtrant. Cornix quietè & leniter ſuccinens poſteram ſerenitatem prænuntiat, cũ autem aues albæ frequentes conueniunt, multam tempeſtatem demonſtrant. Anates & mergi alarum geſtu exultantes vehementem ventum prædicunt. Aues ex mari in mediterranea cum impetu volantes pluuiam teſtantur. Erithacus auis ſtabula circumiens, & habitata loca luſtrans ex aduentu tempeſtatis ſe fugere declarat. Gallinacei cæteræque domeſticæ aues alarum percuſſione concrepantes, geſtientes, exultantes, ſtrepentes, tempeſtatem nuntiant. Aues lauatione vtentes venti procellas, & turbines ſignificant, quòd ſi cum eſt tempeſtas aliæ in alias volent, & vltro citróque inter ſe commeent, ſerenum tempus pollicentur. In paludes, & lacus & fluuiorum ripas congregatæ tempeſtatem impendere non ignorant: contrà marinæ & paluſtres in terram proficiſcentes plurimam tempeſtatem prænuntiant: terreſtres verò ſi modò ſilentes ſint ad humidiora loca cõtendentes ſerenitatẽ denuntiant.

De oryge vt ſentit ortum caniculæ, & ex animalibus aliis rurſus ſerenitatis & tempeſtatis ſigna. CAP. VIII.

A*Egyptij dicunt orygem caniculæ exortum cognoſcere, & ſuo ſternutamento teſtari.*

Libyci confidenter & fortiter aſſerunt ſuum caprinum pecus ſimiliter eiuſdem exortum ſtellæ præſcire, itémque pluuias præſentire: nam vt extra caprile proceſſerunt concitato curſu ad paſtionem accedunt, deinde pabulo expletum ſe in ſtabula domeſtica conuertunt, eóque intuens paſcitur, paſtorem vt ſe feſtinet cogere expectans. Hypparchus tempore Neronis in theatro ſedens, ex caprina pelle quam ferebat quod futuram tempeſtatem prænuntiaſſet, tantam Neronis admiratione̅ mouit, vt ille Bithyniæ incenſibus gratulatus fuerit, quòd Hipparchum ſuum ciuem haberent. Anaxagora̅ pelle caprina veſtitum ſpectante̅ olympiacos ludos, propter pluuiam quæ ſubſecuta eſt, cuncta Græcia dixit diuiniora cognoſcere quàm captus hominis ferat, iam ſi proximum eſt vt pluat, ad dexteram bos coxæ vertebram inclinatur: ſin ſerenum tempus prope futurum eſt, ad ſiniſtram incuruatur, præterea ſi mugit, & terram olfacit, pluuia impendet, ſi ſupra quam conſueuit pabulo completur, tempeſtatem futuram oſtendit. Oues fodientes terram pedibus videntur tempeſtatem ſignificare. Capræ dormientes frequentes eadem monſtrant: muſcæ in aromatis apparentes pluuiam præſignificant: agni & hœdi laſciuientes, & inter ſe ſaltantes lætos dies promittunt: muſtellæ & mures ſtridentes vehementem præſagiunt tempeſtatem: à deſertis locis ad habitata refugientes lupi tempeſtatis acerbitatem

tem

tem ſe horrere oſtendunt: leonis ad frugifera & fructuoſa loca profectio ſiccitatem prænuntiat: iumenta ſupra conſuetudinem exſultantia, humidiorem tempeſtatem præſciunt: hanc eãdem, ſi vngulis ſpargunt puluerem, denuntiant, his omnibus inferiores homines ſunt, & noſcunt quando fiunt.

De accipitribus Apollini conſecratis.

CAPVT IX.

DE accipitribus etiam hæc audiui, vt Apollinis miniſtri in Aegypto dicuntur, quidam vocari Hieraboſci, quòd ſint accipitrum Apollinis educatores, & curatores: nam hoc omne genus auium huic deo ſacrum eſt. Itaque illic quidam accipitres ſacri magna cura aluntur, & nihil differunt à rebus deo dedicatis. Qui igitur horum curam habent, dicunt hos ipſos in nido parere, & in ſacro nemore nutriri: paruis pullis obijciunt auium captarum cerebra cibum tenerum, at ætate confirmatis præbent carnes, & neruos & fibras, quæ valens nutrimentum auibus rapacibs miniſtrant, rapacibus igitur & eis qui ſunt medij inter pullos, & iam ætate confirmatos, corda obijciuntur, & horum reliquiæ videntur. Et ſanè prædicta differentia cibi fatetur accipitres ſcire exacte quid conueniat vnicuiq; ætati: nam cibum præter ſuam ætatem non attingunt, ad tempus coturnices aduentant, & aliæ aues adcedunt, vnde hæ ſacræ aues paſcuntur.

De amore canum erga dominos. CAP. X.

AMantes dominorum eſſe canes, cùm illa quæ antè dixi argumenta ſunt, tum ſane illud ipſum quod infrà ſcribam. Gelon Syracuſanus cum arctiſsime dormiret, ſe ictum è cœlo cogitabat: hoc quod ei videbatur inſomnium erat. is & ſi dormiebat, inter ſomnium tamen contentiſsima voce clamabat. Canis igitur quem ipſe alebat, ſimulatque altoris amici ſui vocem audiſſet, tanquam quodpiam Geloni periculum crearetur, inſidiæque pararentur, & in lectum maximo impetu proſiluit, & circum dominum conuerſans, vehementiſsime latrabat, velut inſidiatorem vlciſci cupiens. Gelon cum rei funeſtæ metu, tum canis clamore ſomno quamuis arctiſsimo teneretur ſolutus eſt.

De polypo. CAP. XI.

CVm in ſaxum non admodum è mari eminens polypus aliquando correpens aſcendiſſet, ibíque explicatis alis ſumma cum voluptate quod frigida tempeſtas eſſet, à tepore ſolis caleſceret, neq; ſanè ſe in ſaxi colorem vertiſſet, quod quidẽ ipſum cùm ad declinandas, tum magis ad moliendas piſcibus inſidias facere ſolet, aquila acris & acuta in videndo prædam ſi non ſibi futuram bonam, attamen paratam & promptam ſibi & ſuis pullis perſpicuè cernens, quanto potuit maximo alarum impetu in polypum inſiluit: ſed & piſcis hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhæreſcen

reſcentibus cirris in profundum detraxit hoſtem capitaliſsimam, ſimul & interfecit, quæ quidem lupus hians, vt eſt in prouerbio, inani ſpe illuſa, deinde in mari mortua fluitabat. Sed homines plura eiuſcemodi perpetiuntur, vt Cambyſes Cyri filius apud Maſſagetas ab Herodoto decantatos, & Policrates ad diripiendum aurum magno ſtudio, & diligentia in Oroeten profectus decepti fuerunt, at beſtiæ ea pericula ignorant, homines vero non cauent, qui nec ſcientes & prudentes in hæc ipſa incurrunt. Sed quid opus eſt verbis, præceptoribus, aut verberibus, ô Cyre, & Polycrates? nam alios prætereo. Quid enim mihi prodeſt dementibus conſulere vtiliſsima?

De laboris patientia canum. CAP. XII.

E*Latè ampléque nunc ſentiant Pæoniæ mulieres, illáque præclara facinora facientes magnos ſibi ſpiritus ſumant, quòd vno tempore partim capite vrnam aquæ plenam ferant, ita ceruicem erigentes, vt ipſis ingredientibus immota vrna permanens nulla inclinatione propendeat, partim infantem puerum è ſinu ſuo appenſum lactent, ſimul & habena in brachium inſerta mariti equum ad aquam ducant, ſimul & manibus linum neant. Darius magna admiratione affectus eſt, cum procera ſtatura & forma præſtantem Pæones ſororem ſuam eo modo quo antè dixi exornatam Cyro adduxiſſent, vt ex eius cōſpectu Darius ſub iugum*

ſuum mittere Pæoniam aggrederetur, ſtudio adductus tam operoſæ nationis : verùm quantum ad greſſum præſtantior Pæonibus mulieribus eſt canicula. Cùm enim venabatur, quamuis ventrem ferret, leporem cepit, eáque iam capta præda ſtatim domino cedens ſeceſsit, atque quàm mox nouem catulos peperit, quos aluit poſtea. Quòd ſi Aegyptij eò magnificentius ſentiant, quòd eorum vxores à partu ſtatim è lecto ſurgunt ad obeunda domeſtica munia antè dictæ canis factum audientes remittant ſpiritus inflatos, animíque elationem comprimant.

De canum vigilantia. CAP. XIII.

DE *mulo ſupra ætatem ſuam laborioſo, ſimul & de cibo publico ei ab Athenienſibus decreto, cum Ariſtoteles meminit, tum verò nos quodam loco commeminimus. Quod canis vigilanter quoque & fortiter non modò piè & humaniter Athenis fecit, non alienum eſt conſuetudine noſtra, inſtitutóque opere declarare. Sacrilegus primum obſeruato tempore intempeſto, cum dormientes arctiſsimus ſomnus complexus eſſet, de multa nocte intra Aeſculapij templum ingreſſus eſt, deinde vt permulta donaria ex æde ſurripuiſſet, re iam, vt putabat, confecta, diſceſſum parabat. Excubitor canis intus aduigilans ad templi cuſtodiam, æditimis qui noctu ad ſacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior expilatorem, direptorémque inſequeb*

ſequebatur, quàm maximè poſſet expilationẽ direptionémq; horribili fremitu ſuo prædicans. Fur primum ſaxis lapidatione facta, canem appetebat: deinde vbi is latrare non deſiſteret, illum allicere conabatur, panes & offas canum illecebras obijciens: verùm cuſtos incorruptus canis, vel fur cum euaſiſſet in domum ſuam, vel cum inde exiret, ſe illi implacabilem, inexpiabilémque præbens, furem latrare non deſinebat. Tandem intellectum eſt vbi canis eſſet, ac ſimul animaduerſum quæ ornamenta deeſſent: is ex hac canis vociferatione eſſe, qui tale furtum feciſſet, in Athenienſium ſuſpitionem adductus eſt, atque vt verberibus & tormentis in eum quæſiuiſſent, totam rem cognouerunt. Itaque ex lege hic capite damnatus, extremum dedit ſupplicium. Cani vero cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, vt fidus cuſtos habitus eſt: nempe qui editimorum nulli inferior vigilantia fuiſſet, fide etiam ſuperior.

De naturali medicina quam capræ ſua ſponte nouerunt. CAP. XIIII.

CAliginem oculorum, quam ſuffuſionem medici appellant, caprinum pecus probe curare ſcit, cum enim conturbatum oculum & non probe affectum ad videndum ſentit, eum ad rubi ſpinam & admouet, & reſerãdum permittit, hæc vt pupugit pituita ſtatim euocatur, nulláque pupillæ

læſione facta videndi vſum recuperat, neque ſanè hominum ſapientia ad faciendam ſibi medicinam eget, ac potius huiuſcemodi curationem homines ab ea didiciſſe exiſtimantur.

De elephantorum amore erga filios ſuos.

CAPVT XV.

ELephantorum flumen tranſmittentium minores natu ſeſe traijciunt primi: hi verò qui ſunt confirmata ætate iam grandes, fluctibus obruuntur, duntaxat promuſcidibus extra aquam eminentes; teneros vero pullos dentium proiectorum eminentia matres ferunt, ac ſimul tanquam vinculo promuſcide illos complectentes, tranſuehunt: tum iuniores, vel labores, vel pericula ſuſcipiunt, & antecedentibus ætate, de cibo & potione concedunt, propter obſeruantiam per quam cultu quodam & honore natu maiores dignandos exiſtimant. Nunquam enim neque ex ſenectute infirmum, neque eum qui morbo teneatur, ſui gregales deſerunt: ſed & fidiſsimi ei permanent, eiusque cum cæteris in rebus ſtudent incolumitati, tum verò etiam ſi ipſi inſectatione vrgentur, pro eo propugnant, & ſaucios, & feſſos curant, ac integri, à vulneribus haſtas, & iacula è corpore ſauciorum, tanquam chirurgi periti extrahunt, vt ne homines quidem ſcientius pullos ſuos, adhuc à partu recentes, nunquam deſerunt: at ſanè illis à periculo tuendis conſtantiſſimè permanent, priúsque animam amittunt, quàm

ſuos

ſuos catulos deſerant. Nobis pueris vetula, cui Lænilla nomen erat, nõ ſolum nobilis mulier, ſed etiam nota apud omnes erat, dóque ea fabulam ex ſenibus audiui tum peruagari, illam cum ſeruo, quem ardentiſsime adamaret, ſtupri cõſuetudinẽ habuiſſe, & ſuorum flagitiorum maculis liberos ſuos affeciſſe, hi enim ex ordine ſenatorio erant, & iam inde à patre, atque maioribus ſtirpem generis patritij trahebant. Itaque dolore ex maternis ſtupris tabeſcentes, eam cum leniſsime ſubmonuiſſent, ac maxime clam facinoris turpitudinem oſtendiſſent, hæc porrò libidine flagrans, ſimul & ex ea tantum effrenata, vt liberis proprijs amorem ſuum anteferret: filiorum nomina apud principem detulit, ab eis inſidias ſibi factas dicens. Is autem ſuſpitioſus & timidus, qui tum imperator erat, calumnijs aures facile patefacere ſolitus, eiuſmodi ſcelus ab ingenuorum hominum cogitatione alienum facile credidit. ita factum eſt, vt filij qui nefarium facinus nullum admiſiſſent, indigniſsime necarentur: mater hanc ex delatione mercedem aſſequeretur, vt cum ſeruo licẽtius ſtuprum facere poſſet. Quid igitur aut Medæam, aut Prognen Atticam hic commemorem neceſſe eſt, cum memoriæ noſtræ exempla immanitatis proferre queamus?

Quemadmodum ab aquilis terreſtres teſtudines occiduntur. CAP. XVI.

T*Errenas teſtudines à ſe comprehenſas ex alto*

deijcientes aquilæ ad ſaxa allidunt, & ex contritâ teſtudinum teſta extractam carnem exedunt conficiúntque, itáque Eleuſinius Aeſchylus tragicus poëta de vita migraſſe dicitur. Cùm enim is in ſaxo ſedens ex conſuetudine inſtitutóque ſuo philoſopharetur, & ſcriberet, eius caput à pilis nudum aquila ſaxum eſſe arbitrata, teſtudinem quam in ſublime extulerat in idipſum deiecit, & ſine aberratione ictum dirigens virum interfecit.

De carulo & alcedine. CAP. XVII.

C*Arulos ſenectute affectos alcedines vxores ſuæ in dorſo geſtantes circunferunt, mulieres contrà maritos ætate prouectos & præclare contemnunt, & per adoleſcentibus adijciunt oculum, tum etiam mariti in fœminas admodum adoleſcentes veneris inſania ferũtur, & vetulas aſpernantur, à ratione remotius beſtijs ipſis viuentes.*

De propria vi & natura quorundam animalium. CAP. XVIII.

H*Anc etiam vim & naturam quorundam animalium non alienum eſt explanare, ouis & aſinus ineptiſſimis ſunt moribus, & degeneribus animis, hinnuli, cerui, capræ, ſylueſtres lepores quos ptocas vocant poëtæ, à metu timidi exiſtimantur, tum ex volucribus paſſeres, ex aquatilibus mugiles, libidinoſus eſt perdix: clam enim & ſilentio fœminas dicitur inire, muſcæ & canes impudentes, atque importuni. Libidinoſi cynocephali &*

hirci ad res venereas ardent: hos enim cum mulieribus venereo complexu iungi ferunt, & libidinis furore cynocephalos in virgines inſanire, & vim inferre. Canes etiam cum mulieribus veneris conſuetudinem habere deprehenſi ſunt. Nam Romæ mulier adulterij accuſata à marito fuiſſe dicitur, adulter in iudicio canis eſſe prædicabatur. Inter canes cibi nulla eſt ſocietas, vt perſæpe de oſſe inter ſe ſic lacerent & diſtrahant, quemadmodum de Helena Paris & Menelaus. Solos vero Mēphitos canes in medium auditione accepi rapinas proponere & communiter viuere, maxime omnium animalium defixis oculis deorum ſimulachra intuentur. Sues infidi, & iniqui adeo exiſtunt, vt vel ſui generis mortuum exedant & conficiant, quod idem factitant piſces quàmplurimi. Summè impius eſt equus fluuiatilis, nam parentem ſuum exeſt & conficit, impudentes & non facile reprimendi muſcæ & canes. Lupi natura immanes & crudeles ideo exiſtimandi ſunt, quòd inter ſe vorant ad hunc modum, mutuas ſibi molientes inſidias. Eos enim ferunt primò in orbem circumagi, deinde excurrere, cum ex vertigine currendi, & caligine eorum aliquis lapſus ſit, in eum humi ſtratum cæteri omnes facto impetu ipſum laniant. Hoc quidem facere ſolent, cùm venationis facultate deſtituuntur, ita enim præ fame omnia nugas putant, quemadmodum ſcelerati homines nihil non præ pecunia præ-

clare

clare contemnunt. Cùm cæteris in rebus omnium beſtiarum ſimia peruerſiſsima eſt, tum peruerſior, in his in quibus hominē imitari conatur. Cùm enim nutricem ex eminenti loco perſpexiſſet pueris infantem in pelui lauare, & faſcias in orbem contrahere, & in arctum ad aquæ expreſsionem contorquere, atque quo reliquiſſet loco puerum obſeruaſſet, ſimul & circa eum ipſum à cuſtodibus magnam introſpexiſſet ſolitudinē, feneſtella quæ tum pateret introiuit in domum ad puerum, quem ſimiliter vt factitari à nutrice viderat, ex lecto ſublatum integùmentis nudauit, & feruidam aquam ſuccenſis nimirum carbonibus caleſcentem pelui afferens in miſerum infantem infudit, atque interfecit. Malitioſa etiam hyena & verſuta, & ea quam crocutam nominant. Hyena ad ſtabula noctu profecta humanum vomitum aſsimulat, eam vt canes exaudierunt ſic ad illam ipſam tanquam ad hominem adeunt, ea comprenſos vorat. Callida item crocuta, primùm enim ſeſe in denſas ſyluas occultans, materiarios fabros nominatim inter ſe appellantes auſcultat, illorúmque cuiuſpiam nomen addiſcit, deinde ſumma humani ſermonis aſsimulatione comparans inſidias, quod audiuit nomen humana voce appellat, ad eam accedit appellatus, retro vero illa cedens rurſum appellat, idem iterum ſæpiusque ad humanam vocem accedit, vbi autem eum à ſocijs ſeduxit, & iam ab auxiliatoribus nudum

dum cõſtituit, correptum interimit, ex eóque quem voce pellexit ſibi inſtruit & conficit cibum.

Leo iniurias ſibi illatas vlciſcitur. CAP. XIX.

EVm à quo iniuriam acceperit leo, probe nouit vlciſci, & quãuis ex eo ipſo nõ ſtatim vltionem ceperit, tanto tamen poſt iram retinet, quoad penas pro maleficio ſibi illato ſumpſerit: cui rei teſtimonio eſt Iuba Maurus, pater illius ipſius qui in triumphum Romam admodum puer ductus eſt. Is cùm aliquando íter per deſertam regionem faceret, vt gentem quæ ab ſe defeciſſet ſub iugum rurſus mitteret, è ſuo comitatu quiſpiam, cùm præſtanti nobilitate, tum egregia pulchritudine adoleſcens rei venatoriæ non imperitus, leonem caſu ſecũdum viam animaduerſum ſagitta appetens, non ab ictu directo aberrauit, quin ei vulnus, non tamen mortem, intulit: vulnere is accepto, ſtatim ſe ſubduxit. Tum ille qui vulnus ei inflixiſſet, vnà cum cæteris diſceſsit. Anno vertente interpoſito, Iuba rebus, ad quas cum exercitu profectus fuiſſet, præclarè geſtis, eadem via regreſſus eſt ad eum locum vbi anno antè leo vulnus excepiſſet. Is ſanè & ſi in magna hominum multitudine erat adoleſcens, ab inuadendis tamen cæteris ſuum impetum ſuſtentauit: illum duntaxat qui ſe anno antè læſiſſet corripuit, & furorem acerbiſsimum, quem tandiu quàm dixi, ſeruaſſet, in illum ipſum hominem per adoleſcentem quem ab alijs internoſſet, effudit, ac ſimul dilacerauit

lacerauit,nec illum quiſpiam ab hac potuit calamitate vindicare. At grauiſsima leonis ira perterrefacti,qua potuerunt, fugam quæſiuerunt.

Cancrorum diuerſa genera CAP. XX.

V*Aria genera cancrorũ audio eſſe, ſunt enim ſaxatiles,ſunt & lutenſes: pariunt cancros algæ & harena. Figuræ ipſorum,& nomina varia multa ſunt, ſunt qui dromiæ appellantur, id eſt curſores,quòd longè latéque vagentur,nam vno loco ſtare neſciunt, ſed modò circum littora errant, modò longius proficiſcuntur. Cauſa ſæpe erroris vt vel in loca ſaxoſa,vel cœnoſa perueniant, vel argumentum tantæ errationis, quod plus quiddam aſſequi cupiant. In Thracio Boſporo vbi fluctus rapidi ex Ponto deferuntur, & anguſtijs diffringuntur, vt cancros contra veniẽtes facile euertere poſſint, quod ipſum cancri præſcientes poſtquam eò peruenerunt, ſinguli in ſinuoſo quodam loco ſe tenent, ſimul & reliquos expectant, deinde in eundem locum congregati adrepentes per crepidines præcipites in ſiccum aſcendunt, & fluctuum vim euadunt,iter pedibus conficientes, cum autem hanc violentiam pedibus prætergreſsi ſunt, rurſus per crepidines in mare recurrunt.*

De canum odio in adulteros. CAP. XXI.

Q*Vemadmodum adulteris obtrectet, & inuideat Porphyrio, animal etiam prudentiſsimum, non modò moderatiſsimum, alibi ſi bona me-*

moria

moria ſum, me dicere memini. Iam verò caniculum Siculum adulteris infeſtiſsimum fuiſſe auditione accepi. Cum adultera mulier coniugem ſuum peregre redire audiſſet, illum qui cum ea ſtupri conſuetudinem haberet in latebras bene penitus, vt ipſa putabat, occultauit: verùm & ſi ex ſeruis non lautiſsimi modò, ſed & ianitores pecunia corrupti, cum dominam ad occultationē adulterij iuuabant, tum adultero confidentiam ad inferendum ſtuprum afferebant. Tantum tamen huic mulieri hæc aſtutia abfuit ad præcauendum, vt certe perparuus canis partim locum illum, quo adulter abdebatur latraret, partim pedibus fores conſtupratoris, receptatrices eouſque conuellere adoriretur, domino vt non mediocris terror inijceretur, ex eóque ſuſpicaretur ibi malum aliquod latere. Quare fores effregit, adulterum comprehendit, qui eo animo cinctus gladio noctem expectabat, vt primò dominum domus interficeret, deinde verò, quam antè dixi vxorem duceret.

Quemadmodum capræ vitant hominis ſaliuam valentem interficere ſcolopendras marinas. CAPVT XXII.

CApræ ſaliuam humanam pernicioſam eſſe noſcunt, itaque vitant, quemadmodum nos conamur quæ homini ſunt pernitioſa effugere, veruntamen ſæpe imprudens ſibi noxia homo haurit, at non item capras ſaliua hominis latet, quæ mari-

nas

nas ſcolopendras poteſt interficere. Poſtea verò quàm capra proxima eſt vt iuguletur, non amplius cibum attingit ac nimirum indignum putans ſe in extremo ouili pecoris agmine incedere, gregẽ quidem antegreditur, at ipſam hircus barbæ fiducia antecedit.

De ouibus. CAP. XXIII.

O*Mnium maxime animalium oues ad parendum faciles ſunt, etenim ad verba paſtoribus obediunt, & canibus obtemperãt, & capras ſequuntur, ſimul & inter ſe amant, luporum inſidijs minus idcirco patent, quòd non ita ſeparatim à reliquis errant, quemadmodũ ſingulæ capræ à gregalibus ſuis ſegregantur. Arabes dicunt ouium greges apud ſe muſica plus ſane quàm cibo pingueſcere, ſale delectantur, quod eiuſcemodi cibus potionis deſiderium mouet: neque etiam ignorant Boream & Auſtrum non minori eſſe ſibi adiumẽto quàm arietis concubitus ad conceptionem ſint. Cteſias ait apud Indos ouillæ caudæ latitudinẽ cubitalem eſſe. Alexander Myndius dicit in põto amariſsimo abſynthio pingues fieri. qui ouillam lanã pexerit, atq; ex ea veſtem confecerit, ſcabiem, vt ferunt, procreabit, ei qui ea veſtietur. Atque vt Boreas conci piendis maribus ſit idoneus, ſic fœminis Auſter præclarè tenent, perindéque vt vel hac, vel illa prole ſit opus dum ineuntur, aut in hunc, aut in illum ventum ſpectant. Achilles ad comburendũ ſocium*

in rog

in rogis iacentem, prece, obſecrationéq; humili & ſupplice vti, tum vt Iris ei ventos imploraret, & ipſe quoq; aduenientibus ſacrificium tanquam præmium polliceretur, neceſſe habuit. Neoclis filius ventis ſacrificare Athenienſem populum docuit, oues non item: at verò ventos adminiſtros conceptuum ſua ſponte & non appellatos & promptos habent, ad quos periti paſtores eas dirigunt. Cùm enim Auſter flat, tunc vt fœminæ, prolis numerus, ouibus arietes admittunt.

De capum rurſus beneuolentia. CA. XXIIII.

CVm Icarium occiderunt affines eis qui vinum biberunt, & in ſomnu ceciderunt nullo modo ſcientes eſſe factum mulctam mortalem, ſed ſomnum & capitis grauedinem, tum Dionyſio volenti auxiliari primo agricolæ ſuarum plantarum Pithius reſpondit, ſi vellent aſſequi ſalutem, Icario ſacrificarent, & Erigonæ huius filiæ, & cani decantato, propterea quod propter exuperantiam amoris in ſuã dominam ipſi ſuperuiuere noluiſſet.

De cancris lutariis. CAP. XXV.

CAncrorum genus eſt lutarium appellatum, colore alijs albidius ſpectatur. Hi in luto naſcuntur. Cùm inceſſit eis timor, humo ſe excitant: habent enim hi paruulas pinnas, quibus quidẽ ſubleuantur, ſed his gradientes vti minimè neceſſe habent: cùm autem iniectus eis eſt metus, nonnihil in his ſubſidij habent: non tamen admodũ firmi, enim-

uero comprehenduntur, quòd ſurſum ſubuolare non queunt, quidam eos comedunt, & ex coxarum vertebris laboranti remedio eſſe ferunt.

De cancellis & turbinibus. CAP. XXVI.

A *Conchis quidē inopes, & nudi primùm cancelli naſcuntur, deinde eas tanquam domicilia ad habitandum deligunt: cùm enim vacuas & inanes offenderunt cōchulas purpuræ aut turbines, primò intra eas ingrediuntur, deinde cùm in ampliorem magnitudinem excreuerunt, quàm ijs vt capi queant, in teſtam laxiorem tanquam domum alteram demigrant: neque modò in ſupradictarum conchas immigrant, ſed & in permultas alias vacuas tranſeunt, & ampliorem nacti ea tanquam maiore domicilio gaudent. Turbines regem habent, cui ſe faciles ad obtemperandum præbent, rex non modò magnitudine præſtat, ſed longè etiam & multum pulchritudine cæteris omnibus antecellit, quòd ſi commodum ei videatur demergi, hoc quidem ipſum primus facit, ſin emergere idem incipit, itémque ſi commigrandum ſit, ipſe primus tentat, cæteri ſubſequuntur. Quicunque hunc regem ceperit, bene rem geret, omniáque ei commodè cadent. In vrbe Byzantio drachma Attica ei qui hunc comprenderit præmium proponitur.*

De echinis piſcibus. CAP. XXVII.

T*Vrbo & tempeſtas ad terram echinos allidens è mari funditus in aridam expellit, hi*

eius

eius periculi metuentes, cùm ſentiunt mare inhorreſcere, & ventorum accebitate procellas cieri, ſuis ſpinis lapillos ad geſtandũ faciles tollunt, vt libramentum, ac firmamentum habeant ad euertendum opportune periculum à quo ſibi timent.

De purpura. CAP. XXVIII.

P*Vrpura vehemẽter edax eſt, longam linguam habet, ea attrahit quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus eiuſmodi eſt, Paruam naſſam denſo contextu, exiguis maculis purpurarij piſcatores contexunt, intus in media naſſa turbo piſcis illecebra appenditur ad eas alliciendas, purpura maiorem in modum linguam diſtendere contendens eo pertinere, & ſtrombum ipſum aſſequi conatur, & ne ab eſca quam ligurit aberret, omnem eam neceſſe habet exerere, itaque ipſam eatenus exprimit, quoad intumeſcentem retrahere non quit, vnde fit vt eam piſcator liguritione irretitam comprehendat.*

De ſcolopendra & vrtica. CAP. XXIX.

S*Colopendra marina terreſtri perquam ſimilis eſt, quam primum vt homo contigerit, ſtatim pruritu mordetur, & ſimili, atque is qui ab vrtica terreſtri pungitur doloris ſenſu afficitur. Piſces item vrticæ pruritum mouent, & vredinem concitant, ſed non tam acrem quàm centipeda. Poſt æquinoctium vrticarum genus eſculentius eſt.*

De amore canũ in nutritios ſuos. CAP. XXX.

CAnum proprium in altores ſuos beneuolentiæ, illud de viro Colophonio teſtatur. Is ad nundinas proficiſcens vti quædam ibi emeret (nam eius in mercaturis faciendis verſabatur induſtria) pecuniam, ſeruum, & canem ſuum accepit, ac quidem ſeruus qui eam ipſam pecuniam ferebat, cum viæ aliquantum proceßiſſent, ad deijciendam aluum ex inſtituto itinere diuertit, quem ſecutus eſt canis, ſeruus poſtquam neceßitati dediſſet operam, è terra marſypium tollere oblitus diſceßit. At verò canis ibi remanſit, marſypio incubans, deinde ſimul vt ad emporium dominus & ſeruus veniſſent, re infecta, cùm nummi eis abeſſent ad emendum, eadem via qua profecti fuiſſent reuerſi ſunt, atque cùm eò veniſſent vnde prius ille diuertiſſet de recta via ab itinere ſuſcepto deflexerunt, eodem vbi ſane nummos ſeruus reliquiſſet, vbi canẽ marſypio incubantem præ fame vix ſpirantem offendunt, qui vix dum viderat dominum & cõſeruum ſuum cum à marſypio ſe remouens, vno eodémque tempore & cuſtodia, & vita exceßit. Non igitur Argus canis fabuloſum poëma erat, ò diuine Homere, ſiquidem eadem acciderunt cani ſupradicto.

De fuga elephantorum, atque vt ſunt leonibus formidabiles. CAP. XXXI.

CVm à venatoribus elephanti tanquam milites in bello, funduntur & fugantur, non alij ab

ab alijs ſeparatim, ſed omnes ſimul & communiter in fugam ſe dant, ac ſimul inter ſe prementes ad gregales ſuos adhæreſcunt, horum autem qui iam ſunt firmata & integra ætate, reliquos ſic circuncludunt, tanquam pugnaciſsimi propugnatores totum agmen circummuniunt, qui verò longius ſunt ætate prouecti, atque matres ſub ſe quæque ſuos pullos ita occultantes, perrarò hi paruuli vt videantur, ſubtermedium obtinent locum. Quod ſi hos ipſos ſic frequentes coactos leones perſpiciant, alij aliò in fugam tanquam humili, ab elephantis ſibi incredibiliter timentes, ſeſe in fugam conijciunt: & tametſi antea formidabiles, maximos terrores adferebant, & vel ſolo conſpectu denuntiabant, ex horum tamen aſpectione exterrentur: nunquam verò elephantus ab reliquorum agmine ſecernitur, niſi aut filiorum ſuorum aut ægrotantium cauſa: pro his nimirum nihil non moliens inexpugnabilis manet. Contra omnium ferarum venena remedium eſt elephanti adeps, quo ſi quis inungatur & nudus contra efferaciſsimas beſtias procedat, illæſus diſcedet. Arietis autem cornua & ſuis grunnitum horreſcunt.

De amore elephantorum erga nutritios ſuos. CAP. XXXII.

CVm Porus Indorum rex, in prælio, quod cum Alexandro cōmiſerat, multis telis confixus eſſet elephantus quo vehebatur, & ſi ſane multis

etiam ipſe ſagittis vulneratus erat, defixa tamen in corpore Pori tela, leniter & cautè promuſcide extrahere non prius deſtitit, quàm dominũ intellexiſſet ex redundãti ſanguinis profuſione, debilitari & euaneſcere. Itaque leniter & ſenſim ſe inflexit, vt ne ex alto decidens, Pori corpus graui caſu affligeretur magis. Cùm autem Pyrrhus Epirotarum rex ad Argos occubuiſſet, in eo conflictu elephantus fuit qui ſeſſorem ſuum tantopere amaret, vt non prius (quamuis auriga iam cecidiſſet) currere omiſerit, quàm ſuum nutritium ex hoſtibus & ſeruaſſet, & intra fines amicos reportaſſet.

De canum rurſus amore ſingulari in dominos. CAPVT XXXIII.

CVm Hircanis & Magneſiis canes quaſi ſocietatem bellorum gerendorum inire ſolebant, híſque maximo ad bella inferenda, adiumento erant. In pugna ad Marathonem commiſſa cuiuſpiam Athenienſis canis, ſumma contentione illi tulit auxilium, ac ſimul ex ea actione vterque in varijs ſcriptionibus honoris memoriam conſecutus eſt. hoc ſane admirabilis canum amoris exuperantiam declarat. Cum Polus, cuius dum viueret munus erat tragœdias agere, animam quoque egiſſet, & antiquo more cremaretur, canis eius alumnus in medios rogos ſeſe immittens, viuus vnà cum altore ſuo exuſtus eſt. Rogo etiam eodem in quem

Mentor

Mentor impoſitus fuiſſet, huius canes voluntariam mortem ſibi conſciuerunt. Vt verò Theodorum ſaltatorem ſui propinqui, in ſepulchrum impoſuiſſent, eius Melitenſis catellus, vltro ſeipſum in cadaueris tumulum iniÿciens, pariter cum domino humatione & ſepultura affici voluit. Natio Aethiopum eſt, quæ canẽ, & habet regem ſuũ, & illius etiam appetitui paret, ſi adulatur, eum non iratũ eſſe credunt: ſi latrat iram agnoſcunt, tum etiã vellicationes, vlulatus, diſcurſus coniectantes, ei obtẽperant.

Quòd ceruæ feminæ cornua non gignunt.

CAPVT XXXIIII.

QVi dicunt ceruam cornua non habere, non verentur contrarios teſtes. Primùm Sophoclem dicentem ad paſtiones quædam cornigera cerua ab altis collibus ſerpebat, & rurſus terrebat ceruas cornigeras: & hoc quidẽ Sophocles in Eleadis. Euripides verò in Iphigenia, Ceruam cornigeram dabo manibus Achæorum, quam ſimul cum puella iugulabunt, idem Eurixides dicit in Timenidis ceruam cornua habere. Venit ad ceruam aureis cornibus armatam. Thecæus ipſe poëta canit aures cornibus prædictam ceruam agentẽ, & Anacreon in fœmina veluti hinnulus lactens in ſylua, à cornigera matre relictus terrebatur.

De canũ rurſus beneuolentia. CAP. XXXV.

ILlud etiam eſt argumẽto ſummæ beneuolentiæ canum in ſuos patronos: nam cùm Polus tragœ-

diarum actor mortuus eſſet, & iam cõbureretur, eius canis domeſticus in rogum inſiluit, & vnà cum domino ſe ipſum combuſsit, ſimiliter cũ Mentor deflagraret, eius canes ſimul ſe exuſſerunt voluntarij. Theodorum fidicinem præſtantem in tumulum propinqui impoſuerunt, canis Meliteus in ipſius ſepulchrum ſe ipſum proiecit, & ſimul ſepultus eſt. Audio eſſe Aethiopum gentem, cuius rex eſt canis, & huius parent affectui: nam cùm adulatur, ſciunt eſſe non iratum: cum latrat, eius iram intelligunt.

De beneuolentia anſeris & elephanti.

CAPVT XXXVI.

CVm Lycadem peripateticum altorem ſuum anſer tantopere amaret, vt & cum ipſo ſimul ambularet, & cum ille ſederet, hic quoq; ab ambulando conquieſceret, & ipſum nunquam relinqueret, eum ipſum non minus ambitioſe quàm aut fratrem aut filium ſepulturæ honore affecit.

De mulo. CAP. XXXVII.

MAlitioſe factum muli Thales Mileſius manifeſtò deprehenſum ingenioſe admodum vltus eſt. Cùm enim ille ſale onuſtus fluuium aliquando tranſmitteret, vſu fortè euenit vt & caderet, & ſarcina euerteretur, ſal autem aqua perfuſus liquefieret, is ex eo quòd iam ab onere ſolutus & liber factus eſſet, magnam lætitiam voluptatémque cepit, & ſimul vt quantum inter laborem

&

& otium intereſſet cognouiſſet, in reliquum tempus fortunam ſibi iam magiſtram ſtatuens, quam primò labē & caſum inuitus feciſſet, deinde ſumma cum voluptate prudens & ſciens admittebat: hoc quidem ipſum Thales vbi intellexiſſet, ſapientia vlciſcendam illius malitiam arbitratus, pro ſale eum ſpongijs & lana onerari præcepit. Mulus inſtructarum ſibi inſidiarum ignarus, ex veteri conſuetudine cecidit, cum autem aqua completum onus eſſe grauius ſenſiſſet, atque aſtutiam in detrimentum ſibi verſum percepiſſet, ex eo tempore ſine fraude & moleſtia flumina tranſiens ab omni lapſu tibias ſuſtinebat, & ſalem ab eo incommodo integrum conſeruabat.

De elephāto mulieris amatore. CA. XXXVIII.

IN Antiochia Syriæ vrbe audio cicurem elephantum fuiſſe, húncque dum ad paſtiones iret, mulierem corollas vendentem cum quàm ſuauiſſime aſpexiſſe, tum verò etiam quàm libentiſſimè in illius conſpectu acquieuiſſe, atque huius faciem promuſcide terſiſſe, ſuauitérque contrectando illi blanditum fuiſſe: mulierem viciſſim ex ſuo artificio illecebras amatorias, corollas videlicet ad tempus ita contexuiſſe, vt quotidie illi quidem ſumere operæpretium, huic verò etiam opus largiri eſſet. Poſtea autem quàm mulier exceſſit è vita, elephantus nec priſtinæ conſuetudinis compos, nec quam amaret amplius mulierem videns, tanquam amans

qui amaſiam amiſerit, ſic eam deſiderabat, animóque incitabatur, ac qui antè manſuetus fuiſſet, humanitate expulſa, feritatem induebat, tanquámque homines ex triſtitia, ac mœrore laborantes de poteſtate animi exeunt, ſic is furens ferebatur. Mulieris forma hoc animal capitur, atque hebeſcens ad eius pulchritudinem, remittit furorem animi ſui. Riualem verò fuiſſe in vrbe Alexandria elephantum ferunt Ariſtophanis Byzantini, de quadam muliere coronas texente. Omnia bene olentia amat, vnguentorum & florum odore permulcetur.

De religione elephantorum. CAP. XXXIX.

EXorientem ſolem elephanti venerantur, proboſcidem, tanquam manum aduerſus ſolis radios alleuantes. Itaq; hos ei charos eſſe & egregie diligi Philopator Ptolemæus teſtis eſt nobis locuples. Is ſane poſt partam victoriã eius belli quod cum Antiocho geſſiſſet, cùm quàm gratiſſimus aduerſus ſolem, quem deũ exiſtimabat, eſſe vellet, próque victoria ei gratias perſolueret, tum alia magnifica ſacrificia fecit, tum verò quatuor elephantos, bene magnitudine grandes, exiſtimans ſe ſic Deum religioſe colere, primum immolauit: deinde cum in ſomniis minis Dei perculſus fuiſſet, ob inuiſam numini talem hoſtiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor elephantos in honorem ſolis excitauit: hoc vt ſupplici facto hunc ſibi placatum efficeret. ergóne Deum elephanti veneran-

neran

nerantur? homines autem rationis participes, ſitne Deus necne ſit, dubitant: tum ſi ſit, humanas ne res curatione, & adminiſtratione dignetur.

Ibis non ſordidam aquam bibit & de elephanto. CAP. XL.

IN Aegypto ſacerdotes non omni aqua ſe aſpergunt, ſed ea duntaxat ex qua ibim bibiſſe credunt, nam plane ſciunt hanc nunquam ſolitam eſſe bibere aquam ſordidam. Elephantos audio in vulneratos leniter velut chirurgos manu extrahere tela, & haſtas ex vulneratis. Gaudebat Pyrrhus cum audiebat ſe vocari aquilam, ſimiliter Antiochus cum ſe accipitrem appellari percipiebat. Varia hæc quidem & congeſta dicentur, ſed tamen ab homine docto non indigna.

Quemadmodum taurus, equus, ceruus Mithridatem amauerint. CAP. XLI.

MIthridatem Ponticus cum ſomnum capiebat ſui cuſtodiam corporis non modò armis & ſatellitibus, ſed & tauro, & equo, & ceruo, quos manſuefactos habebat: hi enim ad cuſtodiam dormientis Mithridatis aduigilantes ſi quis accederet, celeriter ipſum ex reſpiratione ſentiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu, alius ſua propria voce Mithridatem è ſomno excitabant.

Ferarum beſtiarum filij diuerſis nominibus appellantur. CAP. XLII.

FErarum beſtiarũ filij diuerſis nominibus appellantur

pellantur, & earum pleræque duplici nomine nuncupantur. Leonum prolem catullos & leones appellari teſtatur Ariſtophanes Byzantius, pardalium filij catuli etiam appellantur, & arceli: ſunt tamen qui dicunt alterum genus pardalium eſſe arcelos, at thoum ſolummodo catuli ſolent nominari, & tigrium ſimiliter & formicarum, & pantherarum, videntur etiam lyncum filij ſimiliter appellandi, In laſi nuncupatis dithyrambis ſic inuenitur catulus dictus filius lincys, ſimiarum audio catulos dici eoſdémque pithecides, bubalorum pullos, & orygum ſi audias ne mirere, idem ille Ariſtophanes Byzantius dicit canum & luporum ſcylaces poſſe vocari, atque etiam luporum poſſe appellari lycides, vt confirmata ætate recte vocaretur monolycus, leporum, lagides vocantur, at qui confirmata ætate ſunt, ptocas vocare ſolent poëtæ, Lacedæmonij vero tachinas appellant, vulpium verò filij alopecides dicuntur, at ipſa mater vocari poteſt cerdo, & ſcaphora, & ſcindacus, aprorũ vero filij molobria nominantur, audias etiam hipponactem & ipſum ſuem molobritẽ nominari alicubi, vocantur vero etiam ſuum moniæ quidam, dorcadum vero zorcæ & proces ſolent appellari, hiſtricum & huiuſcemodi filij obria appellãtur, & meminit Euripides nominis in tragœdia inſcripta Peliaſi, & Aeſchylus in Agamemnone, & piſcatoribus fœtus qui adhuc in ventre ſunt vocant em-

brya

brya, etiam auium & ſerpētum & crocodilorum, quidam embrya etiā pſacalos vocant, vt ſunt Theſſali. Teneras vero auiculas pullos, & ortalichos, gallinarum vero filios alectrides vocant, & anſerum chenides, & chenolopecum chenolopicides, & eiuſmodi ſimiliter formantur, Achæus tragœdiarū poëta pullum hirūdinis moſchum nominauit.

Quemadmodum beneuolè affectus eſt in bene de ſe meritos leo. CAP. XLIII.

PRobitatem quæ beneficium agnoſcat animalibus rationis expertibus ineſſe ſine vlla ingenuarum artium doctrina & ſapientia, quam circulatores philoſophiæ quidam ſe excogitaſſe gloriantur, illa quæ mox dicam argumento ſunt: cum enim à ſenatore Romano ſeruus cui nomen Andro cles erat, aufugiſſet, quia facinus quodpiam nefarium (id verò quale fuerit ignoro) admiſiſſet, & vero in Aphricam veniſſet, relictis vrbibus in deſertiſſimam proceſſit regionem, ibíque cùm ardore ſolis torreretur, ſpeluncam ſubiens, ab æſtu requieſcebat: hæc autem ſpelunca leonis erat cubile. Poſtea autem quàm ex venatu leo ſummo cum dolore quo laborabat ex pede transfixo ſtirpe à ſummò præacuta reuertiſſet, atque in iuuenem qui intra ſpecum abdebatur, incidiſſet, ipſum leniter aſpexit, ac blandiri cœpit, pedémque porrexit, & quo ad poterat ſibi ſtirpem extrahi rogabat. Ille primò, & ſi mors illi neceſſaria erat, ab eo pertimuit, deinde poſtquam

poſtquam manſuetam vidiſſet beluam, & pedis morbum cognouiſſet, tum id quod pedem vexaret, euellit, tum vero dolore liberauit. Qua curatione leo delectatus, illum hoſpitaliter & amicè tractando, & quæ venaretur cum illo communicando, præmium ſalutis perſoluit. Is quidem incoctis, vt leonum mos fert, paſcebatur: ille verò aſsis veſcebatur, communique vtriuſque menſa ſecundum ſuam quiſque viuendi rationem vtebatur. Itaque totum triennium ibi Androcles ætatem duxit. Cùm eiuſmodi habitationis illum tæderet, iámque ſolicitudinibus eius animus expleretur, à leone diſcedens, vagari cœpit: cúmque vbi eſſet, intellectum fuiſſet, comprehenderunt eum, vinctúmque Romam ad dominum miſerunt. Hunc dominus tum de his quæ admiſiſſet facinoribus reum facit: ita factum eſt, vt is ſic capite damnaretur, vt diſtrahendus beſtijs daretur. Tum verò ille Libycus leo forte captus fuit, & in theatrum immiſſus, ſimul & eò ad pereundum coniectus eſt homo leonis aliquando hoſpes, & conuictor. Primum quidem ſeruatorem ſuum non recognouit: leo contrà ſtatim hominem diuerſorem ſuum agnouit, ſuauitérque blanditus eſt, & totius corporis inclinatione ad pedes hominis ſe abiecit. Androcles tandem ſuum hoſpitem recognouit, & leonem tanquam peregre venientem amplexatur. Interea pardalis Androclem cum inuadere aggrederetur, leo illum, qui videlicet

ei aliq

ei aliquando ſalutem attuliſſet, ab huius laniatu ſeruauit, illámque lacerauit. Spectatores, vt par erat, incredibili tenebantur admiratione. Qui autem ſpectacula præbebat, Androclem accerſiuit, ab eóque totam rem cognouit. Inde primò rumor in multitudinem affluxit, deinde re cognita, populus clamorem ſuſtulit, cunctúsque conceſſus multiplicem plauſum dedit, homini ipſi, & leoni eſſe largiendam libertatem.

AELIANI LIBER octauus hiſtoriæ animalium.

De Indicis canibus. CAP. I.

E*X Indicarum rerum ſcriptis, de his quæ ſubſequuntur docemur, canes fœminas multo generoſiſſimas, tum ad inueſtigandas feras narium ſagacitate præſtantiſſimas, tum verò ad curſum velociſſimas in loca vbi tigridibus eſt habitandi conſuetudo, venandi rationibus eruditi, perductas vt primùm ad arborem alligarunt, aleámq; vt vulgò dicitur, iecerunt, diſce-*

dunt

dunt. In has autem tigres incurrentes venationis inopia ex fame laborantes lacerant. Si autem ad libidinem inflammati, & cibo completi ſunt, cum canibus complexu venereo iunguntur, nanque illi quoque cum ſunt exſaturati, venerem meminerũt. Ex hac quidem tigridum cum canibus, tigris quinon generatur, ſed ſemen ad deteriorem delapſum, maternum genus referens, canis efficitur. Ij canes tigride patre nati, vt vel cerui, vel apri venatum præclare ſpernunt, ſic cum in leones incurrunt, gaudio vehementi exiliunt. Summa Indus nobilitate homo Alexandro Philippi regis filio, horum roboris canum, ſic periculum fecit, vt primò ceruum emitteret, canis ex eo loco, vbi quieſcebat, eum deſpicatiſsimum habens, nihil ſe commouit, deinde ad aprum dimiſſum, quemadmodum affectus fuerat, in ceruum immotus permanſit, tum vero vbi rurſus immiſſus fuiſſet, atque hunc, atque alios deſpicatui ducens, ab eo inuadendo ſe tenuit, ad extremum hic leonem quem protuliſſent in medium, vt vidit, cum ira exarſit, ac profectò tanquam iuſtus hoſtis in certamen deſcendiſſet, ſine mora intrepidus inuaſit, atque acerrima comprehenſione, leonem conſtrictum tenens, illius fauces premebat, & ſuffocabat. Tum Indus qui hoc ſpectaculum regi præbebat, quíque probè ſciebat eius robur animi & conſtantiam, primum huic caudam abſcindi iuſsit, is præ ipſo leone, quem mordicus tenebat, ſibi

caudam facile abſcindi patiebatur, deinde etiam crus vnum ſuffringi imperauit. Is verò æquè vt à principio vrgebat, & perinde nihil remittebat, quaſi alienum crus, & ad ſe nihil pertinens ſuffringeretur. poſt alterum, vnde quoque is nihil commotus arcte tenebat, tum tertium incidi præcepit, is ſimiliter vt antè nihil ſe relaxauit à retinendo leone: tum etiam quartum crus abſcindi voluit, is nihilo remiſsior factus, nihilóque minus leonis retinens maximo robore ad eius perniciem incumbebat. Denique & ſi caput à reliquo corpore abſciſſum erat, illius tamen dentes, ex illa leonis parte, in quam primum defixi fuiſſent, pendebant ſimul, & quamuis is qui eos in initio defixiſſet, iam mortuus eſſet, eius tamen ipſius etiam nunc ex leone appenſum caput ſublime ferebatur. Hîc cum Alexãder non mediocri dolore afficeretur, ipſius admiratione virtutis obſtupefactus, quod is qui tale virtutis experimentum dediſſet è vita, quam ex robore animi cedere maluiſſet. Quare Indus videns Alexandrum ex huius caſu dolorem non mediocrem cepiſſe, quatuor canes huic ſimillimos illius donauit: ille cum grato & iucundo animo eos munere accepit: tum verò eum ipſum qui dediſſet tanto pretio, quanto par eſſet præſtantiſsimum regem, remuneratus eſt. Itaque horum quatuor munere Alexander ex memoria dolorem quem ex primo ſuſcepiſſet, depoſuit.

De fide quam venatoribus canes in venando ſeruant. CAP. II.

OMnis canis venaticus ex eo quod ceperit feram, non mediocri voluptate afficitur, & tanquam præmio, ſi dominus ei permittat, ſic ea capta vtitur. Si quidem non conceditur, beſtiam ſeruat, quo ad venator aduentarit, de totáque captura pro ſuo arbitratu ſtatuerit. quòd ſi mortuo vel apro vel ceruo inciderit, non attingit quidem nec enim alienis ſe laboribus adſcribit, nec quæ ad ſe non pertineant, ſibi aſſumit: ex quo apparet æmulationum virtutis natura eum non expertem eſſe. nec enim carnes quærere, ſed victoriam amare videtur. nec iam alienum eſt explicare, quid vſu venandi peritus canis agat, in eo ipſo temporis articulo, cum venator longo venatoris vinculo alligatus. Antecedit, & ſilentio odoratur ſimul, & quandiu nulla ei præda occurrit, ante venatorem præcurrit, quia ſuo ſenſu narium acerrimo ad ſenſum venationis percipiendum habilior exiſtat, atque alacribus & promptis ad inueſtigandum naribus magnos venandi proceſſus efficiens, venatorem ad pergendum ire vlterius attrahit, & allicit. Si verò veſtigia deprehenderit, & quodam beſtiæ ſenſu afficiatur, hic ſe ſubitò retinens, ſiſtit pedem, & quod venationis prouentus prope ſit, gaudio perfuſus venatori blanditur: eò ille cum proximò acceſſit, eius oſculatione pedum, & complexu inuitat ad prædam,

ac

ac ſimul ad inſtitutam venationem incumbere perſeuerat, & pedetentim vſque eò procedit, quoad ad cubilis locum peruenerit, quem vltrà non progreditur: quo animaduerſo canis dux, propria venatorum ſignificatione prædam adeſſe, his qui retia ferunt denuntiat, hi autem retia circumijciunt, canis intelligens voce opus eſſe, ad excitandam feram, latrat, vt ex fuga in caſſes incidens comprehendatur. ex hac porrò capta, canis quemadmodum viri, qui ex pugna victoriam retulerint, ſic exultat lætitia, triumphat gaudio, & quaſi vitulatur. hæc de captis apris & ceruis agunt canes.

Parem gratiam delphini referunt bene de ſe meritis. CAPVT III.

A*D referendam gratiam delphini hominibus iuſtiores ſunt, cùm tamen lege Perſarum, quam laudibus tollit Xenophon, minimè teneantur.* Cœranus *ſic nuncupatus, natione Parius, à piſcatoribus delphinos ad Byzantium captos argento redemit, & liberos dimiſit: ex ea libertatis largitione hanc collegit gratiam, vt naue quam viris (ſicut in ſermonem hominum venit) Mileſiis vectoribus plenam duceret, in medijs anguſtijs. Parij maris funditus euerſa, & vectoribus naufragio perditis, illum ipſum delphini ex hoc periculo ſeruarunt, eíque ad parem gratiam*

cum beneficio quod priores ab ipſo accepiſſent, perſoluendam ſatisfecerunt: quodquidem ipſum ſaxum nomine Cæranium, quo ipſum expoſuerunt facile oſtendit. Itaque poſtea Cæranum mortuum ſecundum mare illud cognatione ei proximi ſepultura affecerunt: quod quidem ipſum, vt delphini ſenſerunt, frequentes tanquam ad iuſta funeri perſoluenda ad littus conuenerunt, & quoad pyra arderet, tandiu ſicut amicis amici fidi permanſerunt: deinde reſtincto rogo diſceſſerunt. non item certè homines ac potius viuos colunt, & eos quidem diuitijs diffluentes & opibus. Contrà verò ab ijs defunctis & ſi iuſtis exequiarum carent, ſe totos auertunt, vt ne gratiam pro beneficijs, quibus ab eis dum viuerent, affecti fuerunt, perſoluant.

De piſcium manſuetudine & de murena.

CAPVT IIII.

P*Iſces ad hominum conſuetudinē manſueſcunt, & cum appellantur intelligunt, & è manu largientium cibos capiūt, vt anguillæ in ſacra Arethuſa, murena Craßi Romani omnium prædicatione celebrata ſic inauribus, & gemmis diſtincto monili tanquam ſane eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Craßi agnoſcebat, atque ad eum adnatabat, cúmque quippiam ei porrigebat, gaudio exiliens prompto, & parato animo accipiebat. Hanc ille mortuam fleuit vberius, atque honore ſepulturæ affecit, at enim cum*

ali

aliquando aſperè & acerbè Domitius in hunc dixiſſet, ſtultè Craſſe murenam fleuiſti mortuam, ad hæc reſpondens Craſſus, Equidem inquit, ne beſtiæ morte fleui, tu verò nullos ne ex trium quidem vxorum interitu quas ad ſepulturam dediſti, luctus percepiſti. De crocodilis hanc etiam auditionem ex Aegyptijs accepi, ſacros eſſe & manſueſcere, & à miniſtris ſe facilè contrectari ſuſtinere, & ſibi fruſta eſculenta in dentes inſita extrahentibus patulum os præbere, atque antiquiores & præſtantiores diuinatione pollere Aegyptij ferunt, idque Ptolomæi teſtimonio comprobant: eum ſane cũ ex crocodilis antiquiſsimum & præſtantiſsimum appellaret, non exauditum fuiſſe, cùm cibaria ei comedenda obieciſſet reieciſſe, inde ſacerdotes collegiſſe ex Ptolomæo, iccirco crocodilum quòd eum vicinum ad moriendum prænoſceret, cibum capere noluiſſe.

Vt Lycij populi diuinant per piſces. CAP. V.

A*Vibus quoſdam diuinare audio, & aues obſeruantes examinare volatus ipſarum & ſedes, & celebrantur in hac ſapientia Tireſias, Polydamas, Polyidos, & Theoclymenus, & alij multi viſcerum poſitiones & naturas cognoſcere optime nouerant. Audio etiam eſſe qui farinis diuinent, & cribris, & caſeolis, accepi etiam inter Myram & Phellum oppida, eſſe vicum nomine Scyrrham, in quo diuinant quidam ex piſcibus, &*

ſciunt quid ſibi velit piſcium vocatorum acceſſus & receſſus, & cum piſces non audiunt vocantem, quid ſignificent, & cum multi accedunt, quid demonſtrent, quid item cum ſaltant, cum mortui fluitant, quid cum cibum capiunt & rurſus quid cum non capiunt oſtendant.

Quænam facile capiantur à quibuſdam.

CAPVT VI.

NVllo negotio lupi aſinos comprehendunt, & facilè è vita tollunt meropibus apes, & hirundinibus ſicadæ ſunt faciles captu, à ceruis ſerpentes expedite capiuntur & interficiuntur, pardalis curſus celeritate cum alia pleraque aſſequitur, tum verò maxime ſimias exceptat.

Quemadmodum beſtiæ quædam ſine morſu mortem inferunt. CAP. VII.

MEgaſthenem audio dicêtem in mari Indico quendam piſciculum naſci, eúmque quoad viuit in profundo quidem natantem non apparere: mortuum verò ad ſummam aquam exiſtere & fluitare, qui eum contigerit animi defectionibus primum tentari, deinde obire morte. In libro de theriaca Apollodorus ait eum qui cherſydrum conculcauerit etiam ſi morſus non fuerit, mortem cum vita commutare, quod eius tactus quiddam omnino tabificum habere dicatur: tum ei qui curare & quoquo modo remedium afferre morienti tentauerit, ex ſola eius qui conculcauit tactione puſtulas

exoriri

exoriri. Ariſtoxenus quodam loco dicit, virum qui ſerpentem quendam interfeciſſet, nullo morſu ab ea affectum ex ſolo tactu vitam amiſiſſe, illiúſque veſtem quam eo tempore cum ſerpentem interimebat geſtaret, non ita multo pòſt putruiſſe. Nicander amphisbenæ pellem inquit bacillo circumiectam omnes ſerpentes pellere, & alia animalia, quæ etiam ſi non momorderit ſed tetigerit, interficit.

Qua ratione ſe curăt & ſanăt canes. CA. VIII.

CVm redundantia canis vexatur, herbam in maceriјs naſcentem nouit, qua comeſa omne id, quo affligitur cum multa pituita & bile euomit, & valde aluum deїcit, ſibíque ſalutem affert ſine vllius medici opera, quo ad expellendam ei bilem nihil ei opus eſt, quæ niſi curetur rabiem facit. Lumbricis vexatos Ariſtoteles ait herbam edere. Si vulnus acceperint lingua huic medicinam faciunt, vulnerum obligationibus & pharmacorum temperationibus multam ſalutem dicentes, atque ad ſalutem plagam reducunt. Nec verò canem illa fallunt; quòd & ſi fraxini fructus ad pinguitudinem perducit ſues, tamen ſibi dolorem vertebræ coxarum contrahit, itaque videns ſuillum pecus illius fructu exſaturatum ab illo abſcedit: contrà autem homines ratione præditi rectè admonentibus non obtemperantes pernicioſis ſæpe rebus immoderate abutuntur.

Quemadmodum contra inſidias elephanti ſe gerunt. CAP. IX.

INſidiæ quas elephãtis venatores inſtruxerint, non eos facile latent. nam cum ad foueam, quam contra ipſos ſuffodere venatores ſolent, proximi acceſſerunt, ſeu naturali quadam intelligentia, ſeu retruſa & abdita præſenſione, & ſcientia rerum futurarum, à progrediendo vlterius ſe ſuſtinent: ac quàm mox itinere conuerſo, venatores inuadunt, víque & impreßione, ſeſe in medios inſidiatores incitant, ſimul & eos euertere conantur, fuga vt ſalutem contra inſidias ſuperiores facti adipiſcantur. Id igitur temporis cum atrox pugna, tum verò vel hominum, vel elephantorum cædes, & occiſio fit multiplex. huius pugnæ ratio talis eſt: Homines quidem eminus haſtas & iacula intorquentes, ac collimantes, ictu directo eos feriunt. Contrà elephanti, ex hominibus ſi quem cecidiſſe animaduerterint, ſtatim violenter illum & corripiunt, & ad terram à ſe abiectum, proterunt, & conculcant: ſimul & cornibus (ſic enim eorum dentes appellantur) tandiu profligant, quoad miſerabili, & referta acerrimis doloribus morte, hunc proiectum affecerint. cum autem huiuſmodi animalia inuadunt, tanquam vela ex animi incitatione quàm contentißimæ aures, quas habent patulas, intendunt, & pandunt more magnarum ſtruthionũ, que vel dum fugiunt, vel dum inuadunt explicatis alis ferũtur.

Itémque

Itémque promuſcidibus, ſub cornua redactis, & contractis quemadmodum roſtra nauium pleniſſimis velis propulſa, ſic elephanti vehementi impreſſione irruentes, multos mortales funditus euertunt: túmque perinde vt tuba belli claſſicum ſonans, clamores vaſtiſſimos edunt. Humi porrò proſtratorum, & genibus contritorum, & oſſium obtritorum, tantus eſt ſtrepitus, vt vel illinc longiſſimè exaudiatur: nec non ſæpe eliſis oculis, naribus diſtractis, fronte diſrupta, facieíque forma amiſſa, non vel à proximis cognatione ſibi noſcuntur. Iam ex his nonnulli ad hunc modum inopinatò ſeruantur. Quamuis enim ſanè venatorem beluæ curſus celeritate comprehenderit: præ tamen vehementi impetu, hunc tranſcurrens, genibus in terram præcipitibus actis, cornua aut in radicem, aut in quippiam aliud tale compingit: ex quo retinetur, ac vix dum ſe retraxit, cum venator elapſus iam ſalutem fuga eſt conſecutus. In hac igitur pugna, elephanti ſæpe vincunt, ſæpe item varijs terroribus iniectis vincuntur. Tubarum enim clangor vaſtum clamorem efficit, ipſique homines armis concrepantes, clypeos videlicet haſtis contundentes, & vlulatum tollentes, ſtrepitu vndique omnia circumſonare faciunt: tum vero partim in terra ignem incendentes, partim in ſublime tollentes, ac tanquam funda eum contorquentes, partim ignitos torres iaculantes, atque etiam longas faces in ferarum oculos ma-

gna vi inferentes, & intrudentes, eis hæc omnia ægre intuentibus, timorem afferunt: vnde adeo impelluntur, exterrentúrq;, vt interdũ in foueam, quã ante declinabant, detrudantur & compingantur.

De ſerpente qui Aleuam paſtorem Theſſalum amauit. CAP. X.

HEgemon in Dardanicis verſibus de Aleua Theſſalo cum amatum fuiſſe à ſerpente conſcribit, tum Aleuam habuiſſe comam auream verbis exaggerat, at ego ſatis habeo dicere eum comam flauam habuiſſe. Idem tradit in eius amorem inuſitata magnitudine ſerpentem, cum ad Theſſalicum fontem nomine Hæmonium boues paſceret, veniſſe, ſenſimque adrepere, ad ſuum amatum ſolitum fuiſſe, & comam illius oſculatione proſecutum fuiſſe, & faciem linxiſſe, & venantem multa illi tuliſſe & dono dediſſe, etenim ſi glaucæ citharœdæ, quam Ptolomæus etiam amaret, amore incenſus fuerit aries, & in Iaſſo vrbe puerum amauerit delphinus, quid vetat ſerpentem flagraſſe amore in paſtorem forma præſtantem, & cum acres atque acutos oculos haberet, bonum eximiæ pulchritudinis iudicẽ fuiſſe. è natura igitur beſtiarum eſt non modò ſui generis, ſed etiam alieni animalia modò formoſa amare.

De paria ſerpente. CAP. XI.

PArias ſeu paruas (ſic enim vult Apollodorus) igneo colore eſt, & magnis eſt oculis & pulchris

pulchris & acribus, & largo ore, nihil mordẽdo nocet, ſed mitis cũ ſit, deorũ humaniſsimo Aeſculapio ipſum cõſecrarunt, & eius miniſterio dedicarunt.

Quemadmodum delapſos boues in lacum lupi capiunt. CAP. XII.

SI boui qui in profundã inciderit paludem, lupi interuenerint, extrinſecus terrorem ei iaciunt, eundémque periculi denuntiatione agitant, non extra paludem eum permittentes egredi: quem poſtquam diu multúmque in paludis anguſtias cõpulſum: & in luto volutatum ſuffocari coegerunt, maxime omnium illorum ſtrenuus in aquam inſiliens, & mordicus bubulam caudam tenens, extra paludem in terram ipſum trahere aggreditur, ſimul & huius alter caudam apprehendẽs ipſum trahit, & ſecũdum tertius, & hunc ipſum quartus hoc idem vſque ad poſtremum qui extra aquam conſiſtit faciunt, atq; ad hunc modum extracto in aridum boue, lupi explentur & ſatiantur. Iam verò bouis errantẽ vitulum per inſidias inuadũt, & arreptis naribus trahunt, is contrà ſeſe retrahit, & permulta interim pugna editur, dum illi hunc vi expugnare, hic reſiſtere conatur: cum autem hunc tam pugnaciter contra ſe repugnare perſpiciunt, eum obnitentem remittunt, is ex vi retrahendi ſe, & cõtra eos tergiuerſandi, retro verſus in dorſum ſuũ recidit, lupi facto impetu eius ventrem lacerant, & diſtractum exedunt, & conficiunt.

De

De ſcorpionibus Aethiopicis. CAP. XIII.

IN Aethiopia nuncupatos ſibritas ſcorpios (ſic enim ipſos indigenæ nominare ſolẽt) audio comedere lacertas, aſpides, ſphondylas, & omne genus ſerpẽtũ, horũ ſcorpiorũ excremẽta qui conculcauerit, exulceratur. In Corcyra ſerpẽtes procreãtur appellatæ hidræ, quæ ſe retorquentes retro verſus ad inſectantes ſpiritũ malum anhelant & ab impetu ſuos inſectatores reprimunt, ab ſeſeque auertunt. Typhlopa, quem etiam Typhlenam nominant & cophiam murenæ caput habere ſimile in ſermonem hominum venit, tum perparuulis oculis eſſe, ex his duobus nominibus alterum ex eo trahit, quòd non ſint ei oculi probe affecti ad videndum. Cophiæ nomen iccirco habet, quòd hebetes eidem aures ſint: adeò item dura eſt pelle, vix vt tandẽ ſecari queat. Acontiam aiunt eſſe cherſydrum, propterea quòd etiam in arido permultum verſetur. hic omni animantium generi inſidias molitur. Huius cautio in faciendis inſidijs eiuſmodi eſt, vt ſecundùm vias abditè lateat, perſæpe etiam correpens in arborem conſcendat, ibique ſeſe contortè concludens, & in orbem coarctans, capútque in ſpiram occultans, vt prætereuntes tacitus ex occulto perſpexerit, in id ipſum quod præterit, ſiue fuerit beſtia, ſiue homo, ſe iaculetur: nam valet ſaltu, vt viginti cubitorum ſpatium tranſilire queat, protinúſque ad ea quæ ſaltu appetit inhæreſcat.

Quemad

Quemadmodum elephanti foſſas tranſeunt. CAPVT XIIII.

CVm elephanti foſſam tranſilire non queunt, de his vnus aliquis in hanc ſeſe demittit, & tranſuerſus foſſæ ſtans, partim vacuitatem occupat, partim pontis ſe vicarium præſtat. Cæteri ſupra hunc gradientes tranſmittunt, & euadunt, ſimul & eum, qui pontis loco erat, hoc modo ex foſſa conſeruant. Superiore enim ex loco quiſpiã porrigit pedem, quem is qui infra eſt, promuſcide circumplicat, reliqui autem virgultorum faſces deijciunt, ad quos ille, cum fortiſsimè, tum cautiſsimè pedibus adnitẽs, celeri aſcenſu ſubtrahitur. Apud Indos tractus eſt, cui nomen eſt Phalacrus, quaſi latinè caluus: eóque ita appellatur, quòd qui herbam in eo naſcentem guſtauerit, & pilos & cornua amittit. Itaque elephanti niſi cogantur, non accedunt ad locum illum: imò verò prope cum acceſſerint, perinde atque homines prudẽtiſsimi, ab omni illius loci germine refugientes, pedem referunt.

De ſpongia. CAP. XV.

SPongiam dirigit puſilla beſtia, non ſpecie quidem cancro, ſed magis araneo ſimilis. neq; enim inanima hæc eſt, nec ſanguinis expers, ſed partus maris animans, quemadmodum in ſaxis innaſcitur, & cætera animalia motu prædita ſunt, ſic hæc ipſa ſuum quendam motum habet. veruntamen animalculo ad ſe ſenſu afficiendã, & vt ſit animata eget: nam

nam propter quandam caritatem ingenitam, & mollitudinem pertuſam non ſe commouet, ſed cum quippiam in ſua foramina inciderit, ab ea beſtiola quam dixi araneo ſimilem excitata, id comprehendit, & exedit: cum autem ad euellendam eam è ſaxis homo accedit, ipſa ab eo ipſo animali conuictore ſuo ſtimulata inhorreſcit, & contorquens ſe arctiſsime contrahit, quæ cauſa hercule eſt, cur piſcatori plurimum negotij faceſſat.

De caſtitate & probitate elephantorum.

CAPVT XVI.

QVemadmodum moderatè elephanti libidines contineant, explicare conuenit. ij igitur ab omni immoderata libidine caſtiſsimi ſunt. Nunquam enim neque vt conſtupratores, neque vt item valde laſciui ſocietatem veneris cum fœmina faciunt, ſed tanquam generis ſucceſsione carentes, liberis procreandis dant operam: ſic hi, ſua ſtirps vt ne deficiat, complexu venereo iunguntur: neque id ſane pluſquam ſemel in vita, & eo duntaxat tempore, cum ſe iniri fœminæ patiuntur. Vt autem eorum quiſque vxorem impleuerit, non eam amplius attingit. Apertè porrò ac palàm in aliorum oculis non coeunt, ſed ſecedentes, aut ſeſe in arbores denſas, & frequentes occultant, aut in concauum locum, & profundum ad occultandos eos facultatem habentem, ſe abdunt. Iam quemadmodum malos

los aduerſentur, & ſceleratos deteſtentur, ſi cui eſt otium, attendat animum ad ea quæ conſequuntur. Cum autem cicuris elephanti moderator, coniugem non illam quidem amabilem, ſed ſane diuitem haberet, amoris oculos primùm ad alteram aliam adiecit: deinde eam vxorem ducere ſtudens, alteram priorem ſtrangulauit, ac prope ab elephanti præſepi homo præcipiti conſilio non defodit modò, ſed alteram quam amaret, in matrimonium duxit. Elephantus autem cum tanti facinoris conſcientia incitatus, tum verò ſuapte natura à malis abhorrens, nouam vxorem eò perduxit, vbi humata altera iaceret, cadauérque dentibus refodiens & denudans quæ dicere nequiret, ex ipſis operibus hæc mulieri oſtendere conabatur: eam edocens, quibus eſſet moribus præditus is, cui ipſa nupſiſſet.

De engraulis ſiue engraſicholis. CAP. XVII.

ENgrauli piſces quos alij engraſicholos, alij lycoſtomos appellant, parui piſciculi natura fœcundi albi perſpiciuntur, & quòd ab alijs piſcium gregibus exedi & confici valde metuant: iccirco ad inſidias quibus ſunt opportuni vitandas, eatenus confertis turmis denſi natant, vt eorum quiſque ad vicinum proximum arctiſſimè adhæreſcat, vt ne ſcaphæ quidem incurrentes eos diſſocient, nec ſi quis remis diſpergere conetur eorum ſocietatem dirimere poſſit, ita inter ſe

reſtrictè & pertinaciter tanquam contexti contrahuntur, vt tanquam ex aceruo frumentorum, aut fabarum ſi quis in eos immiſerit manum accipere queat, non tamen ſine vi abſtrahuntur, quin perſæpe diſtrahantur, vt & eorum alteram partem abruptam capias, & alteram relinquas, & in plerisque caudam retineas, in alijs non aſſequaris, ex alijs caput reportes, & alteram partem in mari reliquam facias. Eorum conferta & continens natatio à rei maritimæ peritis βόλος *appellatur, quæ quinquaginta piſcatorias naueis iactus vnus ſæpe implet.*

Quemadmodum ſuillum pecus altoris ſuarij vocem intelligit. CAP. XVIII.

PORculatoris vocem ſuillum pecus ſic agnoſcit, vt etiamſi ab eo procul ſeductum fuerit appellantem intelligat. Cui quidem rei teſtimonio eſt id quod proximè ſequitur. Cùm maris prædones ad Tyrrhenam terram piraticam nauem appuliſſent, ex hara permultos ſues furto abactos impoſuerunt in nauim, quam ſoluentes ad nauigandum incubuerunt, ſubulci præſentibus Piratis ſilẽtium tenebãt, ſuésque eatenus abduci quieſcebant, quoad ex portu ſe eripuiſſent, & latrones à terra ſoluiſſent, tum voce ſuibus audiri ſolita ſuarij quàm maxime poterant exclamantes, eos retro verſus ad ſe reuocabant, porci primùm vt ſublatum clamorem paſtorum exaudierunt, ſtatim ſe in alterum nauis latus

compellentes eam euerterunt, malefici piratæ naufragio quàm mox funditus perierunt, & ſuis ad ſuos enatarunt.

Quemadmodum ciconia obtrectatrix eſt.

CAPVT XIX.

DE porphirionis & canis riualitate & obtrectatione ſuprà mentionem feci, nunc de ciconia agam. Ea enim etiã riuali inuidia laborare fertur: nam cùm in Crannone Theſſaliæ eximia forma mulier, cui nomen eſſet Alcinoe, à coniuge peregre profecto domi relicta ſtupri, conſuetudinem cum ſeruo quodam feciſſet, hoc quidem ipſum ciconia intelligens, ſeruiles iniurias in dominum non ſuſtinuit, quo minus quàm mox facto impetu eum ſenſu oculorum orbans iniuriam in dominum illatam vlciſceretur.

De colore quem animalia ex varietate fluminum mutant. CAP. XX.

AD diuerſam potionem colorum mutationem oues faciunt, quod quidem ipſum ex vi & natura amnium vſu eis euenire eo anni tempore, cum ineuntur ſolet, itaque ex albis commutatio in nigras fit: contráque ex nigris in albas conuertuntur. Hæc autem cùm ad Antandri amnem accidunt, tum ad Thraciæ fluuium, cuius nomen Thraces accolæ tibi dicet, tum vero ad Troiam Scamander ex aqua ſua potantes oues fuluas efficit, ex eo factum eſt, vt huic qui initio Scamander nomina-

retur, deinde aliud nomen aduentitius ouium color Xanthum impoſuerit.

De ciconia quæ beneficij accepti Tarẽtinæ mulieri gratiam retulit. CAP. XXI.

GRatam accepti beneficij memoriam ipſæ etiã beſtiæ retinent. Tarentina mulier nomine Heracleis, & cæteris in rebus, ex maxime raro fœminarum genere fuit, & vero ab omni ſtupro integram caſtámque ſe marito conſeruauit: quippe quæ vt viuentem cum ſtudioſe & diligenter coluiſſet, ſic poſteaquam è vita exceſſit, ſe fidiſſimam & ab omni libidine continentem humato coniugi præſtans, vrbanas commorationes, & domum, in qua mortuum vidiſſet maritum, adeò malè oderat, vt præ mœrore ad ſepulchri monumẽtum, vbi ſepultura affectus ille eſſet, miſerrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina cùm Aeſtiuo anni tempore, ciconijs pullorum ſuorum volatum experientibus, vnus & infirmiſſima ætate, & alarum debilitate delapſus, alterum crus fregiſſet, eiuſmodi caſum intuita, ſe cognito morbo, miſericordè pullo præbuit, nam & vulnus obligauit, & medicamentis, & cibo potionéque adhibitis cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit, atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimiſit. Hic admirabili quadam naturæ intelligentia non ignorans ſe conſeruatæ vitæ præmium mulieri debere, anno pòſt cùm ad vernum ſolem fortè apricantem eam,

quæ

quæ ſibi benignè fecerat, perſpexiſſet, demiſſo atque humili volatu proximè ad ipſam profecta, in eius ſinum lapidem euomuit, deinde in tecto ſubſedit, cuius facti admiratione commota Heracleis, dubitabat quid iſtuc eſſet. Cùm igitur lapidem intus alicubi depoſuiſſet, nocte inſequenti ſomno ſoluta eum fulgere, & radiatam domum tanquam immiſsis facibus ex eo ſplendere perſpexit: vbi verò ciconiam comprehendiſſet, & vulneris cicatricem percepiſſet, hanc agnouit eam eſſe, quam miſeratione commota curauiſſet.

De venatrice aue. CAP. XXII.

GEnus quoddam merulis affine eſt venaticum & captioſum colore atrum, ſplendidè canorum, rectè ex eo venaticum appellatum quod ex auibus multas ſui cantus permulſione ad ſe allicit, & capit, cuius ingenitæ ſibi præſtantiæ hæc auis non ignara eo naturæ munere ad ſe voluptate & cibo explendam vti videtur, nam ex ſui cantus auditione & belliſsimas oblectationes habet, & aucupio atque venatione proximè ad ſe accedentium auicularum exſaturatur. Quod ſi quando quiſquam hanc captam concluſerit in caueam, non modò canere omittit, verumetiam pro ſeruitute ſua à venatore pœnas ſilentio ſumens muta permanet atque elinguis.

Quemadmodum ſuorum cōuictorum aſtacus memor eſt. CAP. XXIII.

SI quem aſtacum comprehendiſti cum longiſſimè exportes, relicto ibi ſigno vnde ipſum cepiſti, eodem eum ipſum vnde comprehenſus fuerat irrepſiſſe reperies, ſi inquam modò ita ex mari exportaueris, vt deinde ſic prope depoſueris, vt in mari adrepere queat.

Quemadmodum crocodilus ichneumonis inſidiis appetitus adiuuatur à trochilo. CAPVT XXIIII.

ANtè dixi ſicut etiam in Aegyptiacarum rerum commemoratione Herodotus conſcribit, cuiuſmodi beneficio crocodilos trochili afficiant: quæ, quantum equidem ſcio, nondum dixi, modo explicabitur. Trochilus è genere incolentiū fruteta auium eſt, & circum ripas fluminum errat, & cibis fortuitò obiectis veſcitur, & à crocodilo alitur: quod quidem beneficium magnis officijs ille compenſat. Nam & diligenter & ſtudiosè ad ipſius dormiētis cuſtodiam iccirco aduigilat, quòd crocodilo cum humi ſtratus arctiſſimo ſomno oppreſſus eſt, inſidias ichneumon molitur, & ſæpe ad illius pellem inhærens eum ſuffocat: at verò trochilus exclamans, & illius nares verberans è ſomno excitat, & in hoſtem exacuit.

De marina paſtinaca. CAP. XXV.

PAſtinaca marina cùm natandi eſt cupiditate affecta

affecta, natare poteſt: cùm rurſus volandi ſtudio tenetur, ſurſum verſus ſublimis volat. Aculeum cuius antè mentionem feci, mortiferum habet, vt vel celeriter non modò homines, ſed etiam animalia alia perdere queat. Quod quidem ipſum vt non admirabilitatem facit, ſic certè adſtupendam admirationem habet. Quòd ſi ad maximam arborem, & vegetam, & ſummè virentem aculeum admoueas, & defigas, non multò pòſt amittit folia, quæ poſtquam defluxerunt, totus truncus ſimilis eſt arboribus Solis ardoribus exſiccatis, æſtate cùm eſt maxima ſiccitas.

De partu elephantorum. CAP. XXVI.

E*Lephanti partus in caput procedit ad lucem. Partus magnitudo eſt inſtar integræ ætatis, & iuſtæ magnitudinis porci. Nec verò ſi quis hunc à partu recentem contigerit, matres indignantur. planè enim noſcunt non animo quidem lædendi contrectari, ſed ad ludicram delectationem, & blanditias ſuſcipi, eſſéque hominis naturam ea excelſitate animi, ſuo vt partui adhuc tantillo incommodare nollet. Poſtea autem quàm in foueam inciderunt, & ſe iam teneri ſentiunt, animaduertentes exitus locum nullum ſibi relictum eſſe, cum eos priſtini animi, tum libertatis capit obliuio: tu verò facile cibos ex largientibus ſumunt, tum ſi quis præbeat, libenter bibunt, atque vinum ſi in promuſcides effundas, ſine recuſatione admittunt.*

De hellope. CAP. XXVII.

Hellopem ſacrum piſcem poëtæ vocari exiſtimant. Fama eſt eum eſſe rarum inuentu, in profundo Pamphylio capitur: ſed neq; tamen etiam inde niſi difficulter: quòd ſi capiatur, coronis ob ſecundam piſcationem ſeſe non modò piſcatores ornant, ſed & piſcatoria nauigia ſertis redimiri curant, & plauſu, & tibiarum ſono prædam teſtantes ad terram nauem applicant. Alij propterea non hunc, ſed anthiam ſacrum exiſtimant, quia locus quem anthias incolit & beluarum ſit expers, & cuius fiducia piſces confirmati ibidem pariunt, naturæ cauſam penitus retruſam & abditam non meum eſt explicare, non magis quàm explicare cauſas cur gallinaceum leo & baſiliſcus timeant, cur ſuillum pecus elephantus horret, in quibus exquirendis & ſi qui permulto abundant otio, plurimum temporis conſumant, non tamen optatum aſſequentur.

AELIANI LIBER
nonus hiſtoriæ animalium.

De leonibus ſenibus. CAPVT I.

L*EO cùm ætate proceſſerit, & iam grauis factus fuerit, tum ad venandum infirmus, aut in ſpecubus, aut nemoroſis tractibus libèter requieſcit, neq; tum vel cum infirmiſsimis animalibus, ætatis ſuæ infirmitati diffidens verſari fidenter audet: ſed conſiderans corporis ſui imbecillitatem, ſemper timidè & diffidenter cum ijs agit. Ex hoc procreati & robuſtæ & vigentis ætatis fiducia nitentes, longe procedunt ad venandum: ac patrem iam ſenem ſecum abducunt, eum impellentes: deinde in media via quam ingreſsi fuerint, illum relinquentes, toto animo ipſi in prædæ curā incumbunt, ac tantundem prædæ conſecuti, quantum vel ſibi vel genitori ſatis ad prandium ſit, generoſo quodam & contentiſsimo rugitu edito parentem ſuum ſecum (is vt conuiuium ineat) tanquam conuictores ad prandium*

conuiuam inuitant. Senex tum ſenſim & pedetentim velut reptans, eò accedens, primò filios amplexatur, deinde lingua eis ſuauiter, velut horum laudans felicem venationem, blanditur: poſt & prandio dat operam, & cum his epulatur. Tametſi Solon qui lege ſanxiuit filijs parentes alendos eſſe, hæc eos facere non iuſsit: ſed natura humanis legibus nihil egens, ipſa immobilis lex ad hoc officij munus docuit.

De pennis aquilæ. CAP. II.

NOn modò præſentem & viuentem reginam auium aquilam cæteræ omnes volucres extimeſcunt, atque eius conſpectum exhorrent, ſed & pennæ eiuſdem ſi quis cum aliarum pennis commiſcuerit, incorruptæ atque integræ manent, aliæ cum illis communitatem non ferentes putreſcunt.

De muribus & crocodilis. CAP. III.

MVres cùm ſua ſponte fœcunda animalia crebros partus ex ſeſe edunt, tum multò ſupra conſuetudinem accedente ſalis vſu pariunt, in Paro inſula ferrum exedere & conficere dicuntur. Amyntas in teredone Babylonica ſcribit eodem cibo vti, cùm ex ſeſe crocodili pepererunt. Hoc experimento legitimum ab ſpurio internoſcunt, vt ſi quid ſimulatque excluſus eſt rapuerit, in reliquum tempus in crocodilini generis numero locóque à parentibus ducatur, ſin ignauia eum ipſum tardauerit ad comprehendendam alicunde aut muſcam aut

lacert

lacertulas,eum parens tanquam à ſe degenerantem nihílque ad ſe pertinentem lacerat,atque tanquam ad ſolis radios aquilæ ſuorum ingenuitatem experiuntur: ſic crocodili celeri alacritate prædam capiendi ſuos probant.

De aſpidis dentibus & de ſcorpio. CA. IIII.

AVdio aſpidis dentes quos venenigeros quiſpiam rectè vocare poſsit, eſſe veſtitos tunicis valde tenuibus, & mēbranæ ſimilibus, ac cum aſpis cuipiam morſum imprimit, verti dicunt has membranulas, & venenum effundi,rurſúsque coire & coniungi. Scorpij aculeus habet quoddam ſinuoſum tegmentum præ ſubtilitate non omnino conſpicuum, intra quod conſiſtit venenum,ſimúlq; pulſu proijcit per aculeum,foraménque eſt, & hoc quidem ne viſu quidem conſpicuum, per quod venenum exit, hominis ſaliua aculeus obtunditur & remolleſcit, & ad plagam inferendam inefficax efficitur.

Quemadmodum ius primigenium maximo natu catulo ſuo canis largitur. CAP. V.

CAnis & ſi permultos ex ſeſe parit catulos, horum tamen è numero primus prodiens in lucem patrem refert, omninóque ſimilitudinem ſpeciémque illius gerit,cæteri vt caſus tulerit, naſcuntur, quod ſtudio, & prouidentia naturæ fieri videtur vt matri patrem anteponentis ita cæteris catulis primigenium anteferentis.

Inaniora ſunt teſtacea & cruſtacea & infirmiora iumēta luna decreſcente. CA. VI.

TEſta cruſtáue intectorū hoc etiam proprium eſt, vt ad decreſcentem lunam ex inanitate & exilitate corporis laborent, quod quidem ipſum declarant teſtacei generis purpuræ, buccinæ, & his affines, itémque cruſtacei generis paguri, locuſtæ, aſtaci, cancri & id genus, itémque imbecilliora infirmioráque decreſcente luna iumenta fieri dicuntur, eámque ob cauſam harum rerum prudentes in hac menſis parte genita quod minus laborioſa ſint, conſulunt, non alenda eſſe, animalia audio primo die lunæ creſcentis loqui quiddam vernacula lingua ſua, aut cadere, ſolus leo, vt ait Ariſtoteles, neutrum horum facit.

De acrimonia piſciū in audiēdo, lupi, ſalpæ, mugilum & reliquorum. CAP. VII.

SEnſu audiendi acerrimo eſſe lupum chromin, ſalpam, mugilem ex Ariſtotelis præceptione patet. Lupum præterea præclarè intelligere ſe in capite poſſidere lapidem hyberno tempore perfrigidum, ſibíque infeſtiſſimum. Itaque illo ipſo anni tempore eum lapidem calfacere haudquaquam inſcium contra lapidis frigus remedium eſſe ipſum tepefacere, ſimilem etiam lapidē chromin pagrum vmbram habere, eandémque vitandi frigoris quam lupum ſequi rationem: itémque eſſe in piſcium genere paraſitos cuiuſmodi peaunculum appellatum,

quæ delphinus ceperit deuorantem: itaque ex eius præda tanquam ex locuplete menſa refertum pingueſcere, eo nimirum delphinum tantopere delectari, vt cum ipſo libenter quæ comprehenderit communicet, & ille apud Menandrum valde effertur, quòd decipiens homines, eos pro pabulo haberet, cuiuſmodi paraſitus appellatus. Struthias Cleodemus Philippi paraſitus alterum oculum ſuum ligatum habebat, gratificans Philippo qui in obſidione Methonæ alterum oculum amiſerat, at mihi amicitia videtur & domeſticus vſus eſſe piſci pediculo cum delphino, adulationem vt alia mala homo nouit, rationis expertia non nouerunt.

De charitate & pietate elephantorũ. CA. VIII.

CVm alia pleraque naturali quodam amoris habitu elephantos cum filijs ſuis conciliatos eſſe oſtendunt, tum verò maximè illa, quæ conſequitur naturæ commendatio ad amorem vehemens declarat, quanta eorum quæ procrearint charitate teneantur. Horum venatores caueas inſtruunt, in quas cum animalia incidunt, ex his partim capiuntur, partim tolluntur. Huius verò foſſæ faciendæ quæ ſit ratio, aliàs dicam. Nunc pergo explicare, quàm in genere elephantorum matres charos pullos ſuos habeant. Cùm enim in foueam pullum ſuum incidiſſe mater perſpexiſſet, ne minimam quidẽ moram interpoſuit, nec eius curſum vlla ad pullum conſequendum ſegnitia tardauit, quin vehementi

dolore

dolore affecta, quanto maximo poſſet incitato incurſu, in delapſum filium præceps ageretur, ambóque eodem caſu morte occumberent: hic quidem materno pōdere preſſus contereretur: illa ſane præcipitata, caput diffringeret. Riſu igitur obruendi, qui vtrum naturalis ſit, necne, amor parentum in filios, dubitant.

Vbi vituli marini pariant. CAP. IX.

VItuli marini primùm in arido pariunt fœtus ſuos, deinde in lucem editos paulatim cū in humidiora loca ſubducunt, atque ad degustandum mare eos introducunt, tum in aridum natalem locum reducunt, inde rurſus in mare deducunt, & quàm mox educunt, ſæpéque numero cum id fecerunt, aptiſsimos ad natandum efficiunt, partim doctrina institutos, partim natura ad mores & ſedes maternas amandas impulſos.

De aquilis. CAPVT X.

AQuila violentum animal, & tyrannicum: neque modò in aſſequendis ad viuendum neceſſarijs rapinas facit, ſed etiam vſu carnium delectatur. nam ad ſe explendam lepores, hinnulos, anſeres ex cohorte & alia pleraque rapit. Vna tantùm ex aquilarum genere, quæ Iouis appellatur, carnes non attingit, ſed & ad victum ei herba ſatis eſt, & ſi Pythagoram Samium non audiuit, nullam tamen animantem edit.

De

De morſu aſpidis. CAP. XI.

SI quis phalangium duntaxat attigerit, ipſum dicunt non valde vehementi dolore mori, at aſpidis morſum Cleopatra leniſsimum eſſe periclitatione percepit. Cùm enim aduentante Auguſto quænam ſine acerbo doloris ſenſu mors eſſet in conuiuio de circunſtantibus ſe exquireret, eam quæ gladio inferretur, doloribus refertam eſſe ex his qui aliquod vulnus accepiſſent reperiebat, acerbam autem ex venenis & laborioſam: conuulſionem enim facere, & ſtomacho & cordi dolorem inurere.

De marina vulpe. CAP. XI.

QVemadmodum vulpes terrena animal fraudulentum exiſtimatur, ita etiam marinæ vulpi machinatio quædam atque ſolertia ad declinandas inſidias attributa eſt. Principiò enim aut ad hamum non accedit, aut ſimul vt hunc deuorauerit ſtatim tanquam veſtem inuertẽs & interiora ſua euomit, & ad hunc modum ferrum expellit.

Quemadmodum ex ranis ad coitum mares alliciant fœminas. CAP. XIII.

VT hominum illecebræ quædam amoris eſſe dicuntur, ſic ranæ amatorium quiddam in voce vſurpant. Etenim quemadmodum ad captandos amores ſuos homo amans laſciuam cantiunculam cantitare ſolet, ſic ſuæ cuiuſdam emiſsione vocis, quam ololyginem vocāt, coitus ſignificationem mas feminæ dat: atque vt eam allexerit, ambo no-

ctem

ctem, quòd in aqua non queant coire, expectant: interdiu venereo complexu implicari horrent. At noctu in magna ſecuritate veneri dant operā. Cùm vocalius quiddam quàm ſint ſolitæ ſonant, pluuiæ aduentum denuntiant.

De torpedine. CAP. XIIII.

VT remora, quòd naueis remoratur, ex eo nominatur, ſic id quod à torpedinis piſcis tactione obtorpuiſſet, ei nomen dedit. Ex matre mea cùm eſſem puer, audiui ſi quis eam contigerit, manum obtorpeſcere. Itémque de ſapientibus viris hanc auditionem accepi, quòd ſi quis rete in quo fuerit capta attigerit, torpere. Sin autem quis eam viuam in vas impoſuerit, & marinam aquam infuderit tum ſi grauida ſit & tempus pariendi aduenerit, parit quidem in vaſe: quòd ſi quis poſtea ex hoc vaſe aquam capiat & infundat in manum aut pedem, torpeſcere manum aut pedem neceſſe eſt.

Quædam beſtiæ poſtquam attigerunt venenatum quippiam, acerbiores ſunt ad plagas: & de cane rabido. CAP. XV.

NOn eam vim ad plagas & morſus ſemper habent animalia, ſed ſæpe propter cauſas quaſdam morſus acerbitas intenditur, nam guſtata ſerpente veſpa longe morſu infeſtior eſt: muſca item cum eiuſmodi quippiā attigerit, acriores morſus habet, & dolorem maiorem facit. Aſpidis morſus ſi ranam comederit, inſanabilis omnino fit. Canis

ſi incol

ſi incolumis momorderit, vulnus quidem infert & dolorem, non tamen peſtiferum inurit: ſin rabioſus plagam inflixerit, pernitiem molitur. Primò enim aquæ metum iniјcit, & qui mediocriter ſe habere videtur: deinde ingraueſcente rabie in dolorem exardeſcit, & latrat, denique moritur. Cùm autem veſtem quam rabidus canis laceraſſet, ſarcinatrix mordicus, vt eam ſarciret tenuiſſet, in rabiem acta periјt. Ieiuni hominis morſus acerbior eſt, atque ad ſanandum difficilior. Scythæ dicuntur ad toxicum quo ſagittas oblinunt, humanũ admiſcere cruorem. huius rationem Theophraſtus coniјcere nouit.

Quemadmodum oculorum hebetudinem ſanat ſerpens. CAP. XVI.

I*Neunte vere cùm ſenectutem ſerpens exuerit, tum etiam viſus hebetudinem tanquam oculorum ſenectutem abiјcit, quo ex morbo admotis ad marathrum oculis liberatur: nam ex eius hyberna in latibulis obſcuris manſione oculos hebetes & præſtrictos frigoribus calfaciens marathrum purgat, atque acres & acutos efficit.*

De halcyonis partu & de cõſtructione nidi. CAPVT XVII.

H*Alcyon ſuam grauiditatem ſentiens, nidum ad excipiendos pullos machinatur, ſed ita vt non egeat luto, neque edium trabibus vt hirundo quæ etiam domibus eget ad conſtructionem nidi, & hoſpes non vocata ingreditur domos, conſu-*

mens

mens tempus matutinum in loquacitate, & rumpens ſuauiſsimum ſomnum: at halcedo congregans belonæ ſpinas vinculo quodam incredibiliter diſpoſito nidum ſuum deuincit, ſpináſque alias rectas obligat, alias tranſuerſas texit, vt mulierem dicas textrinæ peritam telam aut pannum texentem. Et quanquam nidum aliqua ex parte ſinuoſum & ſublongum velut naſſam efficit, tamen leniter in rotundam figuram ſubtexit, deinde in mare defert vbi fluitans ab incurſantibus vndis earum opus probatur, & partes quas aqua incurrens oſtendit non firmas eſſe, ita ſarcit, vt ne ſiquidem percutiatur ſaxo rumpatur, neque ferro diſcindatur. Os nidi non planè conſpicuũ & inacceſſum ſolum illam ſuſcipere poteſt, neque per ipſum os quicquam ex mari intro influere poteſt, ibidémque pullos nutrit, vndis circumlata, vt aiunt.

De lycoctono herba. CAP. XVIII.

P*Roximè Nilum herba naſcitur, quæ non ſine cauſa lycoctonos appellatur, quòd eam lupus calcans conuulſionibus moritur: propterea Aegyptij in terras ſuas eiuſmodi herbam importari prohibent, quòd hoc animal venerentur.*

De gallinis & galeota, quem Plinius ſtellionem vocat. CAP. XIX.

G*Allina ſi in vinum ceciderit & ſuffocetur, nihil lædere aiunt neque vinũ neque ea quæ ſunt intus, ſin in aquam delabitur, malè olentem*

reddit

reddit aquam, & malo odore aërem afficit. At galeota ſi in vinum aut in aquam delapſus ſuffocetur, nihil lædit, ſin in oleum ceciderit & moriatur oleum tetro odore imbuit, eóſque qui eo vſi fuerint, pedunculis implet.

De cerui coruu & lapide ſerpentes fugante.

CAPVT XX.

CEruini cornu ſuffimento ſerpentes fugari manifeſtum eſt. Ariſtoteles dicit in ponto flumine (eſt autem hic in regione Indica & Mæonica) lapidem eſſe, cuius ſuffitu fugantur ſerpentes, ac ſi quis aqua perfuderit exardeſcit: ſin ardentem flabello magis incendere velis reſtinguitur, eius ſuffimentũ odorem ſulphure tetriorem emittit, in quod quidem ipſum Nicander conſentit.

De Pharo inſula, & de eius ſerpentibus.

CAPVT XXI.

QVæ dicturus ſum antiqui Aegyptij tradũt: nimirum Pharum inſulam varijs & multis ſerpentibus fuiſſe plenam: at poſtquam Othonis rex Aegyptiorum Helenam apud ſe depoſitam à Menelao erranti in Aegypto atque Aethiopia amauit, vſque ſtuprũ intulit illi, fama eſt Helenam metuentem hæc omnia dixiſſe Polydamnæ vxori Thonidis, quæ metuens ne quando pulchriorem ſe duceret Othonis Helenam, & tamen ipſius miſerens expoſuit in Pharum inſulam, herbámque illi dedit inimicam ſerpentibus eius inſulæ, cuius ſen-

ſum percipientes ſerpẽtes poſtea latuere. Eam herbam Helena plantauit, quæ temporis interuallo germinauit, & ſemen emiſit, inimicum ſerpentibus. Hanc herbam appellari Helenium dicunt, qui eiuſmodi res callent.

De ſtellis marinis. CAP. XXII.

STellæ marinæ cruſta intectæ oſtreis tam crudeliter inimicæ ſunt, vt hæc ipſa exedant & conficiant. Ratio inſidiarum quas eis moliuntur, eiuſmodi eſt, Cùm teſtacea ſuas patefaciunt conchas vt & refrigerentur, & ſi quid quod pertineat ad victum inciderit, compreſſis conchis exceptant, eæ ſuo pede intra teſtas inſito eas claudi prohibentes oſtreis explentur.

De amphisbena. CAP. XXIII.

HYdram Lerneam Herculis certamen decantant poëtæ, & veterum fabularum opifices: quorum è numero eſt Hecatæus hiſtoricus: chimeræ naturam tricipitis canit Homerus, Monſtrum hoc Lyciæ Amyſodari Lyciorum regis in perniciem multorum beluam variam & inexpugnabilem. Quæ mihi profectò ſic in fabulis numeranda videntur, vt verum eſt: amphisbenam ſanè ſerpentem duo habere capita, alterum in anteriori parte, alterum in poſteriori. Cùm enim aliquò neceſſe habet progredi, caudæ loco alterum ponit, altero pro capite vtitur, tum rurſus ſi ei retro ſit opus cedere, capitibus contrà quàm prius vtitur.

De

De rana piſcatrice. CAP. XXIIII.

E Genere ranarum quædam piſcatrix appellatur, nomen ex ijs actionibus rerum quas molitur trahens. Hæc ante oculos has ſane piſciculorum capiendorum illecebras habet: longulos nimirum pilos, eos ſibi conſcia à natura cõparatos eſſe dandæ anſæ ad illiciendos in eſcam piſces, ſeſe in turbidiſſima & referta limo loca abdit, atque illic ibidem ſilentio deliteſcens porrigit pilos & prætendit, paruuli igitur piſciculi ad pilos adnatãt, & extremum quod propilatum eſt eſcam eſſe putant: ea verò in abſtruſis inſidijs manens, vbi illos propius acceſſiſſe perceperit, pilos ad ſe ſubducit. Subducuntur enim occultis quibuſdam vijs: piſciculi autem qui helluatione & liguritione allecti proximè acceſſerint, comprehenduntur, & ei eſca fiunt.

De locuſtæ & polypi inimicitiis. CAP. XXV.

Locuſta ideo inimicitias cum polypo graues habet, quòd hic cùm locuſtæ brachia circumplexus fuerit, aculeos quos illa in dorſo inſitos habet, pro nihilo habens, locuſtam ſoffocat: cuius ſanè rei haud inſcia locuſta à polypo ſummè refugit, cùm nullius rei metu afficitur, tum antè verſus progreditur, non prætenſis quidem, ſed obliquis & demiſſis in latera cornibus, partim vt ne aqua contra natationem veniens reprimat cornua, partim verò ne vltrà progredi prohibeatur: ſin fugit &

retrocedit, tum longè latéque ſua cornua & porrigit & tanquam remis ſcapham propellens ſic ſeſe commouens multum conficit itineris. Quòd ſi locuſtæ inter ſe pugnant, alij contra alios ita erectis cornibus veniunt, vt incurrentes arietes allidunt & conferunt frontes. Iam enim antè certamen murenæ & locuſtæ explicaui.

Quemadmodum ſerpentes agnos & nepeta perſequitur. CAP. XXVI.

PErmultam ſerpentium fugā nepeta & agnos faciunt & longè latéque expellunt, in Athenienſium Theſmophoris Atticæ mulieres agni folijs cubitus ſuos ſubſternunt, quòd ſerpentibus ſit infeſta & quòd exiſtimetur ab appetitione Veneris prohibere, vnde nomen traxiſſe videtur. Herba etiam libanotis nuncupata ſerpentibus formidabilis exiſtit.

Quemadmodum ſcorpium necat herba thelyphonus. CAP. XXVII.

THelyphonum herbam Theophraſtus narrat, ſi eam ad ſcorpij dorſum admoueas, hunc ſtatim perire. Idémque affert eundem ad integritatem valetudinis reſtitui, ſi eum candida helleboro oblinas, atque equidem Thelyphonum probo, non item helleborum, quòd ſanè ita homines egregie diligam vt acerbe & penitus ſcorpios oderim. Callimachus etiam canit in terra Trachimia arborem nomine Smilum naſci, ad quam appropinquantes & eam

cont

contingentes ſerpentes pereunt.

De ſerpentibus Euphratem accolentibus.

CAPVT XXVIII.

EVphrates qui inter Parthos & Syros intermedius fluit, quàm longè cæteris fluminibus præſtet, aliàs dicam. Iam nunc de eo ipſo quod Parthi & Syri non ignorant, quódque ab hoc inſtituto ſermone nõ abhorret ponam. Ad primos ortus huius fluminis quædam ſerpentes naſcuntur hominibus inimiciſsimæ, non indigenis quidem, ſed externis adeò infeſtæ ſunt, vt eos interficiant.

De ſue & ſalamandra. CAP. XXIX.

SVem ſuauiores carnes habere, iamdudum creditum eſt: ac ſiquando ſalamãdram comederit, extra periculum eſt, eos autem qui ſuis carnibus veſcuntur interimit.

De greſſu leonis. CAP. XXX.

CVm leo graditur, nec rectà iter facit, nec ſimplex ponit veſtigium, ſed varium imprimit, & multiplex, modò enim progreditur, modò regreditur, tum rurſus procedit, idemque viciſsim retro commeat, nunc quaſi ſurſum verſus, nunc permiſtim facit veſtigiũ, deinde partim præcidit viã, partim obliterat, vt ne venatores veſtigijs inſiſtẽtes luſtrum vbi cum ſuis catulis habitat reperire poſsint, quod diuino munere propriũ naturæ leonũ datũ eſt.

De ſingultu animaliũ & herba illi contraria.

CAPVT XXXI.

PAſtor bonus diligit oues & capras, at odit ſingultum ſtrangulatoriū, morbum qui etiam homines ſæpe tentat. Hunc morbum affert ſatietas: itaque herbam quandam huic malo contrariā iuxta ſtabula plantant quæ pecudes prohibet ab hoc malo. Dicunt periti etiam hominibus hoc affectu laborantibus hanc herbam prodeſſe.

Quæ modo hyoſciamon & opon per volucres extrahunt. CAP. XXXII.

HYoſciamon & opon quibus opus eſt colligere, hi circunfodiunt quidem circa radices, non ſuis manibus, ſed per volucrē extrahunt: quam poſtquā venati ſunt aut emerunt, eius alterū pedem alligant ad herbam, quam auis circunuolans extrahit. Et ſunt vtiles ambæ ad ea quibus egent homines. Quòd ſi quis non ita herbas extrahat, perdit operam. nam aliter efficaces non ſunt.

De polypo piſce nauta. CAP. XXXIII.

NAutilus è genere polyporum eſt, & concha vna præditus, cùm ex ima maris ſede ad ſummam aquam effertur, inuertit & mutat concham deorſum verſus, vt ne hauſta aqua rurſus demergatur: vbi ad ſummum æquoris peruenit, & mare ab aduerſa tempeſtate cōquieſcit ſupremam concham vertit, hæc enim tanquam ſcapha nauigatione fertur. Is autem duo brachia in vtrunque latus demiſſa ſenſim atque moderatè mouens remigat, domeſticámque & natiuam nauem propellit: ac ſi

ac ſi ventus flat, brachia quæ tanquam remos prius longè latéque porrigebat, gubernacula conſtituit, atque cæterorum brachiorum longè latéque paſſorum remigatione vtitur, inter quæ media eſt membranula pertenuis: ea paſſa & intenta pro velo vtitur: ſicque cum eſt ſine metu nauigat; ſin quippiam à volentioribus beluis metuit, ſe demergens concham aqua complet, & ſimul ex pondere in profundum delabens ſeſe occultat, atque ita hoſtem effugit. Poſt vbi mare eſt tempeſtate vacuum, & à beluis quietum, de imo maris gurgite ſe extollens rurſus per ſummũ mare nauigat, vnde nomẽ habet.

De lumbricis & abrotono. CA. XXXIIII.

ABrotonum quantas commmoditates habeat, & vt vias præbeat ſpiritui, ipſúmque purget, non eſt mihi nunc tempeſtiuum declarare, ſed animal pernicioſum lumbricum interimit, quod adeò augeſcit vt fera efficiatur: inteſtinis innaſcitur, & inter morbos humanos numeratur, & quidem inter eos qui difficulter curantur. Iam verò id quod de hoc verme narrat Rheginus hiſtoricus, tale eſt: Mulier habebat lumbricum & eam ſanare deſperabãt etiam graues medici. Itaq; ad Epidaurũ profecta, deu rogabat vt ſibi auxiliaretur. Non aderat deus, tamẽ æditimi dei miniſtri iubent diſcumbere mulierem vbi ſanare deus ſolebat egentes tali auxilio: mulier quietè obediebat miniſtris: at hi dum ea quæ pertinent ad ſanitatem, mulieri

miniſtrabant, caput à ceruice ſeparant: demittit alter manum & extrahit lumbricum feram magnam, ſed in priſtinam ſedem caput reſtituere neſciebant, interea Deus aduenit, miniſtris iraſcitur, quòd tentaſſent opus viribus humanis præſtantius, ipſe diuina vi caput reſtituit in ſuum locum & ad ſanitatem reſtituit mulierem. Non tamen, Aeſculapi humaniſſime, ſapientiæ tuæ comparo abrotonum: non enim eò vſque inſanio: verùm in commemoratione abrotoni recordatus ſum tui beneficij & curationis ſtupendæ. Sed quin donum tuum ſit herba abrotonum, non eſt dubitandum.

In quantam altitudinem maris viſus hominis penetrare poteſt. CAP. XXXV.

MAris altitudinem humanus viſus penetrare vſque ad triginta paſſus poſſe dicitur, vlterius non poteſt pertingere, ſiue autem piſces ſubnatant, ſiue feræ ſunt, vltrà non accedunt, ſiue dei marini hanc regionem vlteriorem tenent non valde laboro, neque alius dicit.

De piſce adonide exocoeto appellato. CAPVT XXXVI.

PIſcis aſpectu flauus è genere mugilum ſaxa incolere, & ſimul in ijs victitare ſolet, eius ſanè duo in vulgus nomina minimè ignota atque peruagata ſunt: alij enim Adonin nominant, alij exocoeton, quòd extra mare in arido cubet. Cùm enim eſt tranquilla tempeſtas, in ſiccum vndarum impetu

impetu peruectus ad ſaxa ſeſe exponit, ibidémque libenter & quietè altum ſomnum capit: cùm autem alijs omnibus animalibus tanquã fœdere deuinctus eſt, pacémque habet, non ſimiliter cum incolis maris auibus pace cõiungitur, ſed & eas perhorret, ac ſi earum quæpiam comparuerit, ſeſe verſat & tandiu ſaltatorio quodam facto tripudio ſaltat, dum de ſaxo in vndã deſiliens ſalutem adeptus fuerit: cùm autem mare & terram amicam habeat, ipſum iccirco adonin (quemadmodum mea fert opinio) ij appellarunt, qui huiuſcemodi nomẽ ei impoſuerunt, quòd Adonidis qui Cynaræ regis filius fuit, vitam inſpexerit. Eum ſanè duabus in amore deabus fuiſſe alteri marinæ, alteri terreſtri.

Quemadmodũ plantæ ramus alienæ arbori inſeritur opera auium. CA. XXXVII.

VNius plantæ ramus ſæpe innaſcitur & ſuccreſcit alienæ arbori. Cauſam cur id fiat, Theophraſtus abſtruſas rerum naturas perſcrutatus affert. Aues enim arborum fructum comedentes poſteaquam in arboribus conſidentes excrementa egerere, ſeménque in cauernas delapſum pluuia irrigatum enaſci, & pullulare, itaque in oliua ficum, in alijsque alias ingenerari.

De oue & hepato piſcibus marinis. CAP. XXXVIII.

IN ſpecubus abditè latent maris incolæ oues & hepati & à piſcatoribus Præpontes nominari

ſoliti, & quanquam natura maximi videntur, tamen ad natandum ſegnes ſunt, non enim à ſuis latibulis longè aberrant, imò verò circum ea ipſa ſemper volutantur, infirmioribus piſcibus adnantibus inſidias faciunt, aſellus inter eos numerari poteſt, hic exortum caniculæ extimeſcit.

De cantharidibus & vbi naſcantur.

CAPVT XXXIX.

CAntharidum genus naſcitur in ſegetibus & alnis & ficubus vt Ariſtoteles dicit: in ciceribus campæ, in orobis generantur phalangia quædam, in porris blatta, in crambe generatur vermiculi genus cui eſt nomen crambis.

Quemadmodum nouerunt animalia in quo habent fortitudinem vt xyphias, paſtinaca, murena. CAP. XL.

IN qua parte inſitam vim habeat præclare nouit vnumquodque animal, cuius cum inſidias facit, fiducia nititur, vt gladius piſcis ea parte vnde nomen traxit tanquam gladio vtitur. paſtinaca aculeo ſe tuetur. murena dentibus eo commodius ſe defendit, quòd eorum prædita ſit duplici ordine.

De muribus marinis. CAP. XLI.

INcolæ domorum mures cùm ad cætera omnia timidi & perimbecilli habentur, tum maximè ſtrepitus timore afficiuntur, ſed nihil peius quàm felis vocem perhorrent: timidi etiam agreſtes, ſed domeſticis audaciores, non item marini. At enim

&

& ſi non magno ſunt corpore inexpugnabili tamen ſepti ſunt robore atque muniti, quippe qui ad propugnandum duplici confidunt armaturæ, præduræ nimirum pelli & dentium robori: cum enim valentibus piſcibus & rei piſcatoriæ hominibus peritiſſimis pugnant.

De thunnis. CAP. XLII.

T*Emporum commutationem thunni ſentiunt, ſolſtitia præclarè noſcunt: nihílq; iјs ad hanc rem cœleſtium rerum peritis opus eſt, vbi eos hyemis initium deprehenderit, ibi libenter commorantur: & ex eo loco ad vernum æquinoctium non ſe commouent: eoſdem Ariſtoteles ait altero oculo acutius, altero hebetius videre, in quem hoc idem conſentit Aeſchylus, cum inquit, ſiniſtrum oculum thunni more intorquens, eóque limè & obſcurè aſpiciens. Pontum ingredientes ad dextrum latus vnde acrius vident, terram conſtituunt, egredientes ad contrarium littus ſe accommodant & terram ſecundum eum oculum quo clarius vident, ſtatuentes nauigant.*

De paguris. CAP. XLIII.

C*Ruſta paguris rumpitur, & ſenectutē quemadmodum ſerpentes ſic ſeipſi teſta exuunt, cuius circumplicatione ſuū corpus cùm obductum eſſe ſentiunt, tum huc & illuc tanquam furiјs incitati feruntur, pleniorem victum inquirentes, vt tumoris acceſſione & corporis mole inflati inuolucrum*

crum ſuum rumpere poßint: ex quo vbi elapſi ſunt atque ſe explicarunt, in ſabulo iacent mortuorum ſimilitudinem ſpeciémque gerentes. De naſcente pelle etiam nunc molli & tenera maximo afficiuntur timore: vt autem ex diſſolutione & diuulſione ſe paulatim collegerunt, & quodam modo reuixerunt, primum ſane guſtant ſabulum, tandiu timidi ſunt, & viribus ſuis diffidentes, quoad tegumento extrinſecus obiecto circunueſtiantur, id ſimul vt cœptum fuerit conglutinari, atque ad naturam teſtæ traduci, tum continuò tegmini tanquam armaturæ confidentes adſunt animis & amittunt timorem.

De ſerpentibus apud Troglodytas.

CAPVT XLIIII.

TRoglodytarum genus hominum quod ex habitandi & viuendi ratione nomen duxit, ſerpentibus iccirco formidabile eſt, quòd ſerpentes eiuſmodi hominum natio exeſt, ac conficit, teterrimum porrò odorẽ ſerpentes inter ſe miſtæ emittũt.

Quemadmodum polypi & oſmyli adrepunt ad arborum fructus. CAP. XLV.

POlypos & oſmylos in ſiccum egreſſos æſtiuo tempore ex maritimis arboribus frugiferis fructus ſurripientes ſæpe agricolæ & deprehendunt, & pro direptis fructibus pœnas ex comprehenſis ſumunt, & ex ſeſe conuiuium largiuntur dominis fructuum direptorum.

De

De fuſaneo genere piſcium. CAP. XLVI.

FVſanei generis piſces marini ſapientes ſunt ad diligenter penitúsque cognoſcendam temporum mutationem: nam ineunte hyeme ad vitandam frigoris vim ex natatione conquieſcentes & conſiſtentes ipſa commoratione & quiete, æquabiliter, & fraternè ſeſe tepefaciunt, poſtea verno tempore ingrediuntur longiora itinera facere, neque modo obuijs ſed ijs etiam quos inquiſierint & inueſtigarint cibis paſcuntur.

De echynis marinis. CAP. XLVII.

EChinos adhuc viuentes obductos teſta, atque aculeis communitos ſi quis contriuerit, & alia ſeparatim ab alijs fruſta in mare abiecerit, hæc tamen cohærentiam, & coitionem inter ſe faciunt, & affinem partem recognoſcunt, & applicata cohæreſcunt, & velut conſeruntur, ſimul & naturali rurſus quadam conciliatione integrantur.

Quemadmodum ad amplificandam prolem animalia excitantur. CAP. XLVIII.

EX animalibus ſibi quo plus prolis naſcatur harum rerum curatores & paſtores ouium, caprarum, & equorum genitalia tempore coitus delibutis multo ſale & nitro manibus perfricant, vnde ijs vehementer coitus appetitio exoritur: alij ea pipere, alij nitro perungunt, alij vrticæ fructu: ſunt etiam qui ſmyrni & nitro eadem inungant, ex ea ſanè fricatione fœminæ & libidinoſiores

euad

euadunt, & mares ſuſtinent.

De maximis cetis. CAP. XLIX.

AD littora aut minimè profunda loca, aut breuia ex cetaceo genere nullum appropinquat, ſed in alto & profundo verſatur, eximia autem magnitudine exiſtimantur leo, zygæna, pardalis, phyſalus, priſtes, maltha belua inexpugnabilis, aries vel ipſo aſpectu infeſtiſsimus & periculoſiſſimus, procul enim licet compareat, maris procellas & tempeſtates ciet, & agitat: zygæna non eſt aſpectu fauſto nauigantibus, neque proſpera illis operatur. de canum differentia ſuprà diximus.

De caſtoridibus. CAP. L.

CAſtorides animalia marina ad littora & ſaxa eminentia vlulatum diritatis plenum edunt & grauiſsime rugiunt: earum ſonitum quicunque audierit, non effugiet quin paulò pòſt excedat è vita. Balena è mari eminet & procedit & radijs ſolis caleſit. Vituli marini exeunt quidem de mari nocturno tempore magis, ſed & interdiu atque etiam meridie extra mare dormiunt, quod quidem ipſum Homerus in Odyſſæa Menelaum facit narrantem Telemacho & Piſiſtrato, cùm de Pharo & de Protheo marino dæmone, & diuinatione qua Protheus vtebatur, Menelaus narrationem inducit.

De mullo piſce. CAP. LI.

DE mullo ſuperius dixi: quod non dixi nunc dicam

dicam. Eleuſinæ ſacris initiati iccirco mullo piſci honores habent, vel quòd is ter anno parit, vel quia mortiferum homini leporem exeſt, planéq; conficit.

Quemadmodũ ex piſcibus loligines, hirundines, accipitres volant. CAP. LII.

VOlant piſces cum timent & exſiliunt è mari loligines & accipitres marini & hirundo pelagia: loligines auxilio pinnarum longiſſimum ſaltum ſaltant, & ſeſe in ſublime attollunt, & gregatim auium more efferuntur, hirundines humiliori & non ita ſublimi volatu vtuntur. Accipitres paulò ſupra ſummam maris aquam tolli ſolent vt ad iudicandũ ſit difficile naténtne, an volitent.

De varia & multiplici piſcium natatione.

CAPVT LIII.

VAgantur piſces atque errant, alij quidem frequentes ſimiliter atque vel greges pecorum vel ordines militum turmatim euntium, vel acies longior quàm altior, à fronte nimirum ad tergum porrecta, alij ordinibus à fronte ad tergum ſigillatim explicatis cum ornatu proficiſcuntur, alij cohortium ſimilitudinem ſpeciémque gerunt, nonnulli velut decuriati natant, tum quidam inſtructis ab vno cornu ad alterum ordinibus natant, ſunt qui in cauernis ſe tenent, ibidémque æuum agitant.

Quéadmodũ pingueſcũt animalia. CA. LIIII.

REi paſtoriciæ peritos audio cum ad pinguitudinem volunt animalia perducere, cornua eis

amput

amputare: ad coitum verò procliuiores hircos cùm efficere ſtudent, horum nares & mentum ſmyrnio perungere, contráque medijs caudis lino alligatis eoſdem à vehementi coitus appetitione reprimere. Abortum Ariſtoteles ait equam facere, ſi paulò vehementius fumantis funiculi odorem extinctæ lucernæ ſenſerit. Itémque vt ne canes aufugiant, audio eos hac machinatione & ſolertia retineri, eorum caudam primum arundine quæ butyro ſit oblita dimetiuntur, deinde hanc eis ad lambendum concedunt, eo fit vt poſtea tanquam ligati permaneant.

De ſilentio canis & aſini. CAP. LV.

VIs etiam cani hæc eſt, vt eum non latret qui muſtelæ caudam ſecum habet, modò cauda abſciſſa viuam dimittat muſtelam. Aiunt etiam aſinum ſi ex eius cauda lapidē appendas nō rudere.

De elephantorū intellectu & quòd ſua pericula cognoſcunt. CAP. LVI.

ANni æſtiui tempore cum calor à ſole intenditur, & æſtus ingraueſcit, tum elephanti ad calorem frangendum inter ſe craſſo perfunduntur cœno, quo partim vim caloris depellant, partim vel vmbroſis ſpeluncis, vel arboribus quæ ramorum frequentia eos opacare poßint, refrigerentur, tum etiam ſagacißime odorantur, tum acerrimis ſenſibus exiſtunt, tum vero ex his, partim antegredientes, partim ſubſequentes, ordinatim eunt, atque horum

horum primus narium ſagacitate, herbam ante pedes ſuos poſitam ſentiens humanis veſtigijs eſſe tranſitam, eam euellit, & ei, qui à tergo proximus eſt, odorandam tradit: is rurſus alteri, qui poſt eum ſtat: ac deinceps per omnium quaſi manus ſagaciter contrectatur, quoad ad illum ipſum qui extremum agmen ducit peruētum fuerit: is ſimulac olfecerit, barritum vaſtum edens, quaſi ſignum ad fugam dat. Hi tunc in conualles profundas, ac in loca concaua & paluſtria, vel ſi minus id concedatur, in nemoroſa campeſtria, ab eo loco iter auertunt, prorſusque ſe totos auertunt ab his locis, quacunque frequentes homines iter facere ſolent: quod ab hominibus vt animalibus ſibi infeſtiſsimis, timeant. Cum eos cætera pabula defecerint, radices effodiunt, quibus paſcuntur. è quibus primus qui aliquam prædam repererit, regreditur, vt & ſuos gregales aduocet & in prædæ cōmunionē deducat.

Quemadmodum in ſumma hyeme ſe piſces tepefaciunt. CAP. LVII.

HYeme ſumma & teterrima cum mare maximis turbinibus & acerrima tempeſtate furit, tum ad imam maris ſedem piſces adhæreſcunt, horrentes perfrigidam maris tempeſtatem. Itaque ex ipſis ſunt qui arenas pennis exaggerent, & his tecti ſeipſi tepefaciant, alij in ſaxorum anguſtias compulſi atque compreſsi ibi in protectione à frigore libenter quieſcant, alij in pelagi cauernas

abditi atque abſtruſi ſummam maris inhorrentem vitent: neque enim in mari imò tam aiunt furentes & inflatas quàm in ſummo tempeſtates cieri, & agitari, ineunte vere cùm cœlum ſerenum eſt, & dies læti illucent, & herbæ prata conueſtiunt, plantæ virere incipiunt, tum piſces maris tranquillitatem ſentientes, ad extimum & ſummum mare efferuntur, vagos & ſaltatorios agunt motus, & tanquam peregre redeuntes prope à continenti natant.

Ex minima origine in maximã creſcunt magnitudinem crocodilus, ſtruthio magna, elephantus. CAP. LVIII.

HAec tria ex minimis euadunt maxima animalia, ex aquatilibus crocodilus, ex volucribus magna ſtruthio, ex quadrupedibus elephantus. Iuba rex elephantum ſcribit patri ſuo fuiſſe qui multa ſecula vixiſſet, nempe qui emanaſſet & per manus traditus fuiſſet vſque ab huius alta ſtirpe: & Ptolomæo Philadelpho Aethiopem elephantum fuiſſe, qui multas ætates vixiſſet, vel ex hominum conſuetudine, vel inſtitutione manſuetiſsimum, atque idem ipſe ait ſe vidiſſe elephantum Seleuci cognomine Nicanoris, qui vſque ad Anthiochorum poſtremam expugnationem vixiſſet.

Quemadmodum ad pariendũ piſces enatant in flumina vicina. CAP. LIX.

Piſces

PIſces cùm vicini ſunt ad pariendum, ex ſalſilagine ad flumina lacúsue mari ſuo propinquos ſeſe incitant, aquam à tempeſtatibus conquieſcentem cupide amplexantes. Etenim aquarum tranquillitas probè affecta eſt ad excipiendos piſcium partus, & conſeruandos ex damni contractione, atq; inſidiarum cõparatione propter beluarũ quietem & paucitatẽ, cuiuſcemodi libertatem & immunitatẽ flumina & lacus habere ſolent, atq; ideo Euxinus pontus plurimis piſcibus abũdat, quòd nõ ſolitus ſit beluas procreare, & ſicubi aut vitulos marinos, aut delphinos profert breuiſsimos, à cæteris autẽ omnibus beluis maleficis piſces ibidẽ tuti ſunt.

De acu marina. CAP. LX.

MArinæ acus quod ſunt pertenues, & minimè tortuoſam & ſinuoſam vterum fœtuúmque capacem habent, iccirco ſuorum filiorum ſuſtinentes incrementum diſrumpuntur: non igitur pariunt catulos ſed expellunt atque eijciunt.

Qualia ſunt aſpidis morſus veſtigia. CA. LXI.

MOrſuum veſtigia tam perparum apparentia aſpis imprimere dicitur, vt indicia vix acri oculorum acie deprehendantur. Cur verò ſint tam obſcura ignotáq; cauſam hãc eſſe audio, ipſius veneni ad trãſmittendũ peracutũ mirabiliq; celeritate ad intima trãſitionẽ faciẽs. Cùm enim hæc ipſa morſum effecit, venenum non eminet & apparet, ſed ſub cutem ſubiens intra meatus bene penitus

ſubeſt, atque ſic ad intima delabitur, vt nihil extet atq; emineat, quare ab Octauianis Cleopatræ mors non facilè oculis comprehenſa eſt, niſi tandem ſerò admodum ex duobus punctis difficilibus ad videndum & comperiendum animaduerſis mortis obſcura ſignificatio deprehenſa eſt, alioqui aſpidis tractus veſtigia manifeſtò apparent his qui hiſtoriam motus horum animalium tenent.

De aſpide quæ in quinquatriis momordit.

CAPVT LXII.

CVm Pompeius Rufus Romæ ædilitiĳ munus obiret quinquatrĳs, vt ſolet in Romano foro fieri, circulator alĳs permultis, qui eandem quam is ipſe artem factitarent circunſtanſtibus ad ſuam ipſius oſtendendam ſapientiam, ſimúlque ex artificio ſuo ſpecimen dandum, aſpidem ad brachium admouet, & ex impreſſo morſu malum exuggit, cùm poſtea non aquam, quam ſibi præparauerat exorbuiſſet, quòd ea eſſet ſubducta, ex inſidĳs nimirum vas fuerat euerſum, veneno non exhauſto neque eiecto, ſecundo pòſt die ſine doloris ſenſu cum ſenſim & pedetentim pernicie veneni illapſa eius os cæteráq; mēbra extabuiſſent, vita priuatus eſt.

De coitu animaliũ & de piſcibus. CA. LXIII.

VIgente verno tempore, & efflorẽſcẽte terra libidinis ardore beſtiæ terrenæ aquatiles & volatiles flagrant, ex piſcibus alĳ frequentia oua atque alia ex alĳs nexa arenis atterunt, alĳ

interea

interea cum natant infinitatem quandam ouorum expellunt,atque eijciunt, quorum non pauca à tergo nantes exſorbent. Enimuero mares antecedunt & ſemen ſpargunt, fœminæ verò inſequentes inſaturabiliter hiantes atque eminentes explentur. Iam quòd piſcium quidam ſic cum fœminis verſantur tanquam cum vxoribus,eásq; cuſtodiunt, quòd etiam ex piſcium genere aliqui riualitate laborant, atque obtrectatione,antè dixi.

Dulci aqua in mari piſces alũtur. CA.LXIIII.

A*Riſtoteles, & ante hunc Democritus ex hísque Theophraſtus dicit non aqua ſalſa ſed dulci piſces qui mare incolunt ali,idémq;, quòd propemodum incredibile videtur, ex ipſis operibus confirmare volens quandã potabilem in omni mari aquã eſſe,id experimẽto docet:nam ſi quis cõcauum è cera vas tenui opere finxerit,atq; in mare demiſerit inane alicunde appenſum vt aquã tranſmittere queat,die ac nocte vna dulciculo & potabili humore completur.Empedocles Agrigetinus aliquam etiam ait dulcem nõ omnibus notam in mari aquam eſſe qua piſces nutriantur, cauſamque affert cur in ſalſo dulcis ſit, quam ex eius ſcriptis cognoſces.*

Cur non edunt ſacerdotes muſtellum & mullum piſces. CAP. LXV.

M*Vſtellum piſcem aiunt nunquam ſacerdotes edere, non enim quoniam ore parit mundum cibum eſſe. Quidam non ipſum ore parere ſe-*

runt, ſed inſidiarum timore perculſum vt occultet catulos ſuos deuorare, deinde cum nihil ab inſidiarum comparatione timet viuos euomere, itémque mullum nunquam attingunt nec ſacerdotes nec fœmina Argolicæ Iunonis ſacerdos. Cauſas cur ab eo ſe abſtineant, quodam loco antè me dixiſſe memini.

De vipera & murena. CAP. LXVI.

CVm proximum eſt vt vipera complexu venereo iungatur cum murena, venenum vomitione eijcit, atque expellit, vt ſuauis decorúsque ſponſus videatur: poſtea edito ſibilo tanquam Hymeneo quodam ante nuptias miſſo ſponſam appellat, atque vbi mutuam Veneris libidinem inter ſe expleuerunt, hæc quidem ad mare regreditur, illa verò exſorpto veneno, & recollecto ad domeſticam ſedem reuertitur.

ÆL

AELIANI LIBER decimus hiſtoriæ animalium.

De amore elephantorum. CAPVT I.

ELephantum quamuis rarò amare ſerunt, quoniam, vt antè dictum eſt, libidinum moderatione tẽperatus ſit, tamen ipſe illud admirabile amore plenum audiui, quod conſequitur: Vir venandi elephdntos haud imperitus, ſcribit ſe, cum ab Imperatore Romano cum poteſtate in Mauritaniam ad venandos elephantos allegatus eſſet, ex elephantino genere adoleſcentem formoſam vidiſſe, coeuntem cum elephanto, & adoleſcente, & pulchro: alterum verò ſeniorem, quia huius ſiue amator ſiue maritus eſſet, vt ſe ſpretum, ignominiæ loco hoc tuliſſe: quare acriter animo incitatum impetum feciſſe, vt nihil proprius factum fuerit, quã nos, inquit, omnes perderet, ſicq; incurriſſe in illũ formoſum riualem ſuum, pugnámq; edidiſſe tanquam eum, qui de amica ſibi erepta, doloribus acerrimis premitur: adeóque infeſtis animis vtrunque cum altero pugnam

commiſiſſe, vt ex impetu cornibus ambo mutilarentur. neutrum ideo non viciſſe, quòd multa verberatione eos venatores diſtraxerint. Poſtea autem quàm amiſsis armis in poſterum inutiles ad conſerendam quaſi manum inter ſe facti eſſent, riualitatem amantium conquieuiſſe. Trahebatur Paris à Menelao & ſuffocabatur loro ipſum premente, & traxiſſet, infinitámque gloriã cœpiſſet Atrei filius, niſi lorum fuiſſet ruptum: & niſi filia Iouis & Dionæ Paridem ex pugna turpi & effœminate pugnata rapuiſſet, qui vt euaſit timidius dormiuit cum adulterata Helena.

De piſcium coitu de lupo & mullo. CAP. II.

NOn vno eodémque tempore piſces habent libidinem procreandi: verùm alij verno tempore ſe ad venerem rumpunt, alij æſtiuo ad coitum impelluntur, alij autumno amoris flamma conflagrant, complures hyeme venereum complexum expetunt, plurimi vt ſemel peperere, deinde toto anno à pariendo conquieſcunt, lupum anno binos partus edere audio, mullum ter ſingulis annis ventrem ferre, eius nomen ſignificare aiunt.

De camelis. CAP. III.

HErodotus ſcribit Camelum in poſterioribus cruribus gerere quatuor femora, & totidem genua, & veretrum inter poſteriora crura caudam verſus ſpectare.

De

De Arabicis ouibus. CAP. IIII.

PReditas eſſe oues Arabiæ caudis inſolitis & diuerſis ab alio genere ouium Herodotus ſcribit: earum ſanè duo genera ponit: vnum dicit caudas maxima magnitudine habere, vt dimetienti nõ tribus breuiores ſint cubitis, quæ ſi trahantur omnino ad terram atteruntur, & exulcerantur. At paſtores ad fabrilem artem inſtituti ploſtella fabricant, ad quæ ipſa alligatæ caudæ nituntur & ſuſtinentur, quo fit vt à vulneratione defendantur. Alterum caudarum genus dicit eſſe cubitali latitudine.

De cochleis terrenis. CAP. V.

PErdices & herodios iccirco defugiũt cochleæ quòd eos pernoſcunt penitus hoſtes ſibi eſſe: nec cernere eſt limaces ibi ſerpere, vbi illi ipſi verſentur: eos tamen naturali quadam aſtutia cochleæ quædam præſtantiores ariones appellatæ, decipiunt & circunueniũt. Siquidem ex natiuis teſtis egreſſæ in magna ſecuritate paſcuntur: aues autem quas modò dixi, in teſtas inanes tanquam in eaſdem illas inuolant, vt vero nihil inuenerint, eas vt ſibi inutiles abijciunt, atque diſcedunt: illæ verò ſingulæ exſaturatæ paſtu atque ex aberratione qua hoſtes fefellerunt ſeruatæ, ita in teſtas tanquam ſuam propriam domum reuertuntur.

De cochleis ponticis. CAP. VI.

PErſarum regem cochleæ ponticæ imitantur,

æſtiuos dies Suſis agentem, hybernos verò Ecbatanis: etenim ad nuncupatam Propontidem calidam hyemant: æſtiuum autẽ tempus ad Aegialum agitant, propter molles auras quas mare eis afflat.

De mullorum piſcium ventre. CAP. VII.

AVdio peritiſsimos coquos cũ volunt mullorum interea dum coquũtur ventres non rumpi, oſculari ipſorum ora, quo facto integri permanent, vt aiunt.

De natatione delphinorum. CAP. VIII.

DElphinus fœmina ſimiliter atque mulier mammas habet, ſimul & vberrimo lacte catulos ſuos lactat: ex ætatum ratione diſpoſiti gregatim natant. Etenim perparuuli etiam nunc ex ætate infirmi in primo ordine locantur: hos natatione proximi ſequuntur, qui ſunt confirmata ætate. Nam delphinus cum catulorum ſuorum amantiſsimum animal eſt, tum de ijs vehementer metuens, diligenti cuſtodia eos conſeruat: ac nimirum ſic natant, vt tanquam in militari cuneo alij in prima acie, alij ſecunda, alij tertia conſtituantur: natu minimi ante prænatant: pòſt verò hos fœminæ ſequuntur, deinde mares extremum agmen ducentes, filiorum & vxorum natationem inſpiciunt, atque obſeruãt. Quid ad hos Neſtor bone Homere? quem ais ad inſtruendas acies principum ſuæ ætatis præſtantiſsimum fuiſſe?

περὶ ἐχέως καὶ ἐχίδνης, id eſt, de vipera. CA. IX.

Exin ἀπὸ τῆς ἐχίδνης genere, non natura nonnulli differre aiunt: illum marem eſſe, hanc fœminam. Alij etiam natura differre exiſtimant: & ſunt quidem qui dicant, ἀπὸ τοῦ ἐχέως percuſſum conuulſione affici, non itẽ ἀπὸ ἐχίδνης. Alij dicunt ἐχίδνης album morſum eſſe, ἐχέος non eiuſmodi, ſed liuidum. Nicander dicit, cum morſum inflixit ἔχις, duorum dentium veſtigia apparere: cum autem ἔχιδνα leſerit, plurium videri.

Quemadmodũ manſuefiant elephanti. CA. X.

QVid elephantes, poſtquã capti ſunt faciant, vt manſueſcant, dicendum eſt. Primò in ſyluam non ita longo interuallo ab ea foſſa, vbi comprehenſi fuerint, diſtantem, ſic eos ſtrictè conſtrictos funibus trahunt, vt ne permittãt quidem, néue hi præcurrant, néue rurſus retrahantur: deinde certo & dimenſo ſpatio horum quenque ad maximam arborem alligantes, vt neu in anteriorem partem inſilire, neu rurſus admodum in poſteriorem reſilire queant, néue ipſis ex funis laxitate facultas ſit ad inferendam iniuriã, victus tenuitate & fame, horum robur frangunt. Poſtea verò quàm eorum domitores duritiã animi tandiu paulatim molliuerunt, quo ad priſtinæ inexpugnabilis feritatis eos ceperit obliuio, de manu cibum ſumendum dant. Hi neceſſitate preſſi, cùm non malitioſe iam, tum verò hilarioribus oculis, & manſuetioribus, quàm

eſſent ſoliti, intuentur. Horum autẽ, qui ſunt ætate robuſti, vinculis ruptis, cùm dentiũ robore, tum verò promuſcide arbores reuellunt, & frangunt, víxque ſero admodum, partim fame, partim ciborum illecebris, partim verberibus manſueſiunt: vt vero cicures euaſerunt, panibus maximis, hordeo, caricis, cœpis, allijs, iunco, palma, hederaceis folijs, veſcuntur.

Non omnes piſces muti ſunt. CAP. XI.

QVi omnes piſces ſilentij condemnant, eos & mutos affirmantes ij in eorum natura indocti ſunt & rudes, nam ex ijs nonnulli editis ſibilis ſtrident & grunniunt, lacerta enim grunnit, & chromis, & aper ſicut tradit Ariſtoteles. Chalcis ſibilat, coccyx ſimiliter atq; auis ſua gentilis vnde nomen traxit, vocem emittit.

Quæ pars elephanti eſui apta. CAP. XII.

IN elephãto tametſi maxima corporis moles eſſe videtur, ex eo tamen nihil eſculentum eſt, niſi promuſcis & labra & cornuum medullæ. Eius animalis adeps cõtra venenata valet, nam ſi quis eo inungatur, eiúsue ſuffimento expietur, hæc ab ipſo aufugiunt longiſsimè.

De Arabicorum animalium variis coloribus & de rubri maris oſtreis. CAP. XIII.

ARabicorum animaliũ varius color & multiplex omnem picturam longè multúmque ſuperat, neque modò magna animalia & generoſa

hac

hac permulta colorum varietate picta, atque ornata ſunt, ſed etiam ignobilia. Etenim locuſtæ & ſerpentes aurei coloris ſimilitudinem ſpeciémque gerunt, tum piſces, præterquam quòd varios ornatus habent, horribiles etiam ſunt aſpectu & formidoloſi, tum maris rubri quod idem eſt Arabicum mare. Oſtrea huius ſplendoris expertia haudquaquam ſunt: imò verò flammeis illuſtrantur zonis, ea vt diceres varij coloris temperatione ad iridis ſimilitudinem accedere, adeò lineis perpetuo ductu æquè inter ſe diſtantibus diſtinguntur, atq; deſcribũtur.

De margaritis & conchis. CAP. XIIII.

INſano hominũ vel pretio vel ſermone celebris eſt atque illuſtris margarita, & ſimul mulierum admirationem habet. Maris fœtura eſt. Hanc ad partum deduci aiunt, cùm in apertas conchas fulgura affulſerint. Bona tempeſtate & tranquillo mari conchæ huius genitrices capiuntur. Eas poſteaquam piſcatores comprehenderunt, ab illis margaritam animorum libidinoſorum illecebram eximunt, in maxima concha paruam inuenire eſt: contrà in parua magnam: alia inanis eſt, alia non plus quàm vnã habet: pleræque adeò multos vniones poſsident, vt ſint qui dicant in concha vna viginti procreatos fuiſſe. Quòd ſi quis ante legitimũ pariendi tempus conchas aperuerit, carnem quidem reperiet: huius autem palmam piſcationis non aſſequetur. Humoris ne minimũ quidem in ſe continet.

Iam

Iam verò qui vendunt aut emunt, earum pulchritudinem & pretium ex candore & magnitudine æſtimant: & quidem hanc artem factitantes, plerique ex eis locupletati fuerunt. Nõ etiam illud me fugit, auulſis his lapidibus quaſi redemptionis præmio perſoluto conchas liberas dimitti, iterúmque vniones renaſci. Quod ſi priuſquam lapis eximitur huius altrix beſtia moriatur, vnà cum carne putreſcere & perire dicitur. Suapte natura rotundus & leuis eſt probéque circunſcriptus. Si quem ex eis velis affabrè aliter quàm natus eſt, expolire, is artificium prodit: non enim cedit, ſed aſper fit, & ſe fraudibus atque inſidijs ad ſpeciem indicat attentari.

Quemadmodũ Aegyptij accipitrem colunt.

CAPVT XV.

Accipitrem Apollini conſecrant Aegyptij & venerãtur. Oron ſua lingua deum hunc appellant. Auem eiuſmodi autem Thauſtum nominant. Cum Apolline iccirco conuenientiam habere aiunt, quòd de auibus ſoli accipitres ſemper nullo negotio aduerſos ſolis radios intuentur, neque intentis oculis ſurſum verſus iter ſuſcipere grauantur, nec diuina flamma offenduntur, ijdem ipſi ſerpentibus & venenatis beſtijs inimiciſsimi ſunt, nec enim ipſos ſerpens, nec ſcorpius vlláue alia mala beſtia latere poteſt. Nullas fruges exedunt & conficiunt, ſed & carnes vorant & ſanguinẽ exſorbent

ſorbent, iiſdémque ſuos alunt pullos: ad libidinē ſunt inflammatiſsimi: os illorū ſi ad aurum admoueatur, ſic ipſum illecebra quadam mirabili ad ſe allicit, quemadmodū heracleotem lapidē ſua vi prædicant quaſi præſtigiis & captionibus ferrū ad ſe attrahere. Aegyptii dicunt ad ſeptingentos annos viuere accipitrē, ſed me non perſuadēt: veruntamē quæ audio dico. Et videtur Homerus accipitrē eſſe amicū filio Iouis & latonæ ſignificare, cum dicit, Ibat per Idæos montes accipitri veloci ſimilis Apollo.

Pilularius ſcarabeus caret fœmina. CA. XVI.

IN ſuo genere ſcarabeorum natio fœminei ſexus quòd ſit expers, ideo in fimi pilam ſemē emittit, quam octo & viginti dierum ſpatio & volutat & calefacit, deinde fœtum procreat. Aegyptiorum porrò bellatores ſcarabeum in digitis inſculptum habere ſolebant, ex eo adumbrante nimirum legislatore, ſolos omnino mares pro patria bellum gerere oportere.

Quemadmodū ſuillum pecus voraciſsimum, itē de ciconia, vulpāſere, vpupa. CA. XVII.

SVillum pecus tantopere explendo abdomini deditum eſt, vt ne propriis quidem ſuis fœtibus parcat, neque helluationem ſuam ab humano corpore abſtineat. Quæ cauſa eſt, cur huiuſcemodi animal vt impurum, deteſtabile, & voraciſsimum apud Aegyptios in ſummo odio habeatur: contrà autem mitiores beſtiæ naturæ

miſericordis & piæ participes præcipuo quodam honore à prudentibus viris ſolitæ ſunt affici. Ciconiæ enim apud Aegyptios eò veneratione habent, quòd ſenectute affectos parentes alunt, iidémque pſi iccirco vulpanſeribus & vpupis honorem habent, quia illi quidem ſint pullorum ſuorum amantes, hæ autem aduerſum parentes exiſtimatur piæ. Manethonem porrò Aegyptium ſumma ſapientia virum, audio dicere, eum qui ſuillo lacte veſcatur, vitiliginibus & lepra oppletum iri, quos quidem morbos Aſiani omnes peßimè oderunt. Aegyptij verò, quibus perſuaſiſsimum eſt, ſues Soli & Lunæ inimiciſsimos eſſe, ſemel tantùm cùm feſtos dies agitant, eos lunæ ſingulos annos, aliàs verò nunquã nec huic ipſi nec cuipiam alij deorum ſacrificant, idque propterea faciunt, quia execrandos & deteſtabiles ducunt. Athenienſes in myſterijs iure optimo ſues immolant, propter pernitiem quam ſegetibus moliuntur, nam ex ſpicis ſæpe alias exinaniũt, alias quæ nondum ad maturitatem peruenerunt vaſtant, alias effodiunt. Eudoxus ideo inquit Aegyptios ab immolandis ſuibus ſe ſuſtinere, quòd poſteaquam ſementem fecerunt, eorum greges ad proterendam & conculcandam frumentorum ſationem, atque depellendam detrudendamque in altiorem terram & humidiorem inducere ſoleant, vt ne ab auibus, hac quaſi occaſione terra obducta, ſemina exhauriantur.

Quemad

Quemadmodum conſuetam terram amant elephanti. CAP. XVIII.

ABſtracti à ſuis elephãti ędibus patrijs, quã-uis vinculis primum & fame, deinde va-rijs cibariorum blandimentis manſuefacti ſint, tan-ta tamen naturalis ſoli illecebra tenentur, vt pa-triæ memoria eis obſcurari & euaneſcere nequeat: quare cum horum plerique grauiſsimo mœrore ſu-ſcepto conficiuntur: tum verò quidam ex his, vber-rimè flentes, tantam lachrymarum vim profun-dunt, vt oculorum ſenſibus capiantur, in naueis au-tem immittuntur, ponte vtrinque ramis frondeſcen tibus adumbrato, ad fallenda huiuſcemodi anima-lia, hoc enim ipſum cum vident, ſe per terram (quia hoc eis mare videndi facultatem adimat) etiam nunc iter facere arbitrantur.

Quemadmodũ vtrunque æquinoctium ſi-gnificat arietis cubitus. CAP. XIX.

ARies ſex hybernos menſes in læuum latus iacens quietem capit, contráque ab æquino-ctio verno in dextrum incumbens ſomnum accipit, ad vtrunque igitur æquinoctium ipſam aries mu-tat cubandi rationem.

De pagris & mæotis piſcibus Nili. CAP. XX.

AEgyptij Syenitæ ſacros piſces pagros ducunt, atque Elephantinem ſic nuncupatam inco-lentes eadem exiſtimatione mæotas piſces ornant. Cauſa verò cur huiuſcemodi piſciũ vtrunq; genus

hanc apud eos populos venerationem habeat, & magnam religionem poſsideat, ex eo profecta eſt, quòd aduentantem Nilum hi præcurrentes futuram aquam prænuntiant, & mirifica quadam vi eius acceſsionem præſentientes ſua anteceſsione ſuſpenſas Aegyptiorum mentes optima ſpe recreant, idcirco etiam eo honore afficiunt, quia in eo permanent, nullum vt ſui generis comedant.

De conchis maris rubri. CAP. XXI.

IN mari rubro quædam conchæ naſcuntur, quæ teſtas non leues, ſed concauas & ſecturis plenas habent: eædémque extremas partes acutas habent & coëuntes inter ſe, ſic alterno incurſu coniunguntur, vt tanquam duarum ſerrarum coeuntium dentes videantur inter ſe conuenire. Vnde fit vt ſi piſcatoris natantis quamcunque partem etiam ſi ſub eam os ſubeſt, mordicus apprehenderint, amputent.

Quemadmodum erga crocodilos Aegyptij ſunt affecti. CAP. XXII.

CRocodilorum colentes Ombitæ Aegyptij populi ſic hos dierum celebratione dignantur, quemadmodum magnificẽtiſsima celebramus olympiæ certamina, crocodilis ſuos liberos rapi mirificè gaudent, & matres ex eo magnam lætitiam voluptatémque capiunt, & ſimul magnificè, & amplè de ſe ſentiunt, quæ nimirum deo cibaria pepererint: contrà Apollonopolitæ, qui ſunt ex præfectura Tentyrite appellata, comprehenſos ſuſpendunt ſub-

limes

limes ex arbore perſea peculiari illi loco, atque eos primùm flebiliter gementes permulta verberatione affligunt: deinde ijs conciſis veſcuntur. Crocodili ſexaginta dies ventrem ferunt, ſexaginta oua totidem diebus ex ſeſe pariunt, totidémque dies hæc fouent. Sexaginta vertebras in ſpina habent, quam totidem neruis alligatam eſſe ferunt. Curatio partus ab ijſdem ſexaginta diebus peragitur. Annos viuunt ſexaginta: totidem dentes poſsident: totidem quotannis dies ſine vllo cibo in latibulis quieſcunt. Iam crocodili qui in paludibus manu Ombitarum factis nutriuntur, eis domeſtici & vernaculi ſunt, & ſe appellantes intelligunt: capita idcirco hoſtiarum eis edenda obijciunt, quòd ea ipſa non comedunt. Apollonopolitæ eiuſmodi beſtiam odere, quòd dicant Typhonem eius formam induiſſe: alij non ob eam cauſam, ſed quòd Pſammyti regis iuſtiſsimi viri filiam crocodilus rapuerit, eius cladis recordatione ſuos poſteros vniuerſam eorum nationem odiſſe.

De vulturibus. CAP. XXIII.

B*Arcei gens Heſperia ex aliquo morbo mortuos vt mulièbriter atque ignauiter defunctos ad notandã mortis ignominiã igni cremant: eos verò qui in bello morte occubuerũt, vt ſumma virtute ornatos vulturibus deuorãdos obijciũt, quòd eas aues ſacras exiſtimẽt. Romulus in Palatino colle ex duodecim vulturibus optima auguria egit: nã ex auium*

numero commutatione in duodecim homines facta, principes totidem Romanos quot aues perſpexiſſet virgis antecedere iuſsit. Eiuſmodi volucres Iunoni ſacras Aegyptij ducunt, atque earum pennis Iſidis caput & veſtibulorum faſtigia ornant. Antè de hac aue multa alia dixi.

De capris feris. CAP. XXIIII.

IN Copto Aegyptij vrbe & magna conficiendorum aliorum ſacrorum religione Iſim Aegyptij colunt, & verò eodem cultu hanc ipſam venerantur coniuges, quo aut liberi à lugentibus afficiuntur: vbi Iſis hanc religionem poſsidet, ibi acerrimi ad peſtiferum vulnus inferendum ſcorpij maximi verſantur, qui vt percuſſerunt ſtatim interficiunt, ad quorum vitationem omne cautionis genus Aegyptij adhibent, ſexcenta machimamenta moliuntur, veruntamen lugentes ad Iſidis fanũ capræ feræ ex omnibus tegumentis nudæ inter ſcorpios humi iacentes ab horum acerbitate integræ incolumésque permanent, ex quo fit, vt Coptitæ eius caprini generis fœminas ad diuinitatem & religionem conſecrent, & religioſiſsimè colant, eaſdémq; Iſidi in amore & delitijs eſſe exiſtiment: contrà autem mares immolent.

De crocodilis & accipitribus. CAP. XXV

CRocodilus natura timidus, improbus, malitioſus, fallax cùm ad rapinas faciendas, tum ad comparandas inſidias acerrimus & promptiſsimus

exiſtit, omnem ſtrepitum perhorreſcit, humanam vocem contentiorem extimeſcit. Eos à quibus paulò confidetius inuaditur reformidat. Teteryntæ ſic nuncupati Aegyptij qua ex parte cõprehenſibilis atque expugnabilis ſit præclare intelligunt. Etenim eius oculos quòd ſint hebetes planè ſciunt peropportunos eſſe ad vulnus accipiendũ, atque etiam eiuſdẽ ventrem, quia molli & tenui ſit cute, iccirco commode feriri poſſe: cõtrà verò tergum & caudã ab omni ictu inuicta ideo exiſtere quòd tecta ſint & quaſi armata ſquammarum & corticũ robore teſtis cruſtíſue haud diſſimilium. Ij igitur, quos antè dixi populi, eos comprehendere ſoliti tam valde ijs ipſis inimico infenſoq; animo ſunt, vt illic fluuius à crocodilis tantopere conquieſcat & liber ſit, vt fidenter ibidem natatio exerceri queat, non item in Ombitis, vel Coptitis, vel Arſinoitis tutum eſt aut pedes lauare, aut aquã haurire, ſed neq; in ripis inambulare, niſi ſumma cautione liberum eſt. Iam accipitrem Teteryntæ ſanctiſſime colunt: contrà eos Coptitæ vt crocodilorum hoſtes odio adducti ſæpe in crucem agunt. Porrò hi ob ſimilitudinẽ quam cum aqua crocodilis eſſe affirmant, hos diuino honore afficiunt, illi autem accipitres adorant, propter comparationem quam cũ igne ijs eſſe aſſerunt, atq; huius rei teſtimonium afferunt, quòd ſimiliter hi atq; ignis veloces & violenti ſint, tum etiam aquam ſimul cum igne exiſtere non poſſe aſſerunt.

De cynocephalis. CAP. XXVI.

POſt vaſtam Aegypti ſolitudinem quam ſeptẽ diebus tranſiri ferunt, ſecundum viam quæ ad Aethiopiam pertinet cynoproſopi homines habitantes ex venatu dorcadum & bubalorũ viuunt, nigro aſpectu, capite & dentibus caninis præditi ſunt. Quæ eorum ſimilitudo cum canibus effecit, vt hîc ipſorum mentionem interpoſuerim, vocis quidem expertes ſunt, ſed ſtrident acutè, infra barbam mentum poßident, ſic promiſſum vt ſerpentiũ ſimile id eſſe videatur, eorum manus robuſtis vnguibus & acutis armantur, ſimilitérq; toto pectore vt canes hirſuti habentur, atque etiam pedum celeritate valent.

De lupis. CAP. XXVII.

LVpi collum in eas breuitatis anguſtias cõpulſum atque vehementer cõpreſſum eſt, vt contorqueri, retróque verſari non queat, etſi retro velit aſpicere, totum corporis truncum retorqueat neceſſe eſt, acerrimis atque acutißimis præditus eſt oculis, enimuero intempeſta nocte, vel luna ipſa ſilente lucis vſura perfruitur. Et tametſi omnibus tenebræ offunduntur, non huic tamen lux eripitur. Hinc lycophos id temporis appellatur cùm lucem is ſolus naturæ munere oculis perceptã habet. Et verè Homerus mihi vocare videtur id tempus, cùm iam tunc cernẽs lupus ſe in viã dat ἀμφιλύκην νύκτα, iam lycobanta iccirco annum nominari exiſtimant,

quòd

quòd erga lupum ſol amorem habeat, tum etiam eo Apollinem delectari aiunt, quia hic ex Latona in lupæ ſpeciem ſimilitudinémque conuerſa editus in lucem & ſuſceptus fuiſſe feratur. Cuius ſanè rei Homerus meminit, cùm Apollinem nominat Lycegenen: eámque ob rem lupi ſimulachrum in Delphico templo ad deſignandum partum Latonæ ex ære excitatum eſſe arbitror: alij non id propterea ibidem poſitum eſſe dicunt, ſed donaria ex templo cùm expilata direptáque fuiſſent, eadémque à ſacrilegis defoſſa lupus indicauit, cùm intra tẽplum ingreſſus prophetarum quempiam ſacrã illius veſtem mordicus comprehendens traxit ad locũ vſq;, in quem donaria occultata fuiſſent, deinde anterioribus pedibus eum ipſum locum effodit.

Cur vaccas Veneri cõſecrãt Aegyptij. c. XXVIII.

IN Aegypti vico Scuſſa nuncupato non magno quidẽ, ſed certe elegãti qui in Hermopolitæ præfecturã cenſetur, Venerẽ religioſe & ſanctiſsime colunt, quã Vraniã appellant: atq; vaccam etiã ideo venerãtur, quia affinitatẽ & conuenientiã cũ dea ipſa habere exiſtimetur. Etenim huiuſcemodi beſtia tantopere ad venerẽ incitata eſt, vt cũ maris mugitum audit ad coitũ vehemẽtiſsime exardeſcat: atq; adeò ſicuti harũ rerũ experiẽtes cõfirmant, taurũ à triginta ſtadijs ipſo mugitu amatoriã ſignificationẽ quaſi teſſerã Veneris dantẽ exaudiat, itémq; Iſim bubulis cornibus Aegyptij & fingũt & pingũt.

Quemadmodum aſinum, & orygem Aegyptij oderunt. CAP. XXIX.

BVſiritæ, Abydus, Lycopolis iccirco tubæ ſonitum ab auditione ſua deteſtantur, atque execrantur, quòd ab aſino rudente eius clangor diſsimilitudinem non habet, & ſimul eis qui Serapidis religionem obſeruant, odio eſt aſinus atque acerbitati, cuius rei nō ignarus Ochus Perſes Apim quidem interfecit, aſinum autem & conſecrauit & ſanctiſsima religione coli iuſsit, Aegyptios vt moleſtia afficeret: ſed is ſanè tanti ſceleris ſacro boui perſoluit pœnas nec iniuſtas neque minus graueis quàm Cambyſes dediſſet, qui primus bello ſacrilego religionibus indicto eiuſmodi impietatem commiſerat. Et verò etiam quos modò cōmemoraui Serapidem colentes, ex eo orygem male oderunt, quòd ad ſolis exortum conuerſus, ſicut Aegyptij ferunt, aluum deijciat. Et Pithagorei de animalibus ſolum aſinum afferunt ad harmoniā non factum eſſe, proinde abſurdam beſtiam nullo ſenſu ad lyræ ſonum affici. Geminos aſinam ex ſeſe peperiſſe non facile quenquam meminiſſe ferunt.

De ibe. CAP. XXX.

ILlam ibidis etiam vim de Aegyptiorum libris accepi: ibim nimirum cum in pennas quæ ſub pectus exiſtunt, collum & caput abdiderit, cordis figuram exprimere: eandem Aegyptij ferunt ore coire & parere, veruntamen ea de re mihi non facile perſuad

perſuadent, qui Tarichez beſtijs præſunt. Ibidis inteſtinum ſex & nonaginta cubitorum eſſe affirmant, quod idem in Lunæ defectione comprimitur, iccircóque orationis parenti Mercurio eiuſcemodi auem aiunt in amore eſſe, quia orationis ſpeciem ſimilitudinémque gerat: namque eius nigræ pennæ cum tacito & nondum emiſſo ſermone comparari queunt, candidæ necdum prolatæ orationi intimorũ ſenſuum enũciatrici poſſunt conferri. Apion eam ait longiſsimæ vitæ atque in eam Hermopolis ſacerdotes citat ſibi ſane immortalẽ ibim oſtendiſſe: quod quidem ipſum huic non minus procul à vero abeſſe videtur, quàm ab omni ratione abhorrere exiſtimo. Quòd autem calidiſsima ſit natura, propterea vel peſsimarum rerum conficientiſsima vorago eſt, ſiquidem ſerpentes & ſcorpios exeſt & conficit, atque ex his partim facile & calore quo permulto abundat, exterit, & concoquit, partim nullo negotio excrementa excernit, atque expellit, ægritudine perraro afficitur, in quidlibet vel ſordidiſsimum immittit roſtrum, vt quippiam illic inquirat, ex inquiſitione tamen cibi cum ſe quieti tradit, cubile lauat & purgat, in palmis ad euitandos feles nidificat: non enim facilè in palma ob eminentem & cutellatum trunci corticem ij ſæpe repulſi & reiecti ſurſum correpere poſſunt. Iam porrò ſi pennis ibidis crocodilus contingatur, immobilis redditur.

De cynocephalis. CAP. XXXI.

De cynocephalis mihi etiam illa veniunt in mentem explicare. Si eſculenta teſtaceis inuolucris circunueſtita reperiant, cuiuſcemodi ſunt amygdala, glandes, nuces excernunt, præclare intelligentes intima quidem eſculenta eſſe, extima vero reijci oportere: vini item potione veſci nõ recuſant, atque etiam carnibus vel elixis vel aſſis exſaturantur, & his quidem recte & ſuauiter apparatis magna delectatione afficiuntur: cõtrà ex non accuratè elixis valde offenduntur. Veſte indui mirificè gaudent, ac ſi eorum catulos etiam nunc perparuulos ad mulieris vbera admoueas tanquam pueruli lac exugunt.

De aſpide, quam Aegyptij Thermuthin nominant. CAP. XXXII.

Thermuthin Aegyptij aſpidem appellantes & ſacram eſſe aiunt & ſumma religione colunt. Itaque ea Iſidis ſimulacra tanquam regio quodam diademate coronant, eandem etiam ferunt non in pernitiem proborum hominum natam eſſe, imò verò comminiſcuntur eam ſe ab ijs abſtinere, contrà autem improbis necem afferre, ijdémque addunt Iſidem in ſceleratos aſpidem immittere, ijdémque inquiunt ſexdecim ætates viuere, atque in ſacris ædibus ad vnumquẽq; angulum ſubterranea ſacella exædificant, vbi ſanè aſpidi habitãti bubulũ adipem edendũ interuallis quibuſdã obijciunt.

De

De ſpino ſeu ligurio appellato. CA. XXXIII.

AD notionem auium periti ſpinum auem dicunt ex ſpinis vbi viuit nomẽ traxiſſe. Hæc cum non ſit à muſis auerſa, ſplendidè canora eſt. Quòd ſi ſicut Ariſtoteles ait, ſpini & ægitali ſanguinem in eodem vaſe permiſceas & ſimul temperes, non coire nec commiſceri. Hunc ſacrum eſſe aiunt genijs qui præſunt hominibus itinera ingredientibus.

De turture. CAP. XXXIIII.

CAſtam eſſe turturem, & nulli admiſceri, niſi ei cui à principio: nunquámque alienum lectum attingere ſuprà dixi. Qui accuratè tenent vim & naturam turturum, auditum eſt, albas ſæpe apparere, eaſdémq; cum Veneri & Cereri, tum verò Parcis & Furijs ſacras eſſe.

De hirundinibus. CAP. XXXV.

APparent aliquando, ſicut dicit Alexander Myndius, albæ hirundines: nam in Pyrrhi pueri tabernaculo nidificans hirundo, rerum actiones quas ſuſciperet non bene & feliciter euenturas eſſe ſignificauit: & item Anthioco altera nidum in huius tectis cõſtruens, quæ ei malè caſura eſſent prænuntiauit: contra enim Medos profectus non reuerſus eſt ad ſuos, ſed rebus malè geſtis de loco quopiam ſe præcipitem deiecit. Dionyſio priori arcem relinquenti nidificantes ibidem reditum præmonſtrarunt. Hirundinum genus dijs penatibus & Veneri

Veneri quæ ipſa quoque è numero penatium eſt, charum eſſe dicitur.

De perdicibus. CAP. XXXVI.

I*Ncubantium perdicũ latebræ fruticibus aliíſue denſis præfulciuntur, atque præmuniuntur, vt ab ouis hymber, quiuíſue alius humor prohibeatur. Hæc enim ſi madefiant, niſi rediens mater rurſus fouerit, irrita celeriter atque ſterilia fiunt, quindecim oua ſæpe ex ſeſe pariũt. Paphlagones duplex cor habere Theophraſtus quodam loco teſtatur, Ioui & Latonæ ſacri eſſe dicuntur.*

De cycnis. CAP. XXXVII.

D*Ixi antè de cycnis: dicam nunc quæ nondum dixi. In mari Aphrico Ariſtoteles ait cycnorum gregem ſæpe apparere, & à præternauigantibus exaudiri cantum tanquam ex choro quodam conſonanti ſuauem quidem at lugubrem, & velut ad miſericordiam inclinantem, & quoſdam cycnos mori cantantes dicit viſos fuiſſe. fontes, lacus, paludes, aliáue loca aquis redundantia incolere ſolent, vbi earum rerum periti dicunt eos muſicas rationes exercere.*

De noctua. CAP. XXXVIII.

A*Ccedenti ad ſeriam quampiam actionem homini occurrẽtem noctuam inauſpicatam ſignificationem dare aiunt. Cui quidem rei teſtimonio fuit Pyrrhus Epirotarum rex, cùm in Argos Pyrrhi proficiſcentis, haſta quam erectam ferebat,*

hæc

hæc auis ſediſſet, ei malum auſpicium dedit: nam Argos ingreſſus, valde ingloria atque ignobili morte occubuit. Quare mihi Homerus præclarè intellexiſſe videtur, auem hanc mali auſpicij eſſe cùm Diomedi ad caſtra Troianorum exploranda proficiſcenti Mineruam facit auſpicatò mittentem herodium non noctuam, etſi Mineruæ amica ſit noctua.

De polypo & noctua. CAP. XXXIX.

TAm vehementer polypum locuſta extimeſcit, vt ſiquando vno & eodem reti ambo comprehenduntur, hæc continuò moriatur. In Thurijs fluuius Luſias appellatus tametſi perlucidos liquores habet, nigerrimos tamen piſceis procreat.

De vite appellata pardali. CAP. XL.

VItem pardalim ſic appellari dicunt quæ vim peculiarem præter cæteras habet, & ipſam audio acinos non habere, quæ ſi inſpecta fuerit à mulieribus, eas conijcit in morbum repentinum.

De aſini cornibus Stygis aquam continentibus. CAPVT XLI.

IN Scythia aſini cornibus præditi naſcũtur, quorum cornua Arcadiæ fluminis Stygis aquã continent, quæ tranſmittit cætera vaſa omnia, etiamſi ſint ex ferro. Hæc cornua à Sopatro apportata fuiſſe aiunt Alexandro Macedoni, & illum audio admiratum miſiſſe Delphos vt dedicarentur Pythio cum hac inſcriptione, Tibi hoc cornu Alexander

dedit

dedicauit Apollo, aſini Scythi figuram felicis, quod Stigis inuicti aqua non domatum fuit, ſed tulit aquæ robur. Ceres hanc aquam emiſit prope Feneum. cauſam dixi alibi.

De cane Eupolidis comici. CAP. XLII.

EVpolidi poëtæ comico Augeas Eleuſinius munere donauit canem, non modo genere Moloticum, ſed etiam forma præſtantem, quem eodem nomine Eupolis, quo Augeas erat, appellauit. Canis iam nomine Augeas, cùm longa conſuetudine, tum verò ciborum illecebris allectus, & blanditijs, diligebat dominũ, vt præclare oſtendit, cùm aliquando ſeruus nomine Ephialtes dramata quædam Eupolidis domini ſui ſurriperet, tum non latuit canem furax ſeruus. Is itaque acerrimo impetu, crudelíq; incurrit in hunc direptorem, mordicúsque comprehendens interfecit. Poſt autem aliquanto in Aegina Eupolis exceſsit è vita, ibíque eius corpus ad ſepulturam datũ fuit. Huius verò canis morti illius ingemiſcens, non tantùm vlulatu primò illius exceſſum è vita luxit, ſed deinde mœrore inediáque extabuit, in odiúmque vitæ adductus ex altoris ſui morte, extinctus eſt. Ex eo locus hic, ad huius caſus memoriam conſeruandam, canis luctus appellatur.

De formica laërte nuncupata, & eiuſdẽ nominis veſpis. CAP. XLIII.

MOrtiferum genus quoddam formicarũ eſſe dicitur, quæ laërtæ nuncupãtur, eodem nomine

mine veſpas quaſdam appellarūt. hæc ait Telephus Cretenſis ex Myſio Pergamo profectus.

De piſcibus Nili. CAP. XLIIII.

M*Aximis æſtatis caloribus cum in Aegyptiorum agros Nilus redundat & dilabitur, atque explicatus marini æquoris ſpeciem ſimilitudinémq; gerit, tum Aegyptij ibi piſcantur, vbi antea arationes eſſent, & nauibus ad fluuij acceſſionem accommodatis nauigant: poſtea verò quàm Nilus redit ad ſe, atque ad priſtinam modi rationē à natura ſibi attributam piſces à parētis fluuij deceſſu deſerti ad breuia limoſa adhæreſcunt, atque agricolis ad prædam relinquuntur. Quamobrem huiuſcemodi alluuio Aegyptijs piſcium meßis quodam modo dici poteſt.*

Cicadarum nomina. CAP. XLV.

C*Icadarum genus multiplex à peritis harum rerum & collectum, & nominatum eſt, vnum appellatur ex colore cinereum: alterum membrax, quod quidem nomē neſcio cur huic generi impoſitum ſit: aliud argutum, aliud cercopam, aliud achanthiam nuncupant. tot cicadarum genera me audiſſe memini. Cui plura veniūt in mentē explicet.*

De natura canis & quare ipſum venerantur. Aegyptij. CAP. XLVI.

H*Aec etiam de natura canum accepi: catulos naſci cæcos, à partuque tredecim primis diebus ita oculis affectos eſſe: poſtea tamen acerrimo*

ocul

oculorum ſenſu eſſe. Eos Aegyptij venerantur, ex eóque legem quampiam vocitarunt. Cur id faciant duplicem cauſam afferunt: alteram, quòd cùm Iſis vſquequaque Oſyrim quæreret, canes præcurrentes, partim vnà cum ipſa puerum inueſtigare conarentur, partim feras reprimerent. Alterã, quòd cùm ſtella canis (quem Orionis fuiſſe fama celebratum eſt) exoritur, tum cùm ipſo pariter Nilus ſeſe attollens irrigationem in terram Aegyptum inuehit, in agrósque redundat. quamobrem canem vt fertilis aquæ conciliatorem Aegyptij venerantur.

De oxyryncho Nili piſce. CA. XLVII.

OXyrynchus Nili alumnus, ex acumine roſtri nomen trahens, illic venerationem & religionem habet, vt piſcatores valde timeant, nequando is piſcis apud eos ſacer, & magna religione præditus hamo traijciatur: quem ſi fortè hamo ceperint, nunquam tamen edere audent, atque cum piſces retibus comprehenduntur, diligenter etiam atq; etiã perſcrutantur, nunquid horũ piſcium vnà cũ alijs imprudẽtes ceperint. Malunt enim nihil piſcium accipere, quàm hoc retẽto maximũ piſciũ numerũ aſſequi. Dicũt Nili accolæ hunc piſcẽ ex Oſiris vulneribus factũ eſſe. Oſirim autẽ eſſe Nilum.

Queãdmodũ ichneumo vtriuſq; ſexus eſt particeps, & aſpidi & crocodilo hoſtis. CA. XLVIII.

IChneumoni vtriuſque ſexus participi à natura tributum eſt, vt & ſuo ſemine grauiditatẽ & partum

partum afferat, & ipſe quoque ventrem ferat, & ex ſeſe pariat. Qui in pugna quam inter ſe pugnãt victi fuerint, ea bellicæ offenſionis nota inuruntur, vt & in viliorem ſexum cenſeantur, & muliebria patiantur: contrà, ij qui ex bello ſuperiores euaſerunt, victos ſubigunt, & ſimul ſuo ſemine implent: at victi ex ea malè à ſe pugnata pugna, hoc præmio afficiuntur, vt & partus dolores ſufferãt, & ex patribus qui iam antè fuiſſent, matres reddantur. Cum homini infeſtiſsimis beſtijs aſpide & crocodilo inimicitias gerunt. Latonæ & Lucinæ ſacri eſſe exiſtimãtur. Apud Aegyptios Heracleopolitas veneratione͂ & religione͂ poſsidere ferũtur.

Quemadmodum dracones gratiam referre nouerunt. CAP. XLIX.

LYcaoni Emathiæ regi nomine Macedo filius fuit, ex quo poſtea antiquo nomine obſoleto nominata regio eſt, ex hoc quoque Pindus (id enim ei nomen erat) filius procreatus, cùm robore animi, atque virtutis indole præditus fuit, tum forma etiã excellens, ex illo item alij liberi nati improbo animo affecti, & corpore minus ſtrenui, cùm Pindo & virtutem & cæteras illius dotes inuiderent, non modò illum oppreſſerunt, verumetiam pœnas tanti maleficij pendentes, ſe ipſos funditus perdiderunt. Pindus ſentiens ſe fratrũ inuidia ardere, atq; ab ijs inſidias ſibi comparari, regno, quod à patre acceperat relicto, cùm robuſtus eſſet, & ad venãdi

ſtudium propenſus non ſolum quidem vertit, ſed certe illic ibidem æuum in venando agitans, cùm ſemel hinnulos, inſequeretur, & ſumma viriū contentione equum incitaſſet, ab eis qui ſecum venabantur ſe longiſsimè abduxit: hinnuli verò altiſsimam cauernam ſubeuntes ex inſectantis conſpectu ſe eripuerunt, atque ex periculo ſe ſeruarunt. Is ex equo deſiliens cum hunc ad proximam arborem alligaſſet, cúmque vt diligentiſsimè potuit latebram illam manibus perſcrutās hinnulos exquireret, ſibi denuntiantem vocem exaudiuit, ne hinnulos tangeret: quare vbi diu multúmque circunſpexiſſet, nec quicquam videret, vocem vt ex maiore quadam cauſa redditam extimuit, & ſimul in equum aſcendens ex eo loco diſceſsit. Poſtero autem die ad eundem locum reuertitur, non eò tamen quò illi ſe abdidiſſent, ingreditur, vocis memoria, quam auribus acceperat deterritus. Cùm igitur dubitaret quiſnam pridie ſe ab inſectanda præda auertiſſet, ac vt par erat, circunſpectaret aut montanos paſtores, aut venatores, interea ei inuſitata magnitudine draco apparet ex maxima parte corporis adrepens, collúmque, & caput paululum attollens, & ad ſe velut intendens. Collum autem cum capite erat ea proceritate, vt vel cum procerrimo homine exæquari potuiſſet, verùm vt eius conſpectus Pindum exterruerit, certe nō in fugam impulit. Nam is ſeſe ex maximo terrore colligens ſapienter beſtiam circunuenit

cunuenit, nam ex auibus quas immolabat ei edendum obijcit & tanquam hoſpitalem menſam & redemptionis ſuæ præmium appoſuit. Is ſanè velut donis delinitus, & captionibus, vt ita dicam, præſtrictus ex eo loco exceſsit: quod quidem ipſum ita iucundum Pindo fuit, vt ea quæ vel ex venationibus montanis vel ex aucupio capere poſſet vt draconi non ingratus adeptæ ſalutis mercedem afferret, neque tamen ſine fructu has ei donationes ex præda conſtituit, nam fortuna ei proſperè ire cœpit: omnium enim quæ venaretur ſecunda venatione fungebatur, ſiue terrena, ſiue volucria perſequeretur, quare gloria magna apud omnes erat, quòd contra feras congrederetur, & eas expeditè caperet. Erat ea proceritate vt corporis mole perterrefaceret, tum verò firma corporis conſtitutione, tum pulcherrimi oris habitu fœminas ad ſe amandum vt vehementer inflammaret: & ſanè cælibes omnes quaſi furentes, atque bacchantes ad eius venationes proficiſcerentur, & nuptijs alligatæ à maritorum cuſtodijs aſſeruatæ mallent cum illo concumbere, quàm in numerum dearum referri. Plerique hominum eum quod ipſius virtus & forma ſuam omnium admirationem excitaret diligebant, ſoli fratres infenſo, atque inimico animo in illum erant, quamobrem eum ipſum aliquando ſolum venantem ex inſidijs

aggrediuntur, atque in propinqui fluminis anguſtias compulſum, auxilióque deſtitutum ſtrictis gladijs appetunt, atq; adeò trucidant. Hunc exclamantem cum draco ipſius amicus exaudijſſet (etenim eſt animal ſenſu audiendi cùm acerrimo, tum videndi acutiſsimo) prodijt ex ſuo cubili & ſimul impios circumplicans ſuffocauit, & cæſum ſumma diligentia tandiu cuſtodire non deſtitit, dum cognatione defuncto proximi deſiderio permoti ad illũ humi iacentem veniſſent. Hi propius facti, etſi iuſto in luctu & ſqualore eſſent, ſepultura tamen & iuſtis exequiarum interfectum cuſtodis metu afficere prohibebantur: veruntamen hic recõdita quadam, ac mirabili natura intelligens ſe illos arcere de præſidio, ſtationéque cadaueris, diſceſsit, quo commodius nulla interpellatione ſupremam gratiam à propinquis aſſequeretur. Magnificè igitur & ſplendidè honore ſepulturæ ornatus fuit, atque etiam fluuius factæ occiſioni proximus ex mortuo nomen traxit. Beſtijs igitur peculiare eſt, à quibus beneficium acceperint, eis gratiam referre.

Locus Clarius Apollini conſecratus, non aditur à venenatis animalibus. CA. L.

HOc etiam peculiare loco Clario, vbi filiũ Iouis & Latonæ venerantur Clarij & tota Græcia. Hic locus inuius inimiciſsimúsque eſt feris venenatis. Dei prouidentia omnes feræ horrent Apollinem, vt qui ſeruare ſciat & qui ſeruato-

rem

rem & morborum depulſorem genuerit, Aeſculapium. Nicander eorum quæ dico teſtis eſt, cum ait, Non viperæ, non phalangia, non ſcorpius altum vulnus inſerens in Clarijs nemoribus verſantur, poſtquam Apollo illic vallē profundam carminibus dedicauit, occultato malo fundamento & procul poſitis venenatis animalibus.

Quo modo aſylla ſunt in Erycino tēplo Veneris, & vt victimæ vltro illuc accedunt.

CAPVT LI.

IN Eryce, vbi eſt Veneris templum celebre, cuius ſuprà mentionem feci, cùm de columbis Erycinis dixi, audio eſſe permultum aurum & plurimum argentum, & monilia & annulos valde pretioſos ſacroſancta intactáque deæ Veneris metu ſemper antea fuiſſe, item audio Amilcarem Afrum deprædatum illa fuiße, & in argentum & aurum factum conuertiſſe, deinde ex his ſceleratum ſtipendium exercitui diſtribuiſſe, & pro his ipſum grauißimè verberibus cæſum fuiſſe, & cruci affixum pependiſſe, acerbißimáque morte affectum fuiſſe, patriámque Amilcaris antea felicem, & beatam exiſtimatam breui tempore importatis ſacris rebus ſeruam fuiſſe: quæ etſi grauia, tamen meo propoſito non opportuna, quòd verò eſt meis rationibus affine hoc dicetur iam. Totum annum & totum diem ſacrificant Veneri Erycinæ nō modò indigenæ, ſed etiā externi, & quāuis multis oblatis ſacri-

ficijs altare maximum quod ſub dio eſt, totos dies vſque ad noctes incendio lucet, tamen neque carbones, neque cineres, neque torrium ſemiuſtorum reliquias oſtendit, imò verò rore plenum eſt, & recenti herba quæ renaſcitur ſingulis noctibus, victimæ ex vnoquoque grege ſua ſponte illuc accedunt, & altari præſto ſunt. Agit ipſas primùm dea, deinde vis & ſacrificantis voluntas. Si ſacrificare ouem velis, ecce tibi ad altare præſto eſt ouis, & lotione facta ſacrifica ſiue capram ſiue hœdum. Quòd ſi viriliore animo ſis præditus, & vaccam ſacrificare ſtudeas, etiam ſi plureis velis, aderunt, neque tamen paſtor pro his pretium aut mulctam abs te repetet, neque tu propterea paſtorem moleſtia affeceris. Iuſtam enim actionem dea intuetur, & tu bono animo affectus ipſam propitiam habebis. Quòd ſi velis victimam tibi neceſſariam emere, interea dum pecuniam depromis animal abit & ſacrificare non potes.

ÆL

AELIANI LIBER vndecimus hiſtoriæ animalium.

De cycnis venientibus à montibus Riphæis. ad Apollinis tẽplum apud Hyperboreos.

CAPVT I.

HOMINVM Hyperboreorum genus, & honores qui illic fiunt Apollini cantant poëtæ, & hiſtorici celebrant, inter quos eſt Hecatæus non Mileſius, ſed Abderita. Quæ autem dicit, multa & grauia, alia non mihi expedire videtur nunc narrare, itaque in aliud tempus illa differam, cùm ſingula illa dicere mihi & iucundius & auditoribus vtilius erit, nunc dicam duntaxat de ſacris Apollinis, Boreæ & Chiones filij tres numero fratres natura, longi ſex pedes, cùm ſacrificia ſolita tempore ſolito faciunt, ex Riphæis montibus deuolant infiniti greges cycnorum, qui poſtquam circum templum volarunt, & tanquam luſtrarunt, in templi muros maximos & pulcherrimos deſident, & cùm homines ſuam muſicam deo cantant, & citharistæ choro

accinunt congruum cantum, tum etiam cycni auxiliantes ſimul canunt, nequaquam abſonum cantum, imo verò vt ex chorodidaſcalo cui accinere chorum oportet, præſcriptum accipiētes, ſimul cum ſacerdotibus cantant, deinde hymno abſoluto poſtquam per totum diem honore ſolito Apollinem coluerunt, diſcedunt.

De draconibus ſacris in Epiro. CAP. II.

SAcrificant etiam alias Pirotæ Apollini, neq; modo ipſi, ſed etiam omnes Græci qui illuc accedunt, & iam maximum feſtum agunt. Vno die anniuerſario eſt Apollini lucus conſecratus, qui ſeptum habet, & intus ſunt in circuitu dracones Apollinis delitiæ. Fœmina ſacerdos virgo ſola ingreditur in lucum, & cibū draconibus affert. Dicuntur ab Epirotis eſſe progenies Pithonis Delphici. Si dracones ſacerdotem accedentem ſuauiter intueantur & cibos promptè excipiant, annonæ abundantiam ſignificare oſtendunt, & annum ſalubrē: ſin ipſam exterreant, & non accipiant cibaria quæ porrigit ſacerdos, contraria & dracones vaticinantur, & Epirotæ ſperant.

De canibus Aetnæ montis. CAP. III.

IN Aetna Sicula Vulcani colitur templum, & ſunt luci ſepti & ſacri, & ignis æternus & peruigil, ſunt etiam circum templum & lucum canes ſacri, qui velut caſtitatis & moderationis amatores & periti blandiuntur hominibus caſtè

&

& vt oportet & decet in templum ingredientibus: ſin aliquis ſceleratus ſit, hunc mordent & lacerant, alios verò ex quadam conſuetudine venientes impunitos ſolum ſummouent & fugant.

De bobus qui ſacrificãtur Cereri. CA. IIII.

CErerem Hermionenſes colunt & ſacrificijs magnificis venerantur: maximos igitur boues audio fœminam ſacerdotem Cereris agere ad altare ex grege, & ſacrificandos præbere, & eorum quæ dico teſtis eſt Ariſtoteles, qui alicubi dicit, Ceres valde fructifera tu apud Siculos & Athenienſes vim tuam demonſtraſti, & magnum quiddam oſtendis apud Hermionenſes, nam ex grege ferum taurum, quem duodecim viri non capiunt, hunc vnica vetula per ſolam aurem trahit ad altare, & taurus vt matrem puer ſequitur. tuum hoc eſt robur. Ceres propitia ſis.

De canibus Dauliæ. CAP. V.

IN terra Daulia templum eſſe Mineruæ Iliẽſis, canes qui illic nutriuntur laudant, nam Græcis illuc accedentibus adulantur & blandiuntur: barbaros verò latratibus inſequuntur.

De loco Arcadiæ appellato Aula, templo panis, & de animalibus illuc confugiẽtibus.

CAPVT VI.

IN Arcadia eſt templum panis, cui nomen eſt Aula, quæcunque animãtes in idipſum templum confugiunt tanquam ſupplices Deus ſeruat incolu-

meis: eas enim lupi inſequentes ingredi intrò horrent, & ſolo aſpectu reprimuntur illius loci quò confugerunt.

De ceruis qui ſunt in Curidio. CAP. VII.

IN Curidio ceruorum multitudo eſt, & venatores multi ad illorum venationem attenti, cùm in Apollinis lucum maximum confugerint, latrant quidem canes, ſed propè accedere non audent, cerui autem intrepidè paſcuntur mirabili quadam natura ſuam ſalutem Deo credentes.

De muſcis cedentibus Apollinis templo, Actio appellato. CAP. VIII.

SVprà alicubi dixi muſcas olympicas inſtante ludorum celebritate voluntarias excedere, & cum mulieribus quibus non licebat adeſſe ludis, ad contrariam ripam Alphæi tranſire. In Leucade promontorium eſt excelſum, in quo Apollinis eſt templum Actium appellatum, cuius feſto inſtante, in quo ſaltant ſaltationes quaſdam, in Dei gratiam ſacrificant bouem muſcis, quæ ſanguine plenæ diſcedunt. Ergo Decumanis donis eæ affectæ abeunt. At Piſeæ, nullo munere donatæ ſecedunt, meliores hæ igitur Dei reuerentia non mercede honeſta facientes.

De Icari inſulæ capris & damis. CAP. IX.

IN Icaro inſula templum eſt Dianæ & multitudo caprarum ferarum & damarum pinguiſſimarum & leporum, quos ſi quis poſtulauerit à

Diana

Diana, non capit venationem, & dat pœnas quas alij dicunt.

De api tauro Memphidis. CAP. X.

CVm cycnorum Riphæorũ apud Hyperboreos quotidie colentiũ diligenter filium Iouis & Latonæ mentionem fecerim, ſi tauri ſacri quem deum faciunt Aegyptij non dicam vim, quo modo non reprehenderet nos & hiſtoria & natura, cuius hoc opus & donum eſt? Dicam igitur non ſegniter huius theologiam. Apis apud Aegyptios efficaciſſimus deus creditur ex vacca, quæ fulgure afflata cõceperit naſcitur, Epaphum Græci vocant, atque huius generis antiquam ſtirpem repetentes, Io Argiuam Inachi filiam illius matrem fuiſſe teſtantur: ſed hunc ſermonem Aegyptij vt mendacem redarguunt, temporis antiquam longinquitatem teſtantes. Epaphum enim multis pòſt ſeculis extitiſſe ferunt: verùm Apim primum multis annorum milibus in homines veniſſe, inſigneis eius notas Herodotus & Ariſtogoras explicant, quibus Aegyptij non aſſentiuntur, & viginti nouem notas ſacro huic boui aptas & conſentaneas eſſe dicunt, ſed quænam ſint, tum vt per corpus ſparſæ, & vt ipſis quaſi floribus inſignitus ſit aliunde intelligẽdum: cuiuſnam autem ex ſyderibus naturam vnumquodque inſigne per notas deſignet, Aegyptij ſignificare norunt. Etenim Nili aſcẽſum vnum ſignificare aiunt, aliud mũdi figuram, aliud lumen, aliud

aliud lunata forma deſignat figuram lunæ, aliáque inſignia aliarum rerum ſignificationes eſſe, haud profectò prophanis & diuinæ hiſtoriæ intellectu facilia. Cùm autem fama emanauit, Aegyptiorum Deum exortum eſſe ex Scribis & ſacerdotibus, quidam vt documentum procreationis à patre traditum inſignium notarum accuratè exquirant, eò vbi diuina vacca peperit, accedunt, atq; ibidem domum ad orientem ſolem excitant, vbi ſanè vitulus alatur quatuor menſeis: poſtea autem quàm ibi nutritus eſt exoriēte luna ſcribæ, ſacerdotes, & prophetæ eodem proficiſcuntur, & ſimul nauem huic ſacram ornant, eáque ipſum tranſportant Memphin vbi ſedes huic ſunt, & commorationes ſuaues, tum curricula, puluerationes, exercitationes, & vaccarum formæ præſtantia inſignium ædes tanquam thalami, in quos ingreditur, cum ſuperuenire eam quam amat, appetit, itémque eſt puteus & fons aquæ potabilis, nam eiuſcemodi huic ſemper conducere miniſtri & ſacerdotes aſſerunt, non item ex Nili potione, ne propter dulcedinem in molem immenſam pingueſcat. Iam verò quas pompas, quæ ſacrificia Aegyptij conficiant, cum nouæ alluuionis aduentum, tum dei exortũ celebrantes, quas etiam ſaltationes, quos conuentus habeant, tum quemadmodum omnes vrbes & vici immortaliter gaudeant, longum eſſet explicare. Is autẽ ex cuius armento hæc diuina beſtia exorta fuerit, beatus

habetur

habetur, ſummámque Aegyptiorum admirationem habet, is bos præſentione & prædictione valet, nec ſanè vel puellas vel auiculas ad tripodem ſeßitantes habet, neque ſacra potione implet, ſed pueri diuino afflatu concitati extrà ludentes, atque inter ſe ad numerum ſaltantes conſulentibus futura prædicunt. Apim Aegyptij Oro *Apollini comparant, quem credunt annonæ abundantis & fertilis anni ſummum authorem, ac de varijs coloribus bouis philoſophantur, varietatem morum cõiectantes per ſigna. Sermo quidam prophetarũ nec omnibus notus dicit Aegyptiorum regem excogitaſſe vt animal viuum colerent Aegyptij, & elegiſſe taurum: omnium animalium formoſißimum taurum eſſe exiſtimantem.*

De Mneuide boue Aegyptio. CAP. XI.

SEd age trãſito, vt ait prouerbium, non ad equũ, neque in ipſo decantando orationem conſumito, ſed Mneuin bouem dicito, quem Aegyptij ſibi ſacrum eſſe dicunt: at verò Apin lunæ dedicatum eſſe dicunt, propriámque huic eſſe notam, nimirum non eſſe ſpurium, ſed amicum deo prædicto, ſed de hoc alius dicit. Quem verò ſermonem audiui Aegyptium qui pertinet ad probandum taurum hunc an ſit ſeminis præſtantioris an non, hunc narrare volo. Bocchoris Aegyptiorum rex Aegyptijs negotium faceßere cupiens, taurum ferum induxit aduerſarium in lucta contra Mneuin. Is igitur

Mneuis

Mneuis mugit. itémq; externus taurus contrà mugiens furoréque elatus incurrere cupiens cõtra taurum deo charum errauit, & in perſearũ arborum ramos incidens cornibus retentus eſt, at Mneuis illius latus capite confodiens interfecit ipſum: quo facto Bocchoris verecundia confuſus eſt, & ipſum oderunt Aegyptij.

De delphinorum intellectu & prudentia.

CAPVT XII.

QVàm vehemẽti delphini muſicæ amore teneantur, quámque admirabili ad vocis cantum ſtudio concitentur, ſermone & literis multorum longè latéque peruagatum eſt: quàm item hominum amantes ſint, cùm alij plerique ſcripſerunt, tum nos antè explicauimus: nunc iam de intelligendi prudentia dicere non alienum eſt. Simul enim vt in retia delphinus incidit, ſtatim primò quidẽ quietè & liberè manet, neque omnino fugere meminit: ſed & epulatur, & alios ſecum captos depaſcitur, & tanquam huic condictum eſſet conuiuium, ex ijs exſaturatur: deinde cùm ſe extrahi atque ad littus appropinquare intelligit, dentibus lacerato reti, è ſeruitute liberatur. Iam ſi quando piſcatores poſteaquam captiui delphini nares holoſcœno iunco traiecerint, quodam obſequio atque indulgentia eum ex poteſtate idcirco dimittant, ſeruitutéq; liberent, vt hac notionis nota inuſta, ſi iterum capiatur, apertiora det indicia, ſe aliàs captum & ſeruatum

tum fuiſſe, is velut indiciũ & notam priſtinæ captiuitatis veritus, non amplius ad ſaginam appropinquat. Cùm delphinus quiſpiam comprehenſus in piſcatoriam ſubtractus eſſet, alij tum permulti nauiculam hanc circumnatantes, tandiu ſe ibi crebris ſaltibus verſarunt, & tanquam piſcatoribus pro huius ſalute ſupplicantes, prouoluerunt, dum piſcatores ad captiui miſericordiam inducti fuiſſent, eiſq; ita ſuppliciter quaſi petentibus ceßiſſent, atq; irretitum ex vinculis in libertatem expediuiſſent.

De canibus Daphnidis paſtoris Syracuſani. CAPVT XIII.

D*Aphnidis paſtoris Syracuſani à nympha patientis illa decantata, quinq; canes domeſticos nuncupatos Sanon, Podargon, Lampada, Halcimon, & Theonta videntes domini affectus calamitoſos, mortem oppetijſſe aiunt, & multum prius luxiſſe & fleuiſſe.*

De memoria & fide elephantorũ. CAP. XIIII.

V*Ariam & multiplicem Elephantorum naturam antè dixi: nunc quàm memoria ſint bona, quámque diligenter præceptum officij aduerſus præcipientes teneant, quàm ſimul eorum qui quippiam eis committunt, vel expectationem vel fidem non fallant, explicandum eſt. Cùm Antigonus Megarenſem vrbem obſideret, mulier ſimul cum vno de elephantis bellatoribus verſabatur: hæc enim illius qui elephantum aleret vxor, infantem puerum*

puerum pepererat, quẽ huic elephanto, lingua vtẽs Indica, quam elephanti intelligunt, credidit. Vt verò is primum ſibi creditus eſt, illum diligebat, & cuſtodiebat, ex eóque proximè adiacenti magnam voluptatem capiebat: cũ ploraret, oculos tum auertebat, tum verò ab eo dormiente muſcas abigebat. Arundines ei pro pabulo obijciebantur, quas, & omnem cibum, niſi puer adeſſet reijciebat. Nutrix igitur neceſſe habebat poſtea quàm eum lacte compleuiſſet, elephanto curatori apponere, vel omnino elephantus non parum iracundia incitabatur, ac nonnunquam in verbera erumpebat, interdũ etiam cũ vagiret infans, cunas vbi iaceret mouebat: ſicq; eidem ipſi ex hoc motu oblectamenta & ſolatia, ſicut nutrix, afferre ſtudebat.

De odio elephanti in adulteros. CAP. XV.

O*Btrectationem ac riualitatem vehementem diuerſorum animalium porphyrionis, canis, & ciconiæ diximus ſuis locis: nunc mihi exponendum videtur elephanti odium in eos qui cum alienis vxoribus ſtuprum faciant. Nam cùm vxorem ſui domitoris & altoris ſtuprari manifeſtò deprehendiſſet, ambos, & eum qui ſtuprum inferebat, & eam qua cum id faciebat cornibus transfigens, interfecit. ac in ſtragulis conſtupratis, & lecto adulterato iacentes reliquit. Vt verò primùm elephanti rector veniſſet, & manifeſtò nefarium facinus, & huius vindicem cognouit. hoc quidem factum,*

ab Ind

ab India huc ad nos manauit. At Romæ aliud ſimile eueniſſe audio: præterquam quòd addunt, ibi elephantum non vtrunque modò occidiſſe, ſed & ſtragula veſte eos texiſſe, & nutritio aduenienti ſtragulam reieciſſe, & retexiſſe, & proxime inter ſe iacentes demõſtraſſe, ita ille tum facile iniuriam illatam ſibi fuiſſe intellexit, tum etiam maxime facinus ei liquebat, vbi cornu quo ipſos confixiſſet, cruentum perſpexit.

De draconis diuinatione. CAP. XVI.

PRopria etiam draconibus eſt diuinatio. In oppidulo Lauinio, quod eſt Latinæ regionis, & appellatum eſt à latini filia Lauinia, cùm Latinus vnà cum Aenea pugnauit contra Rutulos, & vicit ipſos: Aeneas Anchiſæ filius Troianus vicit Lauinium vrbem quam matrem primariam Romæ dicere poſſumus. Hinc enim profectus Aſcanius Aeneæ & Creuſæ Troianæ filius cõdidit Albam: Albanorum enim Roma colonia eſt. In Lauinio lucus magnus & denſus colitur, & habet vicinum templum Iunonis Argolicæ. In luco eſt antrum magnum & profundum & eſt draconis cubile. Virgines ſacræ certis diebus accedũt ad lucum manibus offam ferentes, & oculos linteis velatos habentes, ſed ducit ipſas recta via ad cubile draconis ſpiritus diuinus, & ſine offenſione pedetentim & quiete procedunt, tanquam non velatis oculis videntes, quæ ſi virgines ſunt draco capeſſit cibos caſtos

& animali dijs charo conuenientes: ſin virgines non ſunt, ieiunus manet præſciens earum corruptelam. Formicæ offam virginis corruptæ minutatim primò concidunt, vt eius fruſta facile ferre poßint, deinde extra locum efferunt, purgantes locum. Cognoſcitur à vicinis factum & accuſantur vitiatæ virgines; & ex lege ſupplicijs affectæ puniuntur.

De dracone Melitæ Aegyptiæ. CAP. XVII.

DIcit Homerus, difficulter dij videntur manifeſtò: quiddam ſimile habet draco in ſanctißimis honoribus diuinis & idipſum ſcire non vtile. Quod dico tale eſt. In Melite Aegyptia draco eſt ſacer in turre, & colitur, & habet miniſtros & menſam & crateram, in quam quotidie farinam ſubigunt & temperant melicrato deinde diſcedunt, & poſtridie reuertentes vacuam inueniunt crateram. Miniſtrorum ſenior vehementi deſiderio afficiebatur vt videret draconem: itaque ſolus ingreſſus vt fecit conſueta, ſubſtitit, draco aſcendens in menſam epulabatur: at ille curioſus portas aperiens de more clauſas ſtrepitum edidit vehementem, draco indignatus diſceßit, ille quem cupiebat videns ſuo malo factus eſt demens, & cum dixiſſet quæ vidiſſet & vt ſe impiè egiſſe confeſſus eſſet, factus eſt mutus, & non multò pòſt cecidit & mortuus eſt.

Peculiaria quædam aliquot animalibus vtilia. CAPVT XVIII.

PRopria & hæc animalium ſunt, pauo contra faſcinationes lini radicem velut amuletum quoddam naturale inquirit, & ſub altera ala occultatam circunfert. Equi vrina ſi impediatur virgo ſoluens zonam quam fert, ſi equum zona verberet in fronte, ſtatim dicitur vrinam & quidem multam meiere, & dolore liberari. Equam in res venereas inſanientem ſedare facile eſt, vt Ariſtoteles tradit, ſi quis ipſius iubam totonderit. Verecundatur enim & deſinit laſciuire.

Quemadmodum mures ruinoſam domum collapſuram prænoſcunt. CAP. XIX.

QVòd vicinã domum ad edendas ruinas mures & muſtellæ præſentiũt, idcirco eius caſum & collapſionẽ præuertentes ex ipſa emigrant: quod quidẽ ipſum in Helice oppido vſu eueniſſe dicitur. Cùm enim Helicenſes impiũ facinus in ſe aduerſus Iones admiſiſſem, eos nimirum in altaribus mactantes, tum ſane his propinqua ruina ex oſtẽtis portẽta fuit. Nam quinq; antè diebus, quàm Helice funditus euerteretur, qui in ea eſſent mures, muſtellæ, ſerpentes & ſpondyli, cæteráq; eiuſmodi frequentia, via quæ eſt in Coriam exierunt. Quod quidem facinus Helicenſibus id ipſum intuentibus ſummam quidem admirationem mouebat: verumtamen quamobrem diſcederent cauſam conijcere

non quibant: poſtea verò quàm ex vrbe hæc animalia exceſſere, ex terræ motu tantæ labes domorum noctu factæ ſunt, vt non modò ex hoc caſu deſederit vrbs, & conciderit, atque ex permultæ tempeſtatis alluuione funditus deleta fuerit, verum etiam cùm fortè decem naues Lacedæmoniorum in vrbis portu ſtationéque eſſent ex marinorũ æſtuum tempeſtate perierunt. Diuina enim iuſtitia ſatellibus atque miniſtris beſtijs ad vlciſcendos impios homines vtitur. Cui rei etiam teſtimonio eſt Panteclas Lacedæmonius, qui cùm fabros Dionyſianos iter facere ad Cytheram per Spartam prohibuiſſet, pòſt in ſeſsione Ephororum à canibus laceratus fuit & diſtractus.

De canibus Adrani oppidi Siculi. CAP. XX.

IN Sicilia Adranos vrbs eſt, vt dicit Nymphodorus, in hac vrbe templum tutelaris dei eius loci clarum dicit eſſe. Verùm quæ de deo ipſo dicit, quo modo patet & expeditus eſt & propitius egẽtibus, prætereo. Iam illud dicã. Canes ſunt ſacri & cultores ipſius dei, & pulchritudine & magnitudine ſuperantes Moloſſos canes. Sunt non minus quàm mille, qui interdiu adulantur & blandiuntur ingredientibus templum & lucum ſiue externis ſiue indigenis: nocte verò ebrios & iam à via aberrantes, tanquam itineris duces liberaliter ducunt præeuntes in domum ſuam & debacchantes, & cõtumelioſos ex nimia vini petulãtia vſciſcun-

tur

tur & debitis pœnis puniunt: nã in ipſos inſiliunt, veſtem lacerant, & caſtigant, ac furari conantes acerbiſsimè lacerant.

De cochlea marina. CAP. XXI.

COchlea marina quæ in mari rubro naſcitur, cùm maxima magnitudine, tum formoſiſsimo aſpectu eſt. Nam integumento rubro eſt: clauiculas habet varias pictas florentes, ſic à natura deſcriptas, vt diſsimiles non ſint contextæ ex florum varietate aliorum in alios implicatorum coronæ, ſiquidem colores virides latei purpurei ſitu alternante, atque pariter, æqualitérque interuallis inter ſe diſtantibus aſperguntur, atque diſtinguntur.

Quemadmodũ delphinus ſemper mouetur. CAPVT XXII.

DElphinum perpetuo motu præditum eſſe ferunt, nec quoad viuit, ne dormiens quidem à motione conquieſcit: cùm enim neceſſe habet dormire, ex alto ad ſummã aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim ſomni expers eſt, atque ita dormiens, in profundum tandiu depellitur, quoad imam ſedem maris contingat: ad quam poſtquam funditus delapſus eſt, terræ pulſu è ſomno excitatur: deinde ex alto emergit, ac repetito ſomno ſimiliter atque prius ad maris fundum appulſus, expergiſcitur, tum rurſus eminet extra aquam, & hoc ipſum ſæpe facit, eámque ob cauſam inter quietẽ ac actionem agens, nunquam omnino à motu quieſcit.

De citharędo piſce maris rubri. CAP. XXIII.

IN mari rubro piſcis procreatur, cuius corpus ita figuratum eſt, vt ſpeciem ſimilitudinémque linguæ bubulæ eius latitudo gerere feratur: ſquamæ non magnam tangenti aſperitatem habent, ſubaureo eſt colore, lineíſque à ſummo capitis vertice ad extremam caudam ſic diſtinguitur, vt eas citharæ fidiculas contentas eſſe dicas, vnde is citharœdus appellatur. Os ei peſſum it, & ſubſidet, idémque nigerrimum eſt, cingulóque croceo circunligatur, vertex varietate diſtinguitur fulgore aureo & nigris quibuſdam lineis & pinnas aureas habet: cauda eſt nigra præter extrema. Ea enim candidiſſimo colore aſperguntur: alij item picti naſci dicuntur toto corpore purpurei certis interuallis aureolas lineas poßidentes: eorum verò caput cingulis violaceis illuſtratur, vno quod eſt ante oculos ad branchias pertinente: altero ſecundum oculos vſq; ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili ſic collum circumplicante.

De pardali piſce & oxyryncho. CA. XXIIII.

PArdalis piſcis, vt ij qui ipſum viderunt, dicunt, in mari rubro naſcitur, colore & maculis orbiculatis ſimilis eſt terrenæ pardali: oxyrynchus, quem mare rubrum profert: ore eſt prælongo, oculis ad ſimilitudinem auri fulgentibus, palpebris albis: eius dorſo ſigna pallore inſignita ſunt, pinnæ priores ei nigræ exiſtunt. Eæ verò quæ ſunt

in

in dorſo albæ, cauda prolixa & praſino colore quã mediam aureola linea interſecat.

De hinnulo intelligẽte Græcum ſermonem.
CAPVT XXV.

PTolomæus ſecundus, quem etiam Philadelphum appellant, cerui hinnulum munere accepit, qui linguæ Græcæ innutritus ſic ad Græcum ſermonem aſſuefactus eſt, vt loquentes intelligeret: cùm tamen ante hunc ipſum creditum eſſet ſolam Indorum linguam ceruos percipere.

Quemadmodum fœminis mares præſtant.
CAPVT XXVI.

IN rationis expertibus mari prærogatiuum honorem, atque præſtantiam quandam natura largita eſt: mas enim ſerpens criſtas habet, gallus item formæ excellentia illuſtratur, ceruus cornibus præſtat, iuba leo antecellit, cicadarum mas voce anteit.

Quæ beſtiæ belli cauſa fuerint. CAP. XXVII.

GRæcis & Troianis belli cauſam Helena dedit, Darij vxor quòd ancillas Atticas & Ionias habere deſideraret, Perſis ad bellum Græcis inferendum argumentum dedit, & tabella contra Megarenſeis cauſam attulit Græcis longiſſimi belli gerendi, Magneſios atque Epheſios locuſta ad bellum excitauit, atq; inflammauit, columba Charnos & Illyricos in bellum cõmiſit, Thebani in Aegypto de cane contra Romanos pugnaſſe dicuntur.

Paruæ cauſæ ſæpe magnorum impetus repreſſerunt. CAP. XXVIII.

PYthocharin Auleten cum ad tibiam magna contentione incitatos & generoſos numeros caneret, luporum impetũ repreſſiſſe, ferũt. Muſcarũ multitudo Megarẽſes ſedibus pepulit. Phaſelitas veſpæ fugarunt, ſcolopendræ exegerũt Rhoetiẽſes.

De ouibus ſine felle. CAP. XXIX.

OVes in ponto ſine felle eſſe dicuntur, contra in Naxo inſula duplici felle præditas eſſe. Ariſtotelis filius Nicomachus in Budianorum regione ait albam ouem nullam naſci, ſed nigras omneis eſſe.

De meropis pietate aduerſus parentes ſuos.
CAPVT XXX.

MErops eo iuſtior ciconijs exiſtimanda eſt, quòd non in ſenectutem parentes alere differt: ſed ſtatim vt per ætatem volare poteſt, hoc ipſum exequitur, iuſtitia enim & pietate omnibus auibus præſtat.

Quod etiã rationis expertia deus procurat.
CAP. XXXII.

PEculiare etiam animalium hoc bonum. Nam ipſa dij etiam procurant, neque ea negligunt, etſi ratione carent, non tamen prudentiæ & ſapientiæ in rebus ad ſe pertinentibus ſunt expertia, quo modo dijs ſint amica dicam ex multis pauca. Vir eques Linæus appellatus equũ habebat aſpectu formoſum

moſum, curſu velociſſimum, robore animi fortiſſimum & bonum ad ludos equeſtres, & generoſum & valentem in bello inſequi vbi opportunitas & ſecedere vbi neceſſitas eſſet, ex his omnibus pretioſa poſſeſſio equus erat: eques verò illuſtris inter equites videbatur: accidit vt is equus tanta virtute equeſtri præditus videre non poſſet dextro oculo ob plagam acceptam. Linæus videns ſuam ſpem omnem fluctuare in morbo equi generoſi ſui, ad Sarapidis templum equum ducit, & ex animo deum tanquam pro fratre aut filio rogat vt miſereatur ſupplicātis pro equo nihil mali operato, nam homines nonnulli autores ſunt ſuorum malorum, vel cum faciunt aliquid impium, vel cum dicunt malum: ſed equi, dicebat ille, quod ſacrilegium? quæ cædes? quod maledictum? Teſtatur deum & ipſe vt nullo malo vnquam quenquam affeciſſet, quare commilitonem ſuum & amicũ deprecatur vt morbo liberaret. Deus igitur miſertus ægrotantis & ſupplicantis pro ægrotante non neglexit ſanare rationis & vocis expertem, & præcepit nõ oculum fouendum eſſe cum infuſione, ſed fomentis ſiccis tepefaciendum, medio die in templi porticu quæ cum eſſent facta ſanatus eſt equi oculus, & Linæus pro beneficio accepto tanquam pro ſua vita recepta deo ſacrificauit. Equus exultabat circũ templum, hinniebat, fremebat, apparebat maior, & pulchrior & lætior, & circum altare currens & circum

gradus ſeſe verſans, videbatur deo ſeruatori gratias habere. Iam verò agricola in vinea cùm faceret ſcrobem vt palmitem plantaret, ligone fregit ſacram aſpidem & hominibus minime hoſtem, & terram effodiens cum vidiſſet caudam harena inuolutam & mediam partem ex ventre in collum aſſurgentem & adhuc ſerpentem & cruore perfuſum propter ſectionem ſtupefit, & in maniam vehementiſsimam cadit: interdiu quidem rationis impotens erat, & noctu demens ex lecto exiliebat, & dicebat ſe aſpide vrgeri & tanquam vulnus accepiſſet horribiliter vociferabatur, implorabat ſocios, aſpidis occiſæ à ſe ipſo imaginem minantem videre ſe dicebat, & profitebatur aliquando ſe ab illo lædi, & illum dolore affici ex his quæ faciebat conſtabat. Eius propinqui poſtquam diu ægrotaſſet, ipſum ducunt ſupplicem ad Sarapidis templum & deprecantur vt deus repellere & tollere velit aſpidis prædictæ viſionem. miſeretur igitur deus hominis & ſanat. Vt impunita non manſit aſpis, dictum abunde eſt. Pauonem Indicum dono accipiens rex Aegyptiorum maximum & formoſiſsimum non exiſtimat cum alijs gregalibus alendum eſſe vel delitiarum cauſa in domo, vel cibi gratia, ſed attribuit vrbis cuſtodi Iouis, indicans hunc dedicandum eſſe deo. Iuuenis gulæ luxuíque deditus & permultum diues vndique varietatem cibi & cum periculo paratam & plurimi conſtantem

lucrum

lucrum exiſtimans præter quàm quòd magnã mercedem ſacrilegij proponit cuidam, qui miniſter dei erat: præterea pollicetur aliam mercedem, hic adductus pauonem capere aggreditur vt diuiti afferret: at hic pauonem non videt, ſed aſpidem maximam rectam videt in ſe concitatam, itaque primò timuit & ſeceſsit: ſed prodigo iuuene inſtante & impellente miniſter ad pauonem inquirendum rediјt. Pauo ſe ipſum alis ſublimem efferẽs neque in vlla arbore ex his quæ ſacræ erant ad templum ſedit, neq; in vllo alio loco excelſo ſed in medio templo dei conſtitit, & in ipſos rectis oculis intuebatur velut ſubostendens ſe illorum inſidijs ſuperiorem eſſe, & eſſe in loco vnde non eſſet illis fas ipſum capere, quapropter cum nihil factum fuiſſet, is prodigus qui pecuniam dederat, illam repetebat: ille non reddebat, dicens ſe quod in ſe eſſet omnino feciſſe & non potuiſſe deorum poſſeſsionem ſurripere, rixa igitur vt ſolet & vociferatio exorta inter eos eſt. Sacerdos ſuperuenit his altercantibus & percontatur cauſam cur in templo contenderent, illi inter ſe accuſant: & diues quidem conuitijs & minis affectus vbi diſceſsiſſet, & alterius auis os deuoraſſet, cum ſummis doloribus vitam finiuit, miniſtrum ſceleratum vt ſacrilegum vrbis magiſtratus puniuit: pauonem verò neque viuẽtem neque mortuum vidit: qui quidem pauo vbi centum annos vixiſſet, è conſpectu hominum ablatus eſt. Cum ſuperioribus

conſentit

conſentit Ciſſus ita appellatus miniſter Sarapidis: is primum vehementibus inſidijs appetitus à ſua amaſia, deinde ab vxore cum oua ſerpentum comediſſet & grauiter laboraret, & ex eo moriturus videretur, rogat deum. Iußit deus vt emeret murenam viuam & poneret manum in viuariū. Cißus paruit & demiſit manum: murena manum mordicus premebat: quæ abſtracta, ſimul morbum abſtraxit à iuuene, & ita murena miniſtra curationis dei ad veſtras aures peruenit. Chryſermum tempore Neronis ſanguinē vomentem & tabeſcentem iam ſanguinem tauri bibentem idem hic deus ſanauit. Ego hæc dico animalia vſque eò dei eſſe amica, vt & à dijs ſeruentur, & per illa ſeruent alios, vt Bathylim Cretenſem tabe laborantē hoc malo deus liberauit eſu carnis aſininæ.

De equorum lauatione. CAP. XXXII.

EX ijs qui equinæ tractationis periti ſunt, audiui equum delectari lauatione, vnguentis. Simonides in iambis dicit Perſas poſt Cyri pugnam in Lydia camelos ſimul cum equis alere, equorum metū ex camelis conuictu conantes expellere, equas commodiores eſſe ad currus ducendos dicunt.

Diuiſio animalium. CAP. XXXIII.

CHartilaginea vocantur quæ ſquamis carent, vt murena, conger, torpedo, paſtinaca, bos, muſtellus, delphinus, balena: hæc enim ſola de aquatilibus ſunt viuipara. Mollia appellantur ex aquatilibus

tilibus oſsium expertia vt polypus, ſepia, loligo, vrtica, quæ etiam ſanguine & viſceribus carent: cruſtis tenuibus tecta, aſtaci, ſquillæ, cancri, paguri, hæc ſenectutem exuunt, ſiliceis teſtis concluſa conchæ, murices, buccinæ, turbines, echini, locuſtæ. Iam dentibus ſerratis prædita eſſe dicuntur, quæ dentes teretes & acutos habent, vt lupus, canis, leo, panthera, hæc eadem ſunt carniuora: vtrinque dentati, homo, equus, aſinus & ſane adipem habent. Dentes continuos poſsidet bos, ouis: dentes exertos habent, quæ extra dentes eminentes oſtendunt aper, nam elephanti potius quàm dentes cornua appellanda ſunt, inſecta vt veſpæ, apes: hæc enim ſpiratione carere dicuntur: ambigentia equus fluuiatilis, lutrix, caſtor, crocodilus: corticibus teguntur lacertus, ſalamandra, teſtudo, crocodilus, ſerpens. Hæc quoque ſenectutem exuunt præter crocodilum & teſtudinem. Biſulca equus, aſinus, bos elephantus, capra, ouis, ſus: multifida, vt homo, canis: planipeda, cycnus, anſer: cuteis alis prædita veſpertilio, vncinatis vnguibus ſunt, quibus incuruum eſt roſtrum vt accipitres, aquilæ.

De chenolopece. CAP. XXXIIII.

P*Vllos ſuos chenolopis vehementer amat, eamdémque operam quam perdix in eis tuendis ponit, nam ante ſuos fœtus ſeſe prouoluens aucupi ſpem ſui capiendi oſtendit: hi verò interea cum venator illuditur elabuntur, quibus fuga elapſis is ſeſe*

aiis

alis alleuans diſcedit, ac ſæpe vt pulli facilius elabantur capiendum ſe venatoribus præbet.

De accipitre. CAP. XXXV.

INterea accipiter quoad viuit, cùm apud Aegyptios egregie charus deo eſſe exiſtimatur, tum poſt exceſſum è vita futura oſtendere, ab eodémque ſomniorum ſignificationes proficiſci atque apud eoſdem populos tripoda accipitris aliquando fuiſſe vnde oracula conſulentibus diuino inſtinctu afflata funderentur.

De animalibus duplex membrum habentibus vt perdices, lepores, cerui & alia.

CAPVT XXXVI.

PErdices paphlagones duplici corde Theophraſtus confirmat: in Biſaltia duplex iecur lepores Theopompus ait habere: Apion verò niſi nugatur, ceruos locis quibuſdam quatuor renes habere: idémque aſſert Oeneo in Menide regnante bicipitem gruem apparuiſſe, túmque Aegyptum feracem extitiſſe, atque ſub alio rege quadricipitem auem viſam fuiſſe, & quanta antea nunquã. Nilum alluuione redundaſſe, frugúmque vbertatem mirificam fuiſſe, quadricornem ceruum Nicocreon Cyprius habuit, quem Pythio conſecrauit: oues quadricornes & tricornes ſunt in templo Iouis cuſtodis vrbis. Ego cera fictum bouem quinq; præditum pedibus vidi ſacrum & dedicatum deo qui colitur ad Alexandream in luco vbi perſeæ arbores conſitæ

ſitæ perpulchra vmbra opacant. Pedem is in armis appenſum habebat cum ad ingrediendum adiuuantem, tum abſolute factum, & hæc non videbantur omnino naturæ conſentire, ego tamen quæ ad meos oculos & aures peruenerunt, dixi.

AELIANI LIBER duodecimus hiſtoriæ animalium.

De orphis ſacris piſcibus Myrenſium.

CAPVT I.

IN Myrenſi Lyciæ ſinu Apollinis templum eſt, ad cuius ſacerdotem vitulinas carunculas diſtrahentem orphi adnatant, & tanquam ſane conuiuæ ad epulas inuitati, carnes comedunt: & verò immolantes ex eo magna voluptate afficiuntur, quòd piſces ſua ſacrificatione paſcantur: quod quidẽ ipſum res ſuas bene & feliciter ſibi caſuras eſſe ſignificare perſuadent, idcircóq; propitium eſſe ſibi deum dicunt, quòd ſuis cibus piſces expleantur. Quòd ſi caudis carnes in terram eijciant, tanquam ſordidas

à ſe

à ſe deteſtantes, inde ſibi iram dei protẽdi arbitrantur. itémque huiuſcemodi piſcium genus ſacerdotis vocem & agnoſcit, & ſi ad eos à quibus appellatur, acceſſerit, ſic incredibilem ipſis lætitiam affert, at ſi contrà fecerit, magnum dolorem eiſdẽ inurit.

De Hieropolitanis piſcibus. CAP. II.

AD Bambycem olim ſic appellatam, nunc verò Hierapolim à Seleneo nuncupatam piſces & ſacri habentur, & confertis turmis natant, duces item habent, & cibos quos eis vorandos obijciunt exedunt & conficiunt, maximéque ex omnibus piſcibus amicitiam inter ſe ſeruant, perpetuáque pace deuinciuntur: ſiue quòd deus hunc animorum conſenſum eis afflat, ſiue etiam quia obiectis eſcis cum abunde expleantur neceſſe non habent aliorum attingere eſcas.

De agno Aegyptio habente duas caudas & duo capita octóque pedes. CAP. III.

DIcunt Aegyptij, quibus non aſſentior, octo pedibus & duabus caudis præditum tempore Bocchoris regis agnum fuiſſe, & vocem miſiſſe, & duo capita decantant habuiſſe, & quatuor cornua. Homero igitur danti vocem Xantho equo ignoſcere par eſt. Poëta enim erat.

De renaſcentibus pennis accipitrũ. CA. IIII.

ILlud etiam de accipitribus ſcio me audiuiſſe, antequam Nilus Aegypto innatet & accipitres pennas iam ſeneſcẽtes amittere velut plantarũ

ramos

ramos ſicca folia & renaſci nouas, molles, teneras, formoſas velut florem ex arboribus. Genera accipitrum plura eſſe ſignificare videtur Ariſtophanes, cùm ait, Sed miſimus ter mille accipitres ex equo ſagittas iaculantes. Omne genus accipitrum vngues aduncos habet. Ex genere eorum ſunt tinnunculus, buteo, gypſi, cymnidis, aquila: ſeparatim conſecrati ſunt multis dijs, perdicotheres & in acutum deſinentes pennas habens, & celeriter volans, Apollinis miniſter eſſe dicitur: oſſifragam & harpam Mineruæ attribuunt: columbarium Mercurio ſacrum eſſe dicunt, Iunoni tanyſipteron, buteonem Dianæ, matri deorum mermnon: ita legitur in Aeliano, & alibi inuenimus, morphnon genus aquilæ, & mermnon eſſe genus accipitris, item alios alijs dijs conſecratos eſſe.

De muſtella, quam Thebani in Bœothia adorant, & de muribus ſmynthiis. CAP. V.

Aegyptios quòd diuerſa animalium genera in deos referant, & ſacra religione colant, multiplex & varius riſus conſequitur. At Thebani, natione quidem Græci, riſu obruendi, qui muſtellam religioſe venerentur & dicant, cum Herculem Alcmena parturiret, & parere non poſſet, hanc accuriſſe, & parturiendi vincula diſſoluiſſe, eóque eſſe factum, in lucem vt Hercules expeditius exiret. Mures item adorant ij, qui Troadis Aniaxitum incolunt, vnde Apollinem, qui apud

eos magna religione eſt Smynthium appellant, murem enim Smynthium Aeoles & Troiani nominant, ſicut Aeſchylus in Siſypho teſtatur, cum ait, Sed agreſtis quis eſt Smynthius. tum verò apud Smynthios cicures aluntur mures, eísque victus publicè præbetur, atque infra altare, vbi degant latibula habent. Apud etiam tripodem Apollinis mus manet, de cuius religione hanc accepi fabellam, permulta murium milia cum Aeolium & Troianorum ſegetes inuaſiſſent, atque immaturas ſuccidiſſent, & ſimul eis qui earum ſementem feciſſent infructuoſas reddidiſſent, cúmque Delphicus deus de hac re conſultus eſſet, reſpondiſſe: oportere ſignificare Smynthio Apollini, eos quibus datum eſſet oraculum reſponſum ſecutos, ab hoc murium impetu liberatos fuiſſe, & frumentum eis ad ſolitas meſſes perueniſſe. Huc etiam addunt Cretenſes in coloniam domo miſſos Pythium rogaſſe, quempiam ſibi locum ad habitandum appoſitum oſtenderet, illum oraculum edidiſſe, vbi terra geniti bellum eis inferrent, ibi conſidendum, atq; vrbem excitandam eſſe: ita eos profectos in Amaxytum caſtra poſuiſſe, vt illic quieſcerent: murium verò incredibilem multitudinem erupiſſe, & clypeorum lora deroſiſſe, & arcuum neruos deuoraſſe, ex quo coniecturam duxerunt illos eſſe terrigenas; proinde ad armorũ inopiam redactos, hunc locũ incoluiſſe, atq; Smynthio Apollini templũ excitaſſe.

Defunct

Defunctos ſui generis delphini ſepeliunt.

CAPVT VI.

Mortuorum etiam memoriam delphini tenent, & ſuos gregales extinctos non produnt: imò verò defunctos in imum delabentes, cum ex altitudine ad ſummam aquam alleuant, tum ad continentem velut funere illos efferentes, hominibus ipſos ſepeliendos tradunt: pòſt verò ſequitur magna delphinorum multitudo, tanquam funeri operam dantium, atque in extinctos honorem conferentium, ſanéque eos ab impetu aliarum beluarum ne deuorentur defendentium. Itaque homines rei muſicæ intelligentes, reuerentia ſtudij in delphinorum muſicam adducti, humatione eos afficiunt. Vos verò inſcitiæ veniam agreſtibus hominibus qui à muſis auerſi ſunt, delphini tribuite, quandoquidem vel ipſi Athenienſes Phocionem probum virum inhumatum proiecerunt: tum Olympias, quæ filium Iouis peperiſſet, vt ipſa gloriabatur, & ille profitebatur, inſepulta iacuit. Pompeius magnus cum tot tantáſque res præclaras geßiſſet, ſummis victorijs partis, de triplici orbis parte triumphaſſet, interfectoris ſui patrem ſeruaſſet, & in regnum reſtituiſſet, Aegyptij non modò interfecerunt, ſed capite mulctatum proiectum ad littus reliquerunt.

Z 2

De leonibus Aegypti in deos relatis & de ſphynge. CAP. VII.

LEonibus in Aegypto religioſus cultus non modò tribuitur, ſed etiam ex ijs vrbs nomen traxit: quorum ſanè vim ac naturam exponere non alienum videtur. Templa habent ſibi conſecrata, & ſedes ad commorãdum amplas, & ad exercendum ſpatia & curricula laxa, tum eis bubulæ carnes quotidie præbentur, quas diſtractas, atque ab oßibus nudas cum interea exedunt & conficiunt ab Aegyptijs incantantur Aegyptia voce. Cantionis *argumentum huiuſcemodi eſt, ne ex aſpicientibus quenquam faſcinent: & videtur cantio pro amuleto eſſe. Neque verò eorum modò permulti diuinitatem & religionem apud ipſos habẽt: verùm etiam ſedes eis dedicatæ, è regione contrarios auerſoſque aſpectus habent, quarum feneſtræ tam quæ ad ſolis exortum pertinent, tam etiam quæ ad occaſum ſpectant, apertæ ſuauiorem viuendi rationem eis, & iucundius habitandi domicilium efficiunt, tum eis etiam ſunt exercitationũ loca ad tuendam valetudinẽ, tum propinquæ paleſtræ, eos ideo Vulcano Aegyptij conſecrarunt, quòd ſint naturà vehementer ignita, atque adeo exteriorem ignem ob copiam ignis interioris ægerrimè intuentur, & fugiunt, tum leonem iccirco ſolis domicilium conſtituunt, quòd igneus ſit, ſimul & ſolem cum eſt æſtiuo tempore calidißimus, accedere ad leonem*

cœleſt

cœleſtem dicunt, & ij quidem qui magnam Heliopolim incolunt in templi veſtibulis eos diuinæ cuiuſdam ſortis, vt Ægyptij dicunt, participes alunt: nam ijs, quibus propitius eſt deus, ſomniorum ſignificationibus ſecundum quietem futura non ſolùm oſtendunt, ſed etiam à periuris quòd iuſiurandum non conſeruent, & fidem violent non longo interuallo atque adeo eueſtigiò deo eis iuſtum impetum afflante pœnas illorum fraudi debitas repetunt. Empedocles inquit, Si poſt exceſſum è vita homo de ſemetipſò in beſtiarum naturam demigrat, multo præſtantiſsimam commutationem eſſe, quæ fit ex homine in leonem. Sin homines è natura ſua in plantas commutantur, optimam eſſe conuerſionem, & demigrationem ex humano genere in laurum. Quòd ſi Ægyptiorum, qui in notione naturæ verſantur, rationem æſtimatione dignandam ducimus, hæc etiam non leui momento æſtimare oportet, cùm attribuunt igni huius animalis anteriora, aquæ verò poſteriora. Sphingen Ægyptij, qui ſcalpturam exercent, & Thebanæ fabulæ duplici natura conformantes, biformem nobis conantur repræſentare, ipſum ex corpore virginis & leonis cum grauitate, & compoſitione architectantes. Hoc Euripides ſignificare videtur, cùm ait, Caudam vertens ſedebat in baſi leonis pedes habenti. Iam verò Nemæum leonem ex luna excidiſſe dicunt, id quod

Epimenides deſignare videtur, cùm ait, Ego ſum genus lunæ quæ leonem horrens excußi feram, leonem in Nemæa duces ipſum propter venerandam Iunonem. Sed hæc in fabellas reijcienda nos leonum vim cùm antè, tum nunc abunde explicuimus.

De pyrauſta. CAP. VIII.

Ex ignis fulgore pyrauſta, quòd vehementi afficitur voluptate, idcirco cùm flamma vel maxime viget, ad lucernas aduolat, atque nonnihil apprehendere videtur. At enim delapſus, viuus comburitur, huius Aechylus tragicus poëta meminit, cùm ait, Timui ſtultam mortem pyrauſtæ.

De cinclo aue, quam motacillam appellare poſſemus. CAP. IX.

Cinclus auis, quòd poſteriore parte debilis ſit, ideo per ſe dicunt hanc non poſſe ſibi nidum conſtruere, ſed in alieno parere, eámque ob rem pauperes in ruſticorum prouerbio cincli appellari ſolent. Caudam mouet, vt apud Archilocum Ceryllus. Ariſtophanes etiam meminit cincli in Amphiarao, dicens, lumbos ex ſummo διάκλισον, *id eſt, moueto more Cincli viri ſenioris. Celebrat autem bonam incantationem in comœdia inſcripta Gera ſenis Obſtipi* κλιτηλιόβοταν ῥυθμὸν, *item in comœdia Tympaniſtis appellata, vt puellæ virgines lyræ amantes leniter ſaltantes, comam manibus*

bus reuocantes apud Dianam Epheſiam pulcherrime clunes ſurſum deorſum motitãtes more Cincli.

Quemadmodum ſua ſponte mures cum moriuntur eorum partes non generatim, ſed ſigillatim extinguntur. CAP. X.

MVres qui non ex inſidijs, ſed ſua ſponte moriuntur, defluentibus membris, è vita paulatim excedunt: vnde profectum id quod eſt in prouerbio, Iuxta muris interitum. Cuius Menander meminit in Thaide. Flagranti autem libidine dicunt mures eſſe, teſtémque Cratinum afferunt, dicentem in poemate inſcripto, Fugitiuus: Age nunc tibi ex æthere murinam laſciuiam Xenophontis fulmine percutiam. Atque fœminam quoque murem maiore Veneris rabie flagrare dicunt. Et rurſus apud Epicratem in poëmate quod inſcribitur Chorus: Poſtremò ſubijt deteſtabilis leæna, deierans per Dianam eſſe vitulam, eſſe virginem, eſſe pullam indomitam: at illa murina erat.

De tauro quem vocant Aegyptij onuphin.
CAPVT XI.

COlunt Aegyptij nigrum bouem & vocant onuphin, & loci nomen vbi nutritur, Aegyptij ſermones vobis dicunt: maximus hic bos eſt & excedens chaonas quos Celerinos vocant Theſproti & Epirotæ, ſtirpis eſſe boum Geryonis narrantes: hic onuphis depaſcitur herbam medicam.

Omniũ velociſsimi ſunt delphini. CAP. XII.

NOn modò aquatilium beſtiarum, ſed etiam terrenarum omnium delphinus velociſsimus, & ad ſaliendum præſtantiſsimus eſt, nauium enim, ſicut Ariſtoteles ait, malos tranſiit, & cauſam conatur afferre eiuſmodi. Quemadmodũ enim vrinatores animam continent, ſic ille primò ſpiritum comprimit, deinde corpus ſicut ſagittam neruo expulſam iaculatur, nã ſpiritus intus compreſſus, & illum & vrinatores impellit & iaculatur.

De phyſa piſce. CAP. XIII.

PHyſa Aegyptius piſcis admirabili natura præditus eſt, nam eum notionem habere ferunt, quando luna augeatur & diminuatur, eiuſq; iecur cum luna pariter decreſcere, paritérque recreſcere, corporíſque habitu modò eſſe opimo, modò gracili & tenui.

De glanide piſce. CAP. XIIII.

GLanis piſcis incola Meãdri & Lyci Aſianorum fluminum, & Europei Strymonis, ſpeciem ſiluri ſimilitudinémque gerit. Ex piſcibus ſuorum fœtuum amantiſsimus eſt, nam ſimul vt fœmina peperit, cura quidem illa de partu ſuo liberatur, ac nimirum cubitans ſuorum tuitione exſoluitur: at verò aſsiduum ſe præſtans mas cuſtodem ad conſeruationem eorum quæ procreauerit, aduigilat, & eos ab omnibus inſidijs prohibet: atque ſicut Ariſtoteles inquit, hamum deuorare poteſt.

De

De rana & de hydro & crocodilo. CAP. XV.

QVod natricem colubrum rana malè oderit, atque incredibiliter pertimeſcat ipſum ideo contra ſumma vocis contentione exterrere conatur. Ad comprehendendos homines aliáſue beſtias crocodilo hæc eſt malitia, & veteratoria, vt qua nouerit eos in flumen deſcendere, vel ad aquationem, vel ad conſcenſionem in naues, viam ore quod quidem ipſum permulta compleuerit aqua, de nocte madefaciat, præcipitem efficere ſtudens, quo faciliorem ſibi captu prædam reddat: ij ſane quoniam lubricum gradum ſuſtinere non queant, præcipites aguntur, & crocodili impetu corripiuntur, & deuorantur. Iam tametſi non pauca ſint trochilorum genera & nomina, quæ ſane quidem quoniam dura ſunt, & ab aure religioſa, & tereti auerſa prætereo: haud quaquam cum ijs omnibus fœdere deuincitur amicitiámque colit crocodilus, ſed cum ſolo nuncupato cladoryncho ſocietatem atque amicitiam facit, enimuero nulla hic offenſione hirudines ei legere poteſt.

Vbi crebrius abortus fiant. CAP. XVI.

IN auſtrinis vel regionibus vel tempeſtatibus partus magis relaxari atque adeo decidere Democritus ait, quàm ſeptentrionibus, quod quidem ipſum cur fiat cauſam affert: quia ventrem ferentibus corpora auſtro laxentur, & diſſoluantur, icCirco receptaculo dilatato & lōge latéq; diffuſo,

& male compacto partus errare vagari, eoſdémque concalefactos huc & illuc dilabi & diffluere, ac iam locis diſcluſis & remiſsis facilius excidere. Contrà ſi tempeſtas ſit frigida & ſeptentriones venti ſint locorum aſtrictione fœtus contrahi, & cōprimi vt de locis dimoueri ac depelli non queant, nec ſane diſſolutione & laxitate quaſi tempeſtate quati, præſertim cùm à perturbatione cōquieſcant, & firmiſsima ſede diſtringantur vt facile ad pariendi tempus durare poſsint, in frigore conſiſtit in calore excidit ſæpe. neceſſe enim dicit Democritus calore redundanti venas & articulos laxari.

Cur ceruorū cornua renaſcuntur. CAP. XVII.

CAuſam cur cornua ceruis renaſcantur Democritus eam dicit, ventrem ijs calidiſsimū eſſe, & eorum venas per vniuerſum corpus pertinentes eſſe rariſsimas, & os quod cerebrum amplectitur membranæ inſtar tenuiſsimum & perrarum eſſe, indéque ad ſummum capitis verticē craſſiſsimas atque opimas venas exoriri, itaque cibum & huius nutrimentum minime concoctum à natiuo calore in totum corpus eiúsque parteis diſtrahi, idémque ait eis pinguitudinem extrinſecus circunfundi, ſimul & cibi vim per venas in caput retorqueri, & reflecti, ex eo cornua permulto humore irrigata enaſci: continenter enim vicinis ad cadendum ſuccreſcentia & influentia ſummouent atq; expellunt priora, ac ſane exortus humor extra corpus

pus dureſcit ab aëre eum ipſum conſolidante, & in corneam duritatem confirmante, humor autem qui etiam nunc intra cutem ſubeſt mollis & tener partim ab exteriore refrigeratione dureſcit, partim ab interiore tepore tenerum manet, quocirca recens cornu enaſcens, & intrinſecus premens & prodire cupiens vetus tanquam alienum expellit, & ſane humor concreſcens ad depellendum antiquum infirmus eſt, at dureſcens priora extrudere poteſt, quorum pleraque interno robore extrahuntur, nonnulla arborum ramis circumplicata & feram ad curſum incitatam vi impedientia abrumpuntur, eo pacto vetera excidunt, recentia ad erumpendum parata naturæ munere proferuntur.

De genere bubulo caſtrato & non caſtrato.

CAPVT XVIII.

BVbulo pecori caſtrato *Democritus ait tortuoſa, gracilia, longa naſci cornua, contra teſtibus prædito enaſci ſecundũ radicem craſſa recta multóque minus prolixa, eoſdémque latiori quàm alteros fronte eſſe, nam hic ibidem cum multæ venæ ſint ab ijs oſſa dilatantur, ſimul & cornuum eruptio quoniam craſsior exiſtat, frontem huic in latitudinem profert, caſtrato vero quod ſedes cornuum & initium enaſcendi perparuum habeat circulum minus dilatantur.*

De bobus cornuũ expertibus. CA. XIX.

BOum *genus quoddam iccirco cornibus mutilum*

lum eſt, quod vniuerſum caluariæ os nullas commiſſuras habeat, nihilque humorum confluentium propter duritiem reſiſtentem capiat, & venæ per hoc ipſum os pertinentes propterea graciliores & debiliores ſint, quia minus alantur, itemque eorundem, qui à cornibus nudi ſunt eo ſicciorē ceruicem ac minus fortem eſſe neceſſe eſt, quòd ipſorum pertenues venæ ſint, vaccæ Arabicæ propter alētium humorum cōfluxum, qui permultum generoſæ propagationis nutrimentum cornibus præſtat eiſdem excellunt: quæ verò cornibus carent, os humorem capere ſolitum ſolidius habent, & haudquaquam hunc ipſum cibi humorem recipere poteſt, quare vt breuiter dicam, incrementi cauſa cornibus exiſtit influentia, quam ſane plurimæ & craßißimæ venæ plenæ humore quātum ferre poſſunt infundunt.

Quemadmodum aquila puerum ſeruauit.

CAPVT XX.

AD animalium naturā pertinet etiam humanitas, & ſermonem afferam teſtem eorum quæ propoſui, Babyloniјs regnāte Seuochoro, Chaldæi dixerunt filium qui naſceretur ex illius filia regnum ablaturum auo, auus hoc timuit, itaq; puellam diligentißime cuſtodiendam curabat: ſed fato quod rege Babyloniorum ſapientius erat, parit grauidata ex quodam viro incognito. Hunc partum cuſtodes regis proiecerunt ex arce vbi cuſtodiebatur puella. Aquila cum pueri caſum acutißime vidiſſet

diſſet antequam puer allideretur ſubijt ipſum, & tergum ſuppoſuit, & tulit in hortum quendam & deponit leniter. Horti procurator pulchrum puerum intuitus ipſum nutriuit & appellauit Gilglamum, & regnauit Perſis. Quod ſi hoc fabuloſum cuipiam videatur, addam aliud, Achemænē Perſam, à quo proficiſcitur Perſarum nobilitas, aquilæ nutritium fuiſſe.

De canibus tēpli Dianæ Cretenſis. CA. XXI.

IN Creta Rocceas eſt, ita enim appellatur Dianæ templum vbi canes vehementem in rabiem cadunt, in hanc vbi ceciderint, ſeipſos ex alto præcipites agunt in mare.

De leonibus cicuribus in templo Adonidis. CAPVT XXII.

IN Aelimæa regione tēplum eſt Adonidis, vbi leones tantopere cicures ſunt, vt eos, qui intra templum ingrediuntur, amplexentur, & adulentur. atque etiam ſi quis edens appellet, ij tanquam inuitati conuiuæ, accedunt, & acceptis quæ eis præbuerit, moderate diſcedunt.

De maris rubri hygrophœnice piſce, de lacerto & charace & ſagittario. CA. XXIII.

PIſcem in mari rubro naſci ferunt, cui nomen hygrophœnix: is nigris lineis quas cæruleæ interſecant maculæ, diſtinguitur. Eiuſdem maris lacertus eſt, cuius magnitudo ei qui naſcitur apud nos, æqualis eſt, virgatus ſpectatur, lineis nimirum

aureolis

aureolis circundatur à branchijs ad caudam pertinentibus, quas media argentea diſtinguit. Ore eſt hianti, maxilla inferior eminet in ſuperiorem, virides oculos habet, quos aureo fulgore palpebræ ambiunt. Eius item maris fœtura eſt Charax *nuncupatus piſcis, pinnas habet, & vtrinque & à tergo auri ſimilitudinem ſpeciémque gerit. Inferiores partes purpureis cingulis illuſtrãtur, ſimiliter eiuſdem cauda auri colorem gerit. Purpureus color oculos pulchre adumbrat. Sagittarius in eo mari procreatur, & quoniam herinacei ſpeciem & ſimilitudinẽ habet, firmis & bene lõgis armatur aculeis.*

De hyſtrice Libyca. CAP. XXIIII.

H*Yſtrices Libycæ ſeipſas tangentem acerbe pungunt, & earum aculei acerbiſsimum dolorem faciunt, & cicatrices puncturæ ex earum aculeis apparere aiunt in mortuis.*

De Simia maris rubri. CAP. XXV.

E*St etiam in mari rubro Simia, non piſcis quidem hæc, ſed beſtia cartilaginea, & velut ſquammarum expers, eáque ipſa non magna. Colore eſt terreſtri ſimilis, tum aſpectu ſpeciem ſimilitudinémque eiuſdem terrenæ Simiæ gerit. non piſceo tegmine reliquum corpus, circumueſtitur, ſed cuiuſmodi teſtudinis inuolucrum eſt. eadem ſimiliter atque terreſtris reſima eſt, eius reliquũ corpus inſtar torpedinis latum eſt, vt dicas auem eſſe alas explicantẽ. Cum natat volare videtur. Cũ terreſtri*

partim

partim conuenit, partim differt, maculis diſtinguitur, pars illa quæ pertinet ad collum & ad branchiarũ locũ ruffa eſt, os non habet in ſummo roſtro.

De auibus cantum mutantibus & de thoe.

CAPVT XXVI.

LVcinia colorem & vocem per æſtatem in aliam ſpeciem immutat, neque enim ſic cantum variat, diſtinguit, inflectit, acuit, quemadmodum verno tempore merula æſtate quidem canit, at enim hyeme ſtrepit, & quaſi veſtis mutatione facta ex nigro colore in ruffum conuertitur, turdus vere inſpicitur murino colore, æſtate vero varietate circa collum coloris diſtinguitur: & vero piſces ex alio colore in alium mutabiles ſunt, vt turdi, merulæ, phycides, menæ, item thoes ſicut Ariſtoteles ſcribit, æſtiuo tempore à pilis nudi, hyberno contrà hirti efficiuntur.

De ſiluris piſcibus. CAPVT XXVII.

IN Bubaſto Aegyptia lacus eſt vbi cicures permulti ſiluri aluntur & exultantes alij in alios ſaliunt, & obiecto ad ſe nutriendos pane paſcuntur, ijdem etiam in fluminibus procreantur vt in Cydno Cyliciæ fluuio: ſed ij quidem iccirco minuti proueniunt quòd eius confluens nitidus & frigidus ſit, quo non ipſi delectantur, ſed turbido potius ac plane limoſo & gaudent & pingueſcunt, & Pyramus quidem atque Sarus cilices fluuij eos longe pleniores ferunt, tum Orontes Syrorum fluuius eos

progig

progignit, Ptolemeus item fluuius & Apamienſis lacus maximos generant: permultis denique locis manſuefacti piſces & ſe appellantibus obtemperantes aluntur vt in Epiroticæ olim nuncupatæ Stephanepoleos templo, atque in Peloro Siculo olim Syracuſiorum propugnaculo, tum in templo Iouis Labradei fons nitidus manſuetos piſces habet monilibus & aureolis inauribus ornatos, quod quidem templum ſeptuaginta ſtadia ab vrbe Mylaſa diſtat, & ex huius Iouis ſtatua gladius nomine Carius appenſus ideo venerationem habet, quòd Cares primi officinas belli inſtituerũt, pecunia militarunt, loris clypeos appenderunt, criſtas galeis accommodarunt. Cares ſunt appellati à Care Ioue Cretenſi, Iupiter Labradeus nominatus quòd permultum pluiſſet in Chio ad portum nuncupatum γερόντων. Cicurum magnus eſt piſcium numerus, quos Chij ad ſolatium ſenectutis exacta ætate affectis alunt, inter Eufratem & Tigritem fons intereſſe prædicatur cuius aqua vſque ad imam ſedem perlucida eſt, & fluuium nomine Bura aquam albam emittit, vbi piſcium manſuetorum greges exultantes errant, addunt indigenæ ſermonem ſacrum, ſermo talis eſt, Iuno poſtquam cum Ioue dormiſſet, hic lauabatur, vt dicunt etiam Syri & in hunc diem locus ſuauem odorem ſpirat, & aër in circuitu tali odore temperatur.

De

De lupo. CAP. XXVIII.

ANimalium vim & naturam ne dij quidem à ſua cognitione ſcientiáque aſpernantur. Siquidem Euriſtenem & Proclem audio cum in matrimonium fœminas ducere conſtitutum haberent, profectos ad Delphicum oraculum, deum conſuluiſſe, quo cum Græcorum barbarorúmue affinitate deuincti, pulchre & prudenter nuptijs alligati viderentur: ijs deum reſpondiſſe, qua veniſſent, in Lacedæmoniam reuerterentur. Vbicunque porrò terrarum ſumme ferum animal ferens mitiſsimum eis occurreret, inde ducendas vxores eſſe, ſic enim feliciter ipſis & proſpere proceſſurum eſſe. Cui oraculo obtemperantes, cum in Cleoneorum regionem veniſſent, ipſis occurrit lupus, agnum quem alicunde diripuerat portans: ex eo illi coniecerunt, Apollinem de ijs animalibus oraculo ſignificationem dediſſe: proinde ipſos Theſandri Cleonymi probi viri filias vxores duxiſſe. Ergo ſi probe dij tenent quodnam animal ſit manſuetiſsimum, quódque immanitate efferaciſsimum, non eſt nobis horum ſcientia negligenda.

De ſerpentibus Indiæ. CAP. XXIX.

INdia multa & varia fert, & eorum aliqua felicis & mirabilis copiæ ſunt teſtimonia, aliqua verò quæ digna non ſunt vt laudentur, aut deſiderentur, nam multas & diuerſas terra India ſerpentes profert, quæ non ſolum hominibus, verum-

A

etiam alijs animantibus pernicioſe incommodant: eadémque herbas defendentes à venenatorum mor ſuum pernicie, gignit: ad quarum vſum & ſcientiam tantopere periti ſunt indigenæ, vt quodnam medicamentum cuique ſerpẽtium aduerſetur, probe teneant: ſimul & ne acerrima veneni vis celerrime per corpus manet, néue idipſum conficiat, præſens ſibi mutuo ferunt auxilium, quod neceſſarium regio ipſa abunde ſubminiſtrat. Iam porrò ſerpentem quæ hominem interfecerit, Indi vtentes permultis in hanc rem teſtibus Libycis & Aegyptijs Thebarum incolis dicunt, idcirco ſubterraneam latebram quia terra ſuis ipſa ſedibus eam nõ amplius recipiat, atque quaſi gremio ſuo in exilium eijciat ingredi nequire, ſed poſtea errare, vagari, & plurimis iactatam miſerijs æſtiuo ac hyberno ſub dio ærumnoſum omne ætatis tempus degere, neque amplius à coniugibus adiri, neq; ab ijs quos ex ſe procreauerit parentem agnoſci, ergo pœnas diuina prouidentia vindice etiam rationis expertia ob cædes hominum factas dependunt, quod quidem ipſum à me commemoratur vir prudens, vt ex earũ ſupplicio documentum, ne ipſe humanam occiſionem efficiat capere poßit.

De anſeribus. CAP. XXX.

A*Nſeres acrius quàm canes ad cuſtodiã aduigilare Romani planè & exploratè perceperunt. cum enim acerrimum bellũ Galli eis intu-*

liſſent

liſſent, ſimul & vi, atque impreſsione intra vrbem irrupiſſent, Romámque, præter arcem capitolinam, ad quam difficilis aſcenſus erat, cepiſſent, quam etiam fidei ſuæ permiſſam custodiebat M. Manlius Conſul, qui filium ſuum, etſi rebus præclarè geſtis & pugna ſtrenuè pugnata, tamen quòd iniuſſu Imperatoris pugnaſſet, morte mulctauit. eam tum Galli vndique ſibi inacceſſam videntes & noctem intempeſtam ad inuadendos ex inſidijs arctiſsime dormientes accommodatam rati, qua non custodiebatur, ac ſilentium à custodibus erat, non arbitrantibus inde Gallos inuaſuros eſſe aggrediuntur, ac tum capta arx fuiſſet niſi anſeres interfuiſſent: nam canes obiectum cibum ſilentio edebant. At enim anſeres, cùm ex eorum natura ſit ad obiecta cibaria clamores tollere, & minime ab ſtrepitu conquieſcere, editis clangoribus, M. Manlium, & circunfuſas custodias è ſomno excitarunt. Ex quo factum eſt, vt nunc iam quotannis canes ſuæ fraudis pœnas Romanis dent, cnm ad memoriam veteris eorum proditionis anſer certis diebus in honore eſt apud Romanos, & magna pompa in foro incedit.

Quemadmodũ diuerſæ rationes vario more beſtiis vtuntur. CAP. XXXI.

H*Aec etiam non à cognitione ſcientiáque animalium abhorrent, Scythæ ligni inopia quæ dijs immolant eorundem oſsibus ſuccenſis*

coquunt, apud Phryges ſi quis aratorem bouem occiderit, morte mulctatur. Sagarẽſes quotannis ſumma aduerſus Mineruam obſeruantia ei celebrant camelorum certamen, enimuero velociſsimi apud eos procreantur. Saracori aſinis ad ferenda onera nec vtuntur, neque tamen otioſos, ſed bellatores habent, & quemadmodum in equis Græci ſedentes, ſic aſinis hi bellica pericula excipiunt, quod ſi quis eorum eminentiore, & tumidiore ſit dorſo, hunc Marti ſacrificant. Clearchus peripateticus ſolos de Peloponenſibus Argiuos dicit certis quibuſdam diebus, quos illi Arneidas appellant, ſerpentem non interimere: ſin canis in forum ingreditur, eum interficere, in Theſſalia verò is qui vxorem ducturus eſt pro nuptijs ſacrificans, equum bellatorẽ inducit frenatũ, atque in omnibus armis inſtructum, deinde ſacrificatione facta equum vxori habenis ducendum tradit, iam porrò id quam ſignificationem habeat, Theſſalis explicandum relinquo. Tenedij olim præſtantiſsimã grauidam vaccam alunt, & ei cum peperit tanquam ſane puerperæ inſeruiunt, pullum recentem natum coturnis induti immolant, qui eum ſecuri percuſſerit lapidatione facta appetitur, atque ad expiandam occiſionem in mare fugit. Erythrienſes Dianæ in loco appellato Myrintho ſacrificant mutila.

De amore canis in dominũ. CAP. XXXII.

P*Ræter ea equidem quæ ſuprà dixi, intellexi*

Xanthip

Xanthippi canes domini perſtudioſos fuiſſe eo tẽpore, cum ingenti bello Perſarum in Græciam exardeſcente Athenienſes ex oraculis inſtinctu diuino afflatúque editis, relicta patria, in claſſem demigrarunt, tum Xanthippi canes vnà cum domino tranſeunti ſe ipſi ex Attica in Salamina traiecerunt, hæc dicunt Ariſtoteles & Philochorus.

De potione fluuij Crathis quo pecora albeſcunt & de ouibus. CAP. XXXIII.

COnfluentem candidi coloris efficientem Crathis fluuius emittit, nam ouillum & bubulum pecus, & omnis grex quadrupes ſicut Theophraſtus ait, ex eo bibens, de nigro ruffóue albus fit, boues quoque in Eubœa ferè omnes albi naſcuntur, poëtæ Eubœam boum principatum tenere teſtantur, ἀρχίβοιον appellantes.

De gallo qui vini miniſtrum amauit, itémque de graculo & apibus. CA. XXXIIII.

PHilo dicit eum, qui Nicomedi Bithyniæ regi pocula adminiſtraret à gallinaceo adamatum fuiſſe, tum graculo formoſum puerum in amore fuiſſe, tum apes amatorio affectu flagrare, ob eámque cauſam à pungendis hominibus pleriſque aculeos ſuſtinere.

De ſphinge & alato ſue. CAP. XXXV.

SPhyngem alatum tum pingunt, tum fingunt omnes qui in ea arte quæ actionem manuum habet, operam ponunt. Sphingem Aegyptij qui

ſcalpturam exercent, ſuem alatũ Clazomenis exortum fuiſſe auditum eſt, qui Clazomenios agros vaſtaret, quod quidem ipſum in Clazomeniorum finibus Artemon confirmat accidiſſe, vnde illic locus decantatus ſus alatus nominatur. Id quod ſi cuipiam fabula videatur, & ego hoc idem non ignorem, tamen de animali dictum facile patior. Agatharcides ait ſues in Aethiopia cornua habere.

De draconibus ophiogenum. CAP. XXXVI.

ALiati mulieri erranti circum lucum Dianæ (erat hic lucus in Phrygia) draco apparuit diuinus maximus aſpectu, & cum ipſa concubuit, vnde appellati Ophiogenes populi à prima origine profecti ſunt.

Quænam animalia apud quoſdam venerationem habeantur. CAP. XXXVII.

LVpum Delphi colunt, Samij ouem venerantur, leænam Ampraciotæ adorant. Cauſas autem cur huiuſcemodi beſtias diuini cultus honore proſequantur, non alienum eſt explicare. Delphis aurum ſacrum furto lectum, direptúmque, & in Parnaſo defoſſum, ſicut dicit Polemon, inueſtigauit lupus. Samijs item aurum furto ſublatum ouis inuenit, quare Mandrobulus Samius Iunoni ouem conſecrauit. Amphraciotæ leænam quòd tyrannũ ſuum laceraſſet, & diſtraxiſſet iccirco vt ſuæ libertatis vindicẽ ſumma religione colunt, Miltiades treis equas Olympiæ occiſas ſepulturæ honore

in Seramico affecit, Euagoras, Lacon, idémq; Olympionices equos ad ſepulturã magnificẽtiſſimè dedit.

De cetaceo genere Gangis. CAP. XXXVIII.

GAnges Indiæ fluuius initium ducens à fontibus, cum per ſe fluit, & nondum ad alios admiſſus eſt, altitudine eſt viginti paſſuum, latitudine vero octuaginta ſtadiorum, cum autem alij in eum influxerunt altus profluit ſexagenos paſſus, dilatatur & diffunditur in quadraginta ſtadia. Inſulas Lesbo, Cyrnoue efficit maiores. Cete procreat è quorum adipe farinæ cõficiuntur. In eo etiã teſtudines naſcuntur, quarum teſta non minori magnitudine ſit quàm dolium capax viginti amphorarum: generat duo crocodilorũ genera: horum alteri nihil nocent, alteri inexorabili atque immiſericordi voragine voraciſſimi ſunt cuiuſuis carnis: in eorum ſummo roſtro quiddam tanquam cornu eminet, ijs ipſis adminiſtris ad vlciſcendos maleficos turpiſſimis indicijs conuictos Indi vtitur: nam eoſdem rerum capitalium damnatos crocodilis obijciunt, neque ad percutiendos eos ſecuri, aut ad frangendam gulam eorum carnifice egent.

Qua eſca capiũtur nõnulli piſces. CA. XXXIX.

PEritos rei marinæ eſcam obijcere Leonides dicit coriamum & caron, quibus herbis facile capitur ſcarus, nam ad eas adnatat & earũ ſuauitate tanquam præſtigijs capitur: beta capit mullum. delectatur enim hoc olere.

Piſcandi variæ artes. CAP. XL.

PIſcationis genera dicunt eſſe quatuor rhetia, contos, naſſas, hamos, Retis ars diues eſt & ſimilis caſtrametationi eſt, & piſces eo capti ſimiles captiuis: eget vario inſtrumento ſparto, lino albo & nigro, cypero, ſuberibus, plumbo, pinu, loro, lapide, velo, cornu, naue, ſex remorum tabula, ſcytalide, tympano, ferro, lignis, pice. Rete capit varia piſcium genera, & greges varios & multos. Conti verò ars omnium robuſtiſsima eget piſcatore fortiſsimo, cui adeſſe oportet haſtam rectam, oleum, chordas, ex ſparto confectas, facem piceæ arboris, ſcapha, remigibus fortibus & bona brachia habentibus. Naſſæ piſcatio inſidioſiſsima eſt, & minimè conuenit ingenuis viris, eget iunco, vimine, ſaxo, ramis, lapide, alga marina, cupreſsi coma, ſuberibus, eſca, nauicula. Hamorum ratio ſapientiſsima eſt, & hominibus liberis digniſsima, eget equinis ſetis albis, nigris, ruffis, & medijs cuiuſdam caniciei quibus intertexunt albas aut purpureas: aliæ omnes nō bonæ ſunt, vtuntur etiam ſetis ſuillis & terminto planta, quæ eſt ſimilis lino, & ære plurimo & plumbo & ſparto & pennis præcipuè albis aut nigris & varijs: vtuntur etiam piſcatores rubris & purpureis & ſuberibus & lignis & ferro, & alijs egent, inter quæ eſt calamus ferula & virga cornea & capræ cornua & pellis & alius alio inſtrumento capitur piſcis.

De

De Indiæ elephãtis & equis Libycis. CA. XLI.

INdus & Libycus genere diuerſi in hunc ſermonem conueniunt, dicit Indus de regione ſua, item Libycus quæ nouit quæ vterque decantat commoda ad hunc ſermonem hæc ſunt: Si apud Indos elephantus robore ætatis confirmatus capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad manſuetudinem, & quòd deſiderio libertatis teneatur, ideo cædes facit, ac ſi vinculis deuinciatur & conſtringatur, magis incitatur animo, neque vllam ſeruitutem perpetitur. At enim Indi varijs & multiplicibus cibariorum illecebris eum delinire ſtudent, ille tamen nihil de acerbitate ſua remittens, nihílque ab ijs blanditijs miteſcens ijs præclare contemptis pergit eiſdem infeſtus eſſe. Quid igitur ij cõminiſcuntur & machinantur? nempe inſtrumẽto quodam muſico quod Indi ſcindapſon vocant, vernaculam cantiunculam ei canunt, is animum attendit, aurémq; ad audiendum erigit, & ſuauitate illius demulcetur: animi incitatio cõprimitur, tum paulatim in obiectum cibum reſpicit, & tametſi omnibus vinculis exſoluitur, tamen cantu deuinctus non amplius ad priſtinos mores à manſuetudine deficit. Tibiæ quidem cantu vſque eo capiuntur Libycæ equæ vt huius blandimentis ad homines manſueſcant & ſæuire & inſultare deſinant, quocunque eas cantiuncularum blanditiis inuitauerint, eò paſtorem conſequuntur, cum is inſiſtit, illæ etiam à progrediendo ſeſe

ſuſtinent, quod ſi cantum contentius excitatum ad tibiam canat, ex eo tanta voluptate afficiuntur, vt lachrymas tenere non queant. Earum paſtores rhododaphnæ arboris ramos excauantes paſtoritiam fiſtulam conficiunt, cuius ſonoro inflatu armentum antegredientes idipſum demulcent: & Euripides quidem ait, paſtores ad fiſtulam cantitare quoſdam hymenæos, qui huiuſcemodi ſunt vt ad Venerem equas incitent, equos vero ad ineundas fœminas incendant, ac nimirum ad hunc modum equinæ nuptiæ initiantur, & vero nuptiale carmen fiſtula præcinere videtur.

De amore & muſicæ ſtudio delphinorum.

CAPVT XLII.

DElphinorum nationem eſſe muſicæ ſtudioſam, teſtis amplus Arion Methymnæus, ex ſtatua poſita in oppido Tænaro, & Arionis inſcriptione deorum immortalium triumphi ſunt, Arionem Ciclei filium ex Siculo pelago ſeruauit hoc vehiculum. Arionis hymnus gratias agit Neptuno, & teſtimonium affert, quàm ſtudioſi ſint delphini muſicæ, & velut præmium redemptionis ſoluit ex hac inſcriptione, quæ talis eſt: Altiſsime deorum Neptune qui tridentem auream habes, & terram contines, circum te ſaltant feræ nauigantes, & veloces delphini ſtudioſi muſicæ, maris alumni, & Nereidum puellarum quas dea Amphitrita genuit qui me in Peloponeſum ad Tænari littus traieciſtis

vestris

veſtris curuis dorſis inuiam ſecantes viam, homines marini me ex naue in fluctus purpureos proiecerunt.

Quemadmodum apri & cerui muſica capiuntur. CAP. XLIII.

TYrrhenorum ſermone peruagatum eſt apros & ceruos apud eos cum retibus & canibus vt venandi ſane vſus ferre ſolet, tum multo maxime muſicæ adiumento capi: quod quidem ipſum quemadmodum fiat, iam porrò dicam. Circuniectis retibus & cæteris inſtrumentis accommodatis ad faciendas beſtijs inſidias collocatis homo ad tibiam canẽdi bene peritus quo ad eius fieri poteſt, omnem cantus cõtentionem remittit & relaxat, & quidlibet ad canendum ſuaue præclare vſurpat, & ſenſim pedetentímque progrediens in montium vertices, & conualles, atque vt breui explicẽ, in omnia luſtra ferarum & cubilia tibiæ cantu influit, ac nimirum primò in eorum aures influentis ſoni inſolentia ipſos exterret: deinde cùm impotenti voluptate aures tenentur, tum nullo negotio comprehenduntur: cantúsque ſuauitate permulſi & deliniti in eorum quæ procreauerint & domeſticarum ſedium obliuionem veniunt, etiamſi feræ beſtiæ non à locis vbi verſari aſſueuerunt aberrare ſolent. Sic igitur Tyrrhenæ beſtiæ paulatim tanquã ſuadæ illecebra ducũtur, & quaſi cãtu præſtrictæ in laqueos ſeſe inſerunt quibus illaqueatæ comprehenduntur.

Quid

Quid capti anthiæ piſces faciãt. CA. XLIIII.

PIſces anthiæ cum ſunt capti miſerabile præbent ſpectaculum : mortem ſuam lugere, & quodam modo ſupplicare videntur : ac nimirum quemadmodum homines qui in latrones immiſericordes & cædis auidos incurrerunt, aufugere conantur, ſic ſanè anthiæ retibus inſultantes inſidias tranſilire conantur: qui hoc genus mortis euadunt in terram piſcium hoſtem exiliunt, atque hîc ibidem mortem obire malunt, quàm gladio perire.

AELIANI LIBER decimustertius hiſtoriæ animalium.

De aquila quæ Gordio regnum præſignificauit, & de lupo qui Gelonẽ Syracuſanum ſeruauit. CAPVT I.

EX aquilæ ſignificatione filium ſuũ nomine Midam Gordius regem fore coniecit, cum ſupra Gordij caput arantis primò volauiſſet, deinde totum diem in iugo ſeßitare nõ prius deſtitiſſet, quàm is ad veſperam

ram aratione dimiſiſſet. Lupus item maxima magnitudine cum in ludum inuaſiſſet, & de manibus Gelonis Syracuſani pueri tabellas rapuiſſet, Gelon de ſella ſurrexit, & ſane quidem feram non timore perterrens, ſed tamen acerrimè tabellarum ſuarum retinens eum inſequebatur: poſtea autẽ quàm hic extra tabernam ludi literarij fuiſſet, hæc quidem ipſa labem fecit & repentina ruina concidens pueros vnà cum præceptore confecit, & opreſsit: ſolus Gelon diuinæ prouidentiæ munere ſodalibus ſuis ſuperfuit: quod ipſum non eum à lupo occiſum, ſed potius ſeruatum fuiſſe magnam profectò admirationem habet. Non igitur rationis expertia deus negligit: imò verò chara habet, cùm diuino inſtinctu partim ex his regnum præſignificarit, partim ex impendente periculo ſeruauerit: ergo beſtiarum etiam hæc eſt vis in amore, vt ſint diuino numini.

De ſargorum piſcatu. CAP. II.

SArgos hoc modo Cares capiũt: Cùm enim molles & remiſſas auras auſter afflat, & ad harenas moderatè & leniter fluctus reſonant, tum ad piſcatum arundine piſcator nihil eget: ſed virga iuniperi bene robuſta eget, ex qua ſumma lineam appendit, atque ad hamum accommodat piſcem conditum, deinde in piſcatorij nauigij puppe ſedens inſidias tendit, inſidiáſque in mare demiſſas leniter mouet ſimul & ei puer probe tenẽs vt ſenſim pedetentímque nauis impellenda ſit, ad terram verſus remigat

migat: tum ſargi permulti exultantes & geſtiẽtes eſcam aſſequi ſeſe ex ſuis latibulis incitãt, & proſiliunt, atque eſcæ illecebra allectati, in hamum congregantur, cúmque propius à terra ſunt, cibi auiditate capti facile comprehenduntur.

Quemadmodum piſces diuerſas ſedes & cibos habent. CAP. III.

P*Ermultas ſedes commorantium piſces habent, alij enim in ſaxis verſantur, alij ad harenas adhæreſcunt, nonnulli ad herbas commorãtur. nam permultæ herbæ marinæ & variæ habentur: earum quædam muſci, quædã algæ appellantur, quædam ampeli, ſtatilæ ſunt etiam quæ vocentur, eſt quædam nomine braſſica, nonnullæ vocantur triches, quarum aliæ alijs paſtus miniſtrant, nec piſcium quiſquam aliam atque eam quam aſſueuerit depaſci attingit.*

De callionymo piſce. CAP. IIII.

D*E rei piſcatoriæ bene peritis audire potes ex piſcibus quendam eſſe nomine callionymum, huic Ariſtoteles ait in iecore magnum fel ſitum eſſe, iecur autem ad dexterum latus ſitum eſſe: cui quidem rei teſtimonio eſt Menander in Meſenia, Facio, inquit, te habere fel callionymo copioſius. Anaxippus itẽ in Epidicazomeno, niſi moueas & ſic vt Callionymi feruere efficias omne fel.*

De marina rana. CAP. V.

N*On animantos partus edit, ſed ſimiliter vt*

aues

aues ex ſeſe rana marina ouium parit: cuiuſquidem fœtus, vel à partu recentes capite præditi ſunt, tum magno tum aſpero, eámque ob rem cum quippiam metuunt, ipſa intra ſe recipere non quit, nam illam etiam rurſus ſubeuntes, exulcerant non modo cum in aſpectu lucémque proferitur in exeundo lædunt. Non ergo faciles partus habet, nec fœtibus bona perfugia præſtat. Huius ouum non naturæ ouatæ ſpeciem ſimilitudinémque proprie garit, cum ſit ſquamoſum, aſperum, & ad tactum reſiſtens, & durum.

Quemadmodum polypi fiunt maximi & expugnatu difficiles. CAP. VI.

TEmporis longinquitate polypi adeò magni euadunt, vt ad ceti magnitudinem accedant, cetaceíque generis numerum obtineant. Puteolis oppido Italiæ auditum eſt, polypum cum inuſitata ad corporis molem facta progreſſione ad maximam magnitudinem perueniſſet, egregie ſpreto & neglecto maritimo victu in continentem proceſſiſſe, & terrena pleraque vaſtaſſe & per ſubterraneam ſpecum Puteolanas ſordes in mare tranſmittentem in maritimam domum aſcendiſſe, vbi mercatorum res ſalſamentáque in magnis vaſis eſſent, brachiorum circumplexione primo vaſa ſtricte comprimentem corrupiſſe, deinde ſalſamenta depopulatum fuiſſe. Mercatores verò ingreſſos vbi dolia diſrupta inſpexiſſent, & permagnum earum rerum, quas naui

aduexiſſ

aduexiſſent numerũ exhauſtum deprehendiſſent, ſtupuiſſe, ac nimirum cũ ab inſidijs fores integras, tecta ab omni irruptione intacta, parietes non perfoſſos intuerentur: quiſnam populator fuiſſet nulla coniectura aſſequi potuiſſe. At enim cũ reliquias conditorum piſcium animaduerterent, eos conſtituiſſe ex domeſticis audaciſsimum armatum intus in inſidijs ponendum eſſe, polypum verò noctu ad epulas aſſuetas adrepẽtem reuertiſſe, & tanquam athletam aduerſarium ſtrictiſsimè correptum ſuffocat. Sic flagellis vaſa circumplicantẽ perfregiſſe: eum porrò qui inſidias moliretur, etiamſi lunæ fulgore domus illuſtraretur, omniáq; conſpicua eſſent, non tamen quia ſolus eſſet beſtiæ metu perterritum hanc aggreſſum fuiſſe, ſed manè mercatoribus totam rem explicaſſe. Quod quidẽ ipſum ij audientes ei fidem enarratarum rerum non habebant, deinde ob tantum acceptum detrimentum periculi memoria depoſita conſenſerunt ſimul ingredi, & congredi cum hoſte. Tum alij inuſitati & incredibilis ſpectaculi ſtudio ſua ſponte, ſeſe auxiliatores vnà in domum illam concluſerunt: poſtea vero quàm ſub veſperam in ſolita dolia fur inuaſiſſet, ex eis partim cloacam obſtruebant, partim armis tecti in hoſtem irruentes gladijs eius brachia abſcindebant, cúmque vt frondatores arborum robuſtiſsimos ramos ſecant, ſic ij ipſius membra circuncidiſſent, tandem vix non pauci eum ipſum confecerunt

cerunt, atque oppreſſerunt, & quod quidem admirationem habet, in terra piſcem mercatores fuerunt expiſcati, huiúſque beluæ propriam veteratoriam nobis oſtenderunt.

Quemadmodum elephantorum vulnera Indi ſanant. CAP. VII.

EOrum quos ceperint Indi elephantorum vulneribus ad hunc modum medicinã afferunt: Aqua primum tepida hæc alluunt, deinde ſi hæc ipſa luculenter ſint alta, butyro vngunt, poſtea inflammationem leniunt, ſuillam carnem recenti ſanguine madentem & calidam admouentes. Oculorum morbos ad hanc rationem ſanant, vt bubulum lac tepefactum infundant, quo hi remedio oculos aperiunt, & magno cum voluptatis ſenſu ſicut homines, vim medicinæ agnoſcunt: cæteris quibus tentantur morbis, vinum nigrum medetur. quod ſi hac medicina ex morbo non liberantur, inſanabiles ſunt.

Differentia cibi elephantorum gregariorum & certamini deſtinatorum. CA. VIII.

ELephantus quidẽ gregarius aſſuefactus aquæ vtitur potione, ei verò qui ad bellum certat, non ex vitibus confecti, ſed ex oryza factitij vini vſus indulgetur, ſimul & calami & flores eis dantur, atque in prata ad legendos flores, quia ſuauitatem odorum amplexentur aguntur, ipſo enim odoratu flores internoſcentes colligunt, atq; etiam hos lectos in calathum inferunt, quem eorum rector

ſuſtinet, poſtquam hunc floribus compleuerunt tanquam vindemia facta lauatione ſimiliter atque homines lauti delectantur: vt vero eà vſi eò reuerterint vbi quaſillum floribus plenum reliquerint, expetunt; quod ſi rector afferre tardauerit barritum edunt, neque prius cibum ſumũt quàm ei quiſpiam quos collegerint flores attulerit, eos allatos de quaſillo tollentes ſui præſepis labra ornant, hanc nimirum cibo ſuauitatem ex his bene olentibus comparantes, ſtabulum vbi diuerſantur floribus permultis ſternunt. Indici elephanti nouem cubitorũ altitudine, latitudine verò quinque habentur, maximi illic qui praſij appellantur, ſecundi vero ab his exiſtimantur taxilæ nuncupati. Militaris elephantus dorſo ſuo vel nudo tres bellatores fert, alterum dextra, alterum ſiniſtra pugnantem, tertium retro verſus bellantem, ac ſimul quartum manibus moderamina tenentem, ſicque illis animal dirigentem tanquam nauem clauo nauicularium rei nauticæ bene peritum.

Equi Indici ad domandũ difficiles. CAP. IX.

I*Ndicum equum exultantem & immoderatius excurrentem continere, & coercere, habenas adducere, vel remittere, non eſt cuiuſuis, ſed hominum qui à primis temporibus ætatis ad rerũ equeſtrium ſcientiam inſtituti ſint. Hi freno ipſos ſuſtinere aſſueuerunt, ſimul & refractarium atque effræne os lupatis refringere, quos quidem equinæ*

tract

tractationis bene periti ex indomita effrenatione in exiguum gyrum compellunt, veruntamen ad hunc gyrum agendum atque conficiendum orbem manuum robore opus eſt, & ſumma rei equeſtris ſcientia: qui huius diſciplinæ ſunt experientiſsimi & callidiſsimi agitatores, currum verſare in orbem norunt: quadrigariam facile verſare certamen non eſt contemnendum, præſertim cum duos milites pugnantes ferre queat.

Quẽadmodũ pardales venãtur Mauri. CA. X.

P*Ardales cum Mauri venantur, tales inſidias collocant, vt intra ædificatiunculam lapidibus quam primo ſtruxerint, putreſcentis iam carnis fruſtum ex longiore funiculo appendant, deinde ex viminibus & arundinibus ianuã rara ſtructura imponant, vt per arundines fœtidæ carnis odor emanet, & longè latéque vagetur, hunc incenſum fœtorem feræ beſtiæ ſentiunt. Nam quodammodo tetris odoribus delectantur: hunc odorẽ proponit venator vel in agreſtibus montibus, vel in vallibus, itaque huius cibi appetitione huc illuc circunferuntur, & tanquam quadam amatoria illecebra attractæ & incidunt in laqueos & infelici eſca conſtrictæ tenentur, & vero illaqueatæ pœnas dant liguritionis & helluationis importunæ.*

Quẽadmodũ à vulpibus lepores captãtur. C. XI.

L*Epores interdũ à vulpibus non tantùm curſu, ſed etiam magis arte cõprehenduntur captioſe*

enim circũuenire, inducere vulpes probe nouit. Cum enim noctu in leporis veſtigiũ inciderit, & ſenſum ex eo perceperit, animam cõtinens, ſpiritúmq; comprimens, ſenſim & pedetẽtim vſque eò leporis veſtigijs inſiſtit, quoad in ipſo cubili eum deprehendens, tanquam de inſidijs ſecurum animi & inſperantem capere aggreditur. At enim non hic diſſoluto & ignauiter remiſſo animo, ſed ſuſpenſo & ſolicito ſomnum capit, ſimul ac primum vulpem aduentantem ſenſu comprehenderit, de cubili exilit, properans fugam capere, & curſum ad ſummam celeritatem facit: vulpes item veſtigijs eum inſequens ingreditur currere. Verùm longam viam vbi hic confecerit, vt qui iam longinquo abſceſſu contra vulpem ſuperior factus ſit, ſub dumeta, aliáue fruteta denſiora ſubiens, ex longo curſu, libẽti animo & prolixo ſe quieti dat: at vulpes e veſtigiò inſequens, ei non concedit ex fuga vt conſiſtat, & laboris requietem habeat, ſed ad alterum curſum ex quiete eũ excitat, & agitat. Poſtea vero quàm incitato curſu is permultum viæ procedens, itinera non minora quàm prius fugerit, rurſus vehementer quietem cupit capere: illa verò frutetum quò ſe is coniecerit vrget, ac radicitus excutiens, ab aſsiduo curſu non ſinit conquieſcere: itaque is iterum excurrit, illa quoque non ſe ad inſequendum tardans, currere inſiſtit, cum autem continenter ex alio alius curſus hunc vigilijs diu multúmque fatigatum

gatum exceperit, currendo feſſus, & laboribus ſuccumbit, & longius procedere deſiſtit: ipſa vero conſecuta, eum ipſum non ſane curſu, ſed longinquitate temporis, & captioſa inueſtigatione comprehendit. Iam porrò fœtus ſuos quum in plureis locos lepus diſpergit, hoc pacto arbitrãs à rapinis tutiores eſſe, tum ſummo in eos amore flagrat, neque à venaticis modò inſidijs de ſe timet, verum etiam vulpiũ incurſiones perhorreſcit, nec minus auium impetus extimeſcit, ſed & coruorum, & aquilarũ vocem multo maxime metuit, atque horret: & ſane quidem cum his auibus nulla pace cõiungitur, ſed ſeſe abſtrudit in dumeta, in aliáue fruteta, aut ceſpites, aut cùm neceſſitate vrgetur, in quoduis aliud latibulum ſe abdens contegitur.

Quemadmodum mas lepus parit. CA. XII.

D*E viro rei venatoriæ bene perito, & cætera quàm bono, & à mendacijs alieno, auditione accepi, mares lepores vno eodémque tempore tum alios implere, tum ex ſeſe parere, tum nutrire, nempe qui ſint vtriuſque ſexus participes. Idémq; teſtabatur aliquando duos, aliquando tres parere: huc etiam addebat, marem ſemimortuum captum fuiſſe, ipſum autem prægnantem fuiſſe, atque in diſſecti vtero treis lepuſculos ad vuluam repertos fuiſſe eos primum extractos immobiles fuiſſe, deinde à ſole intepeſcentes, reuixiſſe, & eorũ quendam poſtea reſpexiſſe, celeritérque & linguam*

porrexiſſe, & cibi deſiderio os aperuiſſe: itaque lac ei admotum fuiſſe, & paulatim alitum fuiſſe.

Tempora & ventos lepus cognoſcit. CA. XIII.

RAtionem tum ventorum, tum temporum lepus plane ſcit. hyeme apricis locis cubilia idcirco informat, atque imprimit, quòd apricationem vehementer appetit: frigus hoſtilem in modum declinat, æſtate vero, alſioris ſedis ſtudio captus ad aquilonẽ cubitat: temporum commutationes nares ei indicant. Non oculos claudit cum ſomnum capit, imò verò cùm reliqua membra ſomnum accipiunt, interea tamen oculi vident. in paſtionibus tum nocturnis tum longinquis pabulum inquirit, ſiue etiã quantum equidem intelligo, vt ſe exerceat, & pedum celeritatem firmet. viam retrouerſus pertinentem cupide amplexatur, cõſuetam ſedem omnibus locis anteſert, eóque non parum ſæpe capitur, quòd aſſuetum cubile relinquere non poſsit.

De leporum velocitate mõtanorum & campeſtrium. CAP. XIIII.

LEpus quem canes & equi inſectãtur ſi campeſtris ſit, celeriore & concitatiore curſu quàm montanus viã conficit propter corporis exiguitatem & tenuitatem: cum enim gracili habitu ſit, ipſum celeritate præſtare vero proximum eſt, primum igitur ex terra exiliens ſaltu fertur, & per dumeta aliáue dẽſiora virgulta expeditus perlabitur: tũ verò ſicubi herbæ ſint altæ, & frequen-

tes

tes,ex eis facile ſeſe explicat, atq; elabitur, ac quẽadmodum leonibus caudæ ad excitandas vires magno adiumento eſſe dicuntur, ſic huic aures roboris numina, & vexilla, & curſus incitamenta exiſtunt. Fugiens aures ad tergum retorquet, ſicque ipſis tanquam ſtimulis torporem & ignauiam ne à currendo ſegnitia retardetur concitat. Iam porrò curſum nec vnum, nec rectum tenet, ſed & huc illuc ſe verſat, & vero de recto curſu deflectit, vt exterreat canes, & circunueniat, ad id quidẽ verticulum quo vult iter conuertere, de auribus alterutram intorquet, atque inflectit, eáque quaſi moderatrice curſum dirigit: neque verò improuidè vno eodémque tempore omneis ſuarum virium neruulos contendit, ſed & impetum inſequentis obſeruat, & ſi ad inſequendum tardus & ſegnis ſit, nõ omnem ſuam celeritatem profundit, ſed duntaxat canes antegredi maturãs ſeſe integrum ſeruat, & viribus ſuis moderatur, ne omnẽ ſuam currendi facultatem vrgens ex incitato curſu viribus deficiatur: penitus enim cognoſcit ſe ad curſum longè multúmque antecellere, & videt impenſius laborare non eſſe neceſſe. Quod ſi pedum celeritate canis ad conficiendum iter pollet, tum omnibus reuocatis viribus lepus quanto maximo poteſt curſu fertur cum autem longe multúmque canes anteuerterit, & longo ſane interuallo venatores atq; equos reliquerit, tum certe in aliquem tumulum

aſcendit, & in poſteriores pedes ſeſe erigens tanquam ex aliqua ſpecula, & inſectantium certamen proſpicit, & quantum equidem exiſtimo eos vt debiliores ridet: pòſt ex eo loco intuens ſe omnia ſuperiora habere, is nimirum quietem & tranquillitatem adeptus ex laßitudine gratè & libenter dormit. Montium incolæ non tam veloces quàm qui in planitie verſantur, niſi quando ſub montem ſubiectos habent tractus in planitiem explicatos quo ex montibus decurrant, vnde fit vt tametſi montes incolant, tamen in campis exerceantur, vnde ſæpe campani homines eos excitant, atque inſequuntur. Cùm autem proximi ſunt vt capiantur, campeſtris viæ breuitatem declinãtes in altiores locos & montoſos ſe conuertunt, in ſuas nimirum ſedes feſtinantes, iccircóque euadunt, & inſperatam ſalutem aſſequuntur, quòd canibus & equis montium itinera infeſta, atque inimica pedes obterũt, & debilitant, ſed eo acerbius canes vexantur, quòd carneos pedes, & minime ad perpetienda ſaxa reſiſtentes quemadmodum equi vngulas habent, contra lepus conueſtitos pilis pedes habet, & duritatis & aſperitatis patiẽtes. Iam ex leporibus qui in crebris fruticetorũ & dumetorũ frequentia locis cõmorantur laboris inertia ſegnes non ad curſum velocitate valent, pedum tarditate ad fugiendum laborantes, nam huiuſcemodi opimo habitu & ceſſatione torpentes currendi inſueti ſunt, & ad proficiſcẽdum longiſsime

mè ex dumoſis locis perimbecilles, ipſorũ ratio venandorum talis eſt, Primum per frutices perparuulos & minime continenti crebritate denſos permeant, denſiores vero qui trãſiri nõ poſſunt tranſiliunt: veruntamen vbi fruticetum aliud ex alio nexum latiſsime continuatur ibi hoc ipſum facere coacti cum ſint corporis grauitate ad ſaltum parum valentes, ſanè quàm citò lorant, & ſuccumbunt, canes vero ab eis ipſis primùm aberrant, quod non eos propter minutarum arbuſcularum frequẽtiam vident, & vero per frutices ſaliunt, odoris ſenſu illecti, deinde tandem aliquando viſos inſequuntur, de contentione currendi nihil remittentes, illi autem ipſi ex continuatione ſalliendi ad capiendam fugam longiorem remolleſcunt, & viribus defecti comprehenduntur, atque etiam vt facile ſurſum verſus feruntur, quòd poſteriora membra longiora habent, ſic ſane deorſumverſus ægrè ideo decurrũt, quia anteriora cum ſint breuiora eos affligent.

De cuniculis. CAPVT XV.

A*Liud etiam eſt genus leporum, natura perparuum, nec tamẽ augetur vnquam, ei cuniculus nomen eſt: quod quidem ipſum nouatum à me non eſt, at etiam in conſcribenda hiſtoria Græci quidam vſi ſunt, quod à principio Hiſpani impoſuiſſent: color huic præter cæteros lepores niger eſt, caudam item cæteris breuiorem habet, cætera reliquis leporibus cõſimilis eſt, præter quàm quòd ma-*

gnitudo capitis quippiam differt, quia exilius ſit, & minima carne præditum, eius vniuerſum corpus candidius quàm reliquorum leporum.

Quemadmodum thunnorum piſcationem Itali & Siculi nuncupant. CAP. XVI.

T*Hunnorum piſcationem Itali & Siculi Cetiã appellare ſolent, tũ loca quo hi abdi ſoliti ſunt tum magna retia: cæterúmque inſtrumentum quo captari aſſueuerunt, cetotheria ideo nominãt, quòd magnos thunnos in numerum reliquorum cetaceorum referre velint. Celtas audio, & Maßilienſes, atque omnem Aphricam maximis & firmiſsimis hamis ex ferro confectis thunnos comprehendere ſolere, de thunnis præter ea quæ antè diximus, iam hoc dixiſſe ſatis ſit.*

De piſce aulopio. CAP. XVII.

Q*Vi circum inſulas Tyrrhenicas nuncupatas in maritimis rebus verſantur, cetaceum quempiã piſcem aulopion appellant, cuius vim & naturam explicare non alienum eſt. Magnitudine maximum aulopion maximi thunni ſuperãt, at robore aulopios cum illis collatus primas fert: quãuis thynnorum natio fortiſsima eſt, & aduerſarij aulopij prompte repugnantis primum impetum vi ſanguinis conſiſtentis ſuſtinet, quo celeriter diſpulſo, vincitur. Aulopios verò perdiu pugnam tolerat, ac nimirum contra piſcatores decertat, & ſæpiſsime victoriam reportat, ſeſe vrgens, & caput in profundum*

ſundum deprimẽs. ſua enim natura ore ac tanquam ceruice eſt robuſta. Cùm eſt captus eximia forma ſpectatur, oculis eſt patulis, rotundis, magnis, cuiuſmodi Homerus bubulos canit: dorſo eſt cæruleo, & ventre candido: à capite ad caudam pertinens aurea quædam linea in orbẽ deſinit. Iam quàm inſidioſis captionibus comprehendatur mihi ſicut auditione accepi exponendum eſt. Homines ad piſcatum prudentes loca vbi domeſticas ſedes & commorationes arbitrantur aulopios tenere, ſpeculatione præcipiunt & præſumunt, deinde poſtquam permagnum piſcium coracinorum numerum ceperunt, & nauem ſuam anchorarijs inhibitionibus in ſtationem compulerunt, ſtrepitum quendam more veſparum faciunt, & coracinos ad illiciendos eos prætendunt, vbi vero ij ſtrepitum exaudierunt & eſculentam illecebram animaduerterũt, alij aliunde eò ire pergunt, & gregatim circum piſcatoriam errant, atq; eatenus plauſu & cibo ad piſcatores manſueſcunt, ſiue meo iudicio eſcæ cupiditate capti, ſiue quemadmodum piſcatores inquiunt ſuo permulto robore nitentes, vt non ab hominum contactu refugiant, nonnulli ex eis cicures ſunt, quos ſanè piſcatores vt beneficos ab alijs internoſcunt, fœderéque cum ijs deuinciuntur, pacémque ſeruant, eos tanquam duces ſectantur: alij feri aulopij, quos vt piſcatores & capiunt & occidunt, ita à captura maſuetiorum qui ſimiles ſunt columbis domeſticis allicientibus feros

ad

ad retia ſe abſtinent, , quaſi fœdus quoddam cum ijs ſancitum habentes. Nec verò piſcator bene peritus quantalibet inopia prematur, manſuetum aulopion prudens & ſciens comprehendit: quinimò ſi eum ipſum imprudens ceperit, non mediocri dolore afficitur. capitur aut hamo transfixus, aut mortifero vulnere ictus.

De pſittacis Indicis & reliquis auibus.

CAPVT XVIII.

IN regijs ædibus Indiæ vbi regum maximus illic regna tenētium ætatem degit, cùm alia permulta, & magnam hominum admirationem, & nullam comparationem habent, quibuſcum ſane nec Memnonia Suſa, neque tota eorum reip. adminiſtratio eſt conferenda, neque Ecbatanorum magnificentia cum his in cōparatione coniungenda eſt: etenim illa Perſici faſtus vanitas ſi cum ijs comparentur, videri poßint, reliqua ſcriptione percurrere non huius eſt inſtituti, ſed in hortis pauones & faſiani manſueti aluntur, & plantæ quidem ſumma regiorum procuratorum cura elaboratæ ſunt: enimuero vmbroſa ſunt nemora, & paſtiones arboribus conſitæ, & rami ſapienti quadam frondatorum colligatione conſerti & contexti: alij enim ex alijs nexi ſunt, alij in alios implicati arbores ſemper virentes, nulla ſenectute folia amittunt, ex eisque partim ſunt indigenæ, partim ex alijs locis Indiæ magno ſtudio importatæ, quæ & regionem ornāt. Oliuam

terra

terra India non gignit, neque aliunde importatam fert. Sunt item aliæ aues ab nexu liberæ, nulláque ſeruitutis cõditione aſtrictæ, quæ ſua ſponte eo ventitantes nidos fingunt, & conſtruunt, vbi etiam pſittaci aluntur, & ſurſum deorſum, vltro citróq; circum regem verſantur. Neque pſittacum idcirco Indorum quiſquam, & ſi eorũ ſit magna illic multitudo, edit, quòd eos ſacros putent, & Brachmanæ quidem ex auibus plurimi hunc exiſtiment, quod quidem ipſum nõ abs re ſe facere profitentur, quòd ſolus pſittacus humanam verborum appellationem explanata oris expreßione, & vocis conformatione imitando conſequatur. Atque etiam in his hortis perbella ſtagna ſunt manufacta, vbi maxima magnitudine piſces ſicures æuum agitant, nec eos quiſquam alius piſcatur, quàm regis liberi, qui nondum ex pueris exceſſere, ipſi enim in aqua trãquilla & non periculoſa ludentes & captant piſces, & vero natare diſcunt.

De capitonibus maris Ionij. CAP. XIX.

IN mari Ionio ad Leucadiũ, & Actium Epirotica loca capitones velut cõfertis turmis frequentes natant, ipſorum captura quæ ad hanc rationem fit, mirifica eſt, piſcatores bini obſeruato noctis tempore cum luna ſilet, nauem cœnati conſcendũt, & à terra ſoluentes, modò mare à tempeſtate cõquieſcat, ſilentio & moderate remigant, ſimul & eorum alteruter ſenſim ac leniter remo nauem impellit

lit, alter recubans ſuam nauis partem vſque eo deprimit, quo ad eius labrum proxime ad aquam acceſſerit, capitones, horúmque ſpeciem ſimilitudinémque gerentes mugiles, ſiue quòd ex nocte lætitiam, & voluptatem percipiunt, ſiue etiam quia à tranquillitate maris delectantur cauernas & latebras relinquentes, ſic ad ſummam aquam efferuntur, vt ex aqua ſummo roſtro emineant, & natare vſque eo pergant donec ad littus propius acceſſerint, quod quidem ipſum piſcatores poſtquam perſpexerunt, ſedata remigatione, & pedetentim acceſſu ad piſces facto nauigant, vbi vero ex piſcatoriæ motione fluctus cieri ac agitari cepti ſunt, à terra ſtatim piſces refugiunt, & frequentes in partem nauis inclinantem & præcipitantem ſine retibus innatant, & vero ſub poteſtatem piſcantium cadunt.

De maximis cetis, quæ & rotæ appellantur.

CAPVT XX.

CEte immenſa corporis mole exaggerata in altitudine maris verſantur, & verò fuſcinis feriuntur: inter huiuſcemodi beluas numerātur quæ rotæ appellantur. hæc gregatim natant, præſertim in dextera Athonis Thraciȷ à ſinu Sigeo nauigantes, in has beluas incidunt ſecundum cōtrariam continentem ad Artacei nuncupatum ſepulchrum, & Achanthæum fretum, vbi Xerxis ſectio qua diſſecuit Athonem, cete hæc quæ appellantur rotæ,

non

non fortes eſſe ferunt, earum vertices apparent, longis ſunt hirſutæ ſpinis, vt hæ extra mare emineãt cum remigationis ſtrepitum perceperunt, tum circunuerſantur, & conuoluuntur, vt quàm altiſsimè in profundum ſeſe detrudant, rurſusq́; ex imò gurgite ad ſummum ſeſe efferentes reuerſiones in orbem faciunt, vnde nomen traxerunt.

De tritonibus. CAP. XXI.

E*T ſi non admodum explicatam rationem ad demonſtrãdam tritonum formam piſcatores afferre poſſe dicuntur, magna tamen fama eſt in ſermone hominum ſane multorum cete quædam à capite ad medium corporis humanam ſpeciem ſimilitudinémque gerentia in mari naſci. Demoſtratus in libris quos de piſcatu conſcripſit, conditum tritonem in oppido Tanagra ſpectatum fuiſſe, cætera quidem ſicut idem ait fictis & pictis ſimilem, eius vero caput quod vetuſtate obſcuratum eſſet, & euanuiſſet non facile intelligentia comprehendi, & percipi potuiſſe, ſed ad ſolam Demoſtrati tactionẽ ſquamas illius aſperas & duras dilapſas fuiſſe. Idémque affert quempiam ex magiſtratibus Græciæ qui ſortitione facta annuum magiſtratũ gerunt, cum eius naturã exquirere experiríque vellet, paulum quiddam de corio detraxiſſe, atque in ſuccenſum ignem iniecisſe, idq́ue ambuſtum in circunſtantium nares teterrimum odorem immiſiſſe: neque verò, quemadmodum inquit, terrenúmne an marinum*

num eſſet animal, coniectura aſſequi potuimus: ſed experientia non bonam mercedem ei reddidit. Is enim paucis pòſt diebus mortuus eſt, cum tranſiret ſtrictum fretum & breue. Demoſtratus dicit Tanagræos illum propter ea mortuum quæ impiè geſſiſſet in tritonem, idq́ue Tanagræos collegiſſe, ex eo quòd ex mari mortuus relatus ſaniem emitteret ſimilem odorem redolentem ei, quem pellis tritonis ab ipſo combuſta retuliſſet, ſed vnde aberraſſet, & quo modo illuc expulſus fuiſſet triton, Tanagræi dicant & Demonſtratus poſt quos reuereor deum dignũ cui credatur. Is eſt Apollo, qui omnia coniicere poteſt. Hic dicit tritonem eſſe alumnum maris monſtrum, quare ſi deus omnia ſciens tritones eſſe dicit, nos de tritonibus dubitare nõ oportet.

De aſtantibus elephantis Indorum regi.

CAPVT XXII.

Elephantus Indorum regẽ ad forum euntem, primus adorat. huic præeſt rector, qui illum huius inſtituti commonefacit, ipſiq́ue memoriam diſciplinæ inſtrumenti quo illum moderatur pulſu, atque voce Indorum propria renouat, cuius natura quadam admirabili recondita elephanti intelligentes ſunt, tum etiam motus quoſdam bellicos edit, velut oſtendens, quòd hanc etiam diſciplinam ſeruat. Viginti quatuor elephanti huic regi permanent cuſtodes alternis vigiliis, alij aliis in ſtationem ſuccedentes tanquã cæteri cuſtodes homines. Sapientia

item quadam Indica ad vigiliarum diſciplinam eru diuntur, ne inter cuſtodias ſomnum capiant. Hi igitur ad vigilias agendas præſtantiſsimi excubitores, & à ſomno inuictiſsimi, & ſecundum homines fidiſsimi illic ſunt.

De ſcolopendra. CAP. XXIII.

SColopendræ vim & naturam quanto equidem maximo potui ſtudio cum multum, ac diu perſcrutatus eſſem, ſic mihi perſuaſi quoddam etiam maximũ cetum marinum ſcolopẽdram eſſe, quam de mari tempeſtatibus in littus expulſam nemo eſt tam malè ſanus & audax, quin aſpicere horreat. Ij qui res maritimas percallent, eas inquiunt ſpectari flutas, eminentésque è mari, & narium pilos magna excelſitate apparere, & eius cauda ſimiliter atque locuſtæ lata perſpicitur, reliquúmq; corpus conferri poteſt cum triremi iuſtæ magnitudinis, non intra aquam abditum, ſed per ſummum mare innatans perſpicuum eſt, atque permultis pedibus vtrinque ordine tanquam ex ſcalmis appenſis natat, quibus remigãs fluctus ciet leniter ſonãtes.

Vt ſint ducendi canes. CAP. XXIIII.

XEnophon de canibus hæc ait: Per mõtes eos agitari oportere. Sic enim minus libidine incenditur: limites tranſuerſos cultorum locorum, & in liras digeſtorum eis negotium exhibere, pedúmque offenſiones inferre. multo enim idem præſtare ait. Per aſpera canes agitare: robuſtioribus

enim fieri pedibus, & ad curſum præſtantiores, corpora exercentes: tum verò ad meridiē hos æſtiuo tempore agitandos eſſe. Hyeme per totum diem, autumno poſt meridiem, vere autem ad veſperam: itémque leporis veſtigia multum hyemis tempore procedere, propter longiores noctes, parum autem æſtate, quia ſint tum noctes contractiores.

Quàm ſtudiosè curat Perſarū rex pabulum equorum & elephantorū. CAP. XXV.

EQuos & elephantos animalia ad bellum vtilia Indi æſtimant, & fœni faſciculos, quos præſepibus portant, prius regi monſtrant eſſe recentes & ſalutares, qui ſi tales ſunt, laudat rex: ſin minus acerbè punit elephantorum & equorum curatores, neque prætereà reliqua parua animalia contemnit: imò verò illa libenter excipit, ſibi dono data. Nam Indi nullum contemnunt animal ſiue manſuetum ſiue ferum: itaque ſubditi dono dant eis, quos honoratos habent vt grues, anſeres, gallinas, anates, turtures, attagenas, perdices, ficedulas, & appellatas cenchridas, alis explicatis ipſas demonſtrant, vt quàm ſint pingues oſtendant: neque modò in auibus pinguitudinem monſtrant, ſed etiam in elephantis, bubalis dorcadibus & orygibus & aſinis vnum cornu habentibus, quorum ſuprà mentionem feci, & prætereà piſcium varia genera donant.

De

De marinis cicadis. CAP. XXVI.

EST etiam cicadarum genus marinum, quarum maxima paruæ locuſtæ ſimilitudinem ſpeciémque gerit: veruntamen cornua non ſimiliter atque illę magna, nec aculeos habet: alæ ipſius exiguæ ſub oculis exiſtunt ſimiles alis terreſtrium. Hominum plerique à cicada marina iccirco ſe abſtinent, quòd ſacram exiſtiment. Seriphij in retia vel fortuito delapſam non ſanè retinent, ſed mari reddunt: atque etiam mortuam flentes, & ſordidati humatione afficiunt, quòd eam dicant Perſeo Iouis filio, quem ipſi ſumma religione colunt, conſecratam eſſe.

De hyena, trachuro, thunno torpedine & pulmone piſcibus. CAP. XXVII.

SI hyenæ piſcis marini, qui hyenæ terreſtri gentilis eſt, pinnam dextram ad hominem ſomno conſopitum admoueas, ſane quàm eum ipſum perturbabis: etenim formidoloſa ſecundũ quietem ſpectra videbit acerbáq; inſomnia perpetietur. Item ſi poſteaquã trachuri caudã abſcideris, ipſumq́; in mari liberũ remiſeris, eam equæ ventrẽ ferenti appendas, non multò certè poſt abortũ pariet. Iam verò ſi quis qui nõdũ exceſſerit ex extrema pueritia, thunni ſanguine illinatur, non pubeſcet, hoc idẽ torpedo, & marinus pulmo efficiunt, nam in aceto putrefactæ eorũ carnes & mento aſperſæ fugam pilorũ facere dicũtur. Quid ad hæc Tarẽtini & Tyrrheni

ſophiſtæ malorum inueſtigatores, conãtes pilorum euulſione ex viris mulieres facere.

De aurata piſce. CAP. XXVIII.

A*Vrata omniũ piſcium timidus eſt: nam ſub arcturi tempus cum maris acceſſus & receſſus maximè fiunt, & eo altius exaggerata arena ad littus relinquitur, vt naues ſæpe ex omnibus aquis nudæ in terra iaceant, tum piſcatores poſtquam alnorum ramos frondibus conueſtitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, diſcedunt: pòſt autem rurſus accedens mare ſecum imbellem auratarum multitudinẽ attrahit, quæ vbi æſtus reciprocauit, & receſſit in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò ramorum metu quieſcunt, adeò nimirũ ramos vento agitatos exhorrent, vt ne loco quidem ſe commouere audeant, quamobrem primò cuique magnum meticuloſorum piſcium numerũ capere, & ferire licet, neq; modò ab vſu & doctrina piſcandi inſtructi, ſed etiam totius piſcationis rudes, atque adeò pueri & fœminæ capere poſſunt.*

AEL

AELIANI LIBER decimusquartus hiſtoriæ animalium.

De ſcombris piſcibus. CAP. I.

IN mari Ionio prope Epidamnum vbi Taulātij prope habitant ; inſula eſt quæ Athenas appellatur , eam piſcatores incolunt,& lacus eſt vbi ſcombrorũ qui ad conſuetudinem piſcatorum aſſueuerunt,& manſuefacti ſunt,greges aluntur ijs ſane cibaria edenda piſcatores iccirco obijciunt,quòd cùm ijſdem fœdus quoddam ſanctum habent , atque adeò firma pace deuinciuntur.nam hoc piſcium genus ab omni captura tum liberum eſt , atque ad errandum ſine vlla exceptione ſolutum : tum verò eatenus ætate procedit, vt viuat ibidem ad ſummam ſenectutem, nec tamen ætatis tempus ignauiter traducit , neque in ſuos altores ingratum eſt. At enim de piſcatoribus paſtum cum mas acceperit , piſcationem capeſſit , vt ſe nutricantibus præmium pro nutrimento perſoluat, quare ex portu ſoluentes ad feros ſcombros gentiles ſuos natare contendit : ac ſimul vt ad

eos peruenit, cum ipſis ita continuo tanquam cum aliqua phalange ſuorum popularium errat, & nimirum cum eiuſdem generis ſint, non inter ſe fugiunt: ſed ſimul natant: poſt autem ſicures circum feros concurſantes in orbem conſiſtunt, & ſuorum corporum obſtructione eos fugari, exitúque intercludentes ſuorum nutritiorum vt pro ijs quibus expleti cibis fuerint illos remunerentur. Aduentum acerrimè tandiu expectant, dum piſcatores eò profecti captorum permultas cædes effecerint, deinde cicures properantes ad portum regrediuntur, atque ibidem intra cauernas abditi à piſcatoribus cibaria expectant, quæquidem ipſa eis quotidie largiũtur, ſi ipſos ad piſcatum adiutores, atque amicos fidos habere velint, quod ſi hominibus ex iecore laborantibus atque ex arcuato morbo ægrotantibus ſcombrum edendum dederis, ij quemadmodum rei piſcatoriæ bene periti docent, ad ſanitatem redibunt.

Quemadmodum in ſinibus vadoſis piſces capiuntur. CAP. II.

Sine naſsis, hamis, euerriculis hoc pacto piſces comprehenduntur vt homines in piſcatorio artificio callidi ad maris ſinus vadoſos & minimè inacceſſos eo tempore cum ij à procellis & tempeſtatibus conquieſcunt: multos mortales adducant, eóſque iubent arenam eatenus protergere, & conculcare, quoad ex vehementi pedum impreſsione bene alta veſtigia faciant, ſed ita vt ne ipſa veſtigia

gia

gia concidens arena confundat, néue ventorum perturbatione aqua concitetur, non longo interuallo eò ingreſſi, in veſtigijs impreſſis amplos piſces conſopitos paſſeres, rhombos, torpedines, & pleroſque alios eiuſmodi capiunt.

Quibus rebus commodus ſit echinus marinus & terreſtris. CAP. III.

AD ſtomachum hebetantem non parum proficit echinus marinus. etenim eum vel omniũ ciborum faſtidio laborantem in priſtinæ valetudinis ſtatum reſtituit, atque veſicam, quemadmodum harum rerum bene periti affirmant, vacuam facit, etſi corpus ſcabie infectum eo perungatur, ad ſanitatem redit, vulnerum ſordes cum teſtis crematus extergit. Cinis terreni herinacei cremati ad piſcem admiſtus, & locis à pilo nudis illitus pilum vt ſic dicam à ſuis ſedibus fugitiuum reducit, in vini autem potione ſumptus remedium ad dolores renum adhibetur, ad aquam inter cutem datus medicinam efficit, ex eiuſdem iecore ad aſſum ſolem exſiccato elephantiaſis morbi ſanatio efficitur.

Vtra maris an fœminæ cornua in genere elephantorũ pretioſiora ſint. CA. IIII.

EX elephantino genere cornua fœminæ maius pretiũ quàm maris habere, huiuſcemodi rerũ ſcientia instructi & prædicant, & illa nos docet: nimirũ in Mauritania queadmodum quotannis ceruis, ſic decimo quoq; anno cornua elephãtis excidere

ſolere: itaque hi in cornua incumbentes vſque adeo ea impellunt & defigunt in terram expoſitam in planiciem , quoad illa ipſa occultauerint: nam præ cæteris camporum patentium æquora & paluſtria amant, deinde locum in quem abſtruſerunt, & repoſuerunt eiuſmodi theſaurum pedibus exæquant & complanant: terra autem quòd ſit feraciſsima, poſt paulum herbam proferens abditorum cornuum aſpectum viatoribus adumbrat. Eorum perueſtigatores, qui ſane ad illorum inſidias & aſtus prudentes ſunt, in eum locum in quẽ cornua defoſſa ſuſpicantur, vtribus aquam deportant, & verum alium alio ex vtribus diſpertiunt, & diſponunt, atq; ibi commorantur, alius quidem dormiens, alius potans, alius cantiunculam canens ſuam amicam meditatur: quòd ſi ſit iuuenis puer ſocius huius inueſtigationis formoſus, ne mirere, ſi quis eius pudicitiam interea tentet. Sunt enim Mauriſij formoſi & magni, & virili aſpectu, & venationi dant operam, & puerorum amore flagrant. Quòd ſi cornua ſint alicubi prope defoſſa, quadam mirabili illecebra ex vtribus ſic aquam eliciunt, vt & vaſa exſiccent & exinaniant, ij autem qui cornua exquirunt, ſtatim ſine canibus ſagaciſsime prædam odorati, locum illum perfodiunt, & optatum conſequuntur: ſi verò vtres permanſerint pleni, eos inde transferentes aliò ſe conferunt.

Elephantus duplex cor habere dicitur. CA. V.

DVplici tum corde tum ſenſu animi elephantus eſſe dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari, & leniri Maurorum ſermonibus peruagatum eſt, iidémque celebrant lynces, & ipſas dicunt magis eſſe ſimas quàm pardalim, & ſummas aures habere hirſutas & ſaltu maxime valere, & quæ cõprehenderint fortiſſime cõtinere.

De magna ſtruthione. CAP. VI.

IN ſtruthionis ventre cum is à ſordibus expiatur, lapides inueniuntur, quos hæc poſteaquam deuorauit in omaſo prope reticulum diu aſſeruatos concoquit. Ii ſane ad efficiendam oculorum medicinam ſalutares ſunt, atque illius adeps & nerui auxilium & ſalutem neruis hominum afferunt: eadémque in curſu deficiens laſſitudine comprehenditur ab equitibus. Etenim in orbem currenti ei orbem præcidentes equites currendo defeſſam ipſam aſſequuntur. Ad hunc etiam modum capitur, pedibus ſanè ſabulum architectans in ſolo humilem nidum fingit & conſtruit, cuius medium concauum efficit, labra nidum ambientia altè exaggerat, ac tanquam muro circumunit, vt munitio eminens pluuiam in nidum influere, & pullos etiam nunc teneros alluere prohibeat, amplius octoginta oua ex ſeſe parit, non tamen vno eodémque tempore ex ouis pullos excludit, ſed ex his partim iam in lucem proferuntur, partim intra oua informantur:

& cõglutinantur, partim etiam fouentur: cum autem ipſam ſic incubantem, vir eius venationis bene peritus animaduerterit, peracutos ex ferro cuſpides, ſpiculorum more rectas circum nidum defigit, & alicubi prope in occulto latens ex inſidijs rei euentum acerrime expectat: ſtruthio verò quoniã amore quem erga fœtus ſuos acerrimum habet, flagrans, ſitienter cum eis verſari cupiat ex inquiſitione paſtus reuertitur, ac nimirum priuſquam in nidum introeat, huc illuc verſans oculos circunſpectat, quòd metuat ne quis ſeſe ſpeculetur, deinde ardentiſſimo pullorum ſtudio victa, etſi ferrum ſplendeſcit, ita tamen alis paſſis tanquam velis contento fune explicatis intra nidum miſerabiliter ingreditur, nam cuſpidato ferro transfixa acerba morte afficitur, venator vero repentinus eò accedit, & ſimul cum matre pullos capit.

Quemadmodum in flumine Eretæno Vicentinorum anguillæ capiuntur. CAP. VII.

OPpidum eſt Patauium pertinens ad loca Italiæ ad occaſum vergentia: Antenoris Troiani opus eſſe dicunt, quod condidit ex interitu patriæ ſeruatus, cùm Ilio capto Antenoris periclitantis Græci rationem habuiſſent, & incolumen dimiſiſſent: quòd Menelaum cum Vlyſſe Helenæ cauſa legationem obeuntes contra Antimachi conſilium ipſos necandos ducentis ſeruaſſet. Huic igitur oppido vicina eſt Vicẽtia quam alluit Eretænus

fluuius

fluuius, & decurſo non paruo terræ ſpatio influit in Eridanum. In illo Vicentinorum Eretæno maximæ anguillæ naſcuntur, pinguiores alijs quæ alibi ſunt, & capiuntur ad hanc rationem, Homo piſcandarum anguillarum vſu peritus ad ſinuoſum locum vbi latius confluens dilatatur in ſaxis ex aqua eminentibus, vel in arbore radicitus ventorum turbinibus extirpata & iam putreſcenti, ſedens perpinguis inteſtini ex agno recenter occiſo tria aut quatuor cubita patentis alterum caput in aquam deijcit, quod aquæ vorticibus agitatū volutatur, idémque illius alterum extremis manibus tenet, in quod quidem ipſum arundinis fruſtum perinde longum atque gladij capulum inſertum eſt: neque verò diu anguillas eſca latet, quin continuo earum prima quæque fame ſtimulata, hianti ore atque imminenti hamatos ac vncinatos dentes ſuos in idipſum inteſtinum defigit, atque hoc idem crebra inſultatione detrahere conatur: at enim piſcator anguillam intelligens ad fluctuans inteſtinum inhæreſcere, arundinem ad quam alligatum eſt inteſtinum, ori ſuo admouet, & quoad poteſt inteſtinum inflat, quod quidem ipſum defluenti hominis aſpiratione & impletur, & penitus intumeſcit, & ventus in anguillam illapſus ipſius fauces opplet, atque anhelitum eatenus obſtruit, vt ea non queat reſpirare, neque infixos dentes retrahere, quare ſuffocatur & captiua ſubtrahitur.

De

De leone marino. CAP. VIII.

LEo marinus ſimilis eſt locuſtæ, ſed tenuiori eſt habitu: eius partes nonnullæ extra cruſtam eminentes cæruleo colore diſtinguntur: forcipes eius maximæ ſunt, & cancrorum ſpeciem ſimilitudinémque gerunt. A piſcatoribus bene peritis membranas quaſdam habere dicitur appenſas ex cruſtis & colligatas, ſub quas ſubiectæ ſunt molles carunculæ, & teneræ, quæ leonis adeps appellantur. Is ad hoc ipſum homines adiuuat, vt ſqualidam, atque horridam faciem ad nitorem adducat, roſaceo delibutus & in vnguentum conformatus formæ pulchritudinem conciliat, & candorem enitere facit. Id etiam auditione accepi, terrenum leonē ſumme timere marini aſpectum inuſitatum, neque eiuſdem odorem ferre: itémque leonem terreſtrem dicunt marini leonis extritarum cruſtarum puluerem in aquam infuſum bibentem à ventris morbo liberatum iri.

De aſinis Mauritaniæ. CAP. IX.

MAuriſij aſini primum vt ſe in viam dederunt, incredibiliter incitata celeritate iter conficiunt, vt euolare non excurrere videantur: deinde eos citò feſſos de via & pedes & ſpiritus deficiunt, & pedum tarditate ad currendum cōſtricti inſiſtunt, & acerrimas profundunt lachrymas, non tantopere (meo iudicio) ob futuram mortem, quàm ob pedum infirmitatem, quare vt captiui ad

equos

æquos alligati trahuntur.

De Libycis bobus. CAP. X.

Libycorum boum tanta eſt innumerabilitas, tanta item celeritas, vt vnum inſequentes venatores interdum fallantur, quòd nimirum in alios feros incidãt, & ille interim ſub dumeta, ſaltúsue ſubiens ſe ſubducat: alij autẽ ſimiles exoriantur, & venatorum oculos fallant, quorum quempiam ſi quis ingrediatur inſequi, ne equo quidẽ, ſed feſſum longinquitate temporis comprehendet: conficiuntur tamen, quotannis multi & moriuntur, ſed eorum ſoboles permulta reſtat. Promiſcuè errãt cum vitulis tauri, & vaccæ tam grauidæ, quàm non grauidæ. Quòd ſi quis vitulum adhuc tenerum ceperit, & non ſtatim occiderit, ex eo duplici commodo afficietur: nam præterquam quòd & ipſe commoditatem affert, matrem ſuam in captiuitatem inducit: poſtea enim quàm venator vitulum fune alligauit, ab eo ſecedit, illa filij deſiderio inflammata, tanquam aſylo ſtimulata fertur, cupiens diſſoluta reſte eum adducere, ac nimirum cornua compingit, vt vinculũ laxet, & diſtrahat: at enim cornibus in funis complicationem inſertis vnà cum vitulo conſtricta tenetur, cuius iecur & vbera adhuc ob copiam lactis extenſa cum venator excidit, & pellem detraxit, carnes relinquit auibus & feris, vitulum domum portat: eſt enim ſuauis cibi.

De

De dracone marino. CAP. XI.

DRaco marinus alijs piſcibus reliquo corpore aßimilis eſt: at ſimilis eſt draconi terreno capite & oculorum magnitudine. Magni enim ſunt & pulchri. Maxillæ etiam illius formam ſimilem quandam habent cum terreſtribus. Habet ſquammas ſed duras: adeò vt palpanti non videantur longe abeſſe à pelle draconis terreni, ſimul & aculeis armatus eſt grauibus & venenatis & tangentibus pernicioſis.

Quæ bellaria edit rex Indorum. CAP. XII.

VT Græci pro bellarijs comedunt palmas humiles, ita rex Indorũ in vltima menſa prandij loco bellariorum edit vermẽ quendam in planta natum, leuiter toſtum, ſuauißimum vt Indi dicunt, & magnam voluptatem regi afferre aiunt. Iam verò quod addunt regem Indorum edere etiam oua ſtruthiocamelorum & anſerum nõ improbo, quod autem oua edit cycnorum Apollini ſeruientium, & cantu valentium vt fama eſt: non amplius mihi ſunt amici Indi inſidiantes cycnorum ſoboli, dum illorum oua perdunt.

De dorcadibus & cemadibus. CAP. XIII.

DE Libycis dorcadibus & cemadibus animus eſt mihi nunc dicere. Dorcades quanquam velocitate ſunt mirabili, tamen inferiores ſunt in currendo equis Libycis, capiuntur etiam retibus: earum aluus nigris vittis diſtinguitur, reliqui

qui corporis color rubet, & pedes quidem eis longi ſunt: cornibus caput ornatur, oculi ſunt nigri, longiſsimæ aures habentur. Cemas à Poëtis nuncupata turbinis inſtar celerrimè fertur, flauis pilis ſpectatur: cauda eſt tum piloſiſsima, tum exalbens, eius oculi cyaneo colore tincti videntur, aures peraltis pilis refertæ, neque modo in terra pedum celeritatem oſtendit, ſed etiam cum in fluuij confluentem inciderit, vngulis pedum remigans fluctus perrumpit, & verò in lacubus natare gaudet, vnde ſibi paſtum cõparat, virides iuncos, & cyperũ depaſcitur.

De myrone piſce. CAP. XIIII.

P*Iſcem eſſe accepi nomine myronem: vnde nomen duxerit haud equidem ſcio, dicunt ipſum eſſe marinum ſerpentem: ac ſi illius vtercunq; oculus erutus pro amuleto geſtetur, liberat hominem à ſicca ophthalmia, ac alterum oculum huic renaſci loco eruti aiunt, ſed oportet viuum dimittere, vel fruſtra illius oculum geris amuletum.*

De feris capris. CAP. XV.

C*Apræ feræ ad ſummos Libycorum montium vertices commorantur, ad boum magnitudinem accedunt, mẽtum ipſarum, armi & crura luxurioſis pilis diffluunt & redundant, tibijs paruis, frontibus rotundis, oculis raris, & concauis, non valde proiectis ſunt, cornibus poſt primũ exortum vtriſque ab alteris longe auerſis, & aberrantibus, & incuruis: non enim ſimiliter atque aliarum caprarum*

prarum recta exiſtunt, ſed eatenus retorquentur, vt ad armos pertingant. Ex capris longè maxima ad ſaliendum habilitate ſunt: nam ex cacumine in aliud longe diſtans cacumen tranſiliunt, & tametſi ſæpe earum quæpiam dum eſt in vno vertice, in alterum ſaltare contendit, ob nimiam interuallorum diſtantiam, per prærupta ſaxa præceps agitur, nihil tamen læditur: ſic eſt aduerſus ſaxorum duritiem membrorum reſiſtenti firmitate, vt nec cornua frangat, nec caput diminuat. In ſummis montibus plurimas ſolertia quadam captandi caprarij generis nimirum vel iaculis, vel retibus, vel laqueis à doctrina artis venaticæ inſtructi comprehendunt. Iam in patentium camporum æquoribus quilibet vel tardus pedibus eas, quòd ibidem non valent ad fugiendum, capere queat. Earum pelles & cornua aliquot commoditates habent: nam in frigidis tempeſtatibus ad vim frigorum, atque hyemem excipiendam paſtoribus & fabris materiarijs pelles mirificè proſunt: cornua ad hauriendam de præterfluentium riuorum confluentibus, aut è fontibus potionem ad depellendam ſitim non minori vſui habentur, quàm vel calices ipſi: tanta enim capacitate ſunt, vt in bibendo reſpirare ſit neceſſe: ab homine expoliendi bene perito purganda intus ſunt cornua, quorum alterum treis menſuras capere poteſt.

De montana teſtudine. CAP. XVI.

T*Eſtudines Libycorum montiū incolæ teſtam habent*

habent ad conficiendos barbitos commodam.

De hippomane. CAP. XVII.

CArunculam vnà cum pullo enatam alij in fronte inſitam eſſe, alij ad lumbos, alij ad genitalia adhæreſcere aiunt, eam ſane nuncupatam hippomanes primum vt ex ſeſe equa peperit, continuò deuorat, & dei benignitate miſericordi in equinam ſtirpem occultat, ne ſi vt ferunt, idipſum vſq; ad extremum vitæ diem pullus ſemper inſitum in ſe perſeueraret habere, ad effrenationem impotentis veneris tam mas quàm fœmina rueret. At ſi hoc hippij Neptuni & Mineruæ hippiæ donum equis datum, vt equinum genus permaneat, & ne libidinis rabie funditus pereat, quod quidem ipſum penitus cognitum paſtores habent, ac ſi quando ad moliendas alicui amatorias inſidias egeāt, vt ipſum ad cupidinem veneris inflamment, diligenter obſeruant quando equa ventrem ferens pariat, atq; ſtatim à partu pulum à pullo abſcindunt, & in equæ vngulam inijciunt: nam in hanc abditum, & cōditum optimè ſeruatur, ſimul & pullum quoniam ipſum poſtea nō lactaret mater illa inſigni & propria beneuolentiæ nota carentem exorienti ſoli immolant, nam ideo pullum vehementer amare ingreditur, quòd illam deuorarit carunculam. Iam quicunque per inſidias carnem illam guſtauerit, effrenata & præcipite amatoria libidine cōſtrictus tenetur, furit, & perbacchatur, & vociferatur, atq;

D

effrenatus ad omnem muliebris ſexus ætatem cupiditatis adÿcit oculos, ac morbum teſtans obuÿs omnibus quemadmodum conflagret amoris flamma exponit, tum ex eo illius corpus diffluit, & extabeſcit, quod veneris inſania animus exagitetur. Equam olympiæ ex ære excitatam eſſe accepi, ad cuius conſpectũ equi amatores adhinniant, ac amoris furore incitati cum ea geſtiant venereo complexu implicari, quod abſtruſa quadam artificis machinatione hippomanes reconditum intra æream ſtatuam equos alliciat, neque enim eſt tam diligens fabrica vt ex ea equi eatenus fallantur, & inducantur, vt tantopere ad illius conſpectum in venerem ſtimulari debeant.

De piſcibus qui viuunt in feruente aqua.

CAPVT XVIII.

IN *Aphrica feruentis aquæ lacus eſſe dicitur, in quo piſces & viuere, & natare dicuntur, & ad obiectum cibum adſilire: ac ſi quis in frigidam eos iniecerit, auditione accepi ipſos interire.*

De hippocampo. CAP. XIX.

R*Ei piſcatoriæ bene periti homines dicũt hippocampi ventrẽ in vino decoctum & liquefactum ſi quis dederit cuipiam bibere, eum primò ex ea potione acerrimo ſingultu affici, deinde tuſsire, & ſicca quidem tuſsi vehementer torqueri: at enim nihil excreare, ſed & ſuperiorem ei ventrem intumeſcere, & calidas fluxiones in ſummũ*

caput efferri, & verò per nares minutatim deflue re, ac piſculentum odorem reddere, ſimul & oculos eius ſanguine ſuffuſos ignei coloris flagrantia laborare, & eorundem oculorum genas inflari, & vomendi quidem cupiditate ardere ferunt: verùm nihil emittere: quod ſi natura euicerit, hunc tamen periclitata prius morte in obliuionem & dementiam incurrere: ſin in ventrem inferiorem delapſum fuerit, ipſum omnibus iam membris captum è vita excedere, ex morte verò qui euadunt, mente capti aquam ſummo ſtudio perſequuntur. Hanc enim ipſam iccirco expetunt aſpicere, tum ſtillantem & ſcaturientem audire, quod ſane eis ægritudinis leuationem afferat, & ſomnum conciliet. Itaque ad perennes fluuios, aut ad littora, aut iuges fontes, aut lacus commorationes eis gratæ ſunt, & iucundæ: cùm tamen non magnopere deſiderent bibere, ſed & ipſum natare, & pedes aqua alluere eis plurimum iucunditatis affert. Sunt qui non hæc mala dicant huius beſtiæ ventrem creare, ſed hippocampum algam quandã acerbiſſimã ex qua ita afficiatur depaſci: veruntamen ſolertia veterani piſcatoris, & ad res maritimas bene prudentis ſalutaris etiam repertus eſt hippocampus: is & Cretenſis erat, & filios admodũ adoleſcentes piſcatores etiam habebat. Accidit igitur vt hic piſcator hippocampos ſimul cum alijs piſcibus caperet, & adoleſcentes à rabida canicula morderentur, cum

eorum in Methyna Cretenſi ad littus iacentium vicem dolentes ſpectatores interficiendam caniculam cenſerent, & illius iecur medicamentum ad rabiem edendum iuuenibus dandum eſſe: alij conſulerent à Diana Roccæa ſalutem petendam: ſenex piſcator eos de conſilijs quæ afferrent laudatos dimiſit, & hippocamporum exenteratorũ alios aſſos eis comedendos dedit, alios in acetum & mel contriuit, ijsque morſus vlcera obligauit, atque hominum adoleſcentium rabiem vicit, eósque ad incolumitatem tandem reſtituit.

De caniculis fluuiatilibus. CAP. XX.

M*Vlta ante de canibus marinis diximus. Fluuiatiles caniculæ terreſtrium canum paruulorum ſpeciem ſimilitudinémque gerunt, hirſuta ſunt cauda, earum ſanguis aquæ & aceto miſtus intumeſcentes hominum neruos lenire exiſtimatur, atque ex pelle ipſorum calcei conficiuntur, qui neruis ſalutares eſſe dicuntur.*

De thymalo piſce. CAP. XXI.

P*Iſcem thymalum ſic nuncupatum Ticinus fluuius Italiæ procreat. Is ad cubiti magnitudinem accedit, & lupi & mugilis communem & mediam ſpeciem ſimilitudinémque gerit, eius capti odor non indignam admirationem habet: non enim vt cæteri piſces piſculentum quendam mittit odorem: imò verò exiſtimes te eius gentilem herbam nuper ex terra lectam manibus tenere: tanta odoris*

ſuauitate

ſuauitate flagrat, vt qui eum ipſum non videt gratiſsimam apibus herbam vnde nomen duxit intus eſſe putet. Reti facile capi poteſt, vt eſca & hamo non facile ipſum capies, non ſuillo adipe, non chama, non alterius piſcis inteſtinis, non ſtrombis, ſed ſolo culice beſtia noctes & dies homini infeſta, quòd hac ſola delectetur comprehenſibilis eſt.

De xiphia & aliis piſcibus Danubij. CA. XXII.

I*Nitium Europeorum fluminum maximi Danubij ad ſeptentriones ventos ſub alpium radices ſubiectum contra ſolis exortum: à non magno fonte naſcitur: deinde ſimul permulti tanquam ſtipantes indigenarum fluminum regem exoriuntur, & eorum confluens cõtinuatus, & perennis eſt, quorum nomina qui eiuſmodi fluuios accolunt, plane ſciunt. Ij poſtquam in Danubium influxerunt primigenio nomine appellari deſiſtentes, Europæ fluuiorum regi de ſuo nomine decedunt, atque ex eo nominati ſimul in Euxinum defluunt. In hoc flumine piſcium diuerſa ſunt genera, coracini, myali, antacæi, cyprini nigri, hi quidem, & porci, & heſychi aſpectu albi, percæ, & xiphiæ, qui conuenientiſsimum nomẽ habent, cum enim omni corpore teneri ſunt, & tactu ſuaues, & grati, tum omnino nec obliqui dentes, neque immanes ſpectantur, nec ſic horret ſpina in dorſo quemadmodum delphinorum, nec in cauda, ſed quod magnam vel audientium vel legentium admirationem moueat, ſub naſo*

ex quo reſpirat, & fluctus ipſi diffluit in brãchia. in mucronem roſtrum procedit, & rectum porrigitur, ſenſimque & leuiter in longitudinem & craſsitudinem augetur, & cùm ad cetaceam magnitudinem peruenit, illius mucro triremis roſtro ſimilis eſt: neque modò cum cibi inopia vrgetur, mucronati roſtri incurſu piſces interficit, atque exeſt & conficit, ſed etiam maxima cete propellit, & vlciſcitur, non quidem armis ex ferro confectis, ſed natura comparatis, vt ij qui magnitudine proceſſerunt, contra nauem mucronem in eam defigẽtes venire audeant. Quidam gloriantur ſe ſpectauiſſe nauem Bithyniæ in littus expulſam atque eiectam vetuſtate aut vacuitate oneris, atque in eam gladij caput infixum inſpexiſſe, cuius cum in nauem mucronem ſuum defixiſſet, & nullis viribus ipſum retrahere quiuiſſet, corpus colli neruis retentum fuit, & roſtrum infixum vt à principio inciderat remanſit. Capitur in mari & Danubio, quòd & ſalſa, & dulci aqua delectetur.

De canicula piſce. CAP. XXIII.

SVmma æſtate caniculæ & cæteræ maris beſtiæ quibus innata audacia eſt, ad prærupta maris littora accedunt, & in anguſtos & profundos ſinus & freta innatant, & pelagias ſedes & commorationes fugiunt, & pelagiam pabulationem contemnunt, in ſaxis in imam maris ſedem inhæreſcentibus phycos naſcitur, cuius magnitudo inſtar

inſtar miricæ eſt, ſimilem fert papaueri fructum: alio anni tempore concluſus manet, hic fructus & durus eſt teſtæ modo, poſt tamen ſolſtitium æſtiuum panditur, vt in roſarijs calices & ambiens inuolucrum teſtaceum id quod cuſtodit intus ruberrimum eſt, at eius tunicula cærulea, & laxa, vt inflata veſica, ex hoc inuolucro pernicioſum pharmacum manans, noctu igneum ſplendorem & ſcintillas quaſdam iaculatur, ſub caniculæ exortum huius pharmaci malitia magis magíſque ingraueſcit, ad eius floris ſpeciem flammeam marinæ caniculæ noctu incurrentes partim huius pharmaco epoto, partim alluenti, partim in branchias influenti moriuntur, ac quàm mox in ſumma aqua fluitant. Qui bene periti ſunt in hoc inueſtigando pharmaco, ex ijs cetaceis aliud ex reliquis membris, aliud ex ore piſcis colligunt, & id quidem pernicioſum, huic frutici cynoſpaſton nomen terreſtris aglaophotidis impoſuerunt.

Quemadmodum Iſtrianus ſilurus capitur.
CAPVT XXIIII.

MYſi non ij qui Telephi Pergamum incolunt, ſed inferiores qui ad pontũ prope Scythiam accedunt, quíque munitis natura locis Scytharum incurſiones propulſant, prope Heracleã & Tonis

intelligo vbi Medæam indigenæ celebrant, illud facinus Apſyrtum fratrum ſceleratis manibus auſam fuiſſe. Myſi igitur talem piſcandi rationem tenent, vt Iſtrianus piſcator ad Iſtri ripam boum par impellat, non ad arandum: nam vt in ſermonem hominũ venit, nulla boui cõmunitas cum delphino intercedit: ſic piſcatoris manibus vnde amicitia cum aratro? ſed ad piſcandum potius, iugatos boues aut equos in ea loca primum impellit, vbi commodam piſcationẽ arbitratur, atque ad ripam iumentis pabulũ apponit, vnde interea hac complentur, poſtea funis bene robuſti alterũ caput ad medium iugum alligat, ex altero capite hamũ appendit, quem aſſo tauri pulmone inſtructum ad illiciendum ſilurum deijcit, ex linea ad quam hamus alligatus eſt, quantum ſatis eſt plumbi ad moderandum tractum appendit, vbi ſilurus bubulæ eſcæ ſenſum percepit, ſtatim imminenti ore eſcam appetens hamum incaute deuorat: quo transfixus ex eo euadere cupiẽs, omnibus viribus funem exagitat, & affligit: quod quidem ipſum animaduertens piſcator, cum ſummo gaudio quàm mox à ſeßione exſurgit, vt hiſtrio in comœdia, ita ille aratoris depoſita perſona, ſe tranſfert ad piſcandi munus, & boues equóſue admotis ſtimulis incitat, ac iumentis cum cetaceo bene robuſto luctatio eſt: nam hic Iſtri alumnus omni virium contentione in altitudinem deprimit, illa contrà retrahunt, ſed piſcis vincitur ex amborũ tractu, atq;

in

in ripam boum iugo expellitur. Homeri ſtudioſus diceret roboris truncum trahere mulos quoſdam, vt in Patrocli ſepultura canit Homerus. hæc ſane alicubi decantata.

Quemadmodũ ex Iſtro conglaciante piſces capiuntur & de natura antaceorũ. CA. XXV.

EST etiã Iſtro ſinus adeò profundus & latus, vt mare eſſe videatur, in quẽ onerariæ naues mare tranſmittentes ad vſum accolẽtium inſinuantur, atque appelluntur: itaque tempeſtatibus cum is quatitur, quemadmodum mare inhorreſcit. Sunt etiam in eo inſulæ & receſſus quidam in quos refugere licet, & crepidines riparum bene eminentes quibus cum æſtus reciprocatur, fluctus refringuntur, atque eodem velut in anguſtias compulſi in mare retunduntur: hoc ipſum ineunte hyeme fieri ſolet, tum enim hunc augeſcẽtem boreas impellit & concitat, hic adeo duram glaciẽ defert, vt hæc vecturas omneis ſuſtineat: contrà acerrimus boreas flans huic reſiſtit, & ſic in altitudinem deprimit vt bene penitus conglaciet, & eius confluens vijs occultis infra delabatur, glacies campi patentis æquor eſſe videatur, ac nimirum homines vel equis inſidientes, vel iugata iumenta agẽtes iter faciunt. Qua ratione experitur & deprehendit glaciem Thracij Strymonis ſcelerata beſtia & vulpes, antè dixi. Glaciès Iſtri nauem onerariam in confluente verſantem tantopere circuligat, vt nec paſſa vela,

nec gubernatores opus ſint, quòd ea glaciei vinculo conſtricta tenentur, nec ſane nauis eſſe videtur: non enim amplius fluctibus verberatur, ſed in magna planicie tumuli, aut cuiuſdam ſpeculæ ſimilitudinem ſpeciémque gerit. Vbi nautæ exſiliunt in flumine excurrentes, plauſtríſque onera tranſuehunt, tum glaciem in orbem perfodientes puteum excauant, vt vel putei, vel maximi dolij os eſſe videatur: permulti piſces lucis deſiderio ex glacie tanquam ex tecto effugere cupientes in apertum os innatant, eodémque frequentes congregantur, vt inter ſe trudãt, vbi vt in ſtricto ſcrobe cùm permulti alij piſces facile capiuntur, tum plurimi cyprini, & coracini, & percæ & xiphiæ, qui necdum confirmata ætate, nec mucronato roſtro exiſtunt, & antacei & ij quidem teneri: nam qui ætate proceſſerunt ad maximi thunni magnitudinem accedunt, ij ſane pinguiſsimo abdomine ſunt, vt eius ventrem lactantis ſcrofæ ſuos fœtus vbera dicas. Pellem habet aſperã, & hac poliunt haſtas fabri haſtarum. Ab illius capitis vertice ad caudam mollis & ſtricta membrana pertinet, quam ad aſſum ſolem exſiccatam flagellum ad concitanda iumenta efficere poſsis. Cùm eſt iuſta magnitudine, ſub glaciem ſubiens nunquam ad caueam peruenit, ſed aut ſub ſaxa ſubijcitur, aut in imam harenam ad vitandum frigus abditur: nam id temporis cum gelidum eſt flumen, & perfrigida tempeſtas nullis nec herbis, nec

piſcibus

piſcibus veſci neceſſe habet, tantum inertia laboris gaudet, & alitur ex pingui ſuo ſucco. Et quemadmodum polypi cùm præda deſtituuntur, brachia ſua circunrodunt, ſic is ſuam pinguitudinem exedens viuit. Ineunte vere iam liberè fluente Iſtro odit ignauiam, itaque ſeſe ex latibulis ad ſummam aquam incitans, aquæ ſpuma expletur, quæ multa eſſe ſolet vbi fluxus & magno murmure rapidus fertur. A piſcatoribus ad hunc modum inſidias ei molientibus facile ibidem capitur, vt hamus cum linea in ſpumam demiſſus ſub alborem occultetur, & ferri ſplendor minime perſpicuus ſit, is tum ore hiante atque imminente liguriens inſidioſam eſcam deuorat, ex eóque perit vnde prius alebaur.

Quomodo canis opera extrahunt herbã appellatam cynoſpaſtum & aglaophotida.

CAPVT XXVI.

NOmen plantæ cynoſpaſtos eſt, eadem etiam aglaophotis appellatur, volo exponere, eius vim recordatus eam eſſe hac natura præditam: interdiu enim inter alias herbas latet, omninóque non eſt conſpicua, noctu apparet & eniteſcit vt ſtella: flammeo enim colore ſimilis eſt igni, cuius radicibus ſignum aliquod vbi defixerunt, diſcedunt. Colorem de die non vident, neque eius ſpeciem: at poſtquam nox abijt, ad locum accedunt vbi ſignum reliquerunt, quod conſpicati & agnoſcẽtes id eſſe quo egẽt: nam alioqui nihil differt de die ab alijs herbis:

non

non extrahunt ipſi hanc plane neque effodiunt: nam aiunt eum qui primus propter imperitiam ipſam attigiſſet, quàm mox mortuum fuiſſe. Itaque canem illuc ducunt aliquot dies nullo cibo paſtum & valde eſurientem, eúmque ſimul & aglaophotidis ſcapum longo fune alligant, & cani carnes multas aſſas olentes apponunt, canis fame flagrans & nidore carnis impulſus ad propoſitas carnes radicitus plantam ſubtrahit: ac ſi radices eius ſol aſpexerit, ſtatim canis moritur, ipſúmque ſepeliunt in ipſo loco, & arcanis ſacris quibuſdam factis cadauer canis, vt qui pro ipſis mortuus fuerit honorant, deinde tangere plantam audent prædictam, & domum apportant, & vt aiunt cum ad multa vtiliter vtuntur, tum lunaticos ſanare illam aiunt, & oculorum morbum qui humore redundante viſum oculis eripit.

De nerite cohlea marina. CAP. XXVII.

COchlea marina magnitudine exigua, formæ pulchritudine eximia ſpectatur, eo maris vbi ſordium vacuitas eſt, & tranquillitas viget, & in ſaxis ad imam ſedem maris adhæreſcẽtibus naſcitur, hæc nerites appellatur. De ea duplex eſt ſermo, & vterque mihi cognitus eſt, exigua quædam fabuloſa narrare in longa hiſtoria, nihil aliud eſt, quàm recreare auditorem. Nereum marinũ quinquaginta filias ſuſtuliſſe ex Doride Oceani filia canit Heſiodus, vnúmq; filiũ inter tot filias habuiſſe

Neriten

Neriten appellatum, deorum hominúmque formoſiſsimum: Venerem autem in mari ſimul viuentem delectatam fuiſſe hoc Nerite, amicúmq; habuiſſe, cum tempus fato definitum veniſſet, quo oportuit inter Olympios inſcribi, hanc deam audio patre acerſente aſcendiſſe in Olympum, & amaſium & colluſorem ſuũ Venerem voluiſſe ducere, at hunc non paruiſſe Veneri in ſermonem hominum venit, Olympo anteponentem cum ſororibus & parentibus commorationem recuſatis alis, quas ei Venus dare volebat: itaque dea irata illum in cochleam conuertit: ipſa vero elegit miniſtrum pro illo Cupidinem, & iuuenem & pulchrum, ei alas illius dedit. Alius ſermo exclamat Neriten amatũ fuiſſe à Neptuno, & redamatum fuiſſe Neptunum. Redamantis hinc initium extitiſſe, ſimul verſatum alias fuiſſe amatum cum amante audio, tum Neptuno currum per fluctus agente delphinos & tritonas ex penetralibus maris exſiluiſſe & ſaltaſſe circa currum: quod Homerus in Iliade dicit nobis, omnésque ceſsiſſe celeritati equorum ſolum Neriten prope ſecutum fuiſſe Neptunum, vndásq; ei viam ſtrauiſſe, & ceſsiſſe reuerentiæ Neptuni, voluiſſe dei amaſium clarum haberi, & habitu excellere. At Solem inuidiſſe celeritati pueri fabula dicit, & mutaſſe corpus in cochleam. Sed vnde Sol hanc inuidiam ſumpſerit dicere neſcio, neque fabula dicit: niſi coniectare quiddam oportet de rebus quæ

nulla

nulla nota deprehendi poſſunt. Dicuntur fuiſſe riuales Neptunus & Sol, & fortaſſe Solem indignatum fuiſſe, & noluiſſe eum inter cetacea numerari, ſed inter oſtrea: ſed fabulis ſit finis, & dij propitij ſint his quæ dixi, ſin audacius quiddam fabulis illorum crimen attribuatur.

Quemadmodum in Eridano & Tenaro piſces capiuntur. CAP. XXVIII.

VBi inſignis Eridanus, & ignobilis Tenarus coitionem faciunt, ibi hoc piſcandi genus, quod accepi ex verſibus viri Mitylenæi, accolæ exercent, vt hiberno quidem tempore arationibus & ſementibus faciendis operam dent: deinde ineunte vere nondum confluente frigoribus conglaciare deſinēte, qui antea agricolæ eſſent, nunc piſcatores facti ſinuoſum locum deligunt, quem peracutis ſicuribus circuncidant, & quiddam lacui ſimile efficiant, non tamen glaciem prope ripam ſecant, ſed in ſuo ſtatu conſiſtere ſinunt, atque locum à glacie nudatum circundant amplo verriculo, quod quidem ipſum piſcatores in ripa conſiſtentes trahunt, ac nimirum permulti etiam piſcatoriæ artis imperiti, piſcium captionem animi cauſa ſpectant: cùm autem ij qui adducunt prope ripam venerunt, tum piſcatores extrinſecus glaciem ripæ continentem frangunt, atque in prædam incumbentes in rete piſces extrinſecus retrudunt: quo facto rete piſcibus plenum circunciſam glaciem impellit, ſupra quam

piſcat

piſcatores conſiſtentes videntur ferri ſupra inſulam natatilem. Quod genus piſcandi illic proprium alibi inuſitatum. Ex quo fit vt duplicem fructum percipientes, alterum ex terra, alterum ex flumine, & nautæ, & agricolæ cenſendi ſint.

AELIANI LIBER decimusquintus hiſtoriæ animalium.

Quemadmodum in Macedonia non admodum vſitatè piſces capiuntur CAP. I.

HViuſcemodi Macedonicã piſcandi rationem auditione comprehenſam habeo in fluuio nomine Aſtræo, qui inter Beroeam & Theſſalonicem medius fluit, diſtincti varijs coloribus piſces gignuntur, qui Macedones appellantur, & indigenis muſcis in fluuio volitantibus paſtum ſibi comparant. Eæ nec ſimile de ſpecie quicquam aliarum muſcarum habent, quæ vbique ſunt, nec ad apum ſimilitudinem accedunt, nec veſparum ſpeciem gerunt: harum tamen aliquam cuiuſque propriam particulam referunt, tum in auda-

cia

cia quiddam ſimile cæterarum muſcarum habent, tum magnitudine apibus ſimiles ſunt, tum veſparũ colorem reddunt, & ſimiliter quidem atque apes bombitatione ſtrepunt: eas hippuros appellant indigenæ. Et ad ſummam aquam verſantes piſcium nationem non latent: nam vt ex his quiſpiam earum aliquam per ſumma apparentem conſpexit, ſilentio ſub aquas ſubiens, ne prædam aquæ agitatione loco moueat, proxime ad illius vmbram accedit, & quemadmodum vel de grege ouem lupus, vel anſerem ex cohorte aquila rapit, ſic is ore hianti atque imminenti eam deuorat: quod quidem ipſum etſi piſcatores haudquaquam ignorant, non ijs tamen muſcis ad ineſcandos piſces vtuntur. Simul enim ac hominis manu continguntur, & natiuum colorem perdunt, & pennæ euaneſcunt, & inepti ad eſcam piſcium omnino redduntur, quæ cauſa eſt, cur earum odio incenſi ipſas à ſe deteſtentur, veruntamen qui piſcandi ſcientiam cognitionémque præclare tenent, captioſa quadam machinatione, atque ſolertia, eiuſmodi piſces circunueniunt. Purpuraſcente enim lana hamum circunueſtiunt, & ad eandem lanam gallinacei pennas duas ſub barbæ appendiculis natas cerei coloris ſpeciem ſimilitudinémque gerentes accommodant, & conglutinant, quaternum cubitorum eſt arundo, ad quam alligatum eſt ferrum, totidem eſt linea, atque has abſtruſas inſidias in flumen deijciunt. Piſces colore illecti

cupidè

cupidè pergunt contrà venire, ac nimirum lautum cibum ſe habituros ex pulchro aſpectu arbitrantes hamatis eſcis configuntur, ijſdémque acerbis captiui fruuntur.

De marinis arietibus. CAP. II.

M*Arini arietes, quorum quidem nomẽ apud multos peruagatum eſt, ſed non tamen hiſtoria omnino explicata, niſi ex ea parte, quatenus à pictoribus, & fictoribus oſtenditur, circa Corſicum & Sardoum fretum hibernant, atque ex ſumma aqua eminentes ſpectantur, ſimul & maximi delphini circum eos natant. Mas aries frontem alba vitta redimitam habet, vt vel hanc Lyſimachi, vel Antigoni, vel alterius cuiuſpiam regum Macedoniæ diadema dicas: aries verò fœmina quemadmodum barbæ appendiculas gallinacei quaſdam poſſident, ſic ipſa cirros ex imò collo pendentes habet: neque modò eorum vterque mortua, ſed & viua corpora exeſt & conficit, in natando magnos fluctus facit tempeſtate quam ex ſua agitatione ciet: naues funditus euertit, ac eos qui ſecundum mare verſantur, rapit. Iam porrò qui Corſicam incolunt, dicunt virum ex tempeſtate qui naufragium feciſſet, natandi bene peritum, vbi permultum maris natando tranſmiſiſſet, circa Corſicam crepidinem quandam aſſecutum aſcendiſſe, ibíque conſtitiſſe tanquam tutum ab omni periculo: poſt verò quàm aries cum oculis comprehendiſſet, poſteriore ſui*

parte plurimum mare concitaſſe, deinde ab intumeſcente æſtu elatum inſtar procellæ & turbinis hominem corripuiſſe, hunc Corſicum raptum, & venationem arietis eatenus qui ad Occeanum habitant fabuloſè exaggerant, vt dicant Atlantidis reges ex Neptuni ſemine ferre in capite arietum maſculorum tænias, indicia principatus, illorúmque vxores crines ferre, fœminarum piſcium arietum indices principatus, itémque tanto narium robore prædita eſt huiuſcemodi belua, ſpiritum vt vehementem & permultum anhelet, & immenſum aëra reſpiratione ad ſe attrahat, eáque aſpiratione marinos vitulos ad hanc rationem comprehendat, cum enim arietem nouerunt vicinum eſſe ad moliendas ſibi ipſis inſidias, in terram celerrime enatantes in ſubterranea ſaxa conduntur. Is cognita fuga inſequitur, & contra antrum ſtans, ex corporis odore prædam intus eſſe percipit, & narium illecebra quadam acri aëra inter ſe, & vitulos intermedium attrahit, hi tanquam vel ſagittam vel ſpiculum, ſic ſane illius appulſum declinant, & refugiunt, tandem tamen violentiſſimo anhelitus ductu inuiti, & tanquam loris quibuſdam, aut funibus constricti ex latebra extrahuntur, & ab ariete deuorantur: ex arietis naribus enatos pilos harum rerum periti magnos vſus afferre teſtantur.

De

De thynnis Bubonicis. CAP. III.

AD promontorium Bubonicū innumeræ thynnorum gentes verſantur, eorum maximi ſimiliter vt ſues, ſoli & ſeparatim natant, alij more luporum bini proficiſcuntur, alij gregatim eunt, quemadmodum capræ, quæ in latis paſtionibus paſcuntur, exoriēte canicula & ingraueſcente æſtiuo calore in Euxinum natare contendunt, & marinis fluctibus ab feruidè radiato ſole caleſcentibus inter ſe velut conſerti contextíque confertis turmis natant, & corporum coniunctione ad perfruendam opacitatem colligantur.

De piſce nuncupato luna. CAP. IIII.

DEmoſtratus vir à piſcandi ſcientia eatenus inſtructus, vt probè rem piſcatoriam interpretetur, piſcem formæ pulchritudine eximium dicit appellari lunā, exigua magnitudine, lata figura, idémque affert cyanei coloris ſpeciem ſimilitudinémq; gerere, in dorſo pinnas habere, non duras, neque aſperas, ſed molles & lenes, eaſdémque in natando explicare, & ad ſimilitudinem lunæ ſemicirculum efficere, idémque Demoſtratus tradit Cyprios piſcatores dicere, piſcem hunc luna plena ipſum impleri, & implere arbores, ſi ex his illum appenderis. At decreſcente luna, ſi illum ad plantas admoueris, eas marceſcere, & euaneſcere, ſi iam plena luna in id aquæ quod in perfoſſis puteis

reperitur quis hunc piſcem iniecerit, aquam iugem & perennem fore: ſin extrema luna aquam exareſcere: quòd ſi hunc eundem in fontem ſcaturientem conieceris, quomodò dixi de puteo, is ad rationem lunæ modò euaneſcet, modò implebitur.

De thynnis. CAP. V.

Q*Vemadmodum in propontidem thynni innatant & enatant, ſuprà ſcripſi, iam porrò qui Heracliam, Tion, Amaſiam ponticas vrbes incolunt, planè ſciunt quo anni tempore eiuſmodi piſces eò accedant, quare permulta contra eos inſtrumenta comparant, naues, retia, ſpeculam in excelſum excitatam quam in littoris eminenti loco & circunſpectum facilem habenti defigunt: cuius conficiendi rationem moleſtum mihi non erit explicare: Tigna bina abiegna alta eriguntur intercepta, & iuncta inter ſe trabibus latis, & crebris immiſsis, & facilem aſcenſum ſpeculatori præſtantibus, ſingulæ naues vtrinque ſex iuuenes expediti remigantes habent, retia bene longa ſunt. Itaque verno ſole illucente, ventis placidè & tranquillè flantibus, cœlo læto, & quaſi ridenti, conquieſcente à tempeſtatibus mari, frequentes thynnorum piſcium greges in pontum innatant, quod quidem ipſum, ſimul vt ex ſpecula prudẽter & acute ſpeculator proſpexit, piſcatoribus vnde veniant denuntiat: hi ad vocis ſignificationem retia tendunt, ac ſi intra retia ingrediantur, ſicut dux exercitus*

hoc

hoc ipſum ſigno dato edocet: cùm thynnorum cohortes in altũ ſeſe incitauerint, is qui ex ſpecula acerrima oculorum acie horum actiones obſeruat, contenta voce exclamat, recta ad altum remigationem contendendam, illúcque inſequendos eſſe: hi porrò alligato ad alterutrum tignum quod ſpeculam ſuſtinet perlongo retium fune naues ordine remis propellunt. Poſtquam enim ſingulis nauibus rete diſtentum eſt, prima nauis vbi ſuam retis partem eiecit, diſcẽdit, hoc idem facit deinceps ſecunda, & tertia, & quarta, qui quintam remis impellunt, adhuc iccirco contantur, quòd hi nunquam laxare debent, deinde alij aliò remigant, & pro ſe quiſque retis partem trahit, poſtea quieſcunt: ſegnes thynni nullum facinus audax tentare audentes, quieſcunt, remiges vt vrbe capta capiunt piſcium, vt poëta quidam diceret, gentem.

Cur vota nuncupant Neptuno thynnorum piſcatores. CAP. VI.

CVm thynni circunretiti tenentur, Neptuno malorum depulſori piſcatores vota faciunt, ne gladius piſcis, néue delphinus in captiuorum numero ſit: nam ſæpe gladius qui iam ſit ætate confirmata, lacerato reti thynnorum gregi irretito ad ſe exuendum ex laqueis facultatem dedit, dephinus etiam ad moliendas retibus inſidias acerrimus ijs perniciem affert.

Quemadmodum apud Indos lac dulceſsit.

CAPVT VII.

IN India, & maxime in Præſiorum regione liquido melle pluit, quod in herbas ac paluſtrium arundinũ comas decidens mirificas paſtiones ouillo, & bubulo pecori præſtat, quod quidem ipſum à paſtoribus eo vbi dulcis plus roris de cœlo delapſum eſt agitur, & ſic illis paſtionibus tanquam epulis iucundè accipitur, paſtoréſque viciſsim prolixo epulo compenſat, nam ex pecore ſuauiſsimum lac exprimunt, neque ſicut Græci faciunt mel miſcere, & temperare habent neceſſe.

De Indica margarita. CAP. VIII.

INdica vrbs eſt nomine Perimuda, cui eo tẽpore cũ in Bactris Eucratides regnaret, Soras ex generis regij ſtirpe profectus, imperauit. Hanc quidem ipſam Ichthyophagi incolẽtes margaritas retibus comprehendunt: margaritiferæ conchæ magnorum turbinum ſimilitudinem gerentes gregatim natant: & quemadmodum apum examina duces, ſic eæ reges habent, tum formæ pulchritudine, tum magnitudine præſtantes. Summa autem contentione vrinatores ideo certant ad capiendum gregis ducem, quòd eo capto cunctum gregem rectore orbatum non loco ſe mouentem aſſequuntur, quandiu rex fugiendo elabi poteſt, ſapienter eas regit & conſeruat, iam captas in paruulis dolijs ſale condiunt, cum eroſa caro fuerit, & diffluxerit vi-

nõ relinquitur optimus Indicus, & in mari rubro procreatus exiſtimatur, itémque in occiduo occeano, vbi exiſtit Britãnia naſcitur, videtur quodam modo auro ſimilis, & fulgorem habet hebetiorem & obſcuriorem, quàm Indicus aut Herytrienſis. Iubas in Boſpori freto naſci tradit margaritam, ſed Britannica inferiorem. Indicus terrenus dicitur naturam habere non propriam, ſed fœturam eſſe cryſtalli non gelu concreſcentis, ſed foßitij.

De marina grue. CAP. IX.

D*E gruibus auibus antè ſcripſiſſe me plane ſcio, gruem piſcem marinum audio alumnũ eſſe Corinthiaci pelagi, quod vergit ad Hiſthmũ pelagus Athenas ſpectans: is ad quindecim pedum iuſta menſura dimetitorũ magnitudinem procedit, craßitudine eſt anguillæ non maximæ, eius os & caput ſpeciem ſimilitudinémque alitis gruis gerunt, ſquammæ gentilis auis pinnis ſimiles eſſe videntur, natare ingreditur non flexuoſe vt piſces gregatim natantes, ſed tanto robore ſaliendi eſt, vt tanquam emiſſum à contento neruo telum feratur. In ſermonem Epidaurorum venit hoc animal ex nullo piſce generari: ſed cum volucres grues Thracium frigus fugientes, tum fœminæ ad coitum exardeſcentes, tum mares veneris libidine conflagrantes inter ſe complexu venereo iungi cuperent, fœminas ſuſpenſum coitum*

ſuſtinere non poſſe, iccircóque ſemẽ emittere, quòd voti compotes fieri non poſsint, ac ſi ſupra terram volent, id ipſum ad nihilum recidere: ſin ſupra mare eò delapſum tanquam theſaurum per manus traditum ſic amari hunc fœtum, aſſeruari, animantémque effici, neque velut aluum ſterilem illapſum perire. Demoſtratus, cuius antè mentionem feci, hunc, inquit, piſcem vidi, & magnopere admiratus ſum, cúmque vt alijs oſtendere poſſem ſale condire vellem, coquis ipſum ſecantibus & viſcera intuerer, tum ex vtroque latere ſpinas coeuntes & earum fines inclinantes inter ſe & ſimiliter atque tabulas legum triangulas eſſe, tum eius iecur in longitudinem procedere aſpexi, tum iecori ſubiectum fel habere longum follem tanquam ſcorteum, vt faba recens videretur: vbi verò primum iecur & epar exempta fuiſſent ambo ſtatim intumuiſſe, vt iecur inſtar epatis maximi piſcis videretur, fel verò lapidem ſuper quem fortè poſitum fuerat, conſumpſiſſe.

De captura pelamidum. CAP. X.

R*Ationem piſcãdi pelamides haud ſane peruulgatam non à ſeria conſideratione alienũ eſt explicare. Decem iuuenes ad ſummum ætatis vigorem floreſcentes expeditam nauem, & celerem conſcendunt, & ſimul atque ſe cibo expleuerint pariter æqualitérque in vtrunque nauis latus distributi remigare contendunt, atque huc illuc*

errant

errant: eorum vnus aliquis ad puppim ſedens armatas hamis lineas ad vtranque nauis partem demittit, tum ad ſingulos hamos eſca ex purpura piſce confecta ſtrictè religat, tum lari marinæ auis pennam ad hamum quéque alligat, vt ab occurrente aqua ſenſim, & leniter agitetur: pelamides autem eſcæ ſic inſtructæ illecebra delinitæ, in hamos innatant; cum autem ex ijs aliqua liguritione apprime ſtimulata os in eſcam impegerit, tum reliquæ conſequentes hamis configuntur, vt hami ob multitudinem vno eodémque tempore transfixorum piſcium vexentur: iuuenes verò remigare deſiſtentes de tranſtris ſurgunt ad ſubtrahendas lineas multitudine piſcium onuſtas: quos poſteaquam in nauem ſubduxerunt, ſecundiſsima piſcatio ex permagno piſcium numero apertè oſtenditur.

De muſtela terreſtri & marina. CAP. XI.

Terreſtrem muſtelam ita appellatam incantatricem, & veneficam, libidinoſam, & veneris illegitimæ conciliatricem audio cōuerſam in hoc animal fuiſſe ira Hecatæ: at Hecate propitia relinquo alijs fabulam. Quòd autem ſit fera inſidioſiſsima, & quòd inuadat homines mortuos, & niſi arceatur eorum oculos diripiat, & exſorbeat, manifeſtum eſt. Ferunt autem muſtelæ teſticulos per inſidias alligatos mulieri parturienti retinere partum: item viſcera muſtelæ certo modo præparata quem nouerunt harum rerum periti, & in vinum

ex inſidijs coniecta amicitiam diuidere, & coniunctam antea beneuolentiam diſtrahere. Eſt etiam muſtela piſcis ita nuncupatus paruus, qui nullam communitatem habet cum galeis, id eſt muſtelis: nam hi quidem cartilaginei ſunt & pelagij, & magni, & caniculis ſimiles, at muſtelam diceres eſſe hepatum. Illa enim piſcis eſt breuis, oculos conniuentes habet, pupillis eſt cyaneis, mentum hepato maius habet, & chremete minus, eſt etiam ſaxatilis, algas depaſcitur, atque ſimiliter vt terrena omnium cadauerum in quæ incurrit, oculos exeſt & conficit. Vtuntur piſcatores aquatili muſtela ad ea veneficia ad quæ vtuntur terreſtri homines in continenti viuentes. Cæterùm cùm piſcium genus ſit carniuorum, piſcatores altiſsimas vrinationes obituri nigrore inficiunt plantas pedum, & volas manuum occultare conantes illorum candorem: nam hæ partes ex membris humanis maxime in aqua ſplendent, & alliciunt piſcium genus.

De chamis. CAP. XII.

CHamæ marinæ & variæ & multiplices ſunt, nam aliæ aſperæ, aliæ valde leues: & hæ quidem digitorum compreſſu confringuntur, illæ verò vel ægerrimè ſaxo conteruntur: quædam ipſarum nigerrimæ ſunt, nonnullæ argentei coloris ſimilitudinem gerere videntur, aliæ temperatione omnium prædictorum colorū ornatæ ſunt: ac quemadmodum earum eſt varium & multiplex genus,

ſic

ſic multas & diuerſas ſedes habent. Quędã enim in littoribus diſperſę iacent in arena, nonnullę ſub algam ſubijciuntur, alię in limo commorantur, alię in ſaxis & ſtabulantur & pręfulciuntur, ac pręmuniuntur. Æſtiuo tempore cũ fit meſsis in Iſtrico mari gregatim natant: Euri & Auſtri iccirco fugientes ſunt, quòd eos ventos ferre non poſsint: contrà ex tranquillo mari mirifica voluptate afficiuntur, & Fauonij mollibus auris afflari gaudẽt, eámque ob rem in latebras abditę cùm à tempeſtatibus mare ſentiunt conquieſcere, & Fauoniũ flare, tum relictis ſedibus ad ſummam maris aquam natant, & explicatis teſtis ſic tanquam vel ſponſę prodeunt, vel roſę ad Solis radios exporrectę ex inuolucris erumpunt, alteram concham ſubſternentes, alteram erigentes, ſimul & altera pro velo, altera pro naui ad nauigandum vtuntur, vt ſi eas procul videas claſſem nauium exiſtimes: quòd ſi nauem ad ſe accedere ſentiunt, aut belue impetum, aut valentioris piſcis natationem, metu perculſę contractis teſtis frequentes delabuntur, & occultantur.

De hæmorrhoo genere viperarũ. CA. XIIII.

HÆmorrhous è genere viperarum in ſaxorum cauernis domeſticam ſedem habet, pedem vnum tum longus eſt, tum à lato capite ad caudam in tenuitatem eius corporis habitus procedit: colore eſt partim flammeo, partim nigro: eius caput*

tanquam

tanquam cornibus quibuſdam inhorreſcit, ſenſim & pigre ſerpit, ventris ſquamis terram premens tortuoſa non recta via progreditur, gradiendo leniter ſubſtrepit, vnde eius ſegnicies oſtenditur. Primum vt momordit, ſtatim punctus cyanei coloris exoritur, percuſſus ſtomachi doloribus affligitur, venter celeriter exhauritur, caligine offunditur, ſanguis per nares & aures cũ bilioſo veneno mittitur, veſica ſanguineam vrinam reddit, cicatrices ſi quæ ſint in percuſsi corpore, etiamſi cõſenuerint, tamen recrudeſcunt. Hæmorrhoi fœminæ quodam impulſu venenum ex ſummis tunicis dẽtium emittunt, quod ad extremas gingiuas accedit, & ſanguis effunditur multus, gingiuarum dentes eliduntur. In hanc ferã incidiſſe in Aegypto ferunt Menelai gubernatorem Canopum Thonide regnante, Helenámque ſerpentis vim intelligentem eius ſpinam fregiſſe, pharmacúmque extraxiſſe, ſed in quos vſus Helena feſtinarit, hunc theſaurum capere neſcio.

De ſimiis. CAP. XIIII.

TIgres domitos, cicures pantheras, oryges quadricornes & boues duorum generum curſores & agreſtes, columbas pallidas, quas negant manſuefieri poſſe, ad ſuum regẽ Indi afferunt, & aues quas cercuronos ſolent appellare: tum generoſos canes, de quibus ſuprà ſcripſi, tum ſimias nonnullas albas, alias nigras: nam ruffas ideo in vrbes non adducunt

ducunt, quòd Veneris libidine inflammatæ in muliebrem ſexum furentes ſint, ac ſiquando deprehendunt eas tanquam adulteros odio perſequentes interficiunt.

De cornigeris apud Indos certantibus beſtiis, vbi de tauris. CAP. XV.

MAgnus Indorũ rex quotannis diem vnum proponit hominum curſibus & pugillationibus, tum luctationibus beſtiarum, quæ ſane inter ſe cornibus appetentes mirabili natura quadam eatenus ſtrenue decertant, quoad aduerſarium funditus vicerint, ſicque omni neruorum contentione quemadmodum athletæ, vt aut maximo afficiantur præmio, aut gloriam capiãt certaminis, nituntur: rationes quidem expertes ſunt feri tauri, arietes manſueti, aſini vno armati cornu, hyenæ quas quidem damis minores eſſe aiunt, ſed ceruis audaciores. Poſtremi in certamen veniunt elephanti, hi inter ſe vulnerant, & alter ſæpe alterum vincit, atque adeò interimit, ſæpe etiam vterque vulneribus confectus ſimul decumbit.

Quid Theophraſtus ſentit de partu viperarum. CAPVT XVI.

VIperæ catulos Theophraſtus ſcribit parentis vterum non exedere atque conficere, neque ſane vt quiddam ludens dicam foribus effractis obſtructum exitum perrumpere, ſed fœminam vteri anguſtijs cõpulſam non parere, ſed diſrumpi. Cuius ſenten

ſententia ita rem habere mihi ad veritatem planè perſuadet, ſiquidem marinæ acus, quia tenues ſint, & haudquaquã ſinuoſam & capacem aluum habeant, iccirco ſimiliter à ſuis fœtibus afficiuntur, etſi iam antè fabuloſè viperarum partus deſcripſi, tamen ne mihi Herodotus ſuccenſeat, quales ipſe conſcripſit.

De naturali affinitate leonis cum delphino.

CAPVT XVII.

IN media natura quædam communitas retruſa leoni eſt, & affinitas cum delphino: non ex ea parte ſolum quòd vterque imperat, ille quidẽ terrenis beſtijs, hic verò aquatilibus: ſed quòd ſenectute ambo tabeſcunt, & cum ſunt in ægritudine, illi terreſtris ſimia medetur, huic quoque marina ſimia remedio eſt. Nam vt in terra, ſic etiam in mari aliquod eſt ſimiarum genus, quod ſimiliter huic, vt illi, medicinam illa ipſa morbi affert.

De ſepedone ſerpente. CAP. XVIII.

INeſt in ſepedone ſerpente immanis infinitáque pernicies. Eodem colore & figura quibus eſt hæmorrhous ſepedonem eſſe tradit Nicander, ſed celerius graditur, & gyros & flexiones perſequens, non rectà progreditur: quod quidem ipſum cauſa eſt, quamobrem inſpectantes neſciant de eius magnitudine iudicare. Vulnus quod infert acerbitatis plurimum habet, & bene penitus intrat, & putrefacit, qua ex vi nomen traxit: inexpiabili celeritate

leritate ipſius venenũ in vniuerſum corpus tranſitionem facit, capillus vulnerati putreſcit, & funditus interit, tum ſuperciliorum, & palpebrarum pili defluunt, oculi offuſi tenebris obſcurantur, & marceſcunt.

De libidine teſtudinis terreſtris. CAP. XIX.

EX terrenis teſtudinibus mas ad venerem inflammatiſſimus eſt, fœminam humi ad coitum ſtratam Demoſtratus ait ſupinam iacere deinde expleto coitu propter teſtæ magnitudinẽ cum ſe conuertere non queat, eſcam paratam à marito relinqui cùm alijs animalibus, tum aquilæ: vnde fit vt mares eas ad coitum ideo illicere non poſſint, quòd fœminæ magna moderatione libidines contineant, & ſalutem voluptati anteponant. At enim mares mirabili quadam natura illecebram amatoriam, & omnis metus obliuionem afferentem fœminis inijciant, neque tamen huiuſcemodi illecebræ ſunt cantiunculæ quales Theocritus paſtoritiæ luſionis compoſitor nugatur: ſed occulta herba, cuius neque ille nomen ſe ſcire dicit, neque aliud cognoſcere confitetur: itaque mares eam ore continentes ad libidinem fœminas alliciunt, & quæ antea fugiebant, nunc exardeſcunt ad coitum, & nullo de ſe timore afficiuntur.

De gallis mutis. CAP. XX.

THeſſalonicæ Macedonicæ locus vicinus eſt nũcupatus Nibas, vbi galli gallinacei ſui can-

tus

tus naturalis expertes ſunt, & ſilent omnino: adeò vt vulgò circunferatur prouerbium in rebus factu difficillimis, quod tale eſt, tunc illud haberi poterit cùm Nibas gallus cantabit.

De dracone quem in India inuenit Alexander Macedo. CAP. XXI.

ALexander cùm alia pleraque animalia apud Indos inuenit, tum draconem quem, quia ſacrum in antro quodam Indi exiſtimarent, & ſumma religione colerent, idcirco precibus Alexandrum obſecrarunt, ne in illũ ipſum inuaderet: quod quidem ipſum ille annuit. At enim draco cũ exercitus ſtrepitum ſenſit, (quòd ſit animal tum audiendi, tum videndi acerrimo, atque acutiſſimo ſenſu præditum) maximo ſibillo, & ſummo afflatu edito omnes exterruit, & perturbauit, ſeptuaginta cubita longus eſſe exiſtimabatur: neque enim eis totus apparuit, ſed illius ſolum caput ex antro eminuit, eius oculi ad magni clypei Macedonici magnitudinem acceſſiſſe dicuntur.

De contentione aquilæ & cornicis. CA. XXII.

ETſi aquilas conflictatiunculis cornices eludere ſtudent, has tamen illæ præclare contemnunt, & deorſum ferri ſinunt, ipſæ vero ſurſum ſubuolantes æthereum locum ſecant: quod quidem ipſum non cornicum timore agunt. Quis nam hoc dicat, qui planè ſciat aquilarum vim, ſed potius propria quadam animi magnitudine earum infra

ſe vol

ſe volantium lapſus facile patiuntur.

De pompylis piſcibus. CAP. XXIII.

Pompylum piſcem dicunt non modò Neptuno, ſed etiam incolis Samothraciæ dijs ſacrum & charum eſſe, ob eámque cauſam piſcatorem nomine (ſicut dicitur) Epopeum, ex Icaro inſula profectum ætate iam affectum, quod aliquādo cum nihil aliud piſcium præter pompylos cœpiſſet, protinus huic piſci meritas pœnas perſoluiſſe. Etenim cete facto in eius piſcatoriam impetu ipſum deuorauit. Pompylum hoſtili odio delphini perſequuntur: neq; hoc ipſum tamen impunè faciunt: cùm enim guſtauerunt, inefficaces ſtupidíque continuo redduntur, & quòd furore inflammati conſiſtere non queunt, iccirco in littora expelluntur, atque fluctu eiecti à marinis cornicibus, gauijs, cæteriſque maritimis auibus exeduntur, & conficiuntur. Apollonius Rhodius ſiue Naucratites dicit hunc aliquando hominem fuiſſe portitorem, qui cùm puellæ Apollo amore teneretur, qua cum etiam complexu venereo iungi conaretur, hæc autem effugiens Miletum veniſſet, & Pompylum precibus obſecraſſet vt ſe traijceret, is quidem paruit: at verò Apollo ſeſe oſtendens, hanc quidem rapuit, nauem autem in lapidem, Pompylum vero in piſcem conuertit.

De certamine Indicorum boum qui curſu valent. CAP. XXIIII.

IN bubulo pecore quod incitato curſu valet, cu-

ram Indi ponunt, & ſimul de eorũ velocitate rex, & permulti principes decertant, neq; turpe ducunt pro huiuſcemodi animalium genere auro, argentóue ſpõſionẽ facere, currẽdi meta bobus hæc cõſtituitur vt inter ſe nexi, & iugati triginta ſtadia currant æquales & pares boues equis currũt: neq; velocitate boues ab equis internoſcas: ac ſi quando rex de ſuis bobus cum quopiam ſponſionẽ fecerit, in tantum contentionis ſtudium procedit, vt is ipſe in curru ſequatur, atque adeò aurigam incitet is qui ſane quidem equos ſtimulis cruentat: à bubus verò manus abſtinet, ſi quidem boues nullis admotis ſtimulis incitatiſſimo curſu ferũtur. Ac nimirum tam ambitioſa eſt bibuli certaminis contentio, vt non diuites modò & domini, ſed etiam aurigæ, ſed inferioris ſtatus homines eiuſcemodi cõcertationibus permultũ contendant, vt Idomenæus & Aiax apud Homerum. Sunt item apud Indos alij boues qui maximos hircos magnitudine non ſuperare vidẽtur, ij coniugati velociſſimè currunt, nec minus ſtrenuè quàm Getici equi curſum conficiunt.

Quemadmodũ equi rabie incitantur bibentes ex Coſsinito flumine, & fonte Potinæ. CA. XXV.

EQuos efferari & rabie inflãmari ferũt bibẽtes ex Coſſinito flumine Thraciæ, qui defluit in agrum Abderitanũ, & denique conſumitur in Biſtonicũ ſtagnũ, vbi Diomedis Thracis qui immanes equos habebat, quos Hercules expugnauit, regia

olim

olim fuit. Ex eodem morbo laborare dicunt equos bibentes de fonte. Potinæ, qui nõ longe ab vrbe Thebis abeſt, itémque Herotas & Gedruſios fama eſt tanquam fœnum piſces equis edendos obijcere: Celtas etiam audio boues & equos piſcibus alere: & nonnulli quoque teſtantur Macedones, & Lydos piſcibus equos ſuos paſcere, ac nimirum oues Lydiæ & Macedonicæ ex eiſdem pingueſcere dicuntur, apud Myſos cum equinum genus coit, quidam velut hymenæum quendam nuptijs præcinunt, & cantus ſuauitate permulſæ equæ celeriter grauidæ fiunt, & formæ pulchritudine eximios pullos ex ſeſe pariunt. Iam verò equos ætate affectos aiunt pullos cùm cæteris in rebus debiles, tum pedibus infirmos procreare ſolere. Ariſtoteles tradit equos ad triginta quinque annos procedere, & quidam equum ſeptuaginta vixiſſe.

De ſcorpiis qui naſcuntur inter Mediam & Suſidem. CAP. XXVI.

IN itinere ſecundi diei eorum qui à Perſicis Suſis in Mediam proficiſcuntur, quod permagna ſcorpiorum multitudo naſci dicitur, idcirco Perſarum rex quum eò ſuſcipit iter, triduò antè omnibus imperat, vt eos venentur, & ei qui plurimos confecerit, donat munera. Niſi hoc fiat, locus tranſiri non poteſt: nam ſubter omnem lapidem & ceſpitem abditus ſcorpius manet. Dicunt Rhyſienſes populos expulſos fuiſſe à multitudine

ſcolopendrarum, in Cyrene diuerſa tum colore, tum forma murium genera naſci ferunt: ac quoſdam ipſorum quemadmodum muſtelas ita lata facie eſſe, alios viperæ ſpeciem ſimilitudinémque gerentes acutas ſpinas habere, quos indigenæ Echenatas vocant, in Aegypto audio bipedes mures eſſe maximos, & prioribus pedibus tanquam manibus vti, vicini illis Libyci mures ſunt, qui recti gradiuntur duobus pedibus nitentes, cum ab inſequentibus vrgentur ſalliunt, hæc Theophraſtus.

Quemadmodũ libertatem in volando amãt attagenes aues. CAPVT XXVII.

A*Ttagenas aues ferunt ex Lydia in Aegyptum deportatas, & in ſyluam dimiſſas primò coturnicis vocem miſiſſe, pòſt cùm fluminis alluuione cœlum peſtilens factum eſſet, quo multi paſſim mortales perierunt, eiuſmodi aues non intermiſiſſe maiori oris expreſſione, quàm quemuis explanatiſſimæ linguæ puerum loqui, & dicere,* τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακὰ, *id eſt, Ter mala malis. Itémque aiunt eas captas neque manſueſcere, neque iccirco amplius priſtinas voces edere, quòd ſeruitute conticeſcunt, & obmuteſcunt. Quòd ſi ex poteſtate in libertatem volandi dimittantur, & in ſuas ſedes perueniant, rurſum loqui, pariterque cum libertate vocem recipere.*

Scopes, quos Theodorus vertit aſiones, ſaltatione capiuntur. CAP. XXVIII.

SCopes aues, quarum Homerus in Odyſſæa mentinnem facit, cum eas circum Calypſus antrum verſari ſcribit, viri ſaltandi bene periti dicunt cum ſaltatione comprehendi, tum genus quoddam ſaltationis eſſe: quæ ſi adhibenda ijs fides ſit, ſcops appelletur: nam quòd ijs auibus iucundiſsimum ſit quoſdam ridicule imitari, ex eo profectum eſt verbum σκώπτω, quod ſignificat effingere, & nõ aberrare ab eis imitandis, quos ludicra aſsimulatione imitantur. Dicitur ſcops hic minor ſemper eſſe quàm noctua, plumbei coloris ſpeciem ſimilitudinémque eius pennæ gerunt, & albis maculis diſtinguntur, à ſupercilijs ſecundum vtraque tempora duæ plumæ exiſtunt. Callymachus duo genera ponit, ſcopas & aiſcopas, id eſt, ſemper aſiones, quorum alterum vocale ſit, alterum mutum. Alexander Myndius dicit apud Homerum, non ſcopas per ſigma, ſed copas legi oportere. Aiſcopes omnibus anni temporibus patent: eæ ſanæ eſculentæ non ſunt propter carnis vitium, ſcopes aliquando apparent, neque tamen vno aut altero plus die commorantur, quæ eſui accommodatæ ſunt, & valde probantur, & differunt à perennibus illis velocitate, & turturibus & palumbis ſimiles ſunt.

De Pigmæis populis. CAP. XXIX.

PIgmæorum gentem audio ſolitam habere reges ſuæ nationis, & deficientibus regibus reginam

nomine Geranon, id eſt, gruē illis imperaſſe, quam deam facientes Pigmæi, & amplioribus honoribus eam afficientes quàm deceret hominem, in eam arrogantem inſolentiam adduxerunt, vt deas contemneret: ſed maximè Iunonem, & Mineruam, & Dianam, & Venerem, adeò vt diceret Cupidinem aberrare ab ſcopo, qui ſuam pulchritudinem non illis anteponeret: vnde Iuno irata in auem deformē Geranon cōuertit, & eſt nunc Geranos pugnans contra Pigmæos, quòd ab illis de mente diuinis honoribus deducta eſſet & perdita.

AELIANI LIBER decimusſextus hiſtoriæ animalium.

De purpura. CAPVT I.

P*Vrpurarius infector, ſi poſtquam purpuram non in hominum cibum, ſed ad tingendas lanas comprehenderit, inexauſtum velit fieri colorem, & perfecte tinctum, vno ſaxi ictu purpuram interimit: quòd ſi leuior plaga inferatur, & etiam nunc ſpirans relinquatur, atque iterum lapide percutiatur, ad tincturam fit inutilis: nam ex eo dolore tincturam amittit. Quod quidem ipſum præclarè Homerum intellexiſſe dicunt: iccircóque vno ictu celeriter morientes purpuræ morte affici ait, peruulgatum ſuis verſibus illud canens, Cœpit hunc purpurea mors, & fortis parca.*

De pſittacis & pauonibus Liuiis. CAP. II.

A*Pud Indos intelligo pſittacos naſci, quorum etiam antè mentionē feci: quæ nondum dixi, hæc mihi nunc dicenda videntur. Ex tribus*

Indiæ pſittacorum generibus quemadmodum pueri erudiuntur, ſic ij omnes humanæ vocis vſum addiſcunt. In ſyluis incõditam vocem cuiuſmodi aues indoctæ edere ſolent, mittunt, non autẽ expreſſum os & explanatum habent, naſcuntur pauones in India omnium pauonum qui vbique ſunt multo maximi. In India Liuiæ columbæ virides pennas habent, vt is primo aſpectu qui ſit rudis in ſcientia auium pſittacum non columbam dicat, earum labra & crura colore perdicibus Græciæ ſunt ſimilia. In India gallinacei naſcuntur maximi, non rubram habent criſtam vt noſtri, ſed ita variam & floridam quemadmodum coronam ex floribus contextum, pennas poſteriores non inflexas habent, neque in orbem reuolutas, ſed latas, quas cùm non erigunt, vt pauones trahunt, eorũ pennæ ſmaragdi colorem gerunt.

De aue quam Indi vocant cercionẽ, eam Latini motacillã appellare poſſent. CA. III.

IN *India auis ad ſturni magnitudinem accedens varijs coloribus picta naſcitur, quæ & humanam vocem effingit, & pſittacis vocalior, & maiore eſt docilitate, & ingenio, nõ tamen humanum victum æquo animo ſuſtinet, ſed libertatis deſiderio inediam potiuſquam ſeruitutem cibis refertam amplectitur, ipſum Macedonum coloni qui habitant in vrbe Bucephalis & Cyropoli, & alijs vrbibus quas Alexander in India excitauit, ideo*

cercio

cercionem appellant, quòd ſimiliter caudam atque cinclus mouet.

De aue quam Indi celam vocant. CAP. IIII.

AVem in India naſci accepi magnitudine triplo maiorem otide, ore permagno, & longis cruribus abſonum quiddam ſonare, eiúsque ſummas alas pallidas: cæteras verò pennas cineritias eſſe.

De vpupa Indica. CAP. V.

INdicam vpupam duplo maiorem noſtra & formoſiorem Indorum rex amores & delitias ſuas circumgeſtat, & eius venuſtatem, ſumma admiratione frequenter intuens magnã lætitiam voluptatémque capit. Huic aui ſuccinunt fabulam Brachmanes. Fabula hæc eſt, Indorum regi filius fuit: is fratres habuit, qui viri facti iniuſtiſſimi & audaciſſimi euaſerunt, illúmque vt puerum contẽpſerunt, & patrem irriſerunt, & matrẽ, ſenectutem ipſorum ſpernentes, & recuſarunt cum illis habitare, itaque puer & parentes ſenes fugerunt, & longo & laborioſo itinere feſſi animúmque deſpondentes mortui ſunt: filius eos non neglexit, imò verò intra ſe ipſos ſepeliuit gladio diſſecans caput, cuius pietatem maximã aiunt intuentem ſolem illum in auem mutaſſe aſpectu pulcherrimam, & longa vi præditam, ex eiúsque vertice apicem excitaſſe velut monumentum rerum geſtarum in fuga. Talia quædam etiam Athenienſes de alauda fabuloſe narrant, quos ſecutus fuiſſe mihi videtur Ariſto-

phanes comicus poëta in auibus dicens, Indoctus ſum non curioſus, neque Aeſopum contriui, qui dicit, alaudam omnium primam auem natam eſſe, & quidem priorem terra ipſa, cuius pater cùm morbo ægrotaſſet, mortuus eſt, & cùm iam quintum diē iaceret inhumatus, filia præ rei difficultate dubia patrem ſuum in capite ſepeliuit, videtur fabula & ſi de alia aue ab Indis manaſſe ad Græcos: nā Brachmanes longo temporis interuallo ante regis Indorum filium dicunt, in vpupam mutatū fuiſſe, quàm illam in alaudam.

De phattage Indica. CAP. VI.

IN Indis naſcitur beſtia quæ crocodili ſpeciem ſimilitudinémque gerit: magnitudine eſt Meliteñſis canis: eius pellis adeò aſperis ſquamis quibuſdam ſquatet, vt more ſerræ æs diſſecet, & ferrum exedat, & conficiat, eam Indi phattagen vocant.

De ſyroperdice Phrygio. CAP. VII.

SYroperdix in Antiochia Piſidiæ lapides exeſt & conficit, perdice minor eſt, niger item eſt excepto roſtro, quod ruffum ſpectatur, non manſueſcit, ſed ſemper perſeuerat ferus eſſe, eius carnes & denſiores ſunt quàm cæterorum, & ſuauiorem cibi vſum præſtant.

De marinis hydris & ſerpentibus Indicis.

CAPVT VIII.

INdicum mare hydros marinos parit latas caudas habentes, item ſtagna pariunt maximos hy-

dros

dros, ſerpentes marinæ videntur dentibus ſerratis, grauius vulnus inferre, nimirum venenatum.

De ruffis mulis Indiæ. CAP. IX.

IN India equarum & aſinorum greges ſunt, & aſinos equæ facillime admittunt, & mulos rubros pariunt ad currendum præſtantiſsimos, quos compedibus captos ad Praſiorum regem adducunt, ex ijs qui biennium agentes comprehenduntur, domari poſſunt, contra vetuli ab immaniſsimis, & carniuoris feris nihil differunt.

De ſimiis Praſiorum Indiæ. CAP. X.

IN Praſijs Indijs ſimiarum genus eſſe ferunt humanis ſenſibus, & magnitudine Hircanorum canum, tum earum comam etſi naturalem, artificio tamen veritatis imperito elaboratam videri, tum barbam ipſarum ſpeciem ſatyricæ ſimilitudinémq; gerere, caudámque leoninæ ſimilem ſpectari, reliquo corpore albas, capite & extrema cauda flauas eſſe: neque verò quod viuendi ratione, & genere ipſo ſyluestres ſint: montanis enim rebus & agreſtibus paſcuntur, propterea feras eſſe, imò natura cicures, ad ſuburbium Latageæ vrbis frequentes proficiſcuntur, quibus coctam oryzam rex comedendam obijcit, ac quotidie cibaria eis proijciuntur, expletæ in domeſticas ſedes ſylueſtres cum magna moderatione redire, neque obuium quicquam lædere dicuntur.

De

De poephagis animalibus Indiæ pulcherrimam caudam habentibus. CAP. XI.

INdicum animal poephagus duplo quàm equus maior, ſpiſsiſsima cauda & nigerrima præditus eſt: humani pili ſubtilitatem eius ſetæ vincunt, permagni eas idcirco Indiæ mulieres æſtimant, quòd eis ipſis crines ſuos pulcherrimè implicent, & deuinciant: ad bina cubita ſingulæ ipſius ſetæ longitudine procedunt. Ex vna radice triginta ſimul exoriuntur. Omnium animalium timidiſsimus eſt: nam ſi à quopiam ſe inſpectum ſentit, eueſtigiò quanta maxima poteſt celeritate ſeſe properat coniÿcere in fugam: in quam magis ſtudioſe quàm celeriter ſe impellit, ac ſi cum inſequentibus canibus, & equis ad currendum promptiſsimis vrgetur, intelligat ſe appropinquare vt comprehendatur, prius occultata cauda contrà ſtans venatores intuetur, ſimul & ex magno timore colligit ſe, & quadam fiducia nititur: neque enim iam cauda abdita vllius pretÿ putat ſe amplius viſum iri: quòd præclare ſcit in cauſa caudam eſſe quamobrem tantopere appetatur. Veruntamen interea quiſpiam præſtanti telo illum ferit, & ab occiſo caudam præmium prædæ abſcindit, & pelle, quæ vtilis eſt, ex toto corpore detracta cadauer abÿcit, quòd eiuſmodi carnium vſum nullum Indi habent.

De Indicis cetis & lupis, & amiis, & auratis. CAPVT XII.

IN mari Indico cete quincuplo maximis elephantis maiora naſcuntur, vt & cetacea lateris coſta in vicena cubita longitudine procedat, & teſtudinis tegmentum quindecim cubita longum, & ſeptem latum ſit, & buccinæ & purpuræ eò vſq; augeantur, vt facilè capiant heminam. Echinorum teſtæ tantundem capere poſſunt. Auditione item accepi ibidem inuſitata magnitudine lupos, amias, auratas eo maxime tempore cum fluuij imbribus aucti rapidi feruntur, & terras inundant, in agros expelli, & in tenui aqua errare: atque poſtquam aqua pluuia deſtiterit, fluuios redundanter explere, ijdémque ad ſuos alueos reuerterint in æquoribus camporum vbi breuis conſiſtit aqua agricolas piſces debili natatione ob receſſum fluminum vtentes, comprehendere ſolere.

De raia & ſquilla Indicis. CAP. XIII.

NOn maiores Argolico clypeo raiæ gignuntur in India, itémq; ſquillæ locuſtis maiores Indicæ ſunt: quæ autem ex mari veniunt in Gangem forcipes maximos, & tangentibus aſperos habent, quæ verò ex mari rubro in Indum excidunt, lenes audio habere ſpinas, ſed longis & piloſis diſtinctas eſſe, helicibus & forcipibus carere.

De Indica & fluuiatili & terrena teſtudine.

CAPVT XIIII.

TEſtudinis Indicæ, & fluuiatilis teſta non minor eſt, quàm ſcapha iuſtæ magnitudinis. decē

enim

enim leguminum modios capit: ac illic quoque terrenæ teſtudines gignuntur magnitudine maximarũ glebarum, quæ in altis arationibus terræ non difficilis excitantur, bene penitus intrante aratro, & ſulcum facillime proſcindente, & glebas in excelſum excitante, eiuſmodi teſtudinum genus aiunt teſtas exuere, ac ſane eaſdem ab agricolis ſic ligonibus abſtrahi, quemadmodum vermeis ex verminoſis locis, eædémque non amaræ vt marinæ ſunt, ſed & ſuaues & pingues habentur earum carnes.

De formica. CAP. XV.

SVa ſponte prudentia non aliena inſtitutione valent etiam apud nos animalia, non totidem tamen quot ſunt in India, illic enim eiuſmodi ſunt elephantus, pſittacus, ſphynges & nuncupati ſatyri. Noſtrates formicæ cauernas quidem, & latibula quædam effodiunt, ſub terra habitantes, at Indicæ ſingulari ſapientia preditæ domunculas commodas in excelſis locis conſtruunt, non in deuexis & planis, qui facilè inundari queant, in eis ambitus & vt ita dicam, foſſas Aegyptias, & Creticos labyrinthos magna ſapientia effodientes domeſticas ſedes conſtituunt, non rectas quidem & peruias, aut in quas quippiam influere poſsit, ſed ſinuoſis foraminibus obliquas, in quarum ſuperficie foramen vnum relinquunt, per quod quidẽ ipſum ingrediantur ipſæ, & ſemina quæ colligunt in ſuos theſauros inferant, in excelſis quidem locis latibula machinant

nantur, vt fluminum alluuiones effugiant, ac ſua ſapientia aſſequuntur vt tanquam in ſpeculis quibuſdam aut in inſulis habitent: nam cum circa formicariam domum aqua reſtagnat, adeò tamen exaggerata eſt illarum domus vt non alluatur, neque euellatur, imò verò ſtabiliatur primò à rore matutino, vnde tunicam quandam tenuem ſed tamen fortem induit, & in ima ſua parte alligatur cortice algoſa limi fluuiatilis. Sed de formicis Indicis poſtea dicã: nunc ſatis fuerit id quod de eis locutus ſum.

De animalibus quæ in Plutonis hiatum deiiciuntur. CAP. XVI.

APud Arianos Indos hiatus Plutonis eſt, in cuius profundo occultæ cauernæ, & receſſus immenſi & hominibus incogniti: quemadmodum autem ſit in tantam altitudinem depreſſus, neque Indi explicant, neque id cognoſcere admodum laboro. Amplius tria milia diuerſorum animalium ouium, caprarum, boum eò agunt Indi, ac nimirum ſecundum quietem quicunque pernicioſæ rei metu perculſus fuerit, malíue auſpicij auem inſpexerit, pro facultatibus ſuis ſe redimens deijcienda curat animalia, quæ quidem ipſa nec conſtricta vinculis, ſed ſua ſponte viam conficiunt, tanquam illecebris quibuſdam allecta: poſtea verò quàm ad barathri fauces acceſſerunt, non inuita deſiliunt, neque ſanè poſtquam in hiatum immenſum, & cæcum inciderunt amplius hominibus comparent, boum tamen

mugitus

mugitus, ouium balatus, caprarum vox, equorum hinnitus exaudiuntur, ac ſi quis aures illius faucibus admouerit, diutiſsimè eiuſcemodi audiet, neque enim ſanè promiſcuus ſonus ceſſat reſonare, quòd eò quotidie præcipites beſtiæ aguntur: an ne verò ſolæ recentes deiectæ exaudiantur, an etiam ex primis quædam, haud equidem ſcio.

De teſtudinibus maris magni. CAP. XVII.

IN nuncupato mari magno inſulam eſſe longam & excelſam nomine Taprobanem peruagatum eſt, longitudine ſeptem mil. ſtadiorũ, latitudine verò quinque mil. vrbes autem non habere ſed quinquaginta & ſeptingentos vicos, tecta ex ligno facta non eſſe, ſed ex integumentis maximarum teſtudinum, quæ in eo mari procreãtur. Vniuſcuiuſq; ſuperficies integrum tectum præſtare poteſt: nam ſingulæ teſtæ ad quindecim cubitorum magnitudinem procedunt, vt ſub eis nõ pauci habitare queãt, ac nimirum vehementiſsimos ſolis ardores defendunt, & prolixam vmbram efficiunt, ſicque ad perferẽdos imbres reſiſtunt, vt meliuſquam omnes tegulæ pluuiarum vim repellant: neque enim ſic eas habitatores quemadmodum tegulas fractas ſarcire, habent neceſſe, nam totum tectum ex ſolida teſta conſtat, & ſuffoſo ſaxo & cauernoſo, & natiuum tectum efficienti ſimilis eſſe videtur. In Gange Indiæ fluuio teſtudines naſcuntur, quarum

teſta non minori magnitudine eſt, quàm dolium capax viginti amphorarum.

De elephantis Taprobanæ inſulæ & cetis & monſtroſis piſcibus. CAP. XVIII.

IN magni maris inſula Taprobane palmeta in ordinem ſic mirifice plantãtur, quemadmodum in elaboratis hortis opacantes arbores ſerũtur, itémq; permultorum & valde grandium elephantorum paſtiones in ea inſula vigent, ac nimirum ij inſulani elephanti animi robore & virtutis indole, & corporis magnitudine eis qui in continẽti degunt præſtantiores exiſtimantur, eos magnis manibus in continentem tranſportantes Calingarum regi vendunt. Eius quidem inſulæ mediterranei mare incognitũ habent, maritimi verò elephantorum venationem niſi auditione, & fama haudquaquam acceperunt, omne ſtudium, atque operam ad piſcationem conferunt, id mare magnum eam inſulam ambiens infinitos piſces procreare ferunt, habentes capita leonum, pantherarum, & arietum, aliorúmque animalium, & quod magnam admirationem habet, ſatyrorum ſpeciem ſimilitudinémque piſces nonnullos gerere, ac cete exiſtere muliebri facie, eiſq; pro crinibus ſpinas eſſe. Prætertea dicunt id mare alias formas procreare monſtroſas, quarum genera ne deſcribẽdi quidẽ periti exactè explicare queunt, ac in eodem mari beluas caudam longam habentes, & pedes crurum flexu intortos & vngulis præ-

ditos, in vtraque ſede viuentes audio, & noctu ſegetes, & herbas depaſci, quódque palmarum fructu iam matureſcenti gaudeant. Icciroo eas arbores amplexu ſuo concutere, & excuſſos violento impetu exedere, & conficere, eaſdémque cum iam incipit diluceſcere, in mare abdi, tum etiam permultas balenas delphinis inſidiantes ibidem eſſe aiunt, tum duo delphinorum genera illic naſci, alterum ferum, & inexpiabili immanitate piſcatoribus infeſtum, alterum natura manſuetum circum homines natare, & more canum blandiri, & ſe contrectari ſuſtinere, atque obiectum cibum libenter ſumere.

De marino lepore magni maris. CAP. XIX.

M*Agni maris lepus (nam alterum qui in alio mari naſcitur antè dixi) ex omni parte ad terreni ſimilitudinē accedit, præter pilos, nam terreſtris pili & molles ſunt, & ad tactum haudquaquam reſiſtentes: contrà illius ſpinoſi & erecti, eum qui contigerit lædunt, eum quidem ipſum in ſumma aqua maris natare non in altitudinem demergi dicunt, celeri autem & concitata natatione vti, ex animalibus eo difficillimum ad capiendum eſſe, quòd neq; in rete incidit, neque ad lineæ eſcam accedit: cùm ægritudine afficitur natare non quit, ſimul & funditus expellitur, atq; eÿcitur, quiſquis tum manum ad eum admouet, niſi medicina adhibetur perit, ac ſi hunc bacillo tetigerit, hoc idem*

peric

periculum ei procreatur quod baſiliſcus baculo tactus affert. Radicem ad idē mare naſci ferūt, haud quaquam in vulgus ignotam, quæ animi defectionibus illius qui ſic affectus fuerit, medicatur, ea enim animo deficienti naribus admota facit vt is reuiuiſcat, & recreetur, ſin negligitur, tam ſane robuſta pernicie hic præditus eſt, vt ad mortem vſque homini morbus procedat.

De monocerote ab Indis nūcupato cartazono.

CAPVT XX.

M*Ontes eſſe dicuntur in intimis regionibus Indiæ, ad quos difficulter eatur, vbi quæ apud nos beſtiæ domeſticæ ſunt feras aiunt eſſe, vt oues, capras, boues & per ſe & ſua ſponte errare, & canes feros ab omni cura paſtoritia exſolutos eſſe, earū quidem ferarum innumerabilitatē infinitatēq; & hiſtoricorū & Indorū ſermones teſtantur, inter quos Brachmanes numerādi, qui hoc idē ſentiūt, in ijs monocerotē quem vocāt cartazonon, numerāt, eúmq; magnitudine ad confirmatæ ætatis equū accedere dicunt, iubáq; & pilis fuluū eſſe, pedū bonitate & totius corporis celeritate excellere, atq; ſimiliter vt elephātos pedū digitis indiuiſis eſſe apri caudā habere, inter ſupercilia cornu vno eodēq; nigro non leui quidē, ſed verſuras quaſdā naturales habente, atq; in acutiſſimū mucronē deſinēte ornatum exiſtere, omniúmq; maximè animalium abſonam vocē & contētam mittere, & ad alias quidē*

beſtias ad ſe accedentes manſueſcere, cum verò gregalibus ſuis pugnare, neque modò cum maribus naturali quadam cõtentione diſsidere, ſed contra etiã fœminas certare, pugnámque vſque ad mortem ingraueſcere, nam & maximo robore præditus, & inexpugnabili cornu armatus eſt, deſertiſsimas regiones perſequitur, ſimul & ſolitarius errat, coitus tempore ad fœminam manſuete aſſueſcit, & gregalis fit, cũ hoc tempus tranſierit, & ventrem fœmina ferre cœperit, rurſus efferatur, & ſolus vagatur, Praſiorum regi illius pullos etiam nunc teneros aiunt deportari, eoſdémque feſtis diebus ad pugnam committi, ad robur oſtendendum, nam integræ ætatis & perfectæ nullum vnquam quiſquam meminit captum fuiſſe.

De Indicis animalibus ſatyrorum ſimilibus.

CAPVT XXI.

FInitimos Indiæ montes tranſmittenti ad intimum latus denſiſsimas conualles videri aiunt, & Corudam locum nominari, vbi beſtiæ ſatyrorũ ſimilitudinem formámque gerentes, & toto corpore hirſutæ verſantur, atque equina cauda præditæ dicuntur, eæ cum non à venatoribus agitantur, in opacis & ſpiſsis ſyluis ſolent viuere, cum autem venantium ſtrepitum ſentiunt, & canum latratus exaudiunt in montium vertices incredibili celeritate recurrunt: nam per montes iter cõficere aſſuetæ ſunt, contra eos qui ſe inſequuntur pugnant, de

ſummis

ſummis montibus ſaxa deuoluentes: ex ijs nonnullæ ſed ægerrimè tandem aut ægrotantes, aut grauidæ comprehendũtur, illæ quidem propter morbum, hæ verò ob grauiditatem.

De ſerpentibus Scyratarum gentium Indiæ.

CAPVT XXII.

A*Pud Scyratas Indiæ populos qui naribus ſimis ſunt, inuſitata magnitudine ſerpentes naſcuntur, quæ armenta rapiunt, & deuorant, ſanguinémque exſorbent.*

De equorum docilitate. CAP. XXIII.

E*Sſe equum docilem vel illud argumento ſit, Sybaritas Italiæ populos audio delitijs ſupra modum ſtudere, cæterarúmq; rerum omiſſa cura totam vitam conſumere in luxu inertiæ pleno: ſed narrare per partes eorum ſingularem inertiam, longum eſſet, illud teſtatur immenſas delitias equos docebant ſaltare ad tibiam tempore conuiuij, quod intelligentes Crotoniatæ bellum Sybaritis intulerunt, tubam quidem canentem bellicum non ſumpſerũt, ſed tibias & tibicines, qui commiſſo iam prælio cecinerunt cantilenam ſaltatoriam, quam audientes Sybaritarii equi memores domeſticæ diſciplinæ excuſſerunt equites, & exultantes & ſaltantes ordinẽ perturbarunt, & victoriam hoſtibus dederunt.*

De lycoſpadibus equis. CAP. XXIIII.

E*Qui lycoſpades nuncupati, Græcorum hominum cum ſtudioſi eſſe dicũtur, tum de huiuſ-*

cemodi hominum genere mirificam notionem habere, vt naturali quodam ſenſu ad eos amandos afficiantur: neq; enim palpantibus ſe offenduntur: neq; reſiliunt: ſed tanquam conſtricti tenerentur, totum diem cum ijs traducunt, atque ſomnum prope eoſdem capiunt: ſin ad ipſos barbarus accedit, quemadmodum ex veſtigijs ſagaciter odorantes canes feras percipiunt, ſic eos equi cognoſcunt, & clamorẽ tollunt, & tanquam ſanè feram beſtiam extimeſcentes dant ſe in fugam. Iam porrò ijs, ad quos aſſueuerunt, & pabulum obijcientibus mirificè delectantur, maximè aurigis formoſis videri ſtudent, quod quidem ipſum cu natant oſtendunt: tum enim in aquam bene penitus procedunt vt & nitidum os efficiant, & ne ſordidum quippiam ex præſepi aut de via illitum deformet ſpecioſum nitorem, ac adorati vnguenti ſuauitatem in amore & delitijs habere exiſtimantur. Homerus teſtatur eos vnctionibus delectari, cùm ait, aurigæ qui equis ſæpe liquidum oleum iubis infundebat, & aqua nitida lauabat. item Simonides ex omnibus feris dicens, mulieres compoſitas, ſcribit eas mundi & vnguenti ſtudioſas eſſe more equorũ. Quæ dicit hæc ſunt, Hanc equus iubatus genuit, ſeruilia opera ipſam inſanire cogunt: nunquam molam attingere vult, neque cribrum verſare ſtudet, neque ſtercus ex domo exportaret, neque equum ſordidũ curaret. neceſſitas virum facit amicum: ſed lauatur ipſa quotidie bis, aut

ter & vnguentis vngitur, ſemper fert comam vnguentis delibutam, pulchrum igitur ſpectaculum mulier alijs, ſed habenti malum ſpectaculum eſt, quo nullus neque tyrannus, neque princeps mentem ſuam oblectare poſſet.

Quemadmodũ Perſæ equos audaces & bellicoſos efficiunt. CAP. XXV.

NE armorum fremitum, & gladiorũ ad clypeos reſonantium crepitũ equi extimeſcant, eos ad ſtrepitum & ſonitum aſſueſcere cogunt, armatáque cadauerum ſimulacra ſub ipſum fœnum ſubijciunt, vt cæſorũ conſpectum in bello ferre conſueſcant, ne rerum terribilium metu affecti ad rem militarem inutiles ſint: quod quidem ipſum Homerus haud ſanè ignorauit, cùm Diomedem in Iliade ſcripſit Thraces iugulare, Vlyſſem autem pedibus interfectos ſubtrahere, ne in cadauera incurrentes Thraces equi formidine perterrerentur, atque ad hæc ipſa inſueti, vt per formidoloſa quædam ingredientes præcipites effrenatione efferrētur, ij etiam ad diſcendum dociles ſunt, neque rerum memoriam quas perceperunt vlla obliuio delet.

In gelidis locis oues fellis expertes ſunt. CAPVT XXVI.

IN regionibus perfrigidis, cùm niue & hyeme vehementi anni tēpus infeſtum eſt, fellis expers eſt ouillum pecus, intra enim ouilia cōpulſum nouo pabulo non vtitur: deinde ineunte vere cum ad

paſtiones proficiſcitur, felle impletur, quod ipſum Scythicis ouibus vſu maximè euenire ſolere aiunt.

De Pſyllis Africis & de ceraſtis. CA. XXVII.

AGatharcides dicit in Africa Pſyllorum gentem eſſe, & nihil quidem ad viuendi rationem à reliquis hominibus differre: verùtamen, cum alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas eis beſtias quicquam nocere poſſe, neq; phalangiorum mortiferis vulneribus vt cæteros homines affici, neque ſcorpionum aculeis lædi ſolere. Cùm enim venenatum quiddam ad eos acceſſerit, & vel eorum corpus attigerit, vel aliquem odorem exhauſerit, veluti ſoporiferam bibiſſet potionem ſopitur, & tandiu debilitatur quo ab eo Pſyllus receſſerit. Vt verò filios ſuos examinent an legitimi ſint an illegitimi, eos in ſerpentum multitudinem cōijcientes, & probantes vt aurum artifices, antè dixi.

Quomodo Pſylli auxiliantur eis qui ſerpentibus ſint icti. CAP. XXVIII.

CAllias libro decimo hiſtoriæ quam conſcripſit de Syracuſano Agathocle, ceraſtas inquit, peſtiferis morſum infligere ſolere, etenim & beſtias ratione carentes, & homines interficere, niſi Libycus vir natione Pſyllus ad curādum acceſſerit: hic ſanè ſiue euocatus, ſiue fortuitò aduenerit, & plagam adhuc tolerabiliter dolentem viderit, ſola ſaliua dolorem mitigat, & præſtringit: ſin percuſſum

cuſſum offenderit ægerrimè dolentem, intra dentes permultam aquam haurit, & os ſuum primò ex ea colluit, pòſt verò eam in poculum eiectam vulnerato exſorbendam tradit, quod veneni acerbitas acrius inualeſcit, hic ægrotanti nudo nudus accumbit, & proprio ſuo corpore morbi vim frangit, & malo hominem liberat. Ad quod probandum amplus teſtis eſt Nicander Colophonius, qui teſtatur Pſyllorum gentem quam Syrtis paſcit, non modo non lædi ictibus ſerpentum, ſed etiam alijs mortalibus ictis auxiliari.

De animalibus habentibus duplicia mẽbra.

CAPVT XXIX.

E*Mpedocles phyſicus cum loquitur de animalium vi quædam ſimul genita diuerſa coniunctione coniugi. Quæ dicit hæc ſunt, Multa quidem duplicem faciẽ & duplex pectus habere, quædam ex boue genita vultum humanum habere, quædam ex homine genita, aſpectum bouis gerere, alia muliebri, & virili forma adumbrata eſſe.*

De capris Lyciæ. CAP. XXX.

C*Alliſthenes Olynthius capras ſcribit in Lycia denſiſsimo & prolixiſsimo hirſutas eſſe pilo, vt muliebres crines eſſe videantur, & paſsim tanquam oues tonderi, ex eiſdémque nauium fabros rudentes contexere.*

De bobus Phœniciæ & Lyciæ. CA. XXXI.

P*Hœnicum libri teſtantur indigenas vaccas ea*

eſſe magnitudine, vt vel proceriſsimi paſtores, cũ mulgent ſtare, atque adeò in ſcabellum aſcendere habeant neceſſe, vbera vt poſsint pertingere. In Libya Indis finitima retrouerſus paſcẽtium boum eſſe armenta auditione accepi. Cauſa cur ſic paſcantur eſt, quòd ante oculos cornua habent, & quæ ante pedes ſunt, videre non queant, ex quo fit vt ingreſſionem ad caudam retorquentes herbam depaſcantur. Ariſtoteles ait Leutricorũ boum cornua atq; aures ex vna ſtirpe cognata, & ſimul cõtexta eſſe: idem dicit Libycorũ capras ex pectore appenſa habere. Ariſtotelis filius Nicomachus ait in regione Budianorum albam ouem nullam naſci, ſed nigras omnes.

De canibus Cynamolgorũ Indiæ populorũ.

CAPVT XXXII.

IN his libris, quos Cnidius Cteſias de rebus Indicis conſcripſit, Cynamolgorum gẽtem, ait canes permultos, magnitudine Hircanis canibus pares alere ſolere. Quamobrem ſit hæc natio tam canum ſtudioſa, cauſam idem affert, cùm ab æſtiuo ſolſtitio ad mediam hyemem, tanquam apum examina, quæ ad alueos frequentes verſantur, ſic armenta numero ampliora boum ferorum eos cornibus vehementer incitata appetant & noceant, hi non aliter hæc retundere valentes, canes quos magna cura aluerunt, in ipſos immittunt, qui facile boues debellant, & interimunt. Deinde antè commemorati homines

nes, quas eſculentas carnes exiſtimãt, ſibi auferunt, reliquas canibus impertiunt, libentérque communicant. Reliquo anni tempore cum non amplius eò boues accedunt, ad venandas alias feras ſecum ducunt. Icciróque Cynamologi appellantur, quòd à canibus lac exprimunt mulctra, tum verò ſic idipſum quemadmodum nos vel ouillum vel caprinum bibunt.

De ouibus Ciorum. CAP. XXXIII.

AEſchylides in libris de re ruſtica in agris Ciorum dicit paucas oues eſſe vnicuique ruſticorum, propterea quòd Ciorum terra ſit permacra, & quòd paſtiones non habeat, ſed ouibus obijciunt cytiſum & fici folia, & folia oliuæ, & leguminũ ſcapos varios, & ſpinas, quibus pabulis nutritæ lac procreant: ex quo caſeus optimus fit appellatus cynthius, qui cariſſimè venditur, agníq; illis procreantur pulcherrimi, qui non eo pretio quo cæteri venduntur: imò verò longe carius.

De capris Sardiniæ. CAP. XXXIIII.

SArdiniam pecudum optimam eſſe parentem Nymphodorus ſcribit, caprásque procreare, quarum pellibus pro veſtimẽtis indigenæ vtantur: támque mirifica vi eſſe, vt hyberno tempore calfaciant, æſtiuo refrigerent, ſimúlque ijs ipſis pellibus cubiti magnitudine pilos innaſci, atque ei qui ijs indutus fuerit, ſi commodum videatur, cùm eſt frigida tempeſtas, pilos ad corpus conuertit, vt ab ijs caleſcat

leſcat, cùm autem eſt æſtas, inuertit, ne calore vexetur.

De capris pagi nuncupati Coythe. CA. XXXV.

NOn ſilẽtio præteribo Orthagoram: is in libris quos conſcripſit de rebus Indicis inquit, in Coytha vico ſic nuncupato, ab indigenis piſces capris comedendos obijci.

De elephantorum cum ſuibus diſsidio. CAPVT XXXVI.

ELephantum à ſuillo pecore timere antè dixi: nunc explicare placet quod ad Megaram accidit: cùm ab Antipatro Megarenſes circunſederentur, acerriméque Macedones incumberent, primò in ſues pice oblitos incendium Megarei excitarunt, deinde ſic incenſos in hoſtes immiſerunt. Ij itaque furore inflammati, cùm in elephantorũ agmina incurrerunt, tum clamantes, nempe igni flagrantes, quaſi quibuſdam furijs elephantos incitarunt, & grauiter perturbarunt. Hi enim nullum neque ordinem tenebant, neque amplius, quamuis à primo ætatis tempore domiti fuiſſent, manſuefacti erant: ſiue quòd ſua quadam recondita natura à ſuillo pecore longè abhorreant, grauíque in id odio ſint: ſiue etiam quia horum abſonum vocis acumen perhorreant. Cuius rei non ignari educatores generis elephantini, vnà cum ſuibus pullos alunt, ex conſuetudine eos vt minus horreant. Sic Romanos (quoniam non cornua modo arietis, ſed etiam ſuilli pecoris

ris grunnitum oderunt) Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertiſſe homines dicunt, victoriámque amplam ex eo bello retuliſſe.

De Indicorum Pſyllorũ equis, ouibus, & reliquis beſtiis quantula magnitudine ſint, & vt ſuillum pecus non naſcitur in India.

CAPVT XXXVII.

A*Pud Indos Pſyllos (nã ſunt etiã alteri Africi) arietibus nõ maiores equi gignuntur, oues non magnitudine agnos noſtros ſuperant, aſini paruuli ſunt, & ſimiliter muli, boues, & quòd illic cúmque beſtiarum perparuulum eſt, apud Indos nullum ſuem neque ferum neq; cicurem naſci Cteſias Cnidius ait, & ſuilli generis vſum Indos à ſe deteſtari, & tantopere ab eo veſcendo quàm ab humanis carnibus abhorrere, in Macedonia ſues muti eſſe dicuntur.*

De metropoleos Epheſiæ cancris hoſtibus ſerpentium. CAP. XXXVIII.

A*D paludem quæ iuxta Epheſiam metropolim exiſtit, aiunt cauernam eſſe maxima magnitudine ſerpentium plenam, quæ vt magnum acerbitatis virus habent in mordendo, ita tametſi ex cauerna prodeuntes vſque ad circuniectam paludem ſerpunt, tamen natare conantes ad primam aquam conſiſtunt, cancrorum qui eas extenſis forcipibus comprehenſas interficiunt metu deterritæ, itaq; cõquieſcunt, atq; à tranſmittendo ſe ſuſtinẽt,*

cancr

cancrorum cuſtodias formidantes, & pœnarũ metum exhorreſcentes, ac niſi mirabili naturæ dono paludis fauces cancri incolerent, & tuta illic omnia præſtarent, dudum peſtiferis ſerpentium morſibus incolæ periſſent.

De diuerſorum locorum draconibus & aſpidibus. CAPVT XXXIX.

O*Neſicritus Aſtypaleus duos in India ſcribit dracones fuiſſe: alterum ſex & quadraginta: alterum octoginta cubitorum, eoſdémque Alexandrũ ardenter videre expetiuiſſe. Regnante Philadelpho, duos itẽ ex Aethiopia dracones in Alexandriam deportatos fuiſſe, apud Aegyptios peruagatum eſt, alterum magnitudine quatuordecim, alterum tredecim cubitorum. Euergetis regis temporibus tres etiam fuiſſe: vnum nouem, alterum ſeptem cubitorum, tertium magna cura in Aeſculapij templo nutritum fuiſſe, atque etiam aſpides quatuor cubitorum Aegyptij apparuiſſe afferunt. Iam qui de Chiorum rebus hiſtoriam conſcripſerunt, ad quandam Pellæi montis vallem proceris arboribus frequentem, atque opacam, maxima magnitudine draconem inquiunt procreatum fuiſſe, cuius ſibillum Chij vehementer perhorreſcerent, cuius magnitudinem nulli, neque agricolæ, neq; paſtores accedendo propius conſiderare auderent, ſed ex ſolo ſibilo ingentem quandam, & formidoloſam feram beſtiam eſſe ſuſpicarentur, eius tamen magnitud*

gnitud

gnitudinem tandem mirabili quadam machinatione, atque ſolertia cognitam fuiſſe, vento nimirum vehementiſsimo vallis arbores concuſſas, & violenter colliſos ramos ignem peperiſſe, & ſimul inde ingens incendium excitatum locum omnem comprehendiſſe, & feram circundediſſe, atque interceptam cum elabi non poſſet, ardore flammæ conflagraſſe, itaque nudato loco omnia conſpicua facta fuiſſe, & verò Chios metu liberatos, cum ſpectatum veniſſent inuſitata magnitudine, oſſa, & immane caput offendiſſe, vt ex ijs quantus viuus ille fuiſſet conijci poſſet.

Qua vi & natura ſit præditus ſeps ſerpens.
CAPVT XL.

SEps è genere ſerpentum ex eo magnam admirationem excitat, quòd colorem in eorum quæ contingit ſimilitudinem immutat, eius imos quatuor dentes tuniculæ quædam occultant: ex ijs venenum emittens, celeriter & putrefacit, & interimit.

De Aegypti ſcorpionibus alatis, & duplici aculeo præditis, & de ſerpētibus. CAP. XLI.

PAmmenes in eo opere quod de venenatis conſcripſit, alatos tradit ſcorpiones in Aegypto naſci duplici aculeo armatos, & id quidem ipſum ait ſe non auditione accepiſſe, ſed ex ſeſe hanc hiſtoriam profiteri, bicipites ſerpentes binis pedibus ad caudam præditas eſſe in flumine nomine Argade, quod ad Perſicam Pſittacem eſt, Cteſias inquit, ſerpentes

pentes capite albas, reliquo corpore nigras quatuor cubitorum magnitudinem habere, & quos percuſſerint interimere, interdiu eas haudquaquam natare ſolere, ſed noctu vel aquantibus, vel lintea lauantibus perniciem inferre.

De alatis ſcorpionibus Indiæ, & ſerpẽtibus & lacertis. CAP. XLII.

MEgaſthenes in India ſcorpiones dicit maximos procreari, & ſimiliter aculeis atque europeos pungere. Alatas in India ſerpentes noctu proficiſci ait Megaſthenes non interdiu, tum eam vrinam reddere, quæ id ſtatim corpus in quod deflu xerit putrefacit. Polictetus maximos ait lacertos in India tam valde vario colore naſci, vt pellis floridis quibuſdam picturis maxime diſtincta, & ad tactum mollis & tenera ſit. In Arabia lacerti, ſicut inquit Ariſtoteles, ad duorum cubitorum magnitudinem accedunt.

AELIANI LIBER decimusſeptimus hiſtoriæ animalium.

De ſerpentibus ab Alexandro ſpectatis.

CAPVT I.

IN nauigatione maris Rubri Alexander dicit ſe ſerpentes vidiſſe longitudine quadraginta cubitorũ, & craßitudine pro rata longitudinis portione, & Cancrorum genus quorum cruſta quoquo verſum pedem haberet & maximi forcipes appenſi eſſent: atque iccirco eis non inſidias quenquam moliri, quòd Neptuno ſacri eſſe dicerentur.

De ſerpentibus Indicis. CAP. II.

CLitarchus inquit in India ſerpentem ſexdecim cubitorum gigni, atque etiam aliud ſerpentium genus non ſpeciem ſimilitudinémque aliorum gerere, ſed magnitudine multo inferiores eſſe, tanquámque pigmentis diſtinctos ſic verſicolores ſpectari. Vittas enim à capite ad caudam pertinentes habere alias æreas alias argenteas, nonnullas rubras, alias aureas, eaſdémque peſtifero morſu ce-

lerrimè interimere poſſe.

De viperis. CAP. III.

NYmphes librorum quos conſcripſit de Ptolomeis nono, viperas dicit in Troglodityde ſi cum alijs conferantur ingenti naſci magnitudine: decem enim & ſeptem cubitorum exiſtere. Teſtudinum tegmenta ea eſſe magnitudine vt ſex modios Atticos ſingula capiant.

De preſtere ſerpente. CAP IIII.

PRimùm vt morſum preſter è genere ſerpentium effecit, ſtatim ſtuporem infert & immobilem reddit: pòſt menti obliuio & tenebræ offunduntur, vt neque notionem habeat, neque reſpirare, neque meiere queat, ſimul & percuſſum à pilis nudum iam morſu factũ ſuffocatio ſequitur cũ conuulſionibus, & morte acerrimis doloribus referta.

Quemadmodũ Aſpides ab Aegyptiis manſuefiunt. CAPVT V.

PHilarchus libro duodecimo in vulgus edidit Aſpides ab Aegyptijs vehementer coli, eaſdémque ex eo cultu manſueſcere, cibóque cicures fieri, neque ſimul cum pueris infantibus viuentes eis quippiam nocere, & verò appellatas ex caueis prodire, atque ad appellantem accedere: digitorum autem crepitu vocantur. Aegyptij in Aſpidum nationem hoſpitaliſsimi primùm vt pranſi ſunt ſtatim temperatas vino & melle farinas in menſam in qua pranſi ſunt exponunt, poſtea plauſu dato

eas

eas tanquã conuiuas ad prandium vocant, illæ verò velut ad condictam cœnam inuitatæ, aliæ aliunde erumpentes accedunt, & menſam circunſtant, ac reliqua omni ſpira in ſolo terræ relicta caput alleuantes circunlambunt, ſenſimque atque moderatè explentur: cùm autem Aegyptij de nocte habent neceſſe ſurgere ne ipſas in tenebris conculcent iterum percuſſione digitorum vtuntur, eis vt de via decedant ſignum dantes: illæ ſanè ſonitus diſcrimen intelligentes confeſtim in latibula abſtruduntur, itaq; is qui de lecto ſurgit, poſtea in nullas ipſarum incurrit.

De crocodilis & de cetorum magnitudine.

CAPVT VI.

IN tam valde magnam ſæpe magnitudinem excreſcit crocodilus vt Pſamnitici Aegyptiorum regis tempore Philarchus viginti quinque cubitorum dicit viſum fuiſſe. Regnante Amaſide ſex & viginti cubita exceßiſſe. Amonetus in quadam Libyca vrbe dicit ſacerdotes ex lacu quodam cantionum illecebris præſtrictos crocodilos decem & ſeptem cubitorum educere. In Lacedæmonico mari accepi ingentia cete gigni, eámque ob cauſam quidam Critici Homerum dicunt Lacedæmonem cetoſam appellaſſe. Circa Citheram inſulam cete prædicant maiori granditate generari, eorúmque neruos accommodatos eſſe ad conficiendas non ſolùm pſalteriorum & muſicorum

aliorum organorum fidiculas, ſed ad bellica etiam inſtrumenta, atque ex ijs confectæ arcuum chordæ cenſentur. Optimè Theocles libro quarto ad Syrtim ait cete procreari triremibus maiores. Circa Gedroſiam Indiæ regionem non ignobilis Oneſicritus atque Orthagoras ſcripſerunt, cete longitudine dimidiati ſtadij, & latitudine pro rata longitudinis portione naſci, tantóque robore ſepta eſſe, vt ſæpe cùm naribus reſpirarint, tantopere in ſublime marinos fluctus iactent, vt hæc imperitis maximæ maris tempeſtates eſſe videantur. In mari rubro ſunt ſcorpij piſces & cobij duorum, ac nonnulli trium cubitorum.

De paſtu & potione elephanti. CAP. VII.

ELephanti nouem ordei modios Macedonicos exedunt, & metretas Lacedæmonicas quatuordecim bibere poſſunt, & rurſus ad eiuſdē diei veſperam octo, ducentos autem atque eorum nonnulli trecentos annos viuunt. Claræ aquæ potio elephanto inimiciſsima eſt, turbulentam & ſordidam ſuauiſsimè bibit, ac ſi ad flumen aut ad lacum acceſſerit, non priuſquam cœnum pedibus perturbarit, & pulchritudinem aquæ deformarit ad hauriendā aquam incumbit. Sine potione octo dies fert.

De animali Cepo nuncupato. CAP. VIII.

TErrenum quoddam animal Pythagoras ſcribit ſecundum mare rubrum procreari & Cepum hoc eſt hortū appoſite iccirco nominari, quòd

tanq

tanquam hortus varijs coloribus diſtingatur. Cùm exiſtit confirmata ætate, pari magnitudine eſt cum Herythrienſibus canibus. Iam porrò eius colorum varietatem ſicut ille ſcribit, animus nobis eſt explicare. Eius caput & poſticæ partes ad caudã vſque prorſus valde igneo colore ſunt, tum aurei quidam pili diſſeminati ſpectantur, tum album roſtrum, inde ad collum aureæ vittæ pertinent, colli inferiores partes ad pectus, & anteriores pedes omnino albi, mammæ duæ manum implentes cæruleo colore viſuntur, venter candidus, pedes poſteriores nigri ſunt, roſtri forma cynocephalo recte comparari poteſt.

De onocentauro. CAP. IX.

ONocentaurum quiſquis vidit non incredibile ducit, quod fama peruagatum eſt, centauros fuiſſe, neque fictores atque pictores in eorum deſcriptione erraſſe: verùm ſiue reuera fuerint, ſiue omni cera flexibilior & ad fingendum habilior illos finxerit, prætereo. De onocentauro quidem mihi nunc eſt animus explicare, quæ auditione, & fama accepi, eum ipſum homini ore & promiſſa barba ſimilem eſſe, ſimul & collum & pectus humanam ſpeciem ſimilitudinémque gerere, mammas diſtantes ex pectore pendere, humeros, brachia humanam figuram habere, dorſum, ventrem, poſteriores pedes aſino perſimiles eſſe, & quemadmodum aſinum, ſic cinereo colore eſſe,

imum ventrem leuiter exalbeſcere, duplicem vſum & manus præſtare, nam celeritate vbi ſit opus, eæ manus præcurrunt ante poſteriores pedes, ex quo fit vt non cæterorum quadrupedum curſu ſuperetur. ac vbi rurſus habet neceſſe, vel cibum capere, vel aliud quiddam tollere, qui antea pedes eſſent, manus efficiuntur, túmque non graditur, ſed in ſeſſione quieſcit. Animal eſt graui animi acerbitate: nam ſi capiatur, non ferens ſeruitutem libertatis deſiderio ab omni cibo abhorret, & fame ſibi mortem conſciſcit. Hæc de Onocentauro Pythagoram narrare teſtatur Crates ex Myſio Pergamo profectus.

Quæ animalia quibus locis non ſint. CAP. X.

B*Oeotiæ terræ ſolum talpis caret: iiſdem Lebadia non foditur, ac ſi importentur aliunde moriuntur, ad eius vicinam Orchomenem permultæ procreantur, & arua ſubruunt, in Africa nulli ſunt, neque apri, neque cerui, in Ponto neque mollia neque teſtacea niſi raró & perpauca gignuntur. Dinon vnicornes aues inquit in Aethiopia eſſe, & ſues quadricornes, itémque ouillum pecus à lana quidem inops, veruntamen pilis Camelorum hirſutum exiſtere.*

De Phalangiis Zacynthi. CAP. XI.

I*N Zacyntho Phalangiorum morſu percuſſis bene periti dicunt, non ea modo accedere, quæ*

alibi

alibi ictus vſu euenire ſolent, ſed eadem ipſa etiam omnia acerbiora fieri, primùm enim vt morſus ſit, totum corpus obtorpeſcere, & debilitari, pòſt tremore affici, & frigidiſſimum eſſe, & vomitum cum conuulſione ſubſequi. Iam porrò quòd audientibus terrorem iniicit, & videntibus admirationem mouet, exponam, cum ab eorum morſu quidam integri, atque intacti balneas, quarum lauatione Phalangio vulnerati fuiſſent vſi, ſubiiſſent, & pedes abluiſſent, omnibus doloribus quibus torquentur morſu preſſi exarſerunt.

De rubeta rana. CAP. XII.

EST rubetarum genus, cuius facta non modò pernicioſa, ſeu illius aſpectus aſpicientibus infeſtiſſimus exiſtit: nam ſi quis ex iis qui malas artes ingenioſe factitare ſciunt, eam primò contriuerit, deinde eius ſanguinem ſiue ad vinum ſiue ad aliam potionem admiſtum cuipiam per inſidias bibendum dederit, is ſane ſine mora perit. Eius aſpectus hanc improbitatem habet, vt eam aduerſam ſi quis acriter intueatur, & illa contrà improbo obtutu ſuo reſpiciat ac ſuam reſpirationem humano colori hoſtilem anhelauerit, hominem eo pallore afficit, vt ægrotanti ſimilis eſſe videatur, ac pallor per aliquot dies manet, deinde euaneſcit.

De charadrio ſiue galgulo. CAP. XIII.

CHaradrius auis eximio naturæ beneficio affecta eſt, nam ſi quis ictericus in eam acerrimè intueatur, illa contrà ſine nictatione ex animo reſpiciat, ſic affectum hominem ſuo obtutu ad ſanitatem reducit.

De perdicibus & rubetis. CAP. XIIII.

ARiſtoteles dicit, ſi perdices fœminæ aduerſæ maribus ſtiterint, ventúſque inde afflet, vbi mares ſtant, concipere natura quadam mirabili. Præterea perdix ſeptem diebus nidum contexit, ſeptem parit, totidem pullos nutricatur. Timæus & Heracles & Meocles medicus dicunt rubetas ranas duo habere iecinora, & alterũ quidem occidere, alterum alteri contrarium afferre ſalutem.

De monedulis CAP. XV.

THeopompus Venetos inquit Adriam accolentes, cum ſementes faciunt, monedulis farinas oleo temperatas muneri iccirco mittere, vt eos permulceant, & cum ipſis tanquam fœdus ſanciant, ne ſementes refodiant, & grana ſparſa legant. Lycus cùm hæc vera eſſe fatetur, tum eoſdem addit loros rubros eis proponere, & monedularum greges extra fines manere, ac nimirum duos, aut tres ex vrbibus tanquam legatos ad eos mitti ſolere, exploraturos hoſpitum multitudinem, qui vt eam perſpexerunt, inuitant, & reuertuntur: eæ autem inuitatæ gregatim proficiſcuntur: ac ſi offas obiect

obiectas comederint, ſe pacem & fœdus habere Veneti intelligunt: ſin contempſerint, & tanquam vilia non dignẽtur comedere, indigenæ ſibi perſuaſum habent illorum contemptum famem oſtendere, & tanquam muneribus incorrupti, nec ex obiectis eſcis quippiam guſtantes in arationes inuolant, & cum maxima animi acerbitate inueſtigantes ſemina prædantur.

Quemadmodum paſtinaca ſaltatione muſica capitur. CAPVT XVI.

CVm paſtinacam ſubnatantem piſcator intuitus fuerit, ridiculum quiddam in piſcatoria ſaltat, & ad tibiam quam tanquam illecebrã fert, canere incipit, hæc ex ea re magnã lætitiam voluptatémque capit. Etenim, ſicut ferunt, aures habet, tum muſicæ tum ſaltationis oculos intelligẽtes, atq; hac permulſione illecta ſenſim ad ſummam aquam effertur, interea cum is, qui cantu, & ſaltatione illecebras egregiè machinatur, alter quiſpiam piſcatorio captu imprudentem ſubducit.

De bobus & equis & muribus terrę Caſpiæ. CAPVT XVII.

AMyntas in manſionibus, quas ſic inſcripſit, in Caſpia innumerabiles boum & equorum greges eſſe. Præterea addit in Caſpiæ montes murium multitudinem accedere, eoſdémque in perennibus fluuijs rapidè præcipitantibus intrepidè innatare, & caudas inter ſe mordicus tenentes firma-

mentum habere, eóque firmo vinculo fluuios tranſmittere. Cùm autem in arationes tranſierint, ſegetes ſuccidunt, & in arbores aſcendentes fructus edunt, & ramos frangunt, quibus Caſpij vbi reſiſtere non queunt hoc modo infeſtas eorũ incurſiones moliuntur vlciſci. Vncinatos vngues auibus habentibus parcunt, quæ quidem ipſæ tantis ſanè gregibus vt nubes eſſe videantur eò aduolantes mures ſedibus pellunt, & ſuo proprio quodam naturæ munere à Caſpijs famem depellunt. Vulpium Caſpiarum tanta eſt multitudo, vt non modò accedant ad ſtabula agreſtia, ſed etiam in vrbes ingrediantur, & domos introeant, non feræ rapaces, ſed velut domeſticæ & adulantes Caſpijs, vt apud nos canes. Verùm mures ad Caſpios agros venientes ea magnitudine ſunt, qua Aegyptij Ichneumones, agreſtes ſunt & acerbi non aliter diſſecare ac deuorare poſſunt quàm mures ferrum in Teredone Babyloniæ, quorum pelles molles à mercatoribus ad Perſas portantur, quibus veſtes fiunt, & corpus optimè fouent.

De parnopibus Galatarum. CAP. XVIII.

E*Vdoxus ait Galatas qui ad orientem ſolem pertinent, eiuſmodi facere, quæ ſi cui credibilia videntur, fidem adhibeat, ſin minus, reijciat, Cum maximi Parnopum greges, vt nubes eſſe videantur in Galatiæ agros inuolantes frugibus incommodant, tum Galatæ quibuſdam precationibus*

&

& obſecrationibus vtuntur, ſimul & ſacra conficiunt, quibus aues implorant, eæ autem illorum precibus obſequentes frequentes veniunt, & Parnopes perdunt: ac ſi quis è Galatis eas ipſas comprehenderit, hoc ſupplicium in eum ex legibus illius gentis conſtitutum eſt, vt morte mulctetur: ac ſi huic qui eas cœperit, ignotum fuerit, aues tantopere offenduntur, vt iterum inuocatæ propter impunitatẽ illius non ipſorũ precationibus obtẽperent.

De hirundine alba. CAP. XIX.

ARiſtoteles in Samo ait albam naſci Hirundinem, cuius oculos ſi quis pupugerit, ſtatim quidem excæcatur, pòſt verò viſum recipit, & ſicut ille dicit, ſic acutè quemadmodum à principio videt.

De Cinamomo aue. CAP. XX.

CInamomum auem auditione accepi ex plantæ gentilis ſuæ ſurculis & luto nidos conſtruere, ac nimirũ qui eiuſmodi ramulos ambiunt, iacula grauia robuſto & contentiſſimo neruo expulſa magno impetu contra ramos quibus nititur nidus mittere, itaque rumpuntur, & feſtucæ decidunt.

De horione aue Indica. CAP. XXI.

CLitarchus in India ſcribit volucrem amatorio affectu flagrantem nomine horionẽ naſci, magnitudine Herodio ſimilem, rubris cruribus, oculis ceruleis, ſic à muſica inſtructam, vt naturæ

munere

munere tam ſuauiter canat, vt decantatum deum Hymenæum, & ipſas Sirenas laceſcere poßit.

De catreo aue. CAP. XXII.

CAtreum auem ita nuncupatam eximia formæ cum pulchritudine Clitarchus ait, tum pauonis magnitudine eſſe, tum pennarum eius extremitates Smaragdi ſimilitudinem gerere: ac ſi alios intuetur, eius oculi neſcias quo colore ſint: ſin te aſpiciat, purpureos dices, quod in aliorum oculis album, in illius pallidum eſt. Acri atque acuto videndi ſenſu prædita eſt, capitis plumæ partim candidulis ac ocellis partim guttis quibuſdam alijs in alias implicatis diſtinctæ ſunt: pedes eius Sandaracini, & vox canora, & quemadmodum luſciniæ acuta & conciſa, eam in delitijs maximè omnium auium Indi habent, vt aſpectu illius expleri non poßint, ex oculis facula ſplendet, lucidißimæ vt flammæ ſimilis ſit, tantóque opere gregatim volant vt nubes eſſe videantur, cantandi ſuauitas & oris expreßio tanta eſt, comparationem vt nullam habeat, vt craſſum ſit, Sirenas quaſdam alatas eas dicere.

De cycnis. CAP. XXIII.

CYcnis ſedes & commorationes ſunt in lacubus, paludibus, ſtagnis, & perennibus fluuijs, quorum confluens moderatè, & ſedatè fertur, ſuapte natura pacati ſunt, ad ſenectutémque perueniunt non ſibi grauem, robori quo magno præditi

ſunt confidentiores: non tamen vt iniquè in cæteras aues dominentur, ſed vt laceßiti iniurias propulſent, facile aquilas prouocati vincunt.

De ſimiis Indicis. CAP. XXIIII.

IN *India Clitarchus tradit ſimiarum genus varium & multiplex oriri, tantámque earum in montibus multitudinem eſſe, vt vel Alexandrum magnis copijs ſeptum Simiæ frequentes perterrefecerint, quòd arbitraretur ſe ſibi inſidiãtem exercitum videre: nam cùm Alexandro ſe oſtenderunt caſu, excelſo & recto corpore erant, non capiuntur retibus, neque ſagacium canum venandi ſolertia præditorum, ſed cùm ſit animal ſaltationis auidum, ſaltare cupit, ſi item quempiam viderit calceos induentem imitatur, & ſi quem viderit oculos pingentem aut lauantem hoc idem facere ſtudet: itaque pro his ex plumbo factos graues calceos proponunt, & laqueos ſubijciunt, vt pes quidem ingredi poßit, & interim firmo vinculo retineri: itémque viſco decipiuntur: nam illis videntibus, Indus pelues aqua plenos in earum conſpectu ponit, ex eáque oculos oblinit, ac mox viſcum pro aqua reponit: illæ aſpicientes, vt ſunt ad omnia imitanda aptæ, continuo deſcendunt, oculóſque & ora ipſi ſimiliter viſco oblinunt, at vis glutinis oculos claudit: itaque non videntes & fugere non valentes facillimè capiuntur. Alia dicta ſunt de Simijs Indicis & reliquis.*

De leonibus Indiæ. CAPVT XXV.

LEones in India naſci maximos, ne tenuiſsima quidem dubitatio eſt: terra enim India mater optima aliorum animalium in cauſa eſt. Hi immaniſsimi dicuntur, eorum pelles aſpectu nigræ ſunt, & horridæ & formidoloſæ. Si capiantur, manſueſcunt quidem, modò ne maximi ſint: tum verò adeò aſſuefiũt loro, vt facilè ſimiliter atq; canes ad venandos ceruos, apros, tauros, & aſinos ſylueſtres duci queãt: ſagaciſsimè enim, ſicut audio, odorãtur.

De gente quadam Libyæ. CAP. XXVI.

IN Libycorum regione gens eſt, quam dicunt appellari Nomæam felicem, quo ad tandem deleta eſt ab leonibus, qui magnitudine maximi, multitudine frequentes, viribus inexpugnabiles, illam gentem inuaſerunt, & funditus perdiderunt.

De feris animalibus Samiis. CAP. XXVII.

EVphorion in ſuis commentarijs ſcriptum reliquit Samum cum olim deſertiſsimam fuiſſe, tum in ea beſtias feras maxima magnitudine nomine Neades fuiſſe, quarum ſola voce terra diſcederet, indéque profectum eſſe id prouerbium quod vulgo Samij dicunt, maius vi Neadum. Idémque affert, earum oſſa maxima vel ſua ætate extitiſſe.

De elephantorũ fortitudine. CAP. XXVIII.

INdorum regem hoſtibus bellum inferentem, bellatorum triginta milia elephantorũ antecedunt: tum verò maximorum & fortiſsimorũ tria

mil

milia ſubſequuntur, ad hoſtiles muros ipſo incurſu euertendos inſtitutorum. Cùm enim rex iubet, euertunt. Idque ſe audiuiſſe Cteſias ſcribit: idémque Babylone ſe vidiſſe dicit, palmas ab his ad moderatoris ſui iuſſum violentiſsimo impetu extirpatas.

De piſcibus paludis Pæonidis CAP. XXIX.

ZEnothenis ſcribit in Pœonide palude quoſdã piſces procreari, quos ſi bubulo pecori edendos obijcias, eis adhuc palpitantibus expletur libentius quàm cæteri boues fœno, contrà ab eorundem mortuorum vſu, ſicut idem ait, tantopere abhorret, vt non attingat.

De piſcibus Armeniæ. CAP. XXX.

IN Armenia excelſum ſaxum auditione accepi permultam aquam emittere, ſub enim ſaxum ſubijci fontem quadrangulum, tres paſſus altum, ſinguláque eius latera ſtadij dimidium occupare, & ſimul cum aqua piſces frequentes excidere, cubiti magnitudine, tum maiores, tum non multo minores, & ex ijs partim quidem delabi ſemimortuos, partim adhuc palpitantes ad mortem præcipitare, & peruagatum eſt eos colore eſſe nigerrimos, & non aſpectu inſuaues: veruntamen ſi quid eorum vel homo vel fera beſtia guſtauerit, ſtatim mori: propterea Armenios, quòd ferarum multitudine redundent, primùm eos collectos ad ſolis radios exſiccare, deinde ne hauſta piſcium aſpiratione graui & peſtilenti pereant, ore & naribus

obtur

obturatis hoc piſcium genus diſſecare, quod quidem ipſum in farinas redigunt, & ad ficus admiſtas in ea loca quæ maximè abundant feris diſſeminant, beſtiæ primum vt eas attigerunt, ſtatim moriuntur, atque ea fraude apri, feræ capræ, cerui, vrſi, aſini ſylueſtres necantur, nam eiuſmodi animalia exiſtunt & ficuum & farinarum auidiſsima. Iam verò alio modo tollunt leones, pardales, lupos, nam in domeſticarum ouium, & caprarum diſciſſum latus farinas ex ijs piſcibus temperatas abdunt: pòſt verò hanc eſcam ad eos aliciendos obijciunt, ac cum eiuſmodi quippiam pardalis, leo, lupus guſtarint continuò interimuntur.

De oxyrynchis Caſpiis. CAP. XXXI.

IN maximo Caſpiæ lacu oxyrynchi ab acumine roſtri nuncupati magnitudine octo cubitorum procreantur, eos Caſpij captos diſtrahunt, & muria condítos, atque exſiccatos camelis Ecbatana vehunt, ſimul & adipe detracto farinas ex ijs conficiunt, & huiuſmodi ſalſamenta quidem vendunt, ex his piſcibus facto oleo pinguiſsimo & ſuaueolenti vnguntur, atque etiam exempta ex ijs viſcera excoquunt, vnde ad permultos vſus accommodatum fit glutinum aſpectu ſplendidum. Nam non modò ad quæcunque applicatum fuerit adhæreſcit, ſed & firmiſsimè retinet, vt & decem diebus madefactum nunquam poſtea diſſoluatur, & eo ad elephantos comprehendendos venatores

ſtores vtantur, & pulchra facinora edant.

De Caſpia volucre. CAP. XXXII.

FAma quædam venit in ſermonem hominum, apud Caſpios auē procreari magnitudine maximi gallinacei verſicolore varietate florentem: atque auditione accepi eam ſupinam volare, & ſub collum extenſis cruribus ipſum eiſdem ſubleuare, tum catelli vocem mittere, neque in ſublime, ſed circum terram iccirco volare, quòd in altum non queat ſeſe attollere.

De aue Caſpia vel potius Indica.
CAP. XXXIII.

AVis Caſpia vel potius Indica, nam in India etiam naſcitur anſeris magnitudine, & lato quidem, ſed tenui capite, cruribus paruis prædita eſt, vario colore diſtinguitur, nam eius dorſum purpureum eſt, venter maximè coccineus, caput & cutis exalbeſcunt, vocem caprinam mittit.

De Caſpiis capris. CAP. XXXIIII.

CAſpiæ capræ & albiſsimæ ſunt, & cornibus mutilæ, & ad maximorum equorum magnitudinem accedunt, earum villi adeò molles, cum mileſiis lanis vt mollitudine comparari poſsint, ex iiſque Sacerdotes, & Caſpioru diuitiſsimi veſtes vt conficiant.

I

De auibus quæ naſcuntur in inſulis Caſpij maris. CAP. XXXV.

IN maris Caſpij inſulis cum alias aues naſci ferunt, tum maximè vnam ea vi, & natura affectam, vt magnitudinem quidem vel egregium anſerem ſuperet, pedes autem habeat grui perſimiles, dorſo ſit vehementer rubro, ventre viridi, collo albo, & diſſeminatis maculis croceis diſtincto, non minus quàm duo cubita longo, capite item tenui & longo, roſtro nigro, vocem ranis ſimilem mittit.

De praſianis ſimiis.

CAP. XXXVI.

IN Praſiana Indorum regione Megaſthenes ſimias ſcribit maximis canibus non inferiores eſſe, magnitudine quinque cubitorum caudam habere, tum ex earum fronte comas propendere, eaſdémque barbam promittere, tum facie alba eſſe, & vero corpus nigrum ſpectari, neque malitia cæteris ſimiis ingenita, ſed manſuetudine & humanitate imbutas eſſe.

De culicibus & ſcorpiis & phalangiis nuncupatis Tetragnathis. CAP. XXXVII.

APud Indos nuncupatos Rhiſophagos ad fluuium Eſtabaram culicum multitudines tantæ, vt nubes eſſe videantur horribiles in aere, apparentes ex ortu caniculæ multa lædunt, ſed præcipue, ad paludem nuncupatam Aoratiam, quæ non

long

longe eſt à ſupradicto flumine, culices redundant: regionem vicinam inde ferunt ſuperioribus temporibus ab hominibus habitatam fuiſſe. At ſcorpiorum multitudinem inexpugnabilem emerſiſſe, & Phalangiorum quæ appellant Tetragnatha inuaſiſſe, & hæc mala nata ex pernicie hymbrium, primùm homines illic miſere tolerauiſſe, deinde cum ſe tueri nequirent regionem reliquerunt.

Quæ animalia ſedibus homines expulerint. CAP. XXXVIII.

DE patriis ſedibus quoſdam Italiæ populos incurſio murium agreſtium expulit, atque in fugam compulit: quæ ſanè ſic ſegetes, & plantas tanquàm ſumma ſiccitas, aut teterrimum frigus, aliáue mala tempeſtas vaſtabat, radices ſuccidens Medicam regionem etiam homines habitantes expulit murium multitudo ſementes corrumpens. Autoriates Indi ranis inchoatis & imperfectis de cælo lapſis in alium locum demigrare coacti ſunt, & quandam nationem Libycam Nomadum cùm alijs rebus felicem, tum lacte abundantem maximorum leonum magna multitudo de ſuis locis depulit.

De Cariæ & Lyciæ Pardalibus. CAP. XXXIX.

LYciæ & Cariæ pardalis nec animoſa eſt, neque valde valet ſaltu, niſi cum eſt vulnerata.

tum ſpiculis reſiſtit neque ferro facile cedit.

De rhinocerote & quemadmodum pugnat contra elephantum. CAP. XL.

R*Hinocerotis figuram nimis valde frigidum eſſet deſcribere, cum permulti ex Græcis, & Romanis qui illum viderunt, eius formam planè ſciant: at enim vim & illius naturam actionum non alienum eſt exponere: quòd in ſumma nare cornu gerit, cuius mucro acutus exiſtit: ex eo nomen traxit, neque ipſum illud de robore concedit ferro, quod quidem ipſum cum eſt contra elephantum pugnaturus, ſaxis exacuit & limat: cætera non ei paria cum elephanto: nam hic & proceriſsimus eſt & fortiſsimus. Cornu igitur cuſpidato elephanti crura ſubiens aluum diſcerpit & lacerat, iſque effuſo ſanguine decumbit. Pugna eorum eſt de paſtionibus, pro iiſque tuendis multi mori dicuntur, ac ſi aluum non præoccuparit rhinoceros, ſed in aliam elephanti partem aberrarit: elephantinis dentibus diſtrahitur, ac tametſi eius pellis ea exiſtat firmitate vt ægrè iaculo penetrari queat, tamen tam violentus eſt elephanti impetus, vt eam traijciat.*

De tauris Aethiopicis & quemadmodum venantur. CAP. XLI.

F*Eri tauri Aethiopici ſi cum Græcorum bobus conferantur, duplam habent magnitudinem, ac velocitate corporis ſummè excellunt, tum ruf-*

fis pil

ſis pilis veſtiuntur, tum cæſiis oculis ornantur, & alias quemadmodum aures ſic cornua mobilia habent. At enim in pugna ea ita animi feruore contendunt & erigunt, pugna vt nulla flecti queant. Eius tergora tanto robore ſunt, vt nullis neque ſpiculis, neque telis penetrari poßint, in equorum & boum armenta & feras omnes inuadunt. Itaque paſtores ad tuendum ſuum pecus occultas foueas in magnam altitudinem depreſſas machinantes moliuntur eis inſidias, hi cum deciderunt acerbe ferunt, & atrocis animi excandeſcentia ſuffocantur. Apud Troglodytas iuſtis de cauſis eiuſmodi beſtiæ præſtantißimæ exiſtimantur: nam habent leonis vires, equi celeritatem, tauri robur, & ferri duritiem ſuperant.

De gallinaceis & gallinis.

CAP. XLII.

MNaſias dicit eſſe templum Iouis Herculis & huius coniugis quam canunt poetæ Iunonis filiam, & addit in templi clauſtris cicures aues permultas nutriri: nimirum gallos & gallinas, paſcuntur enim & congregantur inter ſe mares cum maribus, fœminæ cum fœminis, victúſque eis ex publico præbetur, & ſacræ aues habentur, gallinæ quidem in ſeptis Iunonis paſcuntur: galli vero in Herculis. Euripus perennis & puræ aquæ fluit medius, fœminæ nullæ ingrediuntur in ſeptum Herculis: mares cum tempus eſt coeundi, præter-

uolant Euripum coituri cum gallinis, deinde redeunt in ſeptum ſuum perpurgatæ aqua dirimenti genera auium: ex eorum coitu oua naſcũtur, quibus incubant matres, & pullos excluſos ſi mares ſunt galli ad ſua cubilia ducunt, & nutriunt. Si verò fœminæ extiterint, gallinæ eas nutriunt.

Leo comedit carnes cameli.

CAP. XLIII.

CAmeli carnes à leonibus comedi ſolere teſtimonio eſt Herodotus, cum in Xerxis camelos, qui cõmeatum portarent, dicit leones inuaſiſſe, & ex aliis animalibus nulla neque iumenta, neque homines attigiſſe.

De apibus chalcoeidibus nuncupatis.

CAP. XLIIII.

ANtenor in tractatione Creticarum rerum in Rocciorum vrbem ait diuino quodam impulſu apum quæ vocarentur chalcoeides examen acceßiſſe, & defixis aculeis moleſtiam eis exhibuiſſe: illos earum impetum non ſuſtinentes ſolum mutaſſe.

Quemadmodum aquila ab homine auxilium aſſecuta ſtatim ſibi benefacta retribuerit.

CAP. XLV.

DEcem & ſex viri frumentum in area baculis excutientes, vaſtißimis ſolis ardoribus cũ

ard

ardentiſsimè ſitirent, vnum ex ſuis, vt aquam de proximo hauriret fonte, miſerunt, is meſſoriam falcem in manibus habebat, & in humeris ſitulam geſtabat, vbi verò ad fontem venit, aquilam offendit à ſerpente circumplicatam iam iam proximam vt ſtrangularetur, in eam, vt ſæpe ſolet, inuolauerat: veruntamen non ſuarum fraudum compos in ea ipſa expugnanda euaſerat, neque illud Homericum pullis ſuis eſcam attulerat, at enim ſpiris illius circumuenta vicina erat ad pereundum: agricola, vel quòd non ignoraret, vel quòd auditione accepiſſet aquilam Iouis nunciam, & miniſtram eſſe, & item quòd egregiè teneret feram beſtiam eſſe, falce ſerpentem ab aquila abſcidit, & vinculis eam vnde effugere non poterat, exſoluit. Cúmque his obiter geſtis reuertiſſet, atque hauſta aqua vinum temperatum omnibus miniſtraſſet, ij quidem auidiſsime bibere ingrediuntur: is autem qui aquam hauſiſſet, iam poſt illos bibiturus erat, nam tum famulus non compotor erat, ad labra poculum cũ admouiſſet, ſeruata aquila circum locum illum etiam nunc verſans, ſic in poculum inuolauit, vt potio effunderetur: ille quòd grauiter ſitiret, indignatus ait, hanc ne gratiam cum ſis illa (nam auem recognoſcebat) tuo conſeruatori refers? Itáne Iouem gratiarum inſpectorem & præfectum vereris. Cùm hæc elocutus ſe ad alios conuertiſſet, videt ex venenata potione palpitantes extremũ ſpiritũ efflari.

Serpens, vt coniicere licebat, ſuo veneno fontem imbuerat, itaque redemptionis præmium ei, qui ſe conſeruaſſet aquila cum pari ſalute compenſauit. hæc dicit Crates Pergamenus, & Steſichorus, in quodā poemate graui, & antiquo in vulgus haudquaquàm peruulgato.

Autoris peroratio. CAP. XLVI.

Q*Væ ſtudium meum & cura & labor inuenire potuerunt de animalibus, & quæ inuenerunt probati viri & philoſophi animalium vires periclitati, quantum potui diſſerui, non præteriens quæ noui, neque contempſi animalia rationis & vocis expertia, imò ingenitus amor ſapientiæ me inflammauit ad eorum vires perſequendas, nec ignoro quoſdam qui acriter perſequuntur ſtudium pecuniæ & honorum meam induſtriam damnaturos, quam non contenderim ſimiliter ad ambitionis ſtudium. Cùm ego etiam potuiſſem ſupercilia attollere & inter aulicos cēſeri & procedere ad magnas diuitias, at meus labor eſt de vulpibus, lacertis, ſcarabæis, ſerpentibus, & leonibus, & quid facit pardalis, & vt Ciconia in parentes pia, vt luſcinia vocalis, vt elephantus philoſophus, & genera piſcium, gruum peregrinationes, ſerpentum naturas, & cætera quæ hæc hiſtoria laborioſe collecta habet obſeruare pergo, neque deſidero inter diuites numerari & cenſeri. Sed ſi poetæ ſapientes & viri naturæ ſecreta videre & conſidera*

dera

derare valentes & hiſtorici experientia longiſſima prouecti animalium hiſtoriam ſe ipſis dignam exiſtimarunt, ego inter eos quoquomodo me vnum numerari conor, & malo doctrina quadam excellere, quàm aſſequi decantatas ditiſſimorum diuitias. Sed de his nunc ſatis. Nec ignoro illud, quoſdam non probaturos quòd ſingulorum animalium rationem non vno loco ſeparatim tractauerim, ſed intermiſcuerim variè. Ego primùm mei iudicij non alieni ſum ſeruus, deinde varietate lectionis lectorem allicere ſtudens, & ex ſimilibus faſtidium fugiens velut pratum aut coronam pulchram ex multis coloribus exiſtimaui oportere texere hiſtoriam. Iam verò ſi venatoribus vel vnum animal inuenire videtur proſperum quiddam: at tot animalium veſtigia deprehendere, ego dico generoſum quiddam, & quas natura animalibus dedit vires inueſtigare. Quid ad hæc Cephali & Hippolyti & ſi quis alius in montibus exercitatus fuit ad capiendas feras, at non item ad capiēdos piſces vt vel Metrodorus Byzantius, vel Leonides huius filius, vel Demoſtratus, vel alij plerique periti piſcandorum piſcium & pictores, quos magno ſpiritu affecit, vel equus pulcherrimè pictus, vt Aglaophontem, vel hinnulus vt Apellem, vel buccula ficta vt Myronem, vel aliud quippiam. Quòd ſi vnus tot animalium mores, figuram, ſapientiam, ingenium, iuſtitiam, moderationem, amorem in parentes & fi-

lios pietatem inueſtigauit, & illuſtrauit; cur non hic admirandus? Iam verò illud non demonſtrabo, quòd ſi animalium rationis expertium pietatem decantamus, hominum impietatem arguimus, quod in principio dixi, repetam. Si dixi quæ omnes, vel plurimi, non accuſandus ſum: animalia ipſe alia fingere non potui: quæ verò noui permulta demonſtraui. Adde quod nonnulla quæ nullus alius experientia edoctus dixi. Mihi amica veritas, cùm aliis in rebus, tum maximè in his. Vt verò hæc ſcripſi, & quanto cum labore, & quàm illuſtri nominum & verborum compoſitione, niſi vtar malis iudicibus, lectores cognoſcent.

FINIS.

ELEPHANTI
NOVA DESCRIPTIO,

AD REVERENDISSIMVM GEORGIVM CARDINALEM ARMAIGNACVM,

AUTHORE PETRO GILLIO ALBIENSE.

Hæc ſunt quæ hoc libello tractantur.

Præfatio, vbi materiam ſtatim aggreditur.
De Elephantorum oculis. cap. 1
De Elephanti dentibus extra os prominentibus. cap. 2
De eius interioribus dentibus. cap. 3
De pede illius. cap. 4
De Magnitudine. cap. 5
De Elephantis Conſtantinopolis. cap. 6
De marino Elephanto. cap. 7
De Hippopotamo. cap. 8
De Chamelopardali. cap. 9
De cauda bouis Indici. cap. 10
De Ichneumone & de muribus Arabicis, & Aegyptiacis. cap. 11

ELEPHANTI NOVA deſcriptio, miſſa ad Reuerendiſsimum Cardinalem Armaïgnacum, ex vrbe Berrhoëa Syriaca,

AVTHORE PETRO GILLIO.

AB illis literis, quibus proximè ſummam totius noſtri itineris ab vrbe Bizantio vſque ad Tephricem, Mediæ vrbem, inde vſque ad Berrhoëam Syriacam tibi breuiter deſignaui, nihil notabilius obſeruaui, quàm heri interitum elephanti, eiúſque ſectionem: quæ, quoniam tot per ſecula inaudita inuſitatáque habetur, eam tibi informabo, ſub aſpectúmque tuũ ſubijciam elephãtum, quem ex Perſia ad Regẽ dominus Aramõtius, Regis legatus, peruenire cupiebat, iámq; lõgo & difficili Mediæ, Meſopotamiæ, Armeniæ itinere cõfecto, Tigríque atq; Euphrate traiectus, incolumem, ſimul cum rectore Indo in Syriam, ineunte hyeme, perduxerat: qua exacta, quoniam frigore læditur, ad Regem properaturus erat: ſed intereà interiit: quam ob cauſam, poſteà afferã, quàm oſtendero quid ex eo viuo perceperim, cùm ipſe mihi ægrotanti aſsidua in itinere ſpectacula præberet,

præberet, vel promuſcidis varijs & multiplicibus geſtibus, vel admiſsione eorum, qui in eius dorſo ſeſ ſitare gloriarentur, vel colludere cuperent. Nam ſiue ob exquiſitam manſuetudinem, ſiue ob ætatem (nondum enim quadriennium ſuperaſſe dicebatur) ſemper ad ludicras luctationes paratus erat à noſtris ſibi obiectas, à quibus, etiam imbecillioribus, interdum vinci ſe patiebatur: ac ſi quis noſtrûm, inſertis in collum illius brachiis, cum eo luctaretur, ipſumque ſupplantaret, in terrámque abÿceret, exhilareſcere & quaſi ridere videbatur. Hilariter enim & facilè patiebatur à ſuis concertatoribus corripi, nunc promuſcidem, nunc dentes, nunc collum, nũc crura, quibus ſingulis, cùm eos facilè reÿcere potuiſſet: tamen ſe reÿci, in latus impelli, ſupplantari, proſterni ita facilè patiebatur, vt etiam ſi ſolo dorſo ad terram adnitens, quatuor pedibus in cœlum erectis, ſupinus conſtitueretur: tamen nullius auxilio ſe facilè inuertebat, atque erigebat, alacritérque pugnans ludicras redintegrabat. Quis ex his Strabonem, cæteróſque non rideret? ſcribentes, elephantorum venatores notare arbores, quibus elephanti accumbere ſolent, atque ex altera parte truncum reſcindere, cui beſtia inhæſerit, eámque pariter cum arbore ruere: cúmque reſurgere nequeat, propterea quòd crura continuum & inflexum os habeant, ex arboribus deſilientes illam obtruncare. Quod commentitium deprehendi, nõ modo ex

dõ ex antè dictis,ſed etiam ex eius greſſu, quo cum iter feci quindecim dierum,atque adeò ex eiuſdem extincti ſectione,id quod paulò infra oſtendã,quàm adſcripſero exigua quædam, quæ ægrotans obſeruare potui in eius itinere,quod paſſu gradario tantum conficit,quantum feſtinantes equi. Molliter incedit,vt ſeſſor immobilis eſſe videatur,non ſolùm rectorem aſcendere tentantem crure flexo incuruatóque in gradum excipit,ſed alios quoque aſſidere volentes à tergo rectoris. Primum aſcendentem crure priore erecto excipit,reliquos crure poſteriore ſimiliter erecto.Ita enim crus inclinat,vt ipſum flectat,tibiámque in gradum diſpoſitam, etiam diu ſuſpenſam teneat,ſi quis cunctatur in aſcenſu: neque modò ſi rector iuſſerit,latere inclinato, & genu flexo excipit aſſenſſorem,ſed etiam totum latus inclinat & ſimul ad terram abijcit eiuſdem lateris tibiam priorem & poſteriorem,vt facilius,quẽ rector voluerit,ſuſcipiat. In itinere promuſcidem gerit porrectam ad terram vſque, & niſi paululũ eam incuruaret,reptantem humi traheret, aut pedibus calcaret, ipſam huc illuc circunfert, ſemper inquirens aliquid,quod edat,nunquam otioſam habet,nunc folia ſtringit, nunc herbas decerpit, quas vt fruticoſas eſſe percipit, earum cacumina proboſcide corripit,pede autem radicitus euellit,eo pedis impetu vtens, quo agricola ligonis extirpat frutices:nunc à vicinis quippiam expoſcit, & cùm hæc

deſunt

deſunt petras voluit, aut terram proijcit. Promuſcidem ita flexibilem habet, vt ea vtatur ſupina, prona, obliqua, vt modò infra ventrem, modò in latera inflectat abigens muſcas, modò reflectat ſurſum verſus, vt etiam ſupra caput erigat, petens, aut accipiens à rectore cibum, modò promuſcide puluerē colligat, eúmque ſpergat in locum, quē muſcæ vrgent. Capiſtro non regitur, neque freno, ſed claua ferrea. Gubernator enim ſedens in eius dorſo, clauam vncinatam præ ſe gerit, cuius mucrone frontem leuiter ferit, cuius metu etiam leuiſſimè tangentis, omnia rectoris iuſſa obire ſolet: neque ſemper rector clauam manu tenere neceſſe habet, ſed duntaxat ex elephanti fronte appendere. Is cùm ad diuerſoria venit, iámque videt rectorem deſcendiſſe, clauam ex fronte pendentem, promuſcide corripit, in terrámque leuiter abijcit: id quod in itinere, etiam ſi rector deſcendat, & ſecedat abijcere non ſolet. Promuſcide bibit & ſpirat, ſine ea nullum cibum capere poteſt, quem vt extenſa promuſcide ceperit, eam in os reflectit, eiuſdémque extremam partem pabulum tenentem intra os immittit, vt ſolent homines cochlear. Aquam ita haurit, vt promuſcidē impleat, deinde ipſam reflectit, intráque os promuſcidis extremam partem dabit, benè penitus, tum etiam ex promuſcide aquam in fauces reſpirans attrahit, & promuſcidem, vt mamillam, ſugit. Promuſcide ſpirat & reſpirat magno ſonitu, & longo, cùm

go, cùm dormit. Nam eius ſpiratio tandiu permanet, vt triginta vocabula proferre poſſis, totidémque à fine aſpirationis ad initiũ reſpirationis repetere valeas. In reſpiratione tantum temporis ponit, quantum in ſpiratione: quæ vtraque cùm ſit ſonans, velut fiſtula quædam, tamen ſpiratio eſt ſine percuſſione ſoni: at reſpiratio habet quaſdam percuſſiones, velut fiſtula ad tactum foraminum. In luce verſari gaudet, itaque candela ei apponitur de nocte. Quòd autem murem capitaliter odit, ideo qui præſunt elephantis, feles habere ſolent in ſtabulis. Quàm iuſtum ſit animal, cùm ex alijs illius actis deprǽhendi, tum ex eo, quod non ſemel vidi, cùm equi vicini auenam & fœnum ediſſet, poſtea ex ſacco, quem fortè in angulo ſtabuli inuenit, promuſcide auenam iterùm & ſæpius deportauit, equóque obiecit edendam: ſimiliter fœnum ſibi datum, promuſcide comprǽhendens, equo obtulit, ſenſim gradiens, ne equum terreret, equíque fœnum oblatum comedentis ſupra dorſum promuſcidem poſuit, ei blandiens. Poſtea verò quàm in Berrhoëa Syriaca, quam nunc Calep nominant, hyemaſſet, iam iámque ad Regem iter ingreſſurus eſſet, incidit in ægritudinẽ, quam alij dicebant contractam negligentia rectoris, alij animi angore, quòd rectoris negligentiam ægrè ferens, ipſius latus læſiſſet cornibus. Ex eo tempore viſus mœſtior, & cibi parum appetens: id quod

videns ipſe, prædixi rectori, id animal eſſe ex illo genere, quod ex offenſione rectorum ſuorū ægritudinem contrahere ſoleret, indéque ſæpe mortē ſequi: proinde eum, cui minas intentauerat, eíq; verbis linguæ Indicæ iratus fuerat, & iam triduum non viderat, lætus adiret ac conſolaretur. Meam admonitionem rector, vt homo humanus erat, humaniter accipiens, elephantum extra vrbem exhilarādi cauſa duxit, ſed ſerò. iam enim morbus conceptus inualuerat, atque in ſtabulum ad veſperam, poſtquam reductus fuiſſet, grauius ægrotare cœpit, paulóque pòſt ea nocte magno ſtrepitu totus cecidit in terram, iamiam moriturus. Per horam proſtratus iacuit, magnis gemitibus dolorem teſtans, ac quàm mox, editis ſuſpirijs mortiferis, extinctus eſt. Alij eum veneno interijſſe ſuſpicabantur. Sed nulla ſigna veneni neque in corde, neque in cæteris viſceribus deprehendere potui. Poſtridie cùm illius interitus nuntiatus eſſet mihi, iampridem languenti, & tum valde feſſo exitione & reditione à foro, vbi equos emeram ad profectionem Hieroſolymitanam, tardè ad eū acceſſi, non tam labore retardatus, quàm dolore non modo meo, quem priuatum ceperam ex tam humano comite peregrinationis noſtræ: ſed etiam magis ex Aramontij legati vehementi angore, quo afficiebatur, cùm eius interitu, tū maximè Regis ex inani expectatione, quam dolebat fruſtra Regi attuliſſe

tuliſſe, quæ in cauſa fuerunt, quamobrem ea obſeruare non potuerim, quæ obſeruanda erant in ſectione tam inuſitati animalis. Accerſiti Syri, camelorum equorúmque excoriandorum periti. Primùm à genitalibus ad oris labrum inferius gladio pellem ſecuerunt, deinde vſque ad dorſum pellem ſubtraxerunt, crurum pellem ab imo ad ſummum ſecantes: mediam diripuerunt, iuncturis inferioribus ſupra pedem alligatis, gladio diuiſis, vt plantam pedis cum pelle relinquerent, ſed etiam plures iuncturas reliquerunt vnà cùm pelle ſupra pedem: itaque ſcitè eum nudarunt, vt pellis omnium membrorum continua, & integra extracta ſit. Cùm dico omnium, intelligo etiam promuſcidem, caudam, ſcorteum genitaliū vnà cum duobus dentibus extrà prominentibus in pelle relictis, quos execare à capitis oßibus, multis ictibus ſecuris opus fuit. Pelle expulſa, ventrem illius ſecuerūt. Primùm extraxerūt inteſtina ingẽtia, & candidißima, & planè coloris eburnei, ita ſinuoſa, vt aluos habere quatuor videretur, deinde viſcera nudarunt. Splen longus erat quatuor pedes, largus dodrantem. iecur felle carens ex medio centro quoquo verſùs habebat pedem, atque eo plus, vbi ſunt anguli obtuſi: craſſum erat ſeptem digitos. Cor amplum pedem vnum, teſtes intus continet ad aluum alligatos. Lingua eius lata non eſt, neque plana, ſed vergens in formam

teretem, deſinens in mucronem, pro tanti animalis portione, perpuſilla, bene abdita, vt in eo viuente vix videre potuerim. Deinde crura à corpore abſciſſa ſunt, eorúmque oſſa extracta candidiſsima, & planè eburnea omnia. Tum apertè vidi quàm mendaces illi ſint, qui tradunt elephantorum crura carere articulis & iuncturis, cùm ſingula duas iuncturas habeant, vnam ſupra pedem, qua pes adnectitur oſsi tibiæ, inter quam & pedem multiplex iunctura multis oſsibus compingitur, latis aliјs ſuper alia ſtructis. Poſt hanc iuncturæ ſtructuram ſequebatur os tibiæ: deinde ſecunda iunctura genuum & poplitum, ſupra quam os femoris: denique omnia eius oſſa eburnea, & tam candida, quàm ipſius dentes, quæ periti dicebant eſſe commoda ad ea, quæ ebore illuſtrari ſolent.

De elephantorum oculis. CAP. I.

O*Culi elephanto minores, quàm pro corporis portione: ſimilitudinem oculorum humanorum gerunt non modò figura: ſed etiam affectu ipſo. Humani enim & graues & moderati, vt ſapientiam, iuſtitiam, moderationem, reliquáſque animi dotes ſecundas ab homine præ ſe gerant. Tanta enim grauitas in oculis eſt, vt vel ipſo nutu regem ſe animalium, atque adeò humanis ſenſibus vicinum, proximum profiteatur. Ignotos homines ad ſe accedentes leues, inſolentes, petulantes*

tes oculis internoſcere præ ſe fert à moderatis & grauibus, quos libentius intueri videtur.

De elephanti dentibus prominentibus extra os. CAP. II.

DEntes prominentes extrà, non ex eodem oſſe, neque ex eo loco naſcuntur, quo interiores: ſed illorum radices aliquo interuallo diſtant à radicibus interiorum, atque exoriuntur ab oßibus anterioribus frontis, at interiores ex capitis lateribus. Errant igitur qui ſcribunt eos dentes ex ore, atque ex maxilla ſuperiore prodire. Ex ore enim non prodeunt, ſed ex pelle eminente ſupra os, qua circundantur ad ſuas radices. Vidi eorum partem exciſam relictam intra capitis os cauam exorientem à fronte paulò infra radices promuſcidis: at maxillæ aliquo ſpatio ab eo loco diſtant, itaque potius cornua ſunt, quàm dentes. Errant enim, qui dicunt hos dentes vergere ad terram. Non enim ſurſum neque deorſum feruntur, ſed recti in anteriorem partem ſenſim in fine incuruati ſurſum verſus, vt linea à media dentis radice ad ſummum mucronem non excederet extra directionem plus digito, ſed in mucrone reſcißi erant, itaque minus curui, & breuiores erant, longi ſeſquipedem, quorum ſingulorum perimeter in medio habebat pedem.

De eius dentibus interioribus. CAP. III.

DVos interiores habet dentes in ſingulis maxillis, quorum maior eſt perpetuum os, multis figuris diſtinctum, cuius ſuperficies ad libellam plana eſt, longa ſeptem digitos, lata tres digitos exaſperata in decem velut gradus, ſeu puluinos, canaliculis diſtinctos, ſerratos & exaſperatos vtrinque dentibus, velut vncinis ſerrularum. Singuli autem canaliculi tranſuerſi huius ſuperficiem ſecantes non modò à lateribus, ſed etiam ab vtriſque capitibus clauduntur puluinis. Alter dens intimus eſt, cuius ſuperficies eſt plana, longa tres digitos, lata, totidem etiam exiguis canaliculis exaſperata, in lateribus vtriuſque dentis ſingularum maxillarum apparent puluini, velut dentes reſpondentes puluinis poſitis in ſuperficie, diſtincti ſtrijs, velut natura vnum dentem in decem formare condiſcente. Dentes igitur maxillares habet octo contra Plinium, qui duntaxat elephanto intus quatuor dentes attribuit, id quod ipſe planius perſpicies ex duobus dentibus vnius maxillæ, quos harum literarum tabellario ad te dedi.

De eius pede. CAP. IIII.

PLanta pedis prioris rotunda, quoquouerſus habens diametrum pedis vnius: at poſterioris pedis longa pedem & digitum, larga vndecim digitos. in ſingulis pedibus anterioribus habet quinq

quinque vngulas inter ſe leuiter diſcretas, ſed non eminentes extra rotundam pedis formam: & in parte interiori callus eſt loco vngulæ quintæ. Planta omnium pedum æqualis eſt vngulis, calloſa non perpetuo callo, ſed diuiſo fiſſuris. Tenera eſt, & ſpinis penetrabilis. Vnguiarum ſingularum infera pars plana æqualíſque eſt planitiei plantæ, larga tres digitos, longa quinque digitos, vngula alta tres digitos. Vngulæ ei ſunt datæ partim contra aſperum iter: nam cùm planta ſit tenera, pes adnititur ad terram vnguiculis: partim ad radices extirpandas.

De eius magnitudine. CAP. V.

QVoniam viuum, ne mortuum quidem metiri recordatus ſum, poſtea cùm incidiſſem in eius pellem, extenſam quidem, ſed iam exiccatam & cõtractam in ſolario hoſpitis mei, atque in eius oſſa ibidem iacentia, omnia menſus ſum, ex quibus deprehenditur eius magnitudo. Pellis duriſſima, fuſca, accedens ad colorem boum, qui vulgò bufali appellari ſolent, craſſa medium digitum, lata nouem pedes & decem digitos: longa verò à radice caudæ ad frontem tantundem, in qua dimentione complector colli pellem, largam quinque pedes. Collum breuius eſt quam latius, os vicinum pectori, quod oris porcini ſimilitudinem aliquam gerit. Singulorum crurum pellis in

medio cruce larga duos pedes. Promuſcidis pellis larga pedem vnum, & ſex digitos à radice dentium exteriorum ad nares longa quatuor pedes, & ſex digitos: in extremitate, vbi nares exitum habent, craſſa digitum vnum. Et differt pars inferior à ſuperiore. Nam inferior extremitas, facta velut labrum, craſſa eſt, larga quinque digitos, craſſa digitum: at pars ſuperior in mucronem deſinit, & tres digitos longior exiſtit, quàm inferior pars. Senſim deſinit in mucronem, initio latum tres digitos, in extremo minimum digitum. Hac ſuperiore parte aperire & tegere nares ſolet, & eam incuruare, vt nos digitos ſolemus, cùm aliquid capere volumus. Os cruris anterioris in femore longum duos pedes, cuius medium habet perimetrum dodrantalem. Eiuſdem pars attingens genu, habet diametrum pedis, & quindecim digitorum. Eiuſdem cruris os tibiæ eſt longum pedem, & dodrantem: cuius pars, quæ adnectitur iuncturæ, ad quam alligatur pes, habet perimetrum pedis & quatuordecim digitorum: eius medium habet ambitũ quindecim digitorum. Os cruris poſterioris femorale longum duos pedes & decem digitos. eius medium habet perimetrum dodrantalem: huius oßis pars attingens iuncturam, qua alligatur ad tibiam, eſt perimetri pedalis & quatuordecim digitorum. Tibiæ os eſt duplex, vel potius vnum, partim ita coniunct

iunct

iunctum vt in ſuis duobus capitibus ſit idem: deinde diuiſum ab vno capite ad caput alterum in duo oſſa inter ſe diſtantia duos digitos, quorum vnum magnum, alterum paruum. Magni quidem perimeter in medio eſt dodrantalis: ac parui ſeſquidigitalis. Caudæ craſſitudo iuxta radicem dodrantalis in medio ſeptem digitorum: extrema cauda craſſa quatuor digitos habet, ſetas longas tres digitos. Auris eius longa pedem vnum, lata pedem & decem digitos, quæ tegit foramen aurium ſic, vt ſi velit, ne ventus quidem, neque animalia ingredi queant. Aures mouet vt ventilabra: inferior auricula inferior non eſt digito: foramen auris implet pollex. Auris totius craſſitudo non eſt craſſior reliqua pelle, intelligo à radice ad medium: nam à medio ad extremum panno laneo craſſior non eſt. Circa aurem pilos habet longos digitos tres. Eius caro rubra eſt, vt bufalorum & tenera, quam aliqui in India vſi carne elephantina, affirmabant bubula meliorem. Plura obſeruare ſtudentem non permiſit ferocitas importuna Arabum eorum, qui ſtatim vt execuerunt, extra vrbem membratim diſtractum exportarunt, canibus lacerandum.

De elephantis Conſtantinopolis. CAP. VI.

DVo elephanti viſuntur hodie Conſtantinopoli, quorum maiorem ita menſus ſum, cuius perimeter tranſiens per medium ventrem

& dorſum, eſt quindecim pedum & ſemipedis. Eius altitudo eſt decem pedum & dodrantis: longitudo ab oculo ad extremum tergum vndecim pedum & dodrantis vnius: ab oculo ad extremam promuſcidem octo pedes, ab oculo ad ſummam frontem duo pedes & ſemipes: frons lata tres pedes, proboſcis ab ore ad extremum longa ſex pedes, & tres digitos. Summa promuſcis habet perimetrum quatuor pedum & ſemipedis. Auris longa duos pedes & ſemipedem: tantundem lata eſt. Crus procerum quinque pedes, duos digitos. Cruris ſummi perimeter eſt quinque pedum, & ſemipedis: medij cruris ambitus trium pedum & decem digitorum. Imi cruris ſupra pedem perimeter trium pedum & trium digitorum. Pes eſt rotundus, cuius perimeter eſt quinque pedum. Pes habet quinque vngues, leuiter diſcretos, quorum quatuor ampli, ſinguli decem digitos, alti ſeptem digitos. Cruris poſterioris ſummi perimeter quinque pedum, ſeptem digitorum: imi trium pedum & ſemipedis. Cauda alta quinque pedes, cuius ſummæ perimeter cubitalis, mediæ pedalis: imæ caudæ ambitus ſemipedalis. Colli perimeter vndecim pedum, quatuor digitorum eſt: ipſum collum longum duos pedes & dodrantem. Tibiæ anteriores diſtant à poſterioribus quatuor pedes. Dentis perimeter vnius pedis & quinque digitorum. Elephātus glaber eſt, excipio caudam extremam

mam, vbi pauci pili, & mentum, vbi rari pili: Cute eſt dura & rugoſa. diſcurſus rugarum eſt cancellatus & velut reticulatus. altior eſt non modò cruribus anterioribus, ſed parte dorſi anteriori, quàm poſteriori. Tibias habet teretes, ſed anteriores teretiores & rotūdiores & ferè æquali craſſitudine: pedésque rotundos habet, & plantā pedis planam: promuſcidem ſurſum, deorſum, antè, pòſt obliquè flectit & porrigit, incuruat, cōtrahit: modò implicat in cornua, & intorquet varijs ſpiris: nunc eam porrigit rectam, nunc obliquam retorquet, modò infra aluum inter tibias iaculatur, tenentem herbarū manipulum ad abigendas muſcas, modò ſabulum aut puluerem colligit, deinde promuſcide erecta ſpargit ſupra dorſum ad muſcas abigendas. Depaſcitur herbas promuſcide curuata, eas decerpens (ſic enim promuſcidem extendit, & contrahit, vt homo manum) neque eas ſolùm excerpit herbas: ſed etiam excerptas in manipulum contrahit, vt facilius eas in os inijcere poßit. Pòſt enim quàm herbas collegit, promuſcide eas huc illuc verſat, quoad herbas longas contraxit in manipulum. Cùm autē herbas non multùm longas decerpſit, eas in os promuſcide ſubducit, deinde os mouet, vt dentibus interioribus mandat. Collum non incuruat ad paſcendum, ſed extento collo, & tam eminenti, quàm dorſum eminet: paſtum capit promuſcide, qua etiam bibit, ita vt intra nares

aquam

aquam ſugẽdo attrahat: deinde intra os abdit promuſcidis plenæ partem longiorem duobus pedibus quò minus aquæ decidat. Paſtor elephantorum ſiue fœnum, ſiue frumentum det, vtrunque contrahit in manipulos rotundos. Frumentum quidem inuoluit in manipulum fœni rotundum, longum circiter dodrantem, latum ferè tantundem: eos ſiue manipulos, ſiue potius globos frumenti circumplicatos fœno proijcit paſtor in terram ante elephantum, quos elephantus, promuſcide cõprehendens, in os conijcit. Aduerti id, quod Ariſtoteles ante me aduerterat, crura poſteriora flectere, more hominis, in anteriorem partem, contrà quàm equus, & bos flectentes in poſteriorem. Bene vale ex vrbe Berrhoëa, emporio maximo totius ditionis Turcicæ.

De elephanto marino. CAP. VII.

CVm ex monte Sinæo in peninſula, quam efficiunt duo receſſus Arabici ſinus, vnus appellatus Aelaniticus ab Aelana vrbe, ſiue Ailaticus ab Aila vico poſito in eius intima parte vſque ad hanc diem nomen retinẽte apud Arabes, ſine diphthongo ipſum pronuntiantes. Alter primò nominatus Hereopoliticus: deinde Arſinoicus, ſiue Cleopatricius, nunc vulgò Sues nuncupatus, cùm inquam ex monte Sinæo deſcendiſſem ad maris Rubri portum, à Græcis vocatum Raïthon, ab Arabibus Eltor, ibique ferè menſem

expectarem itineris comites, quibus cum tutò redirem in caſtrum Babyloniæ Aegyptiæ, quod vulgus iam appellat Cairum, multa & varia piſciū, à piſcibus interim maris longè diuerſa notaui: è quibus vnum duntaxat nunc afferam, quem à nonnullis Arabibus audiui appellari elephantum à dentibus extra os prominentibus, atque à tergore elephantino, cuiuſmodi multa tergora vidi, quæ mercatores Rhaïtini vendere ſolent agreſtibus Arabibus, & monachis montis Sinæi ad ſoleas calceorum validiſsima, & perdiu durabilia, ſi illis vtantur ad ſicca loca. Nam madefacta citius conſumuntur: è quibus vnum perſpexi ea magnitudine, qua tergus exiſtit bubulum, craſsitudine digitali, colore fuſco. Emi eius dētes pedalis longitudinis, ſingulos ambitu complectentes ſex digitos, vt per te colliges ex his, quos ad te mitto.

De Hippopotamo. CAP. VIII.

Hippopotamum, cuius corium ad te dedi, viuum non vidi, ſed Byzantij longè antè alterum videram, cuius circa medium tranſuerſum ventrem perimeter octo dodrantes complectebatur. Colli verò ambitus quinque dodrantes excedebat. Eius longitudo à cauda ad frontem ſex dodrantum erat & ſemiſsis frons patebat in latitudinem dodrantalem. tantundem ſpatij intercedebat inter aures. Oculi diſtabant inter ſe ſemipedem: nares exiſtebant ſupra roſtrum ſupinum inter

ter ſe diſtantes palmum minorem: vbi roſtrum dilatatur in latitudinem decem digitorum à roſtro ſummo, vnde eminebat os, vſque ad frontem, longitudo erat ſeſquipedalis. Aures longæ erant ſex digitos. Cauda producebatur in longitudinem quidem paulò plus dodrantem: in latitudinem verò trium digitorum. Eius extrema pars latior erat quàm craßior, aliquot pilis hirſuta. Illius pes quatuor digitos habebat vnguibus præditos longitudine trium digitorum, qui ſimilitudinem gerebant teſtudinis. Tibia anterior in ima parte paulò ſupra pedem habebat perimetrum pedalem: tantundem longa erat. Veruntamen ventris ima à terra altior non erat ſemipede. Oris rictus hiatúſque patebat in amplitudinem duorum pedum. Dorſum nigrum erat, vt venter ſubalbidus maculis diſtinguebatur. Corio tegebatur durißimo exaſperatóque ad modum elephanti, ídque cùm eſt ſiccum: nam aqua perfuſum efficitur molle & lubricum. Prope aures & in ventre pellis longè mollior. Animaduerti ex eius corio humoris guttas exire, velut videmus ex cortice ceraſorum emanare ſuccum lacrymoſum. Oculis erat rotundis, vt nihil rotundius viderim, magnitudine non excedentibus oculos parui vitelli, excepta parte ambiente, quæ valde alba erat. Supercilia pilis carebant, quorum eminentia erat alta tres digitos. In roſtro aliquot pilos habebat,

ſed graciles. In parte oris anteriore atque inferiore duo magni dentes ex vtroque roſtri angulo prominebant, etiam ex ore clauſo, quos interexiſtebant quatuor denticuli exigui. Item in parte ſupera & antiqua duo magni dentes erant, inter quos intercedebant longè minores quatuor dentes. Singulæ maxillæ armabantur ſeptem dentibus: roſtrum in quadrum redigebatur. Nam ferè ab imo ad ſummum eadem erat latitudine, qua frons, quæ patebat in nouem digitos. Rictus quadratura ſita inter duos dentes angulares, quos dixi prominere extra os, intererat ſpatium ſemipedale. Ab Arabibus eius curatoribus percunctatus ſum, quam vocem edere ſoleret? Vnus reſpondit Equinam, alter, Mulinam. Verùm nationi vafræ nihil credens, illius aures paulò grauius vellere cœpi. Sed nullam vocē elicere potui. Arabésque ſemel & iterum, mercede propoſita, fruſtra ſolicitaui, vt illum cogerent vocem aliquam emittere. Hoc vnum duntaxat adnotaui, eodem anhelãdi ſonitu reſpirare, quo bos ſolet. Edebat fœnũ & cætera quæ boues & equi edere ſolẽt. Eius caput ſimilitudinem gerebat bubuli capitis. Tardè gradiebatur, vt ſus perpinguis, quē referebat incubando. gaudebat verſari in loco humido. Mitiſſimum erat, ſeque palpari patiebatur, óſque impunè aperiri à volentibus ſinebat. In Nilo captum eſſe aiebant. Ille verò, cuius corium ad te

mitto

mitto, captus fuerat in Damiata vrbe, quam Stephanus Tamiatin per literam Taf, ſcribit, arbitror quaſi olim Tamiatin, vnde hoſtium Tamiaticum, ſiue Tamiticum. Itaque longè errant, qui putant Damiatam eſſe Peluſium. Illud enim ſitum erat in vltimo Nili hoſtio, quod vidi propinquius Orienti eſſe, quàm Damiatam, vbi multa antiquitatis veſtigia in hunc vſque diem extant. Iam verò huiuſmodi animal à me informatum, ſitne hippopotamus, an chœropotamus, an boopotamus, inquirendum eſt. Vt autem hippopotamus ſit, ex dẽtibus & tergore duro videtur Herodoto, Ariſtoteli, Diodoro, Pauſaniæ, Plinio tradentibus hippopotamum dentes habere exertos, vt apros, corióque eſſe adeò duro, vt ex eo pila miſsilia, & haſtæ fiant. At iiſdem autoribus hippopotamus eſſe non videtur, qui addunt hippopotamũ iubam habere vt equum, atque bifidos pedes, atque vngulas bubulas. At illud à nobis ſuprà deſcriptum iuba caret, vngulas quadrifidas habet, nihil ſimilitudinis gerentes vngularum bubularũ. Quamobrem ſi tot autores recte ſcripſerunt, alius eſt in Nilo hippopotamus ab hoc diuerſus. neque enim à vero alienum eſſe videtur, Nilum tam fœcundum ferre hippopotamos, & chœropotamos, & boopotamos, vt India fert, non modò elephantos & tauros, ſed etiam chœrelephantos, & taurelaphos. Nam ex hominibus, mihi in multis rebus probatæ

fidei

fidei cognitis, intellexi in India & Aethiopia inueniri taurelaphos, quibus Indi vecturas factitare ſolent piperis, aliarúmque rerū, atq; ex ipſis lac mulgere, & butyrum ex eo facere, carnibúſque ipſorum Indos veſci, taurelaphóſque Indicos manſueſcere, Aethiopicos cicurari non poſſe. Idem teſtabantur ſe vidiſſe, & comediſſe chœrelephantos. Coſmas Indopleutes eadem ſentit, qui temporibus Iuſtini Imperatoris eruditè de India & Aethiopia ſcripſit, teſtatur ſe hippopotami Niliaci dentem vidiſſe ponderantem tredecim libras. Quod ſi fortaſſe tot & tanti à me cōmemorati ſcriptores errarunt, malè deſcribentes hippopotamum. nam facilius in animali perraro errare potuerunt, quàm Ariſtoteles in Delphino, omnibus maribus vſitato, dum ipſum tradit non in ſummo roſtro, ſed in parte roſtri prona habere os. Nā ſi in Nilo eſſent ſues & boues fluuiatiles amphibia animalia, miror à nullo ſcriptore extante illa commemorata fuiſſe: ſed dūtaxat hippopotamum & crocodilum, qui non modò ſcriptorum monumentis, ſed etiam antiquis numiſmatibus, & coloſsis Nileis celebrantur: vt videre licet in numiſmatibus pleriſque, etiam nunc extantibus, atque in Nilo Coloſſeo in hunc diem extante in Vaticani horti ædibus nuncupatis, Pulchri aſpectus, vbi Nilus Coloſſeus in ſua baſi affabrè ſcalptos habet ſeptem hippopotamos tales, quales habebat: quem

antè me dixi vidiſſe Byzantij ſine iuba, ſine vngulis bifidis: & tamen veriſimilius videtur verum hippopotamum Romæ in ſpectaculis frequenter inſculptum fuiſſe, quàm aut ſuem aut bouem, ſi huiuſmodi vnquam fluuiatiles fuerunt. Alexandria proficiſcens Byzantium, præter tergora elephanti marini & hippopotami dedi ad te mercatoribus Maſsilienſibus pellem Chamelopardaleos raram, & rege dignam, & caudam bouis Indici: quorum aſpectu, vt plenius fruare, ſubiungam, quales ſunt viuæ Chamelopardales, etiam quis vſus caudæ Indici bouis. Item iiſdem dedi in caueis incluſos Ichneumonem, muréſque Arabicos & Aegyptios, quos, vt clarius perſpicias, addam quæ in ipſis adnotaui.

De chamelopardali. CAP. IX.

G*Iraphas, quas Græci & Latini vocant Chamelopardales, vidi in vrbe Caira tres, quarum vnam ita menſus ſum, Duo cornicula ex fronte eminebant circiter ſex digitos, in fronte media tuberculum exiſtebat, velut tertium cornu, altum circiter duos digitos. Oculis erat magnis, nigris, lætis. Aures excedunt longitudinem dodrantalem. Collum longum ſeptem pedes: cùm caput extollit, ſexdecim pedes à terra effert. Illius longitudo à cauda ad capitis verticem eſt duodeviginti pedum. Tibiæ tam altæ poſteriores, quàm priores: at femora anteriora longè altiora*

ra poſterioribus. Nimirum dorſum à cauda ad ſummum capitis verticem, velut ſcala, velútque tectum carinatum attollitur: totum corpus grandibus maculis diſtinguitur, coloris ceruini obquadratis: ſed in collo magis quàm in corpore, quoquo verſus latis circiter dodrantem: at clauſula macularum alba digito latior. Itaque totum corpus reticulatum eſt, neque tamen, vt pardalis maculas habet rotundas, ſed aut obquadratas, aut oblongas. Infra genua maculoſa non eſt, ſed tota tibia alba. Pes bifidus, vt bubulus. Labrum ſuperum longè eminet ſupra inferum. Cauda tenuis & exigua, in cacumine piloſa. Ruminat vt bos: edit fœnum, & cætera, quæ boues edere ſolent. Iubam habet, vt equus à dorſo ad capitis verticem. In gradiendo claudicare videtur nunc dextris, nunc ſiniſtris non modò cruribus, ſed etiam lateribus. Cùm ex terra cibum aut potum capere habet neceſſe, crura latiſsimè diſtendit priora. non enim, niſi latè diductis, longéque diuaricatis tibijs cibum ex terra capere poteſt.

De cauda bouis Indici.

CAPVT X.

INdicus bos ferus caudæ comam habet altiſsimam, ſubtiliſsimis pilis capillatam, ex qua Turci & Perſæ velut muſcaria faciunt, quæ erecta ex ſummo capitis vertice, velut

triplicem pauones criſtam iactant, aut ex equi collo appenſam, totam caudæ comam geſtant.

De ichneumone & de muribus Arabicis & Aegyptiacis. CAP. XI.

QVanta quidem cùm Ponticorũ, tum aliarum nationum ſit varietas muriũ, ex meis literis; quas ad te anno ſuperiore ſcripſi, animaduertere potuiſti: quanta verò Arabicorum, Aegyptiorúmque, nunc non explicabo: duntaxat eorum, quos ad te mitto, attingam variam formam; inter quas primus eſt Ichneumon, quem murem Pharaonis, alij Aegyptiacum vulgò nominant, dimidio maior eſt, quàm meles, ſed longior, & pilis diuerſus, longis, duris, colorem habentibus proprium, multis animalibus Europeis communem, quem declarare non poſſum. Cauda teres & longa eſt: roſtrum ſuillum. Oculi acerrimi & viuaciſſimi. Aures ſemper erectæ. Hic ille eſt nobilis Ichneumon, qui crocodilum interficit, cùm tamen manſuefacto nihil mitius, nihil ludicrius: aſſiduis colluſionibus gaudet, ſemper ad ludicra paratus, neque, vt cæteræ huiuſmodi feræ, nunc triſtis, nunc hilaris. Cùm frigus nocturnum ſentiebat, iuxta pectus meum dormiebat, quem dum recipere nolebam, ibat ad pantheras, quæ eadem naui ex vrbe Caira Alexandriam vehebantur, intérque pãtherarum femora, nocturni frigoris fugiendi cauſa, ſe abdebat, ac ligatus eò cùm penetrare

trare nequibat, ſe vt herinaceus in pilam contorquebat, capite abdito intra ſua genitalia, quæ magno afflatu anhelandi incalfaciebat. Dum cibum capit, aſsiduè fremit, ringit, nihil eo volucrius, nihil animoſius, vt maxima animalia inuadere audeat, vt equos, camelos, elephantos, ſerpentes maximos: vt nihil mirum ſit, ſi inuadit crocodilum dormientem & oſcitantem, verùm qua corporis figura, plenius cognoſces ex eo, qui eſt ſcalptus in baſe coloſsi Niliaci, extantis in Vaticano horto, cauda erecta, & capite elato inſidians crocodilo dormienti. Iam verò mures Arabicos captos in monte Sinæo quinque attuli Alexandriam, è quibus vnum ita menſus ſum, in pedibus poſterioribus habentem tres digitos longos, pollicem, carentes vnguibus, excipio vnum digitum: in pedibus anterioribus quatuor habet digitos. Pes poſterior longus quatuor digitos, largus digitum vnum: cuius planta plana, vt ferè hominis, nigra pelle tecta carente pilis, anterior longus tres digitos, latus pollicem, ſimili pelle tectus. Fronte lata duos digitos, alta quatuor digitos. Flexum duntaxat habens iuxta pedem: a ſumma tibia ad talum nullam flexionem habet: at iuxta talum habet velut cubiti nodum, quo pes vertitur adeo facilè in tibia, vt nos ſolemus cubitum flectere in partem interiorem. Colore eſt ſubruſſo, & planè vaccino. Alij ſunt colore badio. Omnes à natura cauda

priuati ſunt, vt illi, quos vulgus appellat, Cuniculos Indicos, gerentes potius murium ſimilitudinem, quàm cuniculorum, licet magis edentium grunitum nefrendium porculorum, quàm murium. Vocem murinam omnes ſupradicti mures Arabici emittunt. Maiores ſunt, quàm magni feles. De his Ariſtoteles exiliter loquitur. In Arabia, inquit, mures ſoricibus auctiores, quibus crura priora, vel palmi menſura: poſteriora ad primum digiti nodum habentur. Aliud genus vidi in Armenia & Aegypto. Is, quem deſcribo, longus eſt ſex digitos, crura priora pollicaris longitudinis, vnguiculis prædita acutis quinque, quibus cibum capit, velut manibus: at crura poſteriora longa ſeptem digitos, ſimilia cruribus ceruinis. Aures autem erigebantur in pollicarem altitudinem, ſimiles leporinis. Pilo tegebatur supernè ſubruffo, infernè ſubalbo. Cauda longa ſex digitos extrema piloſa. Dentes acutos habet, & in roſtro pilos longos, vt mures & feles habẽt myſtacas à muribus appellatas potius quàm vt vulgus Grammaticorum cenſet ἀπὸ τῶν μυκτήρων. Vidi longè maiores, nempe longitudine palmi maioris. Inueniuntur pedalis longitudinis, & eò plus, erecti, vt homines gradum pedibus poſterioribus ſolis nitentes, ſaltantes. Cùm gradum ſiſtunt, etiam prioribus pedibus nituntur, celeritérque currunt. Aruales ſunt, in ſcrobibus degunt. Adiungerem

huc

huc varia genera animalium, non modò terreſtrium, cœleſtium, verùm etiam aquatilium omnium: niſi hoc eſſet nimium ſpiſſum opus atque imperfectum, priuſquam expeditis tot meis peregrinationibus valde impeditis nanciſcar vacuum tempus & liberum in aliquo nido ſenectutis meæ, vbi collatis omnibus meis obſeruationibus adnotatis iam per vigintiquinque annos in Europa & Aſia, poßim aliquid noui afferre poſt infinita multorum commenta nata in cubiculis calidis, & in alta pluma, & foris piſcatorijs & libris piſcinarijs compilata. Bene vale.

Ex Aegyptiaca Alexandria.

FINIS.

DEMETRII CONSTANTINO-POLITANI DE Cura & medicina accipitrum.

PETRO GILLIO INTERPRETE.

Ad reuerendiſsimum, & Illuſtriſsimum D. Georgium Cardinalem Armaignacum.

DEMETRII CONſtantinopolitani, de cura & medicina accipitrum,

LIBER PRIMVS.

PETRO GILLIO INTERPRETE.

STVDIO tuo vt ſatisfaciam, Potentiſsime Rex, quo vehementi es ad educandos accipitres, curandóſque illos: & dudum tibi cupis nonnulla de curandi ratione conſcribi, per quam poßis ſacrarum auium ſaluti artem quandam parare: ad hanc conſcriptionem acceſſi, & ſingulis morbis ſuam medicinam adhibui, ſubminiſtrante natura, quæ hominũ generi multa peperit beneficia, partim ex herbis multis & varijs: partim ex lapidibus, ſalutarem vim poßidentibus, non pauci veteres ſapientiſsimi viri, domeſticarum auium curationes ſcripſerunt, eáſque confecerunt: alias diuina quadam inuentione, nonnullas humana prudentia: alij ſtudio ducti vel vtilitatis, vel delectationis, vel vtriuſque, diligenter

tradid

tradiderunt de curatione equorum, boum, canum, mulorum, auium ſuauiter canentium, ſolam accipitrum educationem medicinámque, neſcio quo pacto, prætererunt: præſertim cùm hominibus nõ parum vtilitatis delectationíſque accipitres afferant. Perſpicuum enim eſt rem eſſe nullam, quæ rectè peragi poßit, niſi amore comite, hoc ſtudium quod domini habent in ſua animalia, excitetur ad illa curanda. Iam verò ex his, quæ ſum ipſe conſecutus partim diuino inſtinctu, partim vſu longo, conatus ſum ad commoditatem ſacrarum auium aliquid poſteritati tradere. Quare prius loquutus de cura, aucupio, educatione, cicuratione, audacia, fortitudine, ingenio accipitrum, ad rem inſtitutam pergam, atque ſingulis ſuam accommodabo curationis inſcriptionem.

Qua ratione & quo tempore capiendi ſunt accipitres.

CVm æſtatem inſtare ſentiunt ij, qui capere ſtudent accipitres, relictis domeſticis ſedibus in vertices montium profecti, omnem ſyluam perſcrutantur, & ficta quadam arte voces patrum imitantes, naturam ementiri conantur. Vox verò venatorum, quæ ſimilis voci auium videtur, in fraudem aues inducit hoc pacto, Corticem de ceraſo arbore detractum, ſcitè in tenuem membranulam cùm extenuarunt, & tanquam tenuem tunicam effecerunt, atque in illam inſeruerunt

ruerunt calamum ad numeros temperatum, accurata lingua illud inſtrumentum tangunt, per quod ducto & reducto ſpiritu vehementiori, ſimilem accipitrinæ voci videntur mittere vocem, patrúmque artificioſè ſonum imitari: pulli verò, qui per ætatem ignorant hominum inſidias, atque inſidiarum euitatione, inſtrumenti voce allecti, per ramos arborum exiliunt ac geſtiunt, patrúmque vocibus ab aucupe effictis, dum flebile quiddam reſpondere conantur, ſeipſos vel ex longinquo ſpatio aucupibus produnt. Nam venatores illorum voce ducti propè accedunt, atque in exiguo quodam loco arboribus vacuo delecto, vt ſine impedimento obiectam eſcam pulli videre poßint, tugurium defigunt, quod ſatis ſit ad virum vnum tegẽdum, in eóque multis folijs circummunito, ne aues inſidias videant, deliteſcunt: ſpeculatoriam tamen feneſtellam relinquunt, leuiter tectam, vt tempore opportuno prædam, ſine impedimento videre poſſint: ad tugurium alligatam gallinam cohortalem, aut columbam volare ac reuolare in tugurium faciunt, ita vt auis videatur non arte illuc eſſe adducta, ſed habitare in eo loco: pulli efficta aucupis voce, & captiuæ auis clamore prouocati, repentè ex ſylua prodeunt, ac opinantes auem moliri fugam, ex eo loco, vbi tenetur, in ipſam inuolant, & cum præda facilè vnguibus correpta in ſyluam reuolare conantes, occulto captæ auis vinculo retinentur

nentur. Cui interea dum reluctantur, auceps per ſpeculam, porrecta manu, ipſos pedibus ſubtrahit, ac mox capit, quos quibuſdam faſcijs & pannicu lis, poſtquam totos, excepto naturali exitu excrementorum, ſic inuoluit, vt infantes pueros ſolent matres, humi deponit, triduúmque, aut quatriduum eos ita ligatos ſinit, pòſt faſcijs exolutos, docet primùm perticæ inſiſtere. Quòd ſi fortè hæc ratio inſidiandi nihil profuerit, alteram machinationem moliuntur ad eos capiendos. Primùm curſus, per quos pullis patres eſcam ferunt, obſeruant, ac diligenter obſident, vt patribus pullos priuent, patrésque captos & ligatos toto die fame affligunt: poſtridie ſub dio, eos ad tugurium alligant, & ſolita inſtrumenti voce appellant. Tum pulli fame preſſi, & ficta voce deliniti, celeri volatu ex altera arbore in alteram commeant: ac cùm patres vinctos vident abundare carnibus, quas permultas illis venatores præbere ſolent, repentè in eas inuolant, & ſimul capiuntur: patres verò dimittunt. Eorum enim coguntur miſereri homines propter futuram prolem. Noui nonnullos aucupes, qui ſupinos in terrã abijciunt, & molli fœno totum corpus ſuum occultant, exceptis oculis, vt venientem videant accipitrẽ, tum ſiniſtra manu, & ea ſimiliter tecta, columbã, aut alterã auẽ tenent, quam ſenſim ſic mouent, vt ea ſimilis volaturæ eſſe videatur, tum inſtrumenti

eiuſmo

eiuſmodi, quale antè dixi, ſono vtētes, inſidias moliūtur: Tū tectam præterea dextrā habēt paratam ad capiendū venientē accipitrem, quē captū, prædictus faſcijs inuolutū, in tuguriū reponūt. Alij item auē humi ligatā et lōgiſsimo tenuiq; funiculo tractā pedibus ſenſim mouētes ipſam volare permittūt: virgas etiā per circuitū explicāt, viſci plenas, quibus capiūtur accipitres, pòſt oleo calido viſcum adhæreſcentē eximūt. Hæc capiēdi ratio lædit accipitrē. Nā cū effugere cōtendit, dilaceratur impetu ſuo. Itaq; ſæpe fractis alis ad venationē inutilis redditur. Alij ad ſummas arbores retia appēdūt, colūbāq; in medio, aut gallinā apponūt, atq; in hūc modū accipitres capiūt. Eſt hoc aucupādi genus periculoſū. Sæpe enim ipſi accipitres cadūt & cōſumūtur. Sunt qui lōgas arboribus ſcalas applicēt, et ita ex nido pullos capiāt, nō ſine periculo. Nā propter tenerū corpus, accipitres facilè læduntur. Mala eſt igitur eiuſmodi aucupādi ratio, præſertim cùm etiā moleſtū ſit ſeruare paruulū accipitrē, flebiliter dies noctéſq; vociferantè. Hæ ſunt cōtra accipitrē inuentæ machinæ, quas ſufficere arbitror.

De eligendo accipitre.

QVi bonum eligere accipitrē cupit, iuuenē primùm quærat oportet, deinde Ophiocephalum appellatū. Sunt enim nonnulli capite paruo, ſerpentini capitis ſimilitudinem gerente. hoc eſt æquabiliter in extremas partes porrecto & lato. Sunt etiam alij longi: ſed meliores rotundi

& quadrati, quorum nares nigræ, caput paruum, ſummus capitis vertex, vt aquilarum, planus, lingua omnino nigra, in cauda tredecim aut quatuordecim pennæ, ſquamæ in digitis, ſimiles ſquamis Cyprini piſcis: ad radices calcariũ notæ quædam. Citrinus color in accipitre ne ſit valde candidus: nam oſtendit accipitrem non longæuum fore. Qui lingua ſunt partim alba, partim nigra, ſecundæ bonitatis ferunt. Qui alba omnino, improbandi ſunt: ille verò, qui œleophoros appellatur, colore oleaceo, eſt breuis vitæ.

De diſcrimine accipitrum.

M*Vlta ſunt genera accipitrum, alij celeres ad venandum, columbis & palumbis infeſtiſſimi. Hi aues minores capiunt. Alij ad volandũ pigerrimi, & adeò tardi, vt velint ab alijs nutriri. Ii ranis inſidiantur. Nonnulli venandi ſocietatem cum hominibus coëunt, & alaudis & hirundinibus hoſtes ſunt, quos aliquis cognatos Terei dicere poßit. Maximè hebetes oculos habent, ſed ſe curare norunt ſucco lactucæ agreſtis.*

Si velis emere accipitrem, quibus ſignis cognoſçatur, vtrum ſanus ſit, an ægrotus.

C*Olumbam vino odorato & veteri aſperſam cum laſere præbeto accipitri edendam, tum mox cognoſces, ſanus ſit, nécne. Si ſit enim ægrotus, illam non attinget: vel eundem humi deponito*

ponito, non procul à pedibus tuis, extollito manum tuam altè quantum potes, eúmque carnibus appellato. Si confeſtim venerit in manum, ſcito ſanum eſſe: ſin minus, ægrotare. Ne igitur hunc emeris. Vel ſumito ex fabri officina ferri ramentum, idque bene tritum ex carne detur accipitri edendum, ſi ipſum deuorauit, ſanus eſt: ſin minus, ægrotat. Sed ſi cum ſanguine illud expuit, ſignum eſt eius viſcera malè affecta eſſe. Ac ſi acciderit, vbi ferri ſcobem ſumpſerit, vt eius oſſa & articuli ſonent, ſignum illud tibi ſit debilia eſſe eius interiora. Vel ſumito ouillum pulmonem calidum, accipitríque præbeto. Si confeſtim nullam ſentit moleſtiam, ſana eius interiora exiſtimato: ſin laborat, & concoctione affligitur, ſcito ægrotum eſſe, poſtridiéque grauius habiturum, itaque emendus non eſt. Quòd ſi tuus eſt, iſtum accommodato remedio curabis.

De aucupio, educatione, & cicuratione accipitrum.

AVcupandi accipitres paruulos, & nondum ex nido prodeuntes, tempus incipit pridie Cal. Iunij: deſinit in fine Iunij. Verùm aucupandi eos qui cum patribus iam venantur, tempus eſt vſque ad Auguſtum. Captos in obſcuram domum includi conuenit, vbi in pertica quietè inſiſtant, ac paucis pòſt diebus leniter manu geſtandi, æſtate quidem Oriente, & Occidente ſole, horisque

altioribus. Nam ſi in cœlo calido multùm geſtentur, tum ex calore ſolis, tum ex venatoris manu, pulmonis inflammatione flagrantes, celeriter conſumuntur: cùm item in feruore ſolis aucupantur, citò defeſſi pereunt. Loro ligandi ſunt, quod quindecim longitudine digitorum ſit, & colore nigro, non rubro, ne aquilis rapinæ cauſam det coloris rubor. Nam accipitres cum rubro loro volantes, celeriter ab aquilis capiuntur, lorum rubrum procul viſum exiſtimantibus carnes eſſe. Nec item illud ignorandum vt in ſummo pugno ſiniſtræ manus geſtandi ſint, & non in extrema manu, aut magno digito inſiſtere permittendi, ne cùm in prædam emittuntur, debilius ex manu expulſi ferantur. Iam verò ſuaui manuum contrectatione, & verborum blanditijs multùm manſueſcere ſolent, cùm ſint animantes, quæ ſenſibus & ratione quadam vigeant, neque memoriæ ſint expertes. Morem, quo ſemel imbuti ſunt, ad mortem vſque ſemper ſeruant. Et quoniam fumo offenduntur, prope ignem, aut lucernam verſari non debent. In tenebris lux illis repræſentata, animos eorum agreſtes manſuefacere ſolet. Lignum, in quo inſiſtunt, ne valde craſſum ſit, néue nimis tenue, aut inæquale: ſed tantum quantum pedibus complectantur, vt poſteriores poſſint vngues accommodare ad flexum inferiorum. Vinculum,

quo ad perticam ligantur, laxius ſit, vt & volare, & reuolare in perticam poßint. Nam nimium ſtrictum vinculum ex accipitrum volatibus inuerſum, dum illorum volatum inhibet, ad perticam alliduntur & diſtrahuntur. Supponendum perticæ velum eſt, ne circa perticam volare nitentes, inuertantur & diſtorqueantur. Inter vincula, quibus ad perticam alligantur, ſit intercapedo vigintiquinque digitorum. Quod ſi præter hanc menſuram propius inter ſe collocentur, vnguibus inter ſe contendentes, alteri alteros interficiunt. Vbi ſemel ad venandum aſſuefacti ſunt, prædámque guſtarunt, ſi eſuriant, ne ſuo quidem generi parcunt. Cibus horis matutinis, isque recens dandus, ſed quotidie mutandus. Idem continuatus faſtidium affert: at mutatus & diuerſus appetitum excitat. Quod enim iucundè ſumitur, facilè etiam concoquitur. Tribus aut quatuor diebus lauandi aqua, vel fontium vel perennium fluuiorum, à ſordibus vt purgentur alæ, vt celerius etiam volent: ac paucis interpoſitis diebus, de ſolito cibo aliquid minuendum. Aſſueſcendi vocantibus parêre. Ex manu alicuius propè ſtantis primùm docendi ſaltare in alterius vocantis manum, in qua carnes ſint. Cùm hoc ſatis didicerunt, funiculo pertenui vigintiquinque pedes longo, in quo alligatus ſit circulus ferreus, accipiter ligandus: deinde

alterum funiculi caput vnà cum accipitre emittendum, tum ſiniſtra manu pellibus munita alterum caput funiculi: & ſimul caro tenenda, tum accipitri cibus oſtendendus, tum vociferatione ſibilis, exhortationibus euocandus; ita enim diligenter edoctus, tanquam extenſo quodam funiculo, ad aucupem diſcet rectum volatum facere: neque, ſi ad priſtinam libertatem redire volet, poterit, retentus funiculo, per quem circulus collabens vnà cum accipitris volatu, vel nolentem reducit in aucupis manum, ad quem cùm acceßit, & carne ſeſe explere cupit, permittatur quidem guſtare bis, aut ter, vt iterum cibi recordetur: deinde ex eius vnguibus caro ſcitè ſubtrahatur, ne pedes, aut vngues ſuos, vel venatoris manum lædat, dum cibum detrahere conatur. Sed hoc aucupandi genus pernitioſum: nam funiculum trahens cum celeri volatu ad aucupem defertur, vel lapidibus terra eminentibus, vel herbis retinetur, & detrahitur ex curſu, & ad ſolũ alliditur & cõſumitur. Iam cùm longa cõſuetudine vocãti parêre aſſuetus eſt, & naturalis libertatis penitus oblitus, tũ vinculo liber aſſuefaciendus vocanti parêre & celeriter venire. Eſt etiã optimũ, vt qui ipſum venari docent, primùm in paruas aues immittãt, vt graculos, vt cornices, vt ijs ſimiles. Ex paruis enim collecta audacia, contra maiores audacius proficiſcetur.

O uomo

Quomodo dirigendi & docendi venari, & qua ratione accipitribus venantibus auxiliari oportet.

ANtequàm ad venationem exeas, duos ferè dies accipiter ſemper geſtãdus. Primo die parum paſcendus: altero, propter pituitam, quam habet intra ſe collectam, exiguo cibo nucis ponticæ non excedente magnitudinem alendus: nocte inſequente ſomnus minimè perturbatus accipitri capiendus: poſtridie ante exortum ſolis, implorato prius diuino auxilio, prompto animo proficiſcere ad bellum auium, & paulùm progreſſus extra portam, poſtquam lorum, quo accipiter ligatus tenetur, in vnum coëgeris, atq; occultaueris, tegumento ſiniſtræ manus quoquouerſus ſpeculare auium lapſus, atque vbi ad inſidias aptum locum inueneris, dextram manum, in qua inſidet accipiter, prætenſa furacibus & doloſis oculis diligenter intuens, & ſimulans te aliò ſpectare, ſenſim & cautè ad aues pergito, ad quas appropinquans, curſu facto, eas excitato, & vehementi contentione ex manu amiſſum accipitrem, magna voce ad inuadendas confidenter hoſtiles aues hortator. Hæc vbi feceris, tum tu quoque perceleriter ſubſequitor, & propius factus, priuſquam quidquam graue patiatur, accipitri auxilium feras: Illum enim ſolum, & tuo auxilio nudum ſi aues videant, quæ ſunt eiuſdem generis, cuius eſt illa,

quæ ab accipitre tenetur, opprimunt. Grui grues, anſeri anſeres auxiliantur. Hæc enim duo genera maximè inter ſe congregari ſolent. Neq; ſolùm vicinæ contra accipitrem proficiſcũtur, ſed etiam multo interuallo diſtantibus magno ſtudio auxiliari properant, accipitrem circundantes diſcerpunt, eiúſque alas obterunt, roſtrorúmque percuſſu eripiunt auem captiuam, aut cum ipſa ſimul accipitrẽ perdunt: venator ſenſim progreſſus prope accipitrem, diſpergit gregem auium, captámque ab accipitre comprehendit, atque humi ſedens, ſenſim altero pede pinnas caudæ accipitris alleuat, ne acies ipſarum frangatur, quas natura dedit, vt tanquam gubernaculis his vtatur ad aëreos curſus eò dirigendos, quò volare intendit: deinde diſtricto gladio, quem ad ſiniſtrum latus appenſum habet, ad cædem auium: auis captæ gulam incidit, ac profluentem ſanguinem calidum accipitri præbet bibendum, edendámque carnem ex collo, tum ex cerebro, corde, hepate, ventre: deinde accipitri carnem ſubtrahito, & ſubtractam ſcitè occultato, ne fraudem ſentiat accipiter, illúmque ita ad alterius prædæ impetum comparato, vt ne exaturatus alteram prædam negligat, ad quam inuitabitur, & memor efficietur, ſi eius pedes reſpergãtur ſanguine auis captæ. Valet memoria & cõmodè ſcit vti occurrentibus. Contumeliã ab adulatione internoſcit; vbi ter aut quater ad venandũ emiſſus ſit, ne amplius emittatur, etiã ſi

magno ſtudio euolare cupiat, ne nimiũ defatigatus vnius diei labore, in multos dies inutilis reddatur. Requiete quidẽ reficitur, at improbo & nimiũ aſſiduo labore in morbũ incidit. Iam interdu euenit vt à præda aberret, propter multa, quæ occurrere ſolent, vt ſi interea, dũ auẽ inſequitur, repẽtè aquilam videat, & metu potẽtiorũ, immemor prædæ, ſeipſum ſeruare, quàm prædã capere malit, aut ſæpe ſine arte è manu emiſſus, illius renibus repentè læſis prædã non aſſequatur: interdũ etiam lori vinculo implicatus aberrat à præda. Prætereo permulta alia fortuitò accidẽtia, quæ illũ ſæpe impediunt, quominus prædã cõſequatur, quæ breui tẽpore ſtudioſos experiẽtia docebit. Cùm igitur intra diẽ vnũ aut alterũ receperis accipitrẽ, pectori tuo admotũ verborũ blanditijs demulceto, & tanquã ad generoſam auẽ, in pugnaq; primas obtinentẽ, cùm alia verba facito, tũ illa quòd mali cuiuſdã dæmonis nõ inſidijs nõ ſit adeptus victoriã. laudẽ enim et vituperationẽ intelligit, hominũq; volũtates ex geſtibus percipit, vt alibi demõſtrabitur, cũ phyſicis rationibus accipitrũ rationes exponemus. Quòd ſi neceſsitate magis quàm voluntate ad volandum ſegnior videatur, propter ſuſceptos prius labores, ſatiandus eſt & quieti tradendus, & domum relatus, ea ratione curandus, quam pòſt explicabo. Iam ſi in arboribus deſideat, indignatus ob prædã amiſſam, ſuprà dicta arte reuocãdus eſt. Ac ſi

fortè ad audiendum tardior ſit, vel propter naturam acerbam & contumacem ad obediendum, vel propter prædam amiſſam, vel contumeliam ab aucupe acceptam. His enim ita ſæpe indignatur, vt ad multam diem in arbore reſideat, aucupem quidem intuens geſtantem carnes, neque tamen ad ipſum reuertens, tum alligata prius carne ad alterum caput tenuis funiculi, & ad eiuſdem funiculi alterū caput, alligato ſaxo aut ligno, quod accipiter trahens carnem excutere non poſſit, oportet venatorem ſecedere. ita enim fiet, vt cùm venatorem non adeſſe videbit, inuolet in carnes & recipiatur. Si hanc naturæ malitiam iterum retineat, relegandus eſt ad nouam ſobolem procreandam. Præſtat eius ſobolem expectare, quàm ipſo malo vti ad venationem, moleſtiæ, non delectationis cauſam præbenti. Multa dixi de aucupio accipitrum, reſtat iam exponam curandi rationes, vnde ſinguli morbi, quibus accipitres laborant, gignantur, & qua ratione curentur.

Ad accipitrem, qui ſit difficulter reuocatus.

MIſodulon herbam ſiue aridam, ſiue ſiccam, bene tuſam cribro cernito, & Cumini, tantundem ſimiliter tritum & cribratum, melle optimo temperata per biduum dato accipitri: aut ſumito agrioſtaphidos albægrana quindecim: aloë, laſeris ſingulariūtreis ſiliquas: gixomeni granula

decem

decem: oui album liquorem; vini, quàm optimi, quod ſatis ſit: ſpumam nitri albi, mediam partem, mellis exiguam, omnia rectè contrita liquidis permiſceto, hiſque accipitrem linito.

Si accipiter magna alarum diſtractione euolare contendit.

ACcipitrem alarum & membrorum contentione euolare cupientem, tegumento velatum ducito in paruum balneum, & nunquam fugiet: ac ſi ferus eſſe perſeueret, illum tectum ducito in fabri officinam ferrarij, ſuſpenſúmque manſuefieri ſinito ab ſtrepitu fabrili.

Contra eiulatum.

EIulantem & ſibilis ſtrepentem antè, quàm ſedem capiat, trito allio, quod ſumptum ſit ex ſulco, allines, dicens illius eiulatui, Te allino: aut ſumes veſpertilionem, eámque prius depaſtam pediculariæ herbæ tria grana edendam accipitri præbeto: pòſt illam alligato ad perticam. Si celeriter nõ concoquit, eiulabit quidem duos dies, ſed amplius non eiulabit.

Ad accipitrem incitandum ad aucupium, qui aucupandi ſtudio non tenetur.

GAllinam vernaculam occidito, ſanguinem quouis folio exceptum & conglaciatum dato accipitri edendum, cùm es exiturus ad venandum, & ita cupidus & promptus fiet ad venandum.

Quomodo poſt venationem accipitres recipiendi, nutriendi, & in quas caueas includendi.

POſtquam aues, quæ peregrinationibus vtuntur, non apparent, vt ſunt anſeres, vt anates, vt grues, vt aliæ: tum venator geſtans accipitrẽ, quotidie exeat ad aucupium coruorum, cornicum, aliarúmq; auium peregrinationem ignorantium. Hoc aucupio obiter vtitor à Calendis Maij, vſq; dum accipiter claudendus ſit, tum includito in caueam amplam, quæ ad ſolis ortum habeat feneſtellam, neque vitro, ſed virgis circunſepiatur, vt & luminis habeat, quod ſatis ſit, & tutò accipitrem cuſtodiat. Nam vitrũ citò rumpit, circunuolitans, ludens, impetum faciens, tanquam homo nocens in carcerem cõditus, ex vinculis erumpit: ſic accipiter euadit, aut vitri fragmento, quaſi gladio læſus, corrumpitur. In media cauea ſit lignum tranſuerſum, vbi ſedeat accipiter, neq; vnquã in ligneo vaſe deſit aqua, quotidie mutata, neq; vas ſit profundum, neque omnino patulum, ſed latũ, & mediocriter concauum, ne accipitris lauandis pectus lædat, néue diſtorqueat pinnas natas: quales enim diriguntur, tales perpetuò manent. Carnẽ calidam. aut pridie occiſam in cauea edat: interdiu caro ſuilla præbeatur: dentur etiam interdum columbæ, aut mures, aut catuli, quos aliqui exponere ſolent, pellémque ſerpentis minutatim conciſam,

carnib

carnibus immiſtam: ea enim ad mutandas pinnas maximè prodeſt: vel teſtudinem ex ſiccis locis captam, teſta nudam, ſupinam accipitri præbeto. Huius carnis ſuccus mirificè facit ad celerẽ mutationem pinnarum totius corporis, vt quidam imperiti faciunt. Pinnarum vulſura affligendus: ſed potius naturaliter curandus molli & delicata ratione, quæ ſine dolore pinnas mutet: ſolas caudæ, quæ effractæ ſunt, ſenſim vellito, & eas quidem neceſsitate adductus, & vide ne cum cruore vellas. Nam ſi cruentæ euelluntur, poſtea diſtortæ & cruentæ renaſcuntur. Illum ſemper miti ratione habeto, ne multo labore poſt exitum ex cauea egeat ad cicurationem: vno, aut altero die de manu tua cibum capiat, alijs diebus in pertica carnem ligato, vt illinc cibum capiat, non ex terra, ne ſordibus lædatur: ita habitus permanebit manſuetus. Poſt exitum ex cauea: eget multo labore, vt dirigatur. Nam è cauea receptus eo modo, quo à principio captus, erudiendus & manſuefaciendus amiſsis pinnis. Cauda magna renaſcitur primo anno, tenuior ſecundo: alijs deinceps annis eandem caudæ retinebit formam, non auctam, neque diminutam.

Quo remedio pinnæ celeriter mutantur.

S*I incluſus accipiter non celeriter pinnas mutat, vtere eiuſmodi viuendi ratione. Primùm edat*

edat, quæ diximus, deinde per dies ſeptem ex vitium ſarmento cinerem purum, hoc eſt, ex nulla alia materia factum, cum aqua commiſtum, accipitri apponito. Sunt accipitrum curatores nonnulli, qui marinam aquam accipitribus incluſis apponunt: aut ſi marinæ facultas non eſt, ſalem in aquã adijciunt: ita quouis modo (vt dictum eſt) cinere appoſito, vel ex potione, vel ex lauatione, laxatur corpus accipitris, vt pinnas celeriter mutet. Bibens hanc cineream aquam, nunquam calculis laborabit. Poſtquam pinnas mutauerit, aquam puram, vt prius, reponito. Sunt nonnulli, qui agni caſti ſemen contritum, aqua dulci dilutum, percolatum columbæ bibendum præbeant, ipſámque pernoctare ſinant, poſtero die accipitri edẽdam dent. Alij verò lacertam viridem in nouam ollam, in qua ferueat aqua, addunt, deinde mortario contuſam, cum ſua decoctione, adiecta etiam altera aqua tepida inijciunt in peluim, in quam demerſus & lotus accipiter, velociter pinnas abijcit. Vel opobalſamum cum carne eidem edẽdum præbent, aut pullos hirundinum.

Aliud.

L*Acertam minutatim conciſam, ne vnguibus accipiter capiat, ſed ore: nam ſi lacertæ caro in accipitrem, velut lac quoddam emiſerit, damnum adfert, & pedem in partem interiorem conſtringit: itaque minutatim occidito, ne ipſam*

vngu

vnguibus poßit capere.

De moderatione & menſura cibi.

EDat accipiter ex trutina ouillæ carnis dextantem, caprinæ dodrantē, hircinæ dextantem, ceruinæ beſſem, leporinæ quincuncem, ſuillæ ſelibram, nefrendis ſextuncem, catelli beſſem, bubulæ ſelibram: auium verò, vt gruum, vt anſeris: vt turdorum, paſſerum carnibus ſatiandus, neque remouendus, priuſquam vnà cum carnibus oſſa, pilos, plumas comederit. Cui ſiquis alium cibum apponit, priuſquam illa deuorarit, valde illum lædit. Vires enim eius debilitat, appetitum tollit. Caro vnà cùm oßibus & pilis comeſta valde vtilis. Nam ſtomachi pituitam exſiccat & concoquit, & accipitrem contra graues morbos tuetur.

Quota hora paſcendus.

HOra quarta poſt geſtationem paſcendus: deinde ad ſolitam perticam tandiu ligatus tenendus, dum concoxerit: infra perticam velum appendendum. Pertica autem ſit tiliacea, æqualis, non valde craſſa, neque rurſus valde tenuis. Si nō concoquit, maluam domeſticam, teneram cum carne commiſtam edat, adiuuabitur: ſed multò magis is, qui ſuas pinnas corrodit. Hiberno tempore priuſquam accedas ad aucupandum, ipſi dabis ſilen, appellatum geoponomum, & aloën pro magnitudine accipitris. Si magnus eſt, præbeto ad magnitudinem fabæ, ſi non magnus, dandum, quod ſit

ciceris

ciceris magnitudine. Eſt item purgandus, aut mure, aut bono oleo, aut melle.

A quibus cibis abſtinere debet, & quam ob cauſam.

N*Vllius animalis malè olentem carnem accipitri dederis. Peſtilentem enim morbū concipit, & calculos gignit, interiora putrefacit, & citò perdit accipitrem: neque item caro cum ſale danda. Sal enim in ſtomacho liquatus, extinguit ſpiritum accipitris: rurſum abſque carne datus, viſcera conſumit. Adeps cuiuſuis animalis alienus à cibo accipitrum. Vim enim concoctionis diſſoluit, & naturam ſtomachi corrumpit. Oleum datum cum ſale inimicum accipitri.*

Qui cibus cõmodus, & quo tempore dandus.

N*On omnis caro omni tempore confert. Suilla tum danda, cùm extenuatus eſt: nam illa perpinguem efficit. Danda autem hyeme, cùm frigore eſt facta tenerior: ſed bubula rarò. hæc ad purgandum auxilio eſt. Detur autem bis aut ter in menſe caprina: ouilla omni tempore conuenit. Eſus calidorum ſemper eſt commodus. Pulli columbini tum hyeme, tum æſtate accipitrum victui accommodati: ſed caro coruorum, aut cornicum nunquam prodeſt, potius nocet: at caro anſerina optima.*

Amiſsis veteribus plumis, vt nouæ celeriter naſcantur.

PInnarum coliculos vrſina axungia inungito, & celeriter pinnæ naſcentur.

Vt celeriter creſcant.

RVbi radicibus cum vino contuſis foueto foramina, vnde pinnæ veteres ceciderunt, & celeri incremento augebuntur.

Quæ purgatio danda viginti diebus, ante quàm includatur accipiter.

VIginti diebus, antequàm accipiter intra caueam claudatur, oui vitellum, mellis exiguum, roſacei tantundē in vinum cōmiſta, adiectis tribus partibus recentis carnis comedēda accipitri quotidie præbeto. Tum tribus aut quatuor diebus, paulò antequàm includatur, ouillū cerebrū, quod calidū adhuc ſit, quotidie accipitri edendū dato.

Ad excæcationem pinnarum.

POſtquàm acicula ſedē cæcæ pinnæ aperueris ſpargito olei & butyri æquales portiones.

Qui cibi idonei accipitribus.

CArnes recētes comedāt accipitres: ſed ſicubi inopia cogātur edere minus recētes, duobus diebus edāt, tertio abſtineāt. Calculos enim procreāt, & cuiuſq; morbi peſtilētis cauſam afferūt. Sit victus accipitrū caro agnorū, ouium, hircorum, boum, porcorū: paruorū quidē & tenerorū ſemper cū pilis; ſed magnorū ſine pilis. Cū labore extenuati fuerint accipitres, vno aut altero die carnibus veſcātur: earū pluribus cōtinuis diebus vſus accipitrū

animos

animos efferat: præterquàm quòd multis diebus continuatus, calculos gignit. Singulorum prædictorum animalium, ſingulis diebus vſus mutandus. Bubula multos dies continuata, cruditatem affert. Caprina in ventre lapillos quidem egregiè diſſoluit: ſed ſtomachum aqua implet, appetitúmque tollit. Ouilla aßidua lapides generat. Sanguinem hirci oportet ſtatim à iugulatione excipere, & concretum dare. hic calculos maximè frangere ſolet, atque vt hiſtoriæ monumentis traditum eſt, ab hoc adamas lapis frangitur. Leporum omnis caro cum ſanguine data ſine pilis & medullis eſt commodißima: ſed oſſa exeſa in auis ventre generare dicuntur vermes, à quibus conficiatur, occultam cauſam ignorante aucupe. Ceruina, quanquã difficilis eſt ad concoquendum, ad ſatietatem danda non eſt, ac ſi opus ſit vrſinæ calidæ exiguum dandum: nam eius ſatietas grauißima eſt. Catellorum ſanguis calidus totus edatur cum carnibus. is enim, vt hircinus, ad ventris diſſoluendos lapides commodus eſt. Murina vtilis illa quidem etiã quotidie, aut alternis diebus, ſed duntaxat cum pilis data, omnibus inteſtinis auxiliatur, purgat pituitam, bilem deducit, reprimit vapores, elicit deſtillationes, corroborat diſſolutum ſtomachum: Breuiter accipitrum generi maximè ſalutaris eſt. Sed ex auibus columba mirificentißimè prodeſt exeſa vnà cum conciſis minutatim pedibus &

alis

alis: & ſi nonnullam ſitim affert. Coruorum cor, cerebrum, iecur pectuſcula accipiter modicè capere poteſt, modò omnino ne bibat illorum ſanguinem. Nam & ſalſus, & vt omnia cũ ſale miſta, accipitri pernicioſus eſt: itémque cornicum caro vitetur, neq; oſsium, aut inteſtinorum quidquam capiat. Vim enim incendendi habent, intolerabilémque ſitim excitant. Anatis omnes carnes maximè proſunt, & ſanguis. Tum gruinæ & anſerinæ vtiles quidem, ſed ſine multo ſanguine. Expletus enim accipiter anſerino ſanguine, corde grauatur, vt homines ebrij facti, mentem & rationem obumbrant, immoderatéque feruntur: ita ille ad venationem ineptus fertur, quoad concoxerit. Ardeolæ, quam veteres Græci herodiam vocant, cerebrum ſimul cum corde & iecinore comedat, neceſſe eſt: ne moleſtia affectus, minus promptus reddatur ad venandum. nam ægrè fert, ſe ex ſua venatione ſolius cerebri participem factum, reliquis verò partibus eſſe priuatum. Lari cor cum ſanguine, & paucis pectoris carnibus, comedat. Ipſius enim reliquæ partes graues, & malè olentes: ſed mergi ſatietur carne, quæ & ſuauiſsima eſt, & facilis ad concoquendum. Otidis etiam & turdi optima. Palũba, merulæ, gallinæ vernaculæ, tẽpore data cõmodiſsima circũciſis pedibus alisq; ne ſentiat auẽ eſſe domeſticã, poſteáq;, agreſtibus neglectis, circa gallinarum tegeticulas oberret.

N

Quomodo capitis dolor cognoſcatur & ſanetur.

CApitis dolor grauiter infeſtat hoc auium genus. Qui de harum capitis dolore indefinitè conſcripſerunt, magnum incommodum pro remedio his animantibus attulerunt. Non enim capite dolent vnam, ſed plures ob cauſas, quarum ſingulis medicina eſt adhibenda. Etenim caput dolet accipitri, qui id de more non erigit, ſed alis frequenter occultat, ſic vt dormire videatur. Is dolor accidit à multo noxio humore, ex alienis cibis collecto, in capútque contracto, atque ex obſtructione meantium vaporum acrium in caput incumbentium. Fit etiam ab immoderato frigore, contracto ex aucupio, ita vt ex deſtillatione laboret: interdum à feruore æſtúque ſolis: nonnunquam à fumo: aliquando ab odore vini, quod pernicioſum eſt. Nam niſi auceps intelligit accipitrem ab odore remouendum eſſe, perit accipiter, naturalibus inſtrumentis læſus. Curatur, ſi ferri ſcoriam, mortario diligenter tritam, arido illius palato infricueris, atque in id inſpiraueris vetus vinum, &, vt mos eſt, ipſum curaueris.

De capitis dolore ob venarum obſtructionẽ.

CApite aggrauatus, aſpectu mœſtus, palpebras oculorum difficulter trahens, ſignificat ſuorum temporum venas obſtructas eſſe, ex eóque caput torqueri. Hunc hoc modo curabis,

Vetus

Vetus vinum ore ſumptum in illius caput, oculos, naréſque inſpirato, quotidiéque lauato, & ad ſanitatem perduces.

Deſtillationis cognitio & cura.

Contrahitur hæc ægritudo frequenter diei peſtilentis inconſtantia, aut ſordidarum carnium vſu. Cognoſcitur, cùm ſupra oculos capitis caua loca plena exiſtunt: aut cùm carnem carpit, guttæ quædam aquæ decidunt: aut cùm oculorum pupillæ, velut nebulæ aquoſæ implentur. Cùm vnũ ex his ſignis apparet, hoc ſicco remedio curabis. Coſti, folij Indici, ſingulorum ſcrupulos quinque: baccarum lauri aridarum, drachmam: pulicariæ ſcrupulum: omnia contuſa & tenui cribro tranſmiſſa arida ſeruato, híſque, cùm opus erit, illius palatum confricato: fauces melle illinito, tum ex arido prædicto in nares inijcito, deinde horã vnam ad ſolem ipſum exponito & curabitur.

Ad deſtillationem capitis remedium.

Si capitis fluxionibus laborat, permultum liquoris per nares emittit, curabis hoc remedio, Glycyrrhizam cõtuſam & cribratam cum carne comedendam præbeto: at ſi deſtillatio permanet, nardi guttas treis in nares ipſius inſtillato, ipſúmque ad ſolem horas duas, cùm cœlum tranquillum eſt, exponito. Quòd ſi etiam poſtero die ſimiliter affectus ſit, calentem columbam, eodem puluere ſparſam, edat oportet & ſanabitur.

Ita etiam ſanare poſsis.

PIperis albi Garyophylli paria pondera trita, parui calami fiſtula naribus infundatur. Signum ægritudinis oſtenditur ex eo, quòd aqua defluit ex naribus. Vnum ore ſumptum inſpirabis ſimiliter in eius nares: ipsúmque in ſole ſtatues.

Medicamentum trypherum vtile ad grauedinem capitis.

BAccas lauri ſeptē, pedicularię grana quinque, allij exiguum, cumini quod ſatis eſt, opobalſami ſextantem, mellis ligulam: hæc mortario contuſa, & cribro excreta, liquidis permiſceto, diligentérque accipitris palatum linito.

Aridum medicamentum.

PEdiculariæ granum vnum, piperis grana ſeptem, coſti foliorum, ſpicæ nardi, ſingulorum ſiliquas duas, Caſtorei ſiliquam contundito, cribrato, hísque ſiccis palatum illius illinito.

Remedium ad deſtillationem.

VRticæ grana quindecim bene contrita, dato cum carne edenda in treis parteis diuiſa. Si ſeminis vrticæ non ſit facultas, rheoponticum tritum cũ carne ſimiliter accipitri edendũ præbeto.

Vt pituita capitis ſubſiſtat.

SAlem Cappadocum, oleum omphacinum, oui album liquorem æquis ponderibus, & mellis, quod ſatis ſit, in vas adijcias, & cum carne accipitri edenda præbeas.

Medicamentum, quod omni tempore tuetur contra omnem morbum accipitres, & quod omnem liquorem ex capite detrahit: purgat etiam defluxum in oculos, cuius compoſitio hæc eſt.

PIperis ſemiſſem, laſeris obolum, zinziberis, rutæ aridæ ſingulos ſextantes, caryopylli, caſtorei ſingulorum quincuncem, pediculariæ grana quatuor conterito, & quàm minutiſsimè per cribrum cernito, in mortarium miſceto, adiecto melle acapno, & vino veteri, vtroque quod ſatis ſit: hiſque allinito palatum, oréque accipitris compreſſo, ſuge eiuſdem nares, vt medicamentum tranſmittatur: quod vbi feceris, illum in ſole collocabis. Hoc hyeme ſingulis menſibus facito, æſtate nunquam.

Ad grauedinem capitis.

PIper, pediculariam, geponomum, folium ſpicatum, nardum, caryophyllum, cuminum, ſagapenum, balauſtium, ſemina rutæ, marathri, coriani, petroſelini, æquis ponderibus miſta contundito & cribrato, & cùm opus erit, interdũ cum melle obline, interdum etiam arido vtere.

Medicamentum aridum purgans caput accipitris & pituitam.

FLoris, quem facit ſchœnos, coſti, ſingulorum trientem, folij ſcrupulos tres, zinziberis, pedicularis, ſingulorum quadrantem, balſami, rhu,

quo coriarij vtuntur, ſingulorum ſcrupulum vnũ, tragagãthæ elotæ, piperis, petroſelini ſingulas ſextulas, mellis, quod ſatis ſit, arida contunde, & liquidis permiſce, hiſque vtere, vt antè dictum eſt. hoc illitum & datum cum carne valde auxiliatur.

Medicamentum omni tempore purgans caput accipitris.

P*Ediculariæ grana mundata quatuor, arſenici ſciſſilis, quod ſatis ſit: diligenter ſimul ex vino auſtero tere, atque ex eo guttas duas naribus inſtilla, vel potius inſpira, quò facilius in palatum tranſmittatur. hoc diſcutit omnem craſſam pituitam. Sed ante hanc purgationem vtile vti hac viuendi ratione, Nitrum album diligenter tritum in nares immitte, vinúmque vetus ore ſumptum in nares inſpira, aut pinnam vino madefactam in os & fauces, tãquam ſpongiam exprime.*

Ad accipitrem, qui plumas mutauit, tuendum contra omnem morbum.

C*Oſti, caſtorei, euphorbij, laſeris, ſingulorum ſcrupulum: pediculariæ grana tredecim: contunde, cribro incerne, obline accipitrem, tuebere ab omni ægritudine.*

Ad conſeruandos pullos accipitrum.

F*Olij ſicilicum, piperis, carpobalſami ſingulorum ſcrupulum: laſeris ſeſquiſcrupulum,*

trita

trita cribrata commiſce cum melle, quod ſatis ſit, hiſque alline.

Remedium ad morbum comitialem.

SI comitiali morbo conuellitur accipiter, ei cocťam veſpertilionem comedendam præbe, & ſanus fiet: aut hœdi cerebrum quod per annulum aureum traductum ſit, præbe manducandum.

Si conuulſionibus corripitur.

CYperi, muſci, herbæ nuncupatæ drimytatæ, oenantes, lactis caprini, vrinæ, ſtercoríſque humani æqualia pondera, arida trita, liquidis miſta, infundantur.

Quibus ſubitæ vertigines obuerſantur.

SIgnificationem accipiter huius morbi dat. Nam ſubita vertigine corripitur, neque ſtare poteſt. Sumito pedicularie grana quinque, ipſáque trita & cribrata, in mediam carnem permiſta commanducanda præbeto accipitri. Si cibum auerſatur, in globulum carnem conformatam, ſcitè, aperto ore illius, coge ipſum capere. Videbis poſt horam vnam, aut alteram, reiectis malis humoribus, morbo liberatum eſſe, poſtea cibum illi calentem recentémque dabis.

Remedia ad oculos.

NOn paucis morbis laborant accipitrum oculi: nam in quos morbos incidunt cætera animalia, iiſdem afficiuntur accipitres: qui de his indoctè ſcripſerunt, plura prætcrierunt, ego

illorum minus perſpicua, quoad potero declarabo.

De albugine oculorum.

EA, quæ oculos impediũt, quominus videãt, alij albugines, alij nebulas appellant: his medere in hunc modum, Mel Atticum acapnon, id eſt, non infectum fumo. crocodili albi ſtercus, ex æquo miſta, mortario diligenter tandiu teras, quoad lenteſcat, deinde pinna illis imbuta illine oculos. Sed ſi aliqua offenſione oculi dolent, & lachrymantur, ſalem Cappadocum rectè molitum oculo inſpira: vel ſalem ipſum ex aqua diſſolue, eóque ablue oculum, nequid ſordium adhæreſcat, poſteà ore ſume ex ablutione, & oculo inſpira. Alij ex aqua ſalem liquant, eóque per pinnam illinunt oculum, ídque ſæpe die faciunt. At melius eſt ſalem ore ſumptum oculo inſpirare, propterea quòd ſæpe accipiter renititur aut hominũ aſpectum, aut manum reformidat.

Si inalbeſcit oculus, vel ab ictu, vel à ſanguine.

SEpiæ teſtam, ipſiúsque accipitris fimum, galbanum, mel acapnon, pari menſura mortario rectè conterito: deinde pinna oculum linito. ita paucis diebus ipſum priſtinæ valetudini reſtitues. Aut ſume atriplicis ſemen, diligenter tritum, tenui cribro excretum, eóque alline oculum. Aut thus, ſepiæ teſtam ex æquo trita, tenuiter cribrata, oculo inſpira. Aut ſimul hederæ ſuccum oculo

inſp

inſpira. Aut ſimul hederæ & rutæ ſuccum, pari portione miſtum, oculo infunde. Aut fabis nigris exuſtis pari pondere, melle immiſtis, vtere. Aut ammoniacum muliebri lacte conſperſum minutè mortario tere, oculósque pinna perunge. Aut melle acapno linito oculum. Aut vitis agreſtis cinerem cum pelle anguina tritum, pari menſura per pinnam demitte leniter bis die in oculum. Hoc efficacius facies, ſi prius caput accipitris purgaueris præſcripto medicamento: ex capite omnẽ liquorem per nares deſtillantem detrahit. Aut ſume ſerpentis pellem arefactam, conciſam, cribratam, aridam, ſeruato incluſam, ne exhalatione euaneſcat, & cùm erit neceſſe, oculo inſpirabis. Aut ipſam melli miſcebis, pinnáque oculũ illines. Aut panem exuſtum cum ſale ammoniaco, conteres, adijcies aloën in iecinoris ſpiſſitudinem concretæ: vtere & purgabis. Aut ſepiæ teſtam, fœniculi ſuccum, crocum, myrrham, ex æquo miſce cũ melle, tere, vtere. Aliud, fel caninũ & mel in vnum cocta, illita albugines abolent. Item, turturis fimus cum melle illitus, albuginibus ſuccurrit.

Remedium ad quemuis ictum oculorum accipitris.

SAlem ammoniacum tritum oculo inſpirabis; deinde exiguo melle, quod fumo infectũ non fuerit, oculum lines.

Ad inflammationem oculorum.

OPobalſamo oculum madefacito, & ipſius palatum illinito. Aut oleaſtri foliorũ ſuccus inflammationem reprimit & mitigat illitus. Aut anemone cum dulci vino cocta oculo illita, inflammationes reprimit.

Ad repentinam inflammationem oculornm.

AD portulacæ ſuccum expreſſum, admiſce opium & crocum, vtrũque quod ſatis ſit, ſuccóque oculos illine. Aut ſpongiam aceto, mulſo tepido imbutam ſuper oculum impone.

Ad fluxiones oculorum aduſtione reprimendas.

SVbula ænea candente affectæ partis pellem, quæ ſuper oculum eſt, adure, & ab oculo arcebis fluxionem.

Aduerſus oculorum debilitationem.

SOlent hebeſcere ſæpe accipitrum oculi vel nimio fumo, vel acrimonia, vel molli pituita, cùm defluxio multa & vehemens oculos vexat: curabis, ſi melle acapno illos inunxeris, croco, rotundi iunci flore, oui liquore, marathri ſucco, interdum in vnum miſtis: nõnunquam etiam per ſe.

Ad oculos qui ex offenſione externa, ſanguine ſuffuſi ſint.

PVllo columbino multas pinnas euellito, eáſque digitis exprimito, atque ex ipſis decidẽtem

tem ſanguinem in accipitris oculum inſtillato:poſt duos aut tres dies conturbatum oculum, frequenter eluito rore,quod oleribus inſidere ſolet.

Ad ſuffuſionem oculorum.

SVffuſio appellatur, cùm illæſi oculi apparent, & tamen non vident prædam:nempe in quorum partes interiores, materia craſſa deciderit, impediens viſum. Si igitur ſuffuſos oculos habet, & frequentius ſimilis dormienti id patitur: & tametſi apertos oculos habet, tamen non videt. Mel & roſam ex fontis aqua ſatis coquito:deinde hoc decocto per pinnã oculum illinito. Aut mellis acapni, & fellis vulturini æquales partes ſumito, híſque pinna imbuta cautè oculum inungito mane & veſpere, &, vt prius, acutè videbit.

Ad viſum debilitatum fumo.

DVm geſtatur, conniuet, & difficulter videt, lachrymas profundit, in nares iniecto opobalſamo,ad ſanitatem perueniet.

Medicamentum ad purgandam viſus debilitationem.

PIperis, coſti, folij baccarum lauri, ſingulorum ſcrupula bina, nardi ſpicatæ, euphorbij, zinziberis pedicularíæ, laſeris, ſingulorũ ſeſquiſcrupulũ, caryophylli ſcrupulũ. vnà tunſa hæc omnia, & cribro tenuiſsimo tranſmiſſa, conijciantur in calamũ, aut æneã fiſtulã, ne exhalata euaneſcãt. Cùm accipiter illinendus erit, prius palatum eius

veteri vino erit madefaciendũ, in eiuſdémque os vehementer inſpirandum, vt medicamentum purgatorium imbibatur. In vtraſque nares tantum inijciendum, quantum capiunt. Hoc vbi ter factum fuerit, id quod ſumitur ex medicamento purgatorio, ſicco melle Attico aſpergetur, eóque accipitris palatum & guttur defricabitur, & vt imbibatur per pinnam procurandum: deinde in ſole collocandus, vt omneis humores, qui capiti & ventriculo inſederunt, diſſoluantur, atque expurgentur. Poſt horas quinque detur ipſi columba: hora nona adaquandus, vt & bibat & lauet. Nam ex medicamento ſiti flagrantem, valde potio recreabit. Poſtero die ad perdicum aucupium emitttendus, vt plenius illorum eſu confirmetur.

Ad vermes oculorum.

OCulis accipitrum vermes ingenerari ſolent, ex longo & copioſo vſu carnium ſordidarum & male olentium: ex his putrida materia in capite colligitur eſca: oculi laborãt defluxionibus, quæ à cerebro putridæ manantes gignunt vermes. Hos ſequitur oculorum prurigo, & ſternutatio frequens, ſanguis per nares erumpit. Hoc morbo affectum, ita curari conuenit. Accipitrem trade alteri ſcitè manibus tenendum, tu verò illius leniter palpebris reſeratis, melle Attico imbuta molli ſpongia, latentes vermes depellito: Sic enim excutiuntur ad mellis craſsitudinem adhæreſcen-

tes

tes: multi etiam aucupes acu pertenui & acuta ſigillatim vnũquenq; vermẽ detrahunt & ſanãt.

Ad oculorum pituitam ſpumoſam & glutinoſam.

Accipitri, cuius ex oculis ſpumea quædam pituita erumpit ſubrumum catulum conciſum, adhuc calentem per biduum, aut triduũ edendum præbeto: at ſi glutinoſa lachryma albuginem oculo offundit, pelle ſerpentis exuſta, oculus eſt illinendus, tum ſale ammoniaco in ſputo liquata inungendus: deinde accipitri cornix danda.

Vt accipitri ſanguis mittendus ſit.

Si vis accipitri ſanguinem detrahere, in caueam includito, & cùm vtriuſque pedis venæ eminent, ex cruribus plumas euellito, itaque ſanguinem detrahito: Sin minus venæ apparent, primi digiti venam ferias. Hoc facito cùm noxijs humoribus redundat, & in morbum cecidit.

Ad accipitrem difficulter audientem.

Piperis albi & longi æquales portiones tunſas & cribratas cũ carne, da accipitri edendas per triduum, & tibi audiet vocatus.

Ad eum, qui ex fumo ægrotat.

Ex fumo ægrotare incipientem cognoſces, cùm videbis triſtem & præter conſuetudinem obſtipum, graue caput deferentem, alas frequenter pendentem, palpebram inferiorem humoris plenam habẽtem, ſeſe affricantem perticæ, aut homini

hominí geſtanti: aut vnguibus ſuas nares vellicantem, promptum remedium primum eſt, Si ipſum abſtrahas a cauſa lædenti, nimirum fumo: deinde veteri vino frequentius eius oculos foueas: Sin diuturno fumo iam afflictus eſt, allij exiguum cum veteri vino contuſum, per pinnam eius naribus infundes. Hoc idem facit opobalſamus naribus inſtillatus, & garum, quàm optimum, cum vino & roſaceo ex æquo commiſtum, per pinnam illitum, naribus & palato. Quod vbi feceris, in ſole per horam ipſum colloca, atq; eundem paſce carne neruoſa, & priſtinæ valetudini reſtitueris.

Remedium ad eundem.

E*X fumo caput & oculi intumeſcunt, nares obſtruuntur. Remedio ſunt piperis longi grana ſex, coſti ſcrupula tria, caryophylli, caſtorij, anemones, croci ſinguli ſcrupuli ex iunco odorato floris opobalſami, tragacanthæ, ſcrupuli bini: pediculariæ grana ſeptem: piperis cõmunis grana quatuordecim. Hæc arida contuſa, & tenuiſsimo incerniculo creta, vino auſtero excipiantur, oculóque illinantor. Quòd ſi videas eum acerbè ferentem, melle albo inunge palatum accipitris, vt miteſcat, eundémque, ne moleſtia afficiatur, ex aqua aſpergito. Sunt qui allium, diligenter tritum, accipitri ſimul cum carne & lacte caprino præbeant, ac confeſtim mel in eius nares inijciant ſemel aut bis die, vinóque auſtero eiuſdem oculos foueant.*

Summa

Summa eius ægritudinis cautio eſt, ne accipiter fumo appropinquet: quoniam eo læditur, diſtillationes excitantur: pinnæ exareſcunt.

Qua ratione deſtillatio & grauedo generantur, cognoſcuntur, curantur.

DEſtillationis & grauedinis plura genera à varijs cauſis oriuntur: interdum à putridis carnibus, interdum à diuturnis fumis, aliquando à pituita ventriculi, aliquando à defluxione capitis deſtillante in fauces, nonnunquam à fame: ſæpe à nimia edacitate, tum ab ictu illato plagæ accipitris: item ab exhalatione grauioris cœli, aut à vaporibus generatis à lapide ventris. Cognoſcitur ex oculorum tumore, ſternutatione, lingua, cùm excrementum nigrum infra linguam collectum eſt: aut cùm accipiter caput fricat, aut infrà alas demittit, aut vnguibus nares ſuas vellicat, aut ſolitum cibum non capit. Deſtillationis ſex ſunt ſpecies, quarũ nomina & curationes ſuis locis reddemus. Prima eſt ſicca & arida.

Ad aridam pituitam.

SIcca eſt pituita, cùm ſternutans accipiter, nihil per nares emittit. Remedio eſt pix munda ſubacta cũ aceto acerrimo, quã minutiſsimè eouſq; contuſa, dum ſtrigmẽti balnearij craßitudinẽ habeat, eãq; pinna imbuta in illius nares demittito ſemel die, ſimilitérq; altero die curato, ſi vides profuiſſe: quinetiã tertio die ſimili curatione vtitor, ſi

vides

vides accipitrem melius habere. quoties curabis, toties poſt vnctionis digeſtionem melle eius fauces perunges, vt ab aceto flagrantem recrees. Sed commodius eſſet medicinam cum exiguis fruſtulis carnis commiſtam dare, vt acerbitas medicinæ his deglutiretur, melius, quàm ſpiritu accipitris. Si hoc remedium profuerit, garum primæ notæ ſimiliter naribus immitte ſemel die. Quòd ſi ſimiliter permanet, neque vllo prædicto remedio diſcuſſa ſit, columba detur edenda. Si non habes columbam, ſuilla caro calida cum oleo. & ad ſanitatem perduces. Equidem ipſe ex longo vſu memini, recrementa ferri, minutatim trita & cribrata cum carne data per triduum, hunc affectum ſanare. Sed ad omnem morbum optimè facit noctua in cibum data.

Vnguentum hybernum ad omnem deſtillationem, quod recipit

PIperis, caſtorij, ſingulorum ſcrupula bina, zinziberis, coſti, nardi ſpicatæ, euphorbij, agarici, ſcrupulos binos. Pyrethri, pediculariæ ſingulas ſiliquas. Hæc omnia contuſa & tenuiſſimè cribrata excipiuntur melle optimo, & veteri vino. His inungatur palatum accipitris: deinde in ſole poſt horam detur columba: tum aſari, piperis, mellis & vini, ſingulorum quantum ſatis eſt, naribus infundatur: poſt infuſionem per duas horas in ſole ſtatuatur.

Aliud

Aliud remedium ad ſiccam pituitam.

EX deſtillationibus laboranti accipitri, intumeſcunt oculi, ſternutamenta crebra fiunt, ceteri eget auxilio: ſed in primis ſupradicto unguento, quoad perfectè curatus ſit. Aut hoc vtere vnguento. Allij ſuccum miſceto cum vino auſtero, eóque palatum ipſius perline: victui calida præbe, ne aquam guſtare ipſum permitte, ſi ſuccum allij biberit. Aliud remedium, quod continet opij, coſti, folij, euphorbij ſingulos ſcrupulos: piperis grana quadraginta: caſtorij binos ſcrupulos. Hæc omnia tunde atque vtere. Aut gari, vini, olei roſacei æquas portiones ſubactas, naribus infunde ad molliendam deſtillationem: deinde ipſi ad ſolem expoſito, neruoſam carnem carpendam præbe, vt ſiquid humoris reſtat, per nares ex capite detrahatur. Eidē medetur laſer, ſiue liquidum, ſiue aridum in nares demiſſum.

Aliud vnguentum.

PVluis ſtillatitiæ myrrhæ cum aqua conijciatur in vas, quod in ima parte pertuſum ſit, permittatur effluere: deinde illo percolato, palatum illius perfricetur, videbis liquorem per nares deferri, quæ ſpongiola ex aqua calida expreſſa abſtergitur. Alia compoſitio, quæ habet pediculariæ, laſeris ſingulorum ſcrupula bina, piperis, pirethri ſingulos trientes, coſti vnciam. Hæc omnia in puluerem redacta, & tenuiſſimo incerniculo

excreta, arida ſeruentur: ſed ita, vt ne exhalatione exoleſcant. Cùm vſus neceſsitas poſtulabit, accipitris apertum os vino veteri & mero diluatur: deinde acapno melle fauces illinantor, conſtringatur illius os: exugantur nares, donec aliquantum mellis ad os tuum perueniat. Vbi ſupradictorum puluere accipiter illitus fuerit, in ſole collocetur.

Medicamentum, quod innoxium tuetur ab omni deſtillatione.

P*Edicularię grana tria, tunſa, cribrata, tribus carnis adiectis partibus accipitri dentur per quadraginta dies: ita fiet vt nunquam deſtillatione laboret, neque geſtatus, neq; incluſus.*

Commune remedium, ne vlla deſtillatione accipiter facilè lædatur.

A*Llio primæ notæ diligenter contuſo, caput inungatur accipitris, paulatímque eidem edendum detur. Ipſi item commune oleum datum, ſimiliter & mel, eadem efficiunt: item butyrum ſimiliter. Omnia enim noxia ad eius ventrem adhærentia expurgantur: ſed maximè hyberno tempore, propterea quòd illum vires incaleſcant naturali efficacia. Illum etiam mirificè iuuat eſca calida, præparata ex animalibus, quæ antè ſcripſimus, ſed maximè murina caro, naturalem quandam commoditatem affert huic animantium generi.*

Medicamentum ad ſiccam pituitam accipitris.

*B*Alſami & butyri æqualibus portionibus lo tum accipitrem vnge. allij & hyoſciami ſucco pari menſura miſce, & vinum auſterum, quātum ſatis eſt, illius palatum illinito, poſt ipſum ponito in ſole.

De pituita continua.

*H*Aec efficit, vt omnino oculi, tanquam ſpu to conſperſi videātur, & velut aqua made facti. Vis huius affectus ab oculis primùm ſe oſtendit: huic mederi conuenit hoc medicamine, quod habet ſideritem, vinum vetus & bonum, mellis, quantum ſatis eſt. Simul omnia contundantur, donec ſtrigmenti balnearum craſsitudinem habeant: deinde eo aſperge ſuillam, murem durum, qui quamuis illius contactu corrumpatur: tamen ſi dederis accipitri edendum, ſanabit accipitrem. Tantam habet vim naturalem, vt ſi coquatur cum fungis venenatis, id quod in eis venenum eſt, tollat, fungóſque eſculentos reddat.

De pituita humida.

*N*Otias appellatur ex eo, quòd humorem habet, & ſpumeum quiddā ex oculis mittit: oculi tument, per nares nihil defluit: ea, niſi præcaueris, periculū affert, & propemodū eſt inſanabilis. Deprehenditur, cùm oculorum angulos videas vtrinque ſpumæ exiguum habere. Curabis, ſi pe-

dicularię,piperis, ſingulorum grana ſeptem, vnà diligenter trita cum vino in promptu habeas: deinde exiguas carnis portiunculas mellitas des accipitri comedendas quinque, aut ſex: poſt hæc eum in ſinu tuo teneas, ſed commodè, ne lædantur illius remiges pinnæ. Primùm linguā ipſius leniter exeras, & videas. Siquid tanquam lingula, quod eſt morbi fundamentum, infra ipſam decumbit, id vngue leuiter incidas, donec expurgatus locus ſit: deinde vino veteri fauces & palatum eluas, & diligenter digitis defrices, tum eiuſdem nares auceps ore ſuo exugat, puluerémque ſumat ex his, quæ diximus, redactum, eóque illius palatum confricet, ſingulis curationibus vtere, pondere duarum fabarum: in ſole pauliſper locato, vſque eò duntaxat quoad incalefactus ſit: deinde ipſum à ſole remoue, & ligatum tene in vmbra, & tandiu obſerua, quoad per nares & os eijcit morbij, exigua fruſtula carnis, quæ ante pharmaci curationem acceperat, videbis fœculentam pituitam emittere accipitrem ex efficaci pharmaco. Cùm animaduertes ipſum expurgatū, neque quicquam amplius emittere, melle illine fauces & palatū, vt antè diximus, vt mitigetur accipiter ex acerbitate pharmaci, tum ei detur columba edenda, aut ouilla caro calida, aut alterius animalis boni ſucci. Quòd ſi morbi vis adhuc permanet, tum adhibeatur hoc remedium, quod recipit agreſtis mâli &

hioſc

hioſcyami æquales portiones commiſtas cum oleo, quod fumo infectum ſit, ex his offæ agglomerentur, eadémque opera opobalſamo illinantur: vino prius foueatur os accipitris: deinde detur ipſi offa vna pondere vnius ſcrupuli. Potes etiam hoc remedio vti, quod continet piperis vnciam, laſeris drachmam, coſti folij ſingulorum ſcrupulos quinque, pedicularię grana vndecim. Contundantur ſimul omnia, & tenuiſsimo incerniculo cribrentur. Seruetur eorum puluis, eóq; cùm exigit vſus, palatum & fauces illius defricentur.

De molli & humida deſtillatione.

Mollis deſtillationis hæc ſunt ſigna. Primùm ex naribus aqua defluit: deinde ſternutamenta, ſputa, muci craſsi ex naribus erumpunt, oculi humore redundant & tumeſcunt. Hanc iiſdem pharmacis eodem modo, quo humidam curabis. Sunt qui laſer in aquam cõiiciant, ídque madefieri & macerari tandiu ſinant, dum aqua diſſolutum ſit, eóque conſperſum pullum columbinum, adhuc calentem dent accipitri. Cùm accipiter aſsiduè liquorem per os & nares emittit, & palpebræ tumeſcunt, hîc non eget auxilio vnguentorum, quæ ipſum nihil iuuant, ſed magis humorem deſtillationis augent. Vtere duntaxat hoc remedio, quod recipit piperis triti & cribrati puluerem: is naribus inſpiratus ſanum facit accipitrẽ. Cùm caput atque oculi tument & ſtertit & ſi-

bili elidit accipiter, hôc curabitur remedio, quod continet piperis grana quadraginta, coſti ſextulam, opij ſcrupulum, ſolij pyrethri, euphorbij, ſingulorum ſcrupula bina, pedicularia grana viginti, opobalſami ligulas tres, arida contundantur, liquidis miſceantur, opium vino conſpergatur & liquidis adijciatur, eóque vtere, cum erit opus. Humidam & mollem pituitam apertè indicat defluxio ex oculis & naribus. Primùm remedium eſt perungere palatum ſemiſextula ſupradicti vnguenti. Quòd ſi permanet morbus, laurini olei guttas binas ſingulis naribus inſtilla. Si ne hoc quidem adiuuatur animans, eius capiti ferrum candens ſic admoueto, quemadmodum paulò pòſt dicetur. Rutæ puluiſculus, diligenter tritus, illius naribus inſpiretur, calidis carnibus auium veſcatur, neque omnino in ſole manere permittatur: exigua aqua vtatur ad commodius accipienda auxilia. Humida pituita deprehenditur, cùm circa oculorum angulos & tempora humor ſpumeus fertur: cùm frequenter ſternuit, euellantur plumæ ex eius temporibus, venæque fricatione excitentur, vt ex temporibus emineant: deinde exiguo ferro candenti ſcitè adurantur, & quàm mox vino mero conſpergantur.

Ad humidæ pituitæ orientia tubera.

SAepe in naribus accipitrum oriuntur tubera ex humida deſtillatione. Remedio ſunt tres

guttæ gari optimi quotidie naribus inſtillatæ.

Ad inflammationem narium.

NArium inflammatio cognoſcitur, cum circum oculos & os glutinoſus humor exundat. Sanatur hoc medicamento, quod habet agreſtis vlmi ſemina conciſa & tunſa cum oleo in offas agglomerata, palatóque accipitris infricata, tum eius naribus inſtillatus ſuccus roſaceus, omphacino oleo temperatus. Da etiã columbam & c. quæ dicentur infrà in cap. de Thoracis pituita.

Ad deſtillationem, quæ per nares mucum reddit.

PIperis grana decem & ſeptem mortario cõtrita vnà cum ſapone & ſtillatitia myrrha, tenuiter cribrata, & ea quidem ad proportionem piperis iniecta & miſta accipe, illíſque poſtquam accipiter cibum ſumpſerit, eius nares illinantur & ad ſanitatem perueniet.

Cùm ex naribus liquor redditur.

SI ex naribus aqua defertur, raphani ſeminibus contuſis, cribratis eius nares illinito. Potes etiam vti aparinæ ſemine contrito, & tenuiſſimè cribrato, eóque ſcitè palatum accipitris defricato & facilè cognoſces mucos exhauſtos eſſe. A nonnullis melle puro palatum, & quæ ſequuntur infrà in cap. de Thoracis pituita.

Auxilium aduerſus pectoris & thoracis pituitam.

SAndarachæ vnciam, butyri, medullæ ceruinæ ſingulorum ſextantes, duorum ouorum alborum liquidorũ, olei laurini, mellis quàm optimi, ſingulorum ſemunciam miſceto vnà, & in globulos paruulos redacta, accipitri deuoranda præbeantur.

De occulta pituita.

HAc laborat accipiter, cùm diu in fumo verſatur. hanc ipſam cognoſces, cùm eius palpebræ liuidæ ſunt. ex naribus autem deſtillat lippitudo ſpumea, vehementérque ſtertit: depellitur hoc remedio, Hioſcyami ſeminis, piperis ſcrupuli ſinguli, laſeris ſcrupuli bini: ſimul terantur, melli acapno miſceantur, illíſque illinatur palatum: victui calida dẽtur. Alij hanc pituitam tollunt hoc medicamento, quod componitur ex coſti, piperis longi, hioſcyami ſeminis, pari portione: laſeris, piperis ſcrupulis ſingulis, omnibus ſimul contuſis, & cribratis melle conſperſis eius palatũ illinunt.

De thoracis pituita.

EA grauis quidem affectio, niſi ſtatim ſuccurratur: efficitur ex redundantia humoris. Signum huius eſt, cùm grauiter ſpirat, vt fit, ab exercitatione: ad pectus accipitris humor multus exaggeratur, quæ ſtertere, recinere, obſtrepere faciunt accipitrem. Succurrendum hac ratione, Eo die victui columba, potui aqua mulſa danda eſt aut roſacea, quas bibat accipiter, donec omnino

refic

reficiatur. Calidam curationem nihil iuuare expe rientia animaduerſum eſt, ac potius adiuuare frigi dam, & cruda comedere, tribus fruſtulis additis plantaginis, in mediam carnem immiſsis. Aliud remedium, cùm aſsiduè ſtrepit, ſibilum elidit, ſtertit, linguam exerit, hac medicina ſanus fiet, quæ recipit butyrum cum roſa cõtuſum, & exiguum folij Indici, contuſi & cribrati. Hæc omnia ſimul ſubacta, in pellem ſoricis coniice: deinde ſcitè accipitri pellem, ita præparatam da deuorandam: da etiam columbam, vt antè dictum eſt, & in vtraſque nares laurinum oleum inſtilla: fac ſub dio maneat, & reſtituetur. A nonnullis melle puro palatum & fauces inſpirantur, aut infricantur allio multo & bene purgato, tum lati cumini & pedicularię paria pondera diligenter contrita butyro excipiantur, eóque caro illita, edenda accipitri præbeatur. Itémque cùm accipiter incidit in thoracis pituitam, oſtendit ex eo, quòd circum nares inflammationes exoriuntur eiuſmodi. Pituita afficitur accipiter, aut nimium madefactus, aut in multo fumo verſatus, hoc remedio ſanabis, Sume aſininum allium, pilo tunde, linteo tenui ſuccum exprime in illius nares. Alij vrticæ grana ſeptem aut nouem trita, cum tribus carnis partibus dant. Sunt qui hirci ſanguinem, media ex cæde, aut non multò pòſt effuſum ſanguinem poculo, aut altero vaſe exceptum ſinunt concreſcere: poſteáq;

dant accipitri comedendum.

De morbis oris.

ORi innaſcitur morbus hermius nũcupatus, iuxta labrum, ſinuoſus eſt & fiſtuloſus in quem influit humor, non perficitur, ſed per partes inflatur, influentibus indomitis, appellatis humoribus, in vlceris foramina. Os igitur accipitris aperiendum, atque imprimis fiſtulæ ſquammam pinna purgari conuenit: deinde pinna, melle imbuta, illini oportet, vt omnis ſanies expurgetur. In os fiſtulæ, non autem intra foramen ipſius, calcithis contrita iniicienda eſt, vt id quod eſt putrefactũ, exhauriat. exeſt enim omnia vlceris tubercula.

De vlceribus manantibus quas Græci ἀφθὰς vocant, tum de paulò durioribus vlceribus ſubalbidis, quas Græci ψύδρακας vocant.

COgnoſcitur accipiter huiuſcemodi vlceribus laborare, cùm eius palatũ totum exalbuit, & quaſi milij grana parua diſperſa in ore videntur: huic medicabere ad hanc rationẽ. Tuum digitum indicem inuolues linteo, eóq; melle roſato aſperſo, auis palatũ & linguã fricabis. Si facultas mellis roſati non ſit, vino mulſo vtere. Calida victui præbe: vel foueto os accipitris, vino auſtero, adiecto melle roſato, aut ipſa roſa ſola, aut roſaceo oleo, quod confectũ ſit ex omphacio. Vel omphacinum cũ mulſo cõteratur, eóq; illinatur eius palatũ

& lingua. Vel palatu et lingua primùm aceto & melle vſq; eò perfricètur, cum expurgata ſint: deinde melle crebrò illinātur. Ricini ſemina cōterantur, ex aqua coquātur, & percolantur eorū decocto: admiſceatur tantundem mellis, ac rurſus coquant, donec ad mellis craſsitudinē peruenerint: deinde hac cōpoſitione accipitris illinatur os totū. Quòd ſi in capite auis aphthas ſic nuncupata vicera habent cognoſces, ſi ex manu violēter deuolat, & cùm ad manū reuerſus eſt, ſi videbis eum cum violētia reſpirare, ſcito eſſe in eius iecinore vlcus inſanabile. Sin in ſolo capite hic affectus verſatur, primū illinito opobalſamo: deinde altero die vnguēto habente opobalſamū: altero quoq; die allinatur melle roſato, adiecto malicorio et euphorbio. Quòd ſi vlcera inflāmationibus flagrāt, oui albus liquor cum eiuſdem vitello cōmiſceatur, eóq; illinatur.

Ad puſtulas accipitris.

SI in ore, aut alia corporis parte, puſtulæ ſint, trade alteri accipitrem ſcitè tenendum: tu verò acicula puſtulas aperito, eáſque ſinito euaporari, deinde melle roſato illinito.

Ad recinentem & ſtertentem accipitrem.

SI ſtertit, ſibilū elidit, augetur & coactus comedit, ſcito in eius faucibus pituitā eſſe. Remedio eſt ferri ramentū tenue cū carne calida datū, aut zinziberis, ſulphuris puri, ignē nondū experti par modus, cū oleo roſaceo tēperatus cū carne victui

datus

datus. Item ſolum roſaceum ex carne datum diſcu tit pituitas ad thoracem adhæreſcentes. Sunt qui zinziberis partem vnam tritam, butyri partem, alteram roſacei ſufficientes partes ſimul cum car nibus accipitri dent comedendas.

Quomodo morbi pulmonis cognoſcantur, gignantur, curentur.

SI vel in quiete, vel in motu accipiter difficulter ſpirat, vt cum ſono & anhelatione procul audiatur, ſcito redundante calore materiæ incumbentis in partem affectam, pulmones inflammatos eſſe. Id accidit cùm imperitia geſtantis pro iectus eſt ex manu. Nam ab aëre ſuſceptus calor & imperitia geſtantis auctus pulmones diſtrahunt, ad ſalutē perducetur hoc medicamine, quod habet lenticulam crudā, tunſam, melle ſubactam, conſperſam exigua ſcobe ferri cum carne edendam accipitri præbitam. Accipitres pulmonarios ſcito eſſe inſanabiles, præterquam cum ægrotare incipiunt. Sanauimus hos ſæpe, potui dantes frigidam ad ſatietatem, aut roſaceum mel refrigeratum. Accipiter cùm grauiter & crebrò ſpirat, aquámque valde expetit, tum pulmonibus malè affectis eſſe ſolet. Sanabitur, ſi primùm melle puro, nondum temperato, eius palatum illinatur: deinde oui vitellum cum vino commiſtum & tritum accipitri infundas.

Ad

Ad anguſtias pectoris.

CVm anguſtia laborat in cibo capiendo, & difficultatem cibi tranſmittendi affert gutturis inflammatio, ſanabis, ſi partem vnam ramenti ferri, & carnis calidæ alteram partem, ouíque vitellum vbi miſcueris, accipitri dederis.

Ad anginam.

OLei, vini, mellis æqualis menſura cum carne detur edenda.

Ad obſeſſas fauces.

LAſer in vino teratur, hísque perfuſa caro accipitri detur. Solet ſæpe accipitribus ex nimia edacitate, vel ex noxio humore intus infra pectus & cor & maxillas quiddam humoris plenum naſci ſimile puſtulis, aut ſtrumis, cui niſi citò ſuccurratur conſumit auem, nec ita multo pòſt tum cognoſces affectum, ſi vides ipſum frequenter expetere aquam. cùm enim aquam aſpicit, aut puteum, aut ſtagnum, ardenter illuc cupit ire, & crebrò euolare contendit, inflammato humore exardeſcens, hunc ita ſanum facies, Ouillam carnem frigidam, melle ſparſam vno die tantùm cibatui dato: altero die Hiſpanicum oleum cum carne victui præbeto. Si nihil horum iuuat ſuillas ſetas, aſperas minutim conciſas, cum carnibus miſtas, accipitri edendas dato. Delapſa enim ſubtilia ſetarum fragmenta, atque incidentia in puſtulas, exulcerant ipſas & diſrumpunt: itaque effuſo humo-

re

re animans liberatur. Hoc vbi feceris, poſtridie ad eius curationem melle vtere, & prorſus ipſum morbo liberaueris.

Remedium aduerſus ſitim.

ACcipiter crebro bibens, & ſeipſum ſæpe proycienſ ex manu geſtantis, cùm aquam videt, oſtendit circa aut guttur, aut inguinem, aut axillas ſtrumas intus eſſe, quæ ipſi ſitim præbent. Periclitatur, niſi promptum remedium affertur. Sanus efficitur, ſi ipſi carnes nunc melle, nunc oleo roſaceo illitas dederis, eique aquam quærenti, crocum cum vino amineo in puluerem reſolutũ præbueris. Aliqui ita medentur, Primùm ipſi viuam columbam interficiendam præbent, quàm cùm comedere incipit, tum illius ſanguine & carne perfricant folia allij & biti diligenter in mortario ligneo contuſa piſo ligneo, eáque ipſi præbet ededa.

Remedium contra abſceſſus.

SI abſceſſus habeat accipiter, celeriter ſubſilit. Abſceſſuum duo ſunt genera, alterum lapidoſum, alterum ſanguineum. Ita ſanabis, Adiantum ad tertias coquito, percolato, eique adijcito exiguũ calcis viuæ, & mellis, quod ſatis eſt: vnà ſubigito, in paſtillum conformato, quo frequenter dando, abſterges omnes abſceſſuum ſordes: tum ex hac compoſitione toto die vnà cum portionibus carnis eius cibatui dabis primùm duas partes: poſt exiguam diem duas aut tres æquales: in ſumma ca-

piat

piat quinque, aut ſex. Ne ſinito illo die, quo illas comederit, accipitrem aliud quicquã edere. Nam ex his cognoſces abſceſſus ſanguineúmne, an lapidoſum quidpiam habeat.

Quibus ſignis cognoſcatur interior accipitris ægritudo, vnde oriatur, & quomodo curari debeat.

SI aut manui aut perticæ inſiſtẽs accipiter multum quieſcit, & diſcedens tardè reuertitur, & parum admodum edit: ſi & mœſtus eſt, & ſtercus nigrum craſſúmq; emittit, præſertim cùm carnem recentem ac mundam ſumpſit, ſcito hæc eſſe ſigna ægritudinis generatæ ex craſſis humoribus, nondum concoctis in ventriculo, tum ex carnibus fœtidis, herbíſque, quas ſæpe humi ſedens carpit & comedit. Ita curato, Sume portulacam paulum contuſam, deinde cum butyro commiſtam præbeto accipitri edendam cum carne ouilla calida, aut rutæ in puluerem redactæ, ex veteri vino diligenter quotidie, per aliquot dies dato tres ligulas, & ad ſanitatem perduces.

Ad occultum morbum accipitris.

ACcipitris demonſtratur occultus morbus, cùm in venatione comedere nõ vult, tũ ſcito eũ ex aliquo inteſtino laborare. Detur ei caro melle & butyro cõſperſa, et curabitur. Optimè fiet, ſi eius cibatui calidus detur pullus columbinus. Nã omnium remediorum ferè optimũ eſt calida eſca.

Ad

Ad moleſtias & anxietates tollendas.

SAndarachæ tertiam, butyri recentis partem vnam miſceto, & cum carnibus recentibus edendam dato. Cùm mœrore & angore affectum eſſe cognoſces, cùm eius aſpectus horridus eſt & triſtis, remedium eſt columba in cibum data, quæ pridie poſcam biberit.

Ad morbos latentes, & plagas inteſtinas.

STyracis optimi ſeſquiſcrupulum, recentis butyri, medullæ ceruinæ vncias ſingulas, mellis boni & olei Hiſpanici ſufficientes partes, vnà miſceto, igne lento calefacito, vſque dum bene cõmiſcueris: vbi refrigeraueris, dato comedere vel carnibus immiſtas, vel in murinam pellem coniectas: & ſiquo inteſtino affectu laborat, ſanabitur. Eſt etiam remedio, vel ouillum cerebrum ipſi datum cum reo pontico contuſo & cribrato. Vel columba, quæ ſapam biberit: poſtridie, ſi accipitris victui viua detur. Aliqui in vas cõcauum indunt mellis & olei Hiſpanici ligulas ſingulas, & oui album: quæ vbi ſubegerunt, adijciũt triti ſalis Cappadocis & ſpumæ nitri duos ſcrupulos, hisq; exiguas carnis particulas ſparſas obijciunt accipitri.

Ad tabeſcentem.

COlumbæ acetum potui detur, eius os ligetur, ne reijciat acetum, appenſa habeatur, vſque dum ipſius caro diſſoluta fuerit: deinde accipitri præbeatur.

Aduerſus omnem morbum accipitris.

SInapis & coaguli lactis ſiliquam cum carnibus dato accipitri, iſque in multas horas iuxta aquas maneat, ſinito: vngito eius nares, vt per nares attrahat vim medicinæ.

Quomodo pinguem accipitrem & venandi negligentem extenuari, & cupidum aucupandi efficere conueniat.

IS, qui nimio cibo & delitijs ſupra modum pingueſcit, ob idque aucupari negligit, ita extenuandus & ad venandi ſtudium reſtituendus eſt, Teſtudo aquatilis illius cibatui ſemel die, aut bis danda, vſque dum eius carnes luxuriantes ad mediocritatem redierint. Cibi etiam inopia, quæ plena ſunt, exinaniri ipſa medicinæ ars præcipit. Sunt qui dent pulegij & allij æquales partes vnà contuſas cum carne bubula. itaque citò reddunt graciles.

Ad extenuatum ex obſcura cauſa.

SVillam carnem cum oleo communi des, citóq; pinguis reddetur, vel etiã reſtituetur ad priſtinam pinguedinem, ſi eius potui ſymphyco decoctum, cibatui verò ſuillam carnẽ cum butyro & melle dederis.

Ad æſtus accipitris.

ACcipitribus per æſtatem venantibus, Solis ardore æſtuantibus, bile flagrantibus ou

albus liquor ex roſaceo dãdus, ducendus ad aquã, in loco auris expoſito collocandus.

Aduerſus bilem.

R*Aſilis æruginis nondum coctæ, olei Hiſpanici, vini veteris parem menſurã in vas indito, & ſimul vbi miſcueris, carnibus illitã dato.*

Ad refrigeratum.

M*Vlti accipitrem ad thermas adducunt & calefaciunt & nihil tamen adiuuerint, potius etiam læſerunt: at tu ipſum ſtragula veſte tectum, repone in commodo loco, eique, vt caleſcat, butyrum cũ vrticæ ſemine præbeto & refeceris.*

Remedium aduerſus bilem.

I*Neunte autũno & principio cùm captus eſt, aut diu immoratur perticæ, aut ſolis ardore incenſus, aut præliatus bili laborat, cuius ſigna ſunt, Totus triſtis eſt, oculi ſicci & compreſsi videntur, multo aquæ deſiderio tenetur, & ipſam multam bibit: tremit totus, diſperſas atque inæquales habet plumas, eáſque interdum explicat, interdum etiam contrahit: pedes nigros, & ab vnguibus vſque ad genua frigidos habet, hoc remedio curabis, Aquam roſaceam infundes, cibũ præbebis ex roſaceo & omphacino oleo cum caprina carne: eum in terra frigida ſedere ſines totum diẽ, nocte ſubdio habebis, itáque ſanabitur. Cibum calidũ omnino ne dederis, ſed neque vſq; dum perfectè curatus ſit, ipſum geſtaueris. Bibat veſpe-*

re

re aquam, vt bilis calor tẽperetur frigore potionis.

Defatigati remedium.

EX aucupio & longo volatu fatigatum, cibique faſtidio affectum, reſtitues in priſtinũ cibi appetitum, ſi ſuillam carnem aceto acerrimo perfuſam in tres partes diuiſam dederis, aut murem largiter edendum præbueris, recreabitur accipiter, & ipſe reſtituetur appetitus.

Ad inflationem.

INflatur ſæpe accipiter, cũ aut ab altero accipitre vulneratur, aut in ſpinoſum locũ ingreſſus, ſpinis ſauciabitur. Eius corpus totum aqua egelida perfundatur: pellis inflata acicula ita leuiter compugatur, vt ne caro attingatur, & pernicioſo trãſmiſſo humore, tumor remittetur. Quòd ſi inflatio permanet, theriacã liquidã magnitudine fabæ vino veteri reſolue: perfunde accipitrẽ et ſanus fiet. Si vel inguen, vel axillæ ab ictu tumeãt: aqua roſacea & cera igne lento liquentur: adijciatur ſymphytum minutatim confectum: ſimul omnia ſubigantur, plagæ imponantur. Sed ſi gula intumeſcit, acicula reſecetur, vinóque oleo miſto calido made fiat et bene habebit. Ita ſe affectũ oſtendit, cùm ei ſubitæ vertigines oboriũtur, vt cõſiſtere nequeat, ei exbibẽda eſt par portio glycyrrhizæ et maluæ.

Stomacho malè affecto remedium.

SI ſtomachus malè affectus ſit ex noxio humore, roſaceum vetus cũ carne, accipitris victui

exhibeatur. Ita affectum cognoſces, cum toto die videbis eum oſcitantem. Cui etiam remedium erit laſer Cyrenaicum magnitudine grani piperis cum carne datum.

Stomachus, quando non eſt cibi tenax, & debilitatus, faſtidit cibum: vnde cognoſcatur, & quomodo curetur.

SAepe nimio labore defatigatus, aut malè geſtatus, aut contra auem fortiter præliatus, aut offenſus in aliqua corporis parte debiliori, aut vinculo inuerſo alliſus ad perticam, diſſoluit ſtomachum in cruditatémque incidit. Cognoſcitur affectus primùm, cùm pro ſua conſuetudine non edit, aut cibum omnino non capit, aut lento capite, aut etiam lentius volat, aut ſedet, aut emiſſus ad exiguam venationem, omnino volare nequit, aut cùm ante pedes aucupis cibum ſemicrudum reijcit. manifeſtum remedium eſt: Si oui album liquorem accuratè à vitello ſeparatum in mortarium ſimul cum melle vſque ad dimidiam ligulam imponas: olei Hiſpanici cochlear vnum, vini aminei tãtundem, piperis grana tria, ſeorſum conteras, donec corpus vnum ſit, eóque conſperſam carnem accipitri adhibeas. Quòd ſi ſumere recuſet, illum contineto ad ſinum tuum, & carnem diſſectam in exiguas particulas ſimiliter conſperſas ipſi dato pondere vnciæ. Si vides ex ſtercore illum, vt natura

exigit, concoxiſſe, adde cibo prædictum medicamentum: quo ſemel dato, ſi ipſum curaueris, bene eſt: ſin minus, ſimilem medicinã triduo adhibeas, & ſine dubitatione illum liberabis: itémque raphani ſeminibus in puluerem redactis, cum vino abſyntite nondum cocto commiſtis inſperſas carnes accipitri præbe. Si nolit edere, ipſi ad ſinum tuum compreſſo cibum dabis, & ſanabis: Ouis recenter iugulatæ caput calidum ipſi præbeto comedere, & ad ſanitatem perduces.

Quomodo cognoſcatur cruditas, & quibus remediis curetur.

CRuditatem auceps facilè cognoſcit ex reliquijs reſidentibus etiamnum poſtero die in ingluuie. Id vſu euenit, propter vel ſtomachi debilitatem, vel ſuſceptum laborẽ, vel immoderatam carnis ſibi datæ multitudinẽ, vel quòd non ſe exercuerit, aut quia malè geſtatus, aut imperitè collectus fuerit. Hanc diſcuties hoc remedio, Stacten quercinam aqua dilutam, & percolatam iubeto aucupem, quam ore capere poteſt, ſorbere & infundere faucibus accipitris, retenti per te, vt antè dictum eſt, laneámque faſciam calidam ingluuiei ac concoquendam cruditatem imponere, & paulò poſt, quàm concoxerit, tenuem cibum ipſi dato. Vtitor oui remedio antè deſcripto. Sed cómo ius feceris, ſi cum carne remedium calidum adhibueris. Verùm ſi nulla ſigna ſuperiora apparuerint,

& tamen cibum reſpuit, nihilominus vtere prædicto remedio, aliiſque auxilijs ad reficiẽdas eius vires accommodatis.

Ad eum, qui concoquit quidem, ſed carnes reiicit.

SI ei vinũ vetus detur cũ carne, & recuperabit appetitũ: deinde poſtridie quinq; grana geponomi trita eidẽ obijciantur, cum particula carnis.

Ad eum, qui non concoquit.

SI non concoquit & cibum euomit, ita curabis, Coſti & folij drachmas ſingulas, laſeris ſemidrachmam, melli quàm optimo permiſceantur, & dentur accipitri, atque aliquanto pòſt ei cibus præbeatur columbæ. Alij hoc remedio vtuntur. Oui recentis vitelli, mellis, olei, ſufficiẽtes partes permiſtas & ſubactas ipſi præbent edendas cum carne: quidam etiam vinum admiſcent, vt efficacius remedium ſit. Sunt, qui dent tribus particulis carnis reoponticum adiutum. Nonnulli folia ſpicæ nardi, & geponomi æquo pondere trita, vino amineo conſperſa infundit, aut geponomum læuigatum carni immiſtum accipitri eſuriẽti apponunt, ne odorem ſentiat.

Ad nauſeantem.

LAſer & ſuillam carnem aqua conſpergito, eius cibatui teſſellatim dato, & quandiu cibum faſtidit, tandiu ſimili aqua carnem inſpergit.

Ad

Ad eum, qui euomit cibum.

EVomuiſſe cibũ cognoſcitur accipiter ex eo, quòd triſtis eſt. Curatur ita folij partẽ vnã, & coſti tantundẽ, piperis grana duo in vnũ tunſa, & cum melle ſubacta edenda præbeto.

Ad cruditatem & nauſeam alia remedia.

SI cibi permanent in ſtomacho crudi, eóſq; non euomuerit, vſque ad decimam diei horam, nullus cibus eſt ei dandus: ſed tantùm aqua tepens cum oleo & ſale in illius os infundenda eſt: aut aqua marina tepefacta, & ita poſt horam aluum deijcit, & adiuuabitur, deinde eidem paſſerculi duo, troglodytæ appellati, viui obijciendi. Sed ſi ante cibum euomuerit, nihil dandum, niſi ſola tepens aqua miſta cũ oleo: poſtero die gallinacei pulli vino potati, cibatui, & potui ſanguis dandus. At ſi comedere non valeat, ſolum ſanguinem bibat. Quòd ſi nihil horum profuit, murem aut veſpertilionem ei dari conueniet, & reficietur.

Adhuc de vomitu.

BVtyrum, mel, ſpumam nitri, nigræ columbæ ſimus, lumbrici, qui ad filum tandiu pependerint, dum ſint arefacti: lotiũ humanũ, vini paulum: omnia miſceantur, hiſque caro cõſperſa detur accipitri. Sunt qui veſpertiliones quinque interficiant, ipſorúmq; ſanguinem vitreo vaſe exceptum areſcere ſinant, & minutè tritum ſeorſum

ſeruent, vſque dum vſus neceßitas requiret, túmque tres alias veſpertiliones vino veteri odorato madefactas, & prædicto puluere conſperſas dent accipitri comedendas.

Ad malè affectum iecur.

EX iecinore laborans accipiter, aut à canibus laceratus, cognoſcitur ex eo, quòd triſtis videtur, & pedes liuidos habet. Remedio eſt ouum læuigatum, ac ſubactum cum melle in parui paſtilli formam redactum cibatui datum: vel axungia recentior occiſi faſiani: vel menta tunſa cum carne accipitri obiecta.

De tineis ſiue lumbricis.

HIs ſignis cognoſces, an tineas habeat accipiter inſiſtens perticæ, cùm volare cupit, alas ſuas impeditas habet, & tanquam ſi diſtortos neruos haberet, tremit, pedum modò hunc, modò illum porrigit, ſiue in pertica maneat, ſeu manu aucupis geſtetur, & pinnas ſuas vellicet, nunc eas quæ ſunt in pectore, nunc illas, quæ ſunt in femoribus. in ſumma, neque in manu aucupis, neque in pertica inſiſtit. Ita curabis, Carpobalſami grana tria, ceruinam medullam, vrticæ pauca ſemina, & nigellæ tantundem, vnà ſimul omnia læuigata, contuſ. dito cum helxine prius arefacta, & miſta da accipitri cum carne perdicis: aut ſi huius non ſit facultas, cum carne gallinæ vernaculæ, & ita vel per os, vel per ſedem tineas educes: Accipiter

piter tineis afflictus, frequenti volatu vtitur, ipſum refeceris, ſi cum paſtillo piper ipſi dederis edendum. Idem præſtabit cerui medulla, & geponomum in puluerem redacta cum carne data. Nec minus efficax eſt ſeſami & papaueris æquũ pondus in puluerem redactum. Si his inſperſeris ſtacten quercinam, & carni miſcueris, & dederis accipitri edere, aut ſi aloë pura & munda læuigata animantem perfuderis poſca. Sunt qui allij ſuccum expreſſum cum omphacino oleo, pari menſura miſtum infundant.

Remedium ad inteſtinum.

EX inteſtino laborare ſe oſtendit accipiter, cùm pedibus ſæpe ſtringit manum geſtantis, & pedibus cædit perticam, cui inſiſtit. Quidam cenſent ſandaracham cum carne calida & butyro dandam. Alij verò, ſi omnia viſcera ſimul cum inteſtinis doleant, vini aminei, & rutæ tritæ ſingulorum ligulam dandam exiſtimant.

Quomodo calculoſi cognoſcantur, & qua ex cauſa calculi oriantur.

GEnerari lapis in viſceribus ſolet, cùm accipiter carnibus veſcitur pinguibus, aut malè olentibus, aut multis expletur. Ardeolarum caro calculos gignit. Laborare calculis primùm cognòſcitur, cùm difficulter ventrem deijcit: deinde deprehenditur ex ſtercore eiecto, quòd emiſſum adhæret pauimento, ſed integrum iacet, neq;

virgis ſimilem extenſionem habet, vt ſanorũ habere ſolet. Id accidit, quoniam vi eiectum eſt, propter lapidẽ impedientem exitum excrementorũ liquidorũ, ſed tamẽ à ſolo ſtercore, quod ſæpe variare ſolet, cognoſci hoc vitiũ nõ poteſt: cognoſces alio modo. Nã cùm vel aucupis manui, aut perticæ inſiſtens frequẽter agitatur, ſcito ipſum calculis vexatũ hoc facere, ita curabis, Rapũ de terra lectũ excauato, ſalẽ nondũ tritũ, quantũ duobus digitis capere potes, in illud excauatũ indito, ídq; deinde in ollam nouã imponito: et poſtquã ſuccenſis ignibus, ſal in rapũ inditus, liquatus fuerit, adijcito ſuillam carnẽ recentẽ, cibatui præbeto, ac paulo pòſt ipſum ad aquã alligato, illícq; totũ ferè diẽ maneat ſinito, aquáq; ſe oblectantẽ, ob ſalſos ſumptos cibos, permittito bibere, quantũ poteſt: ita enim lapidẽ minutatim eijciet. Potes etiã hoc vti remedio, Nigellæ ſemen tritũ cum melle & oleo ter die dabis: poſtri die momentũ ſalis in carnẽ recentẽ abdito, carnem edendã præbeto: tertio die paruum pullũ columbinum, nondũ multis plumis veſtitũ, dato conciſum cũ oſſibus comedendũ. Poteſt etiã alia ratione ſanari, cùm in manu inſiſtentẽ vides aluum deijcere conantem, neq; tamen valentẽ: dextræ manus medicos duos digitos ſedis anulo ſubijcito, cõprimito lapidẽ, qui eſt prope anulũ: deinde expreſſo lapide & exempto, locũ vnde exemptus ſit, foueto oleo roſaceo: hircini ſanguinis glaciati vncia lapidem

reſoluit

reſoluit:quòd ſi plus quàm vncia detur, ipſum lædit. Murina etiam caro eſui data, etſi lètius quàm hircinus ſanguis, tamen lapillos frangit. Nonnulli etiam dixerūt butyrum prodeſſe. Alij tradūt accipitres calculis laborare ſolere, ex eo quòd comederunt carnes ſordidas, & dilaniatas in terra. Quamobrē nonnulli quidā illas ſuſpenſas ligant ad caueam, ne puluere ſordidas edant. Solent etiā in hunc mrbū incidere ex eo, quòd eis in cauea aquæ ſatis non ſubminiſtratū fuerit: deprehenditur hoc morbo affligi, cùm difficulter excrementa excernit, & ea quidem dura & diſperſa. Ipſum etiam videas conniuentem, & grauato capite dormitantem, & cùm excremēta reddit, anulum vellentē & ſtringentē: ita curabis, Roſacei ex oleo omphacino cōſecti duas ligulas, & oui album liquorē in vas indito vſq; dum vnum corpus fiant: per os accipitris infundito. Præterea ab alijs traditum eſt, illum comedere non poſſe ex eo quòd ſedem lapis obſidet & clauſam tenet, hoc remedium adhibent, Auri paulum, aut ſciſſum arſenicum bene cōtritum ex melle dant accipitri, tum teſtudinem fluuiatilem eſcam apponunt.

Aliud optimum remedium.

COccum gnidium, galbanū, cochlea, ſapa, butyrum inſtar granulorū triū optimè lapidē frangunt. Accipitri calculis laboranti oculi intumeſcunt, & nebulæ offunduntur, nares inflantur.

Oculi

Oculi fouendi betonica, & pluuiatili aqua. Iam ad aluum deijciẽdam ei cibus dandus, catulus ſubrumus, adhuc cæcus, per tres aut quatuor dies: poſt eà aloë elota magnitudine vnius ſiliquæ præbenda. Quòd ſi permanet lapillus, & non frangitur, vitis ſarmento adurito partem capitis ſubter mediam inter duos oculos, vſq; dũ videas palpebras oculorum horrentes: deinde paruum digitum melle imbutum ſubijcito in animantis anulum, ſcitè diſſoluens lapidem, & curabitur.

Ad lumbaginem.

CVm lumbi dolent ex mala geſtatione, illum ſuſpenſum teneto pulchrè ſupra vinum in ollam inditum & inferuefactum: & vt vini vapor in illius femora & lumbos exhaletur, ollam vſque agitato, donec refrixerit: deinde vinum ſpongia exprimito in partes auis ſuperiores, eidémque molle fœnum ſubſternito.

Ad lumbaginem & pinnarum relaxationem.

ALtheam ex aqua coquito, decoctam aquã tantiſper deferueſcere ſinito, dum tantummodo tepeſcat, eáque lumbos foueto, poſtea ad pauimentum ligato. Accipitri cubile ſubſternito molli fœno, vel ipſum ad balneas ductum, teneto ſupra caldam, ſed ita, ne aqua reſpergatur: aqua duntaxat agitetur, vt à vapore accipiter incaleſcat: interim danda opera, ne decidat ex manu & pericl

periclitetur. Ex balneo eductus, pauliſper ſedeat, ſacito, & tegito: poſt tres dies per inferna ſanguinem deijciet.

Aliud remedium.

SYmphyti tres partes ex carne dentur, quæ ſi nihil profuerint, elaphoboſcon & ſymphyton in vnum miſceto, dato tres partes & ad ſanitatem perduces.

Ad ſcabiem.

SCabiei prurigo accipitrem cogit contra ſe, tanquam cõtra hoſtem, vnguibus & roſtro vti: ſed tu locum ſcabioſum exprimito, donec ſanguis eliciatur: deinde aconiti ſucco per triduum illinito, tum aceto quàm acerrimo eluito, & thus maſculum aceto conſperſum terito, eóque ſcabioſas partes linito, accipitrémque tantiſper teneto, dum partes, quas leueris, deſiccatæ fuerint. Vel ſaponis ſpumæ, nitri æquas partes acerrimo aceto miſceto, iíſque accipitrem linito, modò prius in balneo ipſum calefeceris, & poſtridie calda potabili eluito, & quàm mox ſanabitur. Aut argentum viuum cum ſaliua terito, eóque accipitrem vngito. Aut bitumen ex veteri vino & oleo ad ſecundas decoquito, eóq; calido animantem inungito.

Ad lichenas.

NItrum Alexandrinum quàm minutiſſimè terito, idque in oleum acerrimum miſceto: locum lichenibus infeſtum lenito.

Aduerſus pediculos remedia.

PEdunculi naſcuntur à noxio humore carniū, & ex cruditate cùm auceps inconſideratè accipitri crudo alium cibum apponit, antequàm alterum cibum concoxerit: id quod cognoſcitur. Nam pedunculi circum oculos curſant & exundant in ipſum geſtantem. Remedium eſt ſandaracha, ſi butyro aut carne aut oleo imbuta ipſi præbeatur edenda. Aut ſaponem in tepenti aqua diſſoluito, eóque auem linito cœlo ſereno, & ſanum facies, ipſúmque tunica inuolutum in ſolem calidū exponito. Si pediculos procreauerit accipiter, non valde ex eo læditur, potius alitur, & ad venationem impellitur. Pediculos autē concipit, cùm manet prope gallinaria atque auiaria. Fumo nunquam appropinquet, nam & læditur & pediculos, & pituitam, & deſtillationem contrahit & pinnæ torrefiunt. Se pediunculis laborare oſtendit, cùm pinnas vellens, frequenter pedunculos inquirit. Remedium afferes, ſi lupinorum decocto ipſum laueris: ſed ita, vt caueas, ne capiti admoueas feruentem decoctionem, lotúmue in ſole per horam ponito: & illinc vbi ipſum tolles, dulci aqua lauato, ne pellis vaſtetur: tum vino auſtero pinnæ inſpirentur. Vel ſarmenti, aut fici, aut oliuæ cinerem quàm minutiſſimè per cribrum cernas, accipitrémque illinas, eundémque linteo tegas, & pediculi in linteum decident.

Ad

Ad horrorem.

HOrrore percellitur, cùm ex pediculis, tum alijs ex cauſis: ei ſubuenit nefrendis caro: auium caro cùm ſit calida permultum, ipſum exſiccat, & vnà cũ macie pediculos procreat. Facit idem ouilla caro: at cornicinæ & coruinæ carnes omnino dandæ non ſunt: nã & ſalſæ ſunt, & valde pernicioſæ accipitri pediculis laboranti.

Item ad horrorem.

CVm horret accipiter, tum corpore concidit, triſtiq; & ægroto eſt aſpectu. Correptus hoc affectu, excremẽta reddit corrupta maleolẽtia: niſi morbo occurſum ſit, cõſumitur anus. Hoc remedio ſubuenitur, quod recipit ſymphyti ſurculos cum radicibus & reoponticum: ſimul miſceantur, ex aqua ad tertias decoquantur, in quartam partem decoctionis reopõticum addatur, accipiter perfundatur, vſque dum perſanatus ſit, poſt infuſionem ei cibus detur columba.

Ad defluxionem pinnarum.

VTiliſſima res eſt accipitri pinnarum ornatus, & ad illius virtutis officiũ præſtandũ aptiſſima. Si pinnæ ipſius defluant, & ipſe ſpolietur naturali ſuo ornamẽto, Sumatur tedæ pinguis, & rubi radicum & platani, ſingulorum manipulus vnus, in ollam inijciatur, ad tertias decoquatur ex acerrimo aceto, eáque decoctione conſpergatur accipiter, & pinnæ fluere deſinent.

Quomo

Quomodo & corrodantur pinnæ accipitrum & curentur.

EXeduntur ſæpe pinnæ noxio quodam humore: ita curari conuenit, Nitrum Gallicum & cimices, qui nondum ex lecto deciderunt, conteras in acerrimo aceto: emplaſtri facias, aperias pinnas, vbi videbuntur corroſæ, linito & ſanabis.

Si pinnæ inflationibus turgeant.

INflationes reſcindas, & pinnas plenas perfores, & vino veteri locum eluas, & vitis ſarmenta combuſta, cum bubulo felle in puluerem redigas, eum infundas in plenas pinnas.

Ad eum, qui ſuas pinnas rodit.

SI accipiter ſuas corrodit pinnas, & cùm pedunculos non habeat, tamen pedunculos inquirit, ſcrutare coliculos pinnarum caudæ & plumas, inuenies quiddam nigrum intra radices pinnarum, id acu compungito, inſpirato vinum vetus mali punici cortice trito vngito.

Ad refractas pinnas.

QVi à natura rectas nõ habet pinnas, ſed refractas, ita curabis, Aquæ potabili calida frequenter remiges pinnas fouebis.

Decidentium pinnarum remedium.

LAuri vel nucis oleo foramina, vnde pinnæ decidunt, vngito, aut ex tuo ore in loca, vnde exciderunt, inflato caprinum lac.

Ad

Ad defluxionem pinnarum.

PVlegij, ſandarachæ, ſcrupuli tres, croci ſcrupulus. ex aceti ſufficientibus partibus ſimul coquantur, refrigerentur: deinde ſpõgia oculi illinantur bis in die. Quòd ſi remiges pinnæ decidunt, ſandarachæ & thuris tantundem: conterantur, ſubigantur, inungantur pinnæ.

Ad fluxionibus laborantem, & ob fluxiones pinnas amittentem.

SI defluxionibus alarum flexus, qui eſt tanquã cubitus, laborat, amittit remiges pinnas: ita curabis, Scrutator venulas adiacentes alis, ex ipſis mittito ſanguinem: & poſtquam ſanguinis paululum defluxerit, aceto frigido alas foueto, vt locus obturetur. Itaque fiet, vt poſteà neque accipiter fluxionibus laboret, neque fluant pinnæ.

Ad fractas pinnas remedium.

CVm accipiter pugnat cum præda, ſæpe accidit vt pinnas frangat, nimirum ad terram detractus: interea dum prædam retinere conatur: aliquando etiam alliditur ad perticam, dum euolare contendit. Solet enim naturali prudentia tegere caput, quod obnoxium habet letalibus ictibus: ideóque aluum, latera, lumbos percuſſioni exponit. id quod ſi acciderit, hoc remedio ei ſuccurres, quo minus impediatur ad continuandam aucupationem, Habeto accipitris mortui pinnas, & cùm aliqua frãgetur, reponito ex mortuis dextrã

quidem dextræ, ſiniſtram ſiniſtræ parti, caudam caudæ accommodans: nimirum fractam pinnam non valde probe carnem ſcindito ad inſerendam loco illius alteram, quam de mortuo ſeruatam habes numeroſè temperatam, lino nigro liges vtranque inter ſe commiſſam.

Ad fractas pinnas remedium.

V*Lmi corticem & maluæ agreſtis radicem ex vino veteri coquas, & decocto pinnas foueas, & ſanaueris: ſeu myrrham in pila tundito, & ſimul cum oui vitello ſtuppæ illinito etiam cum folijs ſuperimponito, ſcitè ligato, auem obſeruato, & ſanabitur.*

Quomodo inſerendæ ſint pinnæ remiges nuncupatæ.

E*X pinnis quæ volatui maximè auxiliantur, ſunt remiges propterea nuncupatæ, quòd tanquam remi, aërium pelagus ſecant. Quòd ſi fortè earum aliqua fracta fuerit, eius inſitionem ars machinata eſt, ab agricolis hanc fortè mutuata, qui ſurculum alienum ſuo trunco inſerunt. Remigem igitur pinnam, quam inſiturus es, ſcinde ex vna parte, vt poßit includi in alteram, eáque in aqua remolleſcat, ſinito: deinde ſcinde accipitris fractam pinnam, & vbi exactè dimenſus fueris, & exæquaueris alijs pinnis remigibus, ita vt neque maior ſit, neque minor, mediam perforato tenui ſubula, & inſerito accipitris mortui pinnam*

in foramen fractæ viuæ, filo vtrinque ligato, & poſtea non impedietur, quo minus volare queat.

Ad lacerationem accipitris.

NVllum auium genus inerme natura produxit, ſed & vnguium robore, & roſtri impetu ad venandum, & ad ſe defendendum armauit. Si igitur aliqua vel magnitudine, vel robore præſtant, accipitrem percuſſerit, & voluptatem cibi in moleſtiam conuerterit, ſuillam axungiam cum ſarmentorũ cinere ſubactam in plagam prius purgatam imponito: deinde acicula tenui ſcitè conſuito, nequid ſordium in plagam incidat & ita perducetur ad ſanitatem. Alij braßicæ caulem comburunt, & ſimiliter chartam, ex hiſque cinerem collectum, cum auium adipe ſubactum in plagam inijciunt. Quòd ſi à grue percuſſus ſit in pectore, aut in carnoſis partibus, ſymphyto prius oblinito affectum locum, eúmque conſuito triangulis aciculis laneum filum ducentibus exterius, ſuturam ſymphyto inſpergito: Si filum diſrumpatur, & conſui non poſsit hoc faciliori vtitor auxilio, quod continet chartam ſcriptam, ſiue non ſcriptam diligenter combuſtam: eius cinerem cum oleo miſceto, locúmq; vbi plaga eſt, vngito. Quod ſi ſanguis ex plaga defluit, chalcitide prius plagã conſpergito, & adiuuabitur. Quod ſi percuſſus ſit in oſſeis, aut neruoſis locis, ſumito thus maſculum, eóque contrito inſpergito, aut cephalicon

appellatum, quo ad curandos homines vtuntur, in locum affectum imponito, & citò ſanabis. Cephalici compoſitio hæc recipit, dulcis olei trientem: bituminis, ceræ, picis aridæ, ſingulorum ſelibram, ſpumæ argenti ſcrupulos binos, ceruſæ ſcrupulos quatuor & ſemis, thuris, aloë, myrrhæ, ſingulorum ſextulam: opij, mandragoræ, pomorum ſucci, ſingulas ſextulas, aluminis ſciſsilis, atramenti ſutorij, chalcitidis, croci, ſingulorum ſextulam, aceti, quod ſatis eſt: quæ liquari poſſunt, liquato, & inſpergito aridis, contuſis & cribratis: quæ vbi ſubegeris, reponito: & cùm vſus neceſsitas requiret, ex roſaceo diſſolutum plagæ indito.

Ad dilacerationem.

SI accipitris ventrem grus vnguibus lacerauerit, & pellem illius diruperit: ita curabis, Confeſtim ipſum recipito, cōſuito plagam acicula tenui filum ducente, & diſtractam pellem coniungito: deinde corticis quercini cinerem ex oleo dulci ſubactum inſpergito: Columbinum fimum oleo & vino permiſtum, in paſtilli formam redactum, ſuper plagam imponito, non aberrabis ab optima curatione.

Aliud remedium.

COnſuito id quod diſciſsū eſt: deinde ſymphyton cum ſarcocolla miſtum imponito, & paucis diebus auem ſanam facies: ſeu ſarcocollam bene mollitam, tunſam cum ſanguine gallinæ nuper

per occiſæ, imponito, & citò ſanaueris.

Ad plagam aut rupturam accipitris.

SI acciderit accipitrem confringi, cùm fertur in cornicem aut perdicem: ita curato: Reoponticum tritum ex vino veteri ipſi dabis.

Ad detractam pellem.

SI accipitri pellis detracta ſit ab aue, quam inſectatur, is qui eũ emiſit, ſuper ipſum lotium faciat, & confeſtim leuabitur plagæ dolor. Quòd ſi à grue aut alia quapiam aue percuſſus fuerit, inijce intra fiſſuram ſuillum adipem, & ita conſuito & inſpergito reſinam aridam & ferream ſcobem, quæ decidit in officina fabrili.

Si accipiter victus fuerit, dum contendit cum auibus.

GLabrum facito locum, vbi ictus ſit, domeſticæ vitis ſarmenta cõburito, & poſtquàm locum affectum, vino foueris, cinerem inſpergito, vel aloën, & columbæ fimum æquis partibus conterito, cribrato, excipito adipe anſerino, ictui imponito. Vel thuris & ceruſæ par pondus cum ſymphyto, quantum ſatis eſt, in pila contundito, & bene ſubactum ſuper ictum imponito.

Ad laceratum à cane, aut ab aquila.

COmplicatus teneatur accipiter, locus laceratus vino & oleo inſpiretur, illinatur puluiſculo, cuius compoſitio hæc eſt, Roboris cortex, ſarmenti tantundem: conterantur, miſceantur ſym-

phyto, thuri, ariſtolochiæ, reſinæ, ſimo columbæ agreſtis: ſingulorum æquæ portiones, terantur, tenuiſſimo cribro incernantur, earúmque puluere affectus locus conſpergatur.

Ad plagam accipitris.

C*Vcurbitam oleo inueteratam comburito, eius cinerem cum lotio humano miſceto, vulneri imponito. Aut ſi huiuſmodi cucurbitæ non eſt facultas, aliam aridam comburito, eius cinerem cum oleo commiſceto, imponito vulneri.*

Qua ex cauſa frangatur, aut luxetur accipiter, & quomodo curandus ſit.

I*N aucupio cum fortioribus animantibus, vt grue, anſere, lepore pugnans, interdum illorum vnguibus cæditur & frangitur, interdũ alis percutitur, aliquando ad perticam alliditur: accidunt præterea aliæ multæ cauſæ offenſionis, quas, propter multitudinem, prætereo. Si tibia fracta ſit, calamus poliatur, eóque circunligetur pes accipitris, vt fieri ſolet hominum, qui tale quippiam patiuntur. Locum affectum glabrum facito, maximè ſi axillas, aut femur fregerit. Quòd ſi os axillæ excidit in exteriorem partem, inſanabile eſt. deinde ſumatur vlmi radix, ex multo vino coquatur, vſquedum ſuccoſa & pinguis effecta ſit: ea ſæpe die locus affectus foueatur, & quidem aſſiduè, donec ad ſanitatem perducatur. Alij herbam*

ſynch

ſynchlon appellatam ex aqua coquunt, eiúsque decocto locum affectum per ſeptem dies fouent & ſanant. Sed per plures dies facere idem ne graueris, donec curaueris.

Ceratum ad fractum pedem.

N*Itrum, Alexandrinam myrrham probam, picem, thus minutiſsimè terantur, ouíque albo liquore excepta imponantur, faſcia lanea ligentur: accipiter demittatur in caueam. Signum eſt eum bene habere, cùm inuenies auxilium laxum eſſe, tum vtere malagmate Phœnicæ, cuius compoſitio recipit ammoniaci thymiamatis bdelij, butyri, ſingulorum vnciam: ſtyracis, caſtorij, galbani, ſeui taurini, adipis anſerini, ſingulorum ſemunciam, olei veteris ſicyoni, ceræ, ſingulorum ſelibram, viſci quercini, terebinthi ſeſcunciam, omnia liquato & ſubigito, poſteà vtere. Aut cochleam montanam, myrrham, oui vitellum, leuigato atque imponito: pòſt dimitte accipitrem in cellam obſcuram, eíque cubile ſubſterne molli fœno.*

Alia compoſitio Phœnicæ.

Q*Vàm minutiſsimè vbi contriueris ſpumæ argenti trepondo, chalcitidis trientē, axungiæ veteris liquatæ duapōdo primùm exiguo oleo ſubiges chalcitidē: deinde cū ſpuma argēti miſcebis totū oleū infundes, axungiā liquatā in ipſum oleū inijcies in ahenū nitidū, lento igne coques, agitabis*

rudicula: deinde ex igne detracta ſubiges, & , cum vſus neceſsitas exiget, vtitor.

Aliud ceratum ſiue allinamentum.

A*Mmoniaci, thymiamatis, propolis, maſticæ, reſinæ, gummi, baccarum iuniperi, ſingulorum æqualem menſuram: in pila contundito, deinde his contuſis addito vernaculæ gallinæ ſtercus, & allinamentis excipito, ligato, vt ſolent medici. Eſt aliud quod habet marmoris, teſtæ, myrrhæ, vitri, fuliginis, liquidæ picis, maſticæ, ſingulorum partem vnam: maſticæ, piperis, reſinæ, ſarmenti, vitis nigræ, ſingulorum combuſtam & aridam partem vnam. Hæc omnia contundito, cribrato: addito gallinæ ſtercus, & acetum, quod ſatis ſit ad illa excipiēda, &, vt proximè diximus, ligato.*

Malagma.

M*Yrrha probæ notæ, aloë, vnà miſceantur & terantur: oui vitellus adijciatur ad ea excipienda, ſcitè imponantur & ligentur: ídque tandiu ſinatur, donec à loco affecto reſoluatur.*

Ad fractum pedem.

M*Yrrha & thus terantur, oui albo liquore excipiantur, lana alba alligentur ad pedem, dimittatur in caueam & reſtituetur.*

Quæ fracta ſanari poſsint, & quæ inſanabilia ſint.

M*Vltæ fractæ partes ſanantur. Inguem fractum inſanabile eſt: ſimiliter etiam armi.*

Quæ

Quæ ad ſanitatem peruenire poſſunt, ad ferulam aut calamum alliganda ſunt. Accipiter accommodatè alligatus, in cellam molli fœno ſubſtratam, ne vexetur, dimittendus eſt. Carnes conciſæ obijciendæ per duodecim dies: deinde ex cella educendus, & ferula ex fracto loco exoluenda: emplaſtrum, habens vim molliendi, imponendum, ad laxandos & molliendos neruos. Emplaſtri compoſitio recipit ſpumæ argenti, bituminis Iudaici, pinneæ reſinæ areſactæ, ceræ albæ, ſingulorum libras duas. picis, thuris, aloë, myrrhæ, ammoniaci thymiamatis, bdellij, colophoniæ, chalcitidis, ſingulorum ſeſquilibram, adipis taurini, ſucci altheæ, lini ſeminis, ſingulorum ſelibram, oleum chamæmelinum, quantum ſatis ſit. Quæ liquari poſſunt ex adipe taurino, liquentur. Spuma argenti & ſucci ex oleo coquantur, adijciantur liquidis, rurſuſque ſimul teperata omnia concoquantur: quibus ex igne remotis, conſpergatur bitumen: & thus tritum rudicula agitetur, vſquedum refrixerint, & mollita ſint, atque ita præparatis, cùm neceſſitas requiret, vtitor.

Ad luxatum pedem.

VOlucrum genus alis quidem & pinnis natura ditauit, quibus aërem ſecare ſolet: ſed nec minorem dedit ipſis vtilitatē & efficaciam, cùm eas pedibus ornauit, per quos venantur, hoſtes ſuos ſuperant, cibum capeſſunt, quietem ca-

piunt. Sed naturæ dotes quid nunc neceſſe eſt numerem? Itaque, his omiſsis, de remedio luxatorum dicam. Cùm accipitri pes exciderit, aut digitus luxatus ſit, ita curandus eſt, Recremento æris contundito, & diligenter ex aceto terito, locum affectum illinito. Facit idem paruarum cochlearum vnguentum.

Malagma.

QVod recipit caſtorei, raſilis æruginis, folij, ſpumæ argenti, ſingulorum ſemunciam, myrrhæ, ceræ, bituminis, ſingulorum ſextantem. Caſtorium, ſpuma argenti, folium, cõterantur, & tenui cribro incernantur: quæ liquari poſſunt, liquentur & ſubigantur, hísque affectus locus illinatur, modò prius aqua calida foueatur.

De tumore ſeu ſpongia.

GIgnitur à tẽporis acerbitate, ab acerbis niuibus hic morbus. Remedium, Pedum tubercula liuentia ſtylo acutiſsimo corrigantur: deinde thus, ſpumam argenti, vitrum Alexandrinum, oui album liquorem, cochleæ ſaliuam limoſam, terito, hísque pedem linito, deligato: neque ſoluito, donec ſanitatem receperit, pòſt vino calido foueto, & perſanabitur.

Ad tumentem pedem.

CEræ trientem, adipis gallinacei ſextantem, opobalſami ſufficientes partes, miſceto, cerotum facito, ídque pedi imponito.

Si

Si talus luxatus aut inflammatus ſit.

SVmatur thus maſculum, vitrum, marmor, æqua pondera ſingulorum, terantur & leuigentur: adijciatur fel hircinum & oui album imponantur in talum accipitris, & ſcitè ligentur.

Ad inflammationem.

RIcinorum, myrrhæ, acaciæ vt par modus teratur, pilis in puluerem redigatur, inſtilletur acetum, eóque, cùm ſtrigmenti craßitudinem habebit, pes illinatur. Alij ſumunt cochleas paruas, eásque vnà cum teſtis tritas, linteo alligatas, pedi imponent. Sunt qui marmoris, teſtæ, gypſi, ammoniaci, propoleos, ſtercoris gallinæ, ſalis gangrici, reſinæ paria pondera ſimul contrita & ſubacta imponant.

Ad vulneratos neruos.

EX concertatione interdum lædit neruos accipiter, eiúsque pes læſus contrahitur. Ita affectus, tepenti oleo fouendus eſt, poſt fomentum laxans emplaſtrum imponendum, ſæpius fomentum applicandum.

Ad formicationem.

SOlent formicatione laborare accipitres. Eminet ex corpore calloſum quiddam orbiculatum, latam ſedem habens, cuius compunctio ſentitur ſimilis morſui formicæ. Ita curari conuenit, Caprifici radix recens contundenda, eiúsque ſuccus in formicationem exprimendus, & ſani-

tatem

tatem recipiet. Vel cedrinus cum acerrimo aceto miſceatur & illinatur. Alij verrucariæ herbæ, & rutæ viridis ſingulos manipulos in pila contundunt, híſque affectum locum oblinunt.

Ad claues.

T*Eſtudinis ſanguis cum acerrimo aceto miſtus clauis illinatur.*

Ad dolorem pedum.

V*T homo, ita accipiter pedibus laborare ſolet, deſtillatione quadam ex loco ſuperiore in locum inferiorem delabente. Morbi cauſa proficiſcitur ex noxijs humoribus. Hoc medicamento curandus eſt, quod habet acaciæ, ſtactæ binas ſextulas, ammoniaci thymiamatis ſcrupulos duos, aloë Indicæ, bulbi ſcyllacei, glutinis fabrilis, thuris maſculi, ellebori Cretenſis, ſingulorum ſcrupulum, olei acerrimi, quantũ ſatis ſit, ammoniacum & thus aceto diluantur, reliqua contundantur & illis adijciantur. Rurſus terantur, in globulos conformentur, ad vſum ſeruentur, & tum aceto diſſoluantur. Iam verò poros, qui in pedibus naſcuntur, ſemper ſanabimus, ſi eos aqua frigida fouerimus.*

Ad fluxionem, quæ decidit in pedes.

P*Icem liquidam, aridam lappam in ollam indito, & coquito, inſpergito centaurium contuſum, vbi ſubegeris, pedes accipitris linito.*

Ad

Ad vngues remedium.

SÆpe euenit vt accipiter pugnans cum auibus, vnguem aliquem amittat, & maximè cum vngues, quod defixit in hoſtilem auem, vehementi vi, à pugna recedere conatur, non remittit ipſe, ita euictus conſumitur potius, & vnguem amittit, viribus non valens illum extrahere, hoc modo curabis, Exciſum vnguem oblines ferri recremento quàm minutiſsimè contrito, cuius puluerem venator ſemper habeat, oportet. Exciſus vnguis inducendus, commodè ligandus pulchrè conglutinabitur, nec ita multò poſt vi pharmaci per ſeptem dies ligatus diligenter habēdus. Quòd ſi inflammatio oriatur ex dolore, terito teſtam aritinam nuncupatam, vngito exciſum vnguem, commodius feceris, ſi etiam totum pedem vnxeris, & ita exciſum vnguem reduces.

Aliud remedium.

SI accipiter extra radicem fregerit vngues, aut luxauerit, præſertim maiores, tum in cellam includes, cibúmque copioſum ei obijcies, vnguémque recenti axungia ſuilla aut agnina vnges. Si vnguis exutus ſit, is illinendus eſt ſpuma argenti, & myrrha ſimul contritis.

Ad flectendum rectum vnguem.

ACcipitris facilè flectes vngues, ſi malagma veterinarium impoſueris, fomento prius vſus. Malagmatis veterinarij compoſitio conti-

net

net pinguium ficorum, vuarum ſine acinis, nitri aßi, ſeminis cardamomi, ſeui taurini, ſeui ſuilli, adipis anſerini, ſingulorum vnciam, ammoniaci thymiamatis, picis, propoleos, galbani, ceræ, opopanacis, viſci quercini, ſingulorum quadrantem, arida contundes & cribrabis, quæ liquari poſſunt, aridis conſperges, & ſimul omnia ſubiges, hisque, cùm opus erit, vtere.

Quomodo accipiter emittendus in perdices: qui cibus, & quomodo dandus, & quomodo in mauu paſcendus, & vt venaticus canis ſimul cum accipitre educandus ſit, vt conſuetudine inter ſe cognoſcant vt perdices inſidiis exponendi & captandi ſint: vt ex malis accipitribus, boni fiant: vt in phaſianos & anates accipiter ſit emittendus.

Poſtquam accipiter aſſuetus eſt obedire aucupis voci, vocémq; eius exactè cognoſcit, & ſolo edito ſibilo, ſtatim ad manum aduolat, cibúmque mõſtratum capeßit, & iam aptus eſt ad aucupiũ: pridie quàm exeatur ad venationẽ, danda opera eſt, vt recẽti carne caprina, aut ouilla, aut ſuilla, mũda & minimè neruoſa, neq; pingui paſcatur; ſed ita vt ne ad plenã ſatietatem, ſed duntaxat ad dimidiã paſcatur. Si huiuſmodi carnis recẽtis facultas nõ ſit, cibus ei parandus ex frigida carne: ſed hæc ita accõmodanda, vt recens eſſe videatur. Cùm tempus frigidũ eſt, caro, quã daturus es à ſordibus purganda, & in aquã tepidem imponenda

nenda, vſq; dum illa tepeſcat, deinde extrahatur & accipitri obijciatur. Si aqua tepens nõ inueniatur, igni calefaciēda eſt digitis ipſa ſubigenda, & tandiu verſanda, dum incalefacta ſit & exiccata, & ita cibatui eius obijciatur: pòſt ſi facultas non ſit neque tepentis aquæ, neque ignis, mundo linteo aut panno cibus tegendus & tuis axillis imponendus: ſed cauendum ne eſcæ tegmentum carnem tuam attingat, ſed veſtis interpoſita ſit, ne humanum odorem recipiens, perdat ſuam vim & animantem lædat: ita incalefacta edenda præbeatur. Cùm hoc modo ipſum paueris, in loco ſolito collocandus, vbi maneat vſque ad horam nonam, aut decimam: tum ſiniſtrà manu capiendus, ſurſum deorsúmque circunferendus, leni manuum contrectatione, & verborum blanditijs demulcendus, conſueta in ſede à veſpere ad diluculum matutinum reponendus: vbi ſurrexeris, rurſus manu geſtandus, atque admouendus luci, ſiue ea ſit ex candela, ſiue ex lucerna, ſiue ex face, modò ne ad ipſum fumus aſpiret, idémque ſuaui manuum contrectatione palpandus, vt ex conſuetudine ad te manſueſcat, & te diligat. Manſuetus enim redditur, manu geſtatus, & blanditijs attrectatus. Vtile etiam eſt, vt ipſi canis venaticus adſit, ſiue cùm paſcitur, ſiue cùm huc illuc geſtatur, vt vterque ad alterum aſſueſcat, vt tempore opportuno canem ſuum adiutorem

videat

videat, neque illum, vt hoſtem, refugiat. Vbi illucere cœperit, ad aucupium exeatur, capiatur locus non omnino planus, ſed riuum quendam habeat, & perfugia non continua, ſed ſufficienti interuallo inter ſe diſtantia, neque aſcenſus, & rurſus deſcenſus habeat, qui alteris riuis æquantur. Nam ea auxilium & effugium præſtant auibus, quas accipiter inſequitur. Accipitri aucupanti ſurſum verſus ad colles volatus continuatus ad inferiora loca, moleſtiæ laborem auget, & metum affert, ipſumque ſegnem reddit ad perſequendam prædam, venatorémque inanem declarat. Locus capiendus, vbi auceps in terra ſedeat, ne videatur à perdicibus: illorum attendendus cantus. Solent manè canere contenta voce, quam ſequatur oportet, & quoad fieri poterit, propè accedat canens ſuauiter ea, ea, ea. Hæc enim vox perdices perſuadere poteſt, vt & capita demittant & quieſcant, & multò magis, ſi ſuauiter canentem videant. Ille verò ſuauiter canens auceps, cùm proximè ad ipſos acceſſerit, aſſiduus his vocibus ſuauiter vtatur ea, ea, ea: détque operam, vt cubile perdicum prætereat, ne negotium inueniendi perdices præbeat venatoribus. Itaque cùm is, qui perdicum cubilia ſcrutatur, iuſſa fecit, & auceps ſimul cum altero, venaticos canes ligatos tenet, & intellexit vt perdices non ſe commouent, tum circumſpiciat vtrinque locum aptum

ad

ad tegendum ſubſidium, illícque venandi auxiliatores collocet & iubeat ſenſim aucupem incedere, & vti diligenter vocibus conſuetis, & ſibilis, & virgis venatricibus pulſare obuios ramos terram, herbas, & ſi quid aliud inuẽtum ſit obuium, & quò virga non attingit, iacere lapides, aut ceſpites, vt aſsiduo ſtrepitu perdices moueantur. Tu verò qui fers accipitrem, procul in loco eminenti ſtans, expecta, vt perdices excitentur, atque vbi audiueris venantium hanc vocem, ſpeculare tum, ſi accipiter ad perdicũ volatum properare cupiat, ne ipſum ſoluas, ſed paulum auerſus, tanquam ſi perdices non videres illum ſuſtineto, donec perdices ante accipitrem prætereant, quos cum ipſi bene demonſtraueris, extenſa manu ipſum ſcitè emittito, adulans exhortans, vt forti animo ſit, & tantum voce contendens, quãtum accipiter diſtat, & ſimul inſequi feſtina: ita fiet, vt accipitri audacia addatur, & ſtudium ad inſequendum, vt auribus percipiens vocem conſuetam & cognitam, confirmetur, vt non horreat aquilarum impetum. Quòd ſi perdices non proſpexerit, & tamen ad vocem venatorum emiſſus fuerit à venatione aberrans, affligetur & ſegnis reddetur in reliquum tempus. & hæc quidem de ratione emittendi accipitris. Iam verò vbi accipiter prædam ceperit, ſuſpenſo pede cum blanditijs ad ipſum accede, vtere voce conſueta oi, oi, oi, & ſuauiter palpans altera

manu captum teneto, altera caudam manus per-mulſione adæquato, & ſinito ipſum ex aucupio ſatiari, quem poſt cibum leniter, conſueta in ſede collocatum, ne neglexeris: ſed per diem & noctem quinquies ipſum agitabis & carnes capere ſines. Hoc enim pacto cibum concoques in ingluuie & ſanus erit: Sin ipſum neglexeris, & non ipſum quinquies motitaueris, ut dictũ eſt, cibus relictus in ingluuie, aceſcet, & non multò pòſt lædet animantem, & quòd cibum non cõcoxerit, & quòd non concocta, fœtida facta acerbè fert accipiter. Si igitur crudus ſit, ſumito ipſum benè manè, geſtato manu, circunferto vſque ad ſecundam horam. Animaduerte vbi excrementum reddidit: deinde ipſum ad cibum inuitato: ſed tantùm guſtare ſinito. Poſtero die ad aucupandum cum ipſo proficiſcere, faciens quæ tibi demonſtraui. Venatoribus autem rurſus inueſtigantibus, ſi perdices excitentur, oportet te ex longinquo interuallo poſt perdicem emittere accipitrem: ita enim emiſſus non diſperget perdices, ſed congregatos in vnum locum obſidebit: tu verò eos vrgebis, & inſtabis clamore & ſibilis, ac lapidibus cùm vſus patietur. Vrgente igitur neceßitate continget vnum, aut aliquot horum euolare ex perfugio. Itaque ex his ſatis aucupij accipitri ſuppetere, & vlterius procedere non oportet. Sed perdicis ab accipitre captæ gulam & caput diſſecare conuenit, tum ſi-

nes

nes accipitrem vnguibus & ore fortiter perdicem carpere: neque ipſum caput, vbi accipiter inuaſerit, nimium obtende, quò fortius prædam impetere poſſit. incumbit enim fortiter in perdicem vnguibus, ipsúmque non facilè dimittit: tu verò dextram laxato, ſed vſque eò duntaxat, ne caput comedat perdicis, niſi ipſum ſolus corripiat vnguibus. Interea dum ille in capite laniando occupatur, perdicem clanculum furator, eundémque in peram abdito. Sed danda opera, vt cùm capitis carnem & cerebrum comederit, ſcitè ex illius vnguibus oſſa detrahantur, ac poſtea aggredere ſecundam venationem, quæ laborioſior erit, ſi volantes perdices aucupere, quàm ſi inſectatione preſſi perdices, latibulum ſubeant: tum enim accipiter ſuperuolat, aut prope ſedet, tum te oportet venaticum canem appellare, & ſolitis blanditijs exhortari: quem ſi intellexeris feſtinare frequenter & ingemiſcere, & caudam mouere, ſcito illic eſſe quæſitam prædam. Itaque vide quando perdix excitabitur, & ſimul vt excitatus erit, vociferator, ouli la lei laptry. Hæ enim voces accipitrem promptum & fortem faciunt. Quod ſi locus, vbi accipiter ſedet, non eſt aptus, reuocabis accipitrem, & recipies ſiniſtra manu: tum eum, qui canem pediſſequum habet, oportet perueſtigare: & cùm videbis ex horum ſignis perdicum excitationem, vociferare, vocem illam

attende. Accipiter autem audiens hanc frequentem vocem, volatum attendit perdicis, & promptus eſt ad ipſum inſectandum. Quòd ſi accipiter proſpexerit prædam, & ad ipſam quidem inſequendam promptus fuerit, ſed geſtatorem ſuum non inuenerit vigilantem: Et ſi ſemel, aut bis volare vetetur immemor & ſegnior in reliquas venationes efficitur. Quòd ſi diligenter emittitur, perdicem capit vnum, aut alterum, aut plures facilè, ac vbi labor multus non eſt, vſque ad ſextum aut octauum perdicem mitti poteſt. Quòd ſi difficultas aliqua inciderit, duos aut tres capiet tribus emiſsionibus, & id quidē multo cum labore. Præterea omnino emittendus non eſt. nam & moleſtia afficitur & valde eſurit: & ſi prompto quidē animo è manu abierit, non tamē venabitur: ſed, vt timidus miles, arbori cuipiā inſidebit, ſeipſum occultans, neque in manum, ad cibum vocatus, venire volet, captus obliuione & venatoris & venationis. Si hoc vſu venerit, vel propter difficultatem loci, vel propter longum ſpatium, vel quia accipiter non eſuriat, ſubire oportet locum vbi deliteſcunt perdices, & venaticum canem appellato, vt mos eſt: & ſi tibi eſt perdix occultus, aut viuus, aut mortuus, obijce eum accipitri. Si huius nō ſit facultas, gallinæ pullum, vel columbam latēter obijcito accipitri, & vociferare ſolitam vocem illā ou la la la la. Accipitrē reuerſum bene paſce,

noli

noli feſtinare, ne alio tempore inanis redeas à venatione, & eò magis, quod ſi ſæpe hoc accipitri acciderit, omnino obliuiſcetur venationis: itaq; quantum feſtinas, tantum tu & accipiter operæ perdis: nam ſic inutilis efficitur, niſi rurſus illum ratione correxeris. Nonnulli aucupij imperiti dicũt, Accipitri animum promptum reſtitutum iri, ſi cibo abſtineat. Habet hoc fortaſſe rationem: ſed cùm pinguis eſt accipiter, & non aptus ad venandum, aut qui idoneus eſt ad venandum, & qui nõ refugit à venando, ſed iam reformidat ingredi in latibulum, quo minus capiat illinc perdicem quem inſequitur, cùm proijcies ſatis longo ſpatio alterum perdicem, vt videatur is eſſe, quem inſectatur: accipies autem hunc, tanquam iam venatus ſit, & vlterius eſſe iubebis: deinde venantem canem in locum, quo perdices abditi ſunt, immittito, ipsúmque indicare prædã iubeto, vocibúsque celeribus vtitor, & quibus ad exactam inueſtigationem canes excitantur, quòd perdix, propter metum, in virgultum & dumetum fugerit, prius faſianos aucupentur accipitres, deinde perdices, vt ex his guſtantes accipitres finem habeant laboris. Vociferationibus vtendum eſt in peruestigandis faſianis, ſtrepitus & ſibili non parui fiant. Nam voces audiens faſianus exiles, & quietas, ſuis pedibus elabitur & non capitur, niſi canis ipſum compræhendat: at ſtrepitus & ſibili editi circum

virgulta, vbi delitcſcit, metum illi adferunt, vt euolet ex latibulo. Itaque ſi propè cum accipitre auceps ſit, non multo labore vtetur: emittet verò accipitrem vnà cum volatu faſiani, vt vel ipſum quàm mox capiat vel non procul effugiat. Sit tibi propoſita ſpecula ad accipitrem adiuuãdum. nam oportet ipſum emitti ex editioribus locis. Magnũ enim momentum adfert ad aucupandum ex altis locis ſpeculatio. Hæc enim accipitris generoſi oſtendet probitatem, & minus generoſum non parum fortem declarabit. Dicam etiam vt aucupandæ ſint anates, cùm cognoſces accipitrem debiliorem factum, & non amplius ſatis virium habere ad inſequendos perdices, tum demum ipſum exerce ad anates in hunc modum. Feres ipſum in ſiniſtra, vt mos eſt, appendes ad femur dextrũ æreum cymbalum quod percuties cùm erit opus: ſumes anatem cicurem, quæ ſimiliter clangit vt feræ anates, pones illam in loco decliui, feres prope accipitrem, & ſigno dato ex percuſſo cymbalo, porrigatur in altum anas ab eo, qui ipſam tenet: tu vero accipitrem emittes, & facilè ipſam capiet, eáque ſatiabitur. Eadem ratio ſeruanda in anatibus feris, quæ cùm deſident in locis depreßis & nemoroſis, demittendus accipiter eſt ad terram vſq; ne videatur ab anatibus, ſensímque propè accedendum, denique repentino ſtrepitu edito ex cymbalo, & ſolita voce, danda opera, vt anates excitentur

tentur: earum vna capta ab accipitre deguſtanda eſt, vt in reliquas efficiatur aptior. Eſt etiam alia aucupandarum anatum ratio, cùm non in lacu ſedent, ſed in aquatili loco non procul ſedentes accipiter viderit, ſtatim cupit ipſas inſectari: is, qui eum tenet, vlterius procedat, ne accipitrem anates videant & vertantur in fugam: & cùm ipſis, quoad fieri poterit, appropinquauerit, accipitrem ipſis demonſtret, ſtrepitúque cymbali ipſas excitet, in eáſque accipitrem immittat: accipiter proficiſcens in anates, erit ſine tintinabulo.

DEMETRII CONſtantinopolitani, de cura & medicina accipitrum,

LIBER SECVNDVS,

PETRO GILLIO INTERPRETE.

Ad difficultatem ſpirandi.

FOLII, coſti, myrrhæ maſculæ, ſpicæ Indicæ, cepheos, theriacæ, caryophilli, ſandarachæ, pirethri, olei, galbani, maſtichæ, ſingulorum vncia: vino veteri madeſcat: pòſt contuſa, detur accipitri, & ſanabitur. Aut ſi illorum non ſit facultas, lentis tritæ drachmam, mellis libram, olei Hiſpanici ligulas quinque, vini veteris, quod ſatis ſit, apij radicem, Corianum inſtar ligularum quinque, praſſi radicis ſiliquas binas, baccarũ lauri ſiliquas quinque: vnà contundito, ac quotidie offas quinque præbeto ex carnibus.

Ad difficultatem ſpirandi optimũ remedium.

CVm accipiter ab ipſo pectore ſtertit, & ſonum elidit: ita ipſum curabis, Polytrichum,

quæ

quæ naſcitur ad fontes, aut aquæductus, elotam ſumito inſtar binarum ſiliquarum, & lactis aſinini, medullæ ceruinæ, ſingulorum ligulas treis, butyri ligulam: vini veteris & boni ligulas treis, olei Hiſpanici ligulas duas, oui liquoris albi, quantum ſatis ſit: vnà miſceto omnia & conterito cum carne caprina inferuefacta: prius tamen quàm medicamentum hoc dederis, accipitrem in balneum geſtato, cum eius pectus ſtrepit.

Ad difficultatem ſpirandi & ſpongiam.

CVm videbis accipitrem non ſine vi reddentem excrementa, ſcito illum vel ſpongiam habere, vel difficultatem ſpirandi, hoc ſanabis remedio, quod continet galbani, ſpicæ albæ Africæ, coriandri radicis, ſingulos obolos, pediculariæ, æruginis raſæ, cypheos, ſideritis, ſingulorum ſiliquas binas. Hæc omnia ſimul miſceantur: ex his quinque offæ dentur accipitri.

Ad difficultatem ſpirandi remedium.

QVod recipit ſpicæ Arcadicæ, cocci, coſti, ſpicæ Indicæ, argalici viridis, croci, cypheos ſingulorũ vnciam. Hæc omnia inſpergãtur & macerentur vino veteri: aut, ſi hæc omnia non habes, idem facies, ſi lentem & rutam in puluerem redegeris, & miſcueris cum oleo Hiſpanico, ipſique dederis comedenda.

Aliud remedium.

MAſtichæ, abſinthij, euphorbij, mellis, laſe-

ris,ſingulorum vncia, betonicæ ſemuncia, olei roſacei libra, cumini vnciæ binæ. omnia miſceantur contundãtur, hiſq; caro conſperſa detur accipitri.

Ad omne genus difficultatis ſpirandi.

R*Adicis argalicæ, butyri, ſingulas vncias, aloë exiguum, cotundito, læuigato, præbeto primo die tres offas, ſecundo die quinque, tertio ſeptem: quarto cibus detur ſuilla caro, ne exeat ex cauea, ſed illic clauſus teneatur ſexdecim dies, ita, vt cùm illinc exibit, ne ſit pinguis.*

Aliud remedium, quod Gregorius compoſuit.

Q*Vod continet euphorbij, piperis, thuris maſculi, coſti, ſpicæ Indicæ, croci, caryophylli, nardi ſpicatæ, radicis iunci, aloë in formam iecoris concretæ, pediculariæ, betonicæ, ſingulorum vnciam, medullæ ceruinæ, butyri pontici, balſami, mellis, cumini, olei Hiſpanici ſingulorũ ſelibram.*

Aliud.

S*Vccus pomi Cydonij, aut citrij cũ melle veteri, miſtus præbeatur accipitri ex ſuilla carne lixa.*

Ad difficultatem ſpirandi pituitoſam.

D*Iffitultatem ſpirãdi, quæ proficiſcitur ex pituita, cognoſces accipitrẽ laborare, cùm oſcitatur & vomit: ita curabis, Liquidam picem mundam in treis globulos redactam ex melle dabis deuorandam, ad ſolémque ipſum ligatis habeto, vſque dum mel euomuerit, deinde manu geſta-*

bis

bis, columbino pullo elixo, aut mure pontico paſces, idque per triduum facies.

Aliud.

CYnoxeſtam ex oleo, aut vino bono cõtundito, præbeto ex ipſo quotidie globulos quinque in mediam carnem abditos. Hoc facito per triduum: interea columbina carne ipſum alito & ſanabitur. aut ipſi dabis offas treis primo die: ſecundo quinque, tertio ſeptẽ: & per hoc triduum ſubrumi catuli cæci carnes elixas dabis, aut tragacanthæ vnciam: ſpicæ Indicæ ſemunciam, aut cinamomi vnciam, amonij ſemunciam: mellis deſpumati quantum ſatis ſit: vnà commiſcebis & ſubiges, ex carne dabis per triduum.

Ad difficultatem ſpirandi ex capite manantem.

SI difficultas ſpirandi ex capite proficiſcitur ita cognoſces. Accipitris oculi tument, ex pectore reſpirat. Hoc remedio curabis, quod continet ſemen caprifici, mellis paulùm, vinum vetus, miſceantur, ſimul contundantur, naribus infundantur per triduum: deinde dabis edendum catulum ſubrumum.

Aliud.

LAc aſinæ, oleũ roſaceũ, modò ſit plus lactis quàm olei roſacei, in ahenũ nouũ indito, calefacito, ac ex his tepentibus confectas offas treis, quotidie dabis per triduũ & ad ſanitatẽ perduces.

Ad

Ad difficultatem ſpirandi manantem ex interioribus partibus.

CVm videbis accipitrem frequenter reſpirare óſque hiſcere, ita curabis, Arſenici ſciſſilis ſcrupulos duos, aloës in formam iocinoris concretæ, myrrhæ, ſandarachæ, pulueris abſynthij æquales ſcrupulos: calcis viuæ drachmas treis, conterito calcem viuam, in cacabum nouum reſtinguendam tradito, ex hiſque commiſtis & contuſis globulos ſeptem facito, quorum ſinguli ſint pondere vnius ſiliquæ, quotidie dabis accipitri treis pilulas per triduum, ac poſt treis horas, quàm pilulas dederis, vſque illum geſtabis, donec ipſas pilulas reiecerit. Potes item aliud facere ex puluere ceramarino, qui recipit, ſex dactylos, priuſquàm voces accipitrem, ipſum tegito, ipsúmque pulueem conſperſum veteri vino eius faucibus inſeres, túmque carnibus ſuillis, vino veteri dilutis, eum nutries. Sunt qui cuminum montanum & argalicum miſceant cum vino, & dent ex cibo quotidie globulos treis per triduum, & ita excrementa reddat, & perſanetur.

Ad eum qui ex pectore ſtrepit.

THuris maſculi, ſulphuris parem modum, cũ mellis & vini æquali menſura, miſceto & conterito, cum ſuilla carne, dato accipitri comedere & ſanabitur.

Ad vulnera tineolarum.

Cùm

CVm videbis accipitris ventrem & collum glabreſcere, ſcito illum tineolas habere, ipſi dabis butyri ligulã, medullæ ceruinæ ſiliquas treis, myrrhæ ſiliquam, mel quantum ſatis ſit: Hæc miſcebis, ſubiges, dabis quotidie globulos ſeptem ex hircina carne, dabis per quinque dies: ad vltimum globulum dabis fel cum lacryma ceruina & bitumine Iudaico, quantum capit tui gladij mucro, ídque in carnem ſuillam elixam inſeres, aut ex ſynopide treis globulos dabis, aut fel bouis, & fel cerui, & bitumen Iudaicum, miſta cum carne, edenda præbebis accipitri.

Ad choleram.

SI cholera infeſtetur, ſigna hæc ſunt, Liquorẽ viridem euomit. ita purgabis, Betonicæ ſextulam, apianæ radicis ſiliquam, mellis ligulam, atramenti ſepiæ ligulam, vini probi quantum ſatis ſit: vnà contundes, & cùm videbis ipſum bilem euomentem, tum hac cõpoſitione ſparſas offas ſeptem primo die dabis, ſecundo quinque, tertio treis.

Ad exiccandam pituitam.

COccum gnidium purgatum contundito & ſubigito, vſque dum in butyri lentorem redactum ſit, ex quo globulos quinque cõficies, quos melle ſparſos dabis ex carne qualibet: quos vbi accipiter ſumpſerit, ad ſolem exponatur, ſtatímque reddet omnem bilem & pituitam: deinde ſeptem pilulas cocci gnidij, & granum piperis ſimul contundes

tundes, & in offas conformabis ac accipitri dabis.

Ad ſtertentem & recinentem ex pectore.

SI accipiter ex pectore infeſtetur, vt voces eliſas mittat, ita cognoſces, Videbis caput aggrauatum, oculos cõniuentes. hoc remediũ adhibebis, quod continet ceruinæ medullæ magnitudinẽ auellanæ, ſandaracæ ſiliquam, baccas lauri binas, olei Hiſpanici ligulas duas, mellis boni ligulã, oui vitellum, vini veteris ligulam: Simul miſcebis in poculum, ex quo bibere ſolet, tum per quinque dies in carnes, quas edit accipiter, inſeres.

Aliud.

SEmen raphani, piper cum abſynthio trita in eius cibum indito. Vel garum & mel miſta, & in ſubrumi catuli carnes inſita ipſi dabis. Quod ſi cibũ attingere nolit, etiã inuito ei dabis, donec recipiat ſanitatẽ. Cùm carnes accipiter cũ labore euomit, ſcito illũ ex pectore laborare: Hoc remedio curabis, quod recipit vitellũ oui, olei Hiſpanici, quãtum ſatis ſit, vini veteris tantidem. Hæc omnia terito, ex carne præbeto accipitri comedẽdã offáſq; hoc medicamẽto cõſperſas ipsũ capere nolẽtẽ cogito: inſuper ferri ramentũ in carnes inſerito.

Aliud remedium.

MEdullam cum carne pulli gallinacei dabis edendam, aut axungiam ſuillam inferuefactam: ipſum in menſa vel in grabato collocabis, vbi ſit ſilentium & quies.

Aliud

Aliud.

EVphorbij, coſti, ſpicæ indicæ. ſideritis, croci, ricini, maſticæ, pyrethri, laſeris, myrrhæ, argolici, thuris maſculi, piperis, vuæ taminiæ granorum ſeptem, ſandaracæ, butyri, oui liquoris albi, gari & mellis, vini boni, olei roſacei, ferri ramenti paria pondera: miſceantur, terantur diligenter: fiant offæ ex carne ſuilla, in quam mediam abdes medicamentum, atque ita tectum, dabis accipitri deuorandum.

Aliud remedium.

CVm accipiter pectore infeſtatur, comprehendito hircum, eius auriculam ſcindito, ſanguinémque defluentem excipito, eúmque inſeruefactum, in accipitris fauces infundito. Vel erucam, terræ puluerem, mel ſimul contrita, cum cibo miſta accipitri obijcito. Vel radicem ſynapis & rapæ, æquali pondere miſta, & trita ex cibo: aut cum lacte, aut cum oleo Hiſpanico miſta dabis. Vel naſturtium miſtum cum melle & vino & carne ſuilla, accipitri dabis comedenda.

Ad ſpongiam.

SI accipiter ſpongiā habeat, ita cognoſces, Cùm videbis, præter conſuetudinem, illum bibere, & crebra febre affligi, multum ſeßitare, non diſcedere ex manu, neque ex pertica, ita ipſum ad ſanitatem perduces, Ferri ramentum, quantum gladij cuſpis capit, tantum in offam conijcies: deinde

ſetas

ſetas ſuillas quinque digitis conciſas defiges in carnem, ſubiges cum ramento ferri, & ita ſeptem offas dabis ex carne qualibet, ídque facies per triduum. Cùm videbis accipitris ſtercus croceo colore, ſcito ſpongiam eius ſciſſam eſſe, quam ita curabis. Dabis ipſi ricini puluerem, oſſa palmarum combures, in puluerem rediges, mel quantum ſatis ſit: hæc omnia miſcebis, & dabis accipitri ex carne pulli columbini, aut gallinacei quotidie offas quinque, in quarum ſingulas prædictum puluerem immiſcebis, quantum tui gladij capit cuſpis id facies per quinque dies & ſanabitur.

Ad clauos.

CVm accipiter ſtirpe, aut ſurculis confixus eſt, ita cognoſces, In pedibus papulæ acutæ eminent. Remedio ſunt myrrhæ vncia maſtichæ, pyrethri, ſcãmoniæ nuncupatæ, galaſtidis, ſingulorum ſemuncia: ſeminis anethi ſiliquæ tres, baccarum lauri ſiliquæ quinque, vnà contundantur, cribrentur, addantur reſinæ albæ libra: olei roſacei ſelibra, ſuillæ axungiæ vnciæ tres, ceræ citrinæ ſemuncia: ſimul hæc miſceantur, inijciantur in ahenũ nouum, ſuccenſis ignibus ferueant, vſque dum medicamenta diſſoluta ſint: deinde ab igne remoueantur, vt remaneant tepida, & ita purgabis accipitrẽ, cum ſtacte ex ſarmentis facta, quam calefacies, quantum manus tua calidam patietur, ipſam hauſtam ſuper clauos impones, vt ipſius

pedes caleſiant. Carnibus elixis ipſum nutries, donec expurgatus ſit.

Ad febrem.

F*Ebricula laborare accipiter depræhenditur, cùm puſtulas habet in ore ſimiles ſiligini: ita ipſum ſanum facies, Mellis ligulam, crocum, quantum duo digiti capiunt, vini antiqui, olei roſacei, ſingulorum cochleare vnum, miſcebis, & accipitri dabis ex hircina carne, in quam inſeres hanc compoſitionem, puſtulas tamen prius acicula compunges. Sunt, qui os accipitris per triduum con fricent digito, & ita ſanum faciãt. Vel betonicam tunſam & melli miſtam accipitri dent. Betonica quadraginta morbos curat. Alij florem mali cotonei cum melle miſtum ex carne feruefacta dent accipitri. Nonnulli euphorbij, coſti, ſingulorum ſiliquas duas, Caryophylli grana quinque, croci ſemunciam, ſcoriæ ferri ſiliquam, olei roſacei, vini boni, mellis ſingulorum ligulas binas, piperis grana ſeptem, vnà contundunt & miſcent: his ex carne qualibet datis alunt accipitrem quinque dies. Vel roſam cum oleo Hiſpanico, & melle, & vino bono commiſtam contundunt, ex eóque paſcunt accipitrem.*

Remedium.

C*Vm videbis accipitrem carnes minutatim dilaniantẽ et oſcitantẽ, paſſeres domeſticos viuentes, ſciſſos, melle conſperſos edendos dabis.*

Ad vlcus.

SI accipiter habet vlcus, ita ipſum curabis, Vini ſextario & aqua potabili calefactis, fouebis accipitrem, atque hoc emplaſtrũ adhibeas, quod recipit maſtichæ, aluminis ſciſsilis, reſinæ albæ, ſingulorum vnciam, mel quod ſatis ſit ad illa excipienda, vnà miſceto, ex híſque emplaſtrũ facito, vlcera tandiu inunges, donec expurgata ſint. Carnes edat quaslibet ferueſactas, duntaxat à bubulo abſtineat, ramentum ferri excidens ex incude terito, cribrato, & ex carne ſuilla dato accipitri.

Ad tumorem nuncupatum cœlem.

TVmore nuncupato cœle laborantem accipitrem, ita curabis, Herbæ appellatæ gallatæ, Corianni radicis ſingularum ſiliquas treis, piperis grana ſeptem, radicum apij, & praſsi ſingulorum ſiliquam, oleum roſaceum, & mel bonum pari menſura: dabis accipitri, & ad ſanitatem perueniet.

Remedium accipitris lentè comedentis.

SI accipitrem videas lentè edentem, & cibum in faucibus reſtitantem, ſcito ipſum afflictum eſſe ex labore laterum: ita ipſum ſanabis, Seminis apij, croci, naſturtij, euphorbij, ſingulorum ſiliquam, coſti, medullæ ceruinæ, vini boni corianni, cumini ſiliquas binas, vnà conterito, ex eóque medicamentum facito, accipitríque præbeto ex carne qualibet.

Ad

Ad tineas ſeu lumbricos.

ACcipitrem tineis vexari cognoſces ex eo, quòd caudam frequenter motitet. Liquidam picem mundam, oleum Hiſpanicum, mel miſcebis vnà per triduum: dabis accipitri ex carne: quod ſi amplius feceris magis adiuuabis. Alij rutam ex oleo Hiſpanico coquunt, eóque accipitris cibum conſpergunt & curant: vel coriannũ cum oleo contundunt, eóque carnem ſparſam dant accipitri. Aut eſcam accipitris reſpergũt. Vel alliũ, pulegium, erucam vnà contundunt, hísque ipſas tineas combuſtas ex carne ſuilla per triduum dant accipitri, aut ceruinam medullam ſimul cum carne inferuefacta tribus diebus dant, & ſanitatem reſtituunt.

Ad faucium puſtulas crebris tumoribus exaſperatas.

NVcis oleo veteri & butyro ſimul miſtis, accipitris palatum fricabis, aut iiſdẽ illius cibum conſperges: aut betæ radice, & ſinapi contundes & ſubiges & iis nares & palatum illines: itaque omnem capitis dolorem diſcuties.

Ad ſuppreſſum aluum.

CRebrò anulum perticæ admouet, excrementa reddit nigra: hoc remedio curabis, quod cõtinet aloæ in modũ iecinoris cõcretæ ſextulã. teda phis aſianæ ſiliquã, mel quãtũ ſatis ſit, hæc miſceto

dato accipitri ex carne bubula quotidie ſeptẽ offas, in quas tantum ex medicamento hoc inſperges, quãtum capit cuſpis gladij. Cùm vociferatur, interea dum excrementa reddit, ipſius autem oculi lacrymantur, ita illum curabis, Per triduũ pullos gallinaceos inferuefactos ipſi dabis, & aluum deijciet: vel mures ponticos viuos cum pilis ipſi dabis: vel melle deſpumato conſperſam carnem, vel muſcatam in aqua mulſa conteres, carníque inſperges, vel aloem in modum iecinoris concretam dabis. Sunt qui cerui medullam, butyrum, oleum nouum, betæ radicem coquant, eorúmque decocto addãt argaliſcum, hyoſcyamum, polythricum, oleum roſaceum, eáque in offas redacta dant accipitri. Vel radices ſinapis & Caryophylli cum ouillo lacte, aut oleo hyſpanico, miſtas & tunſas ex carne ſuilla dent, aut ſuccum Cynoſcheti: pollinem piperis, apij ſemen: melle conſperſa ex carne ſuilla præbeant.

Ad calculos & difficultatem vrinandi.

ACcipitrem calculis, & difficultate vrinandi torqueri ita cognoſces, non excrementa reddit, niſi exigua & cum gemitu, & idipſum quod reddit, durum eſt ſicut lapis. Raphanum radito, & conſpergito ſale, in ahenum nouum inijcito, lento igne diſſolui ſinito eius decocto ſuillam carnem conſpergito, poſt in peluim aquæ plenam ipſum indito, illícque totum diem maneat, facito.

Et

Et quoniam febri tenetur, quantum bibere velit, ſinito: quo enim plus bibit, eò magis ſanabitur. Vel lentem conterito cum oleo roſaceo, & melle miſceto, hiſque carnem aſperſam dato accipitri. Vel olerum radices, & ſinapis folia contundito cum reſina terebintina, in aquam miſceto, & vbi triueris cum decocto raphani, vt dictum eſt, eo carnē conſperſam dato accipitri: Vel herbam clyſteriam cum oui albo liquore, & melle & exiguo ſale commiſtam illius faucibus infundes. Vel treis allij partes coquito cum ſemine herbæ nuncupatæ meſicalæ, terito, calefacito, dato accipitri, vel carnem bubulam melle ſparſam ipſi dabis.

Ad albugines ictúsque oculorum.

SI accipiter in oculo albuginem habeat, frequenti aqua frigida oculum foueto: deinde allium Cappadocum: fabam cum ſale ſubigito, hiſque oculum linito. Hoc ieiunus facito, donec expurgatus ſit. Vel ſalem Cappadocum, & oſſa ſepiæ ſubigito: illinito oculum. Curatur etiam hoc modo, Ebulum contundito, eiúsque ſuccum pinna in oculum inſtillato, per triduum & perſanabitur. Alij ex corylo corticem detrahunt, purgant, in vino contundunt, in oculum exprimunt per triduum & ſanant. Sunt qui lac muliebre in oculum inſtillant, & purgant. Alij ſcorpios in fictilem teſtam nouam coniectos vſque torrefaciunt, dum redacti ſint in puluerem, quem in oculum inijciūt & ex-

purgant. Hoc faciunt, ſi eſt albugo: ſin oculus ictus ſit, crebram aquam frigidam inſtillant & betonicæ contuſæ ſuccum in oculum exprimunt & curant. Alij ſalem Cappadocum & Ponticum conterunt, oculo inſpirant: vel ſale communi, in puluerem redacto, illinunt. Quidam aizoon, quam vocant amaranthon, tritum inſpergunt.

Ad catarractas oculorum.

ACcipitri catarractam habẽti medebere hoc remedio, quod habet mel non infectum fumo, fel vulturis, terantur, pinna illinantur oculi, & ſani fient. Quòd ſi oculorum dolor à capite proficiſcitur, cognoſces. Oculi conniuent, nares liquore redundant. Hoc medicamento ſanabis, Galbani puluerem & lac aſinæ miſta cum cibo dabis: vinum vetus, laſer, contuſum miſcebis, hiſque nares fricabis & oculos ex vino, & oui albo liquore commiſtis inunges: ſed quoad ſanum ſit, tandiu ne ipſum foras perferas.

Ad morbum accipitris.

SI morbo tenetur accipiter, cognoſces, Lentè erigit ſe, triſti aſpectu eſt, afflictus ſedet. Hunc hoc remedio ſanabis, Semen raphani, abſynthium Ponticum conteres: eorum puluerem pinna accipitris naribus infundes & ſanabis. Vel betæ radicem agreſtem, aut hortenſem purgatam ex aceto contundes, ſuccum, linteo expreſſum, naribus inijcies.

Ad

Ad dolorem capitis.

R*Adicis agreſtis, maluæ maturæ, contundantur, in acetum acerrimum adijciantur: alternis diebus in nares & palatum inijciantur, & nunquam ex capite laborabit. Vel rutam ſylueſtrem cum oleo Hiſpanico in ſartagine coquito: donec rubeſcat: tum ex igne remoueto, & cùm refrixerit, in vitreum poculum indito, eóque carnem illitam, dabis accipitri edendam.*

Ad fluxionem capitis.

A*Ccipitrem fluxionibus laborãtem, ita curabis, Aloën in iecinoris modum concretam, non multum contundes, in carnem abdes, atque ita per ſeptem dies ales, & ad ſanitatem perduces. Vel balſamũ, picem, cedriũ, ſemina erucæ & rutæ, acetũ ſimul cõteres, hísq; caput accipitris oblines.*

Ad occultum morbum.

A*Ccipitris interiora ægrotare ex nimio frigore cognoſces, cùm excremẽta reddit crocea aut cruẽta, alas autẽ habet remiſſas & laxas, capitis horrentes plumas: ita curabis: Suillam carnem butyro oblitam accipitri dabis, caprinam carnem ſalſam & panẽ bene coctum, infriatũ in lac addes, accipitríq; dabis. Hoc tandiu facito, dũ ſtercus purũ reddat, & corpus confirmatũ videas, à frigore abſtineat. Vel ſuccum cydonij, aut citrij pomi miſcebis cum vino veteri, aut melle, eóque carnem oblitam accipitri dabis.*

Ad pituitam ſiccam.

Accipitrē pituita arida laborare cognoſces, cùm videbis oſcitantem, liquorémque per nares non emittentem. Hoc remedium ei auxiliabitur, Vuæ taminiæ, piperis grana ſeptem, folij, quantum duo digiti capere poſſunt. Caryophylli grana quinque, nardi ſpicatæ ſiliquam: diligenter vnà contundito, & poſtquam vino veteri illius palatum elueris, ex hoc medicamēto capito quantum duo digiti capere poſſunt, eóque palatū ipſius fricato: deinde in ſole illum collocato: ad horam octauam eſca ei præbeatur hircina caro & ſanabitur. Vel mel Atticum, ſemen hyoſcyami, butyrum ſubigito, hísque palatum fricato, & pinna nares illius mungito. Alij ipſum ita curāt, Alliū cum vino veteri contuſum naribus infundunt. Alij cupreſsi grana ſeptem: ſemen caprifici, braſſicam conterunt vnà, & naribus infundunt per triduum, ac ſæpe piper adijciunt.

Ad pituitam mollem, quæ liquida per nares defertur.

Cum accipitrem oſcitantem videbis, & naribus liquorem eijcientem, ſcito eum molli pituita laborare: ita curabis, Liquidam picem in eius os infundes: quam cùm deuorârit, acetum acerrimum per nares inijcies, aut garum bonum: palatum melle fricabis, atque illum in ſole collocabis. Quod ſi diu permaneat hæc ægritudo, ſandarach

racham cum aceto acri conteres, eóque palatum illines. Alij ita illum curãt, Piperis, camæleontis, ſingulorum ſcrupulum, coſti ſeſquiſeſtulam, commiſcent, terunt, híſque palatum confricant, & naribus infundunt.

Ad grauedinem.

A*Ccipitrem grauedine laborare cognoſces cùm videbis ipſum per nares liquorem, & per oculos ſpumam emittere. Hunc ita curabis, Piperis, pedicularię, ſingulorum grana quinque, ſpicam, allium vnum, liquidam picem, mundam, quantam vno digito capere potes: contundito vnà, ſumito quantum gladij cuſpis capit: oleo & balſamo palatum accipitris defrica, illúmque in ſole collocato ad ſeptimam horam, ipſúmque paſcito carne qualibet.*

Ad pituitam occultam.

C*Vm caput intumeſcit, & frequenter oſcitatur, & lentè reddit excrementa, ſcito illum pituita latenti laborare. ita curabis, Seminis agreſtis, rutæ ſcrupulum, piperis, pyrethri, ſingulorum ſcrupulum, pedicularię grana viginti folij, coſti, ſingulos ſcrupulos: vnà contundito, palatum ipſius fricato.*

Ad pituitam ſpiritum elidentem.

A*Ccipitrem, pituita fauces ſtringentem, laborare cognoſces, cùm guttur accipitris intumeſcit ex humoribus coactis, oculi ſpumã mit-*

tunt, caput tumidum eſt, nares nihil reddunt: ita ſanabis, Herbam nuncupatam phryarium contuſam miſcebis cum vino veteri, & inſperſam carnem ſuillam feruefactam dabis accipitri. Quidam ſuccum betæ cũ melle naribus infundunt. Alij lac muliebre cum ſucco rutæ naribus immittunt.

Ad pituitam proficiſcentem ex dolore capitis.

CVm accipiter curuus manet, & reſpirare nequit: cùm oculis eſt hebetibus & ſpumã emittentibus: cùm caput ipſius dolore affligitur, ſcito eum laborare pituita, manante ex capitis dolore. Hunc ita curabis, Piperis vnciam, laſeris, cocci, ſingulorum tres ſcrupulos, pediculariæ grana vndecim, tũdito, cribro incernito, pinna naribus inſpirato, híſq; palatũ eiuſdẽ infricato: acetũ acerrimũ naribus infundito, viginti diebus ſolutus, in tegeticulam clauſus, cibum ex tabula capiat.

Ad pedis dolorem.

CVm videbis accipitrẽ ſe & ſuas alas ſtringentem, & tanquam in nido iacentem, ſcito eum pedum dolore torqueri. Hoc remedio ſanabis, Vini boni treis ſextarios, & tantundem aquæ, miſta vſque calefacito, dum manus tua ferre poteſt, hiſque illum foueto, & lauato: deinde emplaſtrum facito, quod contineat myrrhæ ſcrupulũ, arſenici ſextantẽ, maſtichæ vnciam, olei roſacei ligulas duas, ſimul miſceto, emplaſtrũ facito, ídq; corio

illitum

illitum ſuper pedē imponito, poſt tres dies reſoluto, carnémque calidam ipſi dato. Nonnulli axungiam bubulam, in ahenum additam incaleſaciunt, eiúsque pedes inungunt: alij vino pedes eluunt, atque in lata pertica collocant, ne digiti pedis lædantur. Quidam acetū tepidum pedibus inſpergūt.

Aduerſus pediculos.

SI pediculos habet accipiter, ſandaracham tritam in aquam frigidam addito, qua ipſum lauabis, & ad ſolem expones, & pediculos excuties. Alij oleum roſaceum, & cor bubulum, axungiam, oleum. Alij traphin tritam in aquam conijciunt, & ita illum lauant. Sunt qui lupinis in aqua maceratis accipitrem lauant, ſpondylio combuſto ipſum fumigant, & confeſtim pediculi decidunt. Quidam oleo laurino caput accipitris oblinunt. Aliqui ſandaracham, butyrum ex carne dant accipitri.

Ad luxatum.

SI in venando accipiter luxatus ſit: ita ipſum reſtitues, Vlmi radicis ſcrupulos quinque in ahenum additos vſque ad tertias decoquito: eius decocto affectū locum foueto, emplaſtrum facito, quod recipit maſticæ, thuris maſculi, floris periplocadis, folij ſingulorum vnciam, fæcis vini optimi treis ligulas, rutæ cochlearia bina, in vnum cōtundito emplaſtrum facito, ſuper locū affectum imponito: quinto die mutabis: carnē calidam ipſi dabis.

Ad

Ad fractum.

Accipitrem fractum curabis, vt antè diximus eſſe curandum luxatum, ac vbi ipſum locum affectum calidis fomentis recreâris, ſumito lanam ſuccidam, eámque roſaceo oleo conſperſam, ſuper locum affectum imponito, linteóque obligabis, in locum obſcurum accipitrem abdes quotidie, calidum cibum dabis. Sunt qui inferuefactam axunxiam ad fractum locum alligent, alij hircinum ſtercus, alij ſaponem imponunt.

Ad fractum crus.

Saponem, bulbos, cochleas in vnum contrita, linteo illita, ſuper fractum crus imponito, & ſanum facies. Alij pedes fouent, & ſuilla axungia inungunt, in loco obſcuro collocant. Nonnulli argalicum, cum abſynthio veteri contuſum, affectæ parti imponunt. Alij ceram albam, marmor, cochleas, album liquorem oui vnà commiſcent & contundunt, in locúmque fractum imponunt, & ad ſanitatem perducunt.

Ad accipitrem aucupari nolentem.

Laſeris ſiliquas treis, in aquam addito, ligulas duas dato cum carne edẽdas per triduum. Quidam mandragoræ radicem fumigant, & confeſtim promptum ad aucupandum reddunt. Alij argemonia fumigãt: ſed & carnes, quas comedit, ſuffitu luſtrant.

Ad euulſionem vnguium.

Cùm

CVm accipitris vnguis excuſſus eſt, ſi excuſſum inueneris, illum reponito: ſin minus, alium vnguem mollem accipitris ſumito ipſius digiti, qualiſcunque eſt, ſiue medij, ſiue calcaris: ita ſanabis. Sanguinem pulli columbini, aut ramentum taurinæ collæ, quantum tribus digitis capere poſsis, comburito, donec in puluerem redactus ſit. deinde maſticæ ſumito grana tria, myrrham, thus, arſenicum, trita ſuper vnguem imponito cum ſanguine columbæ feruentis, & reple ipſum vnguem, ac infige in locum vnde excidit facito: ex dura pelle loculamentum pro magnitudine digiti, & ligato pulchrè, & in quatuor dies ipſum liberum dimittito in tegeticulam, nutriens ipſum carnibus feruefactis, poſteáque ad venationem educito. Si vnguis radicitus ſi excuſſus, confeſtim iniecta face locum comburito, & ſanguis ſiſtetur: vel ſumito ex lucerna ea, quæ deſtillant ſubter eius collum, híſque locum affectum linito. Sed cito renaſcetur, ſi ita curabis. Abſynthium ſylueſtre cum axunxia ſuilla contundito, ſaculúmque ex aluta factum, præſcriptis malagmatibus implebis, eum induces in vnumquenque digitum, vnde vnguis euulſus ſit, & ligabis, & tertio quoque die mutabis & ſanabitur. Vel oſſa palmarum cum vua tamina & melle contrita, linteóque illita affectum locum obligabis, & cito vnguis exorietur: Vel thus maſculum aqua frigida diluito, eóque

locum

locum foueto, & ſanabitur. Vel butyrum cum ramento corij elaborato inijcito in digitũ vnde vnguis excidit, & ad iuſta perducetur.

Ad tremorem accipitris.

TRemore exhorreſcere accipitrẽ cognoſces, cùm habet pinnas, vt ſtruthiocamelus, & volare nequit. ipſum ita curabis, Myrrhæ, thuris maſculi, ſandarachæ, ariſtolochiæ rotũdæ, argalici, aloë in hepatis formam concretæ, ſpicæ Indicæ, nardi ſpicatæ, ſingulorum treis ſiliquas, maſticæ grana tria, folij, pedicularię, cumini Alexandrini, ſingulorum ſiliquas quinq;, coſti ſiliquas binas, mellis vnciam, croci ſiliquam, piperis ſemunciam, vini boni ſextarios duos: ſimul omnia miſta cõciſa contundito, atq; illa ex carne hircina per decẽ dies cibatui accipitris obijcies: deinde per alios decem dies dabis veruecinas carnes: tum alijs decem diebus præbebis ex pullis columbinis, & gallinaceis: ſemper cibos ſuperiore compoſitione illines: tum poſt triginta dies ipſum lauato aqua, in qua prius decoctæ fuerint radicularum ſchœni libræ quinque, ſinapis vnciæ tres, aquæ tertia, aut quarta pars addita fuerit: qua in peluim infuſa, & vſque tepenti, quoad manus tua ferre poteſt, accipitrem fouebis, & lauabis, illum lotum in ſole collocabis, ídque ſimiliter per triduum facies: ſi deficitur, vinum aſperum inſperges, ipſúmque confeſtim paſces: veruntamen ſuillam carnem

ipſi

ipſi ne dederis, donec confirmatus ſit.

Ad vulnus accipitris.

ARgemone ex aceto trita linito caput accipitris prius glabrum factum: puſtulam poſtquam expreſſeris, inungito. Sunt qui fæces olei coquant, hiſque refrigeratis, eius caput linũt.

Ad mutandas pinnas.

PRiuſquam in cellam, mutandarum pinnarum cauſa, incluſeris, aqua lupinaria illum eluito, & quàm mox in cellulam includito, in eam ſabulum ſpargito, addito tabulam rotundam: per decem dies dabis columbinum pullum. Quod ſi tardus ſit ad mutandum, conterito pellem ſerpentis, eáque carnem conſperſam dato, vel lac potui præbeto: menſe Auguſto quotidie aquam apponito decem diebus, antequam ipſum educas ex cellula: accede prope ipſum, neque confeſtim ipſum ex cellula proferas, neque pedibus ſtrepitum edas.

Ad accipitrem mutandum variè.

VIrides lacertos viuos, vel mures, vel ciconiam, vel turturem per triduum dabis. Si recuſet lacertos virides viuos, in ſole ipſos arefacito, leuigato, eorúmque puluere conſperſas ſuillas carnes dato accipitri comedendas. Si accipiter mutauerit, aquam marinam calfacito, eáque pinnas eius foueto per triduum, vel cum aceto acerrimo calefacito.

Si

Si vulneratus ſit à grue.

SI accipiter à grue, aut ab alia aue vulneratus ſit: ita ipſum curabis, Oſsium palmæ quinque vncias, ramenti ferri excidentis ex incude vncias treis: in vnum miſceto, in puluerem redigito, conſuito locum vulneratum, & ex illorum puluere inſpergito. Sed prius locum vino calido eluito, & eius cibatui obijcito. Alij axungiam ſuillam, & ſtacten ſarmentorum miſcent, hiſque perungunt plagam acicula conſutam. Verùm attende, ne acicula interiorem carnem peſtringas.

Ad interiora rupta.

SI interiora diſcuſſa habet, ita medebere, Stacten ex palmitibus vitis dabis ei bibendam, & ſanum facies: & carnem feruefactam, & mel cum butyro commiſtum præbebis edendum ex carnibus. Vel ſandaracham ex carne dabis, & ſanitatem recipiet.

Ad dolores lumborum.

CVm videbis accipitrem, vel manu geſtatum, vel ad prædam emiſſum, capite aggrauato & dormitanti deferri, & caudam frequenter flectentem, ſcito ipſum lumbagine, & torminibus laborare. hoc medicamento ſanabis, In aquam conijcito radicum aſparagi vnciam, poci infra terram generati ſextantem, herbæ veſicariæ quadrantem, in cucuma teſtacea decoquito ad tertias, decocto eius lumbos foueto per ſeptē dies. Aduerſus

torm

tormina hoc remedium adhibebis, Lumbricos terrenos coques, eorum ſumes ſiliquam: laſeris ſiliquam alteram, album liquorem oui, in vnū miſcebis, eáque ex carne dabis accipitri, per ipſos dies ipſum cum ſuperiori decoctione fouebis.

Aliud remedium.

T*Iliam, alimi ſemen, oleum laurinū & lentiſcinū ex aqua coques, hísq; accipitrem fouebis, olea quidē ſeparatim coques, & deinde miſcebis. Vino calefacto, & per ſpongiā expreſſo, accipitrem fouebis, & ad iuſta perduces. Vel picem aridam contritam eius potui dabis, & lumbos reſtitues priſtinæ valetudini.*

Ad tubera pedum.

C*Vm accipiter habet tubercula in pedibus, tintinabulum paruum facito inſtar tuberculi, vehementer calefacito, ídque ignitum ſuper tuberculum imponito: ſed cautè, ne aliam carnē perſtringat, & tamen ad radicem tuberculum comburat, ac quàm mox ſaponem Gallicum, laurinum oleum, ſtercus columbæ in ollam nouam coniecta diligenter calfacito, & frequenter eius pedes & perticam, cui inſiſtere ſolet, linito, & ſanabitur. Vel ipſum tuberculum ſauciato, carbonémque tritum cū oleo Hiſpanico plagæ imponito.*

Ad tubera & rimas pedum.

S*Villum ſtercus in furno deſiccabis, aquæ dulci miſcebis, eáquæ alutæ illita, afflictæ parti*

impones, & confeſtim diſcutientur, quod etiã hominibus, ſimili morbo laborantibus, auxiliatur. Sunt qui ſaponẽ Gallicũ, viuum teaphin cũ erugine raſili contundunt, accipitri alligant.

Ad puſtulas.

P*Vſtulis laborantem ita curabis, Oleum roſaceum, mel calcẽ viuam cũ lente miſcebis: calfacies, ex carne dabis accipitri edenda.*

Ad accipitrem defugientem aucupia.

A*Ccipitrem aucupium defugientem ita reſtitues, Olei Hiſpanici, mellis, butyri, vini boni, ſingulorum ſcrupuliũ cum luteo oui cõmiſceto, ex carne feruefacta præbeto: & cùm hoc cõcoxerit, & per excremẽta reddiderit, carne ſuilla, vel gallinacea paſcito. Vel butyrũ maſticæ in puluerẽ redactæ, ſanguinẽ columbæ, miſceto vnà, hisq; carnem hircinã, ſparſam per triduum præbeto accipitri, & ſanus fiet. Vel ſtercus paſſeris, vel eius carnem, vino vel melle cõſperſam, edendã eidẽ dabis. Vel apij ſemen, zinziber pari pondere contrita cum melle aut vino dabis & ſanum facies.*

Ad ſitim accipitris.

A*Ccipitri ſæpe ſitienti eſcam frigidam cum melle dabis primo die: altero & tertio oleum Hiſpanicum & ſanum facies.*

Ad debilitationem & langorem accipitris.

A*Ccipitri debilitato & languenti auxiliatur hoc medicamentum, quod habet croci,*

roſar

roſarum aridarum, ſingulorũ ſemunciam ex ſanguine leporino feruente: conterito illud, accipitri præbeto ex carne ſuilla frigida, & ad ſanitatem perduces. Vel croci ſcrupulum, vinum vetus, in vnum contundito: potanda præbeto accipitri, eiúſque cibatui hircinam carnem dato & conualeſcet.

Ad neruos læſos.

ACcipitrem ex neruis laborare cognoſces, cum ad aucupandum emiſſus, aucupari recuſat, & aſpectum auertit ab ipſa præda. hoc fit vel cùm arbori implicatus fuit, vel ad ſaxum genua offendit, vel armos læſit. Huic ſuccurrit hoc remedium, quod recipit axungiæ bubulæ, ceruinæ medullæ, ceræ, ſingulorum ſemunciam: in ollam nouam hæc indito: Cochlearum, olei Africi ſeſcunciam adijcito, atque omnia cum ſpongia & vino contundito: genua & calcanea inungito, & ſanitatem recipiet. Aliqui axungiam ſuillam, tum pulli columbini adipem: ſuccum maluæ & betæ in ollam adijciunt, contundunt; genua, calcanea per ſpongiam illinunt. Nonnulli axungiam gallinæ, oleum roſaceum, ceram, maſticem pari pondere in ollam nouam conijciunt, coquunt, locum affectum perungunt, & priſtinam valetudinem reſtituunt.

Ad vitreaginem oculorum.

ACcipitris vitreagine laborare oculos ſigna ſunt tubercula ad oculos & nares, velut paruulæ auellanulæ, exorta. Remedium hoc adhibeto, Lignum cupreßinum acuito, ídque ignitũ ter in eius nares inſerito, vbi vitreaginem videas, locum exprimito, & mellis exiguum inſpergito.

Ad accipitris frigus.

SI accipiter frigore rigeat: ita ipſum curabis, Piperis, pedicularię, ſingulorum granis tribus in vnum contritis illius palatum illinito, ad ſolem exponito accipitrẽ: deinde ipſum paſcito & peruenietad ſanitatem. Vel ſumito ſuccum cynoſcheſti, piperis, pollinem, apij ſemen, mellis mediam partem: hísque ſimul commiſtis, carnem conſperſam accipitri præbeto, & interiora omnia expurgabit. Vel allium ſimul cum pipere dabis illius cibatui, & rigor diſcutietur. Vel ſemen raphani, rutam ſylueſtrem, piper, cuminum, miſta contundito, cibatui obijcito, vel columbam ſcindito, eius inteſtina feruentia dato accipitri edenda.

Ad tardam aluum deiiciendam.

ACcipitrem tardantem eijcere excrementa, ſcito cruditate laborare: ita illi ſuccurres: Stacten ex vitis palmitibus factam ex ore tuo in os illius inſpirabis, quãtam capere poterit. Et cùm excrementa reddiderit, oui vitellum vnà cum melle ſumito, hísque carnem oblitam accipitri præbeto.

Ad tubera pedum.

SI accipiter tubera habet in pedibus, ita ipſum ſanabis: Salem cum cochlea terreſtri conterito, pedes illius defricato. Vel ſuper tuberculum hirundines pauliſper imponito: tum poſtquam hirundines remoueris, vino veteri incalfacto, locum foueto. Vel hircinum ſtercus terito, eóque illius pedes oblinito.

Ad vermiculos pinnarum.

ACcipitrem, cuius pinnæ vermiculis infeſtantur, ſic curabis, Scindito calamum & telam aranei, quam poteris intus inuenire, ex aceto acerrimo terito, in locum, vnde cadunt pinnæ, imponito. Vel ſumito ſanguinem leporis, & vinum vetus pari menſura, locum affectum conſpergito, & melle illinito, ad ſolem poſt accipitrem exponito, ad ſanitatem perduces.

Ad dolorem maxillæ.

ACcipitrem ex maxillis laborare, vel alijs interioribus partibus circunuicinis cognoſces ex manu geſtātis. Se enim abijcit, neque perticæ inſiſtere vult: ſed etiam pinnæ cauda rariores fiunt, & minuuntur. Saliuam cruentam expuit, & volitat. Sic ipſum curabis, Vinum vetus dabis ieiuno, & catello paruulo, vel nefrende per treis dies ipſum nutries: deinde butyrum dabis, & ſanabis: vel radicem argolici, ſiue hyoſcyami contritam cum carne dabis.

Ad debilitationem.

MEdullam veruecinam ferueſactam præbebis edendam, & reficies.

Ad lippitudinem.

CLauo cupreſsino tenui, ignito, nares ipſius aperito, vel lac caprifici infra linguam infundito.

Ad læſionem axillarum.

FRequenter axillam aqua frigida fouebis & ſanabis.

Ad accipitrem, qui progreditur ad prædam, & ſimul pedem refert.

ITa ipſum reſtitues, Piperis grana tria, vinum vetus, mel, cuminum, album liquorem oui. Hoc ſemel die dabis & ad iuſta perduces.

Ad eum qui viſco oblitus ſit.

OLeo locum, vbi viſcus adhæſit, eluito, & linteo, tanquam ſpongia, exprimito, & lacte caprino abluito, & mirificè abſterges.

Ad eum qui ægrotat ex aucupio.

AQuam inferueſactam, quantum tua manus ferre poteſt, ſuper eius dorſum inſpergito.

Ad eum, quem velis educere ex cellula pinnarum mutatoria.

ANte lucem cum ipſo ambulabis, & priuſquam ſol exoriatur, ad perticam reduces, veſpere verò lucernam huc illuc mouebis, geſtans ipſum

ipſum, quoad dies ſit.

Ad oſcitantem.

SI accipiter hiſcit, oſcitatur, ſcito eius interiora vlcerata eſſe, ita ipſum curabis, Butyri, mellis, olei roſacei, ſingulorum ligulam, medullæ ceruinæ quadrantem, ſandarachæ vnciam, vini, ligulas duas, in vnum miſceto, eáque cibatui præbeto ex carne hircina per tres dies, aut quatuor.

Ad vlcera crebris tumoribus exaſperata.

HOc remedio auxiliabere, Piperis viginti duo grana, folij Indici, nardi ſpicatæ, foliorum petroſelini Macedonici ſingulorum ſcrupulos duos, euphorbij, coſti, ſingulorum ſcrupulum: omnia terito, miſceto cum melle, híſque palatum accipitris fricato ad ſolem, & ad horam prandij ſumito butyri treis partes, mellis partem vnam, balſami partem alteram. Simul terito, & cum prædictorum puluere commiſceto, eáque commiſta ex cibo calido præbeto, & ſanitatem adferes.

Ad eum qui decidit in aquam cum anſere.

OSſa palmarum aqua conſpergantur per diē vnum: die inſequenti terantur: adijciantur piper album, & nigrum, pedicularia, nardus ſpicata, Indica ſpica: omnia æqua portione terantur.

Sumatur etiam butyrum, axungia anatũ & ſuilla pari pondere contuſa in offulas agglomerata accipitri dentur, & nihil frigoris ſentiet. Vel offas illi dato roſaceo oleo conſperſas, & protinus frigus illi pelles.

Si nolit comedere.

POllinem tiliæ, & ſeminis lini adijcito carni hircinæ, nuper occiſæ, cogito accipitrem capere & ad iuſta perduces.

Si à lepore malè affectus eſt.

FAc quieſcat ſeptem dies, dentur ei cibi inferuefacti, vel columbinæ, vel hircinæ carnes, & ſanabitur.

Ad obſtrepentem & voce eliſa recinentem.

MEllis, lactis caprini, ſingulorum ligulam, & tantundem olei roſacei miſceto, dato ex carne columbina.

Ad diſenteriam.

SEminis ferulæ grana vigintiſex, trita vino aſperſa, potui dabis accipitri. Vel rhodacynon intempeſtiuum ſcindito, cum ſale coquito, ex cibo dato accipitri.

Ad extenuatum.

CVm accipiter extenuatur, butyrum cum carne ipſi dato comedendũ. Vel oleo Hiſpanico eſcam conſperſam, dato ipſi edendam.

Si

Si ægritudine diminutus eſt.

CVrabis, ſi medullam arietis, nuper occiſi, ipſius cibatui dederis: deinde pulli vel columbini, vel gallinacei occiſi ſanguinem calidum præbebis bibendum.

Si venari nolit.

QVindecim dies in locum obſcurum includito, vbi lucem non videat, niſi ad comedendum. Cibi tertiam partem illi detrahito, poſteà ad venationem emittito.

Ad fluxiones capitis.

SI accipiter capitis fluxionibus laborat: ita cognoſces, Oculi ipſius lacrymantur. Hoc medicamento auxiliabere, Piperis albi triginta grana, coſtum, folium, ſpicam Indicam, pediculariam, crocum pari pondere: omnia quidem inſtar triginta granorum peperis ponderantia contundito, hisque illius palatum defricato cum vino bono: poſtea mel fumo non infectum ſumito, eóque per pinnam palatum linito. Ex ſuperiori compoſitione rurſus inſpergito, & quàm mox eius nares tuo ore ſugito, vt medicamentum ſurſum perueniat. Hæc vbi feceris, in ſole ipſum duas horas collocato, & cùm excrementa reddiderit, illum ex ſole tollito, & vini boni paulum ex ore tuo in os illius infundito. Poſt duas horas ipſum vocato: dato ipſi vel columbinum pullum, vel murem, & ſanus fiet. Si in eius oculis velut lenticulæ quæ-

dam appareant, & ipſe oculis hallucinantibus ſedeat: ita ipſum vindicabis, Lac mulieris, nutrientis maſculum, in eius oculos inſtillato, & mox ſanus fiet. Vel coſtum, folium, thus maſculum, maſticen, laſer Iudaicum, piper, nardum ſpicam, caryophyllum, crocum, ſandaracham, pediculariam, paribus portionibus contundito, cribrato, hisque eius palatum confricato, & ſanitatem recipiet.

Si ſuas pinnas rodit.

S*Pumam nitri inferuefactã, & cimices quinque tritas ex carne dabis accipitris cibatui per triduum.*

Si velis experiri, an infirmus accipiter viuet.

Q*Votidie ipſi dabis butyrum, oleum Hiſpanicum, vel roſaceum cum corde bubulo, & ſi excrementa reddiderit, viuet: ſin reijciet, pullum columbinum per treis dies ipſi dabis: ſi excrementa reddet ſanabitur.*

Ad inteſtina.

B*Vtyrum cum melle miſtum, in carnes inſperſum, frequenter ipſi dabis, & ſanabitur.*

FINIS.

DEMETRII CONSTANTINO-POLITANI DE Cura & medicina canum.

PETRO GILLIO INTERPRETE.

Ad reuerendiſsimum, & Illuſtriſsimum D. Georgium Cardinalem Armaignacum.

GILLIVS NEPOS Lectori S.

CVR Gillius patruus hũc de curatione canum non tranſtulerit, qui eiuſdem authoris erat, & quaſi ab altero dependebat, intelligere non potui. Verùm ego, meo marte, qualicunque in hoc elaboraui: nõ tamen quòd me aſſequutum fuiſſe verum ἰδιώμα græcum in transferendo dici poſsit: ſed vt alicui & doctiori occaſionem primariam vertendi pręberem: tum maximè, in gratiam φιλοκυνηγῶν, in his occupatus animus deteriora non cogitabat. Bene vale.

DEMETRII CONſtantinopolitani de cura & medicina canum

LIBER.

VTILITATEM non minorem adfert canis quàm accipiter, ita vt nonnunquam hominibus cuſtodiæ, aut venationis gratia, ſubſeruiat. Id ſatis comprobatur ex fidelitate & beneuolentia quam habet erga dominum, quem etiam ſæpe ad mortem vſque pro ipſo pugnare videmus. Igitur neque canis ſic negligendus eſt, vt curæ nobis non ſit quomodo ſe habeat: quandoquidem accipitrii vſus ſine ipſo inutilis, imò iuſta de cauſa his medicinam aliquam adferre oportet: ad quorum cognitionem peruenturi prius de generatione & probatione ipſorum dicemus.

Quo tempore ſubmittere oporteat.

IAnuario & Februario alere oportet ſub cuſtodia & in otio detinere vt deſiderent iniri à canibus excellentioribus ad concipiendam pro-

lem

lem generoſam, ſed ineuntem trium annorum eſſe oportet, nec minoris ætatis: fœminam verò duorũ. Cum autem ſubmiſsionem appetit, alicubi includatur vnà cum mare, nec permittas omnino aliquem aſpicere ipſos. alioquin inutiles erunt ad venationem huiuſmodi canes. Id nanque experientia venatorum docuit. Vbi verò conceperit, in ſaltus caue deducas, ne fortè deſyderio curſus opprimat catulos & ſeipſam labore feſſam: quam ſcito dies ſexaginta vterum gerere. Interea marem reficere oportet cibo delicato & pingui per triginta dies, deinde cum vſus expoſtularit educendus ad venationem.

Quomodo probandi & cognoſcendi.

CAnes ſtrenuos tibi ſi comparare volueris ſic probato, conficiens circulum ex fœno quantum ſe habet magnitudo rotæ curriculi, catulos in mediũ circuli mitte. Canicula verò ſeorſum alios habeat, ſuccendatur fœnũ illud: diſſolue caniculam, & ſtatim videbis quomodo haud multũ reformidans ignem, inſiliet in medium, catulorum amore tenta. Diſcernet autẽ naturali quodam inſtinctu meliores, & extrahet. Reliquos verò ſi vẽdere, aut donare velis alienæ cani ſubijcias ſuos habenti vt alat: quod hoc modo facies, ſi ab huiuſce mamillis aliquantulum lactis expreſſum, manu exceperis, & immixto ſputo inunxeris catulorũ

ſcapulas

ſcapulas:quos ſupponas cũ edere voluerit, & videbis quã libẽter excipiet. Aliter meliores futuri catuli ſic experientur, hos prius in ſtatera ponderato: & quem volueris pinguiorem eligito, inde à matre propria nec altera enutriatur, quarum lac & alitus certe longè magis vtilis ſit quã aliarum.

Qui ſint eligendi.

E*X canibus qui diligentur ſint leopardis, lupis conſimiles: aures habeãt longas & molles, ita vt ex magnitudine & mollitie propendeant: ſi verò fuerint arrectæ, nec paruæ, haud omnino ſunt deſpiciendi: è diuerſo ſe habent qui paruas & duras. Collo ſint paruo, pectore & armis latis, non anguſtis, ſed abinuicem diſtantibus. Caudam trahant longam & acutam. Crura item poſteriora anterioribus graciliora, curſitant nanque leuius per ardua & montoſa loca: ſi verò fuerint priora poſterioribus æqualia, in planicie optimè current.*

Quo tempore ad venationem educendi.

C*Ontinuè ſunt agitandi, neq; in tempus aliquod differendum, quo minus ſegnes & languidi euadant.*

Aſſuefaciendi vt eodem cubiculo vtantur cum hominibus.

C*Anes cũ hominibus habitare nõ improbandum eſt: ex hoc nanq; mãſuetiores & hominum amantiores redduntur tũ facilius vocãtur.*

Ad

Ad febrem.

CAnem febre correptũ ita cognoſces, Auribus erit demiſſis, contrahet faciem, neque quieſcere poterit: tunc ab auribus ſanguinem extrahito & duæ olei roſacei vnciæ cum vino coquantur: triduo perfundatur, vel roſaceo bina oua addantur.

Si labore feſſus exæſtuet.

CAnem exæſtuantẽ ſic curabis: Lapathum & oua bina terito, quibus miſcebis butyrum & vini Sicilici ſextarium cum vulgato pipe re, dabis ei ad bibendum: quòd ſi rediens à venatione, vehementiori æſtu affligatur, fuſca, pulegio immixto, ipſius os irrorato. Fuſca autem componitur ex aceto, tepida aqua binis ouis & oleo roſaceo.

Ad cognoſcendum canem rabie affectum.

CAnem rabie correptum ita iudicabis: primùm quidem ſtat tanquam ſtupidus & ſibi placet cum hominem inuadit, difficulter audit, ſic nunquam ſtat, vt dominum non agnoſcat: quod cum agnoueris, talem cõficito potionem: Roſæ ſylueſtris radices terantur & in puluerem redigantur, immiſcebis parum aquæ fontanæ, & linteolo exprimens dabis ad bibendum cani. hoc facto rei veritatem intelliges, aut alio modo: nam inferior pars linguæ ipſius ligaminibus quibuſdã

detinetur

detinetur, quæ vermiculi effigiem habent, & neruo albo perſimilia: prius igitur quàm accreuerit malum, & gulam inuaſerit, abſcindito à lingua, ſicque curatum habebis.

Præſeruatiuum ne rabie corripiatur.

ACcipito caprificum et axungiam veterem, vnà contuſam des ei ad comedendum, aut hedera coquatur, donec ad tertiam partem venerit, quam vt edat diluculo præbebis, vel gallinæ fimum cum vino fragranti, aut chelidoniam cum axungia & pane dato.

Ad lachrymoſos & inflammatos oculos.

PRimùm oculos ipſius aqua tepida & vino ſouebis, cum quibus decoctæ ſint roſæ, œnanthe & myrthi folia, deinde oleum & oui liquorē album vnà mixtum oculis ſuperimponito, quod ſanè lachrymā reſtringet & inflāmationē auertet.

Ad albuginem oculorum inueteratam.

QVod ſi oculus illius albuerit, hoc remedio curabis quod recipiat fellis taurini ſcrupulos ſex, fœniculi ſuccum, mellis vncias nouem, croci tres: quæ ſimul omnia læuigabis & canē illines.

Ad oculorum dolorem.

SI quid in oculis patiatur, gallinæ ſtercus cum aceto ſuperimponas.

Ad tubercula quæ in palato generantur.

QVòd ſi ita ſit, aſſumas ammoniaci quod ſatis erit, gallæ pillulas tres, aceti ſcrupulum, chartam aduſtam, omnia mixta contundantur, inde palatum inungatur, & ſanus fiet.

Si quid inhæſerit gulæ ipſius.

CAnis ſi quid gulæ infixum habuerit, infundatur oleum & ebibat, quod ſi dimouere non poteris aperto illius ore tepidam aquam guttatim inſtillabis.

Si bibendo hirudines hauſerit.

EX cimicibus ipſum ſuffumigato, & ſtatim ſanus euadet, vel ptiſanæ & olei puri libra coquatur, quibus adiunges mellis puri ſcrupulum, ex his canis perfundatur aut ex decocto tragacanthæ, ptiſanæ, olei, mellis, & oui vitello omnibus mixtis.

Ad canem cibum reſpuentem.

CAnis ſi faſtidierit cibos, humanum ſtercus ad edendum dabis, & pulegio, fuſca addita, nares, fricabis, tum illius cibo cuminum appones prius decocto garo, cuius odore maximè attrahitur: ſed ad comedendum dabis in omni cibo donec ipſum ſatiaueris.

Ad inflammationem & tumorem ventris.

SI modicũ aceti dederis, ſtatim dolorem ſedabis.

Ad canem ſanguinem mingentem.

CAnis ſanguinem ſi minxerit, lenticulæ libras tres aut heminam cum lacte concoquito quibus corianni ſuccum, piperis grana viginti quinque, olei vulgati ſextarium aut vncias duas addes & ex his illinatur.

Ad ſtranguriam, aut vrinæ difficultatem.

PAnem lacte caprino conſperſum bis in die facito vt edat.

Ad venæ rupturam.

SI vena canis exciſa ſit, araneũ & gnaphaliũ cum duobus muribus combuſtum, in puluerem redactum cani ſuperimponito, rurſus gnaphalij aduſti cinerẽ venæ applicabis: tum demum ferro candenti locum attinges, & colligabis ea parte qua ſanguis emanat, ſicque reprimes.

Si iuncturæ dolorem patiantur.

PVmicem exuſtum in fictili concoquito, & vrina hominis eas abluito, poſtea vinum addas cui acetum immixtum ſit, & gallinæ ſtercus accipiens & fuſcam illi dato.

Si laboret dactylo.

CAnem ſi dactylus corripuerit imprimis cooperiẽdus eſt, deinde bina allij ſegmina oleo immixto læuiganda ſunt, & applicanda. Talem etiam componito infuſionem, quæ recipiat piperis grana viginti, tres lauri baccas, butyri ſcrupulum, ſingula miſceantur, & inſtillentur.

Canem ſi velis ſaginare.

PRima die panem cum lacte dabis donec didicerit comedere, ſequentibus verò auferens partem panis tantundem lactis adijcies: ſed elapſis ſex diebus in cœna, parum offeres. Rurſus ſi volueris ipſum à lacte auertere, quantum ex hoc demeris, tantum panis apponito: neque his diebus à vinculo diſſoluendus erit quibus lacte nutrietur, ſed paulatim diſtrahẽdus ab ipſo & ſingulis diebus ad exercitium educendus, vel auenam exſiccato, & cum volueris hunc ſumere cibum, in ahenum aquam immittito: quam vbi feruentem videris, addes etiam ex hac auena farinæ ſufficientem partem qua ſaturari poſsit, miſcebis etiam vnà adipem: at cùm refrixerit permitte vt edat, idque faciens quinque aut ſex dierum ſpatio cognoſces quomodo ſaginandus ſit.

Canem ſi à fame ſaturare volueris.

OLei ſextarium & fabæ flores coquantur vnà, quibus adiunges portionem æqualem axungiæ, prius tamen facito vt canis triduo ieiunet, deinde hora conſueta ad edendum dato.

Ad canem paruulum enutriendum.

CAnes paruulos alere ſi deſyderes, cum tibi deſit lac, bouis pulmonem crematum in puluerem redigito, ipſius cibus ex hoc conſpergatur.

Canis ſi patiatur inflammationem totius corporis.

Si

SI laboret inflammatione oculorum aut pedum ne credas tuberculum eſſe: ſed hoc modo curabis ſi partem ceræ, & olei vulgaris, mellis attici duas, in vnum cōmixtas decoxeris, & canem inunxeris ſpatio dierum octo: cui etiam dabis offas ſaporis, optimi.

Canis ſi ab altero morſus fuerit.

HVnc ad ſanitatem perduces, confecto ita cerato, quod habet cerui oſſa combuſta & contrita, oleo immixto.

Si percuſſus ſit.

SVperimpoſita vulneri caro, cum ærugine ferri remedio erit.

Si ab altero rabie correpto morſus fuerit.

FOlia rutæ ſuperimpoſita loco affecto, vnà cum pice & aceto ſanum facient.

Aſylus aut tabanus ſi canem momorderit.

COmbuſta ſylueſtri ruta, locum ſuffumigabis & aceto illines.

Ad curandam cicatricem.

ARgenti ſpuma exuſta teratur, adijcias mel & acetum: deinde toties cicatricem inungito donec curaueris eam.

Si percuſſus ſit, nec percipias qua parte doleat.

AD ſolem ipſum exponito atq; vbi dolor aderit, illic muſcæ congregabuntur: hunc au-

tem locum aqua tepida fouebis, inde hordeum calefactum bubulum ſtercus, & fuſcam, hæc in vnum mixta dolori applicabis.

Ad ſcabiem.

CEruſa, reſina, bouis adeps, & butyrum cum lentiſco miſceantur, coquantur, canis inungatur, vel canis pinguedinem, aut echini accipito, quam in ollam nouam repones, & reſolues: cum autem feruentem videris, ab igne retrahas & inijcito reſinam optimè tritam, ne fortè ebulliens pinguedinem effundat: tantum verò reſinæ inſit quantum adipis. Aut accipe herbam κυνοχέσλην virentem, cuius flos adhuc ſit purpureus, quam exactè conteres & ſuccum in ollam inijcies, ex quo illinatur canis.

Ad puſtulas vel exulcerationes.

HOrdeum cum aceto læuigabis, & inunges canem: poſtea eluito: commodius tamẽ fiet, ſi oleo illeueris.

Vngulæ ſi decidant conteres.

CVminũ ore maſticabis & in vngues ipſius expues, quod decem diebus facturus es, vt reuiuiſcat vnguis.

Si attrita fuerit pedis concauitas.

EX hordei farina qua vtimur in conficiendo pane, verbaſco, & oleo addito, pars illa inungatur, vel corianni grana recipe, vitellum oui, gall

gallinæ pinguedinem quæ ſufficiat, conterantur, & ita cum lana ſuperimponantur.

Vt canis villos renouet.

VIuam calcem & argenti ſpumam vnà mixtam ad ſimilitudinem mellis redigas: deinde per menſem oblinatur & villos innouabit.

Vt citò creſcant.

HErbam γενητὸυ dictam comburito, cum qua axungiæ quod ſatis ſit, miſceatur, locum poſtea inungas.

Canem album, ſi nigrum reddere velis.

CApræ pinguedo, & aſini ſtercus, vnà coquantur, ex quibus canis ille albus decem dierum ſpatio diligenter perungatur, & ita huius rei veritatem habebis.

Canem ſi velis per horam non currere.

OLeum manu excipiēs, ſcapulas ipſius inunges, & ita omnino etiam eo die non curret. id facito cum mercari vel emere volueris canem ab aliquo.

Si vt abortum pariat volueris.

COllyrium ex cinere facito quod pudendo ipſius imponatur, deinde aquam, muſtum & terram in vnum mixta læuigato, ex hoc canis perfundatur.

Canis, vt citò concipiat.

FArinæ partem ieiunæ ad edendum præbeto, aut ſalis grana contuſa in pudenda ipſius inijcias.

Canem ſi velis à calore deſiſtere, vbi conceperit.

CAlcis exiguum ieiunæ dato, etiam nolenti.

Canem ægrotum ſi velis reficere.

IVniperi grana, rutæ folia, piperis quindecim accipito, & parumper croci, quæ læuigabis & contundes, vini modicum infundens & aquæ tepidæ: hæc ad edendum dabis.

FINIS.

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES
3 9088 01348 7731